

Fra: [Trygve Weidemann Moxness](#)
Til: [Postmottak KLD](#)
Kopi: [Kurt Oddekalv](#); [Odd Klokset](#); [Rune Birger](#)
Emne: Høringssvar fra NORGES MILJØVERNFORBUND
Dato: 15. januar 2020 21:36:15
Vedlegg: [2020-01-15 NMF Klage gruve deponi Raudsand Norsk utgave C NuanceB.pdf](#)
[vedlegg_1992-09-03_Avtale_Norge_Russland_Raudsand_.pdf](#)
[vedlegg_2002-03-18_Romsdals_Budstikke_Oddekalv_angrep_Aluscan.pdf](#)
[vedlegg_2002-03-19_Romsdals_Budstikke_Angrep_Aluscan.pdf](#)
[vedlegg_2002-03-20_Driva_Aluscan_Vi_oensker_en_aapen_dialog.pdf](#)
[vedlegg_2002-04-06_ca_Aluscan_NMF_krever_umiddelbar_nedstenging_Oekokrim.pdf](#)
[vedlegg_2002-04-09_NMF-Oekokrim_Anmeldelse_Aluscan_AS_og_Alox_Nor_AS.pdf](#)
[vedlegg_2002-04-11_Romsdals_Budstikke_Miljø_og_helseskader_fra_Aluscan.pdf](#)
[vedlegg_2002-04-18_NMF-Oekokrim_Anmeldelse_Aluscan_AS_og_Alox_Nor_AS.pdf](#)
[vedlegg_2002-05-16_SFT_rapport_Oekokrim.pdf](#)
[vedlegg_2002-06-27_Romsdals_Budstikke_Oddekalv_aksjon_mot_Aluscan.pdf](#)
[vedlegg_2002-06-28_Oekokrim_Pressemelding_Tiltale_og_forelegg.pdf](#)
[vedlegg_2002-08-22_Adresseavisen_Oekokrim_millionboeter.pdf](#)
[vedlegg_2002-10-24_NMF-Miljødepartementet_Ang_Stans_avfall_import_Aluscan.pdf](#)
[vedlegg_2002-10-25_NMF-Veidekke_Ang_Forurensset_grunn_Veidekkes_eiendommer.pdf](#)
[vedlegg_2002-10-XX_NMF-SFT_Ang_opprydding_Aluscan.pdf](#)
[vedlegg_2003-07-15_Romsdal_tingrett_saksnr_03-0050_og_03-0051-retusiert.pdf](#)
[vedlegg_2004-04-19_Frostating_lagmannsrett_saksnr_03-0066334ST-FROS-retusiert.pdf](#)
[vedlegg_2004-11-02_Hovesterett_HR-2004-1840-A.pdf](#)
[vedlegg_2010-10-29_artikkel_fra_Dag_og_Tid.pdf](#)
[vedlegg_2019-12-11_Presentasjon_KMD.pdf](#)
[2020-01-15 NMF Klage gruve deponi Raudsand Norsk utgave C.docx](#)
[isola rapport\(2\).pdf](#)

<!--[if lte mso 15 || CheckWebRef]-->

Trygve Weidemann Moxness har delt OneDrive for Business-filer med deg. Klikk på koblingene nedenfor for å vise dem.

- [2020-01-15_NMF_Klage_gruve_deponi_Raudsand_Norsk_utgave_C_NuanceB.pdf](#)
- [vedlegg_1992-09-03_Avtale_Norge_Russland_Raudsand_.pdf](#)
- [vedlegg_2002-03-18_Romsdals_Budstikke_Oddekalv_angrep_Aluscan.pdf](#)
- [vedlegg_2002-03-19_Romsdals_Budstikke_Angrep_Aluscan.pdf](#)
- [vedlegg_2002-03-20_Driva_Aluscan_Vi_oensker_en_aapen_dialog.pdf](#)
- [vedlegg_2002-04-06_ca_Aluscan_NMF_krever_umiddelbar_nedstenging_Oekokrim.pdf](#)
- [vedlegg_2002-04-09_NMF-Oekokrim_Anmeldelse_Aluscan_AS_og_Alox_Nor_AS.pdf](#)
- [vedlegg_2002-04-11_Romsdals_Budstikke_Miljø_og_helseskader_fra_Aluscan.pdf](#)
- [vedlegg_2002-04-18_NMF-Oekokrim_Anmeldelse_Aluscan_AS_og_Alox_Nor_AS.pdf](#)
- [vedlegg_2002-05-16_SFT_rapport_Oekokrim.pdf](#)
- [vedlegg_2002-06-27_Romsdals_Budstikke_Oddekalv_aksjon_mot_Aluscan.pdf](#)
- [vedlegg_2002-06-28_Oekokrim_Pressemelding_Tiltale_og_forelegg.pdf](#)
- [vedlegg_2002-08-22_Adresseavisen_Oekokrim_millionboeter.pdf](#)
- [vedlegg_2002-10-24_NMF-Miljødepartementet_Ang_Stans_avfall_import_Aluscan.pdf](#)
- [vedlegg_2002-10-25_NMF-Veidekke_Ang_Forurensset_grunn_Veidekkes_eiendommer.pdf](#)
- [vedlegg_2002-10-XX_NMF-SFT_Ang_opprydding_Aluscan.pdf](#)
- [vedlegg_2003-07-15_Romsdal_tingrett_saksnr_03-0050_og_03-0051-retusiert.pdf](#)
- [vedlegg_2004-04-19_Frostating_lagmannsrett_saksnr_03-0066334ST-FROS-retusiert.pdf](#)

 vedlegg_2004-11-02_Hoyesterett_HR-2004-1840-A.pdf

 vedlegg_2010-10-29_artikkel_fra_Dag_og_Tid.pdf

 vedlegg_2019-12-11_Presentasjon_KMD.pdf

 2020-01-15_NMF_Klage_gruve_deponi_Raudsand_Norsk utgave_C.docx

 isola rapport(2).pdf

<!--[endif]-->

Hei,

Det vises til Klima- og miljødepartementet sin "Høring av rapporten fra ekspertutvalget om farlig avfall" med høringsfrist 15.01.2020. Høringsdokumentene kan leses her:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-av-rapporten-fra-ekspertutvalget-om-farlig-avfall/id2680453/>

Det antas at Klima- og miljødepartementet sin videre saksbehandling vil bli publisert på saksnummer «2019/4280 - Høring av rapport fra ekspertutvalget om farlig avfall», som blir publisert i Einnsyn her:

<https://einnsyn.no/saksmappe?>

[id=http%3A%2F%2Fdata.einnsyn.no%2Fnoark4%2FSaksmappe--972417882--4280--2019](https://einnsyn.no/saksmappe?id=http%3A%2F%2Fdata.einnsyn.no%2Fnoark4%2FSaksmappe--972417882--4280--2019)

NORGES MILJØVERNFORBUND (NMF) forsøker akkurat nå å laste opp vårt høringssvar, men det tar E K S T R E M T lang tid å laste opp høringssvaret. NMF mistenker at nettsiden til KMD henger litt. NMF sender derfor i tillegg høringssvaret på e-post.

Det bes om at KMD bekrefter at høringssvaret er mottatt.

Miljøvennlig hilsen,

Norges Miljøvernforbund

v/ saksbehandler Trygve W. Moxness

mobiltelefon: 91646804

<https://www.nmf.no/kontakt/>

The Green Warriors of Norway (NMF)
Norges Miljøvernforbund (NMF)
Postboks 593
5806 BERGEN
NORWAY
www.nmf.no
nmf@nmf.no
kurt@nmf.no
trygve@nmf.no
runebirger@yahoo.no
odd@klokset.com

Bergen, Kristiansund og Trondheim, 15.01.2020

Klima- og miljødepartementet
Adresse: Postboks 8013 Dep, 0030 Oslo
Besøksadresse: Kongens gate 20, 0153 Oslo
<https://www.regjeringen.no/no/dep/kld/id668/postmottak@kld.dep.no>

Klage: Raudsand: Giftig og farlig avfall i deponi, gruve, jord, grunnvann, sjø og i sedimentene.

Innholdsfortegnelse

1.0.	Forord	5
2.0.	Lederen av Norges Miljøvernforbund, Kurt Oddekalv har ordet	6
3.0.	Det må ryddes opp i eksisterende forurensing, før man begynner med enda mer forurensing	7
4.0.	Hovedsaksbehandleren har ordet.....	11
5.0.	Hovedpunkter fra konklusjonen	12
5.1.	Land deponi	12
5.2.	Vann.....	13
5.3.	Transport av farlig avfall	14
5.4.	Oppsummerte problemer	14
6.0.	NMF Kurt Oddekalv har ordet	15
6.1.	Vanadium.....	16
6.2.	Systematisk miljøkriminalitet	17
6.3.	Miljødirektoratets tilsynsrolle.....	18

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01
Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

7.0.	Bakgrunn	19
7.1.	Ekspertkomiteens sluttrapport	19
7.2.	Norges ansvar for farlig avfall	19
7.3.	Vurdering av endelig behandlingskapasitet og mulige deponier	19
7.4.	Raudsand i Nesset kommune	20
7.5.	Miljøverndirektoratets vurderinger	20
7.6.	Statens rolle	20
7.7.	Oppgaven	21
7.8.	Usikkerhet	21
7.9.	Sluttkommentar	21
7.10.	NMF kommentar	21
8.0.	Plan for Raudsand	23
8.1.	NMF kommentar	24
8.2.	NIVA har påvist sterkt miljøpåvirket område	24
8.3.	R-Status	25
8.4.	Transport av uorganisk avfall	26
9.0.	Undersøkelser og reguleringsplaner	28
9.1.	Risikofaktorer og dokumentasjon	28
	Risikofaktorer	28
	Usikkerhet relatert til dokumentasjon	28
9.2.	Reguleringsplan for BMR Nesset kommune	28
9.3.	Reguleringsplan Nesset kommune	29
	Deponi 1	29
	Deponi 2	29
	Deponi 3	30
	Deponi 4	30
	Deponi 5	31
	Nasjonalt gjenbrukssenter	31
	Fjellhaller og industriområde	31
9.4.	Innvendinger til reguleringsplanen	32
9.5.	Advokatfirma Føyen Torkildsen AS	32
	NMF kommentar	32
	Innbyggerne bryr seg	33
9.6.	Logging av borehull ved Raudsand NGU	34
9.7.	NMF kommentar	34
	Kjerneboring i Bh4	35
	Kjerneboring i Bh5	35
10.0.	Eierskap og utleie	35
10.1.	Uorganisk avfall tilført sjø og sjøbunnen	38
10.2.	NMFs stilling	38
10.3.	Eksempelet Aluscan	38
10.4.	Uklar håndteringen av møllestøv	39

11.0.	Faktisk situasjon	39
11.1.	Deponi 1	41
11.2.	NMF kommentar	42
11.3.	Deponi 2	43
11.4.	NMF kommentar	44
11.5.	Real Alloy AS Raudsand/Rød og STORSEKKER	46
11.6.	Forurensning av grunnvannet	47
11.7.	Sjøbunnens tilstand ved Raudsand	49
11.8.	Gruve, tunneller, personellsjakt og grotter	52
11.9.	Radioaktive STORSEKKER?	53
11.10.	Kobalt 60	53
	Nyheter om kobalt 60	54
	NMF kommentar	54
11.11.	Sigevann	54
11.12.	NMF kommentar	55
12.0.	Den russiske massen	57
12.1.	Introduksjon	58
	NMF forklarer	58
12.2.	Innhentet informasjon	59
	Innspill fra innbyggere:	59
12.3.	Radioisotopiske Termoelektriske Generatorer (RTGs)	64
13.0.	Aluscan saken – der Norges Miljøvernforbund bidro til Norgeshistoriens første høyesterettsdom på miljøforurensing	66
13.1.	Avisartikler som omhandler Norges Miljøvernforbund (NMF) sitt bidrag for å avdekke miljøkriminalitet på Raudsand	66
13.2.	Norges Miljøvernforbund sine anmeldelser av Aluscan AS og Alox Nor AS	74
13.3.	Økokrim sin pressemelding 28.06.2002	80
13.4.	Rettssaken I Høyesterett	81
	Bakgrunn for saken	81
13.5.	Pressen fulgte rettssaken	83
14.0.	Inspeksjoner på Reox/Alumox	85
14.1.	Merknad om bot	85
15.0.	Tingvollfjorden og Sunndalsfjorden	86
15.1.	Villfisk i fjordsystemet	87
15.2.	Driva Vassdraget	87
15.3.	Usma elven	89
15.4.	Korallrev	90
15.5.	Rekefelt	90
15.6.	Fiskesløyfen og skikker	90
	NMF kommentar	91
15.7.	Friluftsliv	91
16.0.	Eksisterende industri	91
16.1.	Oppdrettsnæringen	91

NMF kommentar	94
16.2. Hydro Aluminium i Sunndal.....	94
Utslippskilder med utløp via Hydro-anlegget	95
16.3. Sediment på sjøbunnen	95
16.4. Introduksjon til EU direktivene	97
Norge bryter EU direktivene	97
17.0. Norges forpliktelse til EU direktivene.....	98
18.0. Introduksjon.....	98
NMF kommentar	98
WFD ble lovfestet i Norge	99
19.0. Begrensinger.....	99
20.0. Formål	99
21.0. Referanser.....	100
NMF kommentar	102
22.0. Drøfting	108
NMF kommentar	109
NMF kommentar	109
NMF kommentar	110
NMF kommentar	114
NMF kommentar	115
22.1. EUs Vanndirektiv 2000/60/EF	121
22.2. Norge og EU	121
22.3. Brudd på WFD.....	122
NMF kommentar	123
23.0. Sammenstilling av lover.....	123
NMF kommentar	123
23.1. THE TREATY ON THE FUNCTIONING OF THE EUROPEAN UNION	123
23.2. DIRECTIVE 2000/60/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 23 October 2000 (WFD).....	125
NMF kommentar	126
23.3. Norges vannforskrift sammenlignet med WFD.....	126
NMF kommentar	127
NMF kommentar	130
NMF kommentar	130
23.4. Avvik.....	131
NMF kommentar	132
NMF kommentar	133
24.0. Konklusjon	133
25.0. Hovedpunkter fra konklusjonen	133
25.1. Land deponi	133
25.2. Vann.....	134
25.3. Transport av farlig avfall	135
25.4. Oppsummerte problemer	135

26.0. Kort sammendrag	136
Vanadium	137
26.1. Systematisk miljøkriminalitet	138
Miljødirektoratets tilsynsrolle	139
Multisammensatte miljøpåvirkninger.....	139
WFD	140
26.2. Sluttkommentar.....	142

1.0. Forord

Det vises til Klima- og miljødepartementet sin "Høring av rapporten fra ekspertutvalget om farlig avfall" med høringsfrist 15.01.2020. Høringsdokumentene kan leses her:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-av-rapporten-fra-ekspertutvalget-om-farlig-avfall/id2680453/>

Det antas at Klima- og miljødepartementet sin videre saksbehandling vil bli publisert på saksnummer «2019/4280 - Høring av rapport fra ekspertutvalget om farlig avfall», som blir publisert i Einnsyn her:

<https://einnsyn.no/saksmappe?id=http%3A%2F%2Fdata.einnsyn.no%2Fnoark4%2FSaksmappe--972417882--4280--2019>

Dette innspill berører norsk lov og rett, forskrifter og EU direktiver. «Raudsand gruvehistorien» er lang og det er mange aktører/operatører som over tiår har praktisert ulovlig virksomhet, noe som har endt opp med en dom i Høyesterett. Det er nødvendig å trekke en tråd mellom historie og nåtid. Det er mange feil som i løpet av tiden er påført naturmiljøet og de samme feil må unngås og skader på naturen må gjenopprettes så langt som mulig.

Hovedbudskapet i konklusjonen i klagen er løftet opp til begynnelsen av dette dokument for å informere leseren tidlig om drøftingens fokusområder.

2.0. Lederen av Norges Miljøvernforbund, Kurt Oddekalv har ordet

Kurt Oddekalv, leder av Norges Miljøvernforbund, FOTO: NTB SCANPIX

Kurt Oddekalv hadde på det tidspunktet med aksjonene mot Aluscan 35 års erfaring med overvåkning av industribedrifter. Oddekalv fikk mistanker til at virksomheten til Aluscan var svindel grunnet at bedriften hadde tatt i mot en million tonn med slagg og avfall, og kun hadde gjenvunnet ca 30 tonn av dette. Dette misforholdet forstod Oddekalv at gav Aluscan store urettmessige inntekter.

Norges Miljøvernforbund (NMF) ved Kurt Oddekalv stod bak anmeldelsen av Aluscan AS, og la derved grunnlaget for Økokrim sin etterforskning av denne virksomheten. Følgende siteres fra et leserinnlegg som NMF sin leder, Kurt Oddekalv fikk publisert i Romsdal Budstikke 15.04.2018:

"Raudsandplanene er tuftet på bruk av gruveanlegget Bergmesteren, der det er mistanke om ulovlig lagring av avfall i dag. Området er videre kjent for den beryktede Aluscan-saken der Norges Miljøvernforbund var tungt inne over tid og der datidens kraftigste miljøbøter ble utstedt for ulovlig forurensning, drift og alvorlig helseskade for lokalbefolkningen."

Kilde:

<https://www.rbnett.no/meninger/2018/04/15/Nasjonalt-deponi-for-farlig-avfall-16441694.ece>

Norges Miljøvernforbund siterer følgende fra en lederartikkel i Romsdal Budstikke publisert 03.05.2017 som godt beskriver situasjonen på Raudsand:

"Det er naturlig at skepsisen er stor til å anlegge et deponi for farlig avfall på Raudsand. Historien innhenter de nye planene. For 13 år avsa Høyesterett dom i straffesaka mot to bedriftsledere i selskapet Aluscan AS, som gjennom flere år hadde drevet med mottak og gjenvinning av restavfall fra aluminiumsindustrien. Gjennom tre rettsinstanser ble Aluscan-saka belyst. Rettsapparatet fant det bevist at det hadde skjedd miljøkriminalitet

på Raudsand, blant annet ved at såkalt møllestøv var lagret ulovlig, at utslipp til luft ikke var kommet under kontroll, og ved at det var laget et lurør slik at aluminiumshydroksid ble sluppet ut i Tingvollfjorden, i stedet for å bli ført ned i gruvesystemene. Bedriftslederne ble dømt til ubetinget fengselsstraff. Etter Aluscan-tida har staten forsømt seg grovt på Raudsand, ved ikke å rydde opp i miljøfarlig avfall som har vært lagret på statens eiendom på fjellet bergmesteren.

Raudsand fikk et lurvete miljørykte etter Aluscan-hendelsene. Folk i bygda og i nabokommunene har opplevd å bli lurt av interesser som ikke tenkte på miljøets beste."

Kilde:

<https://www.rbnett.no/meninger/leder/2017/05/03/Historien-innhenter-Raudsand-planene-14676727.ece>

3.0. Det må ryddes opp i eksisterende forurensing, før man begynner med enda mer forurensing

Det er fremdeles ikke ryddet opp i den alvorlige miljøkriminaliteten og forurensingen som tidligere er begått på Raudsand. NMF forventer at Miljødirektoratet stiller krav om at grunneierne rydder opp i eksisterende forurensing i området, det burde vært gjort for mange år siden. Miljødirektoratet bør utøve myndighetsutøvelse, jamfør sin egen rettledning som kan leses her:

http://www.miljodirektoratet.no/no/Tema/Forurensset_grunn/Myndighetsutovelse/

Nedenfor vises noen fotografier som viser hvordan de eksisterende deponiene på Raudsand blir ivaretatt. Giftstoffer lekker fra delvis opprevne big-bags, ned i de sammenraste gruvene, og videre ut i Tingvollfjorden. Etter NMF sin oppfatning vitner fotografiene ikke om trygge lagringsforhold i området.

I det gamle gruveområdet på Raudsand ligg kring 30.000 tonn med avfall frå europeisk aluminiumsindustri i sprogne sekker. Ingen kan seie sikkert kva sekkene inneheld.

NMF siterer følgende innledning fra en artikkel i Dag og Tid, som er like aktuell i dag, som da den ble skrevet 29.10.2010:

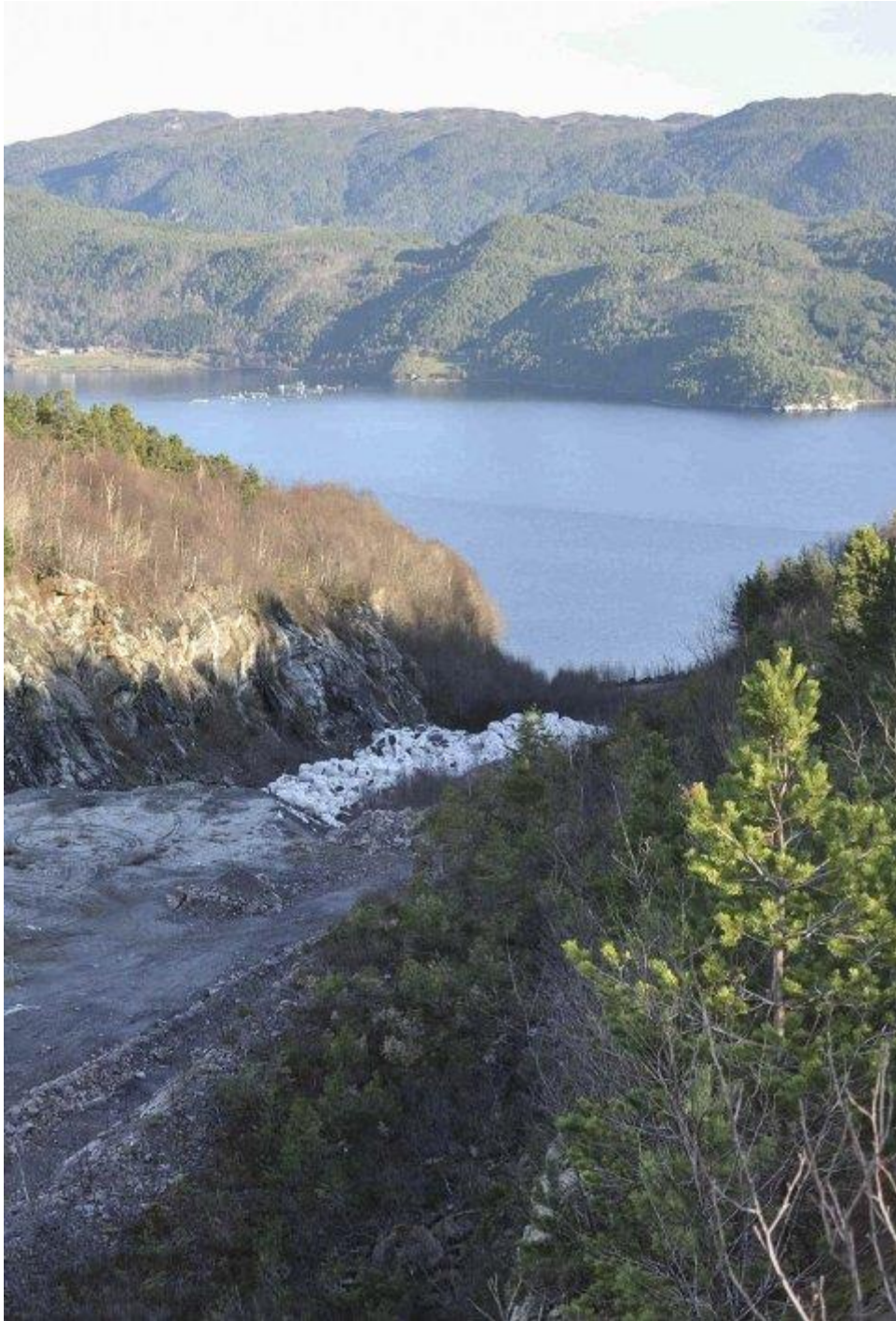
“Det er verkeleg ikkje noko vakkert syn: I ein skrånande ravine mot Tingvollfjorden ligg mange tusen sekker med grått industriavfall. Her ligg kring 30.000 tonn med avfall. Det eksakte innhaldet er ukjent, men truleg er det såkalla møllestøv frå aluminiumsindustri rundt i Europa. «Møllestøv er klassifisert som farlig avfall», skreiv Statens forureiningstilsyn i 2005. Mange av sekkene har sprokke så innhaldet sig ut, og ut frå den enorme avfallshaugen renn ein bekk. Det er ikkje nett ein bekk ein får lyst til å drikke av.

Dette deponiet på Raudsand er ein del av den dystre arven etter selskapet Aluscan i Nesset kommune i Romsdalen. I 2003 vart styreleiar [REDACTED] og dagleg leiar [REDACTED] dømde til fengselsstraffer i ei av dei mest alvorlege miljøkriminalitetssakene i Noreg nokon gong.

Aluscan skulle drive med attvinning av aluminium frå industriavfall i fabrikk sin nede ved sjøen på Raudsand. Men selskapet tok imot langt meir «råstoff» enn det kunne handtere, frå heile Europa, og tente gode pengar på det: Aluscan fekk betalt for å ta imot stoff som aluminiumsindustrien ønskte å kvitte seg med. Mykje avfall med ymse tungmetall gjekk rett i sjøen ved Raudsand, enda meir vart ulovleg deponert i det gamle gruveområde kalla Bergmesteren, som ligg oppe i lia over anlegget til Aluscan.”

Kilde:

<http://old.dagotid.no/nyhet.cfm?nyhetid=1875>

4.0. Hovedsaksbehandleren har ordet

Ordet «bærekraft» har blitt misbrukt og utvannet, det samme kan også skje med det nye ordet «sirkulær økonomi». Norge og andre EØS-land er forpliktet til å implementere forskrifter som er inkludert i vedlegget til EØS-avtalen. I henhold til artikkel 7 i EØS-avtalen skal den: “inngå som en del av den interne rettsorden for de kontraherende parter”. Implementering i Norge skjer gjennom forskrifter eller lov, men EØS-lovens §2 sier¹:

«Bestemmelser i en lov som tjener til å oppfylle Norges forpliktelser i henhold til avtalen, skal i tilfelle konflikt, ha forrang for andre bestemmelser som regulerer de samme betingelsene. Det samme gjelder hvis en forskrift som tjener til å oppfylle Norges forpliktelser etter avtalen er i strid med en annen forskrift, eller er i konflikt med en senere lov.»

Dette ble oppdatert i oktober 2019 da det ble avslørt at svært mange trygdemottakere kan være uskyldig dømt for trygdesvindler. Flere tusen saker kan være feilbehandlet fordi NAV har tolket EØS-reglene feil. Stortingets kontroll- og konstitusjonskomite skal granske det som blir kalt en rettsskandale.

Flere direktiver er presentert i dette dokument, og viktig tekst blir presentert for å vise hva som gjelder og der Norge svikter. Det er kun et utvalg av norske forskrifter som sammenlignes med EUs-direktiver. EUs vanndirektiv (WFD) blir i hovedsak drøftet i og med at vannmiljøet blir påvirket og utsatt for flere aktører/operatører til samme tid.

«I dag er ansvaret for fremtidige generasjoner menneskets primære ansvar, men vi har også ansvar for fremtidens levende vesener mer generelt.»

Arne Næss. Filosof

¹ Lov om gjennomføring av norsk lov gjennom hoveddelen av avtalen om Det europeiske økonomiske området (EØS) osv. (EØS-retten)

Figur: Raudsand i Norge

5.0. Hovedpunkter fra konklusjonen

5.1. Land deponi

Raudsand alternativet: De norske myndigheter planlegger med å legge til rette for:

- Mottak.
- Deponering.
- Gjenvinning av uorganisk farlig avfall.
- Sprengning ut nye fjellhaller med en kilometer transport-tunell tilknyttet.
- Kryssetunneler skal lagre alle typer uorganisk farlig avfall.
- Anlegge produksjonsområde for pukk og grus.
- Sjøutfylling i Tingvollfjorden.
- Etablering av et nytt industriområde.
- Anlegge ny dypvannskai, nye veier, renseanlegg tilknyttet prosessanlegg og et forsknings- og utviklingssenter.

Siden det ikke er klart hva som er lagret i det gamle gruveområdet, utgjør ny virksomhet i seg selv en fare og risiko. Dette skyldes manglende historisk kontroll og overvåking på anleggsområdet, der den norske stat har medvirket til at aktivitetene har kommet ut av kontroll over tid. Mangel på dokumentasjon er også bekymringsfullt, dette angår spesielt Bergmester Raudsands manglende oppfølging av det som faktisk ble mottatt ved det gamle deponiet.

I et historisk perspektiv har Tingvollfjorden/Sunnalsfjorden blitt påvirket negativt av driften av Aluscan AS, Alumox AS, Aluvest AS, Reox AS, selskaper som har drevet med sekundær og tertiær aluminiumsproduksjon og av Veidekke AS, med stein, sand og asfaltproduksjon i årevis.

Vi vet også at Hydro Aluminium har forurenset den nedre delen av Sunndalsfjorden og er plassert rett ved en nasjonale laksefjord, lakseelver og vassdrag. Hele fjordsystemet er nå satt under et «multipress» fra menneskeskapt virksomhet. Det er ikke lett å bevise at grunnvannet og drikkevannet er forurenset, men sannsynligheten for forurensning øker med tilstrømningen av forurenset avfall som er utplassert i et nedbørsfelt, med gjennomstrømning av sigevann mot udekket farlig avfall og i fra gruvedrift gjennom mange år.

I nyere tid har havbruksnæringen bidratt til ytterligere forurensning og økologisk påvirkning av det akvatiske miljøet i form av blant annet:

- Organisk avfall
- Fosfor (verdifulle grunnstoff)
- Nitrogen
- Medisinbruk i fôr (antibiotika og forskjellige lusemidler)
- Kjemisk avfall
- Kobber fra impregnering
- Sykdoms-spredning (bakterier og virus)
- Bruk av rensefisk
- Rømninger
- Plastavfall i forskjellige former og varianter, deriblant mikroplast

Oppdrettsnæringen fremstår som en sammensatt næringsvirksomhet uten krav til rensing og renovering som påvirker hele vannsøylen, deriblant villaks, sjørørret, sjørøye, kysttorsk, sei, reker, bunndyr osv.

5.3. Transport av farlig avfall

Landtransport og sjøtransport av farlig avfall på og nær Tingvollfjorden/Sunnalsfjorden er en unødvendig risiko. Det finnes ikke oversikt over hva slags avfall som faktisk er plassert i eksisterende deponi, gruve og sjø/sjøbunn. Vannmiljøet er allerede svært tungt belastet med kjent og ukjent forurensning. En fremtidig ulykke vil derfor kunne medføre ytterligere forverring med en «giftig cocktail» i vannmassene som resultat. En slik ulykke er svært vanskelig for ikke å si umulig å håndtere.

5.4. Oppsummerte problemer

De forskjellige operatørenes nær-historiske for oppbevaring og behandling av farlig avfall i Raudsand har ført til:

- Brudd på EU-direktiver
- Ukontrollerte/kontrollerte utslipp fra virksomhet som har bidratt til å forurense Tingvollfjorden/Sunnalsfjorden. Sjøbunnen har over flere tiår blitt belastet med miljøfarlig avfall
- Mange typer forurensning har kommet ut av kontroll

- Staten har ikke fulgt opp med egenkontroller, selv ikke av leietakers virksomhet på statens eiendom.
- Innbyggere og miljøorganisasjoner har mistet tilliten til avfallsbransjens, drift og prosesser og statens offentlige forvaltning og politisk ledelse
- Total belastning på lokaliteten Raudsand fra gruvedrift med deponier, havbruksnæringen, Hydro Aluminium, der også landbruk og kommunale avløp bidrar til forurensning av hele fjordsystemet (og den nasjonale laksefjorden).

Vannforekomsten i Tingvollfjorden/Sundalsfjorden har tilstanden: Ikke god kjemisk tilstand, og dårlig økologisk tilstand. Den ble siste gang fastsatt i 2013 av det nasjonale instituttet for vannforskning, NIVA.

Tiden er ikke inne for å etablere nye områder for avhending av farlig avfall i Norge. Tiden er inne for å rense opp i forurensningen og la naturen finne veien tilbake til sin harmoniske og naturlige balanse i lokaliteten Raudsand. Her gjelder det å gjenskape naturen og innbyggernes tillit.

Et nasjonalt deponi for farlig avfall kan ikke lokaliseres på Raudsand.

Tiden er inne for å rydde opp i historisk farlig avfall og gjenopprette kvaliteten på miljøet (jord og vann).

6.0. NMF Kurt Oddekvalv har ordet

Figur: Desember 2002. Kurt Oddekvalv og STORSEKKER. **Frykter det verste!**

Leder for NMF, Kurt Oddekvalv har fulgt Raudsands miljøsituasjon i mange år, nylig har NMF anmeldt Nesset kommune til politiet. Årsaken er unnlatelsen av å registrere grunnforurensning på Raudsand i Miljødirektoratets database for grunnforurensning. NMF påpeker at unnlatelse av registrering er brudd på gjeldende regelverk som blant annet slår fast

at innbyggerne har rett til all tilgjengelig miljøinformasjon i pågående kommunale planarbeid, jamfør Grunnloven § 112.

Nye Molde kommune som fra 2020 er ansvarlig kommune, oppfordres til å registrere grunnforurensning på Raudsand i Miljødirektoratets database for grunnforurensning, umiddelbart og gjenåpne arbeid med reguleringsplan. Det er nå også andre steder i Molde kommune hvor det er grunnforurensning som ikke er registrert i databasen for landforurensning.

Til tross for at Nye Molde kommune er kjent med forurensede områder på Raudsand, mangler det registrering av grunnforurensningen i databasen, noe som NMF mener er uheldig og mislighold av gjeldende forskrift.

NMF har forfulgt sakene om behandling og utslipp av urensset prosessvann, saltslagg og annet uorganisk avfall som har blitt plassert ut på i åpne deponier, og som tidvis er sluppet urensset direkte ut i Tingvollfjorden. NMF har foretatt undersøkelser av sjøbunnen rett på utsiden av Raudsand med fjernstyrt undervannsfarkost i 2018. Deler av sjøbunnen utenfor Raudsand som ble saumfart av NMF sin ROV, ser ut som et «månelandskap» og fremstår som livløst.

Regjeringen med departementer og direktorater har mislyktes i sin oppgave med å sikre at ukontrollert farlig avfall ikke ble tilført den gamle gruen, deponier, grunnen og Tingvollfjorden, inntil Aluscan's konkursen i 2002.

De miljømessige hensyn er ikke ivaretatt. I gruvene og sjaktene er det etablert en «kjemisk grøt», som ingen vet hva innholdet består av/inneholder og hva de kjemiske reaksjonene kan medføre. Her bobler og syder det med blant annet med metan og hydrogengassdannelse. Blant annet ammoniakk- og fosfin-gass frigjøres når saltslagg kommer i kontakt med vann i gruen med tilhørende sjakter.

6.1. Vanadium

Gruven har en dokumentert reserve på 15.000.000 tonn vanadium malm av god kvalitet, klar til utvinning. **Dette kan være den største forekomsten av vanadium i Vest-Europa**, og fremstår som en stor ressurs for Norge. Men en slik ressurs må heller ikke føre til ytterligere miljøkriminalitet.

Vanadium er et viktig metall i industrien. Etterspørselen øker stadig og er sjeldne på dagens marked. Det er en veldig interessant utvikling av bruken av vanadium i fremtidens batterier, som erstatning for litiumbatteri.

Staten bør anerkjenne denne store muligheten på vegne av fremtidige generasjoner, og tenke seg nøye om før de tar beslutninger som kan blokkere denne ressursen for godt. Siden det har vært mangel på sikkerhet, løpsk forurensning og pinlige miljørettssaker, ber NMF nå om at ESA griper inn for å sikre at Norge ikke fortsetter med å praktisere på utsiden av EUs direktiver.

6.2. Systematisk miljøkriminalitet

Det er alvorlig at ulike aktører/operatører kan praktisere systematisk miljøkriminalitet over så mange år, uten å bli stoppet av de norske myndigheter.

Kort historikk med forurensningsaktiviteter på Raudsand:

- Forurensning fra tungmetaller fra den gamle gruven (rundt 1910-1982. Første last i 1875).
- Ustabil gruve med ras (det største kjente raset skjedde i 1974).
- Pumpingen ble deretter stoppet og gruven ble fylt med vann til havnivå (0 meter over havet). Gruven består av 52 km horisontale tunneler, den går opp til 250 meter og ned til omtrent 600 meter under havet.
- Forurensning av PCB - permanent forurensning for det marine økosystemet og fiskeindustrien (1960-1982).
- Lagring av avfall som inneholder dioksiner (rundt 1989-2002).
- PAH, polyklorerte og polyfluorerte forbindelser (ca. 1989-2002).
- Lagring av radioaktivt avfall (rundt 1989-2002).
- Import av europeisk og ikke-europeisk avfall (rundt 1995-2002). Stopp import: Brev 18/10/2002 SFT til Aluscan 98/3414.
- «Aluscan AS» konkurs (november 2002).
- I dommen fra Høyesterett står det: «[...] *Miljøkriminalitet ble med andre ord begått*». Høyesterett slo fast at selskapet hadde opptrådt ulovlig med kriminell hensikt.
- På grunn av mangel på midler fullfører ikke «Økokrim» (Norsk myndighet for etterforskning og tiltale av økonomisk og miljømessig kriminalitet) etterforskningen av «Aluscan AS». «Økokrim» skulle gå via serveren til selskapet, som sannsynligvis inneholdt relevant informasjon om typen og mengden ulovlig avfall (2007).
- Ukjent avfall er etterlatt i tunnelen mot hovedsjakten, og sannsynligvis i selve sjakten, som er 600 meter dyp (etter 2002).
- Radioaktivt materiale funnet i feltet (2002). Informasjon overført av det svenske strålevernbyrået, uten tilbakemelding. Statens strålevern ble varslet, men ga ingen tilbakemelding. Anomalier i data fra NGU i hull nummer 5, 2017.
- Tungmetallforurensning fra aluminium og andre metaller, som ble deponert både lovlig og ulovlig (rundt 1970-1994, Cu, Cn, Ni, Zn, Cd, Pb, Hg, Al, As, etc.)
- Reaktivt, ubehandlet avfall som fremdeles er til stede på anlegget med ukjent størrelse og beliggenhet.
- Eksplosjon sjakt i 1994. Dannelse av gass fra samme sjakt i 2016/2017.
- Andre eksplosjoner (NILU, 2003): «[...] *store mengder vann fra gruven, som oversvømte kaiområdet, noe som tyder på større eksplosjoner*».
- Unnlatelse av å rette opp deponi 1 - ny ordre, «Brev fra Miljødirektoratet, 2013»: Forbedringen utsatt til 2018. (Merk: Saneringsløsningen foreslått av Miljødirektoratet løser ikke problemet, men skaper i stedet risikoen for eksplosive gasslommer).

Er det mye ukontrollert reaktivt materiale som kan produsere eksplosiv gass i området i dag? Det ser ut som om data om dette har gått tapt, og det mangler også mye informasjon om hva som er dumpet hvor. Tusenvis av tonn saltslagg ble importert også etter 1994 og frem til nedleggelse i 2002. Saltslagget ble tømt av selskapet i den gamle gruven ved hjelp av rør som ble senket ned i gruvesjaktene. Praksisen fortsatte til gruven var full!

Gruveområdet strekker seg over 52 kilometer horisontale tunneler, ned til 600 meter under havet. Det anslås at total masse som er fjernet fra gruven er på 20.000.000 m³. Når det gjelder sjakten der det fremdeles foregår gassutvikling (og hvor eksplosjonen skjedde i 1994), anslås det at ca. 20.000.000 m² masse ble fjernet fra gruven i 1982. Gruven har tre hovedsjakter.

Aluscan pumpet årlig inn 5000 m³ saltslagg i den gamle gruven fra 1989 til 2002. Når saltslagget kommer i kontakt med vann, frigjøres giftige og flyktige gasser som ammoniakk, fosfin og hydrogensulfid, og eksplosive gasser som hydrogen og metan. Det har vært flere klager på ubehagelig lukt i området, og det har vært mindre eksplosjoner og branner i gruvesystemet på grunn av dannelsen av hydrogen.

Følgende spørsmål må rettes frem:

- Hvor mye av det ustabile materialet har allerede reagert?
- Hvor mye materiale kan reagere kjemisk?
- Hvor mye materiale reagerer kjemisk akkurat nå?

6.3. Miljødirektoratets tilsynsrolle

Tilsyn med avvikshåndteringen har ikke fungert tilfredsstillende.

En av Miljødirektoratets sentrale oppgaver er ansvar for å sikre at norsk natur forvaltes riktig og se til at forurensning forhindres.

Miljødirektoratet skal overvåke, informere, utøve myndighet, føre tilsyn med og veilede regionale og kommunale myndigheter, samarbeide med myndigheter i relevante sektorer, fungere som en ekspertrådgiver og bistå i internasjonal miljøinnsats.

NMF vil tilføye at den mobile oppdrettsnæringen ikke under noen omstendigheter kan påberope seg WFD 4.7. Dette forklares med at mobile forurensende virksomheter ikke har kontroll på hvor forurensningen kommer og påvirker, altså en ikke kontrollerbar virksomhet. En annet fellende punkt er multipåvirkningen fra denne virksomhet.

Raudsands gruvevirksomhet er ble drevet på en svært ødeleggende måte med store naturskader som følge. Hydro aluminium har også bidratt til langtidsskader og ligger like ved lakseførende elver og vassdrag. Heller ikke disse virksomheter kan dekkes bak WFD Artikkel 4.7.

7.0. Bakgrunn

Figur: Innsendt rapport: Klima- og miljøminister Ola Elvestuen mottok rapporten fra lederen av ekspertutvalget, Ingrid R. Lorange.

Regjeringen har opprettet en «ekspertkomite/utvalg» for farlig avfall. Komiteens mandat er å vurdere hvordan farlig avfall kan reduseres.

7.1. Ekspertkomiteens sluttrapport

Komiteen konkluderer ikke med hva som vil være det beste stedet for et nytt deponi, men mener staten ikke bør jobbe videre for en deponiløsning i Brevik.

Kilde:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/sluttrapport--ekspertutvalget-for-reduksjon-og-behandling-av-farlig-avfall/id2676482/>

7.2. Norges ansvar for farlig avfall

Norge har klare internasjonale forpliktelser knyttet til håndtering av farlig avfall. Gjennom EØS-avtalen er Norge forpliktet til å ha minst like strenge regler for farlig avfall som EU. Vårt regelverk er derfor hovedsakelig basert på EU-regelverk, med noen få unntak der vi har innført strengere regler.

Gjennom rammedirektivet og Baselkonvensjonen er Norge forpliktet til å treffe passende tiltak for å sikre at produksjonen av farlig avfall reduseres til et minimum.

En sentral bestemmelse er kravet til nasjonal sluttbehandlingskapasitet; hvert land må treffe passende tiltak for å sikre at tilgjengelige, passende avfallsbehandlingsanlegg for farlig avfall er tilgjengelig - på deres eget territorium så langt det er mulig.

En nordisk ministerrådserklæring fra 1994 åpner for at landene kan samarbeide for å sikre tilstrekkelig behandlingskapasitet for ulike typer farlig avfall i Norden.

7.3. Vurdering av endelig behandlingskapasitet og mulige deponier

Komiteen har foretatt en detaljert vurdering av Dalen Gruver, i Telemark og Raudsand i Møre og Romsdal, som det er utarbeidet en vurdering av miljøpåvirkningen på. I tillegg har utvalget valgt å nevne ytterligere to andre mulige alternativer.

Dette gjelder det massive fjellet Mulen i Odda (Hordaland), der Boliden avgir sitt eget avfall i fjellhaller, og Jorddalsnuten i Gudvangen (Sogn og Fjordane), der Gudvangen Stein tar ut bergmasser i underjordiske miner.

7.4. Raudsand i Nesset kommune

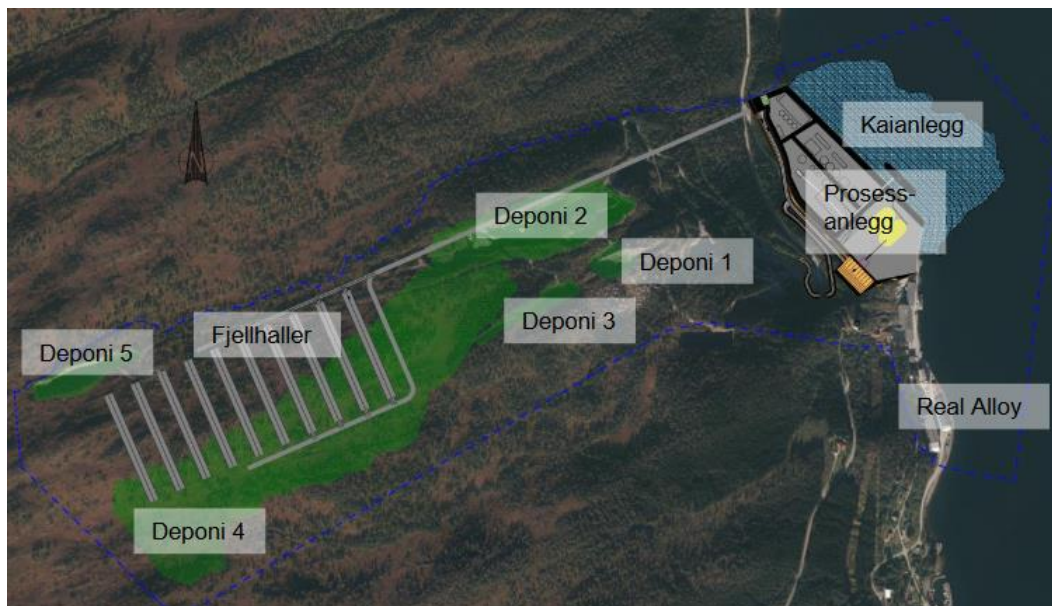
Komiteen bemerker at de lokale utbyggerne anser det som realistisk å få opprettet et nytt deponi innen 2024. Dette krever imidlertid at reguleringsplanen for området bestemmes av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD), at den aktuelle sektoren myndighetene har levert et tilstrekkelig grunnlag for å gjøre sine vurderinger på og at alle nødvendige tillatelser i henhold til sektorlovgivning er gitt.

Komiteen viser til at resirkuleringsprosessen som tiltakshaverne planlegger å bruke nå er under utprøving på «Vestforbrænding» i København, men ennå ikke er industrialisert.

7.5. Miljøverndirektoratets vurderinger

- Startet lokaliseringsprosess, 12 lokasjoner ble vurdert.
- Tre alternativer ble lansert tidlig høst 2016.
- Vurderte fire lokasjoner senhøst 2016.

Raudsand i Nesset i Møre og Romsdal blir sett på som et mulig alternativ. Området er avsatt i kommuneplanområdet 2009-2020 til området for utvikling av råvarer, gruvedrift og massetak. Det forlatte jernmalmgruveområdet er blitt påpekt som et alternativ. Det utarbeides en rekke studier, inkludert risikovurderinger.

Raudsand alternativ. Mulige lokasjoner

https://www.nesset.kommune.no/_f/p1/i0a80830a-f38f-47fd-a95d-7337ac11fbc7/2018-b-nc-miljorettet-risikoanalyse.pdf

7.6. Statens rolle

Usikkerheten knyttet til om private aktører vil lykkes med å etablere nye deponi løsninger for å erstatte deponiet «Langøya» indikerer at det er relevant å vurdere hvilken rolle staten skal spille for å sikre tilstrekkelig deponeringskapasitet for farlig avfall i fremtiden.

Som en del av sitt arbeid har komiteen vurdert hvordan staten kan bidra til gode og fremtidsrettede løsninger gjennom tilrettelegging og koordinering, eller alternativt ved å ta en

mer aktiv rolle i etablering og drift av nye endelige behandlingsløsninger hvis private løsninger ikke realiseres innenfor en rimelig tidsramme.

7.7. Oppgaven

Tilrettelegge for et nytt nasjonalt deponi (bl.a. underjordisk) for uorganisk farlig avfall. I sitt arbeid skal komiteen ta hensyn til Norges internasjonale forpliktelser knyttet til forsvarlig lagring og håndtering av farlig avfall, inkludert forpliktelsene som følger av:

- Baselkonvensjonen
- EØS-avtalen
- Den felles nordiske ministererklæringen fra 1994

Komiteen leverte sin anbefaling til «Klima- og miljødepartementet» (KLD) 01.11.2019.

7.8. Usikkerhet

- Det er usikkerhet rundt det forventede totale utslippet til Tingvollfjorden som et resultat av de skisserte avbøtende tiltak
- Det er usikkert om utslippet fra deponiet vil gjøre det vanskelig å oppnå miljømålet i vannforekomsten
- Det er usikkert hva som vil være totalbelastningen i Tingvollfjorden og tålegrensen

Ola Elvestuen, Klima- og miljøminister, sitat:

«Farlig avfall inneholder farlige stoffer for helse og miljø. Den må håndteres riktig slik at de farlige stoffene ikke sprer seg i naturen».

7.9. Sluttkommentar

Strategiske valg som stimulerer en utvikling med økt ressursutnyttelse og reduserte mengder farlig avfall, vil ikke bare redusere miljøbelastningen av det farlige avfallet som oppstår. Det kan også stimulere til innovasjon, økt verdiskaping og konkurranseevne for norsk industri og avfallssektoren. Samtidig må tilgangen til trygge og forutsigbare deponier sikres for det som er igjen av farlig avfall uansett, slik at mangel på deponikapasitet ikke vil være et hinder for vekst.

Utvalget anbefaler derfor at det etableres klare mål og virkemidler for å redusere mengden farlig avfall (sirkulær økonomi), samtidig som det gir trygge og forutsigbare deponiløsninger drevet frem av industrien og avfallsindustrien i samarbeid, som har klare mål for økt konkurranseevne og verdiskaping for Norge.

7.10. NMF kommentar

«Ekspertkomiteen» » blander myndighetsutøvelse, hensynet til god virksomhet for Norge og private aktører/operatører. Hensynet til helhetlig naturforvaltning, miljø og menneske i samhandling, virker underordnet og synes å bli bagatellisert og forenklet. Planverket vitner om hastverk! Rask industri/forretningsutvikling og profitt er hovedmotivet. Slike motiv har Raudsands innbyggerne hatt rikelig erfaring med i fra tidligere.

Raudsand-historien peker på en virksomhet der private aktører/operatører har oppført seg klanderverdige over lang tid og hvor staten ikke fulgte opp som grunneier. Hva gikk det utover? Naturen, grunnen, fjorden, mennesket og samspillet med naturgrunnet!

Naturen, grunnen og fjorden har tatt alle kostnader og er i dag sterkt forurensset. Naturen kan ikke selv sende en advokat.

Dårlig erfaring har ført til mistillit og vantro hos innbyggerne. Også NMF er forferdet over den skammelige Raudsand-historien, og NMF støtter derfor motstanden mot å etablere deponi for nasjonalt farlig avfall på Raudsand.

Dette samfunnet tåler ikke et nytt «prøveprosjekt». Den gamle gruven har vært aktiv i over 100 år - først gruvedrift med sprengning av tunneler og metallutvinning, og deretter deponi av farlig avfall i de samme gruvegangene og i åpent landskap/terreng. Det eksisterer 52 km tunneler og 20 000 000 m³ masse er fjernet. Det er potensielt reaktivt avfall som er dumpet i de tre hovedsjaktene og i overflatedeponi. De nye prosjektene planlegges etablert i og på samme område.

Norge følger ikke de viktige EU-direktiver, og ikke på lang nær EUs «Vanndirektiv» (WFD). Det er heller ikke sant at der hvor det er forskjeller, er Norge gjennomgående strengere enn EU-direktivene.

NMF skal gjennom dokument bevis at Norge bryter formålet i en rekke EU direktiver.

Hensynet til natur, miljø og menneske blir satt til side. EUs direktiver fokuserer på disse spørsmålene, noe Norge vil legge merke til og må forstå i den nærmeste fremtid.

Basel-konvensjonen er blitt innarbeidet i EU-lovgivningen ved hjelp av forordning (EF) nr. 1013/2006 og dens påfølgende endringer. Baselkonvensjonen setter ikke juridisk bindende forpliktelser, men kan bare tilby svake, ikke-bindende retningslinjer for avhending. Det må være kjent at Basel-konvensjonen ble designet for det helt spesifikke formålet ved å regulere grenseoverskridende bevegelser av farlig avfall.

NMF bemerker at ordlyden i WFD artikkel 4 nr. 7 gjør det klart at «**avbøtende tiltak**» ikke refererer til alle mulige tiltak som iverksettes. Egnetheten av spesifikke avbøtende tiltak er avhengig av de skadelige økologiske virkningene som de aktuelle fysiske modifikasjonene påfører og effektiviteten til tiltakene angående særlig forbedringer av den økologiske tilstanden.

Dette innspill gir et godt innblikk i hva EUs direktiver viser til hvis selskaper forurensar luft, jord, grunnvann, sjøvann og havbunn over tid. WFD bruker mye plass for å understreke direktivets fundament: **BESKYTTE, BEVARE og FORBEDRE.**

NMF bemerker at “EUs domstol” (CJEU) har slått fast at **en stat er pålagt å nekte autorisasjon for et prosjekt der tiltaket fører til forverring av status til den aktuelle vannmassen, eller fare for ikke oppnåelsen av god overflatevannstatus, med mindre det er tatt opp at prosjektet er omfattet av en dispensasjon i henhold til artikkel 4 (7) i WFD.** Lovligheten for en slik dispensasjon belyser NMF gjennomgående i dette innspill.

Det er ofte slik at Norges regjeringsvedtak på en detaljert måte beskriver årsakene til prosjektet, dets innvirkning på miljøet, samt vurderinger om balansen mellom fordeler og ulemper. Departementets vedtak er dessuten basert på en detaljert vurdering utført av Miljødirektoratet.

Metodisk benytter den norske regjeringen vannforskriftens §12 til sin egen fordel, der fortjenestens interesser alltid prioriteres og trumfer natur og miljø. Punktene i WFD artikkel 4.7 blir benyttet på en måte der eget ønske om tiltak blir legalisert for å kunne forurense «lovlig». Metodikken utføres på en spekulativ og overbevisende måte der all teknologi og forskning støtter oppunder detaljert overvåking, kartlegging og logging. **Alt for å tilsynelatende tilfredsstillende WFD 4.7.**

Det kan være fristende å vurdere bivirkninger på livet på sjøbunnen, villfisk og annen økologi som å ikke lide nok. Det er heller ikke uvanlig å påstå at villaks og sjøørret ikke lider. NMF godtar ikke en slik forklaring og vil trekke oppmerksomhet mot sannhetsgehalt og de reelle langvarige skadevirkningene.

Disse punkter i WFD 4.7 blir ofte misbrukt for å praktisere «lovlig forurensning»:

- ***Alle gjennomførbare avbøtende tiltak ble iverksatt for å begrense den negative utviklingen av vannforekomstens status;***
- ***Fordelene for samfunnet med operasjonen oversteg tapet av miljøkvalitet;***
- ***Formålet med aktiviteten ikke med rimelighet kunne oppnås på andre måter som er betydelig bedre for miljøet på grunn av mangel på teknisk gjennomførbarhet eller uforholdsmessige kostnader.***

NMF er bestemt på at det bare er WFD 4.6 som gir rett til å forurense. Artikkelen er dekket av virkningene og skadene forbundet med naturkatastrofer, som ingen kunne forutsi. Planlagt varig skade på naturen tillates ikke.

NMF observerer at EUs lovgivningsartikkel om biologisk mangfold og spesifikke bevaringstiltak for fugleliv og naturtyper ikke er blitt innlemmet i EØS-avtalen. Som et resultat er det en tydelig forskjell mellom måten artikkel 4 (9) WFD skal tolkes med hensyn til EØS-EFTA-statene sammenlignet med EUs medlemsstater. Rådets direktiv 79/409/EØF om bevaring av ville fugler («fugledirektivet») og direktiv 92/43/EØF om bevaring av naturtyper og vill flora og fauna («habitatdirektivet»). Allikevel er det slik at skade på naturen også påvirker liv utvidet utenfor vannmiljøet selv .

8.0. Plan for Raudsand

Hensikten er å legge til rette for deponering, mottak og gjenvinning av uorganisk farlig og giftig avfall, steiner og masseutvinning i fjell, deponi av stabiliserte masser i fjellhaller, produksjonsområde for pukk og grus, fylling i sjøen for etablering av ny industri, ny dypvannskai, nye veier, renseanlegg tilknyttet prosessanlegg og et forsknings- og utviklingssenter.

En kilometer tunnel vil bli konstruert. Store mengder eksplosiver blir benyttet. Kryssetunneler skal lagre alle typer uorganisk farlig avfall. Bergmesteren Raudsand AS (BMR) vil etablere et nasjonalt gjenvinnings- og behandlingssenter for uorganisk farlig avfall. Prosjektet slår fast at Stena Recycling har en nyutviklet og patentert rensesetnologi kalt "HaloSep" som vil kunne utvinne 70 prosent av tungmetallene og nesten 100 % av saltene i avfallet. Restene skal lagres i en utsprengt fjellhall en kilometer inn i fjellet, rundt 700 meter innenfor det gamle gruvesystemet.

I forbindelse med planleggingen av et nasjonalt anlegg for mottak av farlig/giftig avfall på Raudsand, vil det bli lagt ut utfylling i sjøen/fjorden og vil bli gjennomført i henhold til konsekvensutredningen. Sjøutfyllingen omfatter store vanndybder på ca. rate minus 170. Veidekke AS har estimert fyllingsvolumet til 3,22 millioner m³. Det tas ikke hensyn til laviner ved fylling, noe som normalt er betydelig i sjøfyllinger.

Figur: Sjøfyllingsområde

8.1. NMF kommentar

BMR er et selskap som administrerer deponier, tilhørende aktiviteter og fasiliteter i området ved Raudsand gruver. Selskapet eies av Envolution Norge AS, som eies av Envolution International AS, Veidekke Entreprenør AS og Veidekke Industry AS.

I 1975 brøt det ut en ukontrollert utrasing mot sjø ved Raudsand. Fyllingen ble lagt i en høyde på 6-8 meter over havet og området ble brukt som lagringsområde for knusing av masser der store hauger med diverse masser ble lagret helt ut på kanten av det utfylte området. Utrasing fra dette har sannsynligvis forårsaket en stor belastning på fyllingsfronten, muligens kombinert med for bratt skråning på fyllingen.

I forbindelse med et nytt industriområde og en ny kai er det som tidligere nevnt planlagt å fylle cirka 3,22 millioner m³ til havs til dybder minus 170. Det er estimert behov for cirka 5 millioner tonn eksplosiver. Det er ikke kjent hvor stort deponiet vil dekke sjøbunnen. Ekspansjonsområdet som skal opparbeides ved å fylle ut stein i sjøen kan medføre risiko for at fine partikler, og lokalt slam brer seg i vannmassene, fjorden og havområdet.

Tunnelvann kan inneholde slam/partikler, sprengstoffrester, plast og olje, og kan ofte være sterkt alkalisk, med pH-verdier opp til 11-12. Avrenningsvann med høy pH kan ha uheldige effekter på vannlevende organismer.

Høy pH i kombinasjon med ammoniumnitrat rester fra eksplosiver kan føre til dannelse av ammoniakk, som er akutt giftig i små konsentrasjoner. Miljøgifter er allerede påvist i sjøbunnen utenfor planområdet.

Planlagte fyllingsområder inneholder konsentrasjoner av kobber i tilstandsklasse V (veldig dårlig), PCB7 i tilstandsklasse IV (dårlig) og bly, nikkel og sink i tilstandsklasse III (moderat).

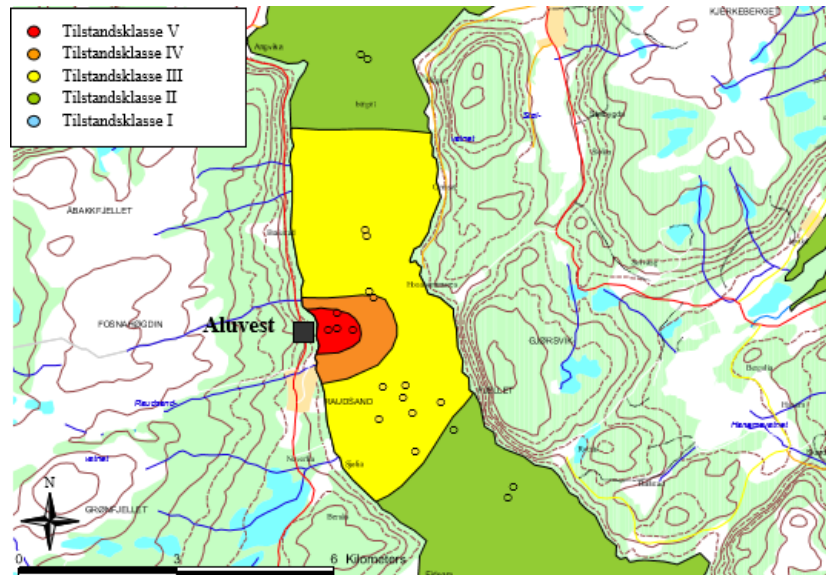
Ytterligere sjøfylling vil føre til omfattende forurensning og alvorlig forstyrrelse av faunaen ved og i sedimentene.

8.2. NIVA har påvist sterkt miljøpåvirket område

I Raudsand konkluderte sedimentundersøkelsene fra 1986 at gruvedrift hadde påvirket et område på omtrent 4 km². Forhøyede konsentrasjoner av kobber, jern og vanadium ble registrert innenfor dette området. Kobberkonsentrasjonen i 1986 og 1988 var 10 ganger høyere enn bakgrunnsverdiene (tilstandsklasse III, tydelig forurensset). Kobberkonsentrasjoner

ble registrert på de samme stasjonene i 2003 20-30 ganger bakgrunnsverdiene i et 30 km² stort område.

Nær Aluscan/Aluvest-utslippet ble det registrert kobberkonsentrasjoner i tilstandsklasse V i 2003 (veldig sterkt forurenset). Området, som er veldig sterkt forurenset av kobber, strekker seg omtrent 1 km² rundt Raudsand. Kobberkonsentrasjonen i overflatesedimentene gikk gradvis ned til ca 4 km avstand fra Raudsand i området rundt Raudsand, forhøyede verdier av aluminium, jern, bly (tilstandsklasse III, sink (tilstandsklasse III og kadmium (tilstandsklasse III, i tillegg, PCB-konsentrasjoner i tilstandsklasse III og IV ble også funnet).

Figur: Konsentrasjon av kobber på utsiden av Raudsand (NIVA report 2003)

Oppdrettsanlegg har noen steder som ved «Merraberget», ført til akkumulering av organisk materiale under anleggene. **I tillegg er kobberverdier satt i tilstandsklasse II og sink i tilstandsklasse III.** Det ble også utført fauna-analyser av den myke sjøbunnen i 2001. Miljøet ble klassifisert i tilstandsklasse V, det vil si **veldig dårlig** med tanke på artsmangfold. Årsaken til dette var sannsynligvis en høy tilførsel av organisk materiale fra oppdrettsanlegg kombinert med redusert vannutveksling.

«Norsk institutt for vannforskning» NIVA 2003². NIVA påpekte blant annet at foruten forurensning på utsiden av Raudsand, er Sunndalsfjorden underlagt kostholdsråd som et resultat av høye PAH-konsentrasjoner. Her har Hydro aluminium påvirket omgivelsene i et langsiktig historisk perspektiv.

8.3. R-Status

Den våte prosessen³ som ble vurdert på det planlagte anlegget på Raudsand er en veldig lignende prosess som resirkuleringsselskapet «NOAH» har på Langøya, ved å bruke to avfallsfraksjoner for å stabilisere hverandre og danne et nytt byggemateriale (gips). Dette skulle derfor indikere at en slik prosess også bør godkjennes med R-status.

Usikkerheten/forskjellen ligger imidlertid i at ved Raudsand sprenges ut nye fjellhaller for til slutt å spre massene. Innen behandlingen av uorganisk farlig avfall er tradisjonell etterbehandling den dominerende avfallsbehandlingen. Sluttbehandling av uorganisk farlig avfall betyr normalt at avfallet stabiliseres gjennom kjemisk og fysisk forbehandling og deretter lagres i et spesielt deponi.

² Norsk institutt for vannforskning NIVA 2003

³ SWECO- Report 2017- R-status Raudsand

For NOAHs renseanlegg på NOAH «Langøya» har deler av prosessene R-status⁷. Dette gjelder prosessen der to avfallsfraksjoner brukes til å nøytralisere hverandre (svovelsyre og flyveaske), og danner gips som brukes som byggemateriale for rehabilitering av «Langøya». Denne prosessen, der to avfallsfraksjoner brukes til å nøytralisere hverandre og sluttproduktet blir et byggemateriale, er av myndighetene i alle nord-europeiske land klassifisert som en R-prosess (utvinning), og dermed er det problematisk å få godkjent import av flyveaske fra de europeiske landene. Om stabiliteten da blir god nok i et tusenårsperspektiv, kan diskuteres!

8.4. Transport av uorganisk avfall

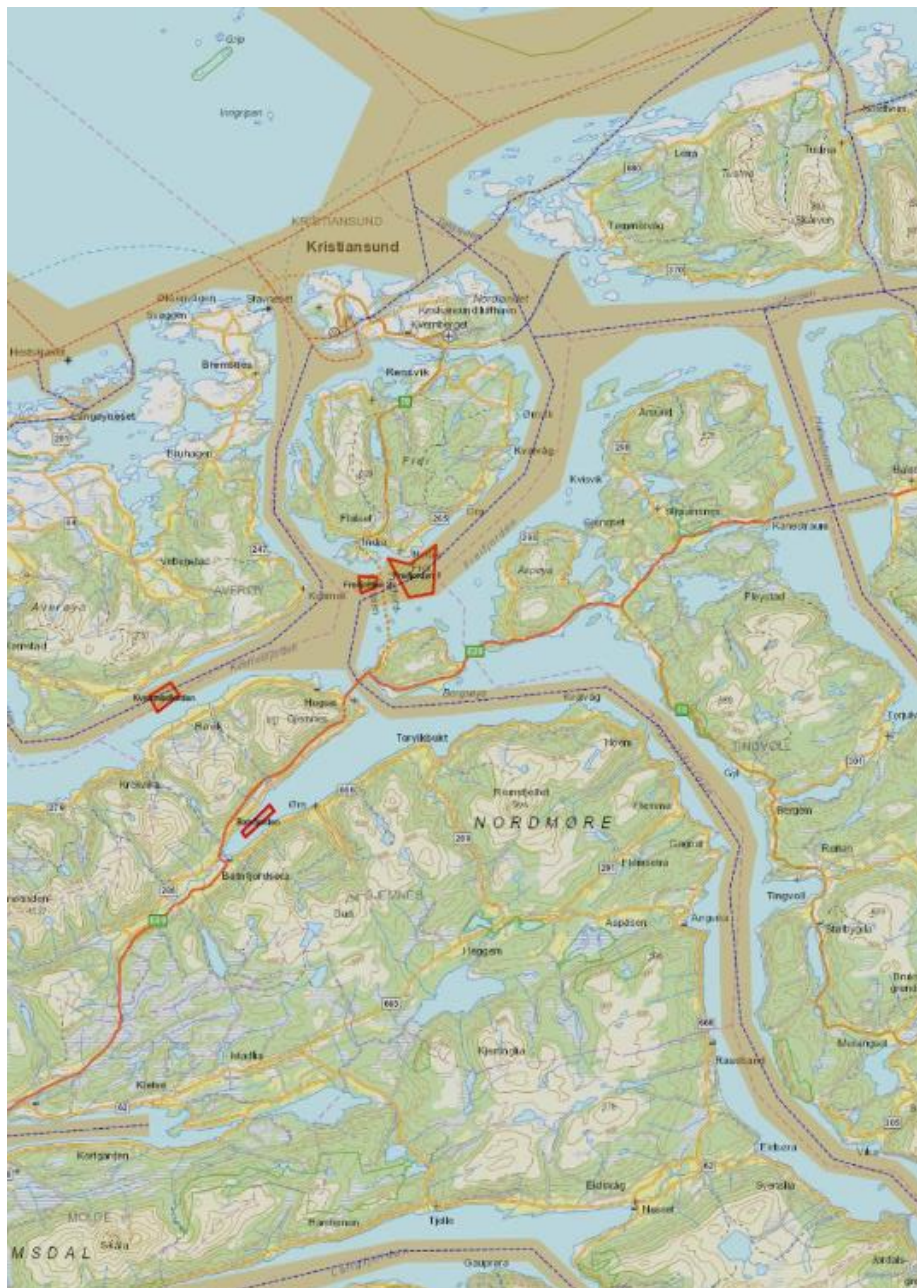
I hovedsak består avfallet som transporteres til Raudsand av fortynnet jernholdig saltsyre (15-30%) og flyveaske fra forskjellige forbrenningsanlegg, mest fra Skandinavia, men også fra resten av Norden og Nord-Europa. I tillegg vil mottaket bestå av undergrupper av metall og syreslam, filterstøv, forskjellige syrer og baser, sammen med lignende avfall. Totalt sett representerer aktivitetene en viss risiko for hendelser som kan påvirke også det ytre miljø.

All landtransport av uorganisk farlig avfall til Raudsand må bruke fylkesvei 666, som er avgjørende for tillatt akselvekt. Det er risiko forbundet med kollisjon og kjøring av veien i åpne lastebiler. Fylkesvei 666 langs Tingvollfjorden er smal og er av relativt dårlig kvalitet. Størstedelen av avfallet blir mottatt via fraktefartøyer ved dypvannskaiaen. Navigering i smale kystfarvann er alltid forbundet med risiko. For dette akvatiske miljøet vil en storstilt kollisjon føre til enorme skader.

Bulkskipet Federal Kivalina gikk på land på sørvestspissen av Årsundøya i Tingvoll i oktober 2008, fullastet med aluminiumoksid. På tross av fine værforhold der Freifjorden er breiest og leden god, og med norsk los om bord, gikk den 200 meter lange båten på grunn, og ble liggende der i flere dager.

Figur: Fylkesveien 666 ved Brakstad nord for Raudsand (venstre) og Berås i sør (høyre).

Figur: Uorganisk avfall på kjøll i trange farvann

Risikoanalyse er et hjelpemiddel og gir ikke et absolutt svar. NMF legger på «føre-var-prinsippet». Transport på veien, nær Tingvollfjorden/Sundalsfjorden og sjøtransport er ikke akseptabel.

Ulykker skal ikke skje, men de skjer. I dette tilfellet vil ulykker ramme vannmiljøet veldig hardt.

«Alt kan skje når som helst»

Arne Næss. Filosof

9.0. Undersøkelser og reguleringsplaner

Folkemøte Nettet torsdag 30. november 2017. BMR-Norconsult-Veidekke⁴

Et utvalg av undersøkelser utført:

- Geologisk undersøkelse (NGU): Dyp bakkeboring (3-400 meter) med omfattende borehullsprøver fra deponiene på toppen av fjellstedet, i 2017.
- Flere sporforsøk i deponi 2.
- Geofysiske målinger og kartlegging fra helikopter.
- Kartlegging av havbunnen og seismiske undersøkelser.
- Mange feltundersøkelser av involverte geologer og hydrogeologer fra NGU, Norconsult, Multiconsult og andre.
- Norconsult: Utarbeidelse av en grunnvannsmodell basert på data fra NGU, NIBIO og andre studier.
- Multiconsult: Vurdering av etablering av fjellhaller Flere uavhengige rapporter om geologi og jordforhold.

9.1. Risikofaktorer og dokumentasjon

Det er mange konsultantselskaper som har bidratt med sin faglige kompetanse. NMF har satt seg godt inn i en rekke rapporter i perioden 2003 til i dag. NMF lister opp risikofaktorer som et naturlig produkt av de titalls rapporter som NMF har lest og analysert.

Risikofaktorer

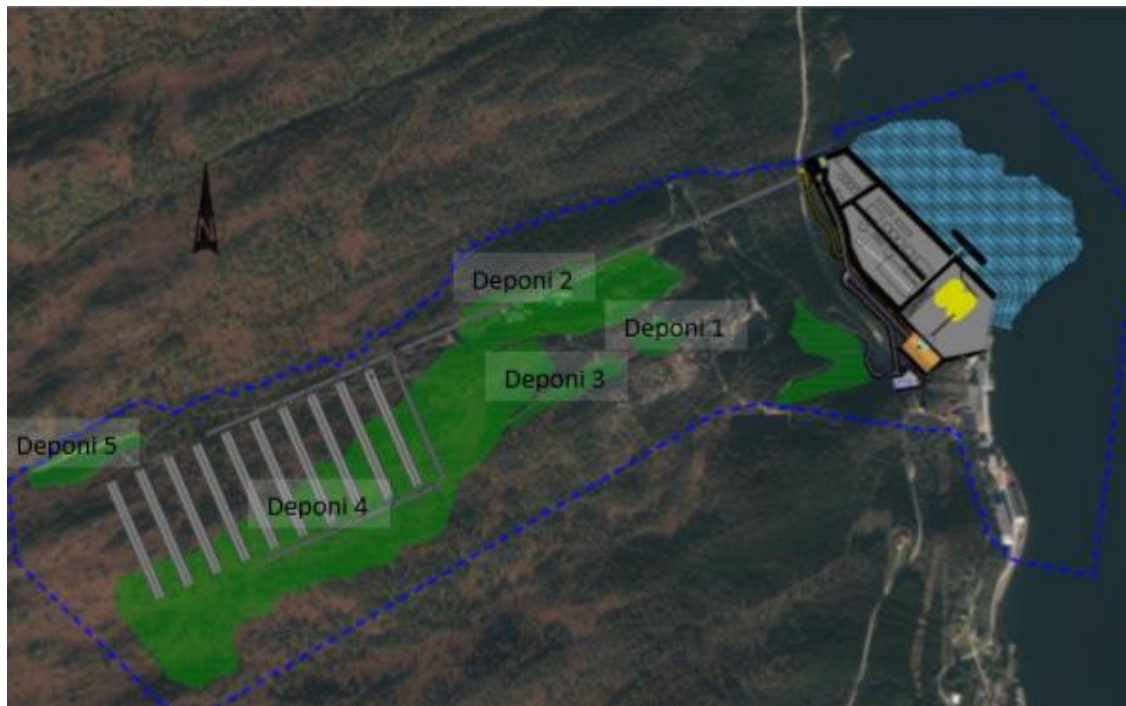
- Flere ras har tidligere blitt utløst fra gruvetaket og i sjøen.
- Eksplosjoner på grunn av reaktivt avfall lagret i den gamle gruen.
- Ukjent mengde og plassering av lovlig og ulovlig reaktivt avfall, som kan skape gasslommer. Disse gasslommene kan eksplodere uten forvarsel.
- Seismisk effekt på den gamle gruen som et resultat av sprengning av nye fjellhaller og 1 transport-tunnel.
- En potensiell kollaps av hele gruen som «worst case».
- Implikasjoner for strukturell stabilitet i området for det nye prosjektet basert på listen over.

Usikkerhet relatert til dokumentasjon

- Radioaktivt materiale i deponi, sjakter og i gruen.
- Logg på deponi.
- 52 kilometer kartlegging av den gamle gruen.
- Fullstendig kartlegging av grunnvann som går gjennom den gamle gruen.
- Kartlegging av områder med innsamling og potensiell gassproduksjon i den gamle gruen.
- Studier av vannlekkasjer og farlige kjemiske reaksjoner.
- Fullt samsvar med EU-direktiver.

9.2. Reguleringsplan for BMR Nettet kommune

⁴ Folkemøte Nettet torsdag 30. november 2017. BMR-Norconsult-Veidekke

Figur: Komplett deponi område

9.3. Reguleringsplan Nesset kommune

Reguleringsplan for BMR. Nesset Kommune 2018⁵:

- Fylling og stenging av eksisterende deponier, deponi 1, deponi 2 og deponi 3.
- Etablering av nytt deponi, deponi 4 og deponi 5.
- Tiltak knyttet til etablering av deponering av vanlig/inert avfall, stenging av veier opp til deponier og etablering av planfri anleggsvei til deponi 1 - deponi 5.
- Etablering av renseanlegg fra deponi 2, deponi 4 og deponi 5.

Deponi 1

BMR har fått beskjed av Miljødirektoratet om å avslutte deponi 1. Det er utarbeidet en avslutningsplan med fylling og tildekking/forsegling av deponi 1 med rene og inerte masser godkjent av Miljødirektoratet. Deponi 1 ligger på BMRs eiendom og drenerer ned i det eksisterende gruvesystemet.

I dag er dette et avsluttet varmt deponi som produserer ukjente gasser i fra den reagerende massen gjennom åtte rørhull/piphatter over topp av deponiet.

Deponi 2

Deponi 2 ble omsøkt til deponerin for ordinært uorganisk avfall av BMR i 2017. BMR har levert en miljørisikovurdering med avbøtende tiltak på krav fra direktoratet utarbeidet av ...Consult. Konklusjonen er basert på de foreslåtte tiltakene og lokale forhold, at det er ingen sannsynlighet for diffus lekkasje av rennende vann utover 5 % av det tilførte vannvolumet.

Dermed unntas det fra forskriftens krav om en full og omfattende geologisk barriere kombinert med en solid kunstig bunnmembran i deponiet.

Miljødirektoratet foreslår at det etableres en geologisk barriere i bunnen i forbindelse med tetting av eksisterende berg der det er påvist sprekker, og supplere med tetting av

⁵ Reguleringsplan for BMR. Nesset kommune 2018

sprekkesoner gjennom en kombinasjon av legging av leire på flate områder og sprøytemembran og injeksjon på de brattere sideflatene.

Over dette påføres en ekstra kunstig membran på det meste av bunnområdet. Over dette legges en robust, minimum 0,5 meter tykt, dreneringslag over hele bunnområdet. Alt sigevann fra det nye deponiet må samles, renses og kontrolleres mot grenseverdier før det slippes ut i fjorden på 30 m dyp.

Det vil bli etablert en egen løsning for områder der møllestøv er deponert, og som kan løse seg og bevege seg bort fra bunnen. Her dekker man det med en tett membran og samler ev. rennende vann som transporteres ut av området.

Deponi 3

Deponi 3 planlegges opprettet for inerte masser med krav til utvasking fra massene i en kollapset gruve der malm tidligere ble utvunnet. Det vil ikke være mulig å etablere tetningsløsninger for bunn eller side her på grunn av terrengets utforming. Eventuell drenering fra deponiet vil være via det eksisterende gruvesystemet, på samme måte som deponi 1. Det antas at deponi 3 blir bygget opp og håndtert på samme måte som deponi 1.

Hensikten med å fylle opp området, er å kutte av drenering av overflatevann til gruvesystemet og dermed redusere vannstrømmen som kommer i kontakt med avfallet som tidligere ble deponert i hovedgruve-systemet på Raudsand. I tillegg er formålet å sikre området og gjenskape originalt terreng. **Når deponi 3 avsluttes, vil områdene bli forseglet med masser, og deretter lagt til et lokk av lokale masser på toppen som gir best mulig grunnlag for en naturlig haugformasjon.**

Eventuelt overskuddsvann/sigevann fra deponiet vil renne ned i området i Z-malmen eller øg derfra videre inn i hovedgruve-systemet, over måle- og kontrollpunktet i skråningen +4 med utslipp til Tingvollfjorden i skråningen -30. **Det er ikke mulig å samle inn sigevann fra deponi 3, da dette vannet drenerer rett ned Z-strossen.** Kontroll for lekkasje vil finne sted på målepunktet på +4 skalaen på slutten av gruvesystemet.

Relevante data måles og logges. Endelig skal deponiet ordnes slik at overflaten blir tilpasset det omkringliggende terrenget på en god måte, og gi en god overflateavrenning og gi et best mulig grunnlag for en naturlig fauna. Toppdekket skal sikre at overflaten skal kunne brukes til friluftsliv. Deponi 3 har et fyllvolum på omtrent 113 000 m³, tilsvarende en tonnasje på 180 000 tonn. Overflaten på det ferdige deponiet er omtrent 10 dekar. **Deponi 3 ligger full og helt på "statens eiendom".**

Deponi 4

Deponering 4 er planlagt opprettet for deponi av vanlig avfall i «jomfruelig område». Deponiet er planlagt etablert i terreng som har en naturlig form som er egnet for et slikt tiltak. Prinsippet for bygging av deponiet vil være å tilrettelegge for at tetning med dobbelt bunn kan installeres på overflaten.

Deponi 4 vil være et deponi i kategori 2 som kan motta vanlig avfall. **Typiske avfallstyper vil være medium og svakt forurensset masse frem til tilstandsklasse 5** fra konstruksjon, sediment og fra mudringsoperasjoner og **restfraksjon fra behandlet borekaks**. Det skal installeres omfattende dreneringssystemer både over og under en dobbeltbunnsforseglingen.

Systemene vil håndtere både overvannet som strømmer gjennom deponiet, drenering fra deponioverflatene i løpet av fyllingsperioden og en har behovet for å overvåke rennende vann fra selve deponiet. Sigevannet vil bli ledet til et renseanlegg som skal bygges i den nedre delen av deponiet. Systemene vil ta hensyn til en trinnvis utbygging av deponiet. Avrenningen

fra deponiets permanente flater samt overflatevann fra tilstøtende uberørt terreng vil samles i et system med dreneringsgrøfter og ledes delvis til «Rognbekken» og delvis til bekkegrøften i «Dalabulia» på sørsiden av deponi.

Deponiet, og vannet fra det, vil bli overvåket i samsvar med et miljøovervåkningsprogram, som skal utarbeides på grunnlag av relevante retningslinjer fra Miljødirektoratet.

Deponi 4 har et totalvolum på 3,9 millioner m³. Dette volumet tilsvarer en vekt av den avsatte massen på omtrent 6,3 millioner tonn. Deponiet vil bli utvidet i flere trinn. Deponiet er omtrent 1200 meter langt og hvert trinn vil ha en lengde på omtrent 300 meter. Siden deponiet er stort i volum, vil fylling av deponiet pågå i mange år. Med en fyllingsgrad på 200 000 tonn per år vil deponiet ha en levetid på 30 år. Deponiet vil bli utvidet fra øst til vest. Når deponiet slutter, vil områdene bli dekket av en med lokale masser som gir best mulig grunnlag for et naturområde.

Deponi 5

Deponi 5 er planlagt etablert for deponi av vanlig avfall i gamle gruvebrudd der malm tidligere ble utvunnet. Steinbruddet ligger på minst 10 meter fra eksisterende bekker i nord. Denne minsteavstanden opprettholdes for planlagt deponi som en buffer mot kummen. Før noe arbeid med å etablere deponiet kan starte, må det kreve omfattende sikkerhetsarbeid i form av rensing og rydding av løse fjellpartier.

Deretter vil en dobbeltbunns tetning i form av membraner og mulig tetting av sprekkesystemer bli installert. Membranene vil være festet til bergveggene. Langs veggene vil det bli installert dreneringssystemer i form av «krympe/nonwoven» stoff. Eventuelt sigevann fra veggene vil bli fanget i dreneringssystemet og ført inn over dobbeltbunnstetningen.

Sigevannet vil bli ledet til et renseanlegg som skal bygges i den nedre delen av deponiet.

Dette volumet tilsvarer en vekt av den avsatte massen på omtrent 400 000 tonn.

Endelig skal deponiet ordnes slik at overflaten blir tilpasset det omkringliggende terrenget på en god måte, gir en god overflateavrenning og gir et best mulig grunnlag for en naturlig tilpasning. Toppdekket og overflaten skal brukes til friluftsliv. Deponi 5 ligger på Veidekke AS-sitt landareal.

Nasjonalt gjenbrukssenter

BMR vil etablere et nasjonalt resirkulerings- og behandlingssenter for uorganisk farlig avfall. I prosjektet heter det at «Stena» har en nyutviklet og patentert rensingsteknologi som vil kunne utvinne 70 prosent av tungmetallene og nesten 100 prosent av saltene i avfallet. Restene skal lagres i en fjellhall som sprenges ut en kilometer inn i fjellet, rundt 700 meter innenfor det gamle gruvesystemet.

Fjellhaller og industriområde

Deponi for stabilisert uorganisk farlig avfall i fjellhaller og tilhørende prosessanlegg vil omfatte:

- Gjennomføring av industriområde i sjø og kaikanten der mottak av uorganisk farlig avfall blir lagt til rette
- Område for behandling av uorganisk farlig avfall
- Gjenoppretting, stabilisering, nøytralisering, etc.
- Fjellhaller der det er avsatt stabilisert uorganisk farlig avfall, må fjernes. Hallene antas å være lokalisert ca. en kilometer inn i fjellet fra sjøen og slik at de forblir under havoverflaten. En fjellhall vil ha kapasitet til å motta restavfall etter resirkulering som tilsvarer minst ett års avfall fra det norske markedet (omtrent 500 000 tonn i året),

avhengig av det endelige valget av prosess og resirkuleringsteknologi. Dimensjonene til en hall er Bredde x Høyde x Lengde: 25 m x 50 m x 300 m. Anlegget kan utvides og har et langsiktig perspektiv og kapasitet.

- Bygning med administrasjons-, forsknings- og utviklingssenter
- Fylling og forsegling av området ved fylkesvei 666.
- Produksjonsområde for pukk og grus.
- Etablering av renseanlegg for prosessvann og vann fra fjellhallene.
- Etablering av eksos for luft fra fjellhallen/atkomsttunnelen.
- Atkomstveier, oppgradering av kryss med fylkesvei 666 og gå ned til et industriområde ved sjøen. - Lukking/tetting av det øvre gruvesystemet med sjakter i forbindelse med sprengning av areal for prosessanlegg.
- Etablering av en kontrollert luftutvinning med overvåking i forbindelse med en etablert luftsjakt i området nedenfor fylkesvei 666 (gammelt gruvesystem). Dette forhindrer ukontrollerte utslipp til luft og forhindrer oppsamling av eventuelle gasser i gruvesystemet.

9.4. Innvendinger til reguleringsplanen

Som grunneier av eiendommene som omfattes av reguleringsplanen, har «Nærings- og fiskeridepartementet» (NFD) nå ingen innvendinger mot kommunens reguleringsplanen. De har frafalt sine innsigelser etter påtrykk fra Fylkesmann

NFD har heller ingen kommentarer til konsekvensene av reguleringsplanen for fiskeri- og havbruksnæringen⁶. Nettet kommunestyre, Fylkesmannen i Møre og Romsdal og Miljødirektoratet har frafalt og har heller ingen innvendinger. Et nasjonalt deponi for giftig og farlig avfall ønskes velkommen i område. Miljødirektoratet uttalte også i sitt brev av 7. november 2019 til kommunalministeren sin anbefaling. Miljødirektoratets anbefaling er som følger:

«Miljødirektoratet anbefaler at reguleringsplanen for Raudsand godkjennes.»

9.5. Advokatfirma Føyen Torkildsen AS

«Hvis⁷ planforslaget blir vedtatt i sin nåværende form, vil reguleringsplanen lide av mangler som ugyldiggjør planvedtaket.»

Institutt for industri, planlegging og tekniske tjenester, Tingvoll kommune:
Vedlegg II⁸ - Det er *Feil, mangler og unøyaktigheter i reguleringsplanen.*

NMF kommentar

NMF stiller spørsmål ved habilitet da Norconsult både har Miljødirektoratet og BMR som oppdragsgivere. Angvik prosjektering har laget en meget positiv reguleringsplan for Nesset kommune. NMF har lest høringsuttalelsen til Tingvoll, Gjemnes og Sunndal kommuner⁹. Høringsuttalelsen er langt fra så positiv som reguleringsplanen til Nesset kommune uttrykker. Her følger et utdrag fra høringsuttalelsen:

«Bergmesteren Raudsand AS som nå eier området hvor deponiene ligger ble i april 2009 pålagt av Klima- og forurensningsdirektoratet (KLIF) å lage en avslutningsplan for deponiene innen 1. juni 2009. Dette ble ikke gjennomført før 7. november 2012

⁶ NFD 6. November 2019

⁷ Advokat firma Føyen Torkildsen AS

⁸ Department Institutt for industri, planlegging og tekniske tjenester, Tingvoll kommune

⁹ Høringsuttalelse fra Tingvoll, Gjemnes og Sunndal kommuner

etter flere utsettelse. Frist for gjennomføring av planen ble satt til desember 2013. Under varsel om tvangsmulkt er fremdeles ikke sekkene tatt hånd om og ny og endelig frist er satt til oktober 2018.

Med den manglende gjennomføringsevne som er vist med avslutning av deponi 1 finner vil liten grunn til å tro at driften av deponi 2, de øvrige dagdeponiene, deponiet for uorganisk farlig avfall, samt prosessanlegg skal «gå på skinner».

Tiltakshaver Bergmesteren Raudsand AS har markedsført prosjektet nærmest som et miljøtiltak på Raudsand gjennom en brosjyre på sine hjemmesider sammen med KU og fagrapporter. Vi finner dette villedende og vi mener det er uheldig at tiltakshaver driver aktiv villedende markedsføring av sitt prosjekt i høringsperioden for planforslaget, også i sosiale medier.

Det er for eksempel ikke avgjort hvilken prosesseringsmetode som skal brukes på Raudsand, noe som for øvrig heller ikke skal avgjøres i reguleringsplanen. Halosep-metoden, som aktivt markedsføres, er på prøvestadiet og er i dag ikke en godkjent prosess. For øvrig utviklet for lokal behandling av farlig avfall og dermed for å unngå lang transport.»

NMF stiller spørsmålstegn ved at uheldige sammenblandinger av roller, motiver og «ønsket bestillingsverk» gir rom for å stille spørsmål ved troverdigheten til Nesset kommune sin reguleringsplan. Nesset kommune er ivrig etter å få etablert et nasjonalt avfallsdeponi på Raudsand, noe som NMF har lagt merke til.

Svake planer og lite involvering resulterer i lav troverdighet og tillit. Sterke planer og engasjement resulterer i økt troverdighet og tillit.

Vedlegg II: Dette vedlegget beskriver noen av de svakhetene ved planlegging som må vurderes.

Vannmiljøet er spesielt sårbart. Svake planer, tidsbegrensninger og jakten på overskudd er oppskriften på miljøødeleggelse. Er det egentlig gjort omklassifisering eller dispensasjon i den nye planen til å lagre farlig avfall i lokaliteten i kommunen?

Innbyggerne bryr seg

Figur: Nei til deponi

Et utvalg av ressurssterke innbyggere, med lokal tilknytning, har fått inntrykk av at kommunens avdeling for helsevern, miljøvern med kommunelegen som øverste myndige ikke har levert en egen vurdering/anbefaling. De har kun signert Risiko- og sårbarhetsanalysen til beslutningstakeren. Det er således ikke utført noen intern analyse fra helsefaglig ståsted og miljøetat i kommunen.

Da innbyggerne stilte spørsmål til saken, ble de avvist av Fylkesmannen og fylkeslegen. Fylkesmannen og fylkeslegen godkjente gjennomføringen av kommuneplanen og sendte den videre til KMD uten kommentar om helserisikoen.

Innbyggere ser ikke at innspill og spørsmål som er levert kommunen er registrert, og krever derfor journalføring og oppfølging i saksgangen. Her er en stygg firmalfeil begått.

9.6. Logging av borehull ved Raudsand NGU

17-00096-5 Rapport. Loggingen av borehull på Raudsand NGU 2017¹⁰.

NGU har utført geofysisk kjerneborehull-målinger i fem borehull rett vest for tidligere «Rødsand Gruver» på Raudsand i Nesset kommune. Her planlegges et nasjonalt deponi for farlig/giftig uorganisk avfall. Avfallet antas å bli lagret i store utsprengte fjellhaller.

Vinteren 2016/2017 ble det boret totalt fem fjellbrønner i det aktuelle området. Hensikten med kjerneborehullslogging var å kartlegge bergkvaliteten når det gjelder sprekker. Videre skulle det undersøkes om det var metalliske mineraler (jernoksider, sulfider) som kunne ha innvirkning på kvaliteten av grunnvannet.

Figur: Kjerneborehullsboring (Bh)

9.7. NMF kommentar

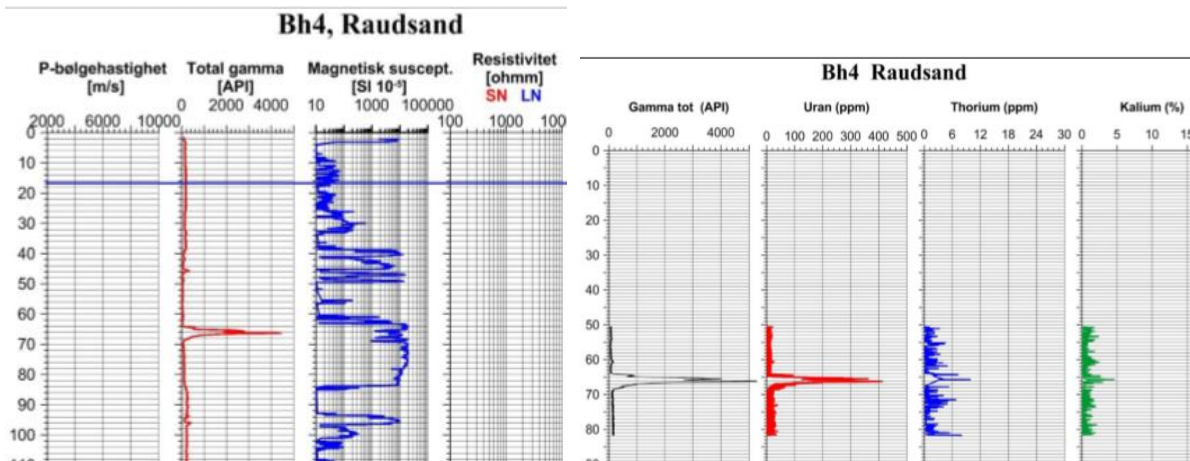
Man fant sterk strålingspåvirkningen av gammastråling i to av borehullene 4 og 5 under deponiene i to adskilte dybdenivåer. Resultatene ble forklart som enten naturlige eller ikke-naturlige stråling fra Uran eller Thorium. Denne rapporten er skrevet av NGU hvor de ikke kan konkludere klart hva dette kommer av. Hullet ble boret på nordsiden av gamle gruven. Her var vannstanden 81,6 meter over havet.

Har disse prøvene blitt påvirket av masser som har blitt dumpet i eksisterende gruver?

¹⁰ 17-00096-5 Rapport. Loggingen av borehull på Raudsand NGU 2017

Kjerneboring i Bh4

To ulike soner med spesielt høy gammastråling ble observert ved henholdsvis ca. 64 meter over havet og 215 meter over havet. Spektral gamma ble målt i ~~over~~ disse sonene. Den høye totale strålingen skyldes hovedsakelig uran som NGU har estimert som kilde.

Kjerneboring i Bh5

Spektral gamma ble også målt i dette hullet hvor innholdet av U (ppm), Th (ppm) og K (%) måles direkte.

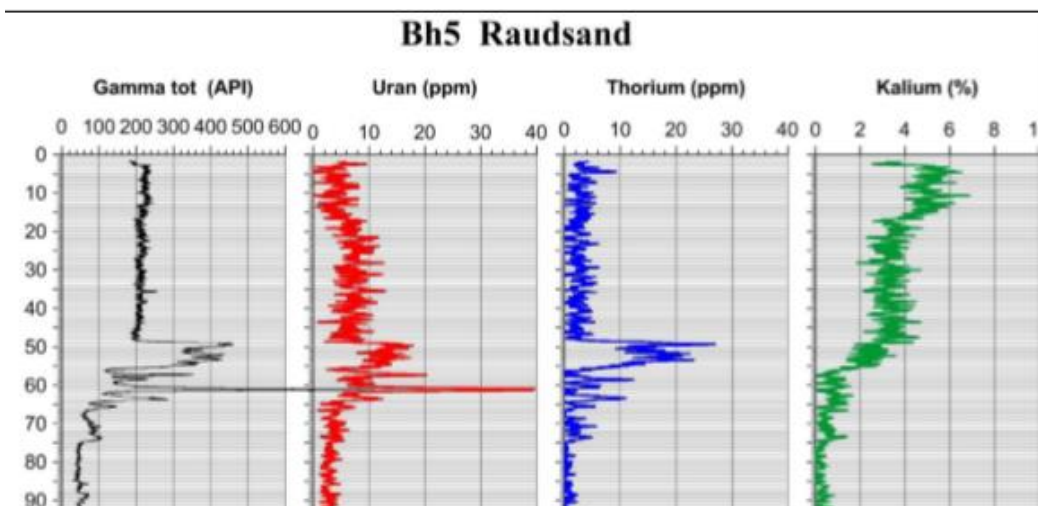

Figure: Bh5

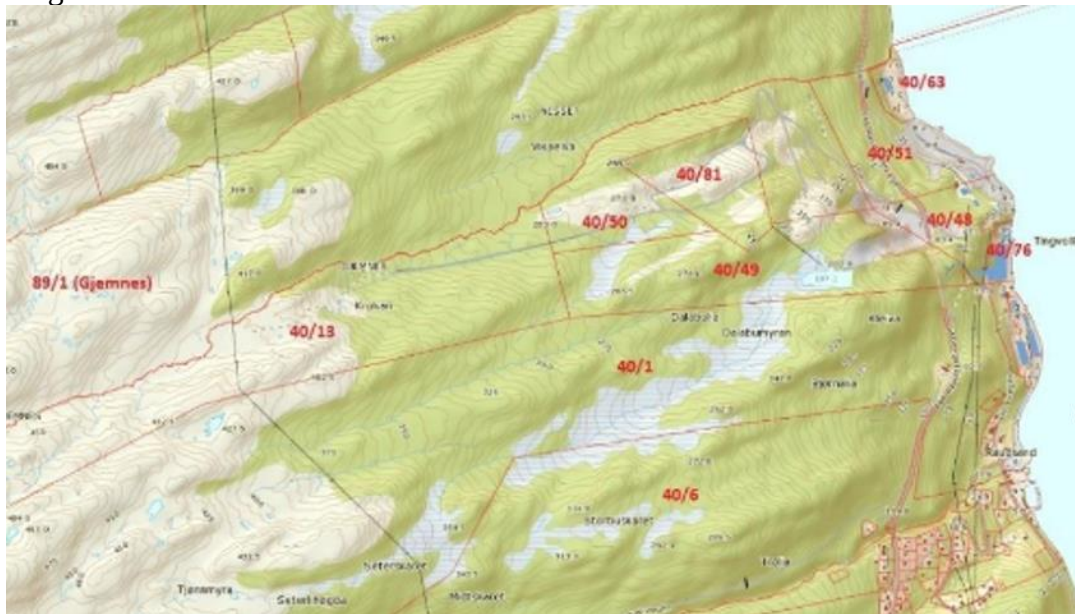
10.0. Eierskap og utleie

Under årenes løp har det vært forskjellige eiere av gruvevirksomheten, men i 1977 gikk eierforholdet til gruveanlegget og noen landområder fra Elkem AS til «**Handels- og industridepartementet**».

Fra 1977 til den underjordiske gruen ble lagt ned på 80-tallet, leide Elkem den underjordiske gruen av «**Nærings- og handelsdepartementet**».

Landområdene som **staten tok eierskap til**, fortsatte Elkem å leie selv etter at den underjordiske operasjoner ble stoppet. Disse områdene (ca. 650 dekar som dekker gnr/bnr

40/48, 40/49, 40/50 og 40/51) leier Veidekke Industri AS av staten i dag, gjennom et langsiktig leieforhold.

Figur: Eiendomsgrenser Raudsand

Situasjonen er således i dag at **«Nærings- og handelsdepartementet» siden 1977 har hatt fullt eierskap og disponeringsrett over de underjordiske anleggene i Raudsand.**

De underjordiske gruvene ble stengt på midten av 1980-tallet etter at grunnlaget for lønnsom drift ikke lenger eksisterte. **Gruvene var ganske enkelt nokså tomme for mineraler som ble utvunnet. Litt senere ble det bestemt at gruvene skulle settes under vann og stenges. Som eier ga «Nærings- og industridepartementet» grønt lys til dette vedtak.**

På begynnelsen av 1990-tallet inngikk Nærings- og industridepartementet en avtale med Aluscan AS om at selskapet kunne bruke malmsjakten (en av to vertikale hovedsjakter i gruveverket og som går fra terrengoverflaten til ned til ca. -600) for avhending av prosessvann i fra selskapets virksomhet.

Dagens Miljødirektorat, den gang SFT, ga nødvendige driftstillatelser for denne deponering. Dermed ble den underjordiske gruvedriften i Raudsand ugjenkallelig avsluttet for all tid.

I 2001 utvidet Nærings- og industridepartementet Aluscans tillatelse til å omfatte fylling av personheis-sjakten. Den sjakten er den andre av de to store vertikale sjaktene SFT ga en utvidet driftslisens til. Man så gikk Aluscan konkurs i 2002 uten å få utnyttet konsesjonene.

Senere, i 2006, ga Nærings- og industridepartementet selskapet Reox tillatelse til å bruke den øvre delen av malmsjakten til renseanlegg i dette selskapets drift. **Siden overtakelsen av eierskapet i 1977 har således Nærings- og industridepartementet utøvet sitt eierskap og disponeringsrett over anlegget. Dette vises dermed til at det er Nærings- og handelsdepartementet som har tatt beslutningen om å fylle gruvene. I dag er det helt utenkelig at gruvene ved Raudsand kan tømmes og åpnes igjen, slik noen mener bør/kan skje. Men her ligger det reaktiv masse som en rapport fra Mepex Consult hevder må ha kommet hit opp til i dag, i alle fall lenge etter Aluscan og at noen da må ha tatt seg til rette på deres konsesjon.**

Når det gjelder de aktuelle områdene i dag som, Nærings- og handelsdepartementet eier, og som Veidekke Industri AS disponerer/leier på en langsiktig avtale, er omtrent halvparten av det såkalte «bruksstøvet»/møllestøvet blitt segregert. Dette møllestøvet utgjør derved omtrent 50% av forurensningen som BMR har foreslått å forsegle og isolere. Den andre halvparten av

møllestøvet er på BMRs eiendom 40/81, som ligger i samme område. Området der er det møllestøv lagret, som kalles Bergmesteren. Det var dette **Nærings- og handelsdepartementet ga sin tillatelse til for mellomlagring av møllestøvet til Aluscan, i 2002.**

I 2003 gikk Aluscan konkurs, uten å fjerne «bruksstøvet»/møllestøvet. Det var en prosess for hvordan håndtere møllestøvet, og slutten på prosessen var at **staten i 2004 skilte området 40/81 fra eiendommen og overlot det til den nye eieren, som noen år senere ble BMR.**

Den andre halvparten av møllestøvet ligger på BMRs eiendom 40/81, som ligger i samme område. BMR har mottatt et pålegg fra Miljødirektoratet om å si-opp avslutte det gamle deponi 1 på sin eiendom, 40/81, og varsler om det samme for deponi 2 (40/81) og de andre eierne i Nesset kommune. BMR eier bare en del av området der de gamle deponiene ligger.

På slutten av nittitallet søkte Aluscan AS Nærings- og handelsdepartementet om å flytte 15 000 tonn av møllestøvet til statens eiendom, som kalles Bergmesteren og departementet ga sin tillatelse til mellomlagring. Det var en prosess for hvordan møllestøvet skulle håndteres, og slutten av prosessen var at departementet i 2004 skilte område 40/81 fra eiendommen og overlot det til den nye eieren, som ble BMR AS noen år senere, for å sikre korrekt håndtering av møllestøv.

Etter at Aluscan AS gikk konkurs, arrangerte konkursboet i samarbeid med staten (SFT som tilsynsmyndighet og Nærings- og handelsdepartementet som eier av områdene om at det ble gjennomført opprydding på Aluscans industriområde ved sjøen. Denne oppryddingen besto i å fjerne omtrent 20 000 tonn møllestøv fra området. **Dette møllestøvet ble fraktet og avsatt i Bergmester-området hovedsakelig i deponi 2, ikke stabilisert, her på statens grunn.**

Dette volumet utgjør den andre halvparten av møllestøvet som BMR nå fremmer for å forsegle og isolere. Møllestøvet som for tiden er lagret i Bergmester-området, har således kommet i to omganger, noe sent på nittitallet og deretter en gang rundt 2003/2004. **Begge tilførsler er utført med statens samtykke og tillatelse.** Tilførselen er utført uten deltagelse av Veidekke Industrier AS som leietaker i områdene.

I tillegg har Gruveområdet ved Raudsand i Nesset kommune blitt brukt til deponi av avfall fra lokale selskaper som har drevet sekundær og tertiær aluminiumsproduksjon (Aluscan, Alumox, Aluvest og Reox). Produksjonsavfallet er delt inn i to uorganiske deponier (deponi 1 og deponi 2) og består av saltslagg, møllestøv og filterstøv.

I følge søknaden om deponi fra Aluvest i 2002 var saltslagg og møllestøv klassifisert som farlig avfall på grunn av tungmetallinnholdet og potensialet for utviklig/lekkasje av giftige og brennbare gasser. Filterstøv ble klassifisert som farlig produksjonsavfall. I 2005 ble deponiene midlertidig godkjent for mottak og lagring av farlig avfall. Reguleringsplanens midlertidige tillatelse er utløpt lenge før deponiene vil bli avsluttet.

Fram til 1983 ble det foretatt gruvedrift av vanadium og titanholdig jernmalm i gruvene på Raudsand. Siden 1986 har forskjellige selskaper engasjert seg i resirkulering og produksjon av aluminium. Disse selskapene brukte gruveområdet i Raudsand som deponier frem til 2004.

I dag er det fremdeles aluminiumindustri i Raudsand. Aleris Aluminium Raudsand er et renseanlegg for saltslagg fra produksjon av sekundært aluminium. I forbindelse med stenging og etterspill av deponiet er BRM underlagt kontinuerlig overvåking av sigemengde, i tillegg til halvårlig vannprøvetaking for analyse av pH, ledningsevne, aluminium, ammonium, total fosfor, fluor, klorider og tungmetaller.

10.1. Uorganisk avfall tilført sjø og sjøbunnen

For ytterligere informasjon, se Vurdering av miljøpåvirkning for sjøfylling og kai, Multiconsult 2017¹¹.

Det nærmeste landområdet ved det planlagte deponiet er også tidligere fylt ut med ulik masse og rester av eksplosiver. Det er kjent at bunnsedimentene i Tingvollfjorden er forurenset. Undersøkelser av bunnsedimentene er utført ved det planlagte fyllingsområdet, **og disse viser at det på alle analyserte teststasjoner finnes er konsentrasjoner av kobber i tilstandsklasse V (veldig dårlig), så vel som tilstandsklasse III (moderat) av nikkel og sink.**

Konsentrasjoner av PCB7 i klasse IV (dårlig) er påvist på to stasjoner i sørøst, i tillegg til fem stasjoner som inneholder PCB7 i klasse III (moderat). Konsentrasjoner av **bly i klasse III (moderat)** bly er også blitt påvist i på fire av de dyptliggende teststasjonene. Bunnsedimentene i det undersøkte området anses derfor å være sterkt forurenset.

Det planlagte arbeidet med ytterligere dumping av ulike masser og eksplosivrester, vil medføre risiko for bevegelse i bunnsedimentene, og dermed spredning av forurensete partikler (uttalt av NIVA allerede i 2003). Et vanlig tiltak når du fyller på forurenset havbunn, er å først dekke bunnen med et lag med ren sand/grus. I tilfelle av geoteknisk stabilisering av en mulig fylling, vil dette ikke være mulig i dette tilfellet.

Et annet ofte brukt anti-spredningstiltak er å skjerme området med en siltgardin. I dette tilfellet vil eventuell fylling skje til dyp ned til ca.170 meter, og i praksis vil det ikke være mulig å bruke siltgardin. I dette tilfellet må man i stedet søke å finne påfyllingsmetoder som er så **skånsomme som mulig** med hensyn til spredning av forurensete partikler, og deretter gjøre en vurdering av om tiltaket medfører en rimelig miljørisiko slik at det kan gjennomføres.

Den mildere måten vil sannsynligvis være å bygge opp bunnsjiktet av fyllingen ved å dumpe stor stein fra lekter. Steinen vil trenge inn i det våte laget og vil forårsake noe virvling, men dette forventes å være lokalt og i de nedre vannlagene. Etter at det myke laget er "fylt", kan resten av fyllingen legges ut på vanlig måte. Det er planlagt at alle massene av fyllingen under nivå minus 4 skal dumpes fra lektere.

10.2. NMFs stilling

NMF bemerker at Nærings- og moderniseringsdepartementet ikke vurderer historisk og pågående forurensning i området, inkludert **på egen eiendom**, i sin vurdering av nye aktiviteter og ser at departementet er ivrig etter å bli kvitt eierskapet.

Den dårlige forretningsskikken i Raudsand-området har pågått i mange år uten kritisk tilsyn. Praksisen har ført til ukontrollert forurensning av omgivelsene, som forsterkes gjennom lovbrudd, bøter og rettssaker.

10.3. Eksempellet Aluscan

Aluscan-selskapet drev gjenvinning av avfall fra aluminiumsindustrien og hadde et renseanlegg for kjemisk avfall som ble skylt med ferskvann. Etter to hendelser i 1994 og 1997, fungerte ikke renseanlegget tilfredsstillende. **Avløpsvannet gikk derfor urensset direkte ut i fjorden. Aluscan skjulte utslippene ved å gjøre spesielle tiltak før inspeksjon av SFT.**

¹¹ Vurdering av miljøpåvirkning for sjøfylling og kai, Multiconsult 2017

10.4. Uklar håndteringen av møllestøv

Møllestøvet er klassifisert som farlig avfall og består hovedsakelig av aluminiumoksid, salter og noe metallisk aluminium. Saltinnholdet vil være lavere enn i saltforekomstene som tidligere var avsatt. Avfallet reagerer med vann og danner metan, ammoniakk, arsin, fosfin og hydrogensulfidgasser.

Støvet (i Big Bags) stammer fra driften av Aluscan AS, som midlertidig fikk lov til å lagre sekkene. Tillatelsen ser senere ut til å være gitt videre til andre selskaper. I 2007 ble lisensen overført til BMR, som den gang var et datterselskap av Alumox Holding AS. I 2012 overtok dagens eiere BMR AS.

I sitt vedtak av 30. mai 2011 ga SFT nå Miljødirektoratet pålegg til BMR AS om å avslutte oppfyllingen her. Ordren ble suspendert i 2016 i påvente av ferdigstilling av deponi 1, som ligger i samme område. **Deler av fyllingen fra Aluscan-bruket er lokalisert på gnr/bnr 40/50. Her er Nærings- og moderniseringsdepartementet i dag grunneier og selskapet Veidekke AS er leietaker.**

11.0. Faktisk situasjon

Figur: Raudsand gruve

Den første kjente gruvedriften startet i 1877. I 1927 kjøpte «Christiania Spigerverk» hele Raudsand-selskapet og virksomheten utvidet. Malmdriften ble lagt ned i 1987. Siden den gang har det vært mange aktiviteter i området og mange operatører, inkludert annen produksjon av oljegrus og asfalt med pukk, samt deponi av mangfoldig avfall. Nylig har det vært gjenvinning og behandling av avfall fra aluminiumsindustrien.

I 1988/1989 overtok Veidekke AS driften av vegteknisk avdeling med produksjon og prosessering av pukk, grus og asfalt. Aluscan startet i de gamle gruvebygningene i 1989 med utvinning av saltslagg og møllestøv fra aluminiumsindustrien. Staten inngikk en avtale med selskapet Aluscan AS om at selskapet kunne bruke personheis-sjakten for å deponere avfall fra selskapets virksomhet. Tillatelsen er ikke overført/overdratt til noen andre oss kjent.

Nærings- og handelsdepartementet var eier av området og hvor SFT godkjente midlertidige tiltak. Aluscan ble avviklet i 2002-2003.

I 2005 godkjente SFT ytterligere deponering av farlig avfall fra Alumox AS. Dette ble senere overført til BMR, som i 2007 fikk lov til å deponere opptil 80 000 tonn saltslagg og filterstøv fra Alumox AS, og 25 000 tonn saltslagg fra Reox AS.

I 2006 ga staten Reox AS tillatelse til å bruke den øvre delen av personheis-sjakten til renseanlegg for selskapets drift. Etter dette har Aleris Aluminium og Real Alloy hatt fasiliteter for prosessering/gjenvinning av saltslagg fra aluminiumsindustrien på gruveverket.

Figur: Eksisterende område ved Raudsand. Aktuell situasjon. Legg merke til lavinen midt på fotografiet, denne har sin årsak i sammenrasning av deler av den gamle gruven.

Etter et tilsyn i 2008 ga SFT i brev av 11. mars 2009 beskjed om pålegg om stenging av begge deponiene.

Dette har siden blitt fulgt opp med en advarsel om tvangsmulkt om det ikke ble effektivt. Selskapet som SFT har ilagt pålegg og varsel om rettskraftige bøter var BMR AS. Fra midten av august 2012 ble selskapet heleid av Envoilution Norge AS.

Selskapet er grunneier av eiendommen der deponiene er lokalisert, og følgelig juridisk ansvarlig for disse. Møllestøv har ligget udekket i et åpent dagbrudddeponi i en årrekke. "Miljødirektoratet" ga derfor i sitt vedtak av 20. juni 2019, pålegg om å dekke til deponiet.

«Miljødirektoratet¹² mener at kravene som stilles til stenging og forfølgelse av støvdeponi for bruket, vil føre til at forurensningen fra det tildekket deponiet vil være akseptabelt.

BMR har også fått tillatelse til å etablere et nytt deponi i området. Deponiet skal være plassert over møllens støvposer og ivaretar hensynet til dekning, men med en løsning som skiller seg noe fra kravene i dette vedtaket om stenging og oppfølging.»

¹² Miljødirektoratet. Krav til avslutning og videre drift. Møllestøv deponi Raudsand 2019

Figur: Deponi område ved Raudsand

11.1. Deponi 1

Figur: Oversiktsbilde av deponi 1 tatt 23. september 2014. På det tidspunktet bildet ble tatt, ble masser fra overflaten lagt til som en del av stengetiltaket.

Nedbørfeltet rundt deponi 1 er omtrent 12 000 m³, hvorav deponiet utgjør et område på ca. 10 000 m³. Deponiets overflate er på kote +234. Deponiet er plassert over en sjakt (kollapset gruvesystem kalt (Z-Or)), som fører loddrett nedover og er koblet til hovedgruven (K + D-Or)

på nivået -150. Baneområdet i Z-Or var fylt med morenemasser og noe fint materiale, mens den gjenværende fordypningen på toppen av denne fyllingen ble brukt som deponi.

Avfallet i deponi 1 består av saltslagg, møllestøv og filterstøv fra metallisk aluminiumgjenvinning fra smelteverket fra «Rød» (Rødt). Dette utgjør hoveddelen av avfallet. Det meste er kommet fra Aluscan AS, Alumox AS, Aluvest AS og Reox AS, selskaper som har drevet med sekundær og tertiær aluminiumproduksjon.

Det ble ikke lagt noen tett beskyttende membran under denne søppelfyllingen. Vann fra deponi 1 ledes i dag vertikalt ned i gruvesystemet (sumpen).

Alt saltslagg og filterstøv som har blitt transportert til BMR (fra Aluscan til 2002, og deretter Alumox, Aluvest og Reox) ble plassert i deponi 1.

Saltslagg består hovedsakelig av aluminiumoksyd og 5% metallisk aluminium, i tillegg til ca. 20% salter (hovedsakelig natriumklorid). Saltslagg fra Aluscan produksjon, avsatt før 2002, ble oppgitt å bestå av 60-70% salt. I 2014 ble masser lagt til toppsjiktet på deponiet. I to omganger ble massene, henholdsvis 1 842 tonn og 2 159 tonn, levert ~~med~~ klassifisert som klasse 3.

11.2. NMF kommentar

Deponi 1 ble brukt av Alumox AS (tidligere Aluvest Raudsand) og Aleris (tidligere Reox AS) for å deponere saltslagg, filterstøv, møllestøv, samt skrot. **I dette deponiet er det også dumpet Russermasse.** Om dette inneholder radioaktivt avfall, så ligger det i dag på bunn under et toppdekke av tett bentonitt (leire).

Etter NMF sin oppfatning må det i den anledning utføres kjerneboring for å kunne nå ned med måleinstrumenter for å finne ut om radioaktivt innhold. En kjerneboringslogg kan gi oss viktig informasjon om den såkalte «russermassen» fra «Kola».

11.3. Deponi 2

Figur: Oversiktsbilde av deponi 2, der store bigbags med møllestøv er utplassert. Her renner sigevann gjennom møllestøv før vannet renner videre ned i gruen og ut i Tingvollfjorden. Big-bagsene er delvis revnet og gått i oppløsning!

Det ligger i en tidligere åpen grop som dekker et område på omtrent 50 000 m². Dette er et dagbrudd/Gruvedrift som strekker seg fra +240 og ca. 1 km ned til +150. Avrenning herfra/utvaskingsvannet samles i et lavtliggende område nedstrøms deponiet, hvor det føres videre i rør til gruen (K + D malm). Deponiet her består av mye saltslagg, møllestøv og filterstøv.

Bare en liten del av det totale arealet, ca. 3.800 m², fordelt på to områder, brukes til lagring / deponering av møllestøv fra Aluscan. Disse er lagret i "STORSEKKER" (Big-bags) og utgjør til sammen ca. 30 000 tonn.

Filterstøvet og møllestøvet ble avsatt deponert i perioden før 2004 tiden Aluscan opererte i området (til Aluscankonkursen i 2002).

Deretter skal ikke deponi 2 ha blitt brukt. Saltslagg, filterstøv og møllestøv klassifiseres som farlig avfall og består hovedsakelig av aluminiumoksid, salter og noe metallisk aluminium. Det har ikke lagt noen tett beskyttende membran under dette deponiet heller.

I følge lovverket skal det være dobbel bunntetting under denne typen deponi. Over tid har mye av fibrene i Big Bags løst seg opp. -Tungmetallrester, og annet innhold har funnet veien til naturen (luft, jord og vann). Sitat fra Rapport Multiconsult 2013: 415281-RIGm-RAP-003¹³.

«Prøve 3_2012 tas umiddelbart nedstrøms for støvavsetningen, se kart i figur 3-5. Dette tilsvarer teststasjon D i tabell 3-4. På dette tidspunktet, høyt

¹³ Report Multiconsult 2013.

pH, 9,9 og høy konduktivitet, 2064 uS/cm ble registrert. Analyser av prøven viser lavere aluminiuminnhold enn prøve 1-2012, men høyere innhold enn referanseprøven. **Videre er det innhold av fluor, ammonium og fosfor.** Dette burde ikke vært tilfelle hvis prøven bare var påvirket av møllestøv, sammenlignet med resultatene av utvaskingsforsøk (tabell 3-1 og tabell 3-2).

Utvaskingsprøven viser også pH lik 8,3. Dette kan være en indikasjon på at andre typer avfall - søppelfyllingsavfall som det som er lagt ned i deponi 1 - er blitt deponert under møllestøvet. Men samtidig er det ikke slik at utvaskingstestene fullt og helt etterligner forholdene i feltet, slik at selve utvaskingen kan avvike vesentlig fra det som fremkommer i testene.»

«STORSEKKER» på begge deponiene dekker hele tverrsnittet av bunnen (bruddet), og er dermed svært utsatt for vannvasking. Noen enkle grep er utført for å sikre at vannet renner vekk fra dette deponiet. Dette ble gjort sommeren 2009, og inkluderer etablering av grøfter og rørsystemer oppstrøms for deponiet.

Grøftene leder vann til en viss grad utenfor deponiet. Grøftene var ment som et midlertidig tiltak for å redusere utvasking av avfall, og ble ikke utført på en måte som kreves for varige sikkerhetstiltak. **Tiltakene er gjennomført hovedsakelig på eiendommen som tilhører Nærings- og handelsdepartementet.**

Tilsvannet påvirkes, men det vurderes om ikke denne påvirkningen skyldes de avsatte massene, eller om det kan skyldes bakgrunnsnivå eller innflytelse fra gruveområdet som helhet. Dette slår spesielt ut på pH, kobber og sink, for komponentene som det er målt på.

Figur: Avskåret oppstrøms drenering Deponi 2 (midlertidig tiltak). August 2009.

I et vedtak av 20. juni 2019 ga Miljødirektoratet pålegg om å dekke deponi 2. Det er åpent for å bruke lett forurensset masse i topptetting og dreneringslag. Vi har begrenset bruken av slike masser til de nederste dreneringsmassene. Tester viser at for de fleste komponenter er benyttede masser innenfor kravet til ren masse, **men at noen prøver viser noe forhøyede krom- og blyverdier.**

11.4. NMF kommentar

Ufaglige og kontrolltiltak - Område er ustabil og ikke egnet

«STORSEKKER» har regelmessig blitt dumpet i terrenget, uten beskyttelse mot utlekking av forurensning og videre tilsig til Tingvollfjorden/sjøbunnen. Over en periode på 15-20 år har «vevde STORSEKKER» blitt slitt ned og innholdet er blottlagt. Det er altså ikke blitt lagt noen tett beskyttende membran under deponi/søppelfyllingen. Vann renner rett gjennom området der sekkene befinner seg!

Aluminiumoksid generelt er ikke klassifisert som miljøfarlig, men dette avhenger av konsentrasjonen. Ved høye konsentrasjoner regnes dette som farlig for mennesker og det marine miljøet. Aluminium er kjent for å skade alle typer levende organismer og vev. En annen mistanke er at Al akkumuleres i hjernen og beinstruktur. Videre kan Al skade hjernen og føre til Alzheimers og demens og er vedvarende nevrotoksikologisk men er mindre giftig enn kvikksølv, arsen, bly, kadmium, men det er mye mer vanlig i miljøet og er mer persistent (blir vedvarende) enn de nevnte tungmetallene. Faren er at effekter kan vise seg bare i ettertid.

Farlig støv og partikler spres med vinden og tilføres naturen via grunnen og vannet. Det ble tatt prøver av nedstrøms-vannet, det ble registrert høy pH, og høy konduktivitet. Videre er det høyt innhold av fluor, klor, ammonium og fosfor. Dette burde ikke vært tilfelle hvis prøven bare var påvirket av møllestøv. Dette kan indikere at andre typer avfall også er blitt deponert her.

Grunnvann vil sannsynligvis bli påvirket av åpne avfallsdeponi.

SFT-tillatelse 2005 deponi 2¹⁴:

«Søknaden gjelder deponering av 50.000 tonn/år saltslagg, 3000 tonn/år filterstøv og en total mengde møllestøv på 30 - 40.000 tonn. Saltslagg og møllestøv er klassifisert som farlig avfall og består hovedsakelig av aluminiumoksyd, salter og noe metallisk aluminium. Saltinnholdet vil være lavere enn i saltforekomstene som tidligere var avsatt. Avfallet reagerer med vann og danner metangass, ammoniakk og fosfin.

Utvasking og overflatevann som er i kontakt med avfallet, eller som kan bli påvirket av utvasking fra avfallet, må samles og administreres i det underliggende gruvesystemet for tungmetallutfelling og rensing. Utslippspunktene for utvannet vann til sjø vil være de samme for begge deponiene. Utløpet fra gruven er på Kai-nivå og går via overløp til sjøen. Sigevannet er satt til utslipp på 30 meter dyp.

Sedimentene rundt utløpet av Sunndalsfjorden er sterkt forurensset. Mengden utslipp fra det eksisterende deponiet vil være betydelig mindre enn tidligere utslipp av prosessvann fra Aluscan, og både mengder og konsentrasjoner av stoffene forventes å bli betydelig redusert.

En forbedring av gruvens rensekapasitet forventes også etter at forsyningen av prosessvann er opphørt. Det kan fortsatt forventes noe overgjødning/begroing rundt utslippet på grunn av ammoniakk, men de negative effektene vil være små sammenlignet med de tidligere. Utløp av stoffer som kan tappes gjennom gruvesystemet, for eksempel PAH, vil trolig også avta etter hvert som vannføringen avtar.

Basert på en totalvurdering har SFT derfor funnet at tillatelse til deponi 2 kan gis under visse betingelser, og at kravet om å flytte møllestøvet kan fravikes. Vilkår og frister for gjennomføring av betingelser er angitt i avsnitt 5 i dette brevet og i selve tillatelsen (vedlegg 1).

På bakgrunn av konsekvensutredningen/miljørisikovurderingen finner SFT at det kan være unntak fra kravet i kapittel 9 i avfallsforskriften om kunstig tetningsmembran i bunnen og sidene av deponiet.

Det antas da at noen tilleggstiltak for oppsamling av rennende vann og avledning av overflatevann og nedbørsvann vil bli iverksatt slik at vannmengdene i ristesystemet reduseres og direkte drenering til havet av forurensset vann unngås. Undersøkelser av

¹⁴ SFT Tillatelse 2005 Deponi 2

enkeltstoffer i deponiet og utslippet etter virkningen av utslipp fra Aluscan har opphørt tyder på at det er god oppbevaringskapasitet i avløpsanlegget og at renseeffekten i gruen er god.»

SFT-inspeksjon på BMR 15. mai 2009¹⁵

BMR hadde avvik ved deponi 2 i 2007 der det ikke er mulig å referere til hvilket avfall som blir deponert. Det var heller ingen rapporter til Miljødirektoratet på to år, derfor er det veldig usikkert hvilket avfall dette er.

«BMR har ikke ført logg eller på annen måte kontrollert mengden eller type avfall som er levert til deponiet. Bergmesteren Raudsand AS har overlatt ansvaret for logging til Alumox og Reox som deponi-eier har tillatelse til å motta avfall fra. Dette betyr at eieren ikke har kontroll over hva som er levert og deponert. SFT kan ikke akseptere at leverandører av farlig avfall til og med kan utføre mottakskontroll på eksternt deponi.»

SFT-inspeksjon på BMR 15. mai 2009¹⁶

«Tillatelsen bestemmer at overflatevann skal føres utenfor deponiene. For deponi 1 vil deler av overflatevannet ledes ut fra deponiet og ikke til gruvesystemet som forutsatt i tillatelsen.

For deponi 2 (STORSEKKER deponi) er det ikke iverksatt tiltak for å samle inn sigevann. I følge deponi-eier har dette blitt utsatt i påvente av avgjørelser om fremtiden til deponiet. Dette er ikke akseptabelt, da det for øyeblikket ikke er kontroll over verken mengder eller kvalitet på sigevann fra deponi 2.»

11.5. Real Alloy AS Raudsand/Rød og STORSEKKER

Real Alloy AS tilhører bransjen¹⁷ produksjon av halvprodusert aluminium og resirkulerer sekundært aluminium fra Al-Dross og skrot. Real Alloys bearbeider og henter gjenværende aluminium fra drossen som deretter returneres til kundens produksjonsenheter, og reflekterer derfor en viktig del av aluminiums-livssyklus i norsk aluminiumsindustri.

Dross lastes fra råvarelageret til produksjonshallen og tilfører salt i form av NaCl/KCl før det smeltes på nytt. Den resterende saltslaggen lagres på saltslaggmassen for avkjøling. Dette mellomproduktet behandles som farlig avfall da det inneholder over 5%. Stoffet er klassifisert som etsende i henhold til forskrift om klassifisering og merking av farlige kjemikalier. Når saltslaggen er avkjølt, kjøres den med lastebil fra Rød til Raudsand (11 km) for videre behandling. Dross fra sekundærproduksjonen på Raudsand blir sendt tilbake til avdelingen på Rød i form av rent aluminium som blir støpt og solgt på nytt.

Ekstraksjon fra produksjonen kjøres gjennom filtersystemer der Ca(OH)₂ ble lagt til. Det påstås at filterstøvet som genereres blir sendt til et resirkuleringsselskap "NOAH" på Langøya. Real Alloy uttaler at filterstøvet hovedsakelig består av 95% kalk, resten er hovedsakelig salt og aluminiumoksid. Filterstøvet behandles som farlig avfall på grunn av innholdet av etsende stoffer.

Før det sendes til NOAH, blir filterstøvet lagret i «STORSEKKER» på eget område. En foringen skal forhindre at støv trenger inn i posene og vannet i filterstøvet. Real Alloy AS er autorisert til å lagre 900 tonn filterstøv på deponiet i opptil 12 måneder.

¹⁵ SFT Inspeksjon på BMR 15. Mai 2009

¹⁶ SFT Inspeksjon på BMR 15. Mai 2009

¹⁷ COWI Rapport Real Alloy 2018

Mottak, transport, emballasje og forsendelser er regulert for å unngå støvutslipp som kan medføre forurensning av de aktuelle eiendommene, samt naboeiendommer og naturmiljø. Derfor er det svært usannsynlig at hoved-produksjonen og driften av dagens anlegg kan føre til forurensning av grunnen og grunnvann.

Figur: Midlertidig utendørs oppbevaring på Rød

Inspeksjon på Real Alloy Raudsand¹⁸

«Selskapet har rapportert utslippsdata til Miljødirektoratet innen fristen, men det er flere feil og mangler ved egenrapportering, for eksempel manglende rapportering av farlig avfall og tungmetaller i vann. Miljødirektoratet har tidligere informert selskapet om at det må levere en ny egenkontrollrapport.

Aneco GmbH (akkreditert for fosfinmålinger) utførte fosfinmålinger i februar 2018. Resultatet viste en gjennomsnittlig måling på 2,25 mg/Nm³, med en maksimal verdi på 5,13 mg/Nm³. Dette er over grensen i den midlertidige tillatelsen for fosfineutslipp. Selskapet har beskrevet i en statusrapport (07.03.2018) at det under målingene var problemer med etterbrennersystemet. Nye tester ble tatt av Aneco GmbH i uke 12. Resultatene var ikke klare under inspeksjonen, og det er derfor usikkert om selskapet overholder den tillatte utslippsgrensen for fosfin.

Under Miljødirektoratets tilsyn med virksomheten i august 2017 ble det identifisert mangler ved selskapets avvikssystem. Avvikssystemet ble et nytt tema under denne inspeksjonen. Tidligere hadde selskapet forskjellige systemer for registrering av avvik. Blant annet er naboklager og ulovlige utskrivninger blitt registrert i forskjellige systemer.

For rensing av prosessvann fra virksomheten ble det tidligere brukt et synkebasseng i en av gruvene for å fjerne suspenderte materialer. Selskapet informerte om at dette bassenget ikke lenger er i bruk. Dagens løsning er en gruve i graven. Kummen inneholder blant annet en klaff som senker væskens hastighet slik at opphengt masse faller ut og reduseres. Syng av tømmerrutiner ble ikke sjekket under inspeksjonen.»

11.6. Forurensning av grunnvannet

«EFTA Surveillance Authority» (ESA) er et myndighetsorgan som er satt ned for å finne forurensning av grunnvannet. De anmodes om å se på hva **Nærings- og**

¹⁸ Miljødirektoratet. Inspeksjon på Real Alloy Raudsand 2018

fiskeridepartementet har utarbeidet salgsprospekt for de fem eiendomsregistreringsnr. 40/48, 40/49, 40/50 40/51 og 40/76 lokalisert på Raudsand i Nesset kommune, hvor det ser ut til at disse eiendommene er meget forurenset.

Nærings- og fiskeridepartementet er eier av de fem eiendommene gnr./bnr. 40/48, 40/49, 40/50 40/51 og 40/76 beliggende på Raudsand i Nesset kommune. Det fremgår tydelig av tidligere salgsannonse at disse eiendommene er forurenset, følgende siteres:

*"Kjøp av eiendommen innebærer risiko for å bli pålagt et betydelig ansvar knyttet til **forurensning**, bl.a. til opprydning. I tillegg til vurdering av bud, vil selger derfor vurdere budgivers økonomiske og finansielle kapasitet og evne til å oppfylle et slikt eventuelt **opprydningsansvar**. "*

Kilde:

<https://www.finn.no/realstate/businesssale/ad.html?finnkode=148869502>

«Høyesterett-dommen» HR-2004-1840-A avsagt 2. november 2004, indikerer at området er forurenset. «Frostating lagmannsrett» sak nr. 03-0066334ST-FROS levert 19.04.2004-04-19 indikerer at området er forurenset.

«Romsdal tingrett» sak nummer 03-0050_og_03-0051 levert 15. juli 2003, indikerer at området er forurenset.

Informasjon fra nettstedet «Norwegian Discharge» indikerer at områdene rundt Raudsand sannsynligvis er forurenset:

<https://www.norskeutslipp.no/no/Listesider/Virksomheter-med-utslippstillatelse/?f=15&SectorID=90&k=1543>

Utdrag fra kapittel 4 i Miljødirektoratets «Veileder – grunnforurensning», som beskriver kommunens plikter:

<https://grunnforurensning.miljodirektoratet.no/VeilederGrunnforurensning.pdf>

Nye Molde kommune (før Nesset kommune) bør sørge for å registrere grunnforurensning på Raudsand i Miljødirektoratets database for grunnforurensning.

Det er også flere andre steder i Molde kommune der det er grunnforurensning som ikke er registrert i Miljødirektoratets database for grunnforurensning. Det blir bedt om at Molde kommune også sørger for at disse andre stedene blir registrert.

11.7. Sjøbunnens tilstand ved Raudsand

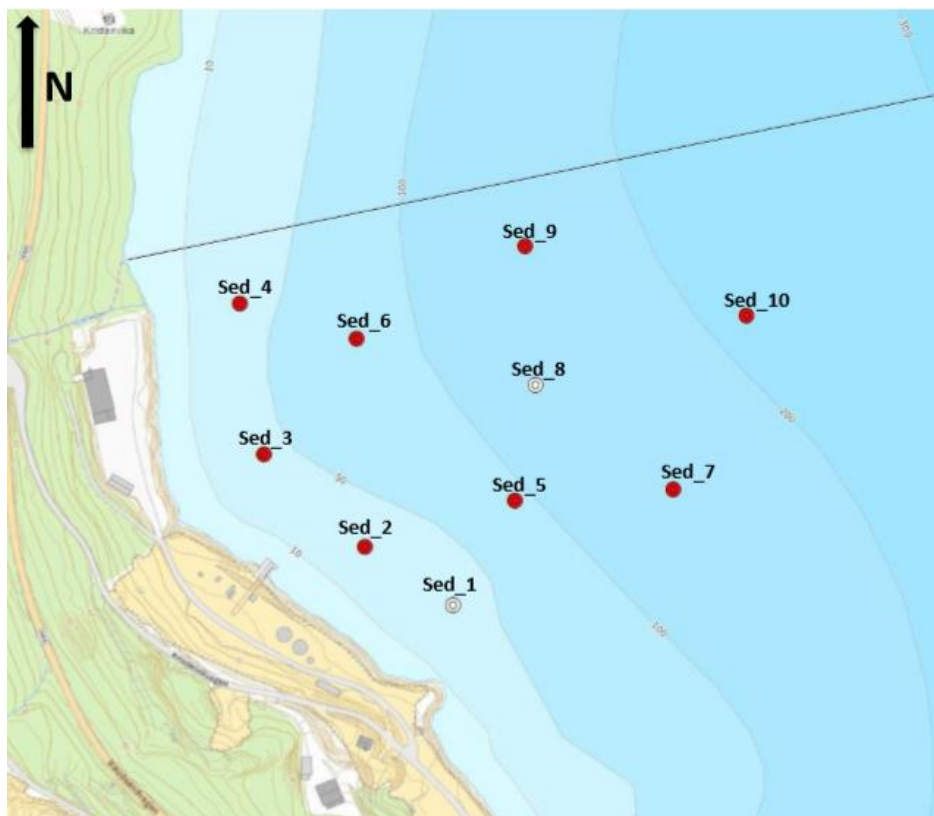
Figur: Sjøbunn sediment

Sedimentene i sjøbunnen¹⁹ serien Sed_7 (se figur Figur 6-2) og Sed_8 og Sed_9 er spesielle, der det ble påvist markant mørkere brunlige sedimenter i dybden ca. 5 cm og dypere. Disse sedimentene var tydelig lagvis, med lagtykkelse ca. 0,2-0,5 cm.

Sedimentene virket sprø, og brøt lett opp. **Det ble ikke observert noen fauna i noen av prøvene (dvs. børstemark, nematoder, skjell eller lignende) og veldig lite skalldyr.** Unntak var i den dypeste teststasjonen Sed.10, der ett levende skall ble funnet helt i overflaten. **Av de uorganiske giftstoffene ble kobber i klasse V (veldig dårlig) og nikkel og sink i klasse III (moderat) påvist i alle de analyserte prøvene. Analyseresultater fra de dypeste teststasjonene (Sed.5, Sed_7-Sed.10) oppdager også tilstandsklasse III (moderat) bly.**

Forurensning av det organiske miljøgiften PCB7 i tilstandsklasse IV (dårlig) er blitt påvist i de to teststasjonene lengst sørøst for tiltaksområdet (Sed_5 og Sed_7), i tillegg til PCB7 påvist i tilstandsklasse III (moderat) i fem analyserte prøver (Sed_3, Sed_6, Sed_7, Sed_9 og Sed_10).

¹⁹ Multiconsult. Rapport 617153-RIG-NOT-002. 2017

Figur: Oversikt over prøvestasjoner i sedimenter

Sedimentene i hele det undersøkte området er forurensset av uorganiske miljøgifter, spesielt kobber, nikkel og sink, men også av bly på større dyp. Store deler av det undersøkte området er også forurensset av den organiske miljøgiften PCB7.

Undersøkelsen er basert på prøvetaking. Derfor kan det ikke utelukkes at det er områder med lokalt høyere konsentrasjoner enn det som er vist i denne studien. I forbindelse med prøvetaking ble sedimentene ansett som veldig løse og det ble kommentert at de aktuelle prøvene ikke nødvendigvis representerer overflatesedimentene.

Dette kan gi en kilde til svikt i forbindelse med analyseresultatene, da det kan representere større dybder enn de overliggende sedimentene. **Under dumping av steinblokker fra lektere vil sedimentene spre seg i vannsøylen, og dette kan føre til fare for at oppvirvling og forurensede partikler kan spre seg utover Tingvollfjorden.**

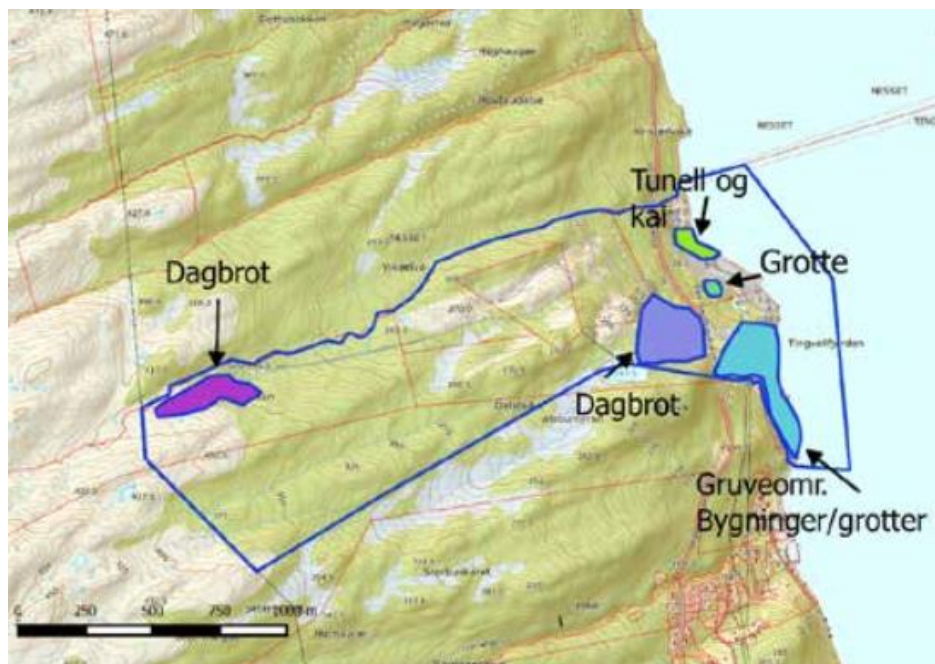
Klassifiseringen er blant annet basert på det norske vanddirektivets miljøkvalitetsstandarder AA-EQS og MAC-EQS.

I Meget god	II God	III Moderat	IV Dårlig	V Svært dårlig
Bakgrunnsnivå	Ingen toksiske effekter	Kroniske effekter ved langtidseksponering	Akutt toksiske effekter ved korttidseksponering	Omfattende toksiske effekter
Øvre grense = bakgrunn	Øvre grense: AA-EQS, PNEC	Øvre grense: MAC-EQS, PNEC _{akutt}	Øvre grense: PNEC _{akutt} x AF ¹	

ELEMENT	ENHET	Sed 2A	Sed 3A	Sed 4A	Sed 5A	Sed 6A	Sed 7A	Sed 7C	Sed 9A	Sed 10A	grense- verdi
Kote (LAT)	-										
Tørrstoff	%	66,3	63,2	64,7	36,3	48,7	34,6	35,5	45,4	40,2	-
Kornstørrelse <63 µm	% TS	77,6	46,4	79,2	93,2	82,8	77,6	95	83,5	84	-
Kornstørrelse <2 µm	% TS	3,3	1,8	3,4	3,2	3,6	2,8	3	3,4	3	-
TOC	% TS	0,39	0,9	0,54	1,37	1,23	1,85	1,10	1,16	1,2	-
Normalisert TOC	mg/g										-
As	mg/kg TS	<0.50	4,39	1,34	8,15	5,58	11,6	0,66	5,33	6,39	18
Pb	mg/kg TS	30,4	53,1	22,4	240	138	145	237	153	172	150
Cd	mg/kg TS	0,13	0,24	<0.10	1,14	0,53	0,68	1,8	0,78	1,07	2,5
Cu	mg/kg TS	456	506	414	2080	1400	1260	1960	1350	1660	84
Cr	mg/kg TS	51,2	66	50,2	214	136	151	209	144	180	660
Hg	mg/kg TS	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20	0,52
Ni	mg/kg TS	100	75,8	94,2	117	109	84,9	107	99,1	109	42
Zn	mg/kg TS	160	171	153	555	328	337	654	319	380	139
Naftalen	µg/kg TS	<10	<10	<10	<12	<10	<13	<13	<10	<10	27
Acenaftylen	µg/kg TS	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	33
Acenaften	µg/kg TS	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	96
Fluoren	µg/kg TS	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	150
Fenantren	µg/kg TS	15	17	24	39	40	23	18	36	35	780
Antracen ¹	µg/kg TS	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	4,6
Fluoranten	µg/kg TS	35	40	48	80	84	45	32	70	76	400
Pyren	µg/kg TS	29	33	39	63	64	35	24	54	60	84
Benso(a)antracen	µg/kg TS	19	20	25	36	36	21	14	32	34	60
Krysen	µg/kg TS	18	12	15	21	55	35	20	51	48	280
Benso(b)fluoranten	µg/kg TS	41	40	57	56	56	35	18	49	50	140
Benso(k)fluoranten	µg/kg TS	20	21	27	22	31	18	11	24	31	135
Benso(a)pyren	µg/kg TS	25	24	33	32	33	24	13	33	31	183
Indeno(123cd)pyren	µg/kg TS	22	21	25	23	21	20	12	22	26	63
Dibenso(ah)antracen	µg/kg TS	<10	<10	11	<10	<10	<10	<10	<10	<10	27
Benso(ghi)perylene	µg/kg TS	26	24	33	31	29	27	14	33	26	84
Sum PAH-16	µg/kg TS	250	250	340	400	450	280	180	400	420	2 000
Sum PCB-7	µg/kg TS	1,5	10	2,5	46	31	40	45	22	17	4,1
TBT ²	µg/kg TS	1,2	3,6	<1	<1	1,5	2,8	1,5	<1	1,4	35

Figur: Tabell over stoffer og metaller

11.8. Gruve, tunneller, personellsjakt og grotter

Figur: Raudsand gruveområde og deponier

Figur: Gassutvikling i hovedsjakten

Konstant tilførsel av gass (Metan, Hydrogen, Hydrogendisulfid, VOC) i personheis-sjakten, ser ut til å komme aktivt i et spesifikt område. Sjakten går ned til 600 meter under havoverflaten og ble fylt med vann opp til nivå 0 i 1986. Gasstrykk på 600 meter under havoverflaten er 60 ATM, som betyr 63 kg/cm². Det er derfor farlig å prøve å blokkere denne kraften dersom gass utvikles på slikt dyp. De underjordiske gruvne ble stengt på midten av 1980-tallet etter at grunnlaget for lønnsom drift ikke lenger eksisterte.

Gruvene var ganske enkelt tomme for mineralkonsentrasjoner som gjorde det lønnsomt å utvinne. Litt senere ble det bestemt at gruvne skulle settes under vann og stenges. Denne beslutningen ga staten grønt lys som eier å avvikle gravedrifta.

På begynnelsen av 1990-tallet inngikk staten en avtale med Aluscan AS om at selskapet kunne bruke en sjakt (en av to vertikale hovedsjakter i gruveverk, som strekker seg fra terrengoverflaten ned til omtrent kutt-600) til å deponere avfall i fra selskapets virksomhet. Dermed ble den underjordiske gravedriften i Raudsand ugjenkallelig avsluttet for all tid. I 2001 utvidet staten Aluscans tillatelse til å omfatte oppfylling av personheis-sjakten. Denne personheis-sjakten er den andre av de to store vertikale sjaktene. Senere, i 2006, ga staten selskapet Reox tillatelse til å bruke den øvre delen av sjakten til renseanlegg for dette selskapets drift.

Å bruke en gruve som et «filter» eller for å rense mengder sterkt forurensset prosessvann gir risiko for miljølekkasje og er ingen effektiv metode for å beskytte en fjord mot forurensning. Når avfall blir dumpet i gruen både lovlig og ulovlig, kan man ikke være sikre på at gruen vil fungere som et effektivt filter lenger. Det viser jo også de årlige egenanalysene av gruvesumpen et entydig svar som viser sterk forurensning av mange ingredienser.

Angående sekkene i sjakten: Om **avfall droppet i personalsjakta i etterkant av Aluscan, er vi enig med Sørensen i Mepex at dette trolig inneholder reaktivt avfall**. Sekkene befant seg ikke i eller ved sjakten da eksplosjonen skjedde i 1994. Sekker er plassert her i etterkant av Aluscan og helt opp til 2017 da de ble rapportert. Vi foreslår at dette må forvaltes forsvarlig og etterforskes av offentlig tilsyn for å finne ut hva som har foregått ved disponering av sjakta. Over 1 mill. tonn masse som er dumpet her og som ingen i dag vet hva er, som attpåtil er reativt med dannelse av meget farlige gasser, er ikke en forvaltning vi skal godta.

11.9. Radioaktive STORSEKKER?

Figur: Ukjent materiale etterlatt i åpningen av hovedsjakten.

11.10. Kobalt 60

Noen isotoper kan ha flere typer stråling. Radioaktive isotoper brukes i medisin (strålebehandling, klinisk diagnose), i metabolismeundersøkelser, farmakologi, radiologisk datering, sterilisering (kobolt-60, cerium-137), energiproduksjon og produksjon av atomvåpen.

Cobalt-60 er en radioaktiv isotop av kobolt med en halveringstid på 5,2713 år som produseres kunstig i atomreaktorer.

Nyheter om kobalt 60

I juli 2013 rapporterte «Statens strålevern» at tre bokser med radioaktivt materiale ble funnet igjen ved de lukkede gruvene ved Raudsand i juni. En lørdagkveld senere fant noen gutter fire kasser til med slike kalibreringskilder. Hendelsen vitner om dårlig oversikt og uorden i området.

<https://www.nrk.no/mr/flere-radioaktive-kilder-funnet-1.11154945>

Figur: Kalibreringsutstyr for mineraler

NMF kommentar

I tillegg er gruen fylt med noe som reagerer med omgivelsene. Dette refereres til millioner av tonn ikke-rapportert type og mengde avfall som er dumpet. **Dette er gjort på den norske stat sin eiendom** i en periode der det har vært flere leietakere/operatører.

Som lisensgiver har ikke Miljødirektoratet hatt kontroll med årlige inspeksjoner De hadde ikke oppdaget/sett reaktiviteten og gassen i personsjakta og om noe ble droppet i noen avløp eller direkte i gruvesumpen. BMR har grovt brutt sin avtale i lisensvilkårene i 2009.

Ingenting er rensert og dermed har et urent overløp, som går direkte til fjorden i over 10 år, forårsaket et veldig alvorlig brudd på avtalen de inngikk i forbindelse med konsesjonen.

I tillegg er det funnet at gassinnhold i fra avfall dumpet i gruen er eksplosivt. Mepex-rapporten fra 2018 ble sendt til «Norges Direktorat for sivil beskyttelse» (DSB). Den viser til et ønske om stans av deponering i gruen/sjakten på grunn av de nye utfordringer med eksplosjonsfare kunne være en realitet. Bekymringen ble avvist av DSB.

Norge har hatt flere gruverelaterte avfallsproblemer:

<https://www.adressa.no/nyheter/sortrondelag/article1672521.ece>

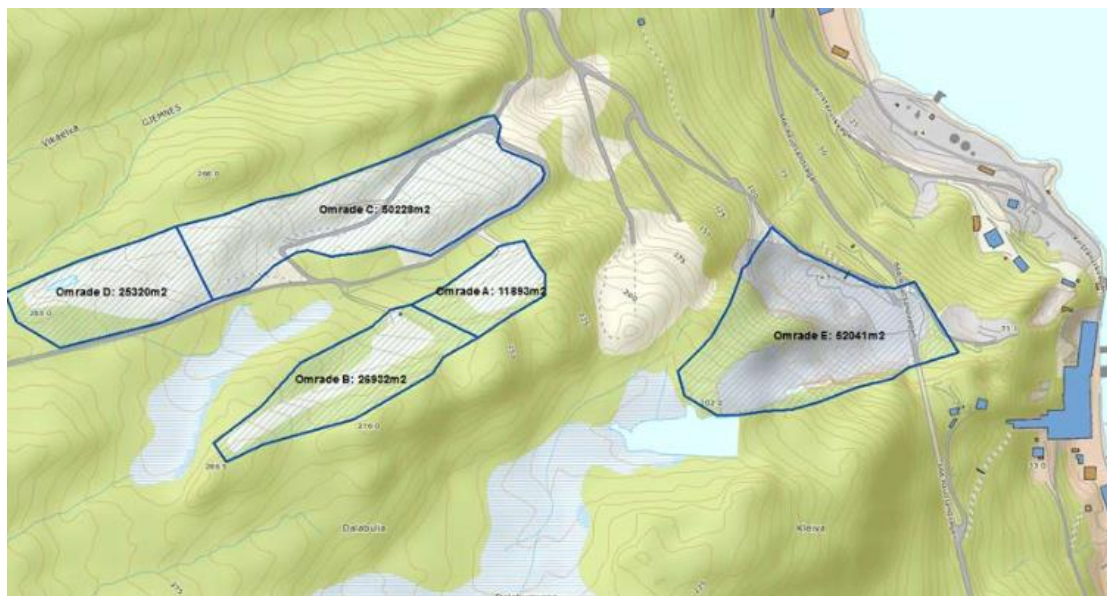
11.11. Sigevann

Selskapene som drev med sekundær aluminiumsproduksjon i Raudsand²⁰, brukte også dette gruvesystemet for å rense prosessvannet, og hadde sitt eget overvåknings og prøvetakingsprogram. NMF har ikke hatt tilgang til data fra dette, men det er grunn til å anta at utslippene fra gruvesumpen og disse prosessene har gitt et langt større bidrag til forurensning i utslippsvannet enn det som er utlekket fra deponiene.

²⁰ Multiconsult Rapport-2013. Dokument 415281-RIGm-RAP-003

I tillegg til avrenning fra deponi 1 (område A) og deponi 2 (område C), mottar gruvesystemet avrenning fra ytterligere 3 nedbørfelt (figur 1). Det totale nedbørfeltet som drenerer til gruvesystemet er ca. 166.000 m² fordelt på 5 nedslagsfelt med ulik topografi, størrelse og avrenningssituasjon (tabell 1)²¹.

- Område A utgjør et område på cirka 12 000 m² og inkluderer deponi 1. Nedbør fra det som treffer dette området vil renne loddrett gjennom deponerte masser og føre til de underliggende gruvegangene. 27 000 m² i og rundt dagbrudd gruvedrift. Nedbør dreneres vertikalt ned gjennom steinbruddet til det underliggende gruvesystemet.
- Område C inkluderer et større dagbrudd som utgjør deponi 2. Området har et areal på omtrent 50 000 m². Avrenning fra området samles i bunnen av steinbruddet og føres gjennom rør til underliggende gruveganger.
- Område D har et område på ca. 25 000 m².
- Område E har et område på ca. 52 000 m² og ligger nedstrøms deponier. Området dreneres til gruvesystemet.

Figur: Deponi område med nedbørsfelt

11.12. NMF kommentar

Det er deponier med farlig avfall og en gruve full med malm og personheis-sjakt som ingen bærer ansvaret for er blitt fylt med «masse» som nå reagerer med farlige utslipp gasser, som må kreves konsekvensutredet med risikoanalyse.

Vi refererer til millioner av tonn ikke-rapportert type og mengde avfall. Dette ligger på statens eiendom, som i løpet av tid har blitt misligholdt av flere operatører/leietakere. Sjøbunnen utenfor Raudsand er forurensset av kobber og alvorlige brudd på grenseverdiene for andre stoffer ble funnet. Det er også funnet spor av kvikksølv.

Det er sterk overgjødning på grunn av frigjøring av ammonium-holdige forbindelser, og det er sintrings-effekter som tetter bunnsedimenter som da ikke lenger kan fungere i nedbrytningsprosessen i næringskjeden. Dermed oppstår et anaerobt fall, som skaper giftige forhold i Tingvollfjorden der livet forsvinner og konsekvensen er ørkenlignende forhold.

²¹ BMR-Veidekke. Interndokument 2017

Sommeren 2011²², ble det utført lekkasjetester på prøver fra deponi 1 (saltslag/filterstøv) og deponi 2 (møllestøv). Resultatene sammenlignes med grenseverdier for inert avfall. Verdier over grenseverdiene fremheves med rødt.

Parameter	Grenseverdier inert avfall	Saltslag og filterstøv (Deponi 1)	Møllestøv (Deponi 2)
Arsen (As)	0,5	0,0139	<0,01
Barium (Ba)	20	0,0267	0,223
Kadmium (Cd)	0,04	0,00084	<0,0005
Krom (Cr) totalt	0,5	0,0085	0,0246
Kobber (Cu)	2	10,4	0,0842
Kvikksølv (Hg)	0,01	<0,0002	<0,0002
Molybden (Mo)	0,5	0,0821	0,0178
Nikkel (Ni)	0,4	0,00536	<0,005
Bly (Pb)	0,5	0,0972	0,0215
Antimon (Sb)	0,06	0,382	0,0409
Selen (Se)	0,1	0,0493	0,00237
Sink (Zn)	4	0,342	0,0873
Klorid	800	<6,0	7,5
Fluorid	10	98,9	22
Sulfat	1000*	5,5	<5,0
Fenoltall	1	<0,050	<0,050
Løst organisk karbon (DOC)	500	110	80
Totalt suspendert stoff (TSS)	4000	160	800

Figur: Sediment test. Lekkasje test. Multiconsult

I en tillatelsen fra januar 2005 ble begge deponiene godkjent som deponier for generelt uorganisk avfall, uten krav om bunnforsegling utover den naturlige geologiske barrieren (fast fjell). Det ble også antatt at utslippet fra disse deponiene vil bli ført via det underliggende gruvesystemet, før et kontrollert utslipp til sjø.

²² Multiconsult Rapport-2013. Dokument 415281-RIGm-RAP-003

Figur: Bekk passerer gjennom deponi 1

12.0. Den russiske massen

Figur: Kandalaksja

12.1. Introduksjon

NMF forklarer

Det foreligger **ingen konkrete eller offentlige bevis** på at radioaktivt avfall er plassert på Raudsand, men NMF vet at historien viser til at tilførsel av blandet masse og skrot fra «Kandalaksja» kan ha med seg denne type avfall. Det er også mottatt sterkt forurenset transportavfall i fra Swansea og andre deler av Europa. Denne praksisen i kombinasjon med forurensende oppførsel, er ute av kontroll, i hele Raudsand-området. Det har bidratt til økende angst og usikkerhet blant befolkningen i Raudsand-området.

Angst og usikkerhet eksisterer i dag og ser ut til å være en stor belastning for dette samfunnet. Historisk har norske myndigheter ikke gjennomført undersøkelser eller utøvd god kontroll over utførelsen og oppførselen og ansvar de private operatører/selskaper har for sitt naboskap.

Norske myndigheter har nylig prøvd å berolige innbyggerne med direktelinje, men det funker eller virker ikke overbevisende nok. Det er utført målinger og undersøkelser i gruen, men NMF finner at innbyggerne vil ha analyser fra utført kjerneboring ved foreslåtte punkter nær deponiene. **Det må også bekreftes hva som er i gruvesjaktene, der det tydeligvis finnes en kjemisk «cocktailblanding». Alt miljøfarlig avfall må fjernes fra alle områder i gruvelokaliteten, eller så må alt farlig som er kommet hit forsvarlig stabiliseres for deponering i flere generasjoner.**

Hva inneholder deponiene? Hva ligger begravet i gruen og i sjaktene?

Det er mange observasjoner og påstander om at radioaktivt materiale har blitt tatt i (hands on) og overført fra kaiområdet til de åpne deponiene, sannsynligvis “deponi 1 og 2”. Det må undersøkes om radioaktiviteten som finnes i NGUs borehull 4 og 5 kan ha forbindelse med lekkasjen fra bunnen av deponi 1.

Hvis strålingsnivået ikke er på et kompatibelt nivå, må muligheten for andre radioaktive kilder som kan ligge i dette deponiet, undersøkes.

Når det gjelder den geologiske evalueringen av hull nummer 4 og 5 i NGUs undersøkelse, og de store utslag som ble funnet om indikasjon av radioaktivitet, så kan det sies at det ikke er rapportert om radioaktivitet i forbindelse med gruvedriften i Raudsand i perioden 1910-1982.

Ved SFTs inspeksjon av Bergmesteren i 2009 ble det påvist at både deponi 1 og deponi 2 lekker til den gamle gruen. På grunn av statusen til den gamle gruen, er det ønskelig å undersøke hvor mye av lekkasjen som går urensert rett ut i Tingvollfjorden. At annet potensielt reaktivt avfall har blitt dumpet i tre forskjellige sjakter og andre ukjente steder, må etterforskes og ettergås.

NMF anbefaler at innbyggerne ønske om denne undersøkelsen her og om dette potensielt kan lekke, vil bli hørt, dette for å skape ro rundt sakens kompleksitet før nytt farlig avfall blir tilført det samme området. Forurenset grunn og sigevann til Tingvollfjorden/Sunndalsfjorden har pågått i all den tid innholdet i gruvne og deponiene ikke er stabilisert og sikret. Bruk av prosessvann som er sluppet direkte ut i Tingvollfjorden/Sunndalsfjorden, har også bidratt til opphopning av forurensning.

NMF har samlet informasjon som er satt sammen slik:

- Innspill fra beboere.
- E-post fra SFT.
- Tidligere ansatt i Aluscan forklarer.

- Et brev fra ordføreren i Nesset kommune.
- Et brev fra “Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet” (DSA).

12.2. Innhentet informasjon

Innspill fra innbyggere:

Erik Langset 2019:

Kort presentasjon: Geolog og boreingeniør. Sivilingeniør med logging som spesialfelt. Godkjent og sertifisert av “American Atomic Commission” for behandling av radioaktive kilder - faste og flytende.

De 5-6 prøvene som ble tatt fra STORSEKKER inne i fjellhallen ved personsjakten og omtalt som Bentonitt - ser ut til å ha en forhøyet stråling utover den for vanlig Bentonitt. Prøven ser definitivt ut som Bentonitt, men den er forurensset av et radioaktivt materiale. Bentonitt brukes til å innkapsle radioaktivitet. Det er et veldig effektivt middel og vil føre til at strålingen reduseres betydelig.

Prøvene jeg målte i mrem/t som er en målemetode i Rem per time/1000.

Dette er den internasjonale måten å bestemme hvor mye stråling et individ kan tåle uten å vite at det har konsekvenser for alt biologisk materiale bortsett fra det mannlige reproduktive organet, som ikke har noen grenseverdi satt – «skal ikke ha noen ekstra stråling utover bakgrunnsstrålingen.»

Den internasjonale grensen for humant vev er 1250 mrem/3 måneder. Estimert stråling fra en stor sekk i en avstand på 30 cm, overskrider denne dosen med minst 100 ganger.

Med andre ord, godt over vanlig Bentonitt bakgrunnsstråling. Det er derfor grunn til å tro at her er radioaktive isotoper, bundet til Bentonitten og tenkt å være lagret i gruvesjakten, men den er muligens full, og derfor ble den «satt på vent.»

Sekkene som inneholder Bentonitt er nå sendt til Løkken, på Orkdal, som jeg vet har en «kistegrube» som går til 1030 meters dyp. Jeg vet ikke sikkert om denne graven er tiltenkt. Ordføreren spurte meg ved en anledning for noen år siden om hva jeg ville ha gjort for å dempe radioaktivitet fra deponiene. Til det svarte jeg at jeg ville ha dekket de med leirminerale som bentonitt eller «Illmenite», «Montmorillonite». De har siden benyttet og gjennomført dette, spesielt ved deponi 3. De siste lastene dit ble kjørt opp i fra kaia i 2018.

Jeg anbefaler at deponiene og gruvesjakt blir boret opp og loggført med det samme utstyret som ble brukt på fjellet for å få oversikt over alt radioaktivt avfall som er der.

Eventuelt må det settes på kapsling.

De brukte dette utstyret på borehull 4 og 5 der de fant et område der γ -målingene gikk langt utover skalaen.

Her har de kjørt γ -spektroskopi for å finne ut hva disse høye verdiene kommer fra.

Spektrometeret måler «Kalium», «Thorium» og «Uran.» ***Her viste målingene bare rent uran!*** Årsaken til min tolkning av loggen kan være følgende: Disse borehullene 4 og 5 ligger ved deponi 1 og deponi 3. ***Her kokte det i bakken - dvs. det var over 100 grader celsius i mange år!***

Vi må huske at det på et eller annet nivå var en vannstand, som sannsynligvis lå litt over middelvannstand (MSL).

Når du sto på toppen av fyllet, ble det for varmt med for de tykke gummisåler allerede etter 3 minutter. Skogen var død i en diameter på over 500 meter rundt deponiene, som igjen

hadde en diameter på omtrent 50 meter. Gasser spredte seg, og når du oppholdt deg herfikk du problemer med å puste etter en stund.

Hvis det var radioaktive komponenter lenger nede i fyllingen, kunne disse delvis bli oppløst i gassform og over tid bli avsatt lenger opp i en formasjon av kaldt grunnvann, slik som resistivitetsloggen bekrefter, det er min antagelse om hva som kan ha skjedd her.

Gassene vil stige og avkjøles på sin reise oppover - til de krystalliserer, kondenserer til et kaldere regime - et kjent fenomen fra for eksempel destillasjonsprosesser.

Å finne Uran i formasjonen ved Raudsand - som indikerer et nivå på mer enn 700 API, eller mye mer enn 40 ppm rent uran, indikerer at det er noe unormalt som skjer her.

Person X:

Direktøren for Aluscan Sjøli administrerte båter og dumpere som gikk på «Kandalaksja», en berømt havn for utrangering av atomkraftverk og ubåter, og hentet massen i henhold til en bilateral avtale som var inngått med noen høyt oppe på departementsnivå.

Jeg tror det kan være noe høyradioaktivt som har kommet hit, uran, plutonium, med millioner av år i halveringstid. Så da har vi det, og da kan det noen ganger skapes i desintegrasjoner datter-uklider som også vil være radioaktive, som f. eks Strontium (Sr-90).

Undersøkelsen av radioaktivitet i gruveområdet, utført av styremedlem Tore Frogner, (egen rapport til statens strålevern), som er bestilt av innehaveren, har ingen gehalt av troverdighet. Jeg har bedt om en isotopanalyse av Strontium, Barium og muligens andre stoffer som Yttrium fra avfallsdeponi. Ved å følge bevegelsene til for eksempel disse stoffene, kan vi få indikasjoner på hvor «russermassen» er begravet og identifisere den.

Det første trinnet er å kreve statlig involvering for å utføre hullboringanalyser ved deponiene, deretter isotopanalyse av avrenningsvann etterfulgt av av avrenning til Tingvollfjorden/Sunndalsfjorden. Tilsvarende boreprøver må gjøres/ brukes på grunnvannet i området for å sikre at man har frisk vannstandard til samfunnet.

Et boret med de riktige sensorer kan i dag bore til bunns med kontinuerlig logging av radioaktivitet. Utfør en tilsvarende boreundersøkelse ved gruva og sjaktene. Etter oppdrag omtalt for BMR, anbefalte også NGU slike kjerneanalyser, etter at de fant høyt γ -aktivitet i de to undersøkelseshullene.

Nils Toven:

Gruveveteran Nils Toven sier dette²³. Han er overbevist om at det er dumpet risikoavfall i både groper og malmgroper på det gamle gruveområdet på Raudsand. I følge Toven er det overhodet ingen tvil om at dumpet risikofyllt avfall, er lagt i gropene. Gruveveteranen mener at noen «på høyt nivå» tillot dette, og at mulighetene for å foreta prøver ble avvist.

Det er sannhet i påstandene om at en hel båtlast med farlig avfall ble losset fra et utenlandsk registrert skip og ble tillatt dumpet i sjaktene. Sannsynligheten for at dette var radioaktivt materiale var høy, mener gruveveteranen:

Jeg står for alt jeg sier. Om nødvendig kan alt dokumenteres. Grunnen til at jeg roper er frykten for en dramatisk eksplosjon.

I en annen e-post 30. november 2017²⁴ skriver Miljødirektoratet:

«Vi kan bekrefte at dumping av storsekker med avfall ikke er tillatt i personheis-sjakten på Raudsand Gruber. Men vi vil også slå fast at vi er klar over at Aluscan

²³ PFU Sak 026-18

²⁴ PFU Sak 026-18

tømte sekker i den sjakten i 1989. På den tiden ga SFT tilbakemelding om at dette ikke var tillatt.»

Nils Toven mener dette er god nok dokumentasjon på at hans ord står ved lag.

Mail fra den gang SFT:

Torbjørn Rausand

Fra: "Torbjørn Rausand" <siwhgra@online.no>
Til: <aage@miljovernforbundet.no>
Kopi: <kurt@miljovernforbundet.no>
Sendt: 5. juli 2002 18:28
Emne: Fw: Begrepet russermasse - avfallsråvare til Aluscan / ARN Markets

----- Original Message -----

From: "Thor Henriksen" <thor.henriksen@sft.no>
To: <siwhgra@online.no>
Sent: Friday, July 05, 2002 2:25 PM
Subject: Begrepet russermasse - avfallsråvare til Aluscan / ARN Markets

Ifølge ARN er russermasse en vare bedriften bare mottok en periode tidlig på 1990-tallet. Massen kom via Kandalaksja.

Englandsmasse er saltslagg som importeres fra firmaet IMCO i Swansea. Typisk er at utviklingen av brennbar gass fra denne massen er noe høyere enn vanlig (omtrent dobbelt så høy).

Regner med at dette er svar på spørsmålene fra dere. Bedriften kan eventuelt gi ytterligere informasjon.

Med hilsen

Thor Henriksen
Avfallsseksjonen

411 61322.

Tidligere ansatt forklarer til tredje person:

25/4 - 17

Etter at ledelsen hadde vært i Russland kom det stadig båter med avfall derfra. Den såkalte „russermassen“ var et velkjent begrep blant de arbeiderne som stod å sorterte massene ved Aluscan. Ble bekymret og skeptisk da jeg fikk høre beskrivelsen av de delene som kom inn på samlebandet, og fikk en av arbeiderne til å enkelt tegne ned på en post-it lapp det han hadde sett. Lekte ikke det jeg så...

Brev fra Ordføreren i Nesset kommune

Nesset kommune
Ordføreren

Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet
Postboks 329 Skøyen
0213 OSLO

Deres ref.:
Marte Holmstrand

Vår ref.:
2017/1001-17

Saksbehandler:
Rolf Jonas Hurlen, 71 23 11 21

Dato:
05.02.2019

Anmodning om undersøkelser av stråling på Raudsand

Det vises til dagens telefonsamtale om Nesset kommunes arbeid med reguleringsplan for industriområde på Raudsand og påstander om tidligere dumping av radioaktivt materiale.

Påstandene skaper naturlig nok uro i lokalbefolkningen, og som en følge av påstandene vil vi derfor be Statens strålevern om en avklaring på om det forefinnes unaturlig radioaktiv stråling på det tidligere gruveområdet til Raudsand Gruber. Dette gjennom undersøkelser eller annen tillitsvekkende dokumentasjon. Det er foretatt målinger av NGU og Bergmesteren Raudsand AS som dokumenterer at det ikke er radioaktiv stråling utover det som naturlig stråling i området. For kommunen er det viktig at vi også får dette dokumentert av en habil og uavhengig instans som Statens strålevern. Som kommune skal vi i planarbeidet ivareta folks helse og trivsel, og vi kan ikke ha slike påstander hengende over Raudsandbygda uten at noe blir gjort.

I arbeidet med reguleringsplanen har Direktoratet for mineralforvaltning i sin uttale datert 01.06.2018 anmodet kommunen å følge opp påstandene om stråling med Statens strålevern. Bergmesteren Raudsand AS og NGU har som nevnt foretatt egne målinger uten å kunne dokumentere stråling utover det som naturlig finnes i denne type berggrunn, se vedlegg.

I 2002 var også Statens strålevern engasjert i det samme område. Den gang det en båtlast som inneholdt radioaktivt materiale som måtte returnere fra Raudsand.

Det arbeides for å få reguleringsplanen til politisk sluttbehandling i mars/april 2019. Ber derfor Statens strålevern komme med en avklaring innen den tid.

Med hilsen

Rolf Jonas Hurlen
ordfører

Brev fra DSA:

Direktoratet for
strålevern og atomsikkerhet

Norwegian Radiation
and Nuclear Safety Authority

Nesset kommune
v/Rolf Jonas Hurlen
Kråkholmvegen 2
6460 Eidsvåg

Ref.:
19/00163-2 / 30

Dato:
18.03.2019

Saksbehandler:
Marte Varpen Holmstrand

Angående anmodning om undersøkelser av stråling på Raudsand

Direktoratet for strålevern og atomsikkerhets vurdering

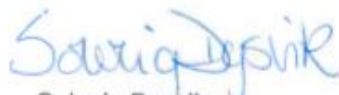
DSA sin vurdering, basert på de vedlagte dokumentene, er at det ikke er påvist unormale nivå av stråling fra radioaktive stoffer. Det er heller ingen indikasjoner i den vedlagte rapporten fra Veidekke som tyder på at det er ulovlig deponert radioaktivt avfall i Raudsand Gruber.

DSA er myndighet på området radioaktivitet og utfører ikke måleoppdrag med mindre det er særskilt grunn for å gjøre dette. På bakgrunn av den oversendte informasjonen ser ikke DSA at det er tilstrekkelig grunnlag for at vi vil gjøre måleoppdrag i forbindelse med Raudsand Gruber.

Hvis Nesset kommune likevel ønsker å gjøre ytterligere målinger, deriblant ytterligere undersøkelser av Sr-90, anbefaler DSA at dere benytter konsulentfirma med kompetanse på denne type kartlegginger og målinger. Eventuelle rapporter kan sendes til DSA for evaluering og uttalelse.

Vennlig hilsen

Per Strand
avdelingsdirektør

Solveig Dysvik
seksjonssjef

12.3. Radioisotopiske Termoelektriske Generatorer (RTGs)

Figur: RTG kastet som skrap i naturen

På øde steder langs den russiske arktiske kysten er det hundrevis av lykter drevet av radioisotopiske termoelektriske generatorer (RTGs)²⁵. Generatorene inneholder sterkt radioaktive strontium-90 kilder, og disse kildene representerer en lokal forurensningsfare. Unnlattelse av å fysisk sikre kildene gjør dem lett tilgjengelige for uvedkommende og befolkningen generelt. En rekke forsøk de siste årene har vist at disse sterkt radioaktive kildene også kan være tilgjengelige for uautoriserte personer som måtte ønske å bruke dem.

Norske myndigheter legger stor vekt på sikker utskifting av RTG-er. Det norske utenriksdepartementet finansierer for øyeblikket to forskjellige RTG-prosjekter gjennom den norske handlingsplanen for atomsikkerhet og miljø, ett for å erstatte dem med solcellepaneler og ett for å deponere de fjernede RTG-ene. Begge prosjektene involverer den felles norsk-

²⁵ Statens stråle- og atomsikkerhetsmyndighet. Informasjonsbrev 2004

russiske ekspertgruppen for undersøkelse av radioaktiv forurensning i de nordlige områdene, og ledes av «Fylkesmannen» i Finnmark.

Det norske arbeidet med å finansiere nedbyggingen av RTG-er ble startet i 1995. I alle de fem lyktene som ligger nærmest den norske grensen, er RTG-kraftkildene erstattet av solcellepaneler levert av Norge. Totalt 45 RTG-er ble avviklet innen utgangen av 2003 som et resultat av dette arbeidet, og ytterligere 23 RTG-er ble planlagt faset ut i løpet av 2004. Videre er RTG-er ikke lenger installert som kraftkilder i lyktene i Russland. RTG-ene som brukes i de russiske lyktene inneholder radioaktivt Strontium, Sr-90, et stoff som avgir beta-stråling og har en halveringstid på 28,5 år.

Kjernen til disse RTG-ene består av en eller flere kompakte, høytetthet Sr-90 drivstoff pellets. Disse pellets antas å være uoppløselige i både sjøvann og ferskvann. Sammen med datterproduktet yttrium, Y-90, er Sr-90-kilden en passende varmekilde med en levetid på mellom 10 og 20 år og en maksimumstemperatur på ca. 500° C. Både Sr-90 og Y-90 er rene beta-emittere, men gamma og røntgenstråler sendes også ut som bremsestråling når beta-strålingen er fanget i nærliggende materialer. Kildene har en aktivitet på mellom 0,7 PBq (20 kCi) og 13 PBq (350 kCi), avhengig av typen RTG.

På grunn av den lange halveringstiden og den høye radioaktiviteten, bør Sr-90-pelletsene anses som en strålingsfare i lang tid fremover. Sr-90 og Y-90, som begge avgir beta-stråling, utgjør en potensiell ytre strålingsfare på to måter, både i form av selve betastråling og i form av gamma og røntgenstråler som oppstår i kildekabinettet og det omkringliggende materialet. Betastrålingen er en partikkelstråling med kort rekkevidde og trenger ikke dypt inn i utsatte vev, men kan forårsake alvorlige og noen ganger livstruende forbrenninger ved hudkontakt, avhengig av kildestyrke.

Gamma og røntgenstråler er høyenergi, langstrålende stråling og kan trenge gjennom nesten hvilket som helst materiale. RTG-kjernene er skjermet i en spesiell kapsel for å redusere den eksterne strålingen. Strålingen på overflaten av en uskjermet kjerne kan nå 10 Sv/h, noe som kan gi en dødelig dose over en halv times eksponering.

Det har vært flere innbrudd og tyverier fra RTG-drevne lykter de siste årene, og tre av disse har funnet sted i det russiske Barents-området. De fleste russiske RTG-er er ikke sikret mot uautoriserte personer, og mangler grunnleggende sikkerhetsforskrifter som gjerder eller advarselsskilt. I tillegg viser noen av disse hendelsene behov for forbedret russisk lovgivning og dokumentert tilsyn.

I 1999 ble en RTG funnet på et busstopp i byen «Kingisepp» i den daværende «Leningrad» -regionen. Det hadde blitt plyndret av tyver på jakt etter ikke-jernholdige metaller. Ved berging hadde den et nivå på overflaten av kjernen på 10 Sv/h.

I løpet av sommeren 2001 ble fire personer innlagt på sykehus etter å ha mottatt stråledoser i et forsøk på å demontere fyret nær «Kandalaksja» i «Murmansk-området». De hadde prøvd å fjerne ikke-jernholdige metaller fra lykta for å selge den senere som metallskrap. De var ikke klar over at lykta inneholdt en sterk kilde til stråling.

I februar 2002 ble tre gjeterne fra landsbyen Lia i «Tsalendzhika» -området i vestlige Georgia utsatt for høye strålingsnivåer etter å ha kommet over noen RTG-er i en skog i nærheten. RTG-ene ble installert i løpet av den sovjetiske perioden.

13.0. Aluscan saken – der Norges Miljøvernforbund bidro til Norgeshistoriens første høyesterettsdom på miljøforurensing

Aluscan var et resirkuleringsfirma på Raudsand i Møre og Romsdal, som også importerte saltslagg fra utlandet, som rundt 2000 lurte SFT trill rundt i flere år.

Blant annet opererte bedriften med «svindel» der det ble frigjort urensset farlig avfall som ble tilført Tingvollfjorden. Selskapet gjennomførte også logging på eget initiativ, fordi trærne døde rundt både fabrikk og ved deponi selskapet hadde i fjellet, uten at dette ble fanget av SFT.

13.1. Avisartikler som omhandler Norges Miljøvernforbund (NMF) sitt bidrag for å avdekke miljøkriminalitet på Raudsand

Norges Miljøvernforbund (NMF) var dypt involvert i saken, som til slutt endte opp med domfellelse i Høyesterett. En rekke avisartikler og anmeldelser viser hvordan NMF jobbet med saken.

Romsdals Budstikke

www.r-b.no

Tlf 71 25 00 00

Oddekalv angrep Aluscan

RAUDSAND: Miljøvernforkjemperen Kurt Oddekalv troppet i går ved 12-tida uanmeldt opp på området til bedriften Aluscan AS med en rapport som hudfletter bedriftens utslipp.

RICHARD NERGAARD

Kurt Oddekalv var sammen med en journalist og en fotograf fra Oslo-avisa Dagbladet da han kom til Raudsand. Etter det Romsdals Budstikke får opplyst, gikk Oddekalv inn på bedriftens område og snakket med ansatte. Han oppsøkte også deponiene som resirkuleringsbedriften har på Raudsand.

Kranglet med ledelsen

— Ja, det stemmer. Og det ble en helvetes krangel med direktøren ved bedriften, sier Kurt Oddekalv på mobiltelefonen til Romsdals Budstikke.

— Hvordan opplever du forholdene ved Aluscan på Raudsand?

— Det verste jeg har sett. Da vi var der i går, luktet det så forferdelig at vi holdt på å få brekninger. Det går på helsa løs for naboene til bedriften som må leve under slike forhold, sier Oddekalv og legger til:

— Bedriften har grunn til å svette.

Oddekalv sier at han ikke kan kommentere denne saka i detalj overfor Romsdals Budstikke nå, fordi han har lovet Dagbladet å få førsteretten til reportasjen.

Bedt om å gjøre noe

— Hvor lenge har du og Norges Miljøvernforbund arbeidet med Aluscan-saka?

— I fem år har vi fått henvendelser fra en rekke av beboerne på Raudsand. Og fra ansatte ved bedriften. De har bedt oss om å gjøre noe. Rapporten vi har laget, er et omfattende og grundig arbeid som viser alvoret i utslippene fra bedriften. Dette er ikke en sak vi kommer til å dysse ned, sier Oddekalv og viser til at hans miljøorganisasjon har lite penger og derfor ikke har kunne aksjonere får nå.

Porten sto åpen

— Ledelsen ved Aluscan reagerer på at du tok deg inn på bedriftens område og til deponiene uten å spørre om lov?

— Da får de til helvete se til å låse porten. Den står jo vidåpen, og det går en veg rett gjennom bedriftsområdet. Jeg skal si deg en ting: Jeg går inn på denne bedriften akkurat når det passer meg, sier Kurt Oddekalv.

— Mer kan jeg ikke kommentere rundt denne saka nå. Men jeg lover en ting: Besøket i går var ikke siste gangen Aluscan har sett meg, sier Kurt Oddekalv til Romsdals Budstikke.

Miljøvernforkjemperen Kurt Oddekalv troppet i går uanmeldt opp hos bedriften Aluscan AS (bildet) på Raudsand. — Jeg tar meg inn på denne bedriften akkurat når det passer meg, sier Kurt Oddekalv. Arkivfoto: HARALD SÆTERØY

Sist endret: 18. Mars 2002 23:14

Angrep Aluscan

RAUDSAND: Miljøvernforkjemperen Kurt Oddekalv troppet i går ved 12-tida uanmeldt opp på området til bedriften Aluscan AS med en rapport som hudfletter bedriftens utslipp.

Kurt Oddekalv var sammen med en journalist og en fotograf fra Oslo-avisa Dagbladet da han kom til Raudsand. Etter det Romsdals Budstikke får opplyst, gikk Oddekalv inn på bedriftens område og snakket med ansatte. Han oppsøkte også deponiene som resirkuleringsbedriften har på Raudsand.

Krangler

– Ja, det stemmer. Og det ble en helvete krangel med direktøren ved bedriften, sier Kurt Oddekalv på mobiltelefonen til Romsdals Budstikke.

– Hvordan opplever du forholdene ved Aluscan på Raudsand?

– Det verste jeg har sett. Da vi var der i går, lukket det så forferdelig at vi holdt på å få brekninger. Det går på helsa løs for naboen til bedriften som må leve under slike forhold, sier Oddekalv og legger til:

– Bedriften har grunn til å svette.

Oddekalv sier at han ikke kan kommentere denne saken i detalj overfor Romsdals Budstikke nå, fordi han har lovet Dagbladet å få førsteretten til reportasjen.

Miljøvernforkjemperen Kurt Oddekalv (bildet) troppet i går uanmeldt opp hos bedriften Aluscan AS på Raudsand. – Jeg tar meg inn på denne bedriften akkurat når det passer meg, sier Kurt Oddekalv. Arkivfoto: Scanpix

Bedt om å gjøre noe

– Hvor lenge har du og Norges Miljøvernforbund arbeidet med Aluscan-saken?

– I fem år har vi fått henvendelser fra en rekke av beboerne på Raudsand. Og fra ansatte ved bedriften. De har bedt oss om å gjøre noe. Rapporten vi har laget, er et omfattende og grundig arbeid som viser alvoret i utslippene fra bedriften. Dette er ikke en sak vi kommer til å dysse

ned, sier Oddekalv og viser til at hans miljøorganisasjon har lite penger og derfor ikke har kunne aksjonere før nå.

Porten sto åpen

– Ledelsen ved Aluscan reagerer på at du tok deg inn på bedriftens område og til deponiene uten å spørre om lov?

– Da får de til helvete se til å låse porten. Den står jo vidåpen, og det går en veg rett gjennom bedriftsområdet.

Jeg skal si deg en ting: Jeg går inn på denne bedriften akkurat når det passer meg, sier Kurt Oddekalv.

– Mer kan jeg ikke kommentere rundt denne saken nå. Men jeg lover en ting: Besøket i går var ikke siste gangen Aluscan har sett meg, sier Kurt Oddekalv til Romsdals Budstikke.

• RICHARD NERGAARD

Bredside mot SFT

RAUDSAND: Norges Miljøvernforbund retter steinhard kritikk mot Statens Forurensningstilsyn (SFT) får måten tilsynet har opptrådt på ved å gi ARN-konsernet i Nesett utslippstillatelser.

– Utslippstillatelser fra SFT har økt for hver søkandperiode, til tross for at ARN ikke tilfredsstiller SFTs krav. Dette går fram av SFTs revisjon, foretatt 22. til 25.08.00, skriver Norges Miljøvernforbund i en egen rapport.

Egen rapport

Rapporten er laget i februar 2002 og kalles «Konsekvenser av utslipp av miljøgifter fra Aluscan i Nesett kommune, Møre og Romsdal».

I den 14 siders rapporten tar Norges Miljøvernforbund for seg historikken til ARN-konsernet (Aluminium Recycling Norway), som driver en tredelt virksomhet i Nesett.

Aluscan AS på Rød gjenvinner metaller fra aluminiumsholdige restprodukter fra aluminiumsindustrien, Aluscan AS på Raudsand gjenvinner aluminium fra saltslag, som bedriften får fra Aluvest, Og Alox Nor AS på Raudsand tar imot oksidholdig slurry fra Aluscan for å produsere Alox 65 – et stoff som brukes i stråleindustrien.

Viser avvikene

Rapporten viser til hvilke avvik Statens Forurensningstilsyn fant ved revisjonsundersøkelsen i august 2000 ved bedriften Aluscan:

- Bedriften har et utslipp av PH3, som kan medføre fare for forurensning. Utslipptet er ikke varslet til SFT.
- Bedriftens utslippskontroll til luft er svært mangelfull.
- Bedriften kan ikke dokumentere at det er foretatt noen risikovurdering av diffuse utslipp fra prosess-/lagerhall og fra aktiviteter knyttet til lossing og transport av råvarer.
- Bedriften har deler av prosessavløpsvannet gå direkte til resipient (moisakermiljøet).
- Bedriftens lagring av saltslag er misgylfuldt sikret og medfører stor fare for avrenning til fjorden.
- Bedriften har overskredet tillatt mengde deponert slam per år.
- Bedriftens dokumenterte internkontroll knyttet til forskrift om systematisk HMS-arbeid (helse, miljø og sikkerhet), er mangelfull.
- Bedriftens sikring av området rundt olje og diesel-tank er noe mangelfull.
- Bedriftens håndtering av spesialavfall er noe mangelfull.

Utslippene

Videre peker Norges Miljøvernforbund på mengdene utslipp som Aluscan sjøl har informert om i sin miljørapport for 1998. Utslippene det aktuelle året var, ifølge rapporten til Norges Miljøvernforbund, slik:

- Aluscan AS slapp i 1998 ut 53 ganger så mye arsen som et standard Energoss-anlegg.
 - Over 50 ganger så mye bly
 - over 59 ganger så mye krom
 - 144 ganger så mye kobber
 - 77 ganger så mye nikkel som et standard Energoss-anlegg.
- «Og fortsatt søker bedriften om å få slippe ut og deponere større mender», skriver miljøvernforbundet i rapporten.

Burde tatt affere

«Uten referanse er det også oppgitt utslipp av polyaromatiske hydrokarbon, VOC, dioksiner og PCB. Ved så alvorlige tilfeller av metallutslipp burde Statens Forurensningstilsyn tatt affere, men kommentaren er at man ikke har nok opplysninger om referanseverdier for slike metaller», skriver Norges Miljøvernforbund.

I tur og orden tar rapporten for seg de ulike stoffene som kan være gjenstand for utslipp og hvilke virkninger stoffene har på helsestilstanden hos mennesker.

Skogskadene

Rapporten sier følgende om helsefaren: «Når SFT sier det ikke er nok grunnlag for å si at Aluscan AS og lignende smelteverk medfører miljø- og helseskader, er dette beviselig feil. Det er ved studier av lignende fabrikk-/smelteverk påvist unormalt høy forekomst av helseskader som omtalt ovenfor».

Rapporten om Aluscan AS tar også for seg skogskader og utslipp til vann. Når det gjelder skogskadene, viser rapporten til undersøkelser NISK har foretatt rundt fabrikkkanlegget på Raudsand. «De konkluderer med at en ikke kan utelukke at fluorid, klorid og eventuelle andre stoffer har bidratt til skadene på skogen, og sier at «med en uforandret utslippsituasjon vil skadene trolig utvikle seg og skadeområdet utvide seg noe».

Utslipp til fjorden

Når det gjelder utslippene til Sunndalsfjorden, beskriver rapporten at bedriften slipper ut store mengder helseskadelige stoff til vann, blant annet tungmetall, fluor og PAH (polyaromatiske hydrokarboner). «Dette betyr at naturens tålegrense for denne type utslipp ble overskredet allerede for flere år siden», heter det i rapporten.

• RICHARD NERGAARD

– Ute etter «sprengstoff»

RAUDSAND: Ledelsen ved Aluscan AS reagerer kraftig på at miljøaktivisten Kurt Oddekalv banet seg veg til bedriftens område og deponier uten å spørre om lov først.

– Vi er overrasket over måten Kurt Oddekalv valgte å gjøre dette framstøtet på. Alliert med en journalist og en fotograf fra Dagbladet troppet han opp uanmeldt på Aluscan og Alox Nor, og brøt seg inn på deponiet bedriften har. Den første kontakten vi hadde med Oddekalv, reagerte vi negativt på. Inntrykket vårt er at Oddekalv er ute etter «sprengstoff» han kan servere i media, sier administrerende direktør Nils Petter Vegsund ved Aluscan AS til Romsdals Budstikke.

Kreder husene innlöst

– Hva sa Kurt Oddekalv til deg da han møtte deg i går ved middagstider?

– Det første han spurte var: «Har dere tenkt å cashe ut husene rundt fabrikkene? Og løse ut eiendommene?» Jeg opplevde det som at det ble en omvendt vinkling på problematikken. Vi ønsker å spille på lag med naturvernforbundet og har ingen ting å skjule, sier Vegsund.

Etter det første verbale møtet mellom Kurt Oddekalv og Aluscan-sjefen, ble Oddekalv invitert inn på direktørens kontor der partene hadde en to timer lang samtale.

– Oddekalv kom med en rekke påstander rundt bedriften vår. Vi forsøkte å svare ved å vise til fakta og få fram hva som er status for bedriften nå, forteller Nils Petter Vegsund.

Ifølge Aluscan-sjefen var Kurt Oddekalv svært interessert i om Aluscan ville løse inn husene og eiendommene til be-

boerne som bor nærmest fabrikkene.

Vil vurdere krav

– Har Aluscan fått krav fra beboerne der de ber bedriften løse ut husene og eiendommene?

– Muntlig har vi fått en henvendelse fra en enkelt beboer nær bedriften om dette. Vårt svar var da at vi ikke kan begynte å inngå en deal på enkeltpersoner. Et krav fra beboerne om innløsning av eiendommene må være juridisk hjemlet og skikkelig dokumentert. Kommer det et slikt juridisk hjemlet og dokumentert krav, vil vi seriøst vurdere å gå videre i en slik prosess, sier Nils Petter Vegsund.

Skyter fra høfta

– Norges Miljøvernforbund har i en rapport som ble laget i februar i år, kommet med krasse kritikk både mot Statens Forurensningstilsyn og mot bedriften Aluscan. Hva er din kommentar til rapporten?

– Jeg mener Norges Miljøvernforbund og Kurt Oddekalv «skyter fra høfta». De søker ikke fakta og er ute etter store overskrifter, sier Vegsund og legger til:

– Vi har ingen ting å holde skjult, og som jeg tidligere har forklart i Romsdals Budstikke, spiller vi på lag med SFT og har satt i verk en rekke tiltak for å rette opp avvik som er påvist. Vi har lagt oss på skinnflatt og innrømmet at her har vært gjort ting som ikke burde vært gjort. Men dette har vi tatt tak i, og vi ønsker å rydde opp.

Krefter i kulissene?

– Hva tror du kan være grunnen til at Kurt Oddekalv troppet opp på Aluscan i går?

– Jeg frykter det er andre krefter som står i kulissene i denne saken, og som ikke vil verken bedriften eller de ansatte her noe vel, sier adm. direktør Nils Petter Vegsund ved Aluscan AS. Foto: RICHARD NERGAARD

– Oddekalv er ute etter sensasjonsstoff. Tross alt er det Statens Forurensningstilsyn og politiet som er satt til å overvåke oss. SFT og politiet følger opp de avvik som er konstatert. Jeg frykter at det står andre krefter i kulissene i denne saken, og det er krefter som ikke vil bedriften og våre ansatte vel. Det synes jeg er alvorlig. Vi erkjenner at vi har et forbedringspotensiale på miljøsidan, men vi har investert både penger og engasjement i å rydde grundig opp, sier administrerende direktør Nils Petter Vegsund til Romsdals Budstikke.

• RICHARD NERGAARD

- Vi ønsker en åpen

Aluscan-ledelsen reagerer kraftig mot Oddekalv-angrep

Av IVER GJELSTENLI

Kurt Oddekalv i Norges Miljøvernforbund går til frontalangrep mot Aluscan AS. Mandag møtte han opp på Raudsand med en rapport om konsekvensene av utslipp fra bedriften. Administrerende direktør Nils Petter Vegsund ved Aluscan reagerer kraftig mot Oddekalvs metoder og tilbakeviser påstandene i rapporten.

Kurt Oddekalv med journalist og fotograf fra en osloavis på sløp trengte seg inn på bedriftens område uten forvarsel og uten tillatelse. Helt unødvendig. Vi har ingen ting å skjule og fører en åpen dialog både med SFT, miljøorganisasjoner, kommunen, kommunelegen, naboer og alle som vil ha informasjon og kontakt med oss. Vi hadde et folkemøte i november og kommende torsdag blir det arrangert et nytt møte her på Raudsand om arbeidet med miljøtiltak, sier Nils Petter Vegsund til Driva.

Inspirert av naboer?

Han mener Oddekalvs overraskende besøk må være inspirert av naboer som ikke vil bedriften vel. Hans første ord til meg var: «Har dere tenkt å cashe ut husene rundt fabrikk og løse inn eiendommene?» Dette blir etter min vurdering en helt feil problemstilling. Hitil har vi fått en eneste muntlig henvendelse fra naboer som har stilt spørsmål om innløsning av eiendommer, ingen skriftlige. For oss er poenget at vi ønsker å løse miljøproblemet så langt det er praktisk mulig til beste både for de ansatte og naboene, men samtidig har vi 100 arbeidsplasser å tenke på. Dermed vil selvsagt ta også slike krav opp på en seriøs måte, sier Vegsund.

vi selvsagt ta også slike krav opp på en seriøs måte, sier Vegsund.

For seint ute

Han mener ellers at Oddekalvs angrep mot Aluscan har en svært dårlig «timing»:

Hadde Oddekalv aksjonert for noen år siden, kunne jeg forstå det. Nå angriper han oss på et tidspunkt der vi begynner å se effekten av en rekke miljøtiltak vi har satt inn for å forbedre både det indre og det ytre miljøet ved bedriften. Vi har investert vel 15 millioner i miljøfremmende tiltak i løpet av 2001 og 2002, opplyser Nils Petter Vegsund til Driva.

Det viktigste miljøtiltaket er at vi etter 10 års utviklingsarbeid nå har fått igang oksidfabrikken Alox Nor. Dermed blir det oksidholdige avfallet tatt i bruk som råstoff og vi fjerner etter hvert behovet for deponering av oksid, opplyser Vegsund.

Mange miljøtiltak

Her er de andre miljøtiltakene:

Nytt tak over saltlagssiloene. Det vil si at det gamle gruvetaket på mer enn 3000 kvadrater som besto av hullerte eternittplater nå er skiftet ut.

Langs kanten er det støpt opp en tett murkant. Sammen med kanaler, pumper og oppsamlingkummer hindrer dette avrenning av forurenset vann til sjøen.

Flere renseanlegg, såkalte vannskrubber, er montert i prosessen.

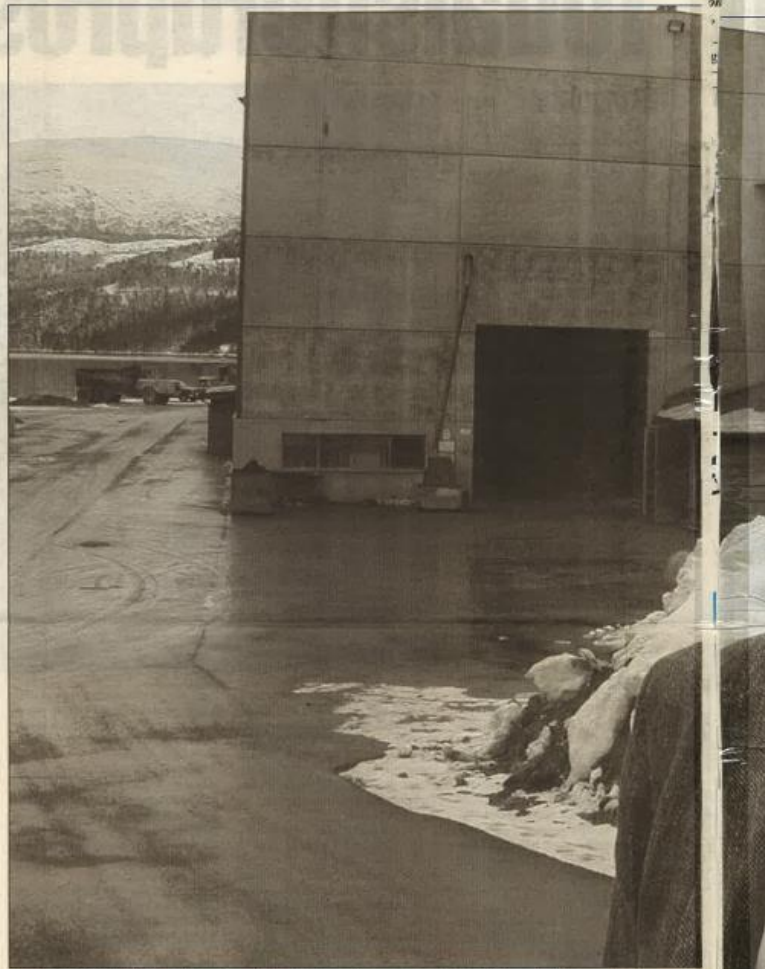
Helt området er asfaltert for å effektivisere feiing og syling.

Fra mars 2001 opphørte all utvendig lagring av saltlag.

Et nytt innendørs saltlaglager er bygget på bedriftsområdet.

Ny lossekran blir om kort tid montert på kaia. Dette effektiviserer lasting og lossing og gir dermed også miljøfordeler.

Vi regner med å se store effekter av dette arbeidet i tida framover, men samtidig innser vi at vi fremdeles har et forbedringspotensial. Miljøsidene ved virksomheten vår er derfor svært viktig for oss også i den videre utviklingen av bedriften, sier Nils Petter Vegsund.

SKJULER INGENTING: - Vi har ingen ting å skjule og fører en åpen dialog både med miljøorganisasjoner, naboer og off

Kritikk mot Aluscan og SFT

Aluscan-rapporten fra Norges Miljøvernforbund er også et kraftig angrep mot Statens forurensningstilsyn (SFT). Oddekalv mener SFT har vært for slepphendt med å gi utslippstillatelser til Raudsand-bedriften

Den 14 siders rapporten, «Konsekvenser av utslipp av miljøgifter fra Aluscan i Nesset kommune, Møre og Romsdal», er en massiv kritikk mot konsernet Aluminium Recycling Norway (ARN) og Aluscan AS. Kritikken rammer også SFT.

Innledningsvis oppsummerer rapporten utslipp- og lagringstillatelser SFT har gitt til Raudsand-bedriften Aluscan siden 1989. Dette gjelder lagring av oksidholdige

saltbadkaker i den nedlagte gruva på Raudsand og utendørs.

Seinere kom også tillatelser om utslipp av støv til luft, lagring av møllestøv på bedriftsområdet, i dagstrosser og storsekker på fjellet.

I 1999 ga SFT tillatelse om utslipp til vann for fluorid, aluminium, fosfor og ammonium. Samtidig ble det gitt tillatelse om støvutslipp på til sammen 10,8 tonn i året.

Samme år ble det gitt utvidet deponeringstillatelse. Den omfattet i 1999 13.000 tonn saltlag i silo, 10.000 tonn saltlag i blokker på bedriftsområdet og 22.000 tonn møllestøv i dagstrosser og på bedriftsområdet.

17. oktober 2001 ble utslippstillatelsene til vann og luft økt betraktelig. I tillegg ble det søkt om tillatelse for utslipp av helseskade-

lige gasser som arsenhydrid og fosfin.

«Utslippstillatelser fra SFT har økt for hver søknadsperiode til tross for at ARN ikke tilfredsstiller SFTs krav. Dette framgår av SFTs revisjon, foretatt 22. - 25.8.00», heter det i rapporten fra Norges Miljøvernforbund.

Deretter oppsummerer rapporten 9 avvik som framkom med revisjonen, og det viser til at SFT anmeldte bedriften til økokrim for disse forholdene.

Rapporten inneholder også en oversikt over vitenskapelige studier av helsefare ved eksponering for slike stoff. Den har også et kapittel om skogskader på grunn av tungmetaller, klor og klor i nærheten av Aluscan på Raudsand. Til slutt kommer et kapittel om skadevirkning av utslipp til Sundalsfjorden.

Munnkurv fra Dagbladet

Oslo-avisa Dagbladet har gjort avtale om enerett. Derfor kan ikke Raudsand-ingeniør som er kritisk til

Aluscan uttale seg til Driva før over helga.

Jeg beklager, men på grunn av avtalen med Dagbladet kan jeg ikke gi noen kommentar før tidligst

mandag, sier Aluscan-nabo Torbjørn Rausand (bildet) til Driva.

Både uttalelser fra Kurt Oddekalv til Romsdals Budstikke i går og reaksjoner fra Aluscan tyder på en samordning mellom Kurt Oddekalv og hans miljøvernforbund, kritiske naboer på Raudsand og osloavisa Dagbladet. Den eksklusive reportasjen skal visningspresenteres i søndagsutgaven av Dagbladet.

Torbjørn Rausand kan imidlertid verken bekrefte eller avkrefte at det foreligger en slik samordning.

Beklager, men heller ikke det kan jeg svare på før over helga, sier han til Driva.

Mening

Kvalitet i eldreomsorg

EFFEKTIVISERING OG FORNYING av offentlig sektor har de siste årene vært moteord i norsk politikk. Det har blitt opplest og vedtatt at vi skal ha mest mulig helse for hver krone – så også i eldreomsorgen. Men begrep som kvalitet i tilbudet til våre seniorinnbyggere har nødvendigvis stått i kontrast til storsamfunnets kvantitetskrav. Debatten om det skal satses nedtrappingen av satsingen på aldersheim har ført til en debatt om hvor mye det skal satses på sjukeheime eller omsorgsboliger. Også i Vestnes kommune har det vært debatt om hvilken eldreomsorg man skal satse på. Førstkommende mandag kan imidlertid de første beboerne flytte inn i Helland omsorgsboliger. De 31 leilighetene har kostet 50 millioner kroner. Dette gir en stykkpris på hele 1,6 millioner kroner per leilighet.

” I dag fungerer de store teatrene som vermede bedrifter.

Yngve Sundvor, teaterregissør og miniteater-sjef for Provesalen ved Det Norske Teatret

Det ville være enkelt å hevde at det må være mulig å utnytte skattepene mer effektivt, og få mer eldreomsorg igjen for hver krone. Men vi vil påstå at dette likevel er en spennende satsing på å gi våre eldre en økt livskvalitet. At det var 55 søkere til de 31 leilighetene i Helland omsorgsboliger skulle tyde på at det stor interesse for denne type tiltak innen eldreomsorgen. Husleien vil bli mellom 4400 og 4900 kroner.

alt etter om det er en to- eller tre-roms leilighet. Dette kan være i meste laget for en minstepensjonist, men dog være innen rekkevidde med maksimal bostøtte på rundt 2500 kroner. Vi tror imidlertid disse omsorgsboligene på Vestnes stå som modell for andre lignende prosjekter i Norge. Tiden er forbi da eldreboliger skulle ligge i fredelige omgivelser med utsikt. Vi har tro på Helland omsorgsboliger og deres beliggenhet: I sentrum av bygda, med kort adgang til en rekke servicefunksjoner og folkeliv. I tillegg er det lagt opp til flere sosiale fellesarealer inne i selve boligkomplekset. Så gjenstår det å se om de nye omsorgsboligene innfrir forventningene hos brukerne.

LEDER AV BYGGENEMDA i Vestnes, eks-ordfører Torger Stene, har jobbet med Helland omsorgsboliger siden 1995. Mandag åpner dørene for innflytting. Foto: OLAV SKJEGSTAD

Ny legende på Romsdalsmuseet

Fra før har Bob Dylan, Van Morrison, BB King, Little Feat, Gary Moore, Youssou N'Dour, Eric Clapton med flere vært der. I sommer kommer Paul Simon fra legendariske Simon & Garfunkel til Romsdalsmuseets utescene – 10 år etter at han sist var i Norge. Det er ikke rart vi begynner å bli bortskjemte. Moldejazz har på ny skutt blink.

Da jazzfestivalen fikk ny sjef i fjor, fryktet noen at den folkelige profilen kanskje ville forsvinne. Dagens gladmelding setter tingene på plass. Paul Simon har kvalitetene som enhver musikkfestival bør ønske seg – også en jazzfestival i Molde. Nå har festivalen det store trekkplasteret, og så kan man bygge opp et spennende jazzprogram på alle de andre arrangementene i jazzuka.

Miljø og helseskader fra Aluscan

Bedriften Aluscan AS har i flere år hatt overutslipp av en rekke helse- og miljøskadelige forbindelser.

Det er dokumentert at flere av disse har hopet seg opp i næringskjeden i så stor grad at skogskader er blitt synlige.

Bedriften slipper også ut fluor, PAH og andre giftige til Sundalsfjorden. Denne er allerede så sterkt belastet av miljøgifter, først og fremst PAH, at helsemyndighetene har advart mot konsum av skjell og fiskelever.

Det er m.a.o godt dokumentert at naturens tålegrense for utslipp både til vann og luft (jord) forlengst er overskredet.

Sett i lys av at miljøminister Børge Brendes uttalelser om at tålegrenseberegninger skal ligge til grunn for regjeringens miljøpolitikk burde denne bedriften, alene av denne årsak, for lengst vært nedstengt.

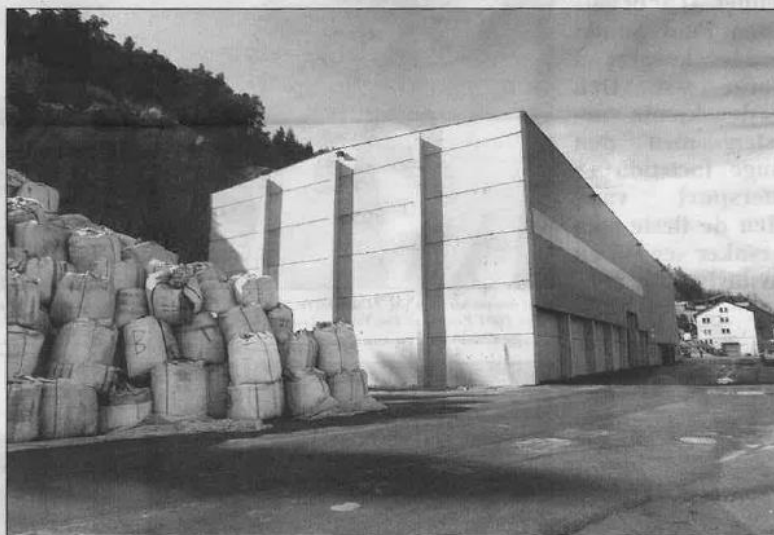
Flere av de stoffene som slippes ut fra bedriften kan medføre helseskader hos personer som blir eksponert for disse over tid. Dette gjelder metaller som bly, mangan, kvikksølv og arsen, samt forbindelser som fosfin, PAH, PCB, VOC og dioksiner.

Det finnes en rekke epidemiologiske studier som viser overhyppighet av sykdommer hos personer som arbeider i aluminiumsindustrien og/eller bor i nærheten av slik industri eller i nærheten av annen industri som slipper ut tilsvarende miljøgifter. Flere av disse slipper ut betydelig mindre mengder enn de utslipp som er registrert fra Aluscan.

Det blir i Aluscans miljørapport for 1998 informert om deres målte utslippsmengder av ulike komponenter.

Det er her verdt å ta med at Aluscan AS dette året slapp ut 53 ganger så mye arsen som et standard avfallforbrenningsanlegg, mer enn 50 ganger så mye bly, over 59 ganger så mye krom, over 144 ganger så mye kobber, over 77 ganger så mye nikkel. Samt langt større mengder PAH (kjærestoff), VOC, dioksiner og PCB.

Det er derfor åpenbart relevant å sammenligne potensielle helseeffekter hos naboeier til denne bedriften med studier gjort rundt forbrenningsanlegg med langt mindre utslipp.

Utslipp fra Aluscan i en størrelsesorden som beviselig har ført til skogskader, gir grunn til bekymring, skriver artikkelforfatteren. Arkivfoto: KJELL LANGMYREN

Blant de helseproblemer som det er dokumentert overhyppighet av i nærmiljøet til denne type industri, eller hos arbeidere, er nerveproblemer, reumatisme, pustevansker, lungesykdommer, tann og beinomalier, astma, blærekreft, strupekreft, leukemi hos barn og reproduksjonsforandringer.

En undersøkelse publisert i det meget anerkjente medisinske tidsskriftet *Occup Environ Med* (Michelozzi, D. et al. 1998) undersøkte f.eks. dødelighet av forskjellige typer kreft hos befolkningen i et område med et oljeraffineri og tre avfallsforbrenningsanlegg og fant at dødelighet av strupekreft avtok med avstanden fra utslippskildene, noe som logisk knytter disse til sykdommen.

William et al. 1992 (Int J Epidemiol) fant signifikant overskudd av jentefødsler i ett område i Skottland

med to forbrenningsanlegg (med klart lavere utslipp av miljøgifter enn det som er målt fra Aluscan), noe som harmoniserer med kjente virkninger av dioksiner.

Det finnes et betydelig antall studier med tilsvarende konklusjoner.

Det finnes også ett hundretalls forskningsrapporter som viser at utslipp av fluor og fluorforbindelser kan føre til kreft hos eksponerte personer. Siden utslipp av slike forbindelser fra Aluscan er i en størrelsesorden som beviselig har ført til skogskader, gir også dette grunn til bekymring.

Det interne arbeidsmiljøet bør også vekke bekymring hos ansatte ved Aluscan, bl.a. viser en rapport, hvor forfatteren sammenlignet en gruppe arbeidere i en aluminiumsgjenvinningsbedrift med befolkningen for øvrig, overhyppighet av

nerveproblemer, reumatisme og pustevansker (Kilburn 1998, Arch Environ Health 53(5)).

Siden Aluscan er eneste bedrift av sitt slag i Norge finnes ingen helt tilsvarende bedrift å sammenligne med her. De stoffer og miljøgifter arbeiderne kommer i kontakt med er imidlertid neppe vesentlig forskjellig fra de miljøgifter man blir eksponert for i innemiljøet til et aluminiumsverk. Og her finnes omfattende forskningsresultat.

Romundstad med flere fant bl.a. sammenheng mellom eksponering for PAH (kjærestoff) og blærekreft når de undersøkte antall kreft tilfeller i seks norske aluminiumsverk (Scand J Environ Health 2000, 26(6)).

Alle tilgjengelige forskningsdata tilsier derfor at de ansatte på Aluscan har en felles interesse med naboeier til bedriften i å rydde opp i de utrivelige miljøforholdene rundt og i denne virksomheten.

● Dr.scient Åge Simonsen
Norges Miljøvernforbund

” Vi jurister har en fantastisk tro på at vi har greie på alt. Hvilket vi ikke har.

Dag Steinfeldt, høyesterettsadvokat og styreformann ved Den Nasjonale Scene i Bergen

Romsdals Budstikke arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale, bes ta kontakt med redaksjonsledelsen. Det er også anledning til å reise klage overfor Pressens Faglige Utvalg, Rådhusgt. 17, 3. etg, Postboks 46 Sentrum, 0101 Oslo, tlf 22 40 50 40.

Ansvarlig redaktør: Arnt Sommerlund
Nyhetsredaktør: Øyvind Brunvoll
Redaktør: Richard Nergaard
Administrerende direktør: Sigurd Solstad

Tlf: 71 25 00 00
Fax: 71 25 00 14

SØK

5 SISTE:

06:00 [Klart for Fiske drit 3](#)
06:00 [Spennig til siste](#)
[skutt](#)
06:00 [Knothardt om](#)
[Fellesbanken - Styret](#)
[opptatt av egne posisjon](#)
06:00 [Rasstenut i](#)
[Måndelen](#)
06:00 [Vannskader i Fræna](#)

[Les hele papiravisen »](#)

NYHETER

[FORSIDE](#)
[LOKALNYTT](#)
[KULTUR](#)
[SKATTELISTENE \(NY\)](#)
[ARKIV SAMLESIDER:](#)
[VALG 2003](#)
[KONGEBESØKET](#)

SPORT

[SPORTSNYHETER](#)
[MFK-MAGASIN](#)
[LOKALFOTBALL](#)

MENING

[LEDER](#)
[KOMMENTAR](#)
[DISKUSJONSFORUM](#)

ANNONSER

[BESTILL RUBRIKK](#)
[SE PÅ ZEIT](#)
[ANNONSE-INFO](#)

KONTAKT

[POSTKASSA](#)
[OSS](#)
[INNEMENT](#)

[Løst RB](#)

NYTTIG

[BIL](#)
[REISELIV](#)
[FILM](#)
[DET SKJER](#)

5 FRA FORUM

25.11.04
[Fellesbanken -oppkjøp](#)
Smaaksjonær
24.11.04
Sv: [Thanks for nothing.](#)
[Hasselgård](#)
A. Monsås
24.11.04
Sv: [Thanks for nothing.](#)
[Hasselgård](#)
Pladask
24.11.04
Sv: [Thanks for MUCH.](#)
[Hasselgård](#)

Oddekalv-aksjon mot Aluscan

RAUDSAND: Først ble porten inn i Aluscan på Raudsand stengt med kjetting og hengelås. Så ble bedriftsledelsen skjelt ut skriftlig og muntlig, med krav om økonomiske beslag hos eierne. Deretter ble Kurt Oddekalv invitert inn på kontoret til samtaler med adm. dir. Nils-Petter Vegsund i Aluscan.

Etter å ha stengt fabrikkporten med kjetting og hengelås, overrakte Kurt Oddekalv et brev til konsernsjef Gerhard Eide i Aluminium Recycling Norway AS. Foto: KJELL LANGMYREN

IVER GJELSTENLI

Kurt Oddekalv og Norges Miljøvernforbund hadde i vanlig stil sørget for full pressedekning da de i går ankom uanmeldt for bedriftsledelsen, men med et grundig informert korps av mediafolk ringside. NRK fjernsynet nøyde seg ikke en gang med å være publikum, men hadde sagt ja takk til å sitte på i gummi båten med aksjonistene.

Stengte porten

Aksjonistene kom sjøvegen fra Eidsøra til Raudsand. Der gikk de i land og stengte fabrikkporten inn til Aluscan og Alox Nor med kjetting. Da konsernsjef i Aluminium Recycling Norway AS møtte opp ved porten, fikk han overrakt et protestbrev fra Kurt Oddekalv.

I brevet retter Norges Miljøvernforbund kraftige anklager mot Aluscan for ulovlige giftutslipp gjennom 10 år, ulovlig lagring av spesialavfall og helsefarlig ødeleggelse av naboenes nærmiljø.

I brevet blir konsernsjef Gerhard Eide og de andre eierne gjort direkte ansvarlig for problemene. Miljøvernforbundet krever derfor at det gjøres beslag i eierne private økonomiske ressurser. I brevet blir det også hevdet at eierne i fjor tok ut flere millioner av firmaet, «penger de har tjent på den ulovlige giftdumpingen og andre ulovligheter», skriver Norges Miljøvernforbund.

Møttes for samtale

Etter aksjonen ble Kurt Oddekalv invitert til møte med Aluscan-ledelsen. Ifølge adm. dir. Nils-Petter Vegsund kom det ikke mye ut av samtalen. Partene var uenige om alt.

— Vi tar avstand fra Kurt Oddekalvs aksjonsform og synspunkter. For oss er det nå viktig å konsentrere all oppmerksomhet mot arbeidet med å oppfylle Statens Forurensningstilsyns (SFT) krav til oss og dermed redde bedriften og arbeidsplassene, sier Nils-Petter Vegsund til Romsdals Budstikke.

Den viktigste oppgaven for bedriften er å sikre seg fortsatt importtillatelse av råstoff fra sekundæraluminiumsbedrifter i utlandet. 2/3 av Aluscans råstoff er import, resten kommer fra Aluvest i nabobygda Rød.

SFT har gitt Aluscan en ukes frist på løse sine utslippsproblemer. Dersom bedriften ikke er i stand til å møte SFTs krav, blir konsekvensen importstopp av råstoffet saltslagg.

Hjelp fra Hustadmarmor

— Vi jobber på spreng med å få fram nødvendig dokumentasjon. Hustadmarmor i Fræna har tilbudt oss å låne prosessutstyr (pressfilter) som kan gjøre det mulig for oss å ta ut slamholdig materiale før avløpsvannet går inn i gruva. Dette har vært til uvurderlig hjelp for oss og kan være bidraget som gjør at vi kan oppfylle SFTs krav, opplyser Vegsund. Skulle Aluscan måtte stenge bedriften, vil det føre til at omkring 100 mister arbeidet sitt. I tillegg kommer ringvirkninger til transportører og underleverandører. I følge en rapport fra Nesset kommune vil en Aluscan-konkurs berøre omkring 10 prosent av befolkninga i Nesset.

Sist endret: 27. Juni 2002 22:34

Oddekalv til miljøkrig i Nesset

Molde: Miljøkrigeren Kurt Oddekalv sperret torsdag innkjørselen til bedriften i Aluscan i Nesset kommune med kjetting.

Norges Miljøvernforbund og Oddekalv mener Aluscan driver en virksomhet som ødelegger miljøet, og han kaller eierne av bedriften for kriminelle. Statens forurensningstilsyn har også vurdert situasjonen ved Aluscan som ikke miljømessig forsvarlig. SFT har nektet bedriften midlertidig tillatelse til urensset utslipp i Sunndalsfjorden, og krever at driften må reduseres i forhold til rensekapasitet i gruva og rammene for deponiet.

Aluscan er en bedrift som kjøper saltslagg fra sekundæraluminiumsverk over hele Europa. To tredeler av råstoffet bedriften henter til Norge, kommer fra utlandet. I gjenvinningsprosessen utvikles det store mengder farlige stoffer og metaller

som lagres i en nedlagt gruve på Raudsand i Nesset.

Administrerende direktør Nils-Petter Vegsund i Aluscan sier til NTB at Oddekalv har besøkt Nesset før, og at han denne gangen er ute for å score billige poeng i en vanskelig situasjon for bedriften.

– Vi arbeider for å sikre troverdigheten i forhold til våre kunder og i forhold til våre hundre ansatte. Påleggene fra SFT tar vi på alvor, og vi forsøker å legge forholdene slik til rette at vi fortsatt kan importere råstoff, sier Vegsund.

Han sier at det har vært jobbet på spreng denne uka med å finne en løsning som kan aksepteres av myndighetene, og at han er optimistisk. Det er utviklet en prosess i samarbeid med Hustadmarmor i Fræna kommune i Møre og Romsdal som skal presenteres for SFT kommende mandag. (NTB)

Nyheter

Trondheim
Midt-Norge
Internasjonale
Trondheim **ny**
Politikk
Skatt 2001
Innenriks
Utenriks
Økonomi
Lønnsoppgjør 2002
Været
Teknologi
Miljø
Spør Adessa
Vytt i lokalavisene
Valg 2001
Siste nytt
Media
lanO
Fra kjø til kyst **ny**

Sport

RBK
Fotball
Travsport
TIK
Håndball
Kråkfot **ny**
Ottos kommentar
I bredden

Underholdning

Kundeservice

Ferieservice
Annonse
Abonnement

trondheimpuls

Musikk
Film
Det Skjer

Forbruker

Laksensiden
Jobb
Bil

Økokrim gir mer tid

NESSET: Økokrim venter med å dra inn millionbøtene fra Aluscan i Raudsand.

Tekst: Helge Hegerberg

22.08.02 | 08:16

UTSKRIBBAR
VERSJON

- Bedriften og lederne som har fått bøtene på grunn av brudd på forurensingsloven, har fått frist frem til 25. september med å betale bøtene. Lederne ønsket av ulike grunner bedre tid, og dette har vi imøtekommet, opplyser politiadvokat Hans Tore Høviskeland i Økokrim.

Bedriften Aluscan ble i begynnelsen av juli ilagt en bot på to millioner kroner for gjentatte og grove brudd på forurensingsloven. I tillegg må bedriften tåle inndragning av to millioner kroner for vinning. Dette er norgeshistoriens nest høyeste miljøbøter. Kun Norzink har fått et kraftigere oppgjør. De slapp ut 40 kilo kvikksølv i Sørfjorden.

Aluscan har ennå ikke betalt miljøbøtene. Økokrim har forlenget fristen.

HELGE HEGERBERG

TIPS EN VENN

Fra: Til:

epostadr

Send saken!

Styreformann i morselskapet ARN og en pensjonert

administrerende direktør i Aluscan, er satt under tiltale for falsk forklaring og gjentatte brudd på forurensingsloven. Dette er en sak som kommer opp for Romsdal tingrett. I Økokrim blir lovbruddene karakterisert som meget grov miljøkriminalitet med forurensning av Tingvollfjorden og utslipp til nærmiljøet i Raudsandbukta. I disse dager kjemper den nye ledelsen i Aluscan for å berge selskapene i ARN-konsernet fra en konkurs. Store deler av arbeidsstokken er fortsatt permittert. Listen av miljøtiltak som må på plass er svært lang, og bedriften blir fulgt med kritiske blikk fra miljøorganisasjoner og miljømyndigheter i Norge.

22 Torsdag 22. april 2004

Møre- og Romsdal

Dømt for alvorlig miljøkriminalitet

KRISTIANSUND: To ledere i Aluscan er dømt til betinget fengselsstraff for alvorlig miljøkriminalitet.

Frostating lagmannsrett har dømt styreformann Gerhard Eide og administrerende direktør Kjell Olav Sjøli, begge hovedaksjonærer i Aluscan i Nesset kommune i Møre og Romsdal, til betinget fengsel i 60 dager. Begge har fått bøter på 100 000 kroner og inndragning av 150 000 kroner. Straffen er mildere enn tingrettens dom fra i fjor vår. Der ble straffen satt til 120

dager fengsel og 90 dager av dette som betinget dom. Dermed har begge tiltalte oppnådd en del gjennom ankebehandlingen.

Begge er av en enstemmig lagmannsrett etter 14 dager i retten og vitneavhør av 41 personer funnet skyldig i alvorlig miljøkriminalitet. Begge er dømt for tre brudd på forurensningsloven, mens de er frifunnet for falske erklæringer til Statens forurensningstilsyn om gjenvinning. De er også frifunnet på en tiltalepost knyttet til ulovlig deponering. I tingretten

ble begge dømt for disse forholdene. Imidlertid har lagmannsretten domfelt de to for ulovlige utslipp til luft og idømt inndragning og vinning. På disse punkter kom tingretten til motsatt resultat.

Lagmannsretten mener at de straffbare forholdene var motivert av et ønske om å tjene mer penger. Påstanden om inndragning var på en million kroner for aktor, men retten synes det holder med 150 000 kroner.

95 19 87 41 **HELGE HEGERBERG**
helge.hegerberg@adresseavisen.no

13.2. Norges Miljøvernforbund sine anmeldelser av Aluscan AS og Alox Nor AS

Både 09.04.2002 og 18.04.2002 sendte Norges Miljøvernforbund anmeldelser av Aluscan AS og Alox Nor AS til Økokrim. NMF gjengir anmeldelsen datert 18.04.2002 nedenfor. For å øke leservennligheten unnlates å legge ved vedleggene som fulgte med anmeldelsen.

Denne anmeldelsen ledet frem til Høyesterettsdom.

Økokrim
Postboks 8193
0034 Oslo
Kopi. SFT

Bergen 18/4 2002

Politianmeldelse av Aluscan AS og Alox Nor AS.

**Samt gjennomgang av hele ARN konsernets virksomhet.
Krav om bøtlegging og inndraging av midler tjent på ulovlig
deponering og dumping av spesialavfall i sjø og inne i Rausand
gruver samt div. deponier på land i Rausand, Nesset kommune.
Norges Miljøvernforbund vil også be om at Gerhard Eide og resten
av styret etterforskes og at Økokrim gjør full gjennomgang av
Gerhard Eide personlig og bedriftenes økonomiske disposisjoner
samt befrakterne (skipene), antall skipsanløp og type last.**

Aluminium gjenvinningsbedriften Aluscan AS i Nesset kommune, Møre og Romsdal har i flere år drevet med ulovlig dumping av spesialavfall og hatt overutslipp av helse og miljøskadelige forbindelser.

Bedriften er tidligere anmeldt av SFT og NMF for flere brudd på forskrifter om lagring av spesialavfall og andre alvorlige forhold.

Ledelsen av bedriften har tidligere vedgått at det i perioden 1996 - 99 ble lagret betydelige mengder møllestøv ulovlig.

I denne perioden ble det importert betydelige mengder møllestøv hvert år. Ledelsen sendte kvittering til selgerlandet om at støvet var brukt i produksjonen, mens spesialavfallet i virkeligheten ble ulovlig deponert/dumpet

Produksjonen (behandlingen) av saltslagg startet i 1989. Bedriften mottar importert slagg fra bedrifter i flere land samt fra egen produksjon ved datterbedriften Aluvest (Nesset kommune), Hydro Aluminium i Sunndal, Sør-Norge Aluminium i Kvinnherad kommune og Elkem i Mosjøen. NMF har ved å innhente data over mengde slagg som er bearbeidet samt mottatt slagg fra norske bedrifter beregnet at Aluscan fra 1992 til 1996 må ha oppakkumulert betydelige mengder slagg som har blitt lagret. NMFs (riktignok omtrentlige) beregninger tyder på at det må ha befunnet seg minimum rundt 50000 tonn saltslagg i området i 1996.

Dette er langt over tillatt grense for deponering. Aluscan har siden 1996 redusert inntaket av slagg samt økt produksjonen betydelig slik at det pr i dag er samsvar mellom produksjonsvolum og tilgjengelig mengde råmateriale (slag).g).

NMF har ikke hatt tilgang på nøyaktige mengder mottatt fra samtlige norske bedrifter gjennom hele perioden (1989 til 2001) og har derfor til en viss grad måttet estimere dette ut fra produksjonstall. Dataene indikerer likevel at det over en hver tvil har blitt oppakkumulert store mengder over tillatte grenser.

Vi vil derfor be Økokrim kontrollere data over mottatt saltslagg opp mot mengden brukt i produksjon for å kontrollere hvor mye som mer eksakt har akkumulert seg opp over tid og hvor dette eventuelt er blitt av.

Bedriftsledelsens vilje til å drive etter gjeldende regelverk er dokumentert så mangelfull at Norges Miljøvernforbund i tidligere anmeldelse til Økokrim og Miljøverndepartementet har bedt om at bedriften pålegges å stenge ned inntil Økokrim har foretatt en total revisjon og gjennomgang av bedriftens totale virksomhet.

Det finnes klare indisier/bevis på at Aluscan fremdeles, og i stor målestokk, driver ulovlig lagring/dumping av møllestøvet og aluminiumoksid-avfall i gruvene innenfor og rundt bedriftsområdet, slik at deler av disse pr. idag er fullt opp av spesialavfall, samt at det finnes flere illegale deponier på bedriftsområdet. Etterhvert som gruvene er blitt fullt opp har kilder fra bedriften opplyst at denne har startet med å dumpe avfallet ulovlig ut i fjorden.

NMF har flere uavhengige kilder som opplyser om bedriftens ulovlige dumping. Mot løfte om å være anonyme kan flere av disse bli viktige kilder for Økokrim i den videre etterforskningen av bedriften.

Mer spesifisert dreier saken seg om ulovlig lagring/deponering av filterstøv, møllestøv og utslipp til sjø av spesialavfall etter behandling av drøss og saltbadekaker. Dette skal etter direktivene gå inn i en nedlagt gruve hvor tungmetaller skal bunnfelles. Det filtrerte prosessvannet skal da kunne pumpes lovlig på sjøen.

Deler av bedriftens renseutstyr har lenge vært ute av drift. En sedimenteringstank som står på bakken for å felle ut miljøgiftene etter prosessen med knusing og maling har fått alle lamellene som skulle felle avfallet fjernet, dette for at støvet og restene som skulle ha bunnfelt skulle kunne gå rett ut i sjø eller gruven

Aluscan "maler" saltbadekakene i et mølleanlegg og får separert ut aluminiumsgranulat som transporteres til Aluvest for omsmelting.

Alle de ikke-metalliske komponentene i råstoffet, inkludert sporadiske tilsetninger av møllestøv er etter prosessen i slurryen med et faststoffinnhold mellom 10 og 20 %. Denne slurryen skal gå til Alox Nor hvor filtrering, vasking og kalsinering skal skje. Oppstarten av Alox Nor har tatt veldig lang tid, **trass dette har driften hos Aluscan hele tiden gått som normalt. Slurryen ble innledningsvis kjørt inn i det eksisterende gruvesystemet.**

Etter en tid ble det klart at slurrymengden var så stor at faststoffmengden var i ferd med å fylle opp gruvegangene.

Denne store mengden faststoff i gruvegangene medfører dannelse av eksplosive gasser (H₂) og det har vært mindre eksplosjoner og branner i tilknytning til gruvesystemet. **Løsningen var da å divertere slurrystrømmen ulovlig fra gruvesystemet og ut til resipient (sjø). Siden Alox Nor kun kunne motta en marginal slurrymengde medførte dette at så godt som hele produksjonskapasiteten gikk ulovlig til sjø.**

Det skal også være dumpet et båtlast på 400 sekker med saltslagg/møllestøv, 350-400 tonn rett i sjøen.

Dykking utenfor kaiområdet sommeren 2001 viste en betydelig mengde sedimenter. Mengden var altfor stor til at det kunne dreie seg om tilfeldig avrenning av prosessvann.

Øyenvitner har også observert utslippet på overflaten under gunstige værforhold. Dette ble sist observert lørdag 6.04.02.

Aluscan oppgir at rundt 35% av slagget blir til restproduktet Aluminiumoksid. Det er på bakgrunn av oppgitt mengde behandlet slagg derfor mulig å beregne årlig mengde aluminiumoksid. Denne oksiden har så langt hopet seg opp helt tilbake fra 1989 og frem til i dag. Bedriften Alox Nor som skulle videre behandle oksiden er først kommet i drift i år. Meningen har vært at aluminiumoksidene skulle behandles i gruvene for deretter å tas ut og inn i produksjon.

Siden det ikke har vært noe system for viderebehandling er aluminiumoksidene i stedet blitt deponert/dumpet mer eller mindre ulovlig i gruvene.

NMFs beregninger viser at opptil 307000 tonn på denne måten er dumpet (se vedlegg).

Alox Nor fikk i oktober 1999 tillatelse til å lagre 5000 tonn/år aluminiumoksid i gravedrosser.

I 2000 ble det "produsert" 47751 tonn oksid fra behandling av saltslagg som det er grunn til å anta ble lagret eller ulovlig dumpet, altså *mer enn 42000 tonn over tillatt mengde !*

Dersom vi antar at bedriften (både Aluscan og Alox Nor) fra og med 2002 går med full kapasitet slik bedriftene selv hevder, dvs. 52500 tonn aluminiumoksid avfall fra produksjon av 150000 tonn saltslagg (Aluscan), samt bearbeidelse av 36000 tonn aluminiumoksid ved Alox Nor, og tillatt lagringsmengde er 5000 tonn oksid, vil det hvert år fremover bli lagret 11500 tonn mer enn tillatt mengde (52500 - 36000 - 5000).

Det er imidlertid grunn til å anta at bedriften (Alox Nor), i hvert fall de første årene, ikke vil oppnå en maksimal teoretisk kapasitet på 36000 tonn, slik at den resten oksid som må lagres (ulovlig) vil bli betydelig større.

Alox Nor har nå (oktober 2001) levert ny søknad om lagring av 10000 tonn/år av aluminiumsoksid. Selv om denne blir innvilget av SFT vil årlig "produsert" avfallsmengde av aluminiumoksid (52500) langt overskride summen av dette (10000) og mengde brukt i produksjoen (maks. 36000).

Det er derfor grunn til å anta at bedriften vil fortsette med ulovlig lagring, deponering og sannsynlig også ulovlig dumping av dette spesialavfallet, dersom Økokrim ikke griper inn.

Spesiell stor er faren for at avfallet dumpes ulovlig på sjøen, da eksperter med primær kjennskap til gruvene ovenfor NMF har vurdert at muligheten for å dumpe større mengder enn det som allerede er dumpet der ikke lenger er tilstede.

Det må presiseres at det her dreier seg om meget miljøskadelig spesialavfall.

4/5 mai 1994 eksploderte gruvegangen som førte personer ned i gruen og personell heistårnet ble ødelagt, årsaken dengang ble oppgitt å være dumpet avfall. Rapporten på dette sies å være hos Molde politikammer.

NMF har også mottatt flere meldinger om ulovlig deponering av møllestøv i såkalte "big bags" utenfor godkjent område (på "Bergmesteren"). I påsken 2001 skal en båtlast eller deler av denne ha blitt kjørt om natten direkte i Bergmesteren og gravd ned der oppe.

Ansatte og eksterne kilder som også kan bli tilgjengelige for Økokrim mener at de tusener av tonn avfall som ligger på Bergmesteren i big bags ikke kan ombrukes i Alox Nor og dermed så har bedriften også ført SFT bak lyset på sine stadige søknader om å få utvide lageret av råvarer, noe de også har fått.

Miljøvernforbundet har tidligere bedt om at det blir foretatt full gjennomgang av alle skipsanløp og laste og losse journaler de siste tre årene for å finne ut hvor mye avfall/spesialavfall som er tatt i mot og hvor dette er blitt av, samt en total gjennomgang av gruvene og dagbruddene.

Dette er spesielt viktig da Aluscans egne tall over importert avfall (saltslagg/møllestøv) stemmer dårlig overens med Tolldirektoratets tall for import av denne type avfall (varetype nr. 2620.4000: Aske/reststoffer - med hovedsakelig innhold av aluminium). Selv om denne kategorien også inneholder noe sink holdig avfall er disse import tallene så høyt over aluminiumsholdig avfall til Aluscan (oppgitt av Aluscan) at dette forholdet må undersøkes.

Eksempelvis ble det i 1995 importert 87477 tonn av varenummer 260.4000, mens Aluscan oppgir å ha importert 62000 tonn, en differanse på omlag 25000 tonn. Differansen var i 1999 på 22000 og i 2000 på 15511 tonn. (Det finnes kun en annen bedrift i Norge som importerer aluminiumslagg, Hecklet Multiservice på Karmøy, men disse oppgir aldri å ha importert mer enn 900 tonn. Det samme opplyser SFT. Import av sinkholdigavfall er ifølge SFT helt marginalt).

NMF finner det også både merkelig og mistenkelig at Konsernsjef i ANS Gerhard Eide i en artikkel i Aura Avis 14/3 2001 beviselig lyger om mengde mottatt saltslagg. Eide sier her at "Aluscan i 2000 mottok 130000 tonn saltslagg, hvorav 40000 fra eget smelteverk (Aluvest)". Ettersom Aluscan selv har rapportert til SFT at de i 2000 importerte 105000 tonn saltslagg kan dette ikke være riktig.

Siden tallene fra Tolldirektoratet ikke synes å stemme med mengden aluminiumsholdig avfall registrert hos SFT, og siden NMF har fått tips om at hele båtluss med saltslagg er dumpet på sjøen før lossing, vil vi be om at Økokrim innhenter tall over denne type spesialavfall solgt til Aluscan direkte fra leverandørene i Europa, og sjekke dette mot Aluscans oppgitte importtall slik at man er sikker på at farlig spesialavfall ikke er dumpet direkte fra frakteskip før ankomst til Rausand.

På bakgrunn av de nye opplysningene om alvorlig miljøkriminalitet haster det nå med å gjennomføre disse tiltakene.

Vi kan opplyse om at Santor Shipping eier to frakteskip (trolig Vistafjord og Alutrans) som begge går i oppdrag for Aluscan og Aluvest.

NMF har tidligere stilt seg sterkt tvilende til SFTs rolle rundt miljøforholdene ved Aluscan. Etter vår siste gjennomgang av bedriften synes det imidlertid som om SFT her er ført bak lyset av bedriftsledelsen som bl.a. har forsøkt, og langt på vei klart, å skjule de påpekte ulovlighetene. Vi ser det derfor ikke lenger som nødvendig å granske SFTs rolle i denne saken slik vi tidligere har bedt om.

Kurt Oddekalv
Leder NMF

(Vedleggene til anmeldelsen er utelatt.)

13.3. Økokrim sin pressemelding 28.06.2002

ØKOKRIM

Den sentrale enhet for etterforskning og påtale av
økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet

PRESSEMELDING

Dato: 28.06.02

TILTALE OG FORELEGG FOR FALSK FORKLARING OG FORURENSNING AV FJORD

ØKOKRIM har tiltalt styreformannen og tidligere administrerende direktør for å ha forurenset Tingvollfjorden med oksid og for å ha deponert mer oksid enn det som var tillatt. Videre omfatter tiltalen falsk forklaring. For samme forhold har ØKOKRIM ilagt selskapet et forelegg på 2 millioner kroner og inndragning av vinning med 2 millioner kroner.

ØKOKRIM har tiltalt styreformannen og tidligere administrerende direktør i selskapet Aluscan AS på Vestlandet for falsk forklaring for å ha sendt 31 bekreftelser på at de har nyttiggjort ca. 15 millioner kg importert møllestøv uten at det ble nyttiggjort. Videre er de tiltalt for overtredelse av forurensningsloven ved at de i perioden fra 1997 til utgangen av 2000 lot betydelige mengder av prosessvann inneholdende oksid gå direkte ut i Tingvollfjorden, som ligger rett utenfor bedriftsområdet. I perioden fra 1995 til 1999 deponerte de minst 35.769 tonn oksid mer enn det som var tillatt fra SFT.

Selskapet er ilagt forelegg for de samme forholdene. I tillegg har selskapet fått forelegg for overtredelse av forurensningsloven ved at det i forbindelse med produksjonen og deponeringen unnlot å sørge for at diffuse utslipp til luft av bl a. ammoniakk og støv ble samlet opp. Dette medførte betydelige mengder av diffuse utslipp til luft, og som igjen førte til miljøskader i form av utstrakte sviskader på vegetasjonen ved bedriftsområdet.

Kontaktperson	Telefon	Mobiltelefon
Politidvokat Hans Tore Haviskeland	23 29 10 72 1190 Inter Omkand	916 46 013

Postadresse
Postboks 8193 Dep
N-0034 OSLO

Besøksadresse
C. J. Hambros plass 2B
0164 OSLO

Telefon/telefaks
+47 23 29 10 00
+ 47 23 29 10 01

Foretaksnummer 874781532
okokrim@okokrim.no
www.okokrim.no

Riktignok ble selskapet bøtelagt med to millioner kroner i 2001, samt at styreleder og administrerende direktør ble dømt til 45 dager ubetinget fengsel av Høyesterett. Veien til dommen var dokumentert med utallige brudd på driftstillatelser.

Blant annet importerte Aluscan flere flere tonn spesialavfall enn det de fikk lov til, overskudd som ble rapportert til SFT - mens SFT overså informasjonen. Det var derfor fritt frem for ulovligheter. Denne farlige “cocktailblandingen” av farlig avfall ble dumpet direkte til vannmiljøet i fjorden over lengre tid.

I tillegg fikk selskapet en midlertidig deponitillatelse av avfall som var beregnet på et re-smelteanlegg som aldri kom i gang, uten at tillatelsen ble justert av den grunn.

Representanter fra SFT forklarte under rettsaken, mot de to lederne i Aluscan, at de følte at det ble holdt gode samtaler, og at det var vanskelig å bestemme seg for når de skulle sette ned foten for Aluscans avfallsimport fra utlandet.

Miljøvernminister Børge Brende uttalte i november 2002, etter at det ble kjent at selskapet ikke hadde utført noen opprydningsordre, at det verste med denne saken var ledelsens forsøk på å skjule lovbrudd, og at han trodde «saken har blitt godt håndtert av SFT».

28. november samme år ble det innledet konkurs mot Aluscan.

Til og med Bellona omtalte Aluscansaken på sine nettsider.

<https://bellona.no/nyheter/industri/2004-12-sft-vaktbikkja-som-aldri-bjeffer>

13.4. Rettssaken i Høyesterett

Bakgrunn for saken

Det²⁶ var gruvedrift etter jernmalm på Rødsand Gruver som ligger i Rausand i Nesset kommune i nesten 80 år fram til slutten av 1980-tallet. På dette tidspunktet var Kjell Olav Sjøli, utdannet gruveingeniør, ansatt i gruvene og ønsket å etablere ny virksomhet i det gamle industrianlegget. Virksomheten skulle baseres på gjenvinning av avfall fra aluminiumsproduksjon. Gerhard Eide, som tidligere hadde drevet re-smelteanlegg i Tysnes i Hordaland, ble kjent med Sjøli. Sammen etablerte de selskapet Aluscan AS, med halvparten av aksjene hver. De første tillatelsene ble søkt i 1988, og utslippstillatelsen ble først gitt i mars 1989.

Avfall fra primær og sekundær aluminiumsindustri er et stort miljøproblem i den industrialiserte delen av verden. Bare i Europa ble det tidligere lagret på deponi nærmere 800 000 tonn saltslagg årlig, med høy risiko for forurensning av jord og grunnvann. Mot slutten av 1980-tallet ble det forbud mot slik deponi i flere europeiske land. Norske myndigheter tillot derimot import av saltslagg til gjenvinning. Aluscan etablerte en fabrikk hvor saltslagget ble knust, malt og oppløst med store mengder ferskvann.

Nesten 10% av den totale massen var for aluminiumgranulat, som ble separert og var salgsproduktet fra Aluscan. Avløpsvannet inneholdt hovedsakelig fast aluminiumoksid og oppløst salt, og også mindre mengder kobber og andre tungmetaller. Avløpsvannet ble ført til den lukkede gruven, som var fylt med vann opp til havoverflaten. Gruven skulle fungere som et renseanlegg, og stabilisere og bunnfelle aluminiumoksid og tungmetaller. Høy pH og

²⁶ Lagmannsretten

naturlig forekommende sulfid ville utfelle tungmetallene til faste forbindelser, fastslo Sintef Kjemi i en rapport.

Den gjenværende saltoppløsningen ble frigitt til Tingvollfjorden, via et nedsenket rør. Granulatet av aluminium ble utsatt for gjensmelting ved det re-smelteverk som ble opprettet på Rød, ca. 17 km fra Raudsand. Fra 1996 ble denne virksomheten drevet av selskapet Aluvest AS med de samme eierne.

De to tiltalte bygde en ny oksidfabrikk på Raudsand, som til slutt ble en del av det nystartede selskapet Alox Nor AS. Hensikten var å produsere aluminiumoksid til et produktet kalt Alox 65, som opprinnelig var ment som et tilsetningsstoff til sementindustrien og senere til stålindustrien.

Fabrikken kom i drift etter lang tid, men må karakteriseres som et mislykket forsøk, både teknisk og økonomisk. Det var en viss konkurranse i markedet for saltslagg, mens møllestøv fra gjensmelteanleggene var av liten interesse.

Som et resultat satte saltslaggsleverandørene gradvis en betingelse for tilgang til saltslagg, at også møllestøv ble importert. Aluscan fikk importtillatelse for møllestøv etter søknad til SFT. Hensikten var at møllestøvet skulle komme inn i produksjonen på den nye fabrikken Alox Nor. Mens det ventet, ble møllestøvet lagret i et åpent steinbrudd. I 1999 ble de tre selskapene Aluscan AS, Aluvest AS og Alox Nor AS organisert i et konsern sammen med selskapet Totak Metall AS.

Gruppen fikk navnet Aluminium Recycling Norway AS (ARN AS). Aksjefordelingen var lik aksjer på de to tiltalte som satt på 45,5% hver, mens Christian Tølsby satt på resten. Selskapene Aluscan AS og Alox Nor AS gikk konkurs i november 2002. Senere gikk Aluvest AS også konkurs.

Tanken bak selskapene i ARN AS var å motta avfallsmaterialer fra aluminiumsindustrien og levere dem videre til aluminium og oksidproduktet Alox 65. Rengjøringsprosessen som gruvelokasjonen var basert på, var selskapets konkurransefortrinn. Det ble antatt at saltvannet som ble sluppet ut i fjorden ikke hadde negative miljømessige konsekvenser. I tillegg håpet de å utvikle Alox 65 som et råstoff for andre industrisegmenter, og samtidig kvitte seg med de godt betalte avfallsproduktene aluminiumoksid og møllestøv. Bearbeiding av saltslagg ble utført utover 1990-tallet fram til konkursen til Aluscan AS.

Imidlertid var det en veldig beskjeden utvinning som skjedde, da bare ca. 5 % av massen ble til resirkulert aluminium.

I 1994 skjedde det en eksplosjon i gruen der prosessvannet ble sluppet. Årsaken er ikke aldri tydelig kartlagt/ identifisert, men skyldes sannsynligvis utvikling av eksplosive gasser i fra komponenter i avløpsvannet, sier den offentlige rapporten som ble laget (DSB). For å redusere andelen faste stoffer i avløpsvannet ble det installert en plate. Strømmen etter tilsetning av et lamellfortykningsmiddel inneholdt de største partiklene som etter forskjellige prosesser ble avsatt i den såkalte Z-stullen i gruva. Overløpsvannet laminatfortykningsmidlet gikk til gruen som før.

Den neste store begivenheten var at gruen gikk tett i 1997. Dermed kunne ikke overvann fra platelamellen lenger føres inn i gruen for rensing ved den naturlige prosessen som er nevnt over. Deretter ble det lagt et nødrør fra prosessen slik at alt avløpsvann gikk urensset direkte i Tingvollfjorden. I perioden fra 1997 til slutten av desember 2000 tillot Aluscan AS urensset prosessvann, som inneholdt oksid og/eller aluminiumhydroksid, å strømme direkte ut i Tingvollfjorden.

Møllestøvet er spesialavfall som ved import faller inn under forskriften om grenseoverskridende transport av farlig avfall. Det må derfor gjenvinnes innen 180 dager etter mottakelse. Dette ble ikke overholdt og gjenvunnet, men ble lagret i midlertidige deponi i område

I perioden 1995 til 30. april 2002, i forbindelse med selskapets lossing og transport av saltslagg, prosessering og mellomlagring av saltslagg, mellomlagring av møllestøv og deponering av aluminiumoksid, ble mislykkede forsøk gjort for å sikre diffuse utslipp til luft av ammoniakk og støv. Dette resulterte i betydelige mengder diffuse utslipp til luft.

Det kom skjerpende tiltak fra myndighetene når store skader ble oppdaget pga. betydelig gassutslipp som skjedde fra deponi 1 over tid. Institutt for luftforskning NILU, observerte og rapporterte at forurensningen representerte en betydelig miljørisiko og førte til miljøskader i form av omfattende vegetasjonskader og skade på skog i et 100 -meters belte omkring deponiet.

Fra Høyesterett sine nettsider siteres:

«Straff for brudd på forurensningsloven
02.11.2004, HR-2004-01840-A, (sak nr. 2004/920), straffesak, anke
straffeloven § 166 første ledd, jf. andre ledd
Den offentlige påtalemyndighet (kst.førstestatsadv. Hans Tore Høviskeland) mot A (advokat Erling O. Lyngtveit) og B (advokat Gunnar K. Hagen)
Øie, Stabel, Oftedal Broch, Flock, Gussgard

--- AS drev gjenvinning og nyttiggjøring av avfall fra aluminiumsindustrien. A og B ble i kraft av å eie og lede selskapet, i lagmannsretten funnet skyldig i brudd på forurensningsloven og idømt betinget fengsel i 60 dager og en bot på 100 000 kroner. Det dreide seg om ulovlige utslipp av store mengder kobber og andre metaller i fjorden, om ulovlige diffuse utslipp av blant annet ammoniakk i luften og om for sen iverksettelse av tiltak for å begrense virkningene av de diffuse utslippene.

Påtalemyndigheten anket over straffutmålingen. Høyesterett satt straffen til fengsel i 45 dager. Omfanget av utslippet i sjøen var usikkert, men det var ikke bestridt at det dreide seg om utslipp av en betydelig mengde kobber og andre metaller. Skadevirkningene på kort og lang sikt var imidlertid usikre. Også omfanget av de ulovlige diffuse utslipp i luften var usikkert, men det syntes klart at skadevirkningene her var begrensede. Allmennpreventive hensyn tilsa at det ble idømt en følbar reaksjon. I skjerpende retning la Høyesterett vekt på at det betydelige utslippet i sjøen skjedde forsettlig over tre år, og at bedriften aktivt gikk inn for å skjule utslippene i vann og i luft for forurensningsmyndighetene. Av betydning var det også at bedriften - uten å sette i verk tilstrekkelige miljøtiltak - gikk over til en femskiftsordning for å øke produksjonen. Femskiftsordningen reduserte mulighetene til å vedlikeholde det til dels gamle produksjonsutstyret og må ha ført til økte ulovlige utslipp både i fjorden og i luften.»

Kilde:

<https://www.domstol.no/Enkelt-domstol/hoyesterett/avgjorelser/avgjorelser-2000-2012/avgjorelser-2004/Straff-for-brudd-pa-forurensningsloven/>

13.5. Pressen fulgte rettssaken

Høyesterett dømte i 2003, de to næringslivsledere i Romsdal Tingrett til 45 dager ubetinget fengsel etter at flere tusen tonn giftig vann ble sluppet rett ut i fjorden. Dette er første gang

Høyesterett dømte næringslivsledere for ubetinget fengsel for miljøforbrytelser. Høyesterett dommere understreker at Norges høyeste domstol vil skjerpe reaksjonene til miljøvernere. Hensikten med den enstemmige dommen er å gjøre den forebyggende. I tillegg til fengsel i 45 dager, er bot på 150.000 kroner hver og der tidligere styreleder Gerhard Eide og daværende administrerende direktør Kjell Olav Sjøli ble suspendert fra kunne drifte dette videre.

De to domfelte eide halvparten hver av aksjene i Aluscan, som lå i Nesset kommune i Romsdal. Selskapet Aluscan AS har tidligere mottatt krav om bøter på til sammen fire millioner kroner fra «Økokrim», men selskapet gikk konkurs. Selskapet opererte med resirkulering av avfall fra aluminiumsindustrien og hadde et kjemisk avfallsanlegg som ble skylt med ferskvann. Men etter to hendelser i 1994 og 1997, fungerte ikke renseanlegget tilfredsstillende. Avløpsvannet hadde gått urensset ut i Tingvollfjorden.

Da «Frostating lagmansrett» behandlet straffesaken, ble det påpekt at studier av sjøbunnen utenfor selskapets område viser at store mengder av utslipp er avsatt seg i sedimentene, som har klart forhøyet metallinnhold. **To eksperter i «lagmannsretten» mener funn av aluminium, kobber, sink, krom og bly i området skyldes utslippene fra Aluscan. De anslår de ulovlige totale utslippene til å være 40 000 tonn forurenset vann.**

Økokrim mener utslippene har vært enda mye større. I tillegg har det vært skader på miljøet rundt fabrikken på land. I et belte ble vegetasjonen skadet og skogen død i nærheten av deponi 1. Forskere fra NINA sjekket området og mente dette skyldtes ammoniakkutslipp fra Aluscan. Høyesterett mener omfanget av disse utslippene er usikre, og at de uttaler seg bare om de skjerpene omstendigheter i forhold til utslippet i sjø.

I perioden 1997-2000 skyllet Aluscan betydelige mengder prosessvann med oksider rett ut i Tingvollfjorden. Utslippene pågikk over lang tid, og dette betydde at retten inntok bare innstillingen: «skjerpene omstendigheter».

I tillegg har selskapet i denne perioden avsatt nesten 36 000 tonn mer dioksid enn de hadde fått autorisasjon for. Tidligere daglig leder Gerhard Eide og styreleder Kjell Olav Sjøli i Aluscan fikk begge 120 dager i fengsel. 90 dager er betinget, med en prøvetid på to år.

Det har bare skjedd en gang før i en miljørak i Norge at bedriftsledere eller enkeltpersoner er blitt straffet på vegne av en virksomhet.

Det ble i retten understreket at det kunne være et økonomisk motiv bak miljømessige synder, fordi næringslivslederne i denne saken også hadde eierskap i virksomheten.

I tillegg til å være dømt for miljøforurensning, fikk Eide og Sjøli dom for falsk forklaring. De ble også dømt for å ha unnlatt å iverksette tilstrekkelige tiltak for å dempe skadevirkningene av utslipp til luft av blant annet ammoniakk og støv.

I perioden 1995-98 importerte selskapet 15 millioner tonn møllestøv fra et søsterselskap i Italia, som var beregnet på å bli resirkulert innen 180 dager. Hvis det ikke skjedde, måtte de betale et garantibeløp til det italienske selskapet og tape penger. Derfor, etter hvert importerte andel med møllestøv, sendte Aluscans ledere totalt **31 bekreftelser til SFT** om at det farlige avfallet var gjenvunnet, til tross for at dette ikke skjedde.

På denne bakgrunn ble Eide og Sjøli dømt for falsk forklaring til SFT. Retten la til grunn at begge bedriftsledere var involvert og at de hadde full innsikt i hva som skjedde. De la også vekt på offentlige forebyggende hensyn i forurensningssaker når de bestemte straffeutmålingen, og påpekte at denne typen kriminalitet ofte skjer av hensyn til egen vinning.

<https://www.aftenposten.no/norge/i/O8vgO/sjefer-maa-i-fengsel-for-miljoekrim>

<https://www.aftenposten.no/norge/i/mPW40/fengsles-for-forsoepling>

14.0. Inspeksjoner på Reox/Alumox

Rapport nummer: 2009.044. I. SFT²⁷:

- Det er ingen avtale mellom egenrapportene fra Reox/Alumox og Bergmesteren Raudsand AS for 2008.
- Mangel på inspeksjoner.
- Området er ikke tilstrekkelig sikret.
- Oppsamling og rensing av rennende vann er ikke fullført.
- Tillatelsen bestemmer at overflatevann skal ledes utenfor deponiene. For deponi 1 vil deler av overflatevannet ledes ut fra deponiet og ikke til gruvesystemet som forutsatt i tillatelsen.
- Tiltak for å sikre mottakskontroll er ikke iverksatt.
- Erklæringsskjema for farlig avfall som ikke er videresendt til SFT.
- Mangel på egenrapport for 2007.
- Siden den eksisterende eieren, Bergmesteren Raudsand AS, overtok søppelfyllingen høsten 2007, har det ikke vært noen inspeksjon i området. I tillegg ble det kunngjort mulig nedleggelse av søppelfyllingen sommeren 2009.

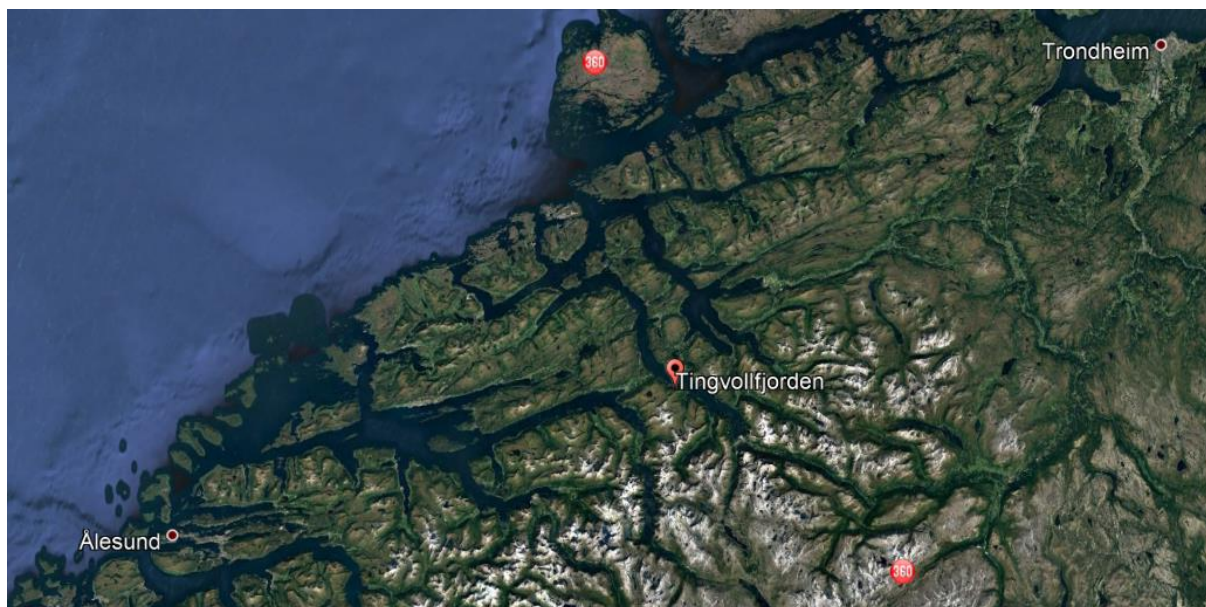
14.1. Merknad om bot

I sitt brev av 3. juli 2017 uttaler Miljødirektoratet at deponi 1 ennå ikke er fullført, dvs. 5 år etter den opprinnelige fristen. Direktoratet setter nå en ny frist 1. oktober 2018, og opplyser at ytterligere utsettelse ikke vil bli akseptert. Hvis ikke denne fristen overholdes, blir ordføreren varslet om at det vil påløpe en tvang pålydende på 1,25 millioner kroner. Avfallet kan danne ammoniakk, fosfin og metangass i kontakt med vann, og er klassifisert som farlig avfall. Gjennomføring av deponi 1 - BMR - ny frist for gjennomføring og varsling om tvangsmulkt. 2013/1719. Andre brudd som vises i SFTs rapport fra 2009 - Forurensningsdirektoratet - Miljødirektoratet er:

«Bergmesteren Raudsand AS har ikke ført en logg eller på annen måte kontrollert mengden eller typer avfall som er levert til deponiet.»

²⁷ SFT Inspeksjon på BMR 15. mai 2009. Rapport 044.1.SFT

15.0. Tingvollfjorden og Sunndalsfjorden

Figur: Tingvollfjorden og Sunndalsfjorden

Fjordsystemet har en gjennomsnittlig bredde på omtrent 2-3 km og en maksimal dybde på 320 meter. Hovedterskelen i fjorden er 120 meter og går mellom Bergsøy og fastlandet. Fjorden kan fysisk deles inn i: et indre område, dypbasseng og et ytre område med flere terskler. Vannutvekslingen i den øvre dybden på omtrent 0-15 m styres i stor grad av ferskvannstilførselen fra elven Driva og Litledal.

Hele fjordsystemet fra Sunndalsøra ut til Bergsøy er omtrent 55 km langt. Sjøområdet utenfor Raudsand er avsatt for allmenn bruk: natur, friluftsliv, trafikk og fiske. I den «interkommunale maritime områdeplanen» for Nordmøre er området blitt foreslått som et område for «Bruk og beskyttelse av sjø og tilhørende strandsone».

Fjorden er en nasjonal laksefjord.

Vannforekomst: Ikke god kjemisk tilstand, og dårlig økologisk tilstand - basert på sedimentundersøkelser fra 2003 og 2013 (NIVA). Etterfulgt av NIVA-rapport 2018.

Vannforekomsten Sunndalsfjord ved Sunndalsøra²⁸ (ID 0303010901-C) er karakterisert i «Vann-Nett» som en beskyttet fjord (H4) som er berørt av ferskvann, og har et område på 18 724 km². **Vannforekomsten anses i «Vann-Nett» å ha en moderat økologisk tilstand.**

Bunnfauna viser god til veldig god tilstand, mens klorofyll blant annet gir moderat til dårlig tilstand. Flere av vannområdespesifikke PAH-forbindelser og metaller (arsen og kobber) overskrider EQS-grensene og oppnår ikke god tilstand. Kjemisk tilstand er satt til ikke bra.

Vannforekomsten Sunndalsfjorden (ID0303010902-7-C) er karakterisert i «Vann-Nett» (vannregion) som en beskyttet fjord med ferskvann (H4), og har et område på 42 355 km². Vannforekomsten er vurdert i «Vann-Nett» **har antatt en moderat økologisk tilstand.**

Bunndyr viser god til veldig god tilstand, men kobber overstiger EQS og oppnår dermed ikke god tilstand. For øvrig er det sparsomme data som støtter økologisk status. Kjemisk tilstand er satt til ikke bra.

²⁸ NIVA Rapport L.NR. 7246-2018. Monitorering for Hydro Aluminium Sunndalsfjord

Aluminiumoksid og forurensning av store partikler fra land har resultert i dårlige underlagsforhold for alger og dyr på stasjonene i nærheten av Aluscan. Utslipp av ammoniakk kan også ha påvirket hardbunns-organismer.

Området rundt Aluscan er tydelig næringsbelastet, noe som trolig skyldes frigjøring av ammoniakk og fosfin. Store forekomster av grønne alger indikerer dette. Effektene var begrenset til selve industriområdet, det vil si innen 500 m fra Aluscan. Et brudd på utslippslinjen kan ha ført til at det dype utslippet ikke fungerer tilfredsstillende for å redusere overgjødningseffekten. Næringssalter kan ha vært tilgjengelig for alger helt opp til kysten i perioder med dårlig lagdeling av vannmasser.

15.1. Villfisk i fjordsystemet

Flere gyteområder med mange arter er registrert i Tingvollfjorden og Sunndalsfjorden. De nærmeste er gyteområdet for torsk, hyse og hvitting i Tingvollvågen. Det er også flere gyteområder for torsk i Bergsøyfjorden og den indre delen av Sunndalsfjorden. De store tradisjonelle rekefeltene er nå borte.

Det er forbudt å plukke opp blåskjell og fiske sjørøret. *Calanus finmarchicus* «Raudåte» er forsvunnet, noe som er viktig mat for kysttorsk og annen villfisk.

Villfisk som oppholder seg i en lengre periode i områdene utenfor Raudsand forventes å bli påvirket av forurensende utslipp. Dette gjelder spesielt for lokale arter, som kan bli utsatt for konsentrasjoner som kan forårsake uheldige effekter. Stedegen fisk kan ha forhøyede konsentrasjoner av noen miljøgifter som følge av langtidseksponering.

Basert på registreringene vi har og det nåværende bildet i Tingvollfjorden og Sunndalsfjorden, kan det ikke utelukkes uten nærmere undersøkelse at noen av gyteområdene er betydelig større og av større verdi.

NMF har sendt to klager til ESA angående havbruksnæringen og dumping av gruveavfall i fjordsystemer. Klagene må sees i sammenheng med denne klagen.

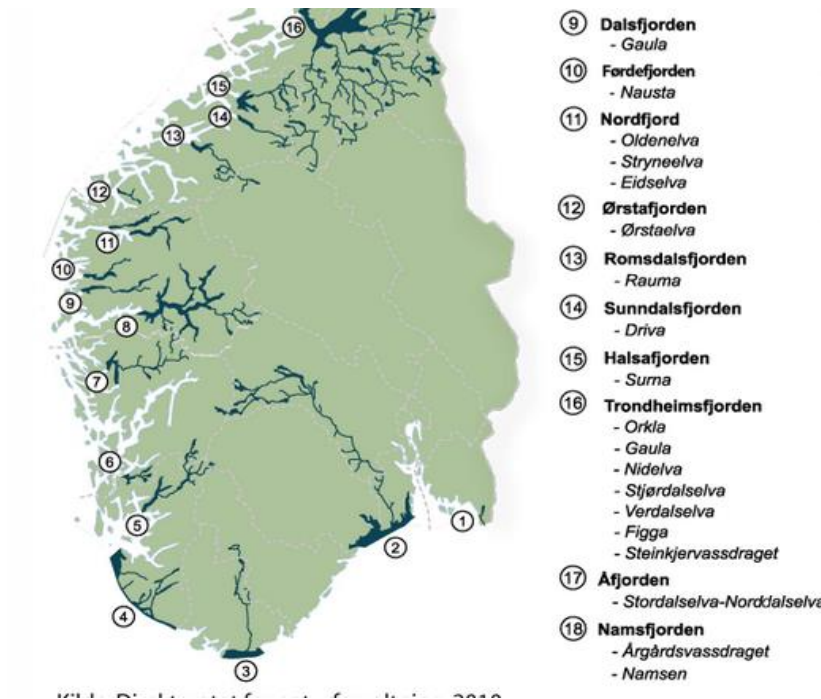
<https://www.vannportalen.no/organisering/europa/klagesaker-til-esa-om-norges-gjennomforing-av-vanndirektivet/klagesaker-til-esa/>

<https://www.vannportalen.no/organisering/europa/klagesaker-til-esa-om-norges-gjennomforing-av-vanndirektivet/klagesaker-til-esa-om-gruveavfall-i-fordefjorden/>

15.2. Driva Vassdraget

Sundalsfjorden er en nasjonal laksefjord og laksevassdrag. Driva er definert som en nasjonal lakseelv. Villaks og sjørøret er spesielt utsatt for menneskeskapte multetrusler.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stprp-nr-32-2006-2007/-id442061/sec1>

Figur: Nasjonal Laksefjord og vassdrag

Driva er det største lakse- og sjørretvassdraget i Møre og Romsdal. Laksedelen av hovedelva er omtrent 85 km. I tillegg er elven Grøvu lakseførende i cirka 5 km. Du finner sjørret i de nedre delene av Grøa, Vekveelva, Dørumselva og Vinstra. Den totale laks- og sjørretstrekningen i vassdraget er omtrent 98 km. Laks og sjørret vandrer høyt opp elvene med Driva, opp til nesten 600 meter over havet, og det uten hjelp av laksetrappet eller andre menneskeskapte arrangement.

Cirka 45 norske laksebestander er utryddet, og 1/3 av de gjenværende 401 populasjonene er truede eller sårbare stammer. For eksempel: Den lokale sjørreten i Litjedalselva Kludden er nesten utryddet.

Figur: Driva vassdraget

Figur: Driva elven

15.3. Usma elven

Usma og Driva er to av fire elver i «Driva-regionen» som er smittet av lakseparasitten «Gyrodactylus salaris» (G. salaris).

Etter å ha undersøkt ungfisk i Usma, konkluderer forskere fra «Norsk institutt for naturforskning» (NINA) at det er en klar genetisk forskjell mellom laks fra de to elvene, og det samme gjelder sjørret.

Dette indikerer at Usma har en lokal unik stamme av både laks og sjøørret og ikke kan betraktes tilhørighet til Driva der laks og sjøørret har migrert feil. Derfor kan Usma laks bevares slik at den genetiske variasjonen og de genetiske tilpasningene blir ivaretatt, sier forsker Sten Karlsson ved NINA.

42% av laks ble smittet med «G. salaris». Hver fisk hadde i gjennomsnitt 70 parasitter og den høyeste infeksjonen var 650 parasitter på en fisk. Laks i Usma ble i stor grad innblandet med oppdrettslaks. Etter at individer med oppdrettsopprinnelse ble eliminert (38% av fisken), viste de gjenværende individer av laks en klar genetisk forskjell fra Driva. Den genetiske avstanden mellom populasjonene i Usma og Driva var den som ble observert i andre studier mellom andre laksevassdrag i nærheten. Dette indikerer at Usma har en stedbundet/lokal laksebestand.

<https://www.nina.no/english/News/News-article/ArticleId/4719>

15.4. Korallrev

I Tingvollfjorden er det registrert et korallrev utenfor Varvika nord for Naustneset, omtrent 12,6 kilometer fra anlegget på Raudsand, og ett i nærheten av Fjøseid 3 km unna og nordøst for Kvalvågholmen, omtrent 17,5 kilometer unna. I Bergsøysundet og Bremsnesfjorden er det også registrerte korallområder, samt utenfor Kristiansund. Lav pH gir spesielt negative effekter for koraller og dyr som er avhengige av kalk for å bygge skall/skjelett. Korallrev er altså spesielt utsatt for endringer i pH.

Generelt er kunnskap om det marine landskapet, naturtypene og nøkkelområdene er fragmentert og mangelfull. For eksempel kan det være koraller i områder som ikke er kartlagt.

15.5. Rekefelt

Områdene midt i fjorden er registrert som rekefelt. Undersøkelser utført av Havforskningsinstituttet (HI) viser at kjemikalier som brukes til å bekjempe lakselus kan ha store negative effekter på rekebestanden. Kjemikaliene som H₂O₂ forhindrer at rekene danner stoffet kitin, som er en viktig komponent i rekeskallet. Vi vet at reker er følsomme for forurensning, og vi vet at de som lever av naturen slik har mistet et viktig levebrød.

15.6. Fiskesløyfen og skikker

«Fiskesløyfen» representerer forbindelsen mellom fiskere, lokalsamfunn, fiskefelt, markeds- og mottaksstruktur og de forhold som utgjør fiskernes praksis gjennom året. Det er ikke lett for de å flytte til andre fiskeplasser; alt henger sammen i en fin balanse skapt gjennom generasjoner av kystfolket.

Bruken av sedvanerett og rettigheter til tradisjonelle fiskeområder, har Norge aktivt brukt til sin fordel overfor England i «fiskerisaker» tidligere.

Striden dreide seg om å avgjøre hvor langt Norges territoriale krav er utvidet til sjøs. Norge la stor vekt på de spesielle forholdene som gjaldt for fiske langs kysten, et fiskeri som hadde utviklet regler som avvek fra romersk lovs «frie hav» -lære. Saken ble ført av Haag i 1951 og ble avgjort til Norges fordel.

Så langt tilbake som historien viser, har kysthav for trafikk og fiske vært levekår for kystbefolkningen. Likevel må kystfiskeren også overholde gjeldende lover og bruk av fiskeredskap og verktøy, i et aktivt føre-var-prinsipp for å beskytte arter og bestander.

Med oppdrettsnæringens inntreden, vendte politikerne seg mot sine egne kystfiskere og hjalp til med å skyve dem vekk fra sine tradisjonelle fiskeplasser. Fiskeplasser blir beslaglagt eller snarere ekspropriert av denne industrien. Fiskerne sier selv:

«Vi har fisket i generasjoner her. Jeg tror vi har rett til å holde på fiskefeltene våre. Fiskeoppdretterne er inntrengere, og vi har fisket her og holdt livene våre i gang i kombinasjon med jordbruk.»

NMF kommentar

Alt henger sammen i en harmonisk balanse. «Forsiktighetsprinsippet» skal ikke bare være fine ord på papiret.

15.7. Friluftsliv

Figur: Det engelske uttrykket “outdoor life” er ikke indekkende nok for ordet friluftsliv

Konseptet «friluftsliv» har en fremtredende rolle i alle de tre skandinaviske landene. Tilgang til utearealer av høy kvalitet er viktig for livskvalitet, folkehelse og forretningsutvikling. Planområdet er preget av spesielt fine naturomgivelser, og brukes i ulik grad til ulike former for friluftsliv.

16.0. Eksisterende industri

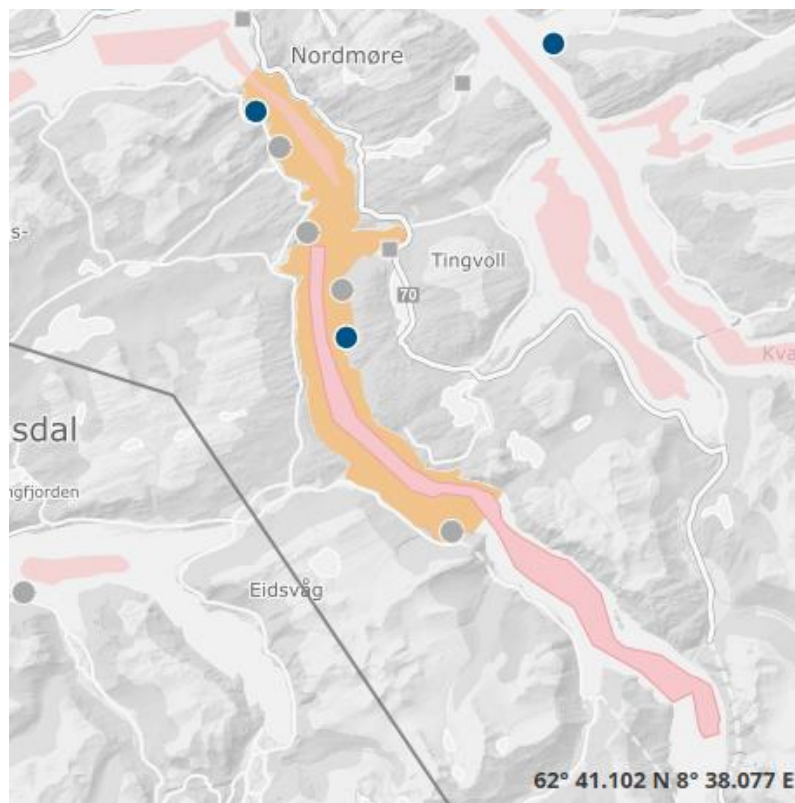
16.1. Oppdrettsnæringen

Det er utplassert syv oppdrettsanlegg i Tingvollfjorden og Sunndalsfjord, som ligger i varierende avstand fra industriområdet på Raudsand. Totalt har de en maksimalt tillatt biomasse på rundt 13.000 tonn fisk. Hvor mye fisk som er i et anlegg til enhver tid er ikke offentlig tilgjengelige data, så det er ikke kjent i hvilken grad utslippene fra havbruk har endret seg i fjorden fra 2013 til i dag.

Fjordsystemet er dermed utsatt for flere typer påvirkning, både fra industri og havbruk, og det er ikke gitt at tilstanden til fjorden er upåvirket i løpet av nesten seks år fra forrige undersøkelse til i dag.

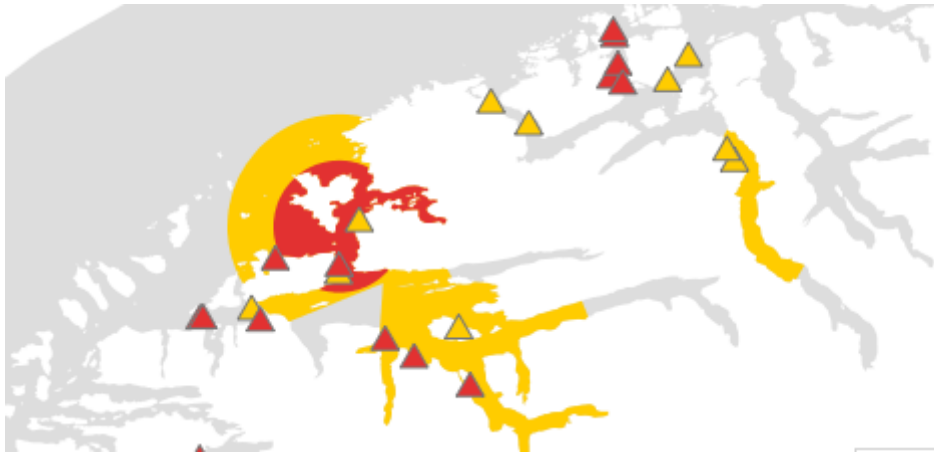
Figur: Etablert oppdrettsnæring 2019

Figur: ILA utbrudd og registrerte rekefelt

- Orange område indikerer at det har skjedd et utbrudd av «Infectious Salmon Anemia» (ILA) i 2017 som overvåkes nå. Det er for tiden tre oppdrettsanlegg som er klassifisert som inactive/brakklagt.
- Rosa felt angir tradisjonelle rekefelt.

Havbruksnæringen er spredt over et stort geografisk område og det er stor risiko for at Tingvollsfjorden/Sunndalsfjorden også blir indirekte eller direkte berørt av omgivelsene. Det er mange trusler mot naturen fra mange retninger. Sør/vest for Tingvollfjord dukker det opp «ILA» utbrudd ved Aukra, Fræna, Molde, Midsund, Sandøy og Vestnes kommuner Møre og Romsdal.

Figur: ILA utbrudd

Miljøindikatoren et «Trafikklys-system» ble introdusert basert på (Meld. St. 16 (2014-2015)). I 2019 er lakselus fremdeles den eneste produksjonsregulerende faktoren i trafikklyssystemet.

Med dette nylig introduserte systemet er kysten vår delt inn i regioner, 13 laks- og regnbueørret produksjonsområder. Miljøeffekten av havbruksnæringen i disse områdene indikerer hvilken farge systemet indikerer.

Grønt (mindre enn årlig 10% dødelighet hos vill fisk) gir vekst.

Gult (10 - 30% årlig dødelighet) gir “hvile på stedet”.

Rødt (mer enn 30% årlig dødelighet) gir reduksjon, men ikke før to år senere.

Regelen er at det er kunnskaps- og forskningsbaserte data som gir grunnlag for fargevalget. Den eneste miljøeffekten som vil regulere trafikklyset, er effekten av lakselus på vill laksefisk og sjørret.

Miljøfaktorer som organisk og uorganisk avfall, fosfor-tap-virus, infeksjoner, bakterier, spredning av sykdommer, bruk av kjemikalier, medisinerbruk, fiskevelferd og rømming er ikke en regulerende faktor for havbruksnæringen.

Og miljøbelastningen er altså ingen begrensende faktor til denne produksjon. Hadde alle disse miljøfaktorene blitt vektet, hadde fargekartet sett annerledes ut. I produksjonsområdet 3 og 4 fra Karmøy til Stadlandet er den rød, så årlig dødelighet på mer enn 30% av den ville laksefisken aksepteres.

Oppdrettsnæringen stiller nå spørsmål ved forskernes rapporter og har satt i gang en egen forskning for å prøve å eliminere det røde trafikklyset i områdene 3 og 4. Rødfargen vil ikke føre til negative konsekvenser, men hvis ikke vil man takle lakselusene i løpet av de neste to årene, må produksjonen justeres ned.

Trafikklyssystemet fungerer dermed som et reaktivt system som ikke endrer kurs før lenge etter at skaden har oppstått. Det er så lite villaks igjen i Norge at de får plass i tre oppdrettsmerder. Den genetiske integriteten til villaks og sjørret er «forurenset» på grunn av rømming over mange tiår.

Så langt i 2019 ble det rapportert at >300.000 laks har rømt. I 2018 hadde 160 000 laks og 3000 regnbueørret rømt. Det er også mange rømminger som ikke er rapportert (store mørke tall). Sjørreten er sterkt utsatt for alle miljøfaktorer, spesielt i områdene 3 og 4.

“Fiskesløyfe”, tradisjoner, kultur og levekår i og rundt kysten og fjordene blir ødelagt av havbruksnæringens praksis. Det er alltid gode nyheter å formidle, men faktum er at over 45 år med prøving og feiling har delvis ødelagt økologien langs norskekysten.

Det er bare lukkede anlegg (landbasert CCS-system) som er løsningen, og det er slik teknologi Norge bør tilpasse og erstatte de eksisterende åpne oppdrettsanleggene med. Produksjonen av villfisk i det indre fjordsystemet belastet altså og er på et veldig lavt nivå. Så dette er et stort problem for regjeringen både i Norge og EU, og WFD som skal sikre våre akvatiske systemer for matproduksjon i fremtiden. Nå står vi i en veldig miljøfarlig situasjon.

NMF kommentar

Vi etterlyser statsrevisjoner, inspeksjoner og håndtering av avvik med oppfølgingsaksjoner. Aktiviteter har hatt muligheten til å fortsette nedbrytende i en årrekke, inkludert på statseid eiendom. Havbruk i åpen form bidrar til forringelse av vannmiljøet som helhet og er spesielt ødeleggende i fjorder. **Denne aktiviteten gjør at WFD artikkel 4.7 kreves aktivert.**

16.2. Hydro Aluminium i Sunndal

Aluminiumsproduksjonen i Sunndal startet i 1954. «Søderberg-anlegget» med 300 elektrolyseseller var i drift fram til 2002. I 1969 doblet produksjonskapasiteten til 120 000 tonner da et moderne 168-celle forhåndsanlegg (SU3) kom i drift. I perioden 2000-2004 ble metallverket “Hydro Sunndal” modernisert og produksjonen utvidet. I dag er den totale produksjonskapasiteten til Hydro Sunndal 400.000 tonn elektrolysemetall.

Figur: Hydro Aluminium Sunndal

Utslippskilder med utløp via Hydro-anlegget

Figur: Totalt prosessutslipp avgitt via Hydro. Kommunale avløps- og testanlegg for NOFIMA oppdrett kommer også inn i fjorden.

16.3. Sediment på sjøbunnen

Havner og fjordområder i Norge har historisk sett vært utsatt for store mengder miljøgifter²⁹. Dette er et nasjonalt og et lokalt problem. Utslippene fra industriell virksomhet i Raudsand har i hovedsak gått ned fra 2010 til 2017, og var bare 1/3 av utslippene i 2010. Utslipp av natrium var rundt 1400 tonn per år i perioden 2015-2017.

Miljøgiftene blir avsatt på sjøbunnen og pågående utslipp belaster organismer i akvatiske økosystemer.

I områder av Tingvollfjorden/Sunndalsfjorden kan derfor fjorden i dag klassifiseres som forurensset med tanke på polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH), polyklorerte bifenyli (PCB) og kobber. Mattilsynet har ut fra dette frarådet å spise skjell og levende fisk fanget innenfor en linje mellom Haltvik og Øygardsneset.

Sedimenter i deler av fjorden er sterkt forurensset av miljøgifter. Det samme området er også belastet med utslipp fra Hydro Aluminium Sunndal.

Tidligere gruvedrift på Rausand har også bidratt til tungmetallforurensning. Fauna med myk bunn har vist seg å være mindre egnet for å påvise økologiske effekter av miljøgifter.

Indeksene er derfor i stor grad påvirket av den høye dominansen av arter som er tolerante for denne typen påvirkninger, og mindre av tap for de mer følsomme artene.

Analysene av miljøgifter i sedimentene her viste at området er forurensset av tungmetaller (bly, sink, kobber og nikkel) og i tillegg aluminium, fluorider, klorider og PCB.

Totalverdien for de to stasjonene lengst fra utslippet (RU4 og RU6) er i den øvre delen, mens de tre ytre stasjonene nærmest utslippet (RU1, RU2 og RU7) ligger i den nedre delen av skalaen for den gode tilstandsklassen. I tillegg er fauna, noe som er typisk for industriell forurensning. Alt i alt indikerer dette at bunnfaunaen er forstyrret/ utradert og at tilstanden

²⁹ NIVA Rapport for Fylkesmannen 2003

ikke er så god som indeksene tilsier. Undersøkelser av miljøgifter i sedimenter, fisk og skalldyr har hovedsakelig blitt gjennomført rundt “Sunndalsøra” midt i fjorden også ved Raudsand.

Område 1 Indre fjordområde fra Sunndalsøra til en linje Bøneset-Flåøya.

Område 2 Bøneset-Flåøya til Raudsand.

Område 3 Raudsand.

Område 4 Raudsand - Haltvik og Øygardsneset.

Figur: Undersøkelse for giftstoff i sedimenter

«Norsk institutt for vannforskning» (NIVA) har gjennomført den offentlige operasjonelle overvåking av Sunndalsfjorden på vegne av Hydro Aluminium Sunndal.

Overvåkningsprogrammet ble utarbeidet i samsvar med «vanndirektivet» (WFD) og godkjent av Miljødirektoratet. Programmet er designet basert på selskapets utslipp av forurensninger til Sunndalsfjorden.

Nivåer av meget giftige “Polysykliske aromatiske hydrokarboner” (PAH) og tungmetaller ble analysert i prøver av blåskjell (*Mytilus edulis*).

Ingen konsentrasjoner overskred miljøstandardene (EQS) for de prioriterte forurensningene i noen av blåskjellprøvene. Sunndalsfjorden var derfor i god kjemisk status. På tre av blåskjellstasjonene var det svakt forhøyede sink konsentrasjoner. Konsentrasjonene var over høy referansekonsentrasjon for sink i blåskjell.

Bare lave konsentrasjoner av PAH-forbindelser ble funnet i blåskjellene. Prøver av blåskjell ble analysert for miljøgifter og vannspesifikke stoffer. Alle kjemiske analyser ble utført av Eurofins akkrediterte analyselaboratorium, som oppfyller kravene i EU-direktiv 2009/90/EF, som beskriver tekniske spesifikasjoner for kjemiske analyser og overvåking av biota-tilstand.

Figur: Operativ overvåking. NIVA

Vannforekomsten Sunndalsfjord (ID 0303010901-C) er karakterisert i «Vann-Nett» som en beskyttet fjord som er berørt av ferskvann (H4), og har et område på 18 724 km². Vannforekomsten anses i «Vann-Nett» å ha en **moderat økologisk tilstand**. Bunnfauna viser god til veldig god tilstand, mens blant **annet klorofyll gir moderat til dårlig tilstand**. **Flere av vannområdespesifikke PAH-forbindelser og metaller (arsen og kobber) overskrider EQS-grensene og oppnår ikke god tilstand**. Kjemisk tilstand er satt til «ikke bra».

16.4. Introduksjon til EU direktivene

Norge bryter EU direktivene

Innledningen fokuserer på WFD, men diskusjonen vil også ta for seg direktiver som inkluderer deponeringsrelaterte utfordringer, som utlekking fra for eksempel farlig avfall.

WFD artikkel 1 understreker ordene «BEVARE, BESKYTTE OG FORBEDRE.»

Som beskrevet i artikkel 174 i traktaten, er fellesskapets miljøpolitikk å bidra til å forfølge målene om å bevare, beskytte og forbedre miljøkvaliteten, uforsvarlig og rasjonell utnyttelse av naturressurser, og å være basert på føre var-prinsipp og prinsippet om at forebyggende tiltak bør iverksettes.

Miljøskader bør som en prioritering forsøkes fjernes ved kilden, og forurensere skal betale. 14. desember 2018 ble WFD lovfestet i Norge.

Vannforskriften av 15. desember 2006 har ikke klart å innføre WFDs intensjoner fullstendig. Det er bare Naturmangfoldloven § 26a som ble vedtatt av den norske regjeringen (20. november 2018), som spesifikt viser til WFD.

Teknisk er det bare Naturmangfoldloven som gir den formelle lovfestede myndighet for implementering av WFD.

17.0. Norges forpliktelse til EU direktivene

Norge har deltatt fullt ut i den felles europeiske implementeringsstrategien for «European Common Implementation Strategy (CIS) for WFD», siden 2001. Vannforvaltningsplanen «River Basin Management Plan» (RBMP) ble godkjent av Norges Miljøvernminister 1. juli 2016 og skal da formelt være i tråd med WFD.

WFD er også i dag formelt en del av norsk lovgivning, som trådte i kraft 14. desember 2018. NMF hevder at vannforskriften «Norsk forskrift om et rammeverk for vannforvaltning fra 2006» (vannforordningen) ***ikke fullt ut innlemmer WFD til norsk lov***. Mens vannforskriften ikke forhindrer norsk kyst og fjorder fra kontinuerlig miljøforringelse, understreker WFD følgende ord gjennom artikkel 1: forhindrer [vann fra] ***ytterligere*** forverring.

Dermed hevder vi at denne delen at norske bestemmelser ikke tilfredsstillende EØS-avtalen artikkel 7 bokstav b:

En rettsakt som tilsvarende et EØF-direktiv skal overlate til avtalepartenes myndigheter å bestemme ***formen og midlene for gjennomføringen***. Detaljer om dette forhold følger.

18.0. Introduksjon

Det omsøkes å bygge deponier for giftig og farlig avfall på Raudsand i Nesset kommune i Møre og Romsdal. Deponiet og gjenvinningsanlegget er indirekte og direkte koblet til Tingvollfjorden/Sunndalsfjorden. I Nesset kommune er planen om å bygge enorme fjellhaller på Raudsand og lagre giftig avfall fra store deler av Nord-Europa introdusert.

Motstanden mot deponiplanene er stor både blant innbyggerne i Nesset kommune og i nabokommunene. Folk frykter at det vil lekke gift fra fjellet ned i fjordsystemet og at tidligere synder gjentas.

NMF kommentar

NMF registrerer at folkets tillit til de nasjonale politikere og myndigheter er på et lavmål. NMF mener at farlig og giftig avfall ikke bør lagres i nærheten av et sårbart fjordsystem og

grunnvann. Risikoen er megst stor for naturmiljø og ressursene som ligger her. Selv små uhell kan få fatale konsekvenser.

Nesset kommune har unnlatt å registrere grunnforurensning på Raudsand i Miljødirektoratets database for grunnforurensning. Etter NMFs mening innebærer denne type ikke-registrering brudd på direktiver om offentlighetshetgjøring og Miljøinformasjonsloven.

NMF har ofte blitt konfrontert med standpunkter som:

«Alle praktiske skritt er tatt for å redusere de negative konsekvensene. De forfulgte gjenstandene kunne ikke av tekniske grunner eller uforholdsmessige kostnader oppnås på andre måter som ville representert et betydelig bedre miljøvern.»

NMF hevder at gevinst- og hensynet til sysselsetting ikke skal undergrave de grunnleggende miljøhensynene som er forankret i WFD.

NMF hevder at Norge åpenbart mislykkes i sin begrunnelse siden teksten til WFD ikke følges. Tidligere klager har ikke vært vellykket. Nye fakta har imidlertid kommet frem, som legitimerer NMF til å sende en ny klage til ESA.

WFD ble lovfestet i Norge

Innen 14. desember 2018 ble WFD lovfestet i Norge. Vannforordningen av **15. desember 2006** har ikke klart å transformere WFD fullstendig. Det er bare Naturmangfoldloven § 26a, som ble vedtatt av den norske regjeringen 20. november 2018, som spesifikt viser til WFD. Teknisk er det **kun Naturmangfoldloven som gir den formelle lovfestede myndighet for implementering av WFD.**

Member States must inter alia implement "the necessary measures to prevent deterioration of the status of all bodies of surface water" (*Article 4, para. 1, (a)(i)*), an obligation which the court judges "does not simply set out, in programmatic terms, mere management-planning objectives, but has binding effects, once the ecological status of the body of water concerned has been determined, at each stage of the procedure prescribed by that directive" (*Case C 461/13 Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland*, para. 43; *Case C-346/14 Commission v Austria*, paras. 53-55).»

Source:

http://ec.europa.eu/environment/legal/law/7/module_3_1.htm

Det er ubestridt at WFD i henhold til EØS-avtalen artikkel 7 litra b) er bindende for Norge. Det er et misforhold mellom vannforskriften og WFD. Det er i tillegg andre EU direktiver som ikke følges/misligholdes, f. eks dette relateres til farlig avfall på land.

19.0. Begrensinger

Denne klagen gjelder bygging og fylling av giftig og farlig avfall i gruver og på gjenvinningsanlegg knyttet til Tingvollfjorden/Sunndalsfjorden.

20.0. Formål

Formålet med denne gjennomgangen:

- Prinsippielt å gjøre tydelig at Norge ikke fullt ut implementerer WFD og andre EU-direktiver.
- Forsøke å motivere EU til å gjøre Norge til å implementere lovteksten i WFD med tilhørende direktiver i norske vedtekter.

- Overtale Norge til å trekke tilbake lagring av giftig og farlig avfall ved Tingvoll og Sunndalsfjorden.
- Å sikre at norske fjorder og grunnvann er sunne og rene, og at man opprettholder det meget komplekse økosystemet og at det ikke her forekommer permanente og irreversible skader.

21.0. Referanser

Konsolidert versjon har ingen juridisk virkning.

MERKNAD: Disse referansene er ikke de eneste som kan brukes. Fortsatt er de fleste av referansene som er oppført her relatert til mor- og datterdirektiv. Norske lover og forskrifter er gjengitt i liten grad. Det er EU-direktivene som styrer innholdet.

- EØS avtalen §7.
- 2000/60/EC Water Framework Directive (WFD) (Vanndirektivet).
- Nature Diversity Act section 26a (Naturmangfoldloven).
- The Water Regulation (Vannforskriften).
- 2006/118/EC Groundwater.
- 98/83/EC Drinking Water.
- 1907/2006/EC Regulation. Concerning the Registration, Evaluation, Authorization and Restriction of Chemicals (REACH).
- 1999/31/EC Landfill of waste.
- Requirements for waste recycling and treatment (waste regulation) (Avfallsforskriften).
- 2010/75/EU Industrial emissions.
- 2008/98/EC Waste.
- 1357/2014/EU Annex III to Directive 2008/98/EC.
- 2000/532/EC Establishing a list of wastes pursuant.
- 2010/75/EU Industrial emissions (integrated pollution prevention and control).
- 2018/852/EU Packaging and packaging waste.
- Candidate List of substances of very high concern for Authorization (SVHCs).
- 2017/997/EU HP 14 Ecotoxic.
- 1013/2006/EC. Regulation on shipments of waste.
- 92/3/Euratom replaced by 2006/117/Euratom on the supervision and control of shipments of radioactive waste and spent fuel.

NMF kommentar: Fet skrift lagt til.

EØS-avtalen artikkel 7 (nasjonal gjennomføring).

Artikkel 7

Rettsakter som er omhandlet i eller inntatt i vedlegg til denne avtale eller i EØS-komiteens vedtak, skal være bindende for avtalepartene og skal være eller gjøres til del av deres interne rettsorden som følger:

- a) en rettsakt som tilsvarende en EØF-forordning skal som sådan gjøres til del av avtalepartenes interne rettsorden;
- b) en rettsakt som tilsvarende et EØF-direktiv skal overlate til avtalepartenes myndigheter å bestemme **formen og midlene for gjennomføringen**.

Kilde:

<https://www.europalov.no/eos-artikkel/eos-avtalen-artikkel-7-nasjonal-gjennomforing/id-6873>

EUROPEAN PARLIAMENT AND COUNCIL DIRECTIVE 2000/60/EC of 23 October 2000

Article 1.

The purpose of this Directive is to establish a framework for the protection of inland surface waters, transitional waters, coastal waters and groundwater which:

- (a) **prevents further deterioration and protects and enhances** the status of aquatic ecosystems and, with regard to their water needs, terrestrial ecosystems and wetlands directly depending on the aquatic ecosystems;
- (b) promotes sustainable water use based on a long-term protection of available water resources;
- (c) **aims at enhanced protection and improvement of the aquatic environment, inter alia, through specific measures for the progressive reduction of discharges, emissions and losses of priority substances and the cessation or phasing-out of discharges, emissions and losses of the priority hazardous substances;**
- (d) ensures the progressive reduction of pollution of groundwater and prevents its further pollution, and
- (e) contributes to mitigating the effects of floods and droughts and thereby contributes to:
 - the provision of the sufficient supply of good quality surface water and groundwater as needed for **sustainable, balanced and equitable water use**,
 - a **significant reduction in pollution of groundwater**,
 - the protection of territorial and marine waters, and
 - achieving the objectives of relevant international agreements, including those which aim to prevent and eliminate pollution of the marine environment, by Community action under **Article 16 (3) to cease or phase out discharges, emissions and losses of priority hazardous substances**, with the ultimate aim of achieving concentrations in the marine environment near background values for naturally occurring substances and close to zero for man-made synthetic substances.

Source:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02000L0060-20141120&qid=1485938661229&from=EN#page=9>
(http://ec.europa.eu/environment/legal/law/7/module_3_1.htm)

The relevant provision in relation to the waste that end up in the aquatic environment is the

WFD provision article 4 no.6. Oversatt til norsk:

«Midlertidig forverring av status som i vannmasser skal ikke være i strid med kravene i dette direktiv hvis dette er et resultat av omstendigheter med naturlig årsak eller force majeure som er eksepsjonelle eller ikke med rimelighet kunne vært forutsett, særlig ekstreme flom og langvarige tørke, eller resultatet av omstendigheter på grunn av ulykker som ikke med rimelighet kunne vært forutsett, når alle følgende betingelser er oppfylt.....»

Norge forpliktet seg formelt og materielt gjennom Naturmangfoldloven §26a, som kom i kraft 14. desember 2018:

Naturmangfoldloven § 26a

Kongen kan fastsette de forskrifter som er nødvendige for å gjennomføre Europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/60/EF av 23. oktober 2000 om fastsettelse av rammer for fellesskapstiltak for vannpolitikk (vanndirektivet) i norsk rett.

Kilde:

<https://lovdata.no/lov/2009-06-19-100/§26a>

This is an unofficial translation of the Norwegian version of the Act. Legal authenticity remains with the Norwegian version. In the event of any inconsistency, the Norwegian version shall prevail:

Nature Diversity Act Section 26a

The King may determine the rules necessary for the implementation of Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy (WFD) in Norwegian legislation

Source:

<https://lovdata.no/lov/2009-06-19-100/§26a>

NMF kommentar

Miljødirektoratet hevder at vannforskriften (2006) fullt ut innlemmer EUs WFD-bestemmelser. Der tar Miljødirektoratet feil, men NMF registrerer at norske myndigheter aktivt bruker vannforskriftens §12 til fordel for hensynet til inntjening, arbeidsplasser og samfunnsnytte. Natur og økologi taper.

Vannforskriften § 12 Ny aktivitet eller nye inngrep

Ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst kan gjennomføres selv om dette medfører at miljømålene i § 4–§ 7 ikke nås eller at tilstanden forringes, dersom dette skyldes: ...

b) ny bærekraftig aktivitet som medfører forringelse i miljøtilstanden i en vannforekomst fra svært god tilstand til god tilstand».

Kilde:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-12-15-1446>

This is an unofficial translation of the Norwegian version of the Act. Legal authenticity remains with the Norwegian version. In the event of any inconsistency, the Norwegian version shall prevail:

The Water Regulation Section 12 New activity or new intervention.

New activity or new intervention in a water body can be carried out even if this means that the environmental goals in § 4-§ 7 are not achieved or that the condition deteriorates if this is due to: ...

(b) new sustainable activity leading to deterioration of the state of the environment in a water body from very good to good condition”.

Source:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-12-15-1446>

NMF kommentar: Uthevet tekst lagt til.

DIRECTIVE 2000/60/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy.

Article 4.7

Environmental objectives

Member States will not be in breach of this Directive when:

- failure to achieve good groundwater status, good ecological status or, where relevant, good ecological potential or to prevent deterioration in the status of a body of **surface water or groundwater** is the result **of new modifications to the physical characteristics of a surface waterbody** or alterations to the level of bodies of groundwater, or
- **failure to prevent deterioration from high status to good status of a body of surface water is the result of new sustainable human development activities**

and all the following conditions are met:.....

Source:

https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:5c835afb-2ec6-4577-bdf8-756d3d694eeb.0004.02/DOC_1&format=PDF

DIRECTIVE 2006/118/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 12 December 2006 on the protection of groundwater against pollution and deterioration.

Article 1

1. This Directive establishes specific measures as provided for in Article 17 (1) and (2) of Directive 2000/60/EC in order **to prevent and control groundwater pollution**. These measures include in particular:
 - a) criteria for the assessment of good groundwater chemical status; and
 - b) criteria for the identification and **reversal of significant and sustained upward trends** and for the definition of starting points for **trend reversals**.
2. This Directive also complements the provisions preventing or limiting inputs of pollutants in to groundwater already contained in Directive 2000/60/EC, and aims to **prevent the deterioration of the status of all bodies of groundwater**.

Source:

<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:372:0019:0031:EN:PDF>

COUNCIL DIRECTIVE 98/83/EC of 3 November 1998 on the quality of water intended for human consumption

Article 1

2. The objective of this Directive shall be to protect human health from the adverse effects of any contamination of water intended for human consumption by ensuring that it is **wholesome and clean**.

Source:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31998L0083&from=EN>

COUNCIL DIRECTIVE 1999/31/EC of 26 April 1999 on the landfill of waste

Article 1

1. With a view to meeting the requirements of Directive 75/442/EEC, and in particular Articles 3 and 4 thereof, the aim of this Directive is, by way of stringent operational and technical requirements on the waste and landfills, to provide for measures, procedures and guidance **to prevent or reduce as far as possible negative effects on the environment, in particular the pollution of surface water, groundwater, soil and air, and on the global environment, including the greenhouse effect, as well as any resulting risk to human health, from landfilling of waste, during the whole life-cycle of the landfill**.

Source:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31999L0031&from=EN>

FORSKRIFT OM GJENVINNING OG BEHANDLING AV AVFALL (AVFALLSFORSKRIFTEN)

DEPONERING AV AVFALL

§ 9-1. FORMÅL

Formålet med bestemmelsene i dette kapitlet er å sikre at deponering av avfall skjer på en forsvarlig og kontrollert måte slik at skadevirkninger på miljøet og menneskers helse forebygges eller reduseres *så langt det er mulig*.

Kilde:

https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-930/*#KAPITTEL_9

REGULATION (EC) No 1907/2006

Concerning the Registration, Evaluation, Authorization and Restriction of Chemicals (REACH)

- 1.) This Regulation should ensure a high level of protection of human health and the environment as well as the free movement of substances, on their own, in preparations and in articles, while enhancing competitiveness and innovation. This Regulation should also promote the development of alternative methods for the assessment of hazards of substances.

Source:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006R1907&from=EN>

This is an unofficial translation of the Norwegian version of the Act. Legal authenticity remains with the Norwegian version. In the event of any inconsistency, the Norwegian version shall prevail:

REQUIREMENTS FOR WASTE RECYCLING AND TREATMENT (WASTE REGULATION)

LANDFILL OF WASTE

SECTION 9-1

PURPOSE:

The purpose of the provisions of this chapter is to ensure that landfill is disposed of in a proper and controlled manner so as to prevent or reduce damage to the environment and human health as far as possible.

Source:

https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-930/*#KAPITTEL_9

DIRECTIVE 2010/75/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 24 November 2010 on industrial emissions (integrated pollution prevention and control)

Article 1

This Directive lays down rules on integrated prevention and control of pollution arising from industrial activities. It also lays down rules designed to prevent or, where that is not practicable, *to reduce emissions into air, water and land* and to prevent the generation of waste, in order *to achieve a high level of protection of the environment taken as a whole*.

Source:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010L0075&from=EN>

DIRECTIVE 2008/98/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 19 November 2008 on waste and repealing certain Directives

Article 1

This Directive lays down *measures to protect the environment and human health* by preventing or reducing the adverse impacts of the generation and management of waste and by reducing overall impacts of resource use and improving the efficiency of such use.

Source:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0098&from=EN>

COMMISSION REGULATION (EU) No 1357/2014 of 18 December 2014 replacing Annex III to Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council on waste and repealing certain Directives

Article 1

Annex III to Directive 2008/98/EC is replaced by the text set out in the Annex to this Regulation.

Source:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R1357&from=EN>

Of 3 May 2000 replacing Decision 94/3/EC establishing a list of wastes pursuant to Article 1 (a) of Council Directive 75/442/EEC on waste and Council Decision 94/904/EC establishing a list of hazardous waste pursuant to Article 1(4) of Council Directive 91/689/EEC on hazardous waste (notified under document number C (2000) 1147) (Text with EEA relevance)(2000/532/EC).

LIST OF WASTE REFERRED TO IN ARTICLE 7 OF DIRECTIVE 2008/98/EC

Article 1

The list in the Annex to this Decision is adopted

DEFINITIONS

For the purposes of this Annex, the following definitions shall apply:

1. Hazardous substance' means a substance classified as hazardous as a consequence of fulfilling the criteria laid down in parts 2 to 5 of Annex I to Regulation (EC) No 1272/2008.

Source:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02000D0532-20150601&from=EN>

DIRECTIVE (EU) 2018/852 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 30 May 2018 amending Directive 94/62/EC on packaging and packaging waste (Text with EEA relevance).

Article 1

1. To that end, this Directive lays down measures aimed, as a first priority, at preventing the production of packaging waste and, as additional fundamental principles, at reusing packaging, at recycling and other forms of recovering packaging waste and, therefore, at reducing the final disposal of such waste in order to contribute to the transition towards a circular economy.

Source:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0852&from=EN>

Candidate List of substances of very high concern for Authorization (SVHCs).

<https://echa.europa.eu/home>

REGULATIONS

COUNCIL REGULATION (EU) 2017/997 of 8 June 2017 amending Annex III to Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council as regards the hazardous property HP 14 'Ecotoxic' (Text with EEA relevance)

Article 1

Annex III to Directive 2008/98/EC is amended in accordance with the Annex to this Regulation.

Source:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R0997&from=EN>

REGULATION (EC) No 1013/2006 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 14 June 2006 on shipments of waste.

Article 1

1. This Regulation establishes procedures and control regimes for the shipment of waste, depending on the origin, destination and route of the shipment, the type of waste shipped and the type of treatment to be applied to the waste at its destination.

Source:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006R1013&from=EN>

COUNCIL DIRECTIVE 2006/117/EURATOM of 20 November 2006 on the supervision and control of shipments of radioactive waste and spent fuel.

Article 1

1. This Directive lays down a Community system of supervision and control of transboundary shipments of radioactive waste and spent fuel, so as to guarantee an adequate protection of the population.

Source:

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2006_117_shipment.pdf

22.0. Drøfting

WFD diskuteres i denne klage inngående. Når det gjelder virkningen av havbruksnæringen og dumping av gruveavfall i norske fjorder, viser NMF til klager som er gjenstand for saksbehandling i EFTA Surveillance Authority (ESA).

Drikkevann er ikke diskutert her, men drikkevann presenteres som et eksempel på forskjell mellom norsk regelverk og EU-direktiv.

Merk at Tingvollfjorden/Sunndalsfjorden allerede er påvirket av historiske tungmetallutslipp, pågående påvirkninger fra Raudsand deponi/gruve/forurensset havbunn, havbruksnæringen, «Hydro Aluminium Sunndal» og nå er risikoen for ytterligere påvirkninger. Denne saken vurderer flere påvirkninger og trusler.

NMF kommentar: Fet og kursiv tekst lagt til.

Ikke alle direktiver blir kommentert i dybden, men de betyr ikke at de er mindre viktige i større sammenheng. Alt henger sammen.

Stikkord som BAT, inspeksjon, varsling, feil på innretningen og forurensningsgrenser er stikkord.

DIRECTIVE 2006/118/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 12 December 2006 on the protection of groundwater against pollution and deterioration.

Article 1

3. This Directive establishes specific measures as provided for in Article 17 (1) and (2) of Directive 2000/60/EC in order **to prevent and control groundwater pollution**. These measures include in particular:
 - c) criteria for the assessment of good groundwater chemical status; and
 - d) criteria for the identification and **reversal of significant and sustained upward trends** and for the definition of starting points for **trend reversals**.
4. This Directive also complements the provisions preventing or limiting inputs of pollutants in to groundwater already contained in Directive 2000/60/EC, and aims to **prevent the deterioration of the status of all bodies of groundwater**.

Source:

<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:372:0019:0031:EN:PDF>

NMF kommentar

Teksten i forordet er forklarende og viser retning:

1. Grunnvann er en verdifull naturressurs og bør som sådan beskyttes mot forringelse og kjemisk forurensning. Dette er spesielt viktig for grunnvannsavhengige økosystemer og for bruk av grunnvann i vannforsyning til konsum.

REGULATION (EC) No 1907/2006

Concerning the Registration, Evaluation, Authorization and Restriction of Chemicals (REACH)

- 1.) This Regulation should ensure a high level of protection of human health and the environment as well as the free movement of substances, on their own, in preparations and in articles, while enhancing competitiveness and innovation. This Regulation should also promote the development of alternative methods for the assessment of hazards of substances.

Source:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006R1907&from=EN>

NMF kommentar

Ingen vet med sikkerhet hva slags stoffer og kjemikalier som er blitt dumpet på Raudsand i gruver, sjakter og deponier. Det er heller ingen fullstendig oversikt over hva som er tilført grunnvannet, drikkevannet, Tingvollfjorden og sjøbunnen.

Stortinget har enstemmig godkjent EØS-komiteens beslutning om å innlemme i EØS-avtalen en forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH) og opprettelsen av et europeisk kjemikalieagentur (ECHA). Polyfluoralkylsulfonater og andre (PFOS, PFAS) har nå kommet i fokus.

REACH-forordningen pålegger industrien å håndtere risikoen fra kjemikalier og gi sikkerhetsinformasjon om stoffene og implementere nye som kommer til. Produsenter og importører må innhente informasjon om egenskapene til kjemiske stoffer, ~~som vil~~ og tillate

sikker håndtering av dem, og registrere informasjonen i en sentral database i European Chemicals Agency (ECHA) i Helsingfors.

Dette Byrået er det sentrale punktet i REACH-systemet: det administrerer databasene som er nødvendige for å betjene systemet, implementere og koordinerer en grundig evaluering av mistenkelige kjemikalier og bygger opp en offentlig database der forbrukere og fagpersoner kan finne informasjon. Forordningen krever også en gradvis substitusjon av de farligste kjemikaliene (referert til som stoffer med stor bekymring) når egnede alternativer er blitt identifisert.

En av hovedårsakene til å utvikle og ta i bruk REACH-forordningen var at et stort antall stoffer har blitt produsert og markedsført i Europa i mange år, noen ganger i veldig store mengder. Likevel er det utilstrekkelig informasjon om farene de utgjør for menneskers helse og miljø.

Det er behov for å fylle disse informasjonshullene for å sikre at industrien er i stand til å vurdere farer og risikoer ved stoffene, og for å identifisere og iverksette tiltak for å risikostyre og beskytte mennesker og miljøet.

NMF kan ikke registrere at de norske REACH-forskriftene har blitt aktivt anvendt eller nye forordninger er kommet i løpet av tiden forurensningen har pågått og pågår ved Raudsand (forurensning på land og vannforurensning).

Norske myndigheter viser ofte til 2006/122 / EF, men den er slettet.

NMF bemerker følgende:

2013/39/EU om endring av direktiv 2000/60/EF og 2008/105/ EF: Forord:

- 1.) *As regards priority substances in the field of water policy. Chemical pollution of surface water poses a threat to the aquatic environment, with effects such as **acute and chronic toxicity in aquatic organisms, accumulation of pollutants in the ecosystem and loss of habitats and biodiversity, and also poses a threat to human health.***
- 2.) *As a matter of priority, **causes of pollution should be identified and emissions of pollutants should be dealt with at source**, in the most economically and environmentally effective less preventive action should be taken, that environmental damage should, as a priority, **be rectified at source**. and that the **polluter should pay**.*

DIRECTIVE 2008/98/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 19 November 2008 on waste and repealing certain Directives

Article 1

This Directive lays down measures to protect the environment and human health by preventing or reducing the adverse impacts of the generation and management of waste and by reducing overall impacts of resource use and improving the efficiency of such use.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0098&from=EN>

NMF kommentar

Teksten i forordet er forklarende og viser retning:

Det første målet med enhver avfallspolitikk bør være å minimere de negative effektene av generering og håndtering av avfall på menneskers helse og miljøet bekostning. Avfallspolitikk

bør også ha som mål å redusere bruken av ressurser, og favorisere den praktiske anvendelsen av avfallshierarkiet med gjenvinning.

Article 4

Waste hierarchy

1. The following waste hierarchy shall apply as a priority order in waste prevention and management legislation and policy:

- (a) prevention;
- (b) preparing for re-use;
- (c) recycling;
- (d) other recovery, e.g. energy recovery; and
- (e) disposal.

2. When applying the waste hierarchy referred to in paragraph 1, Member States shall take measures to encourage the options that ***deliver the best overall environmental outcome***. This may require specific waste streams departing from the hierarchy where this is justified by ***life-cycle thinking*** on the overall impacts of the generation and management of such waste.

Article 13

Protection of human health and the environment

Member States shall take the necessary measures to ensure that waste management is carried out ***without endangering human health, without harming the environment*** and, in particular:

- (a) ***without risk to water, air, soil, plants or animals***;
- (b) without causing a nuisance through noise or odors; and
- (c) without adversely affecting the countryside or places of special interest.

Article 14

Costs

1. In accordance with ***the polluter-pays principle***, the costs of waste management shall be borne by the ***original waste producer*** or by the current or previous waste holders.

2. Member States may decide that the costs of waste management are to be borne partly or wholly ***by the producer*** of the product from which the waste came and that the distributors of such product may share these costs. The producer and the holder can be shared or delegated among the actors of the treatment chain.

Article 17

Control of hazardous waste

Member States shall take the necessary action to ensure that the production, collection and transportation of hazardous waste, as well as its ***storage and treatment***, are carried out in conditions providing ***protection for the environment and human health*** in order to meet the provisions of Article 13, including action ***to ensure traceability*** from production to final destination and control of hazardous waste in order to meet the requirements of Articles 35 and 36.

Article 18

Ban on the mixing of hazardous waste

1. Member States shall take the necessary measures to ensure that ***hazardous waste is not mixed, either with other categories of hazardous waste or with other waste***, substances or materials. Mixing shall include the dilution of hazardous substances.

DIRECTIVE 2010/75/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 24 November 2010 on industrial emissions (integrated pollution prevention and control) (Recast).

Article 1

This Directive lays down rules on integrated prevention and control of pollution arising from industrial activities. It also lays down rules designed to prevent or, where that is not practicable, to reduce emissions into air, water and land and to prevent the generation of waste, in order to achieve a high level of protection of the environment taken as a whole.

Source:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010L0075&from=EN>

ANNEX III

Criteria for determining best available techniques:

1. the use of low-waste technology;
2. the use of less hazardous substances;
3. the furthering of recovery and recycling of substances generated and used in the process and of waste, where appropriate;
4. ***comparable processes, facilities or methods of operation which have been tried with success on an industrial scale;***
5. technological advances and changes in scientific knowledge and understanding;
6. the nature, effects and volume of the emissions concerned;
7. the commissioning dates for new or existing installations;
8. the length of time needed to introduce the best available technique;
9. the consumption and nature of raw materials (including water) used in the process and energy efficiency;
10. ***the need to prevent or reduce to a minimum the overall impact of the emissions on the environment and the risks to it;***
11. the need to prevent accidents and to minimize the consequences for the environment;
12. information published by public international organizations.

ANNEX IV

Public participation in decision-making

1. The public shall be informed (by public notices or other appropriate means such as electronic media where available) of the following matters early in the procedure for the taking of a decision or, at the latest, as soon as the information can reasonably be provided:

- a) the application for a permit or, as the case may be, the proposal for the updating of a permit or of permit conditions in accordance with Article 21, including the description of the elements listed in Article 12(1);

- b) where applicable, the fact that a decision is subject to a national or transboundary environmental impact assessment or to consultations between Member States in accordance with Article 26;
- c) details of the competent authorities responsible for taking the decision, those from which relevant information can be obtained, those to which comments or questions can be submitted, and details of the time schedule for transmitting comments or questions;
- d) the nature of possible decisions or, where there is one, the draft decision;
- e) where applicable, the details relating to a proposal for the updating of a permit or of permit conditions;
- f) an indication of the times and places where, or means by which, the relevant information will be made available;
- g) details of the arrangements for public participation and consultation made pursuant to point 5.

2. Member States shall ensure that, within appropriate time-frames, the following is made available to the public concerned:

- a) in accordance with national law, the main reports and advice issued to the competent authority or authorities at the time when the public concerned were informed in accordance with point 1;
- b) in accordance with Directive 2003/4/EC, information other than that referred to in point 1 which is relevant for the decision in accordance with Article 5 of this Directive and which only becomes available after the time the public concerned was informed in accordance with point 1.

3. *The public concerned shall be entitled to express comments and opinions to the competent authority before a decision is taken.*

4. The results of the consultations held pursuant to this Annex must be taken into due account in the taking of a decision.

5. The detailed arrangements for informing the public (for example by bill posting within a certain radius or publication in local newspapers) and consulting the public concerned (for example by written submissions or by way of a public inquiry) shall be determined by the Member States. Reasonable time-frames for the different phases shall be provided, allowing sufficient time to inform the public and for the public concerned to prepare and participate effectively in environmental decision-making subject to this Annex.

DIRECTIVE (EU) 2018/852 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 30 May 2018 amending Directive 94/62/EC on packaging and packaging waste (Text with EEA relevance).

Article 1

- 1. To that end, this Directive lays down measures aimed, as a first priority, at preventing the production of packaging waste and, as additional fundamental principles, at reusing packaging, at recycling and other forms of recovering packaging waste and, therefore, at reducing the final disposal of such waste in order to contribute to the transition towards a circular economy.

Source:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0852&from=EN>

NMF kommentar

Spesielt relatert til lagring av «STORSEKKER» på deponi 2. Krav til merking av emballasje er også viktig i denne sammenhengen og en må gjøre tiltak for kunne identifisere hva avfallet inneholder. Teksten i forordet er forklarende og viser retning:

1. Waste management in the Union should be improved, with a view to protecting, preserving and improving the quality of the environment, protecting human health, ensuring prudent efficient and rational utilisation of natural resources, promoting the principles of the circular economy, enhancing the use of renewable energy, increasing energy efficiency, reducing the dependence of the Union on imported resources, providing new economic opportunities and contributing to long-term competitiveness. The more efficient use of resources would also bring substantial net savings for Union businesses, public authorities and consumers, while reducing total annual greenhouse gas emissions

Article 2

1. This Directive covers all packaging placed on the market in the Community and all packaging waste, whether it is used or released at industrial, commercial, office, shop, service, household or any other level, regardless of the material used.
2. This Directive shall apply without prejudice to existing quality requirements for packaging such as those regarding safety, the protection of health and the hygiene of the packed products or to existing transport requirements or to the provisions of Council Directive 91/689/EEC of 12 December 1991 on hazardous waste (1).

Article 7.4

Member States shall take measures to promote high quality recycling of packaging waste and to meet the necessary quality standards for the relevant recycling sectors. To that end, Article 11(1) of Directive 2008/98/EC shall apply to packaging waste, including from composite packaging.

COUNCIL DIRECTIVE 1999/31/EC of 26 April 1999 on the landfill of waste

Article 1

1. With a view to meeting the requirements of Directive 75/442/EEC, and in particular Articles 3 and 4 thereof, the aim of this Directive is, by way of stringent operational and technical requirements on the waste and landfills, to provide for measures, procedures and guidance ***to prevent or reduce as far as possible negative effects on the environment, in particular the pollution of surface water, groundwater, soil and air, and on the global environment, including the greenhouse effect, as well as any resulting risk to human health, from landfilling of waste, during the whole life-cycle of the landfill.***

Source:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31999L0031&from=EN>

FORSKRIFT OM GJENVINNING OG BEHANDLING AV AVFALL (AVFALLSFORSKRIFTEN)

DEPONERING AV AVFALL

§ 9-1. FORMÅL

Formålet med bestemmelsene i dette kapitlet er å sikre at deponering av avfall skjer på en forsvarlig og kontrollert måte slik at skadevirkninger på miljøet og menneskers helse forebygges **eller reduseres så langt det er mulig**.

Kilde:

https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-930/*#KAPITTEL_9

This is an unofficial translation of the Norwegian version of the Act. Legal authenticity remains with the Norwegian version. In the event of any inconsistency, the Norwegian version shall prevail:

REQUIREMENTS FOR WASTE RECYCLING AND TREATMENT (WASTE REGULATION)

LANDFILL OF WASTE

SECTION 9-1

PURPOSE:

The purpose of the provisions of this chapter is to ensure that landfill is disposed of in a proper and controlled manner so as to prevent or reduce damage to the environment and human health as far as possible.

Source:

https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-930/*#KAPITTEL_9

NMF kommentar

Fet kursiv tekst er lagt til for å markere brudd på direktiver.

Avfallsforskriften skal - i henhold til EØS-avtalen artikkel 7 b) være i samsvar med RÅDETS DIREKTIV 1999/31/EF, deponering av avfall (1999/31/EF), nemlig for å fremme de samme formål og motiv som følger av EØS-avtalen. At avtalepart kan bestemme form og metode for gjennomføring betyr at 1999/31/EF er obligatorisk i Norge og det må være en del av nasjonal rett. Verken formålet med avfallsforordningen eller flere av de spesifikke bestemmelsene samsvarer med 1999/31/EF. Ved å sammenstille disse ser vi hvor og at Norges lovverk og implementering svikter.

Vær spesielt oppmerksom på at hensynet til vannmiljø og jordsmonnet ikke er inkludert i den norske forskriften. «STORSEKKER» hører til i klasse 1; Farlig avfall. Dette avfallet har vært i deponiene i mange år, uten forsvarlig behandling og lagring. Det samme gjelder tilførsel av farlig avfall i gruve og personsjakt. Operatøren har ikke fulgt EU-direktiver. Ulike typer avfall er lagt til uten eksakte lister over innhold og klassifisert avfallstype. Operatøren dekker farlig avfall med avfall i klasse III og IV, for å skjule annet farlig avfall. Slik blanding tillater ikke i EU-direktiver.

Et flertall av undersøkelser og studier har vært basert på en kandidatvurdering for et mulig nasjonalt deponi for farlig avfall.

Uavhengig av hensynene til diskusjonene om plasseringen av et nasjonalt deponi er Raudsand ennå med der vi krever at omfattende opprydding må gjennomføres så snart som mulig slik som myndighetene lovet. Og her må det ikke etableres noen ny virksomhet med mer miljøfarlig avfall som den nærmeste gjesten til vannmiljøet.

Article 4

Each landfill shall be classified in one of the following classes:

- Landfill for hazardous waste
- Landfill for non-hazardous waste
- Landfill for inert waste

Article 7

Member State shall take measures in order that the application for a landfill permit must contain at least particulars of the following:

- The identity of the applicant and of the operator when they are different entities.
- The description of the types and total quantity of waste to be deposited.
- The proposed capacity of the disposal site.
- The description of the site, including its hydrogeological and geological characteristics.
- ***The proposed methods for pollution prevention and abatement.***
- ***The proposed plan for the closure and after-care procedures.***

Where an impact assessment is required under Council Directive 85/337/EEC of 27 June 1985 on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment, the information provided by the developer in accordance with Article 5 of that directive. The financial security by the applicant, or any other equivalent provision, as required under Article 8(a)(iv) of this Directive.

Article 8:

Conditions of the permit

Member States shall take measures in order that:

(a) the competent authority does not issue a landfill permit unless it is satisfied that:

(i) without prejudice to Article 3(4) and (5), the landfill project complies with all the relevant requirements of this Directive, including the Annexes;

(ii) the management of the landfill site will be in the hands of a natural person who is technically competent to manage the site; professional and technical development and training of landfill operators and staff are provided;

(iii) the landfill shall be operated in such a manner that the necessary measures are taken to prevent accidents and limit their consequences;

(iv) adequate provisions, by way of a ***financial security*** or any other equivalent, on the basis of modalities to be decided by Member States, has been or will be made by the applicant prior to the commencement of disposal operations ***to ensure that the obligations (including after-***

care provisions) arising under the permit issued under the provisions of this Directive are discharged and that the **closure procedures required** by Article 13 **are followed**. This security or its equivalent shall be kept as long as required by maintenance and after-care operation of the site in accordance with Article 13(d). Member States may declare, at their own option, that this point does not apply to landfills for inert waste;

(b) the landfill project is in line with the relevant waste management plan or plans referred to in Article 7 of Directive 75/442/EEC;

(c) prior to the commencement of disposal operations, the **competent authority shall inspect** the site in order to ensure that it complies with the relevant conditions of the permit. This will not reduce in any way the responsibility of the operator under the conditions of the permit.

ANNEX I

GENERAL REQUIREMENTS FOR ALL CLASSES OF LANDFILLS

1. Location

- (a) ***the distances from the boundary of the site to residential and recreation areas, waterways, water bodies and other agricultural or urban sites;***
- (b) existence of groundwater, coastal water or nature protection zones in the area
- (c) geological and hydrogeological conditions in the area;
- (d) risk of flooding, subsidence, landslides or avalanches on the site;
- (e) protection of the nature or cultural patrimony in the area.

1.2 The landfill can be authorised only if the characteristics of the site with respect to the abovementioned requirements, or the corrective measures to be taken, indicate that the landfill does ***not pose a serious environmental risk***.

2. Water control and leachate management

Appropriate measures shall be taken, with respect to the characteristics of the landfill and the meteorological conditions, in order to:

- ***control water from precipitations entering into the landfill body,***
- ***prevent surface water and/or groundwater from entering into the landfilled waste,***
- ***collect contaminated water and leachate. If an assessment based on consideration of the location of the landfill and the waste to be accepted shows that the landfill poses no potential hazard to the environment, the competent authority may decide that this provision does not apply,***
- ***treat contaminated water and leachate collected from the landfill to the appropriate standard required for their discharge.***

The above provisions may not apply to landfills for inert waste.

3. Protection of soil and water

- 3.1. A landfill must be situated and designed so as to meet the necessary conditions for **preventing pollution of the soil, groundwater or surface water** and ensuring efficient collection of leachates as and when required according to Section 2. **Protection of soil, groundwater and surface water is to be achieved by the combination of a geological barrier and a bottom liner** during the operational/active phase and by the combination of a **geological barrier and a bottom liner** during the operational/active phase and by the combination of a geological barrier and a top liner during the passive phase/post closure.
- 3.2. The geological barrier is determined by geological and hydrogeological conditions below and in the vicinity of a landfill site providing sufficient attenuation capacity to **prevent a potential risk to soil and groundwater**.

The landfill base and sides shall consist of a mineral layer which satisfies permeability and thickness requirements with a combined effect in terms of protection of soil, groundwater and surface water at least equivalent to the one resulting from the following requirements:

- landfill for hazardous waste: $K \leq 1,0 \times 10^{-9}$ m/s; thickness ≥ 5 m,
- landfill for non-hazardous waste: $K \leq 1,0 \times 10^{-9}$ m/s; thickness ≥ 1 m,
- landfill for inert waste: $K \leq 1,0 \times 10^{-7}$ m/s; thickness ≥ 1 m,

m/s: meter/second.

Where the geological barrier does not naturally meet the above conditions, it can be completed artificially and reinforced by other means giving equivalent protection. An artificially established geological barrier should be no less than 0,5 meters thick.

- 3.3. In addition to the geological barrier described above a leachate collection and sealing system must be added in accordance with the following principles so as to ensure that leachate accumulation at the base of the landfill is kept to a minimum:

Leachate collection and bottom sealing

Landfill category	non hazardous	Hazardous
Artificial sealing liner	Required	Required
Drainage layer $\geq 0,5$ m	Required	Required

Member States may set general or specific requirements for inert waste landfills and for the characteristics of the abovementioned technical means.

If the competent authority after a consideration of the potential hazards to the environment finds that the prevention of leachate formation is necessary, a surface sealing may be prescribed. Recommendations for the surface sealing are as follows:

Landfill category	non hazardous	Hazardous
Gas drainage layer	Required	not required
Artificial sealing liner	not required	Required
Impermeable mineral layer	Required	Required
Drainage layer $> 0,5$ m	Required	Required
Top soil cover > 1 m	Required	required.

- 3.4. If, on the basis of an assessment of environmental risks taking into account, in particular, Directive 80/68/EEC (7), the competent authority has decided, in accordance with

Section 2 ('Water control and leachate management'), that collection and treatment of leachate is not necessary or it has been established that the landfill poses no potential hazard to soil, groundwater or surface water, the requirements in paragraphs 3.2 and 3.3 above may be reduced accordingly. In the case of landfills for inert waste these requirements may be adapted by national legislation.

ANNEX II

WASTE ACCEPTANCE CRITERIA AND PROCEDURES

1. Introduction

This Annex describes:

- general principles for acceptance of waste at the various classes of landfills. The future waste classification procedure should be based on these principles,
- guidelines outlining preliminary waste acceptance procedures to be followed until a uniform waste classification and acceptance procedure has been developed. This procedure will, together with the relevant sampling procedures, be developed by the technical Committee referred to in Article 16 of this Directive. The technical Committee shall develop criteria which have to be fulfilled for certain hazardous waste to be accepted in landfills for non-hazardous waste. These criteria should, in particular, take into account the short, medium- and long-term leaching behavior of such waste. These criteria shall be developed within two years of the entry into force of this Directive. ***The technical Committee shall also develop criteria which have to be fulfilled for waste to be accepted in underground storage. These criteria must take into account, in particular, that the waste is not to be expected to react with each other and with the rock.***

This work by the technical Committee, with the exception of proposals for the standardisation of control, sampling and analysis methods in relation to the Annexes of this Directive which shall be adopted within two years after the entry into force of this Directive, shall be completed within three years from the entry into force of this Directive and must be carried out having regard to the objectives set forth in Article 1 of this Directive.

NMF kommentar:

Her har de norske myndigheter sviktet sterkt vedrørende kontroll og oppfølging av deponier på Raudsand.

2. General principles

The composition, leachability, long-term behavior and general properties of a waste to be landfilled must be known as precisely as possible. Waste acceptance at a landfill can be based either on lists of accepted or refused waste, defined by nature and origin, and on waste analysis methods and limit values for the properties of the waste to be accepted. The future waste acceptance procedures described in this Directive shall as far as possible be based on standardised waste analysis methods and limit values for the properties of waste to be accepted.

Before the definition of such analysis methods and limit values, Member States should at least set national lists of waste to be accepted or refused at each class of landfill, or defined the criteria required to be on the lists. In order to be accepted at a particular class of landfill, a type of **waste must be on the relevant national list** or fulfil criteria similar to those required to be on the list. These lists, or the equivalent criteria, and the analysis methods and limit values shall be sent to the Commission within six months of the transposition of this Directive or whenever they are adopted in the national level.

These lists or acceptance criteria should be used to establish site specific lists, i.e. the list of accepted waste specified in the permit in accordance with Article 9 of this Directive.

The criteria for acceptance of waste on the reference lists or at a class of landfill may be based on other legislation and/or on waste properties.

Criteria for acceptance at a specific class of landfill must be derived from considerations pertaining to:

- **protection of the surrounding environment** (in particular groundwater and surface water),
- protection of the environmental protection systems (**e.g. liners and leachate treatment systems**),
- protection of the desired waste-stabilisation processes within the landfill,
- protection against human-health hazards.

Examples of waste property-based criteria are:

- requirements on **knowledge of total composition**,
- limitations on the amount of organic matter in the waste,
- requirements or limitations on the biodegradability of the organic waste components,
- limitations on the amount of specified, potentially harmful/hazardous components (in relation to the abovementioned protection criteria),
- limitations on the potential and expected leachability of specified, potentially harmful/hazardous components (in relation to the abovementioned protection criteria),
- ecotoxicological properties of the waste and the resulting leachate.

The property-based criteria for acceptance of waste must generally be most extensive for inert waste landfills and can be less extensive for non-hazardous waste landfills and least extensive for hazardous waste landfills owing to the higher environmental protection level of the latter two.

4. Guidelines for preliminary waste acceptance procedures

Until this Annex is fully completed only Level 3 testing is mandatory and Level 1 and Level 2 applied to the extent possible. At this preliminary stage waste to be accepted at a particular class of landfill must either be on a restrictive national or site-specific list for that class of landfill or fulfil criteria similar to those required to get on the list.

The following general guidelines may be used to set preliminary criteria for acceptance of waste at the three major classes of landfill or the corresponding lists.

Inert waste landfills: only inert waste as defined in Article 2(e) can be accepted on the list.

Non-hazardous waste landfills: in order to be accepted on the list a waste type must not be covered by Directive 91/689/EEC.

Hazardous waste landfills: a preliminary rough list for hazardous waste landfills would consist of only those waste types covered by Directive 91/689/EEC. Such waste types should, however not be accepted on the list without prior treatment if they exhibit total contents **or leachability of potentially hazardous components** that are high enough to constitute a short-term occupational or environmental risk or to prevent sufficient waste stabilisation within the projected lifetime of the landfill.

COUNCIL DIRECTIVE 2006/117/EURATOM of 20 November 2006 on the supervision and control of shipments of radioactive waste and spent fuel.

Article 1

1. This Directive lays down a Community system of supervision and control of transboundary shipments of radioactive waste and spent fuel, so as to guarantee an adequate protection of the population.

Source:

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2006_117_shipment.pdf

NMF kommentar: Fet og kursiv tekst lagt til. Teksten i forordet er forklarende og viser retning:

1. As stated in Council Resolution of 22 May 2002 on the establishment of national systems for surveillance and control of the presence of radioactive materials in the recycling of metallic materials in the Member States (3), ***it is important to minimise the radiological risk deriving from the presence of radioactive materials among metallic materials destined for recycling.***

22.1. EUs Vanndirektiv 2000/60/EF

Vanndirektivet 2000/60/EF (WFD) setter mål for vannbeskyttelse for overflatevann og grunnvann. Overflatevann inkluderer elver, innsjøer, overgangs- og kystfarvann. For å oppnå disse målene er det laget en felles ramme for medlemsstatene å vurdere press og innvirkning av alle menneskeskapte aktiviteter på vannlevende økosystemer, og sette i verk passende tiltak for å nå miljømålene.

For kystvann er WFD utfyllende til det “Marine Strategic Framework Directive” (MSFD), som også setter mål og krav når det gjelder økosystembeskyttelse.

WFD og MSFD inneholder ikke eksplisitte forpliktelser for deponi (bl.a. underjordisk) for uorganisk giftig og farlig avfall. Nasjonalstaten må imidlertid oppfylle kravene i WFD og MSFD, spesielt hvis analysen som er utført viser at nye eller eksisterende anlegg kan påvirke statusen til vannlevende økosystem, og at en må det iverksettes passende tiltak for å undertrykke eller redusere påvirkningene.

Disse to direktivene dekker spesielt alle relevante trykk som kan være forbundet med deponi for uorganisk farlig avfall, inkludert forurensning.

De samme forebyggende tiltakene må gjøres for å bevare og beskytte økosystemet i fjordene.

22.2. Norge og EU

EU må sikre trygge og sunne vannmiljøer og man er forpliktet til det samme når det gjelder havbruk. WFD, år 2000 og MSFD, år 2008, danner rammen for EUs akvatiske miljøpolitikk

som Norge er forpliktet til å oppfylle. MSFD har som mål å oppnå god miljøstatus (GES-MSFD) i marine farvann innen 2020.

Fokusområdet er: **biologisk mangfold, overgjødning, sjøbunn integritet, biologisk mangfold av bunndyr, hydrografiske forhold, forurensning og forurensninger i fisk og sjømat.**

Medlemsstatene er nødt til å utarbeide River Basin Management Plan (RBMP) som dekker alle vassdrag. ESA er forpliktet til å sikre at EFTA-statene Island, Liechtenstein og Norge overholder sine forpliktelser i henhold til EØS-avtalen.

ESA kan også i utøvelsen av sin tilsynsmyndighet innlede en overtredelsesprosedyre mot den berørte EFTA-staten og kan bringe saken inn for EFTA-domstolen med krav om at omstridte regler eller praksis skal endres.

22.3. Brudd på WFD

WFD er nå en del av norsk formell lov, det skjedde med ratifisering 14. desember 2018. Norge har dermed det moralske ansvar som de nå har sviktet, noe som forklares med at Vannforordningen ikke klarer å transformere WFD inn i den norske loven på en tilfredsstillende måte. Norge er forpliktet, materielt, til å overholde WFD. Norges eneste handlingsfrihet er å kunne bestemme formen og virkemidlene for gjennomføring (EØS-avtalens artikkel 7b).

NMF kommentar: Fet tekst lagt til.

EEA Agreement Article 7

Acts referred to or contained in the Annexes to this Agreement or in decisions of the EEA Joint Committee shall be binding upon the Contracting Parties and be, or be made, part of their internal legal order as follows:

- (a) an act corresponding to an EEC regulation shall as such be made part of the internal legal order of the Contracting Parties;
- (b) an act corresponding to an EEC directive shall leave to the authorities of the Contracting Parties the choice of ***form and method of implementation***.

Source:

<https://www.efta.int/media/documents/legal-texts/eea/the-eea-agreement/Main%20Text%20of%20the%20Agreement/EEAagreement.pdf>

EØS-avtalen artikkel 7 (nasjonal gjennomføring).

Artikkel 7

Rettsakter som er omhandlet i eller inntatt i vedlegg til denne avtale eller i EØS-komiteens vedtak, skal være bindende for avtalepartene og skal være eller gjøres til del av deres interne rettsorden som følger:

- a) en rettsakt som tilsvarer en EØF-forordning skal som sådan gjøres til del av avtalepartenes interne rettsorden;
- b) en rettsakt som tilsvarer et EØF-direktiv skal overlate til avtalepartenes myndigheter å bestemme ***formen og midlene for gjennomføringen***.

Kilde:

<https://www.europalov.no/eos-artikkel/eos-avtalen-artikkel-7-nasjonal-gjennomforing/id-6873>

NMF kommentar

WFD er bindende for Norge, hvis tekst skal være en del av norsk lov, og som ble gjort 14. desember 2018. Bare Naturmangfoldloven §26a (vedtatt av Stortinget 20. november 2018, i kraft 14. desember 2018), er den første og eneste loven som spesifikt viser til WFD. Før denne datoen henviste ingen norsk lov til WFD.

Naturmangfoldloven Section 26a

Kongen kan fastsette de forskrifter som er nødvendige for å gjennomføre Europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/60/EF av 23. oktober 2000 om fastsettelse av rammer for fellesskapstiltak for vannpolitikk i norsk rett.

Kilde:

<https://lovdata.no/lov/2009-06-19-100/§26a>

This is an unofficial translation of the Norwegian version of the Act. Legal authenticity remains with the Norwegian version. In the event of any inconsistency, the Norwegian version shall prevail:

Nature Diversity Act Section 26a

The King may determine the rules necessary for the implementation of Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23th October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy (Water Directive) in Norwegian legislation.

Source:

<https://lovdata.no/lov/2009-06-19-100/§26a>

23.0. Sammenstilling av lover

NMF kommentar

Norges Vannforskrift bør - i henhold til EØS-avtalen artikkel 7b) være i samsvar med WFD, nemlig for å fremme de samme formålene og motivene som følger av EØS-avtalen. At avtalepart kan bestemme form og metode for gjennomføring betyr at WFD er obligatorisk i Norge og det må være en del av nasjonal rett. Verken formålet med Vannforskriften eller flere av de spesifikke bestemmelsene samsvarer med WFD. Ved å sammenstille disse er vi klar over og ser hvor Norge svikter.

Som en introduksjon viser vi til EUs miljøpolitikk:

23.1. THE TREATY ON THE FUNCTIONING OF THE EUROPEAN UNION

CONSOLIDATED VERSIONS OF THE TREATY ON EUROPEAN UNION AND THE TREATY ON THE FUNCTIONING OF THE EUROPEAN UNION

Source:

<https://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law/treaties/treaties-force.html#new-2-51>

NMF comment: Bold text added.

Article 191

(ex Article 174 TEC)

1 Union policy on the environment shall contribute to pursuit of the following objectives:

- **preserving, protecting and improving** the quality of the environment.
- **protecting human health.**
- prudent and rational utilisation of natural resources.
- promoting measures at international level to deal with regional or worldwide environmental problems and in **particular combating climate change.**

2. Union policy on the environment shall aim at a high level of protection taking into account the diversity of situations in the various regions of the Union. It shall be based on the precautionary principle and on the principles that **preventive action should be taken**, that environmental damage should as a priority be rectified at source and that the polluter should pay.

In this context, harmonisation measures answering environmental protection requirements shall include, where appropriate, a safeguard clause allowing Member States to take provisional measures, for non-economic environmental reasons, subject to a procedure of inspection by the Union.

3. In preparing its policy on the environment, the Union shall take account of:

- available scientific and technical data,
- environmental conditions in the various regions of the Union,
- the potential benefits and costs of action or lack of action,
- the economic and social development of the Union as a whole and the balanced development of its regions.

4. Within their respective spheres of competence, the Union and the Member States shall cooperate with third countries and with the competent international organisations. The arrangements for Union cooperation may be the subject of agreements between the Union and the third parties concerned.

The previous subparagraph shall be without prejudice to Member States' competence to negotiate in international bodies and to conclude international agreements.

23.2. DIRECTIVE 2000/60/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 23 October 2000 (WFD)

NMF kommentar: Fet tekst lagt til.

Acts whose publication is obligatory.

DIRECTIVE 2000/60/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 23th October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy.

Source:

https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:5c835afb-2ec6-4577-bdf8-756d3d694eeb.0004.02/DOC_1&format=PDF

(11) As set out in Article 174 of the Treaty, the Community policy on the environment is to contribute to pursuit of the objectives of **preserving, protecting and improving** the quality of the environment, imprudent and rational utilisation of natural resources, and to be based on the **precautionary principle and on the principles that preventive action** should be taken, environmental damage **should, as a priority, be rectified at source** and that the polluter should pay.

(22) This Directive is to contribute to the progressive **reduction** of emissions of hazardous substances to water.

(25) Common definitions of the status of water in terms of quality and, where relevant for the purpose of the environmental protection, quantity should be established. Environmental objectives should be set to ensure that **good** status of surface water and groundwater is achieved throughout the Community and that **deterioration** in the status of waters is prevented at Community level.

(26) Member States should aim to achieve the objective of at least good water status by defining and implementing the necessary measures within integrated programs of measures, taking in to account existing Community requirements. Where good water status already exists, it **should be maintained**. For groundwater, in addition to the requirements of good status, any significant and sustained **upward trend in the concentration of any pollutant should be identified and reversed**.

(27) The ultimate aim of this Directive is to achieve the elimination of priority hazardous substances and contribute to achieving concentrations in the marine environment near background values for naturally occurring substances.

While – as documented – the main rule and basis for justification is to “eliminate”, “maintain”, “deterioration ... prevented”, “reduction of emission”, “preserving, protecting and improving the quality of the environment” etc. only the **Water-Directive Article 4 no. 6** entail national states to ignore Temporary deterioration” if resulting from “natural cause or force majeure..., which could not reasonably have been foreseen”:

DIRECTIVE 2000/60/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 23 October 2000

Article 4 Environmental objectives.

Temporary deterioration in the status of bodies of water shall not be in breach of the requirements of this Directive if this is the result of circumstances of natural cause or force majeure which are exceptional or could not reasonably have been foreseen, in particular extreme floods and prolonged droughts, or the result of circumstances due to accidents which could not reasonably have been foreseen, when all of the following conditions have been met:

Source:

https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:5c835afb-2ec6-4577-bdf8-756d3d694eeb.0004.02/DOC_1&format=PDF

NMF kommentar

Generell vurdering av EUs miljøpolitikk:

1. EU-direktivet er først og fremst basert på en enveisklausul, nemlig **reduksjon, opphør, utfasing, unngå forverring**.
2. Prinsippet om **forurensner betaler**.
3. Prinsipp for **kildekontroll**.
4. Prinsipp om at ikke noe overflatevann skal ha en tilstand dårligere enn **god**.

Nasjonale tiltak og/eller tillatelser **kan bare resultere i forbedret vannkvalitet, og ikke forverre det med ett unntak som angitt i WFD 4 nr. 6. Artikkel 1** angir handlingsomfanget til nasjonalstaten når den skal ta beslutninger som berører vannbehandling og kvalitet nasjonalt. WFD - når den blir adoptert nasjonalt - setter linjen på at **all nedbrytning og forverring som er funnet til og med 2000 gradvis bør opphøre**.

Dette betyr at **tiltak** som iverksettes i det følgende og som direkte eller indirekte tilfører kystvannet **bare skal forbedre vannmiljøet. Pågående utslipp skal opphøre eller fases ut. Arbeid, forhold eller tiltak som forverrer vannmiljøet, skal ikke kunne fortsette, mye mindre ikke igangsettes**.

23.3. Norges vannforskrift sammenlignet med WFD

NMF kommentar: Fet tekst lagt til

Vannforskriften § 1. Formål

Formålet med denne forskriften er **å gi rammer** for fastsettelse av miljømål som skal sikre en **mest mulig helhetlig beskyttelse** og bærekraftig bruk av vannforekomstene.

Forskriften skal sikre at godkjente vannforvaltningsplaner med tilhørende tiltaksprogrammer revurderes og oppdateres hvert sjette år.

Kilde:

<https://lovdata.no/forskrift/2006-12-15-1446/§1>

This is an unofficial translation of the Norwegian version of the Act. Legal authenticity remains with the Norwegian version. In the event of any inconsistency, the Norwegian version shall prevail:

The Water Regulation Section 1. Purpose

The purpose of these regulations is to **provide a framework** for setting environmental goals that will **ensure the most comprehensive protection and sustainable use of water bodies**.

The Regulations shall ensure that approved water management plans with associated action programs are reassessed and updated every six years.

Source:

<https://lovdata.no/forskrift/2006-12-15-1446/§1>

EUROPEAN PARLIAMENT AND COUNCIL DIRECTIVE 2000/60/EC of 23 October 2000:

Article 1

The purpose of this Directive is to establish a framework for the protection of inland surface waters, transitional waters, coastal waters and groundwater which:

- (a) **prevents further deterioration** and **protects** and **enhances** the status of aquatic ecosystems and, with regard to their water needs, terrestrial ecosystems and wetlands directly depending on the aquatic ecosystems.

Source:

<http://www.vannportalen.no/globalassets/nasjonalt/dokumenter/regelverk/vanndirektivet.pdf>

NMF kommentar

Sammenligningen mellom vannforskriftene (2006) og WFD (år 2000) innebærer følgende observasjon:

Mens hovedformålet med WFD er å bedre kvaliteten til dårlig vannmiljøet, og som aksepterer forverrede vannmiljøet i **bare to tilfeller - dvs. naturlig årsak eller force majeure** - åpner vannreguleringen i Norge opp for å akseptere at vannmiljøet går fra status **utmerket eller godt til dårlig og verre**. Dette er i strid med WFD av følgende grunner:

Vannforskriftens §1 (formålsparagrafen) gjenspeiler ikke WFD Artikkel 1 og åpner opp for å tillate forurensning av vannmiljøet.

Vannforskriftens §12 «Ny aktivitet» gjenspeiler ikke WFD artikkel 4.7. WFD er fast bestemt på at ny bærekraftig aktivitet **ikke skal permanent forringe andre avnnforekomster i vanddistriktet. Alle hjelpemidler skal brukes for å forhindre negative bivirkninger**. Les her:

WFD Artikkel 4.7:

«When applying paragraphs 3,4,5,6 and 7, a Member State shall ensure that the application **does not permanently exclude or compromise the achievement of the objectives of this Directive in other bodies of water within the same river basin district** and is consistent with the implementation of other Community environmental legislation.»

NMF føyer til at den mobile oppdrettsnæringen ikke under noen omstendigheter kan påberope seg WFD 4.7. Dette forklares med at mobile forurensende virksomheter ikke har kontroll på hvor forurensningen deres påvirker, altså er ikke en kontrollerbar virksomhet. En annet fellende punkt for Raudsand er multipåvirkningen med denne andre virksomhetene.

Raudsand gruvevirksomhet ble drevet på gamlemåten med dumping i fjorden, en svært ødeleggende måte med store naturskader som følge. Hydro Aluminium har også bidratt til langtidsskader med utslipp av fluor, PAH og PCB - og det like ved lakseførende elver og vassdrag. Heller ikke denne virksomheten kan dekke seg bak WFD Artikkel 4.7.

Aktiviteter som gruvedrift, deponi, aluminiumsindustri og havbruksnæring bidrar til en sammensatt forurensning og som ikke er i nærheten av å kunne benytte WFD 4.7. Slik aktivitet forårsaker langvarig forurensning og skader naturen, både terrestrisk-, og vannmiljø, og hele det økologiske samfunn. Kombinert multiforurensning utgjør en stor risiko som Tingvollfjorden/Sunndalsfjorden og som lokaliteten i lang tid har blitt utsatt for og stadig blir utsatt for.

WFD Article 4.7: Etter NMFs syn må terskelen for å påberope bruken av WFD artikkel 4.7 være veldig høy. Nasjonale hensyn og oppfyllelse av begrepene sysselsetting og overskudd, kan raskt sette WFDs visjoner og grunnlag på spill:

BESKYTTE; BEVARE; FORBEDRE.

NMF kommentar: Fet skrift lagt til.

Vannforskriften § 12 Ny aktivitet eller nye inngrep

Ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst kan gjennomføres selv om dette medfører at miljømålene i § 4–§ 7 ikke nås eller at tilstanden forringes, dersom dette skyldes:

- a) nye endringer i de fysiske egenskapene til en overflatevannforekomst eller endret nivå i en grunnvannsforekomst, eller
- b) ny bærekraftig aktivitet som medfører forringelse i miljøtilstanden i en vannforekomst fra svært god tilstand til god tilstand.

I tillegg må følgende vilkår være oppfylt:

- a) alle praktisk gjennomførbare tiltak settes inn for å begrense negativ utvikling i vannforekomstens tilstand,
- b) samfunnsnyttene av de nye inngrepene eller aktivitetene skal være større enn tapet av miljøkvalitet, og
- c) hensikten med de nye inngrepene eller aktivitetene kan på grunn av manglende teknisk gjennomførbarhet eller uforholdsmessig store kostnader, ikke med rimelighet oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre.

Der ny aktivitet eller nye inngrep er gjennomført i planperioden, skal begrunnelsen for dette gjengis i oppdatert vannforvaltningsplan. Dersom det er gitt tillatelse til nye aktiviteter eller nye inngrep, skal dette også fremgå av vannforvaltningsplanen.

Kilde:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-12-15-1446>

This is an unofficial translation of the Norwegian version of the Act. Legal authenticity remains with the Norwegian version. In the event of any inconsistency, the Norwegian version shall prevail:

The Water Regulation Section 12 New activity or new intervention.

New activity or new interventions in a water body can be carried out even if this means that the environmental goals in § 4 – § 7 are not reached or that the condition deteriorates, if this is due to:

- a) new changes in the physical characteristics of a surface water body or altered level of a groundwater body, or
- b) new sustainable activity which causes deterioration in the environmental state of a body of water from very good condition to good condition.

In addition, the following conditions must be met:

- a) all practically feasible measures are put in place to limit negative development in the state of the water body;
- b) the social benefits of the new interventions or activities are greater than the loss of environmental quality; and
- c) the purpose of the new interventions or activities cannot, due to lack of technical feasibility or disproportionate costs, be reasonably achieved by other means which are significantly better in the environment.

Where new activity or new interventions have been carried out during the plan period, the justification for this shall be reproduced in an updated water management plan. If new activities or new interventions have been authorized, this must also be stated in the water management plan.

Source:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-12-15-1446>

DIRECTIVE 2000/60/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy.

Article 4.7

Environmental objectives

7. Member States will not be in breach of this Directive when:
 - failure to achieve good groundwater status, good ecological status or, where relevant, good ecological potential or to prevent deterioration in the status of a body of surface water or groundwater is the result of new modifications to the physical characteristics of a surface waterbody or alterations to the level of bodies of groundwater, or
 - failure to prevent deterioration from high status to good status of a body of surface water is the result of new sustainable human development activities
 and all the following conditions are met:
 - a) all practicable steps are taken to mitigate the adverse impact on the status of the body of water;
 - b) The reasons for those modifications or alterations are specifically set out and explained in the river basin management plan required under Article 13 and the objectives are reviewed every six years;
 - c) The reasons for those modifications or alterations are of overriding public interest and/or the benefits to the environment and to society of achieving the objectives set out in paragraph 1 are outweighed by the benefits of the new modifications or alterations to human health, to the maintenance of human safety or to sustainable development, and
 - d) the beneficial objectives served by those modifications or alterations of the water body cannot for reasons of technical feasibility or disproportionate cost be achieved by other means, which are a significantly better environmental option.
8. When applying paragraphs 3,4,5,6 and 7, a Member State shall ensure that the

application ***does not permanently exclude or compromise the achievement of the objectives of this Directive in other bodies of water within the same river basin district*** and is consistent with the implementation of other Community environmental legislation.

Source:

https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:5c835afb-2ec6-4577-bdf8-756d3d694eeb.0004.02/DOC_1&format=PDF

NMF kommentar

Vannforskriften er imidlertid ugyldig i tilfelle ytterligere forverring; dvs. fra gode til **dårlige forhold**. Ingen vet når eller om dette kommer til å skje. I en slik situasjon er forsiktighetsprinsippet i Naturmangfoldloven §9 ikke bare gjeldende, men obligatorisk, som det fremgår av lovteksten, «**skal**».

Naturmangfoldloven § 9 Førre-var-prinsippet

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig, vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

Kilde:

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>

This is an unofficial translation of the Norwegian version of the Act. Legal authenticity remains with the Norwegian version. In the event of any inconsistency, the Norwegian version shall prevail:

Nature Diversity Act Section 9 Precautionary principle.

When a decision is made without sufficient knowledge of the effects it may have on the natural environment, the aim shall be to avoid possible significantly damage to the natural diversity. If there is a risk of serious or irreversible damage to natural diversity, a lack of knowledge should not be used as a reason for postponing or failing to take management measures.

Source:

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>

NMF kommentar

NMFs stilling til dette er at denne «**risikoen**» ikke bare er en fjern risiko, men en sterk sannsynlighet for at dette kan materialisere seg. Den sviktende gjennomføringen av føre var-prinsippet, bryter med naturmangfoldloven §9.

Uavhengig av konklusjonen til dette spørsmålet, er det store utfordringer til forventet gyldighet av lisensen for å deponere giftig og farlig avfall nær Tingvollfjorden. Som allerede indikert, er overføringen av WFD utilstrekkelig. WFD tillater rett og slett ikke Norge å omgjøre/lage om vannforskriften §12, om ny aktivitet eller intervensjon for disse formål i og ved Raudsand. WFD er bindende for Norge, EØS-avtalen artikkel 7b).

EU/EØS-nasjonalstatene er fritatt for å iverksette tiltak hvis forringelse tilkommer fra en “naturlig årsak eller force majeure”. Dette er hendelser utenfor rekkevidde for nasjonalstaters ansvar in casu Norge.

Denne rettigheten er begrenset: Det er bare i tilfelle «midlertidig forverring» og i tilfelle at den kommende katastrofen ikke med rimelighet kunne ha vært forutsett "i tillegg til en lang rekke forhold som er oppført i WFD artikkel 4 nr. 6.

Vi trenger ikke å grave dypt ned i teksten for å konkludere med at vannforskriften opererer langt utenfor WFD-unntaket. Dermed har ikke innrømmelsene som tillater å «deponere» giftig og farlig avfall nær eller ved Tingvollfjorden noen rettsklausul.

23.4. Avvik

Vannforskriften samsvarer ikke med WFD, snarere tvert imot, fordi vannforskriften på samme måte som WFD ikke har noen ordlyd som forbyr myndighetene fra å godkjenne eller iverksette tiltak som forverrer kvaliteten på kystvannet.

Slik Regjeringen formulerer seg i vannforskriften er det ikke tatt hensyn til WFD. Her tales det i vannforskriften §1 kun om fastsettelse av miljømål uten at det klausuleres at ingen forverring er lovlig. Slik formålsparagrafen er utformet kan det f.eks. settes grenseverdier som er så høye at selv den verste kloakk kan finne aksept og således godkjennes som lovlig.

Hemmeligheten da er å finne en resipient som er 100 % ren. Når den så etter noe år går ned fra god til dårlig, består trikset i å få miljøvernmyndighetene med på at anlegg flyttes slik at en da 100 % ren fjord får «fordelen» av å få anlegget, som så nedsarver fjorden og slik fortsetter det inntil alle fjorder er i dårlig eller svært dårlig tilstand.

Begrunnelsen er da enkel nok – nemlig at det vannforskriften forplikter Norge til er «**mest mulig helhetlig beskyttende forvaltning skal praktiseres**». Det er nok at kystvannet har «**god økologisk og god kjemisk tilstand**»

Slik Norge i dag praktiserer regelverket holder det da å vise til at forurensere ikke har råd til å ta hånd om søppel, kloakk, avfall etc., så da er det heller ikke mulig å forbedre tilstand.

Vannforskriften § 4 Miljømål for overflatevann

Tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand, i samsvar med klassifiseringen i vedlegg V og miljøkvalitetsstandardene i vedlegg VIII.

Kilde:

<https://lovdata.no/forskrift/2006-12-15-1446/§4>

This is an unofficial translation of the Norwegian version of the Act. Legal authenticity remains with the Norwegian version. In the event of any inconsistency, the Norwegian version shall prevail:

The Water Regulation Section 4 Environmental targets for surface water

The condition of surface water must be protected from deterioration, improved and restored with objective to ensuring that the water bodies have at least good ecological and good chemical status, in accordance with the classification in Annex V and the environmental quality standards in Annex VIII

Source:

<https://lovdata.no/forskrift/2006-12-15-1446/§4>

Vannforskriften 1.2 Normative definisjoner for klassifisering av økologisk status:

Sammendrag: Vann som viser tegn til **omfattende endringer** i verdiene av biologiske kvalitetselementer for den aktuelle overflatevannforekomst, og hvor relevante biologiske samfunn skiller seg vesentlig fra det som normalt er assosiert med typen friskt overflatevannforekomst under uforstyrrede forhold, er **klassifisert som dårlig**.

Vann som viser tegn på **alvorlige endringer** i verdiene av biologiske kvalitetselementer for den spesielle typen overflatevannskropp, og der store deler av relevante biologiske samfunn som normalt er assosiert med typen overflatevannskropp under uforstyrrede forhold er fraværende, er **klassifisert som svært dårlig**.

Vannforskriften

Vedlegg V. Klassifisering og overvåking

1.2 Normative definisjoner for klassifisering av økologisk tilstand

Sitat:

Vann som viser tegn på omfattende endringer av verdiene for biologiske kvalitetselementer for den aktuelle typen overflatevannforekomst, og der relevante biologiske samfunn avviker vesentlig fra det som normalt forbindes med typen overflatevannforekomst under uberørte forhold, klassifiseres som dårlig.

Vann som viser tegn på alvorlige endringer av verdiene for biologiske kvalitetselementer for den aktuelle typen overflatevannforekomst, og der store deler av relevante biologiske samfunn som normalt forbindes med typen overflatevannforekomst under uberørte forhold, er fraværende, klassifiseres som svært dårlig.

Kilde:

https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-12-15-1446/KAPITTEL_12-1-2#KAPITTEL_12-1-2

This is an unofficial translation of the Norwegian version of the Act. Legal authenticity remains with the Norwegian version. In the event of any inconsistency, the Norwegian version shall prevail:

The Water Regulation

Appendix V. Classification and monitoring

1.2 Normative definitions for classification of ecological state

Quotation:

Water showing signs of extensive changes in the values of biological quality elements for the type of surface water body in question, and where relevant biological communities differ significantly from what is normally associated with the type of surface water body under untouched conditions, is classified as poor.

Water that shows signs of serious changes in the values of biological quality elements for the particular type of surface water body, and where large parts of relevant biological communities normally associated with the type of surface water body under undisturbed conditions are absent, are classified as very poor.

Source:

https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-12-15-1446/KAPITTEL_12-1-2#KAPITTEL_12-1-2

NMF kommentar

Eksempel: Repparfjord, en biotop som tidligere støttet et mangfoldig liv og urørt liv før 1971, etter 9 år med gruvedrift, er alt slags liv slukket fjordforvaringsområdet. Her er var tilstanden ikke veldig dårlig. I dag 2019; 40 år senere seiret en av gruveselskapets marine biologiske eksperter da han oppdaget noen få hint om liv i et område hvor det eksperimentelt ble bygget “deponi” i fjorden.

WFD artikkel 1 understreker ordene “BEVARE, BESKYTTE OG FORBEDRE”.

Vannforskriften **formulerer «for å sikre en mest mulig omfattende beskyttelse som mulig»**. Du skal ikke grave dypt inn i tekstene for å forstå at ulikhetene er store og at den røde tråden er fraværende mellom EØS-avtalen 7b - Naturmangfoldloven § 26a - WFD - Vannforskriften - Drikkevannsdirektivet - Drikkevannsforskriften.

WFD Artikkel 1a:

«Formålet med dette direktivet er å etablere et rammeverk for beskyttelse av innsjøoverflater, overgangsvann, kystvann og grunnvann som (d) sikrer gradvis reduksjon av grunnvannsforurensning og forhindrer videre forurensning.»

Vannforskriften §1:

«Formålet med denne forskriften er å gi et rammeverk for å sette miljømål som skal sikre den mest omfattende beskyttelsen og bærekraftig bruk av vannforekomster.»

Drikkevannsdirektivet Artikkel 1:

«Målet med dette direktivet skal være å beskytte menneskers helse mot skadelige effekter av forurensning av vann beregnet til konsum ved å sikre at det er sunt og rent.»

Drikkevannsforskriften §1

«Formålet med denne forskriften er å sikre tilførsel av drikkevann i en tilfredsstillende mengde og av tilfredsstillende kvalitet, inkludert å sikre at drikkevannet ikke inneholder skadelig forurensning av noe slag og ellers er helsetilfredsstillende.»

NMF kommentar

Norge har ikke lov til å endre den opprinnelige teksten til EU-direktiver. Det må stilles spørsmål om hvorfor Norge oppretter egne regler på sidelinjen for EU-direktiver, med innhold som ikke er i samsvar med EU-direktivene?

24.0. Konklusjon

25.0. Hovedpunkter fra konklusjonen

25.1. Land deponi

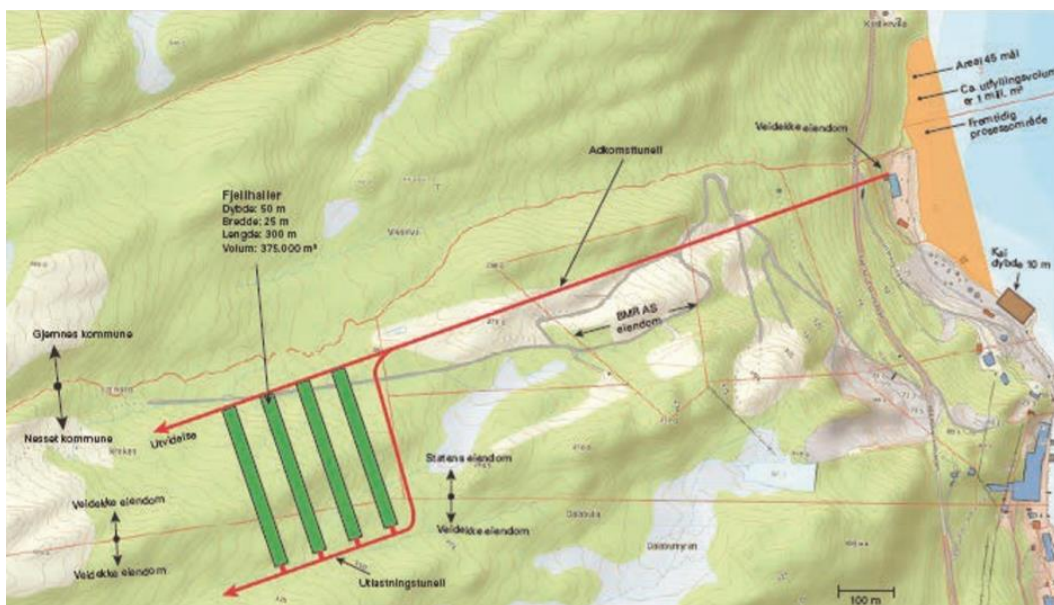
Rausand alternativet: De norske myndigheter planlegger med å legge til rette for:

- Mottak.
- Deponering.
- Gjenvinning av uorganisk farlig avfall.
- Sprengning ut nye fjellhaller med en kilometer transport-tunell tilknyttet.
- Kryssetunneler skal lagre alle typer uorganisk farlig avfall.
- Anlegge produksjonsområde for pukk og grus.
- Sjøutfylling i Tingvollfjorden.
- Etablering av et nytt industriområde.
- Anlegge ny dypvannskai, nye veier, renseanlegg tilknyttet prosessanlegg og et forsknings- og utviklingssenter.

Siden det ikke er klart hva som er lagret i det gamle gruveområdet, utgjør ny virksomhet i seg selv en fare og stor risiko. Dette skyldes manglende historisk kontroll og overvåking på anleggsområdet, der den norske stat har medvirket til at aktivitetene har kommet ut av kontroll over tid. Mangel på dokumentasjon er også bekymringsfullt, dette angår spesielt Bergmester Raudsands manglende oppfølging av det som faktisk ble mottatt ved det gamle deponiet.

Det hersker usikkerhet om det gamle gruvesystemet med omkringliggende berg tåler ytterligere påkjenninger som utsprøngning av tunneller og fjellhaller fører til. Tåler den «skjøre» fjellstrukturen belastningen?

I tillegg til at bergarten er en sammenhengende masse av sprekker og berggrunnssoner, har Raudsand ustabilitet på grunn av de store 20 millioner m³ åpne berghulrom fra gruveperioden, pluss at den tidligere er blitt utsatt for den store eksplosjon i 1994 og hva den senere gruvekollapsen har ført til (og vil føre til) sprekker og ustabilitet. Den planlagt virksomheten vil påføre berget ytterligere belastninger.

Figur: Plantegningen viser nye fjellhaller og 1 km transport-tunnell.

Det første trinnet er å kreve at staten krever følgende tiltak på eksisterende område:

- Kjernebore-og analysere formasjonene i deponiene.
- Isotopanalyse av avrenningsvann og vann utlekket til Tingvollfjorden
- Tilsvarende boreprøver på grunnvannet i området for å kvalitetsikre vannet samfunnet.

I tilfelle realisering/etablering av et nasjonalt deponi for farlig avfall, lovet de norske myndigheter i 2003 å rydde opp i eksisterende avfall. Raudsand sin nærhistorie er full av ulovligheter og forurensninger, skal nå aksepteres å ytterligere å bli miljøbelastet. Innbyggerne her er delt i «splitt og hersk» konflikt og det er knyttet til arbeidsplasser og til stor usikkerhet og bekymring for naturområdenes evne til å opprettholde sin naturlige ballanse. Den samlede miljøpåvirkningen fra nye aktiviteter blir for stor i et område som allerede er sterkt forurensset og fortsatt forurenses av flere næringer.

25.2. Vann

Hav og kyst med sin økologi er den nærmeste nabo til farlig avfall. Tingvollfjorden/Sunnalsfjorden er en nasjonal laksefjord med viktige forbindelser til hav, kyst, elver og

vassdrag, biotoper som er veldig sårbare. ***Norge har en sterk forpliktelse til å ta vare på vannmiljøet, også på et internasjonalt nivå.***

I et historisk perspektiv har Tingvollfjorden/Sunndalsfjorden blitt påvirket negativt av driften av Aluscan AS, Alumox AS, Aluvest AS, Reox AS, selskaper som har drevet med sekundær og tertiær aluminiumsproduksjon. Vi vet også at Hydro Aluminium har forurenset den nedre delen av Sunndalsfjorden og er plassert rett ved den nasjonale laksefjord, lakseelver og vassdrag. Hele fjordsystemet er nå satt under et «multibelt press» fra menneskeskapt virksomhet. Det er ikke lett å bevise at grunnvann og drikkevann er forurenset, men sannsynligheten for forurensning øker med tilstrømningen med tiden og av forurenset avfall som er utplassert i nedbørsfeltet, med gjennomstrømning av sigevann mot udekket farlig avfall og gruver gjennom mange år.

I nyere tid har havbruksnæringen bidratt til ytterligere forurensning og økologisk påvirkning i form av blant annet:

- Organisk avfall.
- Fosfor (verdifulle Grunnstoff).
- Nitrogen, eutrofiering
- Medisinbruk.
- Kjemisk avfall som Kobber
- Sykdom, bakterier og virus
- Uforutsett bruk av rensefisk
- Rømninger fra oppdrett
- Plastavfall i forskjellige former og varianter fra havbruk, deriblant mikroplast.

Oppdrettsnæringen fremstår som en sammensatt fabrikk uten krav til rensing og som påvirker hele vannsøylen, deriblant villaks, sjørørret, sjørøye, kysttorsk, sei, reker, bunndyr.....

25.3. Transport av farlig avfall

Landtransport og sjøtransport av farlig avfall på og nær Tingvollfjorden/Sunndalsfjorden er en unødvendig risiko. Det finnes ikke oversikt over hva slags avfall som faktisk er plassert i eksisterende deponi, gruve og sjø/sjøbunn. Vannmiljøet er allerede svært tungt belastet med ukjent forurensning. En fremtidig ulykke vil føre til ytterligere forverring med en «giftig cocktail» som resultat. Slike ulykker i vannresipient er svært vanskelig å begrense/håndtere.

25.4. Oppsummerte problemer

De forskjellige operatørenes nær-historiske oppbevaring og behandling av farlig avfall i Raudsand har ført til:

- Brudd på EU-direktiver.
- Ukontrollerte utslipp fra ulike virksomheter som har bidratt til å forurense Tingvollfjorden/Sunndalsfjorden. Sjøbunnen har blitt tungt belastet med giftig og farlig avfall i flere tiår.
- Mange typer forurensning har kommet ut av kontroll.
- Staten har ikke fulgt opp godt nok, selv på leietakers virksomhet på statens egen eiendom.
- Innbyggere og miljøorganisasjoner har mistet tilliten til næringene her, prosesser og politisk ledelse.

- Total belastning på Raudsand fra gruvedrift deponier, havbruksnæringen, Hydro Aluminium og kommunale avløp, bidrar til at hele fjordsystemet (den nasjonale laksefjorden) er forurensset og fortsatt lenge vil forurennes pga. avrenning.

Tingvollfjord/Sunndalsfjord har tilstanden: Vannforekomst: Ikke god kjemisk tilstand, og dårlig økologisk tilstand.

Tiden er ikke inne for å etablere nye områder for avhending av farlig avfall på Raudsand.

Tiden er inne for å rense opp forurensningen og la naturen finne veien tilbake til sin harmoniske og naturlige balanse. Viktig er å gjenskepe tilliten til innbyggerne.

Et nasjonalt deponi for farlig avfall kan ikke lokaliseres på Raudsand.

Tiden er inne for å rydde opp i historisk farlig avfall og gjenopprette kvaliteten på miljøet (jord og vann).

26.0. Kort sammendrag

Figur: Desember 2002. Kurt Oddekalsv og STORSEKKER. **Frykter det verste!**

Leder for NMF, Kurt Oddekalsv har fulgt Raudsands miljøsituasjon i mange år, nå har han har anmeldt Nesset kommune til politiet. Årsaken er mangelen på å registrere grunnleggende forurensning. NMF påpeker at unnlatelse av registrering er brudd på gjeldende regelverk som blant annet slår fast at innbyggerne har rett til denne typen miljøinformasjon.

Nesset kommune oppfordres til å registrere grunnforurensning på Raudsand i Miljødirektoratets database for grunnforurensning. Det er også andre steder i Nesset kommune hvor det er grunnforurensning som ikke er blitt registrert i databasen for landforurensning.

Til tross for at Nesset kommune er kjent med forurensede områder på Raudsand, er det fortsatt ikke registrert noen grunnforurensning i databasen, noe som NMF mener er

fullstendig uhodbart og kommunal ansvarsfraskrivelse som har førstehåndskjennskap til og kunnskap om lokaliteten.

NMF har forfulgt sakene om behandling av urensset prosessvann, saltslagg og annet giftig og farlig uorganisk avfall som har blitt plassert ut på åpne deponier, og som er sluppet urensset direkte ut i Tingvollfjorden. NMF har foretatt undersøkelser av sjøbunnen rett på utsiden av Raudsand med fjernstyrt undervannsfarkost våren 2018. Sjøbunnen ser ut som et «månelandskap» og fremstår livløst.

Regjeringen med departementer og direktorater har mislyktes i sin oppgave med å sikre at ukontrollert farlig avfall ikke blir tilført den gamle gruen, deponier, grunnen og tilslutt Tingvollfjorden, inntil Aluscons konkurs i 2002.

De miljømessige hensyn er ikke ivaretatt. I gruvene og sjaktene er det etablert en «kjemisk cocktail-tilstand», og ingen vet hva innholdet består av og hva de kjemiske reaksjonene kan medføre. Her bobler og syder i dag med blant annet utslipp av metan- og hydrogengass. Ammoniakk og fosfin frigjøres når saltslagg kommer i kontakt med vannet i gruveganger og i sjakter.

Vanadium

Gruven har en dokumentert reserve på 15.000.000 tonn vanadium malm av god kvalitet, klar til utvinning. **Det kan være den største forekomsten av vanadium i Vest-Europa**, og fremstår som en stor ressurs for Norge. Men en slik ressurs må heller ikke føre til ytterligere miljøkriminalitet.

Vanadium er et viktig metall i industrien. Etterspørselen øker stadig og er sjeldne på dagens marked. Det er en veldig interessant utvikling av bruken av vanadium i fremtidens batterier, som erstatning for litumbatteriene.

Staten bør anerkjenne denne store muligheten på vegne av fremtidige generasjoner, og tenke seg nøye om før de tar beslutninger som kan blokkere denne ressursen for godt. Siden det har vært mangel på sikkerhet, løpsk forurensning og pinlige miljørettssaker, ber NMF nå om at ESA griper inn for å sikre at Norge ikke fortsetter med å praktisere på utsiden av EUs direktiver.

26.1. Systematisk miljøkriminalitet

Det er alvorlig at ulike aktører/operatører kan praktisere systematisk miljøkriminalitet over så mange år, uten å bli stoppet av de norske myndigheter.

Kort historikk med forurensningsaktiviteter på Raudsand:

- Forurensning fra tungmetaller fra den gamle gruven (rundt 1910-1982. Første last i 1875).
- Ustabil gruve og rase (den største i 1974).
- Pumpingen ble deretter stoppet og gruven ble fylt med vann til havnivå (0 meter over havet). Gruven består av 52 km horisontale tunneler, den går opp til 250 meter og ned til omtrent 600 meter under havet.
- Forurensning av PCB - permanent forurensning for det marine økosystemet og fiskeindustrien (1960-1982).
- Lagring av avfall som inneholder dioksiner (rundt 1989-2002).
- PAH, og fare for dannelse av polyklorete og polyfluorete forbindelser (ca. 1989-2002).
- Fare for at lagring av radioaktivt avfall har funnet sted (rundt 1989-2002).
- Import av europeisk og ikke-europeisk avfall (rundt 1995-2002). Stopp import: Brev 18/10/2002 SFT til Aluscan 98/3414.
- «Aluscan AS» konkurs (november 2002).
- I dommen fra Høyesterett står det: «[...] Miljøkriminalitet ble med andre ord begått». Høyesterett slo fast at selskapet hadde opptrådt ulovlig med kriminell hensikt.
- På grunn av mangel på midler fullfører ikke «Økokrim» (Norsk myndighet for etterforskning og tiltale av økonomisk og miljømessig kriminalitet) etterforskningen av «Aluscan AS». «Økokrim» skulle gå via serveren til selskapet, som sannsynligvis inneholdt relevant informasjon om typen og mengden ulovlig avfall (2007).
- Ukjent avfall etterlatt i tunnelen mot hovedsjakten, og sannsynligvis i selve sjakten, som er 600 meter dyp (etter 2002).
- Radioaktivt materiale funnet i feltet (2002). Informasjon overført av det svenske strålevernbyrået, uten tilbakemelding. Statens strålevern ble varslet, men ga ingen tilbakemelding. Anomalier i data fra NGU i hull nummer 4 og 5, 2017.
- Tungmetallforurensning fra aluminiumgjennvinning. Metaller, som ble deponert både lovlig og ulovlig (rundt 1970-1994, Cu, Cn, Ni, Zn, Cd, Pb, Hg, Al, As, etc.)
- Reaktivt, ubehandlet avfall som fremdeles er til stede på anlegget med ukjent mengde og beliggenhet.
- Eksplosjon sjakt i 1994. Dannelse av gass fra samme sjakt i 2016/2017.
- Andre eksplosjoner (NILU, 2003): «[...] store mengder vann fra gruven, som oversvømte kaiområdet, noe som tyder på større eksplosjoner».
- Unnlatelse av å rette opp deponi 1 - ny ordre, «Brev fra Miljødirektoratet, 2013»: Forbedringen utsatt til 2018. (Merk: Saneringsløsningen foreslått av Miljødirektoratet løser ikke problemet, men skaper i stedet risikoen for eksplosive gasslommer).

Hvor mye ukontrollert reaktivt materiale som kan produsere eksplosiv er gass i området i dag? Det ser ut som om data om dette har gått tapt, og det mangler også mye informasjon om hva som er dumpet her og hvor.

Tusenvis av tonn saltslagg ble importert også etter 1994 og frem til nedleggelse i 2002. Saltslagget ble tømt av selskapet i den gamle gruven ved hjelp av rør som ble senket ned i gruvesjaktene. Praksisen fortsatte til gruven ble full!

Gruveområdet strekker seg over 52 kilometer i horisontale tunneler, ned til 600 meter under havet. Det anslås at total masse som er fjernet fra gruen er på 20 mill. m³. Når det gjelder sjakten der det fremdeles foregår gassutvikling (og hvor eksplosjonen skjedde i 1994), anslås at så mange m² masse var fjernet fra gruen i 1982. Gruen har tre hovedsjakter.

Aluscan pumpet 5000 m³ prosessslam (fra saltslaggprosessen) årlig inn i den gamle gruen fra 1989 til 2002. Når avfallet kommer i kontakt med vann, frigjøres giftige og flyktige gasser som ammoniakk, fosfin og hydrogensulfid, og eksplosive gasser som hydrogen og metan kan også dannes.

Det har vært flere klager på ubehagelig lukt i området, og det har vært mindre eksplosjoner og branner i gruvesystemet og stor eksplosjonsfare på grunn av dannelse av hydrogen.

Følgende spørsmål må derfor stilles:

- Hvor mye av det ustabile materialet er ~~hæ~~ allerede reagert?
- Hvor mye materiale er igjen og kan reagere kjemisk?
- Hvor mye slikt materiale reagerer kjemisk akkurat nå?

Miljødirektoratets tilsynsrolle

Tilsyn med dette reaktive forhold og sikkerheten og avvikshåndteringen har ikke fungert tilfredsstillende.

Miljødirektoratets sentrale oppgaver og ansvar er å sikre at norsk natur forvaltes riktig og at de skal se til at forurensning forhindres.

Miljødirektoratet skal overvåke, informere, utøve myndighet, føre tilsyn med og veilede regionale og kommunale myndigheter, samarbeide med alle myndigheter i relevante sektorer, fungere som en ekspertrådgiver og **bistå i internasjonal miljøinnsats**.

Multisammensatte miljøpåvirkninger

Når man sammenligner den totale miljøpåvirkningen av giftig og farlig avfall, er det omfattende og ødeleggende, giftig og farlig avfall som kan lekke inn til Tingvollfjorden og Sunndalsfjorden eller ev. havne i fjorden i forbindelse med en transportulykke. Dette kan føre til alvorlig forurensning av det økologiske vannmiljøet, kanskje det viktigste naturverdigrunnlaget som helhet.

Gjennom dette dokumentet har NMF presentert det historiske miljøtrykk og eksisterende miljøtrykk i en viktig naturlokalitet i Norges indrefilet. Analysene av miljøgifter i sedimentene viser her at området er forurenset av tungmetaller (spesielt bly, sink, kobber, kvikksølv og nikkel) og PCB.

Dette alene er nok til å konkludere med at det økologiske vannmiljøet er uakseptabelt eksponert og utsatt av forurensning. Grunnvannet kan også stå i fare for å bli eller kan allerede være forurenset.

NMF har sendt to klager til ESA angående havbruksnæringen og dumping av gruveavfall. Klagene må sees i sammenheng med denne klagen.

<https://www.vannportalen.no/organisering/europa/klagesaker-til-esa-om-norges-gjennomforing-av-vanndirektivet/klagesaker-til-esa/>

<https://www.vannportalen.no/organisering/europa/klagesaker-til-esa-om-norges-gjennomforing-av-vanndirektivet/klagesaker-til-esa-om-gruveavfall-i-fordefjorden/>

Annen industriell aktivitet skal ikke bidra til å ødelegge grunnvann og økologi. Her må vi også forholde oss til Stockholmkonvensjon som sier at man ikke kan akseptere ny forurensning

fra en sekundær gjenvinnings industri. Det er jo helt innlysende at vi her får smake. Og i tillegg må ikke etablering av deponi igangsettes i nærheten av et fjordsystem som allerede har måttet tåle mye forurensningsmessig og som står direkte i kontakt med grunnvannsforekomster.

WFD

Ordene som er kraftige og forpliktende er: **Bevare, beskytte og forbedre miljøkvaliteten**. Traktaten står i den Europeiske unionens (konsolidert versjon 2016) artikkel 191 (eks. Artikkel 174 i TEC):

Basert på lovgivning og praksis er det slått fast at Norge **overholder ikke** artikkel 7 i EØS-avtalen. Direktiver skal implementeres og innarbeides i norsk lov med et innhold som er identisk med det aktuelle direktivet. Det eneste skjøn som er åpent for, er at Norge kan **bestemme for gjennomføringsform og virkemiddel (iht. artikkel 7b)** av EØS.

Norsk vannforsyning **forbyr at vannkvaliteten går fra god til dårlig**.

Ingen regel eller praksis gir forurensere rett til å skyve kostnadene for forurensningen over på samfunnet. Prinsippet om at «forurensere betaler» ser ikke ut til å eksistere. **Vannforskriften ignorerer det faktum at WFD inneholder et grunnleggende prinsipp om «kildekontroll».**

Videre sees ikke noe resultat av «føre-var-prinsippet». Når man sammenligner den totale miljøpåvirkningen av gruvedrift og havbruksnæringen, pluss fra industri er det omfattende og ødeleggende.

Som beskrevet i artikkel 174 i traktaten, er «fellesskapets miljøpolitikk» å bidra til å nå målene for **bevare, beskytte og forbedre** kvaliteten på miljøet, ha forsiktig og rasjonell utnyttelse av naturressurser, og la alt være basert på **føre var-prinsipp og om prinsippene som forebyggende handlinger angående miljøskader. Og så bør en prioritering innarbeides og være rettet mot at forurensere alltid skal betale for forvoldt skade.**

EU/EØS-nasjonalstatene er fritatt for plikt til å iverksette tiltak hvis nedbrytning kommer fra en «**Naturlig årsak eller force majeure**». Dette er hendelser utenfor rekkevidde for nasjonalstaters ansvar i casu Norge. (Se WFD artikkel 4 nr. 6, sitering på s. 4):

Men denne rettigheten må være begrenset:

Det er bare i tilfelle «Midlertidig forverring» og i tilfelle at den kommende katastrofen "ikke med rimelighet kunne vært forutsett" i tillegg til et bredt spekter av forhold som er oppført i WFD artikkel 4 nr. 6.

Vi trenger ikke å grave dypt ned i teksten for å konkludere med at vannforordningen her i lokaliteten Rausand/ Tingvollfjorden er langt utenfor dette WFD-fritaket. Dermed har vi ikke noen innrømmelser i lovverket som tillater noen å "deponere" giftig og farlig avfall i nærheten eller direkte i Tingvollfjord/Sunndalsfjord, i noen henseende et rettslig medhold.

Vannforordningen §12 og WFD artikkel 4.7 åpner for forurensning og kan dermed legge til side WFD. Det er ikke så enkelt. Spesielt nye aktiviteter bør overvåkes nøye, og langsiktig forurensning av vannmiljøet er ikke tillatt.

Til og med veldig kortsiktig og lokal forurensning må unngås. Havbruksanlegg er mobile og forurensere til stadig nye områder.

Aktiviteter som gruvedrift, deponi, hydroaluminium eller havbruksnæring er ikke i nærheten av å kunne benytte seg av WFD 4.7. Slik aktivitet forårsaker langvarig forurensning og skader naturen og miljøet.

NMF vil føye til at den mobile oppdrettsnæringen ikke under noen omstendigheter kan påberope seg WFD 4.7. Dette forklares med at mobile forurensende virksomheter ikke har kontroll på hvor forurensningen påvirker, altså en ikke kontrollerbar virksomhet. En annet fellende punkt er multipåvirkningen fra denne virksomhet.

Raudsand gruvevirksomhet er drevet på en svært ødeleggende måte med store naturskader som følge. Hydro aluminium har også bidratt til langtidsskader og det like ved lakseførende elver og vassdrag. Heller ikke disse virksomheter kan dekkes bak WFD Artikkel 4.7.

Vannforskriften av 15. desember 2006 har ikke implementert WFD fullstendig.

Det er bare Naturmangfoldloven § 26a, som ble vedtatt av den norske regjeringen 20. november 2018, som spesifikt viser til WFD. Teknisk er det kun naturmangfoldloven som gir den formelle lovfestede myndighet for implementering av WFD.

Det handler her om å redusere risiko også alle norske forhold. Norske myndigheter må instrueres om å rydde opp raskt i gamle synder og bli instruert til å oppfylle kravene og målene satt i WFD. Et nytt nasjonalt deponi (inkludert underjordisk) for uorganisk farlig avfall må lagres langt borte fra vannmiljøet sikkert i et langtidsperspektiv (tusen år).

Disse direktivene har ikke blitt diskutert i dybden, men NMF har identifisert sentralt innhold som griper inn i denne klagen. NMF har også vist leserne uoverensstemmelser mellom norsk regelverk og EUs direktiver - som bryter med EØS-avtalens paragraf 7b.

MERKNAD: Disse referansene er ikke de eneste som kan brukes. Fortsatt er de fleste av referansene som er oppført her relatert til mor- og datterdirektiv. Norske lover og forskrifter er gjengitt i liten grad. Det er EU-direktivene som styrer innholdet.

- EEA Agreement Article 7.
- 2000/60/EC Water Framework Directive (WFD) (Vanndirektivet).
- Nature Diversity Act section 26a (Naturmangfoldloven).
- The Water Regulation (Vannforskriften).
- 2006/118/EC Groundwater.
- 98/83/EC Drinking Water.
- 1907/2006/EC Regulation. Concerning the Registration, Evaluation, Authorization and Restriction of Chemicals (REACH).
- 1999/31/EC Landfill of waste.
- Requirements for waste recycling and treatment (waste regulation) (Avfallsforskriften).
- 2010/75/EU Industrial emissions.
- 2008/98/EC Waste.
- 1357/2014/EU Annex III to Directive 2008/98/EC.
- 2000/532/EC Establishing a list of wastes pursuant.
- 2010/75/EU Industrial emissions (integrated pollution prevention and control).
- 2018/852/EU Packaging and packaging waste.
- Candidate List of substances of very high concern for Authorization (SVHCs).
- 2017/997/EU HP 14 Ecotoxic.
- 1013/2006/EC. Regulation on shipments of waste.
- 92/3/Euratom replaced by 2006/117/Euratom on the supervision and control of shipments of radioactive waste and spent fuel.

26.2. Sluttkommentar

NMF hevder at det altså er motstridende med WFD - å deponere giftig og farlig avfall nær Tingvollfjorden og Sunndalsfjorden.

Myndighetene anbefales å ta til med å «Rense opp eksisterende forurensning og avfall» umiddelbart for å unngå et stort økosystem fra et langsiktig kollaps.

Et nasjonalt deponi for giftig og farlig avfall kan derfor ikke være lokalisert på Raudsand.

Norske myndigheter må finne en egnet og trygg lokalitet for en slik miljøutfordrende oppgave.

Vennlig hilsen,

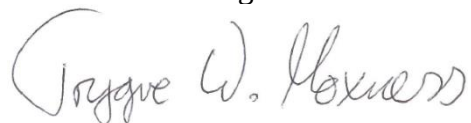
Kurt Oddekalv
(leder av Norges Miljøvernforbund)

Odd Klokset
Cand. real kjemi
(saksbehandler),

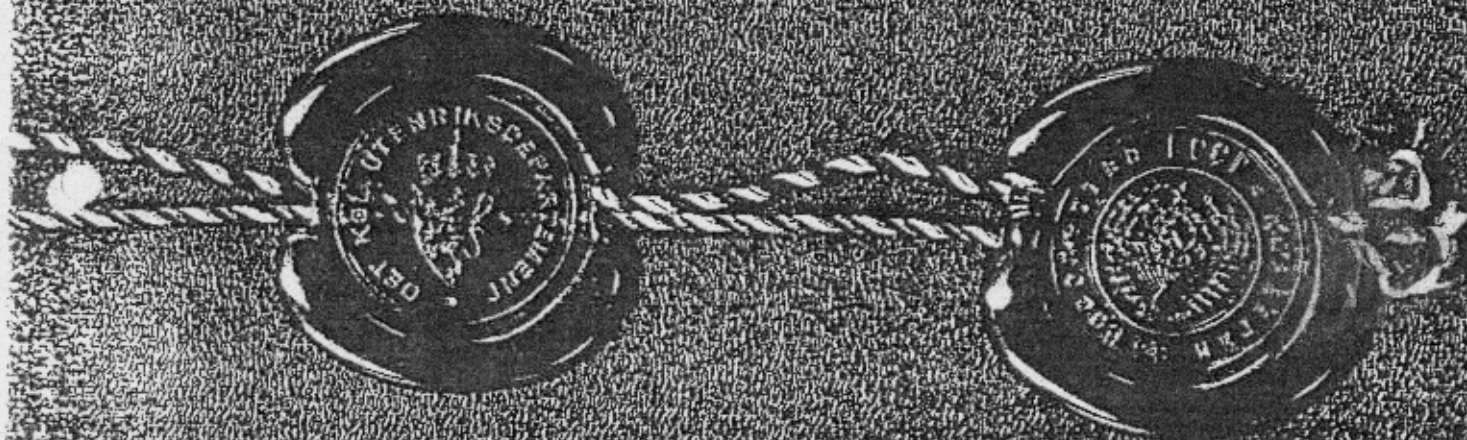

Rune Birger Nilsen
Orlogskaptein i Sjøforsvaret
(saksbehandler)

og

Trygve W. Moxness
Siviløkonom + Master of Science
(saksbehandler NMF)

OVERENSKOMST

MELLOM KONGERIKET NORGES REGJERING OG DEN RUSSISKE FØDERASJONS REGJERING OM SAMARBEID PÅ MILJØVERNOMRÅDET

Kongeriket Norges Regjering og Den Russiske Føderasjons Regjering, heretter kalt
Avtalepartene;

- idet de legger stor vekt på miljøvern,
- idet de uttrykker ønske om beslutsomt å utvikle samarbeidet på miljøvernområdet, og ønsker å løse økologiske problemer og å utnytte naturressursene rasjonelt, i henhold til prinsippet om en bærekraftig utvikling,
- idet de dessuten tar utgangspunkt i de forpliktelser og prinsipper som er vedtatt i FN og i FNs spesialkommisjoner,
- idet de handler i henhold til sluttdokumentet fra Konferansen om sikkerhet og samarbeid i Europa, Paris-charteret for et nytt Europa og andre KSSE-dokumenter,
- idet de følger deklarasjoner og strategier for miljøvern i de arktiske områdene,
- idet de tillegger en snarlig løsning av miljøvernproblemer stor betydning, og ønsker å bidra til at praktiske resultater på dette området blir oppnådd gjennom samarbeid,

er blitt enige om følgende:

ARTIKKEL I

Avtalepartene samarbeider på miljøvernområdet på grunnlag av gjensidighet og like rettigheter.

ARTIKKEL II

Dette samarbeidet har til formål å løse viktige miljøvernproblemer og å opprettholde den økologiske likevekt, og det skal blant annet omfatte utforskning av skadelige miljøpåvirkninger og utarbeidelse og realisering av tiltak for å forebygge dem og eliminere deres konsekvenser.

Samarbeidet skal realiseres innenfor følgende områder:

- vern av luftrommet mot forurensning, innbefattet langtransportert grenseoverskridende luftforurensning,
- beskyttelse og bevaring av havmiljøet,
- beskyttelse av vassdrag, inklusive felles grensevassdrag, organisering av vernete naturområder og vern av økologiske systemer, sjeldne arter i flora og fauna, bl.a. av dyr som lever på begge lands territorier og som migrerer mellom dem, bevaring av de levende ressurser i havet,
- forebygging av miljøulykker,
- overvåkning av miljøets tilstand,
- vurdering av miljøpåvirkning,
- utveksling av forskningsresultater, og likeledes av prosjektdokumentasjon og annen informasjon om metoder, normer og tiltak for rensing av avgasser og avløpsvann fra industri og kommunale anlegg, behandling av industrielt og kommunalt avfall, samt om utslippsfri teknologi.
- økologisk oppdragelse og utdanning,
- videreutvikling av forvaltning og lovgivning på miljøvernområdet.

Under samarbeidet skal Avtalepartene vie oppmerksomhet til ny teknologi og utvikle prosjekter som kan forebygge miljøforurensning, og bidra til deres innføring.

Avtalepartene kan bli enige om annet samarbeid på miljøvernområdet på grunnlag av denne Overenskomst.

ARTIKKEL III

Samarbeidet mellom Avtalepartene vil hovedsakelig realiseres i følgende former:

- gjennomføring av konkrete tiltak på områder som er omtalt i Artikkel II i denne Overenskomst, etter nærmere avtale mellom partene,
- gjennomføring av vitenskapelige undersøkelser og realisering av prosjekter,
- utveksling av teknisk-vitenskapelig informasjon, dokumentasjon og forskningsresultater, samt utveksling av informasjon om miljøets tilstand og om oppfyllelsen av Avtalepartenes forpliktelser,
- teknisk-økonomiske samarbeidsprosjekt som skal løse økologiske problemer, og, i forbindelse med disse, prosjektering og opplæring,
- utveksling av erfaring om forvaltning av miljøet,
- gjennomføring av bilaterale møter, symposier, publisering av foredrag, artikler og monografier,
- utveksling av delegasjoner og spesialister,
- deltakelse av Avtalepartenes spesialister i internasjonale konferanser, symposier og utstillinger om miljøvern som holdes i begge land.

Etter enighet mellom Avtalepartene kan samarbeidet realiseres også i andre former.

ARTIKKEL IV

Med utgangspunkt i målsettingene i denne Overenskomst skal Avtalepartene oppmuntre til opprettelse og utvikling av kontakter og samarbeid mellom berørte institusjoner og organisasjoner i begge land.

ARTIKKEL V

Spørsmål av kommersiell, finansiell og juridisk karakter som vil oppstå under samarbeidet, skal løses i forhandlinger mellom de interesserte organisasjoner.

Om nødvendig, kan de interesserte organisasjoner inngå egne avtaler og kontrakter om følgende:

- godtgjørelse for overføring av teknisk-vitenskapelige forskningsresultater, salg av patenter eller lisenser,
- utveksling av erfaringer, patentbeskyttelse av oppfinnelser, felles anmeldelse av patentkrav, og likeledes betingelser for tildeling av lisenser,
- betingelser for bruk av patenter, innføring av nye produksjonsmetoder, og andre spørsmål som det kan oppstå behov for å løse under det praktiske arbeid eller under gjennomføringen av konkrete samarbeidsprogrammer.

ARTIKKEL VI

Til å lede og koordinere arbeidet i forbindelse med oppfyllelsen av denne Overenskomst skal det opprettes en blandet norsk-russisk kommisjon for samarbeid på miljøvernområdet (heretter kalt Den blandete kommisjon).

Den blandete kommisjon utarbeider forslag til konkrete tiltak og samarbeidsprogrammer, utpeker institusjoner og organisasjoner som er ansvarlige for deres realisering, utarbeider forslag til retningslinjer for samarbeidet og gir nødvendige anbefalinger til begge Avtalepartene.

I løpet av 30 dager etter at denne Overenskomst er trådt i kraft, skal Avtalepartene underrette hverandre om utnevnelsen av sine formenn i Den blandete kommisjon.

Den blandete kommisjon møtes ikke sjeldnere enn en gang hvert annet år, vekselvis i hvert av landene.

Den blandete kommisjon utarbeider regler og retningslinjer for samarbeidet.

ARTIKKEL VII

Den teknisk-vitenskapelige informasjon som mottas som følge av dette samarbeid, kan Avtalepartene fritt bruke i sine undersøkelser, utredninger og produksjon, såfremt den Avtalepart som stiller informasjonen til rådighet ikke varsler ved overleveringen at den aktuelle informasjon bare kan brukes på grunnlag av en spesiell avtale i samsvar med Artikkel V i denne Overenskomst. Den ovennevnte informasjon kan overleveres til en tredje part bare hvis den part som har stilt informasjonen til rådighet gir sitt samtykke.

Avtalepartene kan etter gjensidig samtykke stille resultatene av sitt samarbeid til disposisjon for andre land.

Hver av Avtalepartene skal behandle mottatt informasjon og informasjon om arbeidet gjennomført i henhold til denne Overenskomst samt om oppnådde resultater konfidensielt, hvis den Avtalepart som har levert informasjonen, har gjort oppmerksom på at den er av konfidensiell karakter. Informasjon om slike resultater kan publiseres etter gjensidig avtale mellom Avtalepartene. Forpliktelsen til hemmeligholdelse gjelder innenfor den tidsfrist som er fastsatt av den Avtalepart som har levert informasjonen.

ARTIKKEL VIII

Avtalepartene bærer ikke ansvar for samarbeidende organisasjoners forpliktelser i henhold til avtaler og kontrakter inngått på grunnlag av denne Overenskomst og for de formål som er forutsatt i samarbeidsprogrammene.

ARTIKKEL IX

Denne Overenskomst erstatter Overenskomst mellom Kongeriket Norges Regjering og Unionen av Sovjetiske Sosialistiske Republikkers Regjering om samarbeid på miljøvernområdet.

ARTIKKEL X

Denne Overenskomst får ingen virkning for de rettigheter og forpliktelser som følger av overenskomster partene tidligere har inngått.

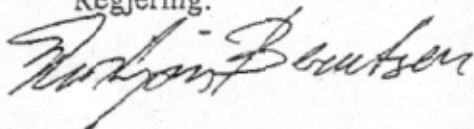
ARTIKKEL XI

Denne Overenskomst trer i kraft 30 dager etter den siste skriftlige melding som bekrefter at behørige konstitusjonelle prosedyrer er oppfylt for at den skal kunne tre i kraft. Denne Overenskomst er ikke tidsbegrenset og vil være gyldig i ett år fra og med den dag en av Avtalepartene oversender den annen Avtalepart skriftlig melding om at de ønsker å oppheve Overenskomsten.

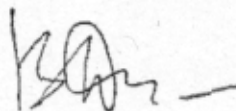
Opphør av Overenskomsten får ingen virkning for gyldigheten av de avtaler og kontrakter som er inngått i samsvar med denne Overenskomst.

Utferdiget i Kirkenes 3. september 1992 i to eksemplarer, hvert på norsk og russisk, idet begge tekster har samme gyldighet.

For Kongeriket Norges
Regjering:

For Den Russiske Føderasjons
Regjering:

МИНИСТЕРСТВО ИНОСТРАННЫХ ДЕЛ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

УДОСТОВЕРЯЕТ, ЧТО ПРАВИТЕЛЬСТВО РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
УПОЛНОМОЧИЛО ДАНИЛОВА-ДАНИЛЬЯНА Виктора Ивановича,
Министра экологии и природных ресурсов Российской Федерации, подписать
Соглашение между Правительством Российской Федерации и Правительством
Королевства Норвегия о сотрудничестве в области охраны окружающей среды.

Москва „19“ августа 1992 года.

За Министра Иностранных Дел
Российской Федерации

За Директора
Правового Департамента

Undertegnede, Thorvald STOLTENBERG, Norges Utenriksminister, gir herved miljøvernminister Thorbjørn BERNTSEN, fullmakt til på vegne av Norges regjering å undertegne en Overenskomst mellom Kongeriket Norges regjering og Den Russiske Føderasjons regjering om samarbeid på miljøvernområdet, i Kirkenes den 3. september 1992.

Oslo, den 1. september 1992

Thorvald Stoltenberg

zett.no

elendom

stilling

bil

båt

smått & stort

min zett

zett.r-b.no

Bestill annonse

NORGES
MILJØVERN
FORBUND

zett.no

Romsdals Budstikke

www.r-b.no

Tlf 71 25 00 00

SØK

5 SISTE:

06:00 Klart for Ekte dritt 3
06:00 Spennning til siste
slutt
06:00 Knallhardt om
Fellesbanken: - Styret
opplatt av egne posisjoner
06:00 Rasstengt i
Måndalen
06:00 Vannskader i Fræna

Les hele papiravisen »

NYHETER

FORSIDE
LOKALNYTT
KULTUR
SKATTELISTENE (NY)
ARKIV SAMLESIDER:
VALG 2003
KONGEBESØKET

SPORT

SPORTSNYHETER
MFK-MAGASIN
LOKALFOTBALL

MENING

LEDER
KOMMENTAR
DISKUSJONSFORUM

ANNONSER

BESTILL RUBRIKK
SE PÅ ZETT
ANNONSE-INFO

KONTAKT

POSTKASSA
MØT OSS
ABONNEMENT
OM RB

NYTTIG

BIL
REISELIV
FILM
DET SKJER

5 FRA FORUM

25.11.04
Fellesbanken -oppkjøp
Småaksjonær
24.11.04

Sv: Thanks for nothing.
Hasselgård

A. Monsås
24.11.04

Sv: Thanks for nothing.
Hasselgård

Pladask
24.11.04

Sv: Thanks for MUCH
Hasselgård

Ekke mot- og
medgangssupporter
for MFK

24.11.04
Sv: Thanks for nothing.
Hasselgård

Einar Gjerde

SØK I RB PÅ NETT

SØK PÅ NETTET

SØK PÅ NETTET

SØK PÅ NETTET

SØK PÅ NETTET

SØK PÅ NETTET

SØK PÅ NETTET

Oddekalv angrep Aluscan

RAUDSAND: Miljøvernforkjemperen Kurt Oddekalv troppet i går ved 12-tida uanmeldt opp på området til bedriften Aluscan AS med en rapport som hudfletter bedriftens utslipp.

RICHARD NERGAARD

Kurt Oddekalv var sammen med en journalist og en fotograf fra Oslo-avisa Dagbladet da han kom til Raudsand. Etter det Romsdals Budstikke får opplyst, gikk Oddekalv inn på bedriftens område og snakket med ansatte. Han oppsøkte også deponiene som resirkuleringsbedriften har på Raudsand.

Kranglet med ledelsen

— Ja, det stemmer. Og det ble en helvetes krangel med direktøren ved bedriften, sier Kurt Oddekalv på mobiltelefonen til Romsdals Budstikke. — Hvordan opplever du forholdene ved Aluscan på Raudsand? — Det verste jeg har sett. Da vi var der i går, lukket det så forferdelig at vi holdt på å få brekninger. Det går på helsa løs for naboene til bedriften som må leve under slike forhold, sier Oddekalv og legger til: — Bedriften har grunn til å svette. Oddekalv sier at han ikke kan kommentere denne saka i detalj overfor Romsdals Budstikke nå, fordi han har lovet Dagbladet å få førsteretten til reportasjen.

Bedt om å gjøre noe

— Hvor lenge har du og Norges Miljøvernforbund arbeidet med Aluscan-saka?

— I fem år har vi fått henvendelser fra en rekke av beboerne på Raudsand. Og fra ansatte ved bedriften. De har bedt oss om å gjøre noe. Rapporten vi har laget, er et omfattende og grundig arbeid som viser alvoret i utslippene fra bedriften. Dette er ikke en sak vi kommer til å dysse ned, sier Oddekalv og viser til at hans miljøorganisasjon har lite penger og derfor ikke har kunne aksjonere får nå.

Porten sto åpen

— Ledelsen ved Aluscan reagerer på at du tok deg inn på bedriftens område og til deponiene uten å spørre om lov?

— Da får de til helvete se til å låse porten. Den står jo vidåpen, og det går en veg rett gjennom bedriftsområdet. Jeg skal si deg en ting: Jeg går inn på denne bedriften akkurat når det passer meg, sier Kurt Oddekalv.

— Mer kan jeg ikke kommentere rundt denne saka nå. Men jeg lover en ting: Besøket i går var ikke siste gangen Aluscan har sett meg, sier Kurt Oddekalv til Romsdals Budstikke.

Sist endret: 18. Mars 2002 23:14

Tips noen om denne saken

Melding:

Send

Ditt navn:

Din e-post adresse:

Til e-post adresse:

Lytt Live på 1FM. Dersom du ikke har WINAMP, sjekk radioens hjemmesider [her](#)

MØRE FINANS

VI HAR

Internettopplysningen

Bolig til salgs

Velg område

Romsdal

Pris fra

Pris til

Avansert Søk

SØK »

Biler til salgs

Velg område

Romsdal

Velg bilmerke

Alle

Avansert Søk

SØK »

Velg område

Romsdal

Arbeidsområde

Alle

Avansert Søk

SØK »

5 siste: Smått & Stort

Morsø vedovner...

Til salgs

Kviger og kvig...

Til salgs

Brukt brøytesk...

Til salgs

Piano, flere b...

Til salgs

Vaskemaskin...

Annet

» Se flere

» Søk

4 roms andelsl...

97m2 kr 900,00,-

ISFJORDEN, fri...

139m2 kr 550,00,-

Enebolig sentr...

137m2 kr 1,690,00,-

Enebolig med f...

134m2 kr 1,520,00,-

1 roms andelsl...

26m2 kr 270,00,-

» Se flere

» Søk

Toyota Corolla

1997 kr 70,000,-

Ukjent

Hyundai H-100

1996

Chrysler Stratus

1999 kr 110,000,-

Ford Scorpio

1989 kr 4,000,-

» Se flere

» Søk

Ønsker barneva...

Realist...

Heltid

DAGAMMA ØNSKE...

Realist...

Angrep Aluscan

RAUDSAND: Miljøvernforkjemperen Kurt Oddekalv trop-
pet i går ved 12-tida
uannmeldt opp på om-
rådet til bedriften
Aluscan AS med en
rapport som hudffet-
ter bedriftens utslipp.

Kurt Oddekalv var sammen med en journalist og en fotograf fra Oslo-avisa Dagbladet da han kom til Raudsand. Etter det Romsdals Budstikke får opplyst, gikk Oddekalv inn på bedriftens område og snakket med ansatte. Han oppsøkte også deponiene som resirkuleringsbedriften har på Raudsand.

Krangel

– Ja, det stemmer. Og det ble en helvetes krangel med direktøren ved bedriften, sier Kurt Oddekalv på mobilelefonen til Romsdals Budstikke.

– Hvordan opplever du forholdene ved Aluscan på Raudsand?

– Det verste jeg har sett. Da vi var der i går, lukket det så forferdelig at vi holdt på å få brekninger. Det går på helsa løs for naboen til bedriften som må leve under slike forhold, sier Oddekalv og legger til:

– Bedriften har grunn til å sveite.

Oddekalv sier at han ikke kan kommentere denne saka i detalj overfor Romsdals Budstikke nå, fordi han har lovet Dagbladet å få førstretten til reportasjen.

Miljøvernforkjemperen Kurt Oddekalv (bilder) troppet i går uannmeldt opp hos bedriften Aluscan AS på Raudsand. – Jeg tar meg inn på denne bedriften akkurat når det passer meg, sier Kurt Oddekalv.

Arkivfoto: Scanpix

Bedt om å gjøre noe

– Hvor lenge har du og Norges Miljøvernforbund arbeidet med Aluscan-saka?

– I fem år har vi fått hen-
vendelser fra en rekke av beboerne på Raudsand. Og fra ansatte ved bedriften. De har bedt oss om å gjøre noe. Rapporten vi har laget, er et omfattende og grundig arbeid som viser alvoret i utslippene fra bedriften. Dette er ikke en sak vi kommer til å dysse

ned, sier Oddekalv og viser til at hans miljøorganisasjon har lite penger og derfor ikke har kunne aksjonere får nå.

Porten sto åpen

– Ledelsen ved Aluscan reagerer på at du tok deg inn på bedriftens område og til deponiene uten å spørre om lov?

– Da får de til helvete se til å låse porten. Den står jo vidåpen, og det går en veg rett gjennom bedriftsområdet.

• RICHARD NERGAARD

– Ute etter «sprengstoff»

RAUDSAND: Ledelsen ved Aluscan AS reagerer kraftig på at miljøaktivisten Kurt Oddekalv banet seg veg til bedriftens område og deponier uten å spørre om lov først.

– Vi er overrasket over måten Kurt Oddekalv valgte å gjøre dette framsjøtet på. Alliert med en journalist og en fotograf fra Dagbladet troppet han opp uannmeldt på Aluscan og Aloxx Nor, og brøt seg inn på deponiet bedriften har. Den første kontakten vi hadde med Oddekalv, reagerte vi negativt på. Inntrykket vårt er at Oddekalv er ute etter «sprengstoff» han kan servere i media, sier administrerende direktør Nils Peter Vegsund ved Aluscan AS til Romsdals Budstikke.

Krevede husene innløst

– Hva sa Kurt Oddekalv til deg da han møtte deg i går ved middagstider?

– Det første han spurte var: «Har dere tenkt å cache ut husene rundt fabrikkene? Og løse ut eiendommene?» Jeg opplevde det som at det ble en omvendt vinkling på problematikken. Vi ønsker å spille på lag med naturvernforbundet og har ingen ting å skjule, sier Vegsund.

Etter det første verbale møtet mellom Kurt Oddekalv og Aluscan-sjefen, ble Oddekalv invitert inn på direktørens kontor der partene hadde en to timer lang samtale.

– Oddekalv kom med en rekke påstander rundt bedriften vår. Vi forsøkte å svare ved å vise til fakta og få fram hva som er status for bedriften nå, forteller Nils Petter Vegsund.

Ifølge Aluscan-sjefen var Kurt Oddekalv svært interessert i om Aluscan ville løse inn husene og eiendommene til be-

boerne som bor nærmest fabrikk.

Vi vurderer krav

– Har Aluscan fått krav fra beboerne der de ber bedriften løse ut husene og eiendommene?

– Munnlig har vi fått en henvendelse fra en enkelt beboer nær bedriften om dette. Vårt svar var da at vi ikke kan begynte å inngå en deal på enkeltpersoner. Et krav fra beboerne om innløsning av eiendommene må være juridisk hjemlet og skikkelig dokumentert. Kommer det et slikt juridisk hjemlet og dokumentert krav, vil vi seriøst vurdere å gå videre i en slik prosess, sier Nils Petter Vegsund.

Skjuler fra hofna

– Norges Miljøvernforbund har i en rapport som ble laget i februar i år, kommet med krass kritikk både mot Statens Forurensningstilsyn og mot bedriften Aluscan. Hva er din kommentar til rapporten?

– Jeg mener Norges Miljøvernforbund og Kurt Oddekalv «skjuler fra hofna». De søker ikke fakta og er ute etter store overskrifter, sier Vegsund og legger til:

– Vi har ingen ting å holde skjult, og som jeg tidligere har forklart i Romsdals Budstikke, spiller vi på lag med SFT og har satt i verk en rekke tiltak for å rette opp avvik som er påvist. Vi har lagt oss passe skinnflaue og innrømmet at her har vært gjort ting som ikke burde vært gjort. Men dette har vi tatt tak i, og vi ønsker å rydde opp.

Krefter i kulissene?

– Hva tror du kan være grunnen til at Kurt Oddekalv troppet opp på Aluscan i går?

– Jeg frykter det er andre krefter som står i kulissene i denne saka, og som ikke vil verken bedriften eller de ansatte her noe vel, sier adm. direktør Nils Petter Vegsund ved Aluscan AS.

Foto: RICHARD NERGAARD

– Oddekalv er ute etter sensasjonssjess. Tross alt er det Statens Forurensningstilsyn og politiet som er satt til å overvåke oss. SFT og politiet følger opp de avvik som er konstateret. Jeg frykter at det står andre krefter i kulissene i denne saka, og det er krefter som ikke vil be-
driften og våre ansatte vel. Det synes jeg er alvorlig. Vi erkjenner at vi har et forbedringspotensial på miljøsidan, men vi har investert både penger og engasjement i å rydde grundig opp, sier administrerende direktør Nils Petter Vegsund til Romsdals Budstikke.

• RICHARD NERGAARD

Bredside mot SFT

RAUDSAND: Norges Miljøvernforbund retter steinhard kritikk mot Statens Forurensningstilsyn (SFT) får måten tilsynet har opptrådt på ved å gi ARN-konsernet i Nesset utslippstillatelser.

– Utslippstillatelser fra SFT har økt for hver skandepriode, til tross for at ARN ikke tilfredsstiller SFTs krav. Dette går fram av SFTs revisjon, foretatt 22. til 25.08.00, skriver Norges Miljøvernforbund i en egen rapport.

Egen rapport

Rapporten er laget i februar 2002 og kalles «Konsekvenser av utslipp av miljøgifter fra Aluscan i Nesset kommune, Møre og Romsdal».

I den 14 sider rapporten tar Norges Miljøvernforbund for seg historikken til ARN-konsernet (Aluminium Recycling Norway), som driver en tredelt virksomhet i Nesset.

Aluscan AS på Rød gjenvinner metaller fra aluminiumsholdige restprodukter fra aluminiumsindustrien, Aluscan AS på Raudsand gjenvinner aluminium fra salslag, som bedriften får fra Aluvet. Og Aloxx Nor AS på Raudsand tar imot oksidholdig slurry fra Aluscan for å produsere Aloxx 65 – et stoff som brukes i strålin-
dustrien.

Viser avvikene

Rapporten viser til hvilke avvik Statens Forurensningstilsyn fant ved revisjonsundersøkelsen i august 2000 ved bedriften Aluscan:

- Bedriften har et utslipp av PH3, som kan medføre fare for forurensning. Utslippet er ikke varslet til SFT.
- Bedriftens utslippskontroll til luft er svært mangelfull.
- Bedriften kan ikke dokumentere at det er foretatt noen risikovurdering av diffuse utslipp fra prosess/lagerhall og fra aktiviteter knyttet til lossing og transport av råvarer.
- Bedriften lar deler av prosessavloppsvannet gå direkte til resipient (*mottakermiljøet*).
- Bedriftens lagring av salslag er mangelfullt sikret og medfører stor fare for avrenning til fjorden.
- Bedriften har overskredet tillatt mengde deponert slam per år.
- Bedriftens dokumenterte internkontroll knyttet til forskrift om systematisk HMS-arbeid (*helse, miljø og sikkerhet*), er mangelfull.
- Bedriftens sikring av området rundt olje og diesel-tank er noe mangelfull.
- Bedriftens håndtering av spesialavfall er noe mangelfull.

Utslippene

Videre peker Norges Miljøvernforbund på mengdene utslipp som Aluscan sjøl har informert om i sin miljørapport for 1998. Utslippene det aktuelle året var, ifølge rapporten til Norges Miljøvernforbund, slik:

- Aluscan AS slapp i 1998 ut 53 ganger så mye arsen som et standard Energoss-anlegg.
 - Over 50 ganger så mye bly
 - over 59 ganger så mye krom
 - 144 ganger så mye kobber
 - 77 ganger så mye nikkel som et standard Energoss-anlegg.
- «Og fortsatt søker bedriften om å få slippe ut og deponere større mender», skriver miljøvernforbundet i rapporten.

– Burde tatt affære

«Uten referanse er det også oppgitt utslipp av polyaromatiske hydrokarbon, VOC, dioksiner og PCB. Ved så alvorlige tilfeller av metallutslipp burde Statens Forurensningstilsyn tatt affære, men kommentaren er at man ikke har nok opplysninger om referanseverdier for slike metaller», skriver Norges Miljøvernforbund.

I tur og orden tar rapporten for seg de ulike stoffene som kan være i genstand for utslipp og hvilke virkninger stoffene har på helsestilstanden hos mennesker.

Skogskadene

Rapporten sier følgende om helsefaren: «Når SFT sier det ikke er nok grunnlag for å si at Aluscan AS og lignende smelteverk medfører miljø- og helsekader, er dette beviselig feil. Det er ved studier av lignende fabrikk/smelteverk påvist unormalt høy forekomst av helsekader som omtalt ovenfor».

Rapporten om Aluscan AS tar også for seg skogskader og utslipp til vann. Når det gjelder skogskadene, viser rapporten til undersøkelser NISK har foretatt rundt fabrikkkanlegget på Raudsand. «De konkluderer med at en ikke kan utelukke at fluorid, klorid og eventuelle andre stoffer har bidratt til skadene på skogen, og sier at «med en uforandret utslippssituasjon vil skadene trolig utvikle seg og skadeområdet utvide seg noe».

Utslipp til fjorden

Når det gjelder utslippene til Sundalsfjorden, beskriver rapporten at bedriften slipper ut store mengder helsekadelige stoff til vann, blant annet tungmetall, fluor og PAH (polyaromatiske hydrokarboner). «Dette betyr at naturens tålegrense for denne type utslipp ble overskredet allerede for flere år siden», heter det i rapporten.

• RICHARD NERGAARD

**NORGES MILJØVERNFORBUND KREVER UMIDDELBAR
NEDSTENGING AV ALUSCAN A/S PÅ RAUSAND, SAMT AT
ØKOKRIM TAR BESLAG I KONSERNESJEF GERARD EIDES OG
DE TO ANDRE EIERNES EIENDELER OG ØKONOMISKE
RESSURSER.**

**Bedriften har gjennom ti år stadig sluppet ut gift langt over
tillatte mengder, lagret spesialavfall ulovlig, påført naboer
alvorlige helseproblem og ødelagt miljøet.**

**NMF har bl.a. beregnet at rundt 300000 tonn aluminium-
oksid så langt er dumpet ned i gruvene.**

**NMF har etterforsket bedriften i syv år, men først nå hatt
ressurser til å gripe inn.**

**Både SFT og Miljøvernforbundet har anmeldt Aluscan til
økokrim, og bedriften er nå under etterforskning for
alvorlig miljøkriminalitet.**

**SFTs anmeldelse har ikke vært tilstrekkelig til å stanse
ulovlighetene. Trass denne fortsetter bedriften med sine
ulovligheter og søker om økte utslippstillatelser.**

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Marken 9
Bank: 9521.05.71982
Internett:
www.miljovernforbundet.no

Tlf: 55 31 71 00
Fax: 55 31 81 60
Org.nr: 871 351 082
E-mail:
nmf@miljovernforbundet.no

Region Sør / øst

Postboks 9261, Grønland
0134 OSLO
Schweigaardsgt. 28

Tlf: 22 17 70 18
Fax: 22 17 82 18

Region Nord

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125

Konsernsjef Gerard Eide står direkte ansvarlig for de svært alvorlige helseplager som det er dokumentert er påført naboer, samt de dokumenterte og alvorlige ødeleggelsene på skog og annen natur i nærområdene.

Bedriften er i dag nærmest konkurs og har ikke midler til å bøte på skadene eller legge om til en akseptabel drift.

Det må derfor gjøres beslag i Eides og andre eieres betydelige private økonomiske resurser, slik at disse kan finansiere repareringen av de påførte helse og miljø skadene og sikre økonomien til de ansatte.

NMF er kjent med at eierne i fjor tok ut flere millioner av firma. Dette er penger de har tjent på den ulovlige gift dumpingen og andre ulovligheter.

MILJØVERNFORBUNDET VIL GRUNNET DISSE FORHOLD I DAG AKSJONERE VED Å STENGE BEDRIFTEN.

Aluminium gjenvinningsbedriften Aluscan AS i Nesset kommune, Møre og Romsdal har i flere år drevet med ulovlig dumping av spesialavfall og hatt overutslipp av helse og miljøskadelige forbindelser.

Bedriften er tidligere anmeldt av SFT og NMF for flere brudd på forskrifter om lagring av spesialavfall og andre alvorlige forhold.

Ledelsen av bedriften har tidligere vedgått at det i perioden 1996 - 99 ble lagret betydelige mengder møllestøv ulovlig.

I denne perioden ble det importert betydelige mengder møllestøv hvert år. Ledelsen sendte kvittering til selgerlandet om at støvet var brukt i produksjonen, mens spesialavfallet i virkeligheten ble ulovlig deponert/dumpet

Produksjonen (behandlingen) av saltslagg startet i 1989. Bedriften mottar importert slagg fra bedrifter i flere land samt fra egen produksjon ved datterbedriften Aluvest (Nesset kommune), Hydro Aluminium i Sunndal, Sør-Norge Aluminium i Kvinnherad kommune og Elkem i Mosjøen. NMF har ved å innhente data over mengde slagg som er bearbeidet samt mottatt slagg fra norske bedrifter beregnet at Aluscan fra 1992 til 1996 må ha oppakkumulert betydelige mengder slagg som har blitt lagret. NMFs (riktignok omtrentlige) beregninger tyder på at det må ha befunnet seg minimum rundt 50000 tonn saltslagg i området i 1996.

Dette er langt over tillatt grense for deponering. Aluscan har siden 1996 redusert inntaket av slagg samt økt produksjonen betydelig slik at det pr i dag er samsvar mellom produksjonsvolum og tilgjengelig mengde råmateriale (slag).

NMF har ikke hatt tilgang på nøyaktige mengder mottatt fra samtlige norske bedrifter gjennom hele perioden (1989 til 2001) og har derfor til en viss grad måttet estimere dette ut fra produksjonstall. Dataene indikerer likevel at det over en hver tvil har blitt oppakkumulert store mengder over tillatte grenser.

Vi vil derfor be Økokrim kontrollere data over mottatt saltslagg opp mot mengden brukt i produksjon for å kontrollere hvor mye som mer eksakt har akkumulert seg opp over tid og hvor dette eventuelt er blitt av.

Bedriftsledelsens vilje til å drive etter gjeldende regelverk er dokumentert så mangelfull at Norges Miljøvernforbund i tidligere anmeldelse til Økokrim og Miljøverndepartementet har bedt om at bedriften pålegges å stenge ned inntil Økokrim har foretatt en total revisjon og gjennomgang av bedriftens totale virksomhet.

Det finnes klare indisier/bevis på at Aluscan fremdeles, og i stor målestokk, driver ulovlig lagring/dumping av møllestøvet og aluminiumoksid-avfall i gruvene innenfor og rundt bedriftsområdet, slik at deler av disse pr. idag er fullt opp av spesialavfall, samt at det finnes flere illegale deponier på bedriftsområdet. Etterhvert som gruvene er blitt fullt opp har kilder fra bedriften opplyst at denne har startet med å dumpe avfallet ulovlig ut i fjorden.

NMF har flere uavhengige kilder som opplyser om bedriftens ulovlige dumping. Mot løfte om å være anonyme kan flere av disse bli viktige kilder for Økokrim i den videre etterforskningen av bedriften.

Mer spesifisert dreier saken seg om ulovlig lagring/deponering av filterstøv, møllestøv og utslipp til sjø av spesialavfall etter behandling av drøss og saltbadekaker. Dette skal etter direktivene gå inn i en nedlagt gruve hvor tungmetaller skal bunnfelles. Det filtrerte prosessvannet skal da kunne pumpes lovlig på sjøen.

Deler av bedriftens renseutstyr har lenge vært ute av drift. En sedimenteringstank som står på bakken for å felle ut miljøgiftene etter prosessen med knusing og maling har fått alle lamellene som skulle felle avfallet fjernet, dette for at støvet og restene som skulle ha bunnfelt skulle kunne gå rett ut i sjø eller gruen

Aluscan "maler" saltbadekakene i et mølleanlegg og får separert ut aluminiumsgranulat som transporteres til Aluvest for omsmelting.

Alle de ikke-metalliske komponentene i råstoffet, inkludert sporadiske tilsetninger av møllestøv er etter prosessen i slurryen med et faststoffinnhold mellom 10 og 20 %.

Denne slurryen skal gå til Alox Nor hvor filtrering, vasking og kalsinering skal skje. Oppstarten av Alox Nor har tatt veldig lang tid, **trass dette har driften hos Aluscan hele tiden gått som normalt. Slurryen ble innledningsvis kjørt inn i det eksisterende gruvesystemet.**

Etter en tid ble det klart at slurrymengden var så stor at faststoffmengden var i ferd med å fylle opp gruvegangene.

Denne store mengden faststoff i gruvegangene medfører dannelse av eksplosive gasser (H₂) og det har vært mindre eksplosjoner og branner i tilknytning til gruvesystemet. **Løsningen var da å divertere slurrystrømmen ulovlig fra gruvesystemet og ut til resipient (sjø). Siden Alox Nor kun kunne motta en marginal slurrymengde medførte dette at så godt som hele produksjonskapasiteten gikk ulovlig til sjø.**

Det skal også være dumpet et båtlast på 400 sekker med saltslagg/møllestøv, 350-400 tonn rett i sjøen.

Dykking utenfor kaiområdet sommeren 2001 viste en betydelig mengde sedimenter. Mengden var altfor stor til at det kunne dreie seg om tilfeldig avrenning av prosessvann.

Øyenvitner har også observert utslippet på overflaten under gunstige værforhold. Dette ble sist observert lørdag 6.04.02.

Aluscan oppgir at rundt 35% av slagget blir til restproduktet Aluminiumoksid. Det er på bakgrunn av oppgitt mengde behandlet slagget derfor mulig å beregne årlig mengde aluminiumoksid. Denne oksiden har så langt hopet seg opp helt tilbake fra 1989 og frem til i dag. Bedriften Alox Nor som skulle videre behandle oksiden er først kommet i drift i år. Meningen har vært at aluminiumoksidet skulle behandles i gruvene for deretter å tas ut og inn i produksjon.

Siden det ikke har vært noe system for viderebehandling er aluminiumoksidet i stedet blitt deponert/dumpet mer eller mindre ulovlig i gruvene.

NMFs beregninger viser at opptil 307000 tonn på denne måten er dumpet (se vedlegg).

Alox Nor fikk i oktober 1999 tillatelse til å lagre 5000 tonn/år aluminiumoksid i gruvedrosser.

I 2000 ble det "produsert" 47751 tonn oksid fra behandling av saltslagg som det er grunn til å anta ble lagret eller ulovlig dumpet, altså *mer enn 42000 tonn over tillatt mengde !*

Dersom vi antar at bedriften (både Aluscan og Alox Nor) fra og med 2002 går med full kapasitet slik bedriftene selv hevder, dvs. 52500 tonn aluminiumoksid avfall fra produksjon av 150000 tonn saltslagg (Aluscan), samt bearbeidelse av 36000 tonn aluminiumoksid ved Alox Nor, og tillatt lagringsmengde er 5000 tonn oksid, *vil det hvert år fremover bli lagret 11500 tonn mer enn tillatt mengde (52500 - 36000 - 5000).*

Det er imidlertid grunn til å anta at bedriften (Alox Nor), i hvert fall de første årene, ikke vil oppnå en maksimal teoretisk kapasitet på 36000 tonn, slik at den resten oksid som må lagres (ulovlig) vil bli betydelig større.

Alox Nor har nå (oktober 2001) levert ny søknad om lagring av 10000 tonn/år av aluminiumoksid. Selv om denne blir innvilget av SFT vil årlig "produsert" avfallsmengde av aluminiumoksid (52500) langt overskride summen av dette (10000) og mengde brukt i produksjon (maks. 36000).

Det er derfor grunn til å anta at bedriften vil fortsette med ulovlig lagring, deponering og sannsynlig også ulovlig dumping av dette spesialavfallet, dersom Økokrim ikke griper inn.

Spesiell stor er faren for at avfallet dumpes ulovlig på sjøen, da eksperter med primær kjennskap til gruvene ovenfor NMF har vurdert at muligheten for å dumpe større mengder enn det som allerede er dumpet der ikke lenger er tilstede.

Det må presiseres at det her dreier seg om meget miljøskadelig spesialavfall.

4/5 mai 1994 eksploderte gruvegangen som førte personer ned i gruen og personell heistårnet ble ødelagt, årsaken dengang ble oppgitt å være dumpet avfall. Rapporten på dette sies å være hos Molde politikammer.

NMF har også mottatt flere meldinger om ulovlig deponering av møllestøv i såkalte "big bags" utenfor godkjent område (på "Bergmesteren"). I påsken 2001 skal en båtlast eller deler av denne ha blitt kjørt om natten direkte i Bergmesteren og gravd ned der oppe.

Ansatte og eksterne kilder som også kan bli tilgjengelige for Økokrim mener at de tusener av tonn avfall som ligger på Bergmesteren i big bags ikke kan ombrukes i Alox Nor og dermed så har bedriften også ført SFT bak lyset på sine stadige søknader om å få utvide lageret av råvarer, noe de også har fått.

Miljøvernforbundet har tidligere bedt om at det blir foretatt full gjennomgang av alle skipsanløp og laste og losse journaler de siste tre årene for å finne ut hvor mye avfall/spesialavfall som er tatt i mot og hvor dette er blitt av, samt en total gjennomgang av gruvene og dagbruddene.

Dette er spesielt viktig da Aluscans egne tall over importert avfall (saltslagg/møllestøv) stemmer dårlig overens med Tolldirektoratets tall for import av denne type avfall (varetype nr. 2620.4000: Aske/reststoffer - med hovedsakelig innhold av aluminium). Selv om denne kategorien også inneholder noe sink holdig avfall er disse import tallene så høyt over aluminiumsholdig avfall til Aluscan (oppgitt av Aluscan) at dette forholdet må undersøkes.

Eksempelvis ble det i 1995 importert 87477 tonn av varenummer 260.4000, mens Aluscan oppgir å ha importert 62000 tonn, en differanse på omlag 25000 tonn. Differansen var i 1999 på 22000 og i 2000 på 15511 tonn. (Det finnes kun en annen bedrift i Norge som importerer aluminiumslagg, Hecklet Multiservice på Karmøy, men disse oppgir aldri å ha importert mer enn 900 tonn. Det samme opplyser SFT. Import av sinkholdigavfall er ifølge SFT helt marginalt).

NMF finner det også både merkelig og mistenkelig at Konsernsjef i ANS Gerhard Eide i en artikkel i Aura Avis 14/3 2001 beviselig lyger om mengde mottatt saltslagg. Eide sier her at "Aluscan i 2000 mottok 130000 tonn saltslagg, hvorav 40000 fra eget smelteverk (Aluvest)". Ettersom Aluscan selv har rapportert til SFT at de i 2000 importerte 105000 tonn saltslagg kan dette ikke være riktig.

Siden tallene fra Tolldirektoratet ikke synes å stemme med mengden aluminiumsholdig avfall registrert hos SFT, og siden NMF har fått tips om at hele båtlass med saltslagg er dumpet på sjøen før lossing, har vi bedt om at Økokrim innhenter tall over denne type spesialavfall solgt til Aluscan direkte fra leverandørene i Europa, og sjekke dette mot Aluscans oppgitte importtall slik at man er sikker på at farlig spesialavfall ikke er dumpet direkte fra fraktebåt før ankomst til Rausand.

Kurt Oddekalv
Leder NMF

Økokrim
Oslo

Bergen 9/4 2002

Politianmeldelse av Aluscan AS og Alox Nor AS.

Samt gjennomgang av hele ARN konsernets virksomhet.

Krav om bøtlegging og inndraging av midler tjent på ulovlig

**deponering og dumping av spesialavfall i sjø og inne i Rausand
gruver samt div. deponier på land i Rausand, Nesset kommune.**

**Norges Miljøvernforbund vil også be om at Gerhard Eide og resten
av styret etterforskes og at økokrim gjør full gjennomgang av
Gerhard Eide personlig og bedriftenes økonomiske disposisjoner
samt befrakterne (skipene), antall skipsanløp og type last.**

Aluminium gjenvinningsbedriften Aluscan AS i Nesset kommune, Møre og Romsdal har i flere år drevet med ulovlig dumping av spesialavfall og hatt overutslipp av helse og miljøskadelige forbindelser.

Bedriften er tidligere anmeldt av SFT og NMF for flere brudd på forskrifter om lagring av spesialavfall og andre alvorlige forhold.

Ledelsen av bedriften har tidligere vedgått at det i perioden 1996 - 99 ble lagret betydelige mengder møllestøv ulovlig.

I denne perioden ble det importert 50 000 tonn møllestøv hvert år. Ledelsen sendte kvittering til selgerlandet om at støvet var brukt i produksjonen, mens spesialavfallet i virkeligheten ble ulovlig deponert/dumpet

Bedriftsledelsens vilje til å drive etter gjeldende regelverk er dokumentert så mangelfull at Norges Miljøvernforbund i tidligere anmeldelse til Økokrim og Miljøverndepartementet har bedt om at bedriften pålegges å stenge ned inntil økokrim har foretatt en total revisjon og gjennomgang av bedriftens totale virksomhet.

Det finnes klare indisier/bevis på at Aluscan fremdeles, og i stor målestokk, driver ulovlig lagring/dumping av møllestøvet i gruvene innenfor og rundt bedriftsområdet, slik at deler av disse pr. idag er fullt opp av spesialavfall, samt at det finnes flere illegale deponier på bedriftsområdet.

Etterhvert som gruvene er blitt fullt opp har kilder fra bedriften opplyst at denne har startet med å dumpe avfallet ulovlig ut i fjorden.

NMF har flere uavhengige kilder som opplyser om bedriftens ulovlige dumping.

Mot løfte om å være anonyme kan flere av disse bli viktige kilder for økokrim i den videre etterforskningen av bedriften.

Mer spesifisert dreier saken seg om ulovlig lagring/deponering av filterstøv, møllestøv og utslipp til sjø av spesialavfall etter behandling av drøss og

saltbadekaker. Dette skal etter direktivene gå inn i en nedlagt gruve hvor tungmetaller skal bunnfelles. Det filtrerte prosessvannet skal da kunne pumpes lovlig på sjøen.

Deler av bedriftens renseutstyr har lenge vært ute av drift. En sedimenteringstank som står på bakken for å felle ut miljøgiftene etter prosessen med knusing og maling har fått alle lamellene som skulle felle avfallet fjernet, dette for at støvet og restene som skulle ha bunnfelt skulle kunne gå rett ut i sjø eller gruen

Aluscan "maler" saltbadekakene i et mølleanlegg og får separert ut aluminiumsgranulat som transporteres til Aluvest for omsmelting.

Alle de ikke-metalliske komponentene i råstoffet, inkludert sporadiske tilsetninger av møllestøv er etter prosessen i slurryen med et faststoffinnhold mellom 10 og 20 %.

Denne slurryen skal gå til Alox Nor hvor filtrering, vasking og kalsinering skal skje. Oppstarten av Alox Nor har tatt veldig lang tid, **trass dette har driften hos Aluscan hele tiden gått som normalt. Slurryen ble innledningsvis kjørt inn i det eksisterende gruvesystemet.**

Etter en tid ble det klart at slurrymengden var så stor at faststoffmengden var i ferd med å fylle opp gruvegangene.

Denne store mengden faststoff i gruvegangene medfører dannelse av eksplosive gasser (H₂) og det har vært mindre eksplosjoner og branner i tilknytning til gruvesystemet. **Løsningen var da å divertere slurrystrømmen ulovlig fra gruvesystemet og ut til resipient (sjø). Siden Alox Nor kun kunne motta en marginal slurrymengde medførte dette at så godt som hele produksjonskapasiteten gikk ulovlig til sjø. I tillegg skal der være dumpet et båtlast på 400 sekker (big Bags) 350-400 tonn rett i sjøen** Dykking utenfor kaiområdet sommeren 2001 viste en betydelig mengde sedimenter. Mengden var altfor stor til at det kunne dreie seg om tilfeldig avrenning av prosessvann.

Øyenvitner har også observert utslippet på overflaten under gunstige værforhold. Dette ble sist observert lørdag 6.04.02.

4/5 mai 1994 eksploderte gruvegangen som førte personer ned i gruen og personell heistårnet ble ødelagt, årsaken dengang ble oppgitt å være dumpet avfall. Rapporten på dette sies å være hos molde politikammer.

NMF har også mottatt flere meldinger om ulovlig deponering av møllestøv i såkalte "big bags" utenfor godkjent område (på "Bergmesteren"). I påsken 2001 ble en båtlast eller deler av denne kjørt om natten direkte i Bergmesteren og gravd ned der oppe.

Miljøvernforbundet har tidligere bedt om at det blir foretatt full gjennomgang av alle skipsanløp og laste og losse journaler de siste tre årene for å finne ut hvor mye avfall/spesialavfall som er tatt i mot og hvor dette er blitt av, samt en total gjennomgang av gruvene og dagbruddene.

På bakgrunn av de nye opplysningene om alvorlig miljøkriminalitet haster det nå med å gjennomføre disse tiltakene.

NMF har tidligere stilt seg sterkt tvilende til SFTs rolle rundt miljøforholdene ved Aluscan. Etter vår siste gjennomgang av bedriften synes det imidlertid som om SFT her er ført bak lyset av bedriftsledelsen som bl.a. har forsøkt, og langt på vei klart, å skjule de påpekte ulovlighetene. Vi ser det derfor ikke lenger som nødvendig å granske SFTs rolle i denne saken slik vi tidligere har bedt om.

Kurt Oddekalv

Leder NMF

Økokrim
Postboks 8193
0034 Oslo
Kopi. SFT

Bergen 18/4 2002

Politianmeldelse av Aluscan AS og Alox Nor AS.

**Samt gjennomgang av hele ARN konsernets virksomhet.
Krav om bøtlegging og inndraging av midler tjent på ulovlig
deponering og dumping av spesialavfall i sjø og inne i Rausand
gruver samt div. deponier på land i Rausand, Nesset kommune.
Norges Miljøvernforbund vil også be om at Gerhard Eide og resten
av styret etterforskes og at Økokrim gjør full gjennomgang av
Gerhard Eide personlig og bedriftenes økonomiske disposisjoner
samt befrakterne (skipene), antall skipsanløp og type last.**

Aluminium gjenvinningsbedriften Aluscan AS i Nesset kommune, Møre og Romsdal har i flere år drevet med ulovlig dumping av spesialavfall og hatt overutslipp av helse og miljøskadelige forbindelser.

Bedriften er tidligere anmeldt av SFT og NMF for flere brudd på forskrifter om lagring av spesialavfall og andre alvorlige forhold.

Ledelsen av bedriften har tidligere vedgått at det i perioden 1996 - 99 ble lagret betydelige mengder møllestøv ulovlig.

I denne perioden ble det importert betydelige mengder møllestøv hvert år. Ledelsen sendte kvittering til selgerlandet om at støvet var brukt i produksjonen, mens spesialavfallet i virkeligheten ble ulovlig deponert/dumpet

Produksjonen (behandlingen) av saltslagg startet i 1989. Bedriften mottar importert slagg fra bedrifter i flere land samt fra egen produksjon ved datterbedriften Aluvest (Nesset kommune), Hydro Aluminium i Sunndal, Sør-Norge Aluminium i Kvinnherad kommune og Elkem i Mosjøen. NMF har ved å innhente data over mengde slagg som er bearbeidet samt mottatt slagg fra norske bedrifter beregnet at Aluscan fra 1992 til 1996 må ha oppakkumulert betydelige mengder slagg som har blitt lagret. NMFs (riktignok omtrentlige) beregninger tyder på at det må ha befunnet seg minimum rundt 50000 tonn saltslagg i området i 1996.

Dette er langt over tillatt grense for deponering. Aluscan har siden 1996 redusert inntaket av slagg samt økt produksjonen betydelig slik at det pr i dag er samsvar mellom produksjonsvolum og tilgjengelig mengde råmateriale (slag).

NMF har ikke hatt tilgang på nøyaktige mengder mottatt fra samtlige norske bedrifter gjennom hele perioden (1989 til 2001) og har derfor til en viss grad måttet estimere dette ut fra produksjonstall. Dataene indikerer likevel at det over en hver tvil har blitt oppakkumulert store mengder over tillatte grenser.

Vi vil derfor be Økokrim kontrollere data over mottatt saltslagg opp mot mengden brukt i produksjon for å kontrollere hvor mye som mer eksakt har akkumulert seg opp over tid og hvor dette eventuelt er blitt av.

Bedriftsledelsens vilje til å drive etter gjeldende regelverk er dokumentert så mangelfull at Norges Miljøvernforbund i tidligere anmeldelse til Økokrim og Miljøverndepartementet har bedt om at bedriften pålegges å stenge ned inntil Økokrim har foretatt en total revisjon og gjennomgang av bedriftens totale virksomhet.

Det finnes klare indisier/bevis på at Aluscan fremdeles, og i stor målestokk, driver ulovlig lagring/dumping av møllestøvet og aluminiumoksid-avfall i gruvene innenfor og rundt bedriftsområdet, slik at deler av disse pr. idag er fullt opp av spesialavfall, samt at det finnes flere illegale deponier på bedriftsområdet. Etterhvert som gruvene er blitt fullt opp har kilder fra bedriften opplyst at denne har startet med å dumpe avfallet ulovlig ut i fjorden.

NMF har flere uavhengige kilder som opplyser om bedriftens ulovlige dumping. Mot løfte om å være anonyme kan flere av disse bli viktige kilder for Økokrim i den videre etterforskningen av bedriften.

Mer spesifisert dreier saken seg om ulovlig lagring/deponering av filterstøv, møllestøv og utslipp til sjø av spesialavfall etter behandling av drøss og saltbadekaker. Dette skal etter direktivene gå inn i en nedlagt gruve hvor tungmetaller skal bunnfelles. Det filtrerte prosessvannet skal da kunne pumpes lovlig på sjøen.

Deler av bedriftens renseutstyr har lenge vært ute av drift. En sedimenteringstank som står på bakken for å felle ut miljøgiftene etter prosessen med knusing og maling har fått alle lamellene som skulle felle avfallet fjernet, dette for at støvet og restene som skulle ha bunnfelt skulle kunne gå rett ut i sjø eller graven

Aluscan "maler" saltbadekakene i et mølleanlegg og får separert ut aluminiumsgranulat som transporteres til Aluvest for omsmelting.

Alle de ikke-metalliske komponentene i råstoffet, inkludert sporadiske tilsetninger av møllestøv er etter prosessen i slurryen med et faststoffinnhold mellom 10 og 20 %. Denne slurryen skal gå til Alox Nor hvor filtrering, vasking og kalsinering skal skje. Oppstarten av Alox Nor har tatt veldig lang tid, **trass dette har driften hos Aluscan hele tiden gått som normalt. Slurryen ble innledningsvis kjørt inn i det eksisterende gruvesystemet.**

Etter en tid ble det klart at slurrymengden var så stor at faststoffmengden var i ferd med å fylle opp gruvegangene.

Denne store mengden faststoff i gruvegangene medfører dannelse av eksplosive gasser (H₂) og det har vært mindre eksplosjoner og branner i tilknytning til gruvesystemet. **Løsningen var da å divertere slurrystrømmen ulovlig fra gruvesystemet og ut til resipient (sjø). Siden Alox Nor kun kunne motta en marginal slurrymengde medførte dette at så godt som hele produksjonskapasiteten gikk ulovlig til sjø.**

Det skal også være dumpet et båtlast på 400 sekker med saltslagg/møllestøv, 350-400 tonn rett i sjøen.

Dykking utenfor kaiområdet sommeren 2001 viste en betydelig mengde sediment. Mengden var altfor stor til at det kunne dreie seg om tilfeldig avrenning av prosessvann.

Øyenvitner har også observert utslippet på overflaten under gunstige værforhold. Dette ble sist observert lørdag 6.04.02.

Aluscan oppgir at rundt 35% av slagget blir til restproduktet Aluminiumoksid. Det er på bakgrunn av oppgitt mengde behandlet slagget derfor mulig å beregne årlig mengde aluminiumoksid. Denne oksiden har så langt hopet seg opp helt tilbake fra 1989 og frem til i dag. Bedriften Alox Nor som skulle videre behandle oksiden er først kommet i drift i år. Meningen har vært at aluminiumoksid skulle behandles i gruvene for deretter å tas ut og inn i produksjon. Siden det ikke har vært noe system for viderebehandling er aluminiumoksid i stedet blitt deponert/dumpet mer eller mindre ulovlig i gruvene.

NMFs beregninger viser at opptil 307000 tonn på denne måten er dumpet (se vedlegg).

Alox Nor fikk i oktober 1999 tillatelse til å lagre 5000 tonn/år aluminiumoksid i gruvedrosser.

I 2000 ble det "produsert" 47751 tonn oksid fra behandling av saltslagg som det er grunn til å anta ble lagret eller ulovlig dumpet, altså mer enn 42000 tonn over tillatt mengde !

Dersom vi antar at bedriften (både Aluscan og Alox Nor) fra og med 2002 går med full kapasitet slik bedriftene selv hevder, dvs. 52500 tonn aluminiumoksid avfall fra produksjon av 150000 tonn saltslagg (Aluscan), samt bearbeidelse av 36000 tonn aluminiumoksid ved Alox Nor, og tillatt lagringsmengde er 5000 tonn oksid, vil det hvert år fremover bli lagret 11500 tonn mer enn tillatt mengde (52500 - 36000 - 5000).

Det er imidlertid grunn til å anta at bedriften (Alox Nor), i hvert fall de første årene, ikke vil oppnå en maksimal teoretisk kapasitet på 36000 tonn, slik at den resten oksid som må lagres (ulovlig) vil bli betydelig større.

Alox Nor har nå (oktober 2001) levert ny søknad om lagring av 10000 tonn/år av aluminiumsoksid. Selv om denne blir innvilget av SFT vil årlig "produsert" avfallsmengde av aluminiumoksid (52500) langt overskride summen av dette (10000) og mengde brukt i produksjoen (maks. 36000).

Det er derfor grunn til å anta at bedriften vil fortsette med ulovlig lagring, deponering og sannsynlig også ulovlig dumping av dette spesialavfallet, dersom Økokrim ikke griper inn.

Spesiell stor er faren for at avfallet dumpes ulovlig på sjøen, da eksperter med primær kjennskap til gruvene ovenfor NMF har vurdert at muligheten for å dumpe større mengder enn det som allerede er dumpet der ikke lenger er tilstede.

Det må presiseres at det her dreier seg om meget miljøskadelig spesialavfall.

4/5 mai 1994 eksploderte gruvegangen som førte personer ned i gruen og personell heistårnet ble ødelagt, årsaken dengang ble oppgitt å være dumpet avfall. Rapporten på dette sies å være hos Molde politikammer.

NMF har også mottatt flere meldinger om ulovlig deponering av møllestøv i såkalte "big bags" utenfor godkjent område (på "Bergmesteren"). I påsken 2001 skal en båtlast eller deler av denne ha blitt kjørt om natten direkte i Bergmesteren og gravd ned der oppe.

Ansatte og eksterne kilder som også kan bli tilgjengelige for Økokrim mener at de tusener av tonn avfall som ligger på Bergmesteren i big bags ikke kan ombrukes i Alox Nor og dermed så har bedriften også ført SFT bak lyset på sine stadige søknader om å få utvide lageret av råvarer, noe de også har fått.

Miljøvernforbundet har tidligere bedt om at det blir foretatt full gjennomgang av alle skipsanløp og laste og losse journaler de siste tre årene for å finne ut hvor mye avfall/spesialavfall som er tatt i mot og hvor dette er blitt av, samt en total gjennomgang av gruvene og dagbruddene.

Dette er spesielt viktig da Aluscans egne tall over importert avfall (saltslagg/møllestøv) stemmer dårlig overens med Tolldirektoratets tall for import av denne type avfall (varetype nr. 2620.4000: Aske/reststoffer - med hovedsakelig innhold av aluminium). Selv om denne kategorien også inneholder noe sink holdig avfall er disse import tallene så høyt over aluminiumsholdig avfall til Aluscan (oppgitt av Aluscan) at dette forholdet må undersøkes.

Eksempelvis ble det i 1995 importert 87477 tonn av varenummer 260.4000, mens Aluscan oppgir å ha importert 62000 tonn, en differanse på omlag 25000 tonn. Differansen var i 1999 på 22000 og i 2000 på 15511 tonn. (Det finnes kun en annen bedrift i Norge som importerer aluminiumslagg, Hecklet Multiservice på Karmøy, men disse oppgir aldri å ha importert mer enn 900 tonn. Det samme opplyser SFT. Import av sinkholdigavfall er ifølge SFT helt marginalt).

NMF finner det også både merkelig og mistenkelig at Konsernsjef i ANS Gerhard Eide i en artikkel i Aura Avis 14/3 2001 beviselig lyger om mengde mottatt saltslagg. Eide sier her at "Aluscan i 2000 mottok 130000 tonn saltslagg, hvorav 40000 fra eget smelteverk (Aluvest)". Ettersom Aluscan selv har rapportert til SFT at de i 2000 importerte 105000 tonn saltslagg kan dette ikke være riktig.

Siden tallene fra Tolldirektoratet ikke synes å stemme med mengden aluminiumsholdig avfall registrert hos SFT, og siden NMF har fått tips om at hele båtlass med saltslagg er dumpet på sjøen før lossing, vil vi be om at Økokrim innhenter tall over denne type spesialavfall solgt til Aluscan direkte fra leverandørene i Europa, og sjekke dette mot Aluscans oppgitte importtall slik at man er sikker på at farlig spesialavfall ikke er dumpet direkte fra frakteskute før ankomst til Rausand.

På bakgrunn av de nye opplysningene om alvorlig miljøkriminalitet haster det nå med å gjennomføre disse tiltakene.

Vi kan opplyse om at Santor Shipping eier to frakteskip (trolig Vistafjord og Alutrans) som begge går i oppdrag for Aluscan og Aluvest.

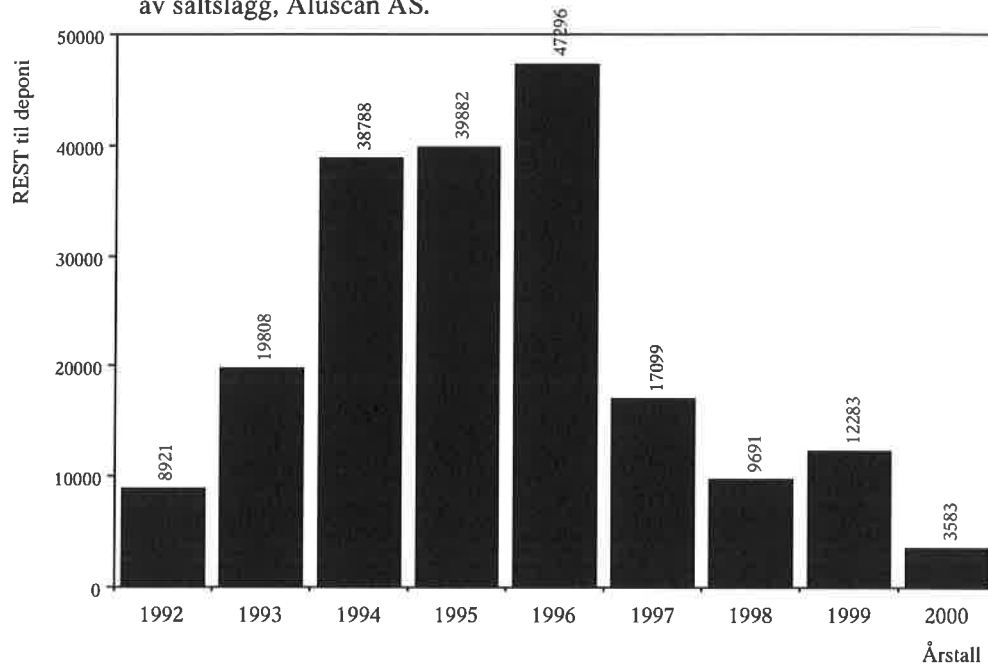
NMF har tidligere stilt seg sterkt tvilende til SFTs rolle rundt miljøforholdene ved Aluscan. Etter vår siste gjennomgang av bedriften synes det imidlertid som om SFT her er ført bak lyset av bedriftsledelsen som bl.a. har forsøkt, og langt på vei klart, å skjule de påpekte ulovlighetene. Vi ser det derfor ikke lenger som nødvendig å granske SFTs rolle i denne saken slik vi tidligere har bedt om.

Kurt Oddekalv
Leder NMF

VEDLEGG

	Import til Norge Av Vare nr. 2620.4000. (Kilde:SSB)	Oppgitt import Av saltslagg/ Møllestøv (Kilde SFT)	Oppgitt brukt i "produksjon" (Kilde SFT)	Avfall Al-oksid (35% av "produsert" slag)
1992		58000	58000	20300
1993		66000	64000	22400
1994	70059	68000	58000	20300
1995	87477	62000	70000	24500
1996	71819	70000	72000	25200
1997	62992	42000	72197	25269
1998	71770	58000	82507	28877
1999	119042	97000	114110	39939
2000	120511	105000	136431	47751
2001	89019		150000	52500
SUM oppakumulert aluminiumoksid: (avfall)				3077366

Estimerte deponerte mengder
av saltslagg, Aluscan AS.

S ft: Revisjonsrapport

Rapport nr.:	02/039		
Virksomhet:	Aluscan (AluxNor)		
Virksomhetens adresse:	6462 Raudsand	Arkivkode:	408/88-066
Emas registrert :	nei	Anleggsnummer:	A61061
ISO- 14001 sertifisert :	nei		
Regelverk:	Forurensningsloven med tilhørende forskrifter	Tidsrom for revisjonen:	22.-25.04.2002
Risikoklasse:	3	SFTs kontrollgruppe:	Angela Miller Bjørn R. Nielsen Bente Sleire (observatør) Karén Angsvik
Gebyrklasse:	Ekstralav	Kontaktperson fra virksomheten under kontrollen:	

Rapportens innhold:

Rapporten beskriver de avvik og anmerkninger som ble konstatert under kontrollen. Følgende hovedtema ble kontrollert: Drift og kontroll av bedriftens deponi, lagring av råstoff, utslippskontroll til vann, renseutstyr for utslipp til luft og enkelte oppfølging fra forrige revisjon.

Hovedkonklusjon:

- Bedriften har mellomlagret mer møllestøv enn det som er tillatt i dagbrudd på fjellet.
- Bedriften har overskredet tillatte grenser for deponering av slam til underjordsgruva og mengde begrensninger for produksjonsavfall.
- Bedriftens måleprogram for overvåking av utslipp til sjø er ikke egnet for å dokumenterer overholdelse av krav til SFT.
- Det er mangler ved bedriftens egenrapportering til SFT for 2001.

SFT har for øvrig følgende anmerkninger i forbindelse med revisjonen:
Bedriftens internkontrollsystemet er ikke tilstrekkelig implementert.
Det er potensiale for bedre kontroll med renseutstyr for utslipp til luft.

Utarbeidet dato: 13.05.2002

Sign.:

Revisjonsleder Angela Müller

Godkjent dato: 16.05.2002

Sign.:

Overordnet Grete Strand

zett.no

elendom

stilling

bil

båt

smått & stort

min zett

Bestill annonse

zett.r-b.no

Romsdals Budstikke

www.r-b.no

Tlf 71 25 00 00

En gyllen mulighet til bedre avkastning

SØK »

5 SISTE:

06:00 Klart for Ekte dritt 3
06:00 Spennning til siste
slutt
06:00 Knallhardt om
Fellesbanken - Styret
oppstilt av egne posisjoner
06:00 Rastetengt i
Mandalen
06:00 Vannskader i Fræna

Les hele papiravisen »

Romsdals Budstikke

Filleristet
bankstyret

Jeg har fått Statens julekake 12
Kjeldre Rasmussen 10.11.04
Prøysens jul

NYHETER

FORSIDE
LOKALNYTT
KULTUR
SKATTELISTENE (NY)
ARKIV SAMLESIDEN
VALG 2003
KONGBESØKET

SPORT

SPORTSNYHETER
MFK-MAGASIN
LOKALFOTBALL

MENING

LEDER
KOMMENTAR
DISKUSJONSFORUM
ANNONSER

BESTILL RUBRIKK
SE PÅ ZETT
ANNONSE-INFO

KONTAKT

POSTKASSA
OSS
INNEMENT

Uvillig RB

NYTTIG

BIL
REISELIV
FILM
DET SKJER

5 FRA FORUM

25.11.04
Fellesbanken - oppkjøp
Småaksjonær
24.11.04
Sv: Thanks for nothing.
Hasselgård
A. Monsås
24.11.04
Sv: Thanks for nothing.
Hasselgård
Pladask
24.11.04
Sv: Thanks for MUCH.
Hasselgård
Ekte mot- og
medgangssupporter
for MFK
24.11.04
Sv: Thanks for nothing.
Hasselgård
Einar Gjerde
SØK I RB PÅ NETT

Start søk

SØK PÅ NETTET

Oddekalv-aksjon mot Aluscan

RAUDSAND: Først ble porten inn i Aluscan på Raudsand stengt med kjetting og hengelås. Så ble bedriftsledelsen skjelt ut skriftlig og muntlig, med krav om økonomiske beslag hos eierne. Deretter ble Kurt Oddekalv invitert inn på kontoret til samtaler med adm. dir. Nils-Petter Vegsund i Aluscan.

Etter å ha stengt fabrikkporten med kjetting og hengelås, overrakte Kurt Oddekalv et brev til konsernsjef Gerhard Eide i Aluminium Recycling Norway AS. Foto: KJELL LANGMYREN

IVER GJELSTENLI

Kurt Oddekalv og Norges Miljøvernforbund hadde i vanlig stil sørget for full pressedekning da de i går ankom uanmeldt for bedriftsledelsen, men med et grundig informert korps av mediafolk ringside. NRK fjernsynet nøyde seg ikke en gang med å være publikum, men hadde sagt ja takk til å sitte på i gummibåten med aksjonistene.

Stengte porten

Aksjonistene kom sjøvegen fra Eidsøra til Raudsand. Der gikk de i land og stengte fabrikkporten inn til Aluscan og Alox Nor med kjetting. Da konsernsjef i Aluminium Recycling Norway AS møtte opp ved porten, fikk han overrakt et protestbrev fra Kurt Oddekalv. I brevet retter Norges Miljøvernforbund kraftige anklager mot Aluscan for ulovlige giftutslipp gjennom 10 år, ulovlig lagring av spesialavfall og helsefarlig ødeleggelse av naboenes nærmiljø. I brevet blir konsernsjef Gerhard Eide og de andre eierne gjort direkte ansvarlig for problemene. Miljøvernforbundet krevder derfor at det gjøres beslag i eiernes private økonomiske ressurser. I brevet blir det også hevdet at eierne i fjor tok ut flere millioner av firmaet, «penger de har tjent på den ulovlige giftdumpingen og andre ulovligheter», skriver Norges Miljøvernforbund.

Møttes for samtale

Etter aksjonen ble Kurt Oddekalv invitert til møte med Aluscan-ledelsen. Ifølge adm. dir. Nils-Petter Vegsund kom det ikke mye ut av samtalen. Partene var uenige om alt.

— Vi tar avstand fra Kurt Oddekalvs aksjonsform og synspunkter. For oss er det nå viktig å konsentrere all oppmerksomhet mot arbeidet med å oppfylle Statens Forurensningstilsyns (SFT) krav til oss og dermed redde bedriften og arbeidsplassene, sier Nils-Petter Vegsund til Romsdals Budstikke.

Den viktigste oppgaven for bedriften er å sikre seg fortsatt importtillatelse av råstoff fra sekunderaluminiumsbedrifter i utlandet. 2/3 av Aluscans råstoff er import, resten kommer fra Aluvest i nabobygda Rød.

SFT har gitt Aluscan en ukes frist på løse sine utslippsproblemer. Dersom bedriften ikke er i stand til å møte SFTs krav, blir konsekvensen importstopp av råstoffet saltlagg.

Hjelp fra Hustadmarmor

— Vi jobber på spreng med å få fram nødvendig dokumentasjon. Hustadmarmor i Fræna har tilbudt oss å låne prosessutstyr (pressfilter) som kan gjøre det mulig for oss å ta ut slamholdig materiale før avløpsvannet går inn i gruva. Dette har vært til uvurderlig hjelp for oss og kan være bidraget som gjør at vi kan oppfylle SFTs krav, opplyser Vegsund. Skulle Aluscan måtte stenge bedriften, vil det føre til at omkring 100 mister arbeidet sitt. I tillegg kommer ringvirkninger til transportører og underleverandører. I følge en rapport fra Neset kommune vil en Aluscan-konkurs berøre omkring 10 prosent av befolkninga i Neset.

Sist endret: 27. Juni 2002 22:34

Tips noen om denne saken

Melding:

Send

Ditt navn:

Din e-post adresse:

Til e-post adresse:

Lytt Live på 1FM. Dersom du ikke har WINAMP, sjekk radioens hjemmesider [her](#).

MØRE FINANS

VI HAR

Internettopplysningen

zett.no

Bolitil salgs

Velg område

Romsdal

Pris fra Pris til

Avansert Søk

SØK »

Biler til salgs

Velg område

Romsdal

Velg bilmerke

Alle

Avansert Søk

SØK »

Velg område

Romsdal

Arbeidsområde

Alle

Avansert Søk

SØK »

5 siste: Smått & Stort

Morsø vedovner...
Til salgs

Kviger og kvig...
Til salgs

Brukt brøytesk...
Til salgs

Piano, flere b...
Til salgs

Vaskemaskin...
Annet

» Se flere

» Søk

4 roms andelsl...
97m2 kr 900,000,-

ISFJORDEN, fri...
139m2 kr 550,000,-

Enebolig sentr...
137m2 kr 1,690,000,-

Enebolig med f...
134m2 kr 1,520,000,-

1 roms andelsl...
26m2 kr 270,000,-

» Se flere

» Søk

Toyota Corolla
1997 kr 70,000,-

Ukjent

Hyundai H-100
1996

Chrysler Stratus
1999 kr 110,000,-

Ford Scorpio
1989 kr 4,000,-

» Se flere

» Søk

Ønsker barneva...

Realist...
Heltid

DAGMAMMA ØNSKE...

ØKOKRIM

Den sentrale enhet for etterforskning og påtale av
økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet

PRESSEMELDING

Dato: 28.06.02

TILTALE OG FORELEGG FOR FALSK FORKLARING OG FORURENSNING AV FJORD

ØKOKRIM har tiltalt styreformannen og tidligere administrerende direktør for å ha forurenset Tingvollfjorden med oksid og for å ha deponert mer oksid enn det som var tillatt. Videre omfatter tiltalen falsk forklaring. For samme forhold har ØKOKRIM ilagt selskapet et forelegg på 2 millioner kroner og inndragning av vinning med 2 millioner kroner.

ØKOKRIM har tiltalt styreformannen og tidligere administrerende direktør i selskapet Aluscan AS på Vestlandet for falsk forklaring for å ha sendt 31 bekreftelser på at de har nyttiggjort ca. 15 millioner kg importert møllestøv uten at det ble nyttiggjort. Videre er de tiltalt for overtredelse av forurensningsloven ved at de i perioden fra 1997 til utgangen av 2000 lot betydelige mengder av prosessvann inneholdende oksid gå direkte ut i Tingvollfjorden, som ligger rett utenfor bedriftsområdet. I perioden fra 1995 til 1999 deponerte de minst 35.769 tonn oksid mer enn det som var tillatt fra SFT.

Selskapet er ilagt forelegg for de samme forholdene. I tillegg har selskapet fått forelegg for overtredelse av forurensningsloven ved at det i forbindelse med produksjonen og deponeringen unnlot å sørge for at diffuse utslipp til luft av bl.a. ammoniakk og støv ble samlet opp. Dette medførte betydelige mengder av diffuse utslipp til luft, og som igjen førte til miljøskader i form av utstrakte sviskader på vegetasjonen ved bedriftsområdet.

Kontaktperson	Telefon	Mobiltelefon
Politadvokat Hans Tore Høviskeland	23 29 10 72 1190 Inter Omland	916 46 013

Nyheter

Trondheim
Midt-Norge
Internasjonale
Trondheim **ny**
Politikk
Skatt 2001
Innenriks
Utenriks
Økonomi
Lønnsoppgjør 2002
Været
Teknologi
Miljø
Spør Adressa
Nytt i lokalavisene
Valg 2001
Siste nytt
Media
JanO
Fra kjøp til kyst **ny**

Sport

RBK
Fotball
Travsport
TIK
Håndball
Kråkfot **ny**
Ottos kommentar
I bredden

Underholdning

Kundeservice

Ferieservice
Annonse
Abonnement
trondheimpuls
Musikk
Film
Det Skjer

Forbruker

Laksesiden
Jobb
Bil
Utdanning
Bolig

Livsstil

Sex & Samliv
Mat
Vin
Reiseliv
Helse
Dyrene våre

Billedgallerier

Debatt

Hjelp

Tjenester

Markeds plass

Helse og velvære
Håndverksguiden

Økokrim gir mer tid

NESSET: Økokrim venter med å dra inn millionbøtene fra Aluscan i Raudsand.

Tekst: Helge Hegerberg

22.08.02 | 08:16

UTSKRIBBAR
VERSJON

- Bedriften og lederne som har fått bøtene på grunn av brudd på forurensingsloven, har fått frist frem til 25. september med å betale bøtene. Lederne ønsket av ulike grunner bedre tid, og dette har vi imøtekommet, opplyser politiadvokat Hans Tore Høviskeland i Økokrim.

Bedriften Aluscan ble i begynnelsen av juli ilagt en bot på to millioner kroner for gjentatte og grove brudd på forurensingsloven. I tillegg må bedriften tåle inndragning av to millioner kroner for vinning. Dette er norgeshistoriens nest høyeste miljøbøter. Kun Norzink har fått et kraftigere oppgjør. De slapp ut 40 kilo kvikksølv i Sørfjorden.

Styreformann i morselskapet ARN og en pensjonert

administrerende direktør i Aluscan, er satt under tiltale for falsk forklaring og gjentatte brudd på forurensingsloven. Dette er en sak som kommer opp for Romsdal tingrett. I Økokrim blir lovbruddene karakterisert som meget grov miljøkriminalitet med forurensning av Tingvollfjorden og utslipp til nærmiljøet i Raudsandbukta. I disse dager kjemper den nye ledelsen i Aluscan for å berge selskapene i ARN-konsernet fra en konkurs. Store deler av arbeidsstokken er fortsatt permittert. Listen av miljøtiltak som må på plass er svært lang, og bedriften blir fulgt med kritiske blikk fra miljøorganisasjoner og miljømyndigheter i Norge.

Aluscan har ennå ikke betalt miljøbøtene. Økokrim har forlenget fristen.

HELGHE HEGERBERG

TIPS EN VENN

Fra:

Til:

Send saken!

**Knall-
tilbud på
kjøkken**

**Utstillings-
modeller og
nyheter**

1/2 pris

Klikk her

Huseby®

**Premiere
22. november**

Billettsalg
fra lørdag 19. nov.

TRONDHEIM KINO

Miljøverndepartementet
Oslo
Kopi til SFT

Bergen 24/10 2002

Ang. Stans av avfall import til Aluscan i Nesset kommune.

Bedriften Aluscan på Rausand i Møre og Romsdal har tidligere fått en av Norges største miljøbøter for ulovlige utslipp til luft, ulovlige utslipp av store mengder oksyd til fjorden samt ulovlig utslipp av tungmetaller og aluminium til vann (ref. Miljøminister Børge Brendes svar på spørsmål nr.16 fra stortingsrepresentant Bjørn Jacobsen 16.10.02).

Bedriften importerer aluminium holdig avfall (spesialavfall) fra Europa for gjenvinning. Det har imidlertid blitt avslørt at det meste av dette ikke blir gjenvunnet, men i stedet lagret, til dels på ulovlig vis, noe som har medført betydelige forurensnings problem.

SFT har i brev av 18.10.2002 (ref. 02/138-6) kunngjort vedtak om stans av import av avfall og oppfølging etter inspeksjon og revisjon.

Det heter i SFTs vedtak at "Statens forurensningstilsyn finner at det importerte avfallet ved Aluscan ikke lenger blir gjenvunnet under forhold som ikke utgjør noen miljøfare slik det er krav om i forskrift om grensekryssende transport av avfall artikkel 6 nr 5. SFT vil derfor gi melding til utenlandske myndigheter om at all transport av avfall fra utlandet til Aluscan stanses."

Vedtaket kan påklages til Miljøverndepartementet, en mulighet som vi antar bedriften vil benytte seg av.

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Marken 9
Bank: 9521.05.71982
Internett:
www.miljovernforbundet.no

Tlf: 55 31 71 00
Fax: 55 31 81 60
Org.nr: 871 351 082
E-mail:
nmf@miljovernforbundet.no

Region Sør / øst

Postboks 9261, Grønland
0134 OSLO
Schweigaardsgt. 28

Tlf 22 17 70 18
Fax: 22 17 82 18

Region Nord

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125

Norges Miljøvernforbund ønsker derfor å påpeke følgende:

- 1) Allerede ved SFTs første inspeksjon ved Aluscan (26.09.90) **for 12 - tolv - år** siden ble det påtalt at bedriften ikke hadde tilfredstillende lagringsforhold for spesialavfall. Også etter SFTs systemrevisjon ti år seinere (22-25.08.00) ble det konstatert at "bedriftens håndtering av spesialavfall er noe mangelfull" og at "bedriftens lagring av saltslagg er mangelfullt sikret og medfører stor fare for avrenning til fjorden". Dette trass i at SFT i endelig inspeksjonsrapport datert 04.01.91 stilte følgende krav til lagring av spesialavfall:
"Emballasjen skal være tett og hindre spredning og lekkasjer av avfallet, den skal være tydelig merket, med angivelse av innholdet og lagringsplassen skal være utilgjengelig for uvedkommende. Evt. Lekkasjer skal effektivt kunne samles opp."
- 2) Bedriften plikter å opprette internkontroll ifg. Forskrift om internkontroll som trådte i kraft 01.01.92. Ut i fra utslippstillatelse av 08.10.99 påla SFT bedriften pånytt å etablere et internkontrollsystem. Etter SFTs systemrevisjon datert 22-25.04.2002 ble det anmerket at bedriftens internkontrollsystem ikke var tilstrekkelig implementert. Etter **10 - ti - år** har Aluscan ennå ikke dette under kontroll.
- 3) SFT har flere ganger presisert at økt gjenvinning er en forutsetning for at bedriften skal kunne fortsette å importere råstoff fra utlandet. Allerede i "Oppfølging etter systemrevisjon ved Aluscan" datert 01.03.2001 påpekte SFT følgende: "På bakgrunn av det som ble avdekket under revisjon der skogskader er blant det mest iøyenfallende, kan SFT ikke se at bedriftens aktiviteter i dag er miljømessig forsvarlig. Vi ber bedriften om å bringe miljøforholdene i orden og vil ikke gi tillatelse til import av saltslagg før vi har mottatt tilfredstillende opplysninger om bedriftens strakstiltak for vesentlig reduksjon av diffuse utslipp".
Aluscan fikk likevel fortsette sin import av spesialavfall.

Med brev datert 24.06.02 varslet SFT på nytt importstans med grunnlag i miljøsituasjonen ved Aluscan. Bedriften fikk imidlertid likevel fortsette å importere spesialavfall under forutsetning av at det ble satt i verk vesentlige miljøtiltak.

Med endret tillatelse datert 15.07.02 fikk Aluscan enda en ny sjanse til å rydde opp, og på nytt presiserte SFT at de ville vurdere å trekke sitt samtykke til import dersom spesifiserte frister ikke ble overholdt.

Først etter inspeksjon 3.10.02, da det viste seg at disse fristene ikke var overholdt, vedtok SFT å sette ned forbud mot videre import av spesialavfallet.

Det fremgår av overstående at bedriften etter 12 - tolv - år, en av norgeshistoriens største miljøbøter, utallige påtaler fra SFT og mange muligheter til å rydde opp, fremdeles ikke har tilfredstillende lagringsforhold for spesialavfall.

Videre fremgår det at bedriften etter nesten 13 - tretten - års drift enda ikke har fått på plass et godkjent internkontrollsystem.

Aluscan har også fått tallrike advarsler om importforbud av spesialavfall uten at dette har ført til forbedringer.

Norges Miljøvernforbund vil derfor på det sterkeste fraråde at Aluscan nå får flere sjanser, og anmode Miljøverndepartementet om ikke å gi bedriften medhold i en eventuell påklage på SFTs vedtak om stans i import av spesialavfall fra Europa.

Kurt Oddekalv
Leder NMF

Konsernsjef Terje R. Venold
A/S Veidekke
Kai Krüger Henriksen
A/S Veidekke

Kopi:
Terje Tønnessen
A/S Veidekke, Rødsand

Bergen 25/10 2002

Ang. Forurensset grunn på Veidekkets eiendommer i Nesset kommune.

Norges Miljøvernforbund er kjent med at Veidekke står som eiere av deler av områdene som i dag disponeres av firma Aluscan A/S på Rausand i Nesset kommune og at dette bl.a. gjelder tomtene hvor bedriften har sine deponi.

Som Dere sikkert er kjent med gjennom media har Aluscan tidligere fått en av Norges største miljøbøter for ulovlige utslipp til luft, ulovlige utslipp av store mengder oksyd til fjorden samt ulovlig utslipp av tungmetaller og aluminium til vann og ulovlig lagring av store mengder saltslagg (ref. Miljøminister Børge Brendes svar på spørsmål nr.16 fra stortingsrepresentant Bjørn Jacobsen 16.10.02).

Bedriften importerer aluminium holdig avfall (spesialavfall) fra Europa for gjenvinning. Det har imidlertid blitt avslørt at det meste av dette ikke blir gjenvunnet, men i stedet lagret, til dels på ulovlig vis, noe som har medført betydelige forurensnings problem.

Det er grunn til å anta at grunnen i områdene som bedriften har brukt til deponi, samt store deler av det øvrige bedriftsområdet er sterkt forurensset av tildels sterkt skadelige miljøgifter grunnet både lovlig og ulovlig virksomhet.

Bedriften har i dag en meget anstrengt økonomi og har nettopp sagt opp 35 ansatte, og økokrims miljøbot på 4 millioner kr er ennå ikke betalt. Bedriften har nå fått forbud mot videre importering av spesialavfall fra Europa, og sannsynligheten for at Aluscan går konkurs eller av andre grunner må nedlegge virksomheten er stor.

Dette vil i værste fall kunne få betydelige økonomiske konsekvenser for Veidekke som eier av forurensset grunn.

Vi ønsker derfor å gi en kort redegjørelse for de regler som gjelder for opprydding og tiltak som før eller siden blir nødvendig for å rydde opp etter Aluscans virksomhet, og vil anbefale Veidekke å sette i verk tiltak og ta nødvendige grep for å unngå belastningen med å måtte betale for oppryddingen.

Med vennlig hilsen

Kurt Oddekalv
Leder NMF

KOSTNADSANSVAR VED FORURENSET GRUNN

1. Forurensning fra Aluscan AS.

Ved oppstart av ARN i 1989, fikk Aluscan AS den 13.03-89 en tillatelse til utslipp tilsvarende gjenvinnende produksjon av 10 000 tonn Al og Al-oksider, samt og utslipp fra gjenvinning av Al og Al-oxid fra inntil 100 000 tonn saltbadkaker pr år. De ble her pålagt å måle dioksiner hvis smelting av malings- eller plast-belagte metaller forekom.

Bedriften ble tillatt å deponere inntil 8000 tonn avfall pr. år, bestående av saltslagg, oksidpulver og filterstøv, i nedlagt gruve. SFT's begrunnelse for tillatelsen av deponiet, var at det verken sjenerte eller ulempet omgivelsene. Det ble også gitt tillatelse til å bruke inntil 1800 tonn olje(<2.5% svovel) til fyring.

Den 09.07-91 gav SFT igjen dispensasjon til Aluscan AS. Nå fikk bedriften i tillegg tillatelse til å deponere produksjonsavfall i en dagstrosse på fjellet ved Raudsand.

Begrunnelsen for tillatelsen var den samme som i 1989. SFT anså det ikke som sannsynlig at deponeringen ville ha miljøkonsekvenser. For hvor store mengder avfall det gjaldt, gikk ikke frem av tillatelsen.

Aluscan AS fikk den 19.02-97 en midlertidig utslippstillatelse som tillot støvutslipp til luft. Der er her heller ikke oppgitt spesifikt hva slags støv eller mengde. Men tillatelsen var nødvendig for at Aluscan AS skulle kunne ta imot og forbehandle oksidavfall fra saltbadkakebehandling og møllestøv. SFT gav i dette tilfellet tillatelse selv om det tidspunkt's gjeldende tillatelser var foreldet.

Det ble den 22.06-98 gitt tillatelse til å lagre inntil 12 000 tonn møllestøv, inntil søknad om utvidet utslippstillatelse var ferdigbehandlet. Det ble her spesifisert at inntil 3000 tonn kunne lagres på bedriftsområdet, og 7000 tonn i dagstrosser på Rausandsfjellet.

Den 08.10-99 fikk Aluscan AS utvidet tillatelse til lagring av 12 000 tonn møllestøv i bigbags på Rausandsfjellet. De fikk her også dispensasjon til å bruke opp til 4750 tonn lavsvovelholdig olje til smelteovner.

Det ble denne gang gitt utvidete utslippstillatelser til vann, for følgende komponenter: Fluorid, Aluminium, Fosfor og Ammonium. Og til luft for følgende komponenter: Støv, NH₃, H₂S. Støvutslippene alene økte nå til 10.8 tonn året.

Deponeringstillatelsen ble nå utvidet til 13 000 tonn for saltslagg i silo og 10 000 tonn for saltslagg i blokker på bedriftsområdet, og totalt 22 000 tonn møllestøv fordelt på dagstrosser og på bedriftsområdet. Som avfallslagring ble det her gitt tillatelse til deponering av 1000 tonn metallskrap, 100 tonn slam og 5000 tonn Al-oksid.

SFT gav den 17.10-01 nok en utvidet utslippstillatelse for Aluscan As. Nesten alle utslipp til vann og luft ble betraktelig øket.

I følge endret tillatelse av 15.07.02 skulle bedriften innen 1.10.02 ha avsluttet og ryddet opp i alle utendørs mellomlagre for saltslagg og forurenset slagg m.m., noe som enda ikke er gjort.

Politiske føringer.

I MDs Miljøhandlingsplan (2003-2006) blir det fremhevet at "Miljømyndighetene skal sørge for at de som har ansvar for forurenset grunn sikrer at forurenset grunn som skriver seg fra tidligere virksomhet ikke medfører fare for spredning av alvorlig forurensning eller helseskader."

Regjeringen har satt som mål at det innen 2005 skal være ryddet opp på de mest forurensede områdene i Norge, og Miljøvernminister Børge Brende påpeker i pressemelding 3/10 at opprydding i forurensede sediment og grunn er et prioritert område i Regjeringens revitalisering av miljøpolitikken.

Børge Brende påpeker videre at prinsippet om at forurenser skal betale og pålegg etter Forurensningsloven er det sentrale virkemiddelet.

Regjeringen vil kun bidra med midler til opprydding i områder hvor det ikke er mulig å identifisere de ansvarlige forurenserne.

Kostnadsansvar.

Forurensningslovens paragraf 7 gir hjemmel for å pålegge oppryddingstiltak. Her er også den viktigste regel om hvem som kan være ansvarsobjekt, dvs. hvem som kan pålegges plikter etter forurensningsloven. Regelen sier at ingen må " *ha*, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning".

Forurensningslovens paragraf 51 hjemler på tilsvarende måte at myndighetene gir pålegg om å foreta eller bekoste undersøkelser for å kartlegge forurensningens omfang, årsaker og virkninger og hva som kan gjøres for å motvirke den.

Disse reglene innebærer at det å være eier av forurenset grunn i seg selv kan gi grunnlag for oppryddings- og undersøkelses plikt. Dette anses å gå inn under det å " *ha*".

Regelen er objektiv, dvs den kan anvendes uten at det er noe å bebreide eier. Den kan dessuten brukes mot en som ikke selv har forårsaket forurensningen. Bestemmelsen krever altså verken skyld eller årsakssammenheng.

I klar tekst betyr dette at en grunneier i alminnelighet vil måtte svare for konsekvensene av den virksomheten han setter i gang eller *tillater på sin eiendom*.

Har man stilt sin eiendom til disposisjon for en virksomhet, kan man imidlertid ikke anses for å være ansvarlig for virkninger av denne virksomheten som ligger langt utenfor det som kunne forutses.

I følge Professor Hans Chr. Bugge (Forurensningsansvaret) kan eieransvaret ikke gjelde ubetinget. Eieren av en eiendom eller virksomhet kan ha leid ut eller på annen måte overlatt rådigheten over eiendommen eller virksomheten til en annen slik tilfelle er for Veidekke.

Hvis det er denne som har den avgjørende myndigheten og reelle rådigheten over eiendommen eller virksomheten, og dessuten har den økonomiske interessen i tiltaket, taler mange hensyn for å anse ham som den ansvarlige.

I følge Bugge sies det uttrykkelig i forarbeidene til forurensningsloven at **leieren som regel må anses som den ansvarlige når en fabrikk er "bortleid og disponert fullt ut av leieren"**.

Bugge tolker forarbeidene slik at "der en forurensende bedrift drives på festet grunn og f.eks. deponerer avfall på tomten , er det **primert eieren av bedriften** som er den ansvarlige og f.eks. kan pålegges opprydding." Det henvises til Follo herredsretts dom 24. Sept. 1998 (Stabil fabrikk AS).

Bugge påpeker imidlertid at det dermed ikke er sagt at eieren av tomten alltid går fri, og at dette bl.a. må bero på hva eieren har mulighet til å påvirke i forbindelse med at rådigheten over en virksomhet eller eiendom overføres til en annen. I følge Bugge må også grunneieren ha ansvar for de konsekvensene som er naturlige ut fra bruken han har stilt sin eiendom til disposisjon for.

Oppsummert er det altså slik at (Bugge, p.534) : "Det er en presumpsjon for at en eier har kostnadsansvar, og det må foreligge spesielle forhold dersom eieren ikke skal ha dette ansvaret. Rådigheten må i alle fall være overlatt til en annen på en slik måte at eieren verken har formell eller praktisk mulighet til selv å treffe tiltak eller til å kreve at nødvendige tiltak gjennomføres av den som har rådigheten, forurensningen må skyldes en aktivitet som ligger utenfor det eieren har eller har hatt kontroll over. Eieren må heller ikke ha nevneverdige økonomiske interesser i vedkommende virksomhet.

Det gjelder spesielle regler dersom et anlegg blir nedlagt.

Forurensningslovens paragraf 20 sier at "Når et anlegg blir nedlagt eller en virksomhet stanser, skal eieren eller brukeren gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke forurensninger." Det siktes i følge Bugge her til **eieren eller brukeren av det anlegget som stanser**.

Bugge tolker dette slik at "det må følge av dette at den som eventuelt bare eier tomten hvor anlegget eller virksomheten har vært drevet, ikke har en selvstendig plikt etter paragraf 20".

Mer presist er det altså den som er eier eller bruker på det tidspunktet virksomheten nedlegges som har ansvar for å sikre mot forurensning i fremtiden. I følge Bugge må det også være denne eier eller bruker som kan avkreves garanti for dekning av fremtidige utgifter.

Det finnes imidlertid flere eksempler på at en eier av eiendom som er i samme situasjon som Veidekke her er likevel har måtte betale oppryddingsutgiftene.

Et slikt eksempel er at SFT i 2001 påla Arendal kommune å rydde opp i gammelt forurensende avfall etter Nitridens virksomhet på Eydehavn utenfor Arendal.

Miljøvernminister Børge Brende svarte slik på spørsmål om dette i stortingets spørretime 02.11.01:

"Det er den ansvarlige for forurensningen som skal betale for undersøkelser og tiltak. Det følger av forurensningsloven, dens forarbeider og juridisk litteratur om dette temaet at den ansvarlige kan være både den som opprinnelig forårsaket forurensningen, senere eier av forurenset eiendom, den som realiserer forurensningen i dag eller andre med interesse i eiendommen. **Dette innebærer at selv om Arendal kommune hverken var kilde til forurensningen eller var grunneier da forurensningen skjedde, kan kommunen likevel som nåværende grunneier pålegges ansvar for å rydde opp.**"

Et annet eksempel fra praksis kaster lys over besittelse som grunnlag for ansvar: "Reja Eiendom AS kjøpte i 1989 en eiendom med bygninger, hvor A tidligere hadde drevet forurensende virksomhet. Eiendommen ble leid ut til B, som også kjøpte driftsmidlene etter A. B innstilte virksomheten i 1990. I 1991 påla SFT Reja Eiendom AS og B å levere inn spesialavfall på eiendommen. Reja Eiendom påklaget avgjørelsen til MD med den begrunnelsen at selskapet ikke var ansvarssubjekt etter paragraf 7, men fikk ikke medhold i dette av departementet. Da selskapet ikke gjennomførte pålegget foreslo SFT oppryddingen med hjemmel i paragraf 7 og fremmet refusjonskrav på ca. 860000. I første omgang ble kravet rettet mot B som antatt eier av avfallet, hvis konkursbo utbetalte dividende. Det resterende ble krevd dekket av Raja Eiendom med den begrunnelse at selskapet "hadde" noe som kunne medføre fare for forurensning; avfallet befant seg på Rajas eiendom. Raja bestred kravet, og SFT innleverte konkursbegjæring til Sand skifterett. Skifteretten tok begjæringen til følge og konkurs ble åpnet". (Bugge, p.536).

Konklusjon og anbefaling.

Dersom Aluscan AS blir nedlagt, er det ut fra dette sannsynlig at miljømyndighetene i første omgang vil rette krav om opprydding til bedriften. Veidekke kan imidlertid åpenbart få et slikt krav rettet mot seg dersom Aluscans eventuelle konkursbo ikke kan betale for tiltaket.

Slik det fremstår for oss, vil Veidekke ha betydelig interesse i at Aluscan rydder opp maksimalt før bedriften eventuelt blir nedlagt.

Vi vil derfor anbefale at Veidekke, som grunneier, påser at dette blir gjort snarest mulig.

Vi vil samtidig anbefale Veidekke å foreta nødvendige juridiske grep for å hindre at man siden blir pålagt betydelige oppryddingskostnader.

Åge Simonsen
Saksbehandler NMF

Statens forurensningstilsyn
Oslo

Ang. Opprydding av forurensning på Aluscan bedriftsområde og deponi i Nesset kommune.

Norges Miljøvernforbund er kjent med at SFT har innført importforbud av aluminiumholdig spesialavfall fra Europa til bedriften Aluscan A/S i Nesset kommune og at SFT begrunner dette med at man finner at det importerte avfallet ved Aluscan ikke lenger blir gjenvunnet under forhold som ikke utgjør noen miljøfare.

Det finnes i dag store mengder mer eller mindre lovlig deponert saltslagg og møllestøv lagret på den delen av eiendommen som eies av A/S Veidekke. Det er også grunn til å anta at grunnen i områdene som bedriften har brukt til deponi, samt store deler av det øvrige bedriftsområdet er sterkt forurensset av til dels sterkt skadelige miljøgifter.

Vi er også kjent med at bedriften i dag har en meget anstrengt økonomi og nettopp har sagt opp 35 ansatte. I august gikk Romsdals Fellesbank, DNB, SND og Nesset kommune sammen om en løsning på bedriftens finansielle problem som sikrer drift ut året. Nesset kommune har imidlertid presisert offentlig at de ikke har muligheter til å bistå med mer enn den ene millionen som allerede er gitt i form av likviditetslån. Aluscan har enda ikke betalt økokrims miljøbot på til sammen (inndraging pluss bot) 4 millioner kroner.

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Marken 9
Bank: 9521.05.71982
Internett:
www.miljovernforbundet.no

Tlf: 55 31 71 00
Fax: 55 31 81 60
Org.nr: 871 351 082
E-mail:
nmf@miljovernforbundet.no

Region Sør / øst

Postboks 9261, Grønland
0134 OSLO
Schweigaardsgt. 28

Tlf: 22 17 70 18
Fax: 22 17 82 18

Region Nord

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125

Etter at bedriften har nå fått forbud mot videre importering av spesialavfall fra Europa må sannsynligheten for at Aluscan går konkurs eller av andre grunner må nedlegge virksomheten betraktes som stor.

For å sikre midler til opprydding av forurensingen etter en eventuell nedleggelse av bedriften, vil vi be SFT vise handlekraft og ta pant i bedriften og dens eiendeler.

NMF er kjent med at SFT i henhold til forurensningsloven kan kreve at grunneierne (i hovedsak Veidekke) skal betale for nødvendig opprydding dersom Aluscan går konkurs og ikke selv kan betale for dette.

I denne saken finner vi imidlertid dette urimelig, da store deler av forurensningen skyldes ulovligheter og er en følge av alvorlig kriminalitet.

Kurt Oddekalv

Leder NMF

Romsdal tingrett

Den 15. juli 2003 ble rett holdt i Romsdal tingrett.

Dommer: Tingrettsdommer Oddne Hansen

Meddommere: Professor Gunnar Thorsen
Dr. philos Geir Helge Johnsen

**Protokoll-
fører:** Rettens formann

Sak nr 03-00050 M
Sak nr 03-00051 M

Påtalemyndighet: Økokrim statsadvokatembeter
Aktor: Konst.statsadvokat Hans Tore Høviskeland

Tiltalt: [REDACTED]
Forsvarer: Advokat Per Magne Stråndborg

Tiltalt: [REDACTED]
Forsvarer: Advokat Lars E. Skotvedt

Etter rådslagning og stemmegivning for lukkede dører ble det for åpne dører avsagt slik

d o m:

██████████ er født den ██████████ og bor i ██████████. Han er pensjonist, gift og forsørger ektefelle. Statsadvokatene ved Økokrim satte den 28. juni 2002

██████████ under tiltale ved Romsdal tingrett for overtredelse av

I. Straffeloven § 166, 1. ledd, jf. 2. ledd

For skriftlig å ha avgitt falsk forklaring til noen offentlig myndighet i tilfelle hvor forklaringen var bestemt å avgi bevis,

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden fra 10. oktober 1997 til 6. januar 2000 i Neset sendte han til Statens forurensningstilsyn totalt 31 bekreftelser på at Aluscan AS hadde nyttiggjort (gjenvunnet) 15.172.006 kg møllestøv som var importert og som er spesialavfall. Dette ble gjort til tross for at møllestøvet, som inneholder aluminiumoksid og som ved import faller inn under forskrift om grensekryssende transport av avfall og dermed skal gjenvinnes innen 180 dager etter mottak, ikke hadde blitt gjenvunnet men ble lagret på Aluscans bedriftsområde.

*x samt tilhørende transport og følgedokument
(54 B-skjema)*

II. Forurensningsloven av 13. mars 1981 nr 6 § 78 andre ledd første straffalternativ, jf. første ledd bokstav a,

For å ha gjort eller satt i verk noe som kan forurense i strid med denne lov eller forskrifter i medhold av loven, og det er voldt fare for stor skade eller ulempe, eller det for øvrig foreligger skjerpene omstendigheter eller medvirket til overtredelsen,

jf. samme lovs § 7 første ledd,

Ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten at det er lovlig etter §§ 8 eller 9, eller tillatt etter vedtak i medhold av § 11,

x Endret 12.6.03

*Ø. Ørviklund
aktør*

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden fra 1997 til utgangen av desember 2000 i Nesset lot han i forbindelse med Aluscan AS sin prosessering av saltslagg betydelige mengder prosessvann med faststoff inneholdende oksid²gå direkte ut i Tingvollfjorden rett utenfor bedriftsområdet.

*x og/eller
aluminiumhydro-
oksid*

Det foreligger skjerpende omstendigheter fordi et ikke ubetydelig utslipp pågikk forsettlig over en lang periode.

III. Forurensningsloven av 13. mars 1981 nr 6 § 78 andre ledd første straffalternativ, jfr første ledd bokstav a og e,

For å ha gjort eller satt i verk noe som kan forurense i strid med denne lov eller forskrifter i medhold av loven, og det er voldt fare for stor skade eller ulempe, eller det for øvrig foreligger skjerpende omstendigheter eller medvirket til overtredelsen,

jf. samme lovs § 7 første ledd og annet ledd,

Ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten at det er lovlig etter §§ 8 eller 9, eller tillatt etter vedtak i medhold av § 11.

Når det er fare for forurensning i strid med loven, eller vedtak i medhold av loven skal den ansvarlige for forurensning sørge for tiltak for å hindre at den inntreffer. Har forurensningen inntrådt skal han sørge for tiltak for å stanse, fjerne eller begrense virkningen av den. Den ansvarlige plikter også å treffe tiltak for å avbøte skader og ulemper som følge av forurensningen eller av tiltakene for å motvirke den. Plikten etter dette ledd gjelder tiltak som står i et rimelig forhold til de skader og ulemper som skal unngås,

jf. samme lovs § 7 tredje ledd,

Bestemmelsen i annet ledd gjelder også forurensning som er tillatt etter § 11 dersom det er åpenbart at vedtaket kan omgjøres etter § 18 første ledd nummer 1 eller 2,

jf. samme lovs § 11 første ledd første punktum,

Forurensningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til virksomhet som kan medføre forurensning,

jf. samme lovs § 16 første ledd første punktum,

I tillatelse etter § 11 kan det settes nærmere vilkår for å motvirke at forurensning fører til skader eller ulemper,

jf. tillatelse fra Statens forurensningstilsyn av 9.3.1989 for Aluscan AS, Rausand – Utslippstillatelse pkt. 4 – Avfall,

hvoretter bedriften inntil videre tillates å deponere inntil 8000 tonn avfall pr. år bestående av saltslagg, oksidpulver og filterstøv i nedlagt gruve på Rausand,

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden fra 1995 til 1999 i Nettet lot han Aluscan AS deponere minst 35.769 tonn oksid mer enn de hadde tillatelse fra Statens forurensningstilsyn. Deponeringen varierte pr. år og i perioden ble det deponert for mye oksid således:

1995 - 2.501 tonn oksid
 1996 - 3.618 tonn oksid
 1997 - 5.051 tonn oksid
 1998 - 8.500 tonn oksid
 1999 - 16.099 tonn oksid.

Det foreligger skjerpende omstendigheter fordi en ikke ubetydelig mengde oksid forsettlig ble deponert uten at det forelå tillatelse fra Statens forurensningstilsyn.

✓ Endret 12.6.03
 Et Østskudland
 aktor

Den 28. mars 2003 tok statsadvokatene ved Økokrim ut tilleggstitalebeslutning mot
 [redacted] for overtredelse av

I. Forurensningsloven av 13. mars 1981 nr 6 § 78 andre ledd første straffalternativ, jf. første ledd bokstav a,

For å ha gjort eller satt i verk noe som kan forurense i strid med denne lov eller forskrifter i medhold av loven, og det er voldt fare for stor skade eller ulempe, eller det for øvrig foreligger skjerpende omstendigheter,

jf. samme lov § 7 første ledd,

Ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten at det er lovlig etter §§ 8 eller 9, eller tillatt etter vedtak i medhold av § 11.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden fra 1995 til 30. april 2002 i Nettet unnlot han i egenskap av styreformann og betydelig eier i Aluscan AS, i forbindelse med bedriftens lossing og transport av saltslagg, prosessering og mellomlagring av saltslagg, mellomlagring av møllestøv samt deponering av aluminiumsoksyd, å sørge for at diffuse utslipp til luft av bl.a. ammoniakk og støv ble samlet opp. Dette medførte betydelige mengder diffuse utslipp til luft.

Det foreligger fare for stor skade og/eller skjerpende omstendigheter fordi et betydelig utslipp pågikk over en lang periode samt at forurensningen representerte en

betydelig miljørisiko og førte til faktiske miljøskader i form av utstrakte sviskader på vegetasjonen i et 100 meters belte bak bedriften.

II. Forurensningsloven § 78 annet ledd første straffalternativ, jfr første ledd bokstav b,

For å ha unnlatt å treffe tiltak som han er pliktig til etter § 7, eller etter vilkår i enkelttillatelse etter § 11, idet overtredelsen har voldt fare for stor skade eller ulempe, eller det for øvrig foreligger skjerpene omstendigheter,

jf. samme lov § 7 annet ledd,

Når det er fare for forurensning i strid med loven, eller vedtak i medhold av loven, skal den ansvarlige for forurensning sørge for tiltak for å hindre at den inntreffer. Har forurensningen inntrådt skal han sørge for tiltak for å stanse, fjerne eller begrense virkningen av den. Den ansvarlige plikter også å treffe tiltak for å avbøte skader og ulemper som følge av forurensningen eller av tiltakene for å motvirke den. Plikten etter dette ledd gjelder tiltak som står i et rimelig forhold til de skader og ulemper som skal unngås.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Til tid og på sted og i egenskap som nevnt under post I, unnlot han etter utslipp fra Aluscan AS av betydelige mengder diffuse utslipp til luft av bl.a. ammoniakk og støv, å sørge for å iverksette tilstrekkelige og langsiktige tiltak for å klarlegge og begrense skadevirkningene av utslippene. Dette til tross for at utslippene var synlige og konsekvensene av utslippene etter hvert ble synlige i form av utstrakte sviskader på vegetasjonen i et 100 meters belte bak bedriften.

Det foreligger fare for stor skade og/eller skjerpene omstendigheter fordi bedriften slapp ut betydelige mengder av diffuse utslipp som inneholdt bl.a. ammoniakk og støv, uten å iverksette nødvendige tiltak for å stanse utslippet eller begrense skadevirkningene.

III. Forurensningsloven § 78 første ledd bokstav b,

For forsettlig eller uaktsomt å ha unnlatt å treffe tiltak som han er pliktig til etter forskrifter i medhold av loven,

jf. samme lov § 52 b,

Hvoretter forurensningsmyndigheten kan gi forskrifter om internkontroll og internkontrollsystemer for å sikre at krav fastsatt i eller i medhold av denne lov overholdes,

jf. forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften), fastsatt ved kgl. res. 06.12.96 nr. 1127 § 4 første ledd,

Hvoretter den som er ansvarlig for virksomhet som omfattes av denne forskrift skal sørge for at det innføres og utøves internkontroll i virksomheten og at dette gjøres i samarbeid med arbeidstakerne og deres representanter,

jf. samme forskrift § 2,

Forskriften gjelder for virksomhet som omfattes av forurensningsloven og som sysselsetter arbeidstaker,

jf. samme forskrift § 3,

I denne forskrift betyr Internkontroll: Systematiske tiltak som skal sikre at virksomhetens aktiviteter planlegges, organiseres, utføres og vedlikeholdes i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen,

jf. samme forskrift § 5 annet ledd nr. 6 – 8,

Hvoretter internkontroll innebærer at virksomheten skal:

- *kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene*
- *iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen*
- *foreta systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt.*

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden fra 1. januar 1997 til oktober 2000 i egenskap som nevnt under post I unnlot han i forbindelse ved Aluscan AS sin lossing og transport av saltslagg, prosessering og mellomlagring av saltslagg, mellomlagring av møllestøv samt deponering av aluminiumsoksyd i tilstrekkelig grad å identifisere risiki og problemer samt iverksette tiltak med tanke på diffuse utslipps virkning på det ytre miljø. Dette skjedde til tross for at bedriften i perioder mottok langt mer av saltslagg og møllestøv enn de kunne gjenvinne og som ble lagret/deponert uten sikring, samt at utslippene i hvert fall fra 1998 førte til miljøskader i form av sviskader på vegetasjonen i skogen utenfor bedriften og ved deponiet.

██████████ er født den ██████████ og bor på ██████████ i Nesset kommune. Han er pensjonist/hjemmeværende, gift og uten forsørgelsesbyrde. Statsadvokatene ved Økokrim satte den 28. juni 2002 ██████████ under tiltale ved Romsdal tingrett for overtredelse av

I. Straffeloven § 166, 1. ledd, ¹⁾ jf. 2 ledd

For skriftlig å ha avgitt falsk forklaring til noen offentlig myndighet i tilfelle hvor forklaringen var bestemt å avgi bevis,

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden fra 10. oktober 1997 til 6. januar 2000 i Nesset sendte han til Statens forurensningstilsyn totalt 31 bekreftelser på at Aluscan AS hadde nyttiggjort (gjenvunnet) 15.172.006 kg møllestøv som var importert og som er spesialavfall. Dette ble gjort til tross for at møllestøvet, som inneholder aluminiumoksid og som ved import faller inn under forskrift om grensekryssende transport av avfall og dermed skal gjenvinnes innen 180 dager etter mottak, ikke hadde blitt gjenvunnet men ble lagret på Aluscans bedriftsområde. x samt tilhørende transport og gjeldokument (54 B-skjerma)

II. Forurensningsloven av 13. mars 1981 nr 6 § 78 andre ledd første straffalternativ, jf. første ledd bokstav a,

For å ha gjort eller satt i verk noe som kan forurense i strid med denne lov eller forskrifter i medhold av loven, og det er voldt fare for stor skade eller ulempe, eller det for øvrig foreligger skjerpende omstendigheter eller medvirket til overtredelsen,

jf. samme lovs § 7 første ledd,

Ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten at det er lovlig etter §§ 8 eller 9, eller tillatt etter vedtak i medhold av § 11,

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden fra 1997 til utgangen av desember 2000 i Nesset lot han i forbindelse med Aluscan AS sin prosessering av saltslagg betydelige mengder prosessvann med faststoff inneholdende oksid gå direkte ut i Tingvollfjorden rett utenfor bedriftsområdet. x og/eller aluminiumshydrooksid

Det foreligger skjerpende omstendigheter fordi et ikke ubetydelig utslipp pågikk forsettlig over en lang periode.

III. Forurensningsloven av 13. mars 1981 nr 6 § 78 andre ledd første straffalternativ, jfr første ledd bokstav a og e,

For å ha gjort eller satt i verk noe som kan forurensne i strid med denne lov eller forskrifter i medhold av loven, og det er voldt fare for stor skade eller ulempe, eller det for øvrig foreligger skjerpende omstendigheter eller medvirket til overtredelsen,

jf. samme lovs § 7 første ledd og annet ledd,

Ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten at det er lovlig etter §§ 8 eller 9, eller tillatt etter vedtak i medhold av § 11.

Når det er fare for forurensning i strid med loven, eller vedtak i medhold av loven skal den ansvarlige for forurensning sørge for tiltak for å hindre at den inntrer. Har forurensningen inntrådt skal han sørge for tiltak for å stanse, fjerne eller begrense virkningen av den. Den ansvarlige plikter også å treffe tiltak for å avbøte skader og ulemper som følge av forurensningen eller av tiltakene for å motvirke den. Plikten etter dette ledd gjelder tiltak som står i et rimelig forhold til de skader og ulemper som skal unngås,

jf. samme lovs § 7 tredje ledd,

Bestemmelsen i annet ledd gjelder også forurensning som er tillatt etter § 11 dersom det er åpenbart at vedtaket kan omgjøres etter § 18 første ledd nummer 1 eller 2,

jf. samme lovs § 11 første ledd første punktum,

Forurensningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til virksomhet som kan medføre forurensning,

jf. samme lovs § 16 første ledd første punktum,

I tillatelse etter § 11 kan det settes nærmere vilkår for å motvirke at forurensning fører til skader eller ulemper,

jf. tillatelse fra Statens forurensningstilsyn av 9.3.1989 for Aluscan AS, Rausand – Utslippstillatelse pkt. 4 – Avfall,

hvoretter bedriften inntil videre tillates å deponere inntil 8000 tonn avfall pr. år bestående av saltslagg, oksidpulver og filterstøv i nedlagt gruve på Rausand,

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden fra 1995 til 1999 i Nesset lot han Aluscan AS deponere minst 35.769 tonn oksid mer enn de hadde tillatelse fra Statens forurensningstilsyn. Deponeringen varierte pr. år og i perioden ble det deponert for mye oksid således:

1995 - 2.501 tonn oksid
 1996 - 3.618 tonn oksid
 1997 - 5.051 tonn oksid
 1998 - 8.500 tonn oksid
 1999 - 16.099 tonn oksid.

Det foreligger skjerpende omstendigheter fordi en ikke ubetydelig mengde oksid forsettlig ble deponert uten at det forelå tillatelse fra Statens forurensningstilsyn.

x Endret 12.6.03
 Et Thorslund
 aktor

Den 28. mars 2003 tok statsadvokatene ved Økokrim ut tilleggstiltalebeslutning mot

[REDACTED] for overtredelse av

I. Forurensningsloven av 13. mars 1981 nr 6 § 78 andre ledd første straffalternativ, jf. første ledd bokstav a,

For å ha gjort eller satt i verk noe som kan forurense i strid med denne lov eller forskrifter i medhold av loven, og det er voldt fare for stor skade eller ulempe, eller det for øvrig foreligger skjerpende,

jf. samme lov § 7 første ledd,

Ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten at det er lovlig etter §§ 8 eller 9, eller tillatt etter vedtak i medhold av § 11,

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden fra 1995 til 30. april 2002 i Nesset unnlot han i egenskap av administrerende direktør i Aluscan AS i perioden fra 1995 til 1. juli 2000 og som styremedlem og betydelig eier i denne perioden og frem til 30. april 2002, i forbindelse med bedriftens lossing og transport av saltslagg, prosessering og mellomlagring av saltslagg, mellomlagring av møllestøv samt deponering av aluminiumsoksyd, å sørge for at diffuse utslipp til luft av bl.a. ammoniakk og støv ble samlet opp. Dette medførte betydelige mengder diffuse utslipp til luft.

Det foreligger fare for stor skade og/eller skjerpende omstendigheter fordi et betydelig utslipp pågikk over en lang periode samt at forurensningen representerte en betydelig miljørisiko og førte til faktiske miljøskader i form av utstrakte sviskader på vegetasjonen i et 100 meters belte bak bedriften.

II. Forurensningsloven § 78 annet ledd første straffalternativ, jfr første ledd bokstav b,

For å ha unnlatt å treffe tiltak som han er pliktig til etter § 7, eller etter vilkår i enkelttillatelse etter § 11, idet overtredelsen har voldt fare for stor skade eller ulempe, eller det for øvrig foreligger skjerpende omstendigheter,

jf. samme lov § 7 annet ledd,

Når det er fare for forurensning i strid med loven, eller vedtak i medhold av loven, skal den ansvarlige for forurensning sørge for tiltak for å hindre at den inntreffer. Har forurensningen inntrådt skal han sørge for tiltak for å stanse, fjerne eller begrense virkningen av den. Den ansvarlige plikter også å treffe tiltak for å avbøte skader og ulemper som følge av forurensningen eller av tiltakene for å motvirke den. Plikten etter dette ledd gjelder tiltak som står i et rimelig forhold til de skader og ulemper som skal unngås.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Til tid og på sted og i egenskap som nevnt under post I, unnlot han etter utslipp fra Aluscan AS av betydelige mengder diffuse utslipp til luft av bl.a. ammoniakk og støv, å sørge for å iverksette tilstrekkelige og langsiktige tiltak for å klarlegge og begrense skadevirkningene av utslippene. Dette til tross for at utslippene var synlige og konsekvensene av utslippene etter hvert ble synlige i form av utstrakte sviskader på vegetasjonen i et 100 meters belte bak bedriften.

Det foreligger fare for stor skade og/eller skjerpende omstendigheter fordi bedriften slapp ut betydelige mengder av diffuse utslipp som inneholdt bl.a. ammoniakk og støv, uten å iverksette nødvendige tiltak for å stanse utslippet eller begrense skadevirkningene.

III. Forurensningsloven § 78 første ledd bokstav b,

For forsettlig eller uaktsomt å ha unnlatt å treffe tiltak som han er pliktig til etter forskrifter i medhold av loven,

jf. samme lov § 52 b,

Hvoretter forurensningsmyndigheten kan gi forskrifter om internkontroll og internkontrollsystemer for å sikre at krav fastsatt i eller i medhold av denne lov overholdes,

jf. forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften), fastsatt ved kgl. res. 06.12.96 nr. 1127 § 4 første ledd,

Hvoretter den som er ansvarlig for virksomhet som omfattes av denne forskrift skal sørge for at det innføres og utøves internkontroll i virksomheten og at dette gjøres i samarbeid med arbeidstakerne og deres representanter,

jf. samme forskrift § 2,

Forskriften gjelder for virksomhet som omfattes av forurensningsloven og som sysselsetter arbeidstaker,

jf. samme forskrift § 3,

I denne forskrift betyr Internkontroll: Systematiske tiltak som skal sikre at virksomhetens aktiviteter planlegges, organiseres, utføres og vedlikeholdes i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen,

jf. samme forskrift § 5 annet ledd nr. 6 – 8,

Hvoretter internkontroll innebærer at virksomheten skal:

- *kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene*
- *iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen*
- *foreta systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt.*

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden fra 1. januar 1997 til oktober 2000 i egenskap som nevnt under post I unnlot han i forbindelse ved Aluscan AS sin lossing og transport av saltslagg, prosessering og mellomlagring av saltslagg, mellomlagring av møllestøv samt deponering av aluminiumsoksyd i tilstrekkelig grad å identifisere risiki og problemer samt iverksette tiltak med tanke på diffuse utslipps virkning på det ytre miljø. Dette skjedde til tross for at bedriften i perioder mottok langt mer av saltslagg og møllestøv enn de kunne gjenvinne og som ble lagret/deponert uten sikring, samt at utslippene i hvert fall fra 1998 førte til miljøskader i form av sviskader på vegetasjonen i skogen utenfor bedriften og ved deponiet.

Møtende aktor foretok under hovedforhandlingen rettelser på tiltalebeslutningene slik som det fremgår ovenfor.

Hovedforhandling ble avholdt i Molde over 9 rettsdager i tidsrommet 2. – 13. juni 2003. Sakene var forenet til felles behandling, jf. strpl. § 13. Retten var satt med fagkyndige meddommere.

Begge tiltalte møtte og forklarte seg. Det ble avhørt 37 vitner, hvorav 2 sakkyndige. I tillegg mottok retten forklaringer fra 2 rettsoppnevnte sakkyndige. For så vidt gjelder dokumentbevis, vises det til rettsboken. Retten var på befaringsreise på bedriftene Aluscan AS, Alox Nor AS og Aluvest AS.

Aktor la ned påstand om at tiltalte [redacted] ble dømt overensstemmende med tiltalebeslutningene til fengsel i 1 år. I tillegg la aktor ned påstand om at [redacted] ble dømt til å måtte tåle inndragning til fordel for statskassen av et beløp stort kr 1 mill., samt at han ble ilagt saksomkostninger etter rettens skjønn, dog minst kr 20.000,-.

Aktor la ned påstand om at tiltalte [redacted] ble dømt overensstemmende med tiltalebeslutningene til fengsel i 1 år. I tillegg la aktor ned påstand om at [redacted] ble dømt til å måtte tåle inndragning til fordel for statskassen av et beløp stort kr 1 mill., samt at han ble ilagt saksomkostninger etter rettens skjønn, dog minst kr 20.000,-.

[redacted] forsvarer, advokat Per Magne Strandborg, la ned påstand om at

[redacted] ble frifunnet, subsidiært behandlet på mildest mulig måte.

[redacted] forsvarer, advokat Lars E. Skotvedt, la ned påstand om at [redacted]

[redacted] ble frifunnet, subsidiært behandlet på mildest mulig måte.

Tingretten skal bemerke:**1. Sakens bakgrunn**

Retten finner det hensiktsmessig først å gi en generell redegjørelse av deler av det faktum som legges til grunn for avgjørelsen, og som anses som bevist utover enhver rimelig tvil. Deretter går retten nærmere inn på de enkelte tiltalepunkter.

[redacted] er født og oppvokst på [redacted] i Nesset kommune. Frem til etableringen av Aluscan AS var [redacted] som er utdannet bergverksingeniør, ansatt i Rausand Gruber. Rausand Gruber drev med utvinning av jernmalm. Denne delen av virksomheten opphørte i 1989.

[redacted] er opprinnelig fra [redacted] i Kvinnherad kommune. Han har ingen formell utdanning, men har allsidig bakgrunn fra industrivirksomhet. Hans nærmeste familie drev et skipsbyggeri, og i perioden 1955 til 1980 var han ansatt i denne virksomheten. Han var blant annet teknisk sjef, og hadde i denne anledning ansvaret for ca. hundre ansatte. I 1981 kom han i kontakt med aluminiumindustrien og startet et omsmelteverk i Tysnes kommune. Dette drev han frem til 1986, da han begynte å "trade" aluminium gjennom sitt eget selskap Aluvest AS [redacted] flyttet til Nesset kommune i 1996.

Selskapene Aluscan AS, Aluvest AS og Alox Nor AS var alle eid og kontrollert av [redacted] og [redacted] med lik andel på hver. Felles for de tre selskapene var at de skulle drive med gjenvinning/nyttiggjøring av avfall fra aluminiumindustrien. Aluscan AS ble stiftet i 1989. Aluscan AS sysselsatte på det meste over 50 ansatte. Alox Nor AS ble stiftet 1. mai 2000, og skulle i hovedsak drive med gjenvinning/nyttiggjøring av aluminiumoksid og avfallsprodukter fra Aluscan AS og avfallsprodukter som ble importert eller mottatt fra andre virksomheter i Norge. Tidlig på 90-tallet etablerte Aluscan AS et omsmelteverk på Rød i Nesset kommune. Fra 1995/1996 ble denne virksomheten lagt inn under Aluvest AS, samtidig som Sjøli ble medeier av en halvpart av aksjene i selskapet. I 1999 ble det foretatt en reorganisering av de tre selskapene ved at selskapet ARN AS (Aluminium Recycling Norway AS) ble stiftet. ARN AS er et holdingselskap eid av

[redacted] og [redacted] ARN AS ble etablert som et morselskap til selskapene Aluscan AS, Aluvest AS og Alox Nor AS. Fra stiftelsen hadde [redacted] og [redacted] 45,5 % av aksjene hver og [redacted] det resterende. Selskapene Aluscan AS og Alox Nor AS ble i november 2002 tatt under skifterettens behandling som konkursbo. I desember 2002 fikk ARN AS skifterettens beskyttelse for å gjennomføre gjeldsforhandlinger med sine kreditorer.

Da det var klart at virksomheten i Rausand Gruber, som siden 1984 hadde blitt drevet av AS Sig. Hesselberg, skulle nedlegges, bestemte [redacted] seg for å forsøke å få i stand ny virksomhet på gruveanlegget. Hans første tanke var å etablere et omsmelteverk for omsmelting av aluminiumdross, hovedsaklig basert på råstoff fra Hydro Aluminium på Sunndalsøra. Den 9. mai 1988 sendte [redacted] gjennom selskapet AS Sig. Hesselberg søknad til SFT om tillatelse til utslipp av avgasser til luft, samt deponering av avfallstoffer fra omsmelteverket i en nedlagt gruvestrosse ved tidligere Rausand Gruber.

Den 3. januar 1989 sendte [redacted] gjennom AS Sig. Hesselberg nok en søknad til SFT. Søknaden gjaldt utslipp av prosessvann fra behandling av saltbadkaker. Hensikten var å gjenvinne aluminium og aluminiumoksid fra saltslagg, som er et avfallsprodukt fra aluminiumomsmelteverk. Søknaden ble fremmet som en tilleggssøknad til søknaden av 9. mai 1988.

I løpet av det året som hadde gått siden den første søknaden ble sendt, var det etablert kontakt mellom [redacted] og [redacted]. Kontakten kom så vidt skjønnes i stand etter initiativ fra Hydro Aluminium. Aluscan AS trådte etter stiftelsen inn i de søknader som AS Sig. Hesselberg hadde sendt til SFT.

Den 13. mars 1989 fikk Aluscan AS utslippstillatelse, basert på de to søknadene som var innsendt. Det fremgår av utslippstillatelsen at utslippet omfattet "*...utslipp av prosessavløpsvann fra saltbadkakemaling. Foretatt analyse av vannet viser hovedsakelig innhold av salter, og det er ikke grunn til å anta at utslippene vil ha miljøkonsekvenser.*" Det fremgår videre av samme tillatelse at prosessavløpsvannet skulle pumpes til nedlagt underjordsgruve og utslippet dreneres fra underjordsgruven

til Sunndalsfjorden. Det ble ikke stilt andre krav til utslippets innhold eller omfang, men dog ble det stilt krav om årlig analyse av prosessavløpsvannet.

Det omsmelteverk som er omhandlet i søknaden av 9. mai 1988, ble aldri etablert ved Aluscan AS sitt anlegg på Rausand. Det som kom i gang av virksomhet etter tillatelsen fra SFT, var kun behandling av saltbadkaker. Opprinnelig var det meningen at bedriften skulle behandle avfall fra virksomheter i Norge. Etter hvert ble driften i Aluscan AS konsentrert om å importere saltslagg fra europeiske produsenter av sekundæraluminium på kontinentet, hvor det var svære lagre av saltslagg som ble ansett å være et problemavfall. Saltslagget ble importert til Norge og Aluscan AS sitt anlegg på Rausand via båt. Aluscan AS mottok betaling for å ta imot saltslagget.

Saltslagget fremkommer som avfall ved omsmelting av aluminiumrester og aluminiumskrap fra den primære aluminiumproduksjonen. Omsmelteprosessens produkt kalles sekundæraluminium. Saltslagget trekker ut forurensninger og dekker til den underliggende aluminiumsmelte, for å unngå oksidasjon på overflaten av den flytende aluminiumfasen.

Saltslaggfasen, som ligger ovenpå metallfasen, skilles fra og størkner ved avkjøling og blir til saltbadkaker.

Ved Aluscan AS ble saltbadkakene først knust i en grovknuser. Produktet fra grovknuseren gikk videre til en kulemølle hvor materialet ble finknust og oppslemmet i vann. Saltblandingen (ca. 70 % av saltbadkakene) løses derved opp i vannfasen. Partiklene ble filtrert fra vannet og metallisk aluminium (anslagsvis 5 – 7 % av tilført saltslagg) ble separert fra. Aluminiummetallet ble transportert til omsmelting, mens resten av det partikulære materialet gikk sammen med saltvannet til gruvestrossen. Som et forenklet samlende begrep betegnes denne ikke-metalliske andelen som "oksid". Dette oksidet inneholdt komplekse aluminiumforbindelser, som ved kontakt med vann vil avgi gasser. En typisk gassblanding som ble avgitt, var hydrogen, metan, ammoniakk, hydrogensulfid og fosfin.

Allerede på et tidlig tidspunkt hadde eierne av Aluscan AS, [redacted] og [redacted], bebudet at de planla å etablere en oksidfabrikk for også å ta hånd om aluminiumoksidet. Den beskjedne andelen av gjenvunnet aluminiummetall (5%) ble ansett å være for liten til å tilfredsstille kravet om "gjenvinning/nyttiggjøring" av saltslaggets bestanddeler. Oksidet utgjorde 20-30% av saltslaget.

I 1994 skjedde det en eksplosjon i gruen der prosessavløpsvannet ble sluppet, trolig grunnet utvikling av eksplosive gasser som metan og hydrogen fra de oppslemmede faste stoffene i avløpsvannet. Som følge av dette ble det i 1995 installert en lamellfortykker på avløpet slik at store deler av faststoffet skulle tas ut av avløpsvannet, mens overløpsvannet fra lamellfortykkeren ble ført inn i gruen som tidligere. Lamellfortykkeren virket ikke etter hensikten, men fjernet i størrelsesorden 2/3-deler av det faste stoffet i avløpsvannet. Faststoffet ble samlet og transportert opp for deponering i Bergmesteren, som er en dagstrosse fra tidligere Raudsand Gruber.

Høsten 1997 "gikk gruen tett", slik at overløpsvannet fra lamellfortykkeren ikke lenger kunne renses i gruvesjaktene. Som følge av dette ble det etablert en ordning som medførte at overløpsvannet ble ført til sjøen via et rør som først gikk innom gruvesystemet, men senere ført direkte til sjøbunnen 30 – 40 meter fra kai. Dette medførte at overløpsvannet, som tidligere ble ført inn i gruvesjakten og som der undergikk en rensingsprosess, nå ble ført direkte til sjøen uten denne rensingen.

Retten legger til grunn at måten overløpsvannet ble ført til sjøen på, i objektivt henseende var i strid med den utslippstillatelsen som SFT hadde gitt. SFTs utslippstillatelse var basert på at alt overløpsvann fra prosesseringen skulle føres til gruen, slik at oppholdstiden der var medvirkende til at overløpsvannet ble rensset best mulig.

Den opprinnelige utslippstillatelsen som Aluscan AS hadde fått i 1989, ga bedriften anledning til å deponere 8000 tonn faststoff, herunder aluminiumoksid, per år i Bergmesteren, som er et åpent deponi beliggende i en dagstrosse ovenfor. I tillegg fikk bedriften av SFT den 27. juli 2000 midlertidig tillatelse til å deponere 25 000 tonn aluminiumoksid per år i Bergmesteren i årene 2000 og 2001.

Det er ubestridt at Aluscan AS rent faktisk deponerte store mengder med aluminiumoksid i Bergmesteren. Det er også ubestridt at det har vært relativt betydelig med skogsdød i den umiddelbare nærheten av deponiet i Bergmesteren. Rapportene fra NISK (Norsk Institutt for Skogforskning) viser at skogsdøden høyst sannsynlig skyldes ammoniakk-gasser fra de deponerte massene.

Det er også på det rene at det like ovenfor kaianlegget har vært en del skogsdød. Dette skyldes trolig gasser fra et lager av saltslagg som lå i friluft på bedriftens område og dermed var utsatt for vær og vind.

Saltslagget som Aluscan AS benyttet i prosesseringen, var i hovedsak importert fra land på kontinentet. Midt på 90-tallet fremsatte avsenderne krav om at Aluscan AS også måtte ta i mot møllestøv. Hvis Aluscan AS nektet å ta i mot møllestøv, ville forsendelsene av saltslagg stanse.

Møllestøv er, i likhet med saltslagg, avfall etter omsmelting av aluminiumrester og aluminiumskrap fra den primære aluminiumproduksjonen. Møllestøvet kan inneholde en betydelig andel metallisk aluminium (20-25%) samt aluminiumoksid (ca. 70%), og faller inn under forskrift om grensekryssende transport av avfall.

Aluscan AS søkte den 13. juni 1996 første gang om tillatelse til import av møllestøv, for midlertidig deponering frem til endelig gjenvinning i planlagt oksidfabrikk. Aluscan AS så for seg at det var mulig å nyttiggjøre seg den metalliske delen av aluminium, og i tillegg nyttiggjøre seg aluminiumoksidet fra møllestøvet i oksidfabrikken, som var under planlegging og etablering. Den 11. desember 1996 ble Aluscan AS gitt tillatelse til midlertidig lagring av inntil 3000 tonn møllestøv. Ved senere søknader er tillatelsene utvidet, og tilsammen ble bedriften gitt anledning til å lagre inntil 22 000 tonn møllestøv, i påvente av at oksidfabrikken skulle bli ferdigstilt.

Oksidfabrikken, som skulle drives gjennom Alox Nor AS, ble bygningsmessig ferdigstillet, men kom aldri i gang som forutsatt på grunn av vansker med å finne tilfredsstillende tekniske løsninger for produksjonen.

2. Hovedtiltalebeslutningen

2.1. Post I

Som nevnt er import av møllestøv undergitt forskrifter om grensekryssende transport av avfall. Forskriftene er fastsatt av Miljøverndepartementet den 30. desember 1994 i medhold av forurensningslovens §§ 31 og 32, jf. Kgl.res. av 8. juli 1983. I forskriften er rådsforordning nr. 259/93, jf. EØS-avtalen vedlegg XX, pkt. 32 c, om overvåking og kontroll av avfallstransport innen, inn i og ut av Det europeiske fellesskap, gjort gjeldende.

I hovedsak ble møllestøv importert fra Italia, gjennom et datterselskap som Aluscan AS hadde etablert der. Det fremgår av artikkel 6 nr. 6 at melderer (eksportøren) skal inngå en kontrakt med mottakeren (importøren – Aluscan AS) om gjenvinning av avfallet. Av kontrakten skal det fremgå at mottakeren snarest, og senest 180 dager etter mottak av avfallet, skal skaffe til veie for melderer et bevis på at avfallet var gjenvunnet på en miljømessig forsvarlig måte, og på en måte som var avtalt mellom partene. Eksportøren/avfallsbesitteren skal i henhold til rådsforordning 259/93 artikkel 6 nr. 1 melde avfallstransporten til myndighetene i mottakerlandet. På meldeskjemaet skal det blant annet påføres hvilken gjenvinningsoperasjon som partene har avtalt seg i mellom. I nærværende sak er det to aktuelle gjenvinningsmetoder, nemlig gjenvinningsmetode R 4 ” *Gjenvinning eller resirkulering av metaller eller metallforbindelser* ” og R 13 ” *Lagring av materialer med henblikk på å la de gjennomgå en av gjenvinningsformene i pkt. R 1 – R 12* ”. Meldingen om transporten ble deretter sendt til vedkommende myndighet i importlandet, i dette tilfelle SFT, som med stempel ga tillatelse til transporten.

Etterhvert som transportene ankom kai på Rausand, skulle Aluscan AS bekrefte mottatt mengde avfall og hvilken dato det var ankommet på. Kopi av dokumentet ble sendt SFT. Videre skulle Aluscan AS, så snart avfallet var ferdigbehandlet i henhold til den avtale som var inngått med melder, utstede en erklæring om at avfallet var gjenvunnet. Erklæringen skulle sendes melder, dvs. eksportør, og til

vedkommende myndigheter i eksport- og importlandene, for Norges vedkommende SFT.

Avsenderlandets myndigheter krevde en bankgaranti fra mottaker, Aluscan AS, som skulle dekke kostnadene ved en eventuell retur av avfallet til avsenderlandet for det tilfelle at det ikke ble gjenvunnet innen den tid som var forutsatt i avtalen. Så snart avsenderlandets myndigheter mottok melding om at gjenvinning hadde funnet sted, ble garantien avlyst.

Rent faktisk ble møllestøvet som ble importert, bortsett fra en ubetydelig del, mellomlagret i deponi i henhold til tillatelser gitt av SFT. Imidlertid var det behov for å få avlyst garantiene som var stillet, og Aluscan AS undertegnet derfor erklæringer som ble sendt til melder (eksportør) i Italia og til italienske og norske forurensningsmyndigheter, om at møllestøvet var gjenvunnet som avtalt. Av dokumentasjonen fremgår det at møllestøvet ble gjenvunnet etter gjenvinningsmetode R 4, dvs. "Gjenvinning eller resirkulering av metaller eller metallforbindelser".

En samlet rett finner det bevist at Aluscan AS i perioden fra 10. oktober 1997 til 6. januar 2000 sendte i alt 31 bekreftelser og tilhørende transport- og følgedokumenter til SFT om at metaller og metallforbindelser i møllestøvet var gjenvunnet eller resirkulert, til tross for at møllestøvet var lagret med henblikk på å la det senere bli gjenvunnet eller resirkulert.

Rettens flertall, rettens administrator og meddommer Gunnar Thorsen, finner at begge tiltalte må dømmes for falsk forklaring slik som beskrevet i tiltalebeslutningen. Selv om SFT som organ hadde gitt tillatelse til mellomlagring av møllestøv utover de 180 dager som fremgår av rådsforordningen, foreligger det etter flertallets skjønn falsk forklaring. At tillatelse for mellomlagring ble gitt, innebærer nødvendigvis ikke at bedriften trenger å benytte seg av denne. Hensikten med å sende kopi av bekreftelsen på at gjenvinning hadde funnet sted i henhold til den avtale som var inngått med avsender, var at også norske forurensningsmyndigheter eventuelt skulle ha kjennskap til at gjenvinning etter avtalen var gjennomført, og

således var hensikten med å oversende dokumentene til SFT at det skulle tjene som bevis i saken.

Det kan ikke frit [redacted] og [redacted] for straffeansvar at Aluscan AS hadde tillatelse til å mellomlagre møllestøvet, og at lagring for senere gjenvinning var en gjenvinningsmetode som kunne avtales mellom mottaker og avsender. Ved å sende kopi til SFT ble det både opplyst at møllestøvet var gjenvunnet i henhold til rådsforordningen og hvilken gjenvinningsmetode som var benyttet, nemlig gjenvinningsmetode R 4.

Det er flertallets klare oppfatning at begge tiltalte var kjent med og sto bak oversendelsene av de uriktige bekreftelsene. Retten finner det tilstrekkelig å vise til forklaringene fra tiltalte [redacted] og vitnet Linda Gamsgrø. Retten finner ikke grunnlag å trekke deres forklaringer i tvil. [redacted] har i retten benektet at han hadde kjennskap til at disse uriktige bekreftelsene ble sendt. Retten kan ikke se at [redacted] og Linda Gamsgrø har noen grunn til å snakke usant. Advokat Strandborg, som er [redacted] forsvarer, har antydnet at [redacted] forklarte seg uriktig i retten, motivert ut fra et motsetningsforhold som oppsto mellom de to tiltalte. Rett nok er det etter bevisføringen mye som tyder på at [redacted] og [redacted] etter hvert fikk et motsetningsforhold, men retten kan ikke se at det har fremkommet opplysninger i saken som skulle gi [redacted] noe motiv for å trekke inn [redacted] som medskyldig dersom dette ikke stemt med de faktiske forhold. Dessuten mener retten at [redacted] hadde kjennskap til nødvendigheten av å sende bekreftelsen på at avfallet var gjenvunnet som avtalt for å få avlyst garantiene som var stillet. Det var i hovedsak [redacted] som hadde kontakt med de italienske leverandørene og Aluscan AS sitt datterselskap i Italia. Det bemerkes videre at de uriktige bekreftelsene ble oversendt som følge av påtrykk som Aluscan AS fikk fra datterselskapet i Italia.

Rettens mindretall, meddommer Geir Helge Johnsen, finner at de tiltalte må frifinnes. SFT kan ikke anses for å ha mottatt "falske forklaringer der dette skulle tjene som bevis". SFTs to avdelinger som håndterte henholdsvis importsakene og konsesjonen, har begge i den aktuelle perioden mottatt Aluscan AS sine årsoversikter over importert mengde møllestøv, samt status for ikke iverksatt oksidfabrikk som

skulle gjenvinne aluminiumoksidet. Her har det gått klart fram at det importerte møllestøvet var midlertidig lagret og ikke var endelig gjenvunnet innen 180 dager. Dette faktum har SFT dessuten videreformidlet i tilsvaret til utenlandske miljømyndigheter ved konkret henvendelse, blant annet til myndighetene i Østerrike.

2.2. Post II

Retten er kommet til at begge tiltalte må domfelles i samsvar med hovedtiltalebeslutningens post II. Etter bevisføringen kan det ikke være tvil om at Aluscan AS i perioden fra høsten 1997 til desember 2000 i forbindelse med prosessering av saltslagg lot betydelige mengder prosessvann gå direkte ut i Tingvollfjorden. Bakgrunnen for dette er beskrevet ovenfor under de innledende merknader, og er så vidt skjønnes heller ikke bestridt. Det er heller ikke bestridt at utslippet ikke var i samsvar med den foreliggende utslippstillatelse av 13. mars 1989.

I utslippstillatelsen fra 1989 ble det ikke stilt andre krav til utslippet enn at det skulle pumpes til nedlagt underjordsgruve og dreneres fra underjordsgraven til Sunndalsfjorden. Det ble ikke stilt andre krav til utslippets innhold eller omfang, men det ble stilt krav til en årlig analyse av prosessavløpsvannet.

I den nye utslippstillatelsen, datert 8. oktober 1999, gjaldt fortsatt at prosessavløpsvannet skulle ledes til gruve for filtrering/utfelling, samtidig som den også inneholder konkrete krav til innhold av stoffer i utslippet til sjø.

Høsten 1997 gikk, som nevnt ovenfor, graven tett. I perioden høsten 1997 til desember 2000 lot Aluscan derfor overløpsvannet fra lamellfortykkeren gå direkte til utslipp i sjø. Dette skjedde gjennom avløpet inn i graven, men ble her koblet på et nytt avløpsrør direkte til sjø gjennom det større overløpsrøret fra graven.

Selve utslippet til sjø av overløpet fra lamellfortykkeren medførte betydelige årlige tilførsler til sjø i størrelsesorden

- vannmengder tilsvarende 500 000 m³

- 9000 tonn partikulært materiale, inneholdende stoffer som reagerer med vann og danner giftige gasser som ammoniakk (NH_3) og hydrogensulfid (H_2S)
- samt en del oppløste metaller som bly (Pb), kvikksølv (Hg), kobber (Cu), krom (Cr)

Utslipet gikk direkte ut i Tingvollfjorden på 15-30 meters dyp. Etter rettens oppfatning er dette å regne som ikke tillatt forurensning, siden utslippet var i strid med Aluscan AS sin til enhver tid gjeldende utslippstillatelse.

Retten finner imidlertid at omfanget av forurensningen må anses for å være liten, men utslippet i den aktuelle perioden samlet førte til et betydelig større utslipp, også av potensielt giftige stoffer, enn det som var forutsatt i utslippstillatelsen fra 1989. Giftigheten av avløpsvannet gjelder et begrenset område i nærsone ved utslippet, og begrenser seg til forekomst av ammoniakk og kobber. Ammoniakk er svært giftig for fisk, mens kobber er giftig for alger og planter i sjøen. Avløpet må regnes å være fortynnet til 1/100 vel 100 meter fra utslippspunktet. De partikulære stofftilførselene til fjordbassenget blir spredd over relativt store områder, og har sannsynligvis i hovedsak ubetydelige negative effekter på fjordbassengets sedimenter. Det samme kan også sies om konsentrasjonen av tungmetaller.

Retten finner det bevist at begge tiltalte var klar over den ordning som ble etablert i 1997 ved at overløpsvannet fra lamellfortykkeren ble ledet direkte til sjøen via graven, slik som beskrevet ovenfor.

██████████ har i retten benektet at han hadde kjennskap til den ordningen som ble etablert. ██████████ forklarte i retten at ██████████ var kjent med og samtykket i måten overløpsvannet fra høsten 1997 ble ført til sjøen på. Heller ikke på dette punkt ser retten noen grunn til å trekke ██████████ forklaring i tvil, og det vises til drøftelsen under pkt 2.1. Dessuten mener retten at den øvrige bevisførselen langt på vei bygger opp under ██████████ forklaring, selv om ingen av vitnene satt på noen direkte kunnskap om at ██████████ visste om det aktuelle utslippsrøret.

Utslipet i Tingvollfjorden fremstår som et utslipp til sjø i forurensningslovens forstand. Selve omfanget av forurensningen er ikke slik at den isolert sett medfører

en overtredelse av 2. ledd i forurensningsloven § 78. Etter rettens syn foreligger det imidlertid slike skjerpene omstendigheter som gjør at overtredelsen faller inn under forurensningsloven § 78, 2. ledd. De tiltalte har med vitende etablert en ordning som de visste var i strid med forutsetningene for den utslippstillatelse til sjø som var gitt av forurensningsmyndighetene i 1989. Ordningen ble opprettholdt i ca. 3 år, uten at det ble gitt opplysninger til myndighetene om dette. Retten finner også grunn til å bemerke at NIVA i løpet av denne perioden foretok vannmålinger, uten at de var klar over at overløpsvannet gikk direkte til sjø. Vannmålingene ble foretatt som om den opprinnelige ordningen med at overløpsvannet gikk via gruven, fortsatt eksisterte. Selv om de tiltalte muligens mente at utslippet som ble etablert ikke var noen direkte fare for miljøet i sjøen, hadde de ingen konkret kunnskap om dette. Den etablerte ordningen var etter rettens skjønn svært kritikkverdig.

Retten finner etter dette at begge tiltalte må dømmes etter hovedtiltalebeslutningens post II, nemlig overtredelse av forurensningsloven § 78, 2. ledd, 1. straffalternativ, jf. 1. ledd bokstav a.

2.3. Post III

Utslippstillatelsen av 13. mars 1989 ga anledning til årlig lagring av inntil 8000 tonn avfall, bestående av saltslagg, oksidpulver og filterstøv i nedlagt gruve. Ny utslippstillatelse, datert 8. oktober 1999, omfatter årlig deponering av 5000 tonn aluminiumoksid i Bergmesteren.

Aluscan AS har fortløpende fra stiftelsen søkt ulike tillatelser til midlertidig lagring av saltslagg samt lagring av møllestøv, og samtlige søknader synes innvilget:

- tillatelse 11. desember 1996 til midlertidig lagring av inntil 3000 tonn møllestøv
- tillatelse 27. september 1996 til lagring av 2500 tonn saltslagg på bedriftsområdet
- midlertidig endring av utslippstillatelse 19. februar 1997 for forbehandling av oksidavfall og møllestøv
- tillatelse 22. juni 1998 til midlertidig lagring av inntil 12 000 tonn møllestøv

- utslippstillatelsen av 8. oktober 1999 gir følgende rammer: 13 000 tonn saltslagg i silo og 10 000 tonn saltslagg i blokker på bedriften, 10 000 tonn møllestøv på bedriften og 12 000 tonn møllestøv i dagstrosse.

Da Aluscan AS 20. juli 2000 søkte om tillatelse til midlertidig lagring av 25 000 tonn saltslagg i dagstrossen på fjellet, ga SFT 27. juli 2000 også midlertidig anledning til årlig å deponere inntil 24 000 tonn aluminiumoksid og til lagring av 25 000 tonn saltslagg i Bergmesteren i årene 2000 og 2001. Denne tillatelsen avsluttes med:

"... økt lagring og deponering i dette tilfellet ikke vil gi miljøulemper av betydning. På denne bakgrunn finner SFT å kunne gi tillatelse til deponering i gruvestrossa Bergmesteren som omsøkt."

Til tross for ovennevnte, må retten slå fast at Aluscan AS i årene 1995 til og med 1999 deponerte større mengder oksid i dagstrossen Bergmesteren enn det selskapet hadde tillatelse til. I følge utslippstillatelsen hadde Aluscan AS i disse årene anledning til å deponere 8000 tonn per år i Bergmesteren. Retten finner det bevist at det i denne perioden ble deponert i alt 35 769 tonn oksid for mye i Bergmesteren, fordelt slik som inntatt i tiltalebeslutningen. Det ble ført kjøresedler som viste mengden oksid som ble fraktet fra bedriftsområdet og til Bergmesteren. Kjøresedlene samsvarer med den mengde som er beskrevet i tiltalebeslutningen med tillegg av den mengde som i henhold til tillatelsen lovlig kunne deponeres i Bergmesteren, dvs. i alt 75 769 tonn. Retten kan ikke se at det er grunnlag for å trekke kjøresedlene i tvil.

Det er rettens oppfatning at [redacted] og [redacted] var klar over at det ble lagret oksid i Bergmesteren ut over tillatelsen som SFT hadde gitt [redacted] var i den aktuelle perioden administrerende direktør i selskapet, og det var han som foresto kontakten med forurensningsmyndighetene. Han visste hvilke tillatelser bedriften satt på, og det kan ikke være tvilsomt at han også visste at det ble deponert oksid i Bergmesteren ut over de foreliggende tillatelser.

Retten finner at også [redacted] var klar over og ga sin tilslutning til at det ble deponert oksid i Bergmesteren utover foreliggende tillatelser. Retten er oppmerksom på at [redacted] først flyttet til Nesset kommune i 1996, og at han etter ankomst hadde sitt daglige virke på Rød hvor Aluvest AS hadde tilholdssted. På den annen side fremstår

stiftelsen og driften av selskapene som et felles prosjekt, hvor begge tiltalte synes å ha fremtredende roller og god kjennskap til de ulike sidene ved virksomhetene. Kontakten mellom [redacted] og [redacted] var i den aktuelle perioden tett, og selv om [redacted] kun satt i styret som leder av selskapet, finner retten ut fra den samlede bevisførsel at også [redacted] hadde kjennskap til at det ble deponert for mye oksid i Bergmesteren.

Oksidet som ble deponert i Bergmesteren var ikke ferdig reagert og avga gasser som er giftige. Skogsdøden rundt deponiet fremstår som et klart bevis på luftforurensning. Det foreligger forurensning i lovens forstand for den delen av deponeringen som overskred tillatelsen fra 1989. Begge tiltalte burde i det minste ha skjønnet at deponeringen kunne medføre forurensning.

Rettens flertall, rettens formann og meddommer Gunnar Thorsen, finner at begge tiltalte må dømmes for overtredelse av forurensningsloven § 78, 2. ledd. Samlet sett ble det forsettlig i perioden deponert ca. dobbelt så mye oksid som det forelå tillatelse til, noe som etter flertallets syn tilsier at 2. ledd i bestemmelsen bør anvendes.

Rettens mindretall, meddommer Geir Helge Johnsen, mener at overtredelsen kun kan subsumeres under forurensningsloven § 78, 1. ledd. Mindretallet mener at overtredelsen ikke er graverende, særlig sett i lys av at Aluscan AS for årene 2000 og 2001 fikk tillatelse til deponering av betydelige mengder aluminiumoksid og saltslagg på Bergmesteren.

Begge tiltalte blir etter dette, i samsvar med flertallets stemmegivning, å domfelle i samsvar med hovedtiltalebeslutningens post III.

3. Tilleggstiltalebeslutningen

3.1. Generelt om utslipp til luft fra Aluscan AS

Når saltbadkakene utsettes for fuktighet, både ved utendørs lagring og i selve prosessen, utvikles det en rekke gasser med mer eller mindre giftighet. De mest markante av disse er ammoniakk, hydrogensulfid og fosfin.

Tilleggstiltalebeslutningen gjelder diffuse utslipp fra alle arbeidsoperasjonene ved bedriften, så som lossing og transport av saltslagg, prosessering og mellomlagring av saltslagg, mellomlagring av møllestøv samt deponering av aluminiumoksid.

Retten legger til grunn at diffuse utslipp omfatter utslipp av gasser til luft over et større og mer uspesifikt område enn konkrete punktutslipp. Den type utslipp som er omtalt i tilleggstiltalebeslutningens punkt I kan på generelt grunnlag anses som diffuse utslipp. I utslippstillatelsene er det i all hovedsak fokusert på konkrete punktutslipp fra bedriftens lokaler til det ytre miljø.

I den opprinnelige utslippstillatelsen fra 13. mars 1989 heter det: *"Tillatelsen gjelder for utslipp til luft fra gjenvinning av aluminiumsskrap"* (den første søknaden), og det er fokusert på utslipp av fluorider og dioksiner, som siden ble fulgt opp med målinger der dette ble vist ikke å være noe problem ved Aluscan AS.

Aluscan AS hadde allerede 12. oktober 1990 fått anledning til å lagre 2500 tonn saltslagg på bedriftsområdet. I midlertidig endring av utslippstillatelse for Aluscan AS fra 19. februar 1997 sier SFT at *"utslippene av støv til luft regnes som lave"*, og det settes krav til utslipp av støv samt at det sendes inn forslag til måleprogram for kontroll med utslipp av støv.

I den nye søknaden om utslippstillatelse av 6. mai 1998 fremgår det også at det er snakk om utslipp til luft av støv, ammoniakk, hydrogensulfid og metan. Tillatelsen ble gitt 8. oktober 1999, med krav til utslipp til luft og med frist for utarbeidelse av måleprogram for utslipp til luft. Alle krav gjelder punktutslipp fra bedriftens produksjonslokaler. Vedrørende diffuse utslipp forutsetter SFT at ammoniakk og hydrogensulfid begrenses i størst mulig grad, og slik at disse ikke gir forhøyete

utslippskonsentrasjoner i omgivelsesluften. Det var ingen innsigelser fra lokale miljømyndigheter eller Nesset kommune vedrørende diffuse utslipp til luft fra noen av høringsinstansene. Videre sier SFT i sin begrunnelse for tillatelsen at *"SINTEF har gjort spredningsberegninger fra utslipp fra bedriften, og SFT har fastsatt grenseverdier på grunnlag av disse"*.

Utslippstillatelsen av 8. oktober 1999 ga også anledning til lagring av 13 000 tonn saltslagg i silo og 10 000 tonn saltslagg i blokker på bedriftsområdet. Av tillatelsen fremgår at *".. noe i tillegg kan lagres utendørs ved siden av lagerhallen ved stor råstofftilgang"*.

Når det gjelder diffuse utslipp fra deponiet i Bergmesteren, ga SFT 27. juli 2000 midlertidig anledning til årlig å deponere inntil 24 000 tonn aluminiumoksid og til lagring av 25 000 tonn saltslagg i Bergmesteren i årene 2000 og 2001. Denne tillatelsen avsluttes med: *"... økt lagring og deponering i dette tilfellet ikke vil gi miljøulemper av betydning. På denne bakgrunn finner SFT å kunne gi tillatelse til deponering i gruvestrossa Bergmesteren som omsøkt."*

3.2. Post I

Retten finner det bevist at særlig midlertidig lagring av saltslagg på bedriftsområdet, samt deponering av aluminiumoksid og saltslagg ved deponi i Bergmesteren, begge har ført til skogsdød i nærområdene. Etter bevisføringen legger retten til grunn at det i hvert fall fra 1998/1999 var synlige skogsskader rundt deponiet i Bergmesteren og like ovenfor selve bedriftsområdet. I forbindelse med SFTs revisjon på bedriften i august 2000 ble bedriften pålagt å gjennomføre undersøkelser for å dokumentere mulig skogskade i et belte på 20-30 meter bak fabrikkbygningene.

NISK fant i sine undersøkelser høsten 2000 og 2002 at *"utslipp av ammoniakk er hovedårsaken til skogskadene, og at disse ikke er blitt mindre siden 2000. Skadearealet er anslått til 0,4 km²."*

Etter rettens skjønn er både deponeringen i Bergmesteren etter 1999 og lagringen av saltslagg på bedriftsområdet å regne som lovlig forurensning ut fra gitte tillatelser. Alle separat gitte deponerings-/lagringstillatelser er hjemlet i forurensningsloven § 18 nr 5, "endring og omgjøring av allerede gitte tillatelser", og forholder seg således til gjeldende utslippstillatelser. Når forurensningsmyndighetene gir tillatelse til deponering og lagring av stoffer som forurensere, enten gjennom avløp til grunn, vann eller til luft, ligger det etter rettens skjønn implisitt at den aktuelle forurensningen er lovlig, jf. forurensningsloven § 11. I dette ligger det at de utslipp som stammer fra deponiet i Bergmesteren og fra lageret av saltslagg på bedriftsområdet, er å anse som lovlig forurensning. All deponering i Bergmesteren skjedde i henhold til gitte tillatelser, bortsett fra den overskridende deponering som er omtalt i hovedtiltalebeslutningens punkt III. Den forurensning som denne deponeringen har medført, er de tiltalte allerede domfelt for ved at retten har funnet dem skyldig i dette tiltalepunktet.

For øvrig finner retten at det ikke er bevismessig grunnlag for å fastslå at det er oppstått forurensning i lovens forstand grunnet andre diffuse utslipp fra bedriften.

Etter dette er retten kommet til at begge tiltalte må frifinnes for tilleggstitalebeslutningens post I.

3.2. Post II

Ved oppstart av prosessene ved Aluscan AS ble arbeiderne akutt syke, sannsynligvis grunnet innånding av gassen fosfin, som dannes når saltslagg kommer i kontakt med vann. Det ble umiddelbart satt i verk tiltak for å bedre arbeidsmiljøet, og et relativt omfattende samarbeid med SINTEF ble startet.

Det er i retten lagt fram dokumentasjon som viser over 50 brev/rapporter/oppdrag utført av SINTEF for Aluscan AS i perioden 1991 til 2002. Dette omhandler både målprogram så vel som utførte målinger, samt løsningsorienterte forslag til forbedringer ved både begrensning av og rensing av utslipp fra produksjonen.

De første årene var hovedfokus i denne dialogen å forsøke å bedre arbeidsmiljøet inne i bedriften, samt begrense bedriftens utslipp til luft fra produksjonslokalene. Det var også stor oppmerksomhet rettet mot problemene knyttet til støvdannelse ved lossing av saltslagg. I den anledning ble det både sprøytet vann på slagget slik at støvet skulle bindes, samtidig som leverandører av særlig finmalt slagg ble tilskrevet for å forhindre nye leveranser av slikt. SFTs vitner slo også fast at det ville være umulig å hindre alle former for utslipp til luft fra losseprosessen ved Aluscan AS.

Ovennevnte viser at det fra bedriftens side ble nedlagt til dels betydelige ressurser for å forhindre forurensning. I løpet av 1998/1999, og særlig etter SFTs revisjon på bedriften i august 2000 ble det satt fokus på effekten av diffuse utslipp fra deponiet på Bergmesteren og lagringsområdet på kaien. Etter denne tid fremsto det som åpenbart at særlig deponiet i Bergmesteren forårsaket atskillig større forurensning enn forurensningsmyndighetene hadde forutsatt da tillatelse ble gitt 27. juli 2000. Som nevnt ovenfor, la SFT til grunn at deponeringen av 25 000 tonn saltslagg og 24 000 tonn oksid per. år ikke ville medføre betydelig forurensning. Dette viste seg ikke å være tilfelle. Skogsdøden rundt Bergmesteren var relativt omfattende.

Det fremgår av forurensningsloven § 7, 3. ledd at selv om forurensningen er tillatt etter lovens § 11, er forurenseren pliktig til å iverksette tiltak dersom det er åpenbart at vedtaket om utslippstillatelse kan omgjøres i medhold av forurensningsloven § 18, 1. ledd nr. 1 og 2. Av forurensningsloven § 18, 1. ledd nr. 1 fremgår det at tillatelsen kan oppheves eller endres dersom det viser seg at skaden eller ulempen ved forurensningen blir vesentlig større eller annerledes enn ventet da tillatelsen ble gitt. Skogsdøden ble etter hvert omfattende, og etter rettens oppfatning langt ut over det som var forventet. For retten fremstår det som åpenbart at vilkårene for å endre tillatelsen til deponeringen i Bergmesteren og lagringen av saltslagg, med påfølgende utslipp av giftige gasser, var til stede. De ansvarlige i Aluscan AS pliktet på denne bakgrunn å iverksette tiltak for å motvirke den aktuelle forurensningen, noe som ikke ble gjort.

Unnlattelsen av å iverksette tiltak, i ytterste konsekvens å stanse deponeringen og lagringen, har etter rettens skjønn medført stor skade, jf. forurensningsloven § 78, 2. ledd.

I objektivt henseende foreligger det dermed en overtredelse av forurensningsloven § 78, 2. ledd, 1. straffalternativ, jf. 1. ledd bokstav b, jf. § 7, 2. og 3. ledd. Selv om dette innebærer en mindre subsumsjonsendring i forhold til tiltalebeslutningen, kan retten ikke se at dette bringer saken over i et annet forhold, jf. strpl. 38.

Etter rettens vurdering var så vel [redacted] som [redacted] i en slik posisjon at de pliktet å klarlegge og iverksette tiltak for å begrense skadevirkningene av utslippene. Begge var dessuten gjennom sine posisjoner som administrerende direktør og styreleder [redacted] og administrerende direktør og styremedlem [redacted] klar over den forurensning som fant sted i Bergmesteren og som hadde funnet sted ovenfor kaien.

Begge tiltalte blir å domfelle for overtredelse av forurensningsloven § 78, 2. ledd, 1. straffalternativ, jf. 1. ledd bokstav b, jf. § 7, 2. og 3. ledd.

3.4. Post III

Gjeldende internkontrollforskrift kom 6. desember 1996, og tilleggstiltalebeslutningens punkt III omfatter perioden fra 1. januar 1997 til oktober 2000. Tiltaleposten gjelder mangelfull implementering av lovpålagt HMS (Helse Miljø og Sikkerhet) - nemlig ikke i tilstrekkelig grad å identifisere risikoer og problemer samt iverksette tiltak med tanke på diffuse utslipps virkning på det ytre miljø.

SFT var på inspeksjon ved Aluscan AS 2. februar 1995, og avvik 1 i rapporten er at det ikke er etablert internkontrollsystem etter forskrift om internkontroll av 1. januar 1992. Aluscan AS opplyste da at arbeidet med dokumentasjonen var i gang og at miljøutvalg var etablert.

Ved SFT s inspeksjon den 26. september 1990, ble det også svart "ja" på at det finnes driftshåndbok/driftsinstruks og at det føres skiftprotokoll der alle driftsproblem journalføres i SFTs tilbakemelding til bedriften. Dette viser at en

allerede da hadde fokus på slikt arbeid, selv om det ikke var formalisert slik loven i dag krever.

I retten er det fremlagt et omfattende dokument "Internkontrollhåndbok for Aluscan AS". Der er de ulike dokumenter datert etter hvert som de er revidert, og de "eldste" dokumentene er datert 25. november 1997. Hovedpoenget med en slik internkontrollhåndbok er at HMS-arbeidet og fokus på dette arbeidet blir implementert i bedriftens daglige liv, og at håndboken er gjenstand for systematisk og kontinuerlig revisjon og utvikling.

Retten legger til grunn at Aluscan AS har hatt et organisert HMS-arbeid gjennom et fungerende AMU (ArbeidsMiljøUtvalg), og at fremlagte dokumentasjon viser at selskapet har hatt fokus på dette i tidsrommet nevnt i tiltalebeslutningen.

For øvrig finner retten at det ikke er bevismessig grunnlag for å fastslå at Aluscan AS i angjeldende periode ikke har utført tilstrekkelige vurderinger av risiko vedrørende forurensning av utslipp til ytre miljø. Et omfattende samarbeid både med SINTEF og NILU (Norsk Institutt for Luftundersøkelser) viser dette. I den siste utslippstillatelsen fra SFT er det nettopp spredningsvurderingene fra SINTEF som ligger til grunn for fastsettelse av krav til konsentrasjoner i utslippene.

Retten vil dessuten tilføye at i den grad de tiltalte rent objektivt har forholdt seg som beskrevet i tilleggstiltalebeslutningenes post III, kan retten ikke se at det er bevismessig grunnlag for å fastslå at de har utvist strafferettslig uaktsomhet.

Etter dette er retten kommet til at begge tiltalte må frifinnes for tilleggstiltalebeslutningen post III.

4. Straffeutmålingen

Begge tiltalte dømmes i samsvar med samtlige poster i hovedtiltalebeslutningen og post II i tilleggstiltalebeslutningen. De frifinnes for post I og III i tilleggstiltalebeslutningene.

Ved straffeutmålingen skal de tiltalte vurderes hver for seg, men retten kan ikke se at det er grunnlag for å ilegge dem ulike straffereaksjoner. Igangsettelsen og driftingen av Aluscan AS var som nevnt ovenfor et felles prosjekt, hvor begge tiltalte var delaktige. De hadde begge etter rettens syn full innsikt i det som skjedde, herunder de forhold som danner grunnlaget for nærværende domfellelse.

Allmennpreventive hensyn tilsier strenge straffereaksjoner ved miljøkriminalitet. Denne type kriminalitet er ofte motivert ut fra ønsket om vinning, enten for seg selv eller den virksomhet man driver.

I nærværende sak finner retten grunn til å bemerke at overtredelsene som de tiltalte domfelles for har skjedd over lang tid og til dels vært bevisste handlinger, selv om skadevirkningene rent forurensningsmessig neppe har vært av de mest alvorlige overtredelsene. Det som fremstår som alvorlig for retten er at begge tiltalte bevisst har satt seg ut over tillatelser, holdt tilbake eller unnlatt å gi opplysninger og for så vidt også direkte feilinformert forurensningsmyndighetene.

Begge tiltalte var fullt ut klar over at måten overløpsvannet fra lamellfortykkeren ble ledet til sjø på, var i strid med den utslippstillatelse som forelå. Begge tiltalte var klar over at det ble deponert for store mengder oksid i Bergmesteren, og begge tiltalte var klar over at bekreftelsene som ble sendt vedrørende gjenvinning/nyttiggjøring av møllestøvet som var importert fra Italia, var uriktige.

De beslutninger som [redacted] og [redacted] traff på disse punkter, var delvis økonomisk relatert. Dersom garantiene som var stillet overfor italienske myndigheter ikke ble avlyst, kunne importen av saltslagg og møllestøv stanse. Aluscan AS fikk betaling for å ta imot både saltslagg og møllestøv, og var en del av det økonomiske grunnlaget for virksomheten.

I formildende retning bemerkes at selv om begge tiltalte dømmes for falsk forklaring overfor SFT, var SFT som organ gjennom de tillatelser som var gitt, kjent med at møllestøvet trolig ble deponert på bedriftens område. I tillegg vil retten nevne at Aluscan AS, herunder de to tiltalte, ikke på noe tidspunkt har forsøkt å skjule overfor

forurensningsmyndighetene at det ble deponert for mye oksid i forhold til de tillatelser som forelå.

Aktor har lagt ned påstand om at begge tiltalte dømmes til fengsel i 1 år. Etter rettens syn er straffepåstanden vesentlig for høy. Dersom de tiltalte domfelles i samsvar med aktors påstand, vil det være en av de strengeste, om ikke den strengeste dommen, som er avsagt innen miljøkriminalitet. Selv om saken er alvorlig, har den etter rettens skjønn ikke en slik alvorlighetsgrad i seg at det skulle tilsi en så streng straffereaksjon.

Retten kan ikke se at det foreligger sammenlignbar rettspraksis. Retten finner det imidlertid ikke tvilsomt at begge tiltalte må dømmes til en ikke ubetydelig fengselsstraff, hvor deler av straffen gjøres ubetinget. Retten finner at straffen for begge tiltalte passende kan settes til fengsel i 120 dager, hvorav 90 dager gjøres betinget med en prøvetid på 2 år.

Ved straffeutmålingen er strl. § 62, 1. ledd tatt hensyn til.

Ingen av de tiltalte har utholdt varetekt i anledning saken.

5. Inndragning

Det er i tiltalebeslutningen ikke tatt forbehold om at det blir nedlagt påstand om inndragning. Spørsmålet om inndragning ble imidlertid tatt opp av aktor under innledningsforedraget, og de tiltalte og forsvarerne har ikke motsatt seg at dette kravet ble tatt inn i saken. Møtende aktor har ikke foretatt formelle rettelser av tiltalebeslutningene, men retten kan ikke se at det er prosessuelle hindringer til stede for å behandle inndragningskravet.

Det fremgår av strl. § 34, 1. ledd at utbytte av en straffbar handling skal inndras, med mindre ansvaret likevel kan reduseres eller falle bort i den grad retten finner at inndragning vil være klart urimelig. Bestemmelsen ble endret i 1999, med ikrafttredelse 1. juli 1999. Begrepet "vinning" forsvant og begrepet "utbytte" ble i

stedet inntatt i lovteksten, uten at dette innebar noen realitetsendring. Før lovendringen var inndragningsadgangen i selve lovteksten gjort fakultativ, dvs. at vinningen kunne inndras, i motsetning til den nåværende ordlyd som sier at vinningen skal inndras. Men fortsatt kan retten fravike lovens utgangspunkt om inndragning dersom retten kommer til at inndragning vil være klart urimelig, jf. strl. § 34, 1. ledd, 2. punktum.

Begge tiltalte har mottatt lønn/vederlag for arbeid/tjenester de har ytt til Aluscan AS. Av et hjelpedokument som er utarbeidet av Økokrim fremgår det at [REDACTED] i perioden 1994 – 2002 mottok i alt kr 5.209.036,- fra hele ARN-konsernet. I tillegg hadde han fordel av fri bil på kr 700.308,-. I samme periode mottok Sjøli et regnskapsmessig utbytte på kr 5.104.000,- fra Aluscan AS og kr 2.235.000,- fra ARN AS. Av det regnskapsmessige utbyttet er så vidt skjønnes kun kr 1.056.500,- utbetalt. Resten har stått som fordringer mot selskapene, og må anses som tapt.

[REDACTED] har i perioden 1993 – 2001 hatt totale lønnsuttak fra ARN-konsernet på kr 4.714.839,-. I tillegg har han mottatt for fri bil kr 657.613,-. Fra Aluscan AS har han mottatt et regnskapsmessig utbytte på kr 5.923.649,- og fra ARN AS et regnskapsmessig utbytte på kr 2.275.000,-. I likhet med [REDACTED] har han kun fått utbetalt kr 1.056.500,- i utbytte, og det resterende må anses som tapt.

Hva angår vederlag for det arbeid og tjenester som de to tiltalte har ytt for Aluscan AS og for så vidt også ARN-konsernet forøvrig, anses ikke inntektene å stå i misforhold til det som er ytt. Retten har lagt vekt på at virksomhetene totalt sett ikke var ubetydelige, med relativt mange ansatte og høy aktivitet. Lønnsutbetalingene til de to tiltalte har ikke vært urimelig høy.

Det er videre opplyst, og legges til grunn, at de tiltalte etter konkursen i Aluscan AS er solidarisk ansvarlig ovenfor selskapets bankforbindelse for et beløp stort kr 3 mill., et ansvar som banken allerede har gjort gjeldende.

For at inndragning skal kunne skje, må det være sammenheng mellom de straffbare forhold som de tiltalte domfelles for og den enkeltes utbytte/vinning. En eventuell vinning for [REDACTED] og [REDACTED] vil i hovedsak være at Aluscan AS gjennom de straffbare

handlingene som de nå domfelles for, har spart kostnader og fått tilført midler til selskapet, slik at selskapet derved ble i stand til å betale utbytte til aksjonærene. Etter rettens oppfatning er det grunn til å anta at begge tiltalte gjennom sine eierposisjoner i Aluscan AS har mottatt vinning/utbytte, men beløpets størrelse er etter rettens syn svært vanskelig å fastslå og det er også vanskelig rent tidsmessig å periodisere vinningen. Hensett til dette og at det er gjort garantiansvar gjeldende mot de tiltalte, samt at det utbytte som rent faktisk er utbetalt er langt mindre enn det bokførte, finner retten – dog under tvil – at det ikke bør pålegges de tiltalte å måtte tåle inndragning.

Retten vil i denne sammenheng nevne at Aluscan AS forut for konkursen ble ilagt et forelegg som foretaksstraff, og at det i forlegget var medtatt inndragning på kr 2 mill.

6. Saksomkostninger

Etter sakens resultat må begge tiltalte dømmes til å erstatte det offentlige saksomkostninger, jf. hovedregelen i strpl. § 436. Saken har medført betydelige kostnader for det offentlige. Retten finner at de tiltalte passende pålegges å erstatte det offentlige saksomkostninger med kr 25.000,- hver.

Bortsett fra dissensen i tilknytning til hovedtiltalebeslutningens poster I og III er dommen enstemmig.

D o m s s l u t n i n g :**I. Sak nr 03-00050 M: [REDACTED]**

a)

[REDACTED] født [REDACTED] dømmes for en overtredelse av strl. § 166, 1. ledd, jf. 2. ledd, en overtredelse av forurensningsloven § 78, 2. ledd 1. straffalternativ, jf. 1. ledd bokstav a, jf. § 7, 1. ledd ,en overtredelse av forurensningsloven § 78, 2. ledd, 1. straffalternativ, jf. 1. ledd bokstav a og e, jf. § 7, 1. og 2. ledd, jf. § 7, 3. ledd, jf. § 11, 1. ledd, 1. punktum, jf. § 16, 1. ledd 1. punktum, jf. tillatelse fra Statens Forurensningstilsyn av 9. mars 1989 til Aluscan AS, Rausand – Utslippstillatelse pkt 4 – Avfall og en overtredelse av forurensningslovens § 78, 2. ledd, 1. straffalternativ, jf. 1. ledd bokstav b, jf. § 7, 2. ledd , jf. § 7, 3. ledd, alt sammenholdt med strl. § 62 1. ledd, til fengsel i 120 – etthundreogtjue – dager, hvorav 90 – nitti – dager gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år, jf. strl. §§ 52 ff.

b)

[REDACTED] frifinnes for postene I og III i tilleggstiltalebeslutningen av 28. mars 2003.

c)

[REDACTED] frifinnes for inndragningskravet.

d)

[REDACTED] dømmes til å erstatte det offentlige kr 25.000,- - kronertjuefemtusen - i saksomkostninger.

II. Sak nr. 03-00051 M: [REDACTED]

a)

[REDACTED] fød [REDACTED], dømmes for en overtredelse av strl. § 166, 1. ledd, jf. 2. ledd, en overtredelse av forurensningsloven § 78, 2. ledd 1. straffalternativ, jf. 1. ledd bokstav a, jf. § 7, 1. ledd, en overtredelse av forurensningsloven § 78, 2. ledd, 1. straffalternativ, jf. 1. ledd bokstav a og e, jf. § 7, 1. og 2. ledd, jf. § 7, 3. ledd, jf. § 11, 1. ledd, 1. punktum, jf. § 16, 1. ledd 1. punktum, jf. tillatelse fra Statens Forurensningstilsyn av 9. mars 1989 til Aluscan AS, Rausand – Utslippstillatelse pkt 4 – Avfall og en overtredelse av forurensningslovens § 78, 2. ledd, 1. straffalternativ, jf. 1. ledd bokstav b, jf. § 7, 2. ledd, jf. § 7, 3. ledd, alt sammenholdt med strl. § 62 1. ledd, til fengsel i 120 – etthundreogtjue – dager, hvorav 90 – nitti – dager gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år, jf. strl. §§ 52 ff.

b)

[REDACTED] frifinnes for postene I og III i tilleggstiltalebeslutningen av 28. mars 2003.

c)

[REDACTED] frifinnes for inndragningskravet.

d)

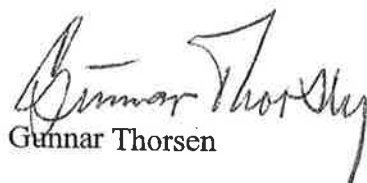
[REDACTED] dømmes til å erstatte det offentlige kr 25.000,- -kronertjuefemtusen - i saksomkostninger.

oooo0000oooo

De domfelte var ikke til stede ved domsavsigelsen og dommen må derfor forkynnes for dem gjennom påtalemyndigheten.

Retten hevet

Oddne Hansen

Gunnar Thorsen

Geir Helge Johnsen

FROSTATING LAGMANNSRETT

DOM

Avsagt: 19.04.2004, Tinghuset, Trondheim

Saksnr.: 03-006633AST-FROS

Dommere:

lagdommer	Arve Rosvold Alver
lagdommer	Knut Røstum
ekstraordinær lagdommer	Bård O. Røsæg

Meddommere:

seksjonsleder/overing.	Gustav Fugelseth
seniorforsker	Åge Molværsmyr
senior miljørådgiver dr.ing.	Ivar Nestaas

Økokrim statsadvokatembeter

Kst. førstestatsadvokat
Hans Tore Høviskeland

mot

Advokat Per Magne Strandborg
Advokat Lars E. Skotvedt
Advokat Karianne F. Jensen

Det ble avsagt slik

d o m :

Økokrim statsadvokatembeter satte 28. juni 2002 [redacted] under tiltale ved Romsdal tingrett for overtredelse av:

I. Straffeloven § 166, 1. ledd, jf 2. ledd

For skriftlig å ha avgitt falsk forklaring til noen offentlig myndighet i tilfelle hvor han er pliktig til å forklare seg til denne, eller hvor forklaringen var bestemt å avgi bevis,

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden fra 10. oktober 1997 til 6. januar 2000 i Nesset sendte han til Statens forurensningstilsyn totalt 31 bekreftelser samt tilhørende transport og følgedokument (54 B-skjema) på at Aluscan AS hadde nyttiggjort (gjenvunnet) 15.172.006 kg møllestøv som var importert og som er spesialavfall. Dette ble gjort til tross for at møllestøvet, som inneholder aluminiumoksid og som ved import faller inn under forskrift om grensekryssende transport av avfall og dermed skal gjenvinnes innen 180 dager etter mottak, ikke hadde blitt gjenvunnet men ble lagret på Aluscans bedriftsområde.

II. Forurensningsloven av 13. mars 1981 nr 6 § 78 andre ledd første straffalternativ, jf. første ledd bokstav a,

For å ha gjort eller satt i verk noe som kan forurense i strid med denne lov eller forskrifter i medhold av loven, og det er voldt fare for stor skade eller ulempe, eller det for øvrig foreligger skjerpene omstendigheter eller medvirket til overtredelsen,

jf. samme lovs § 7 første ledd,

Ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten at det er lovlig etter §§ 8 eller 9, eller tillatt etter vedtak i medhold av § 11,

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden fra 1997 til utgangen av desember 2000 i Nesset lot han i forbindelse med Aluscan AS sin prosessering av saltslagg betydelige mengder prosessvann med faststoff inneholdende oksid og/eller aluminiumhydroksid gå direkte ut i Tingvollfjorden rett utenfor bedriftsområdet.

Det foreligger skjerpene omstendigheter fordi et ikke ubetydelig utslipp pågikk forsettlig over en lang periode.

III. Forurensningsloven av 13. mars 1981 nr 6 § 78 andre ledd første straffalternativ, jfr første ledd bokstav a og e,

For å ha gjort eller satt i verk noe som kan forurense i strid med denne lov eller forskrifter i medhold av loven, og det er voldt fare for stor skade eller ulempe, eller det for øvrig foreligger skjerpene omstendigheter eller medvirket til overtredelsen,

jf. samme lovs § 7 første ledd og annet ledd,

Ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten at det er lovlig etter §§ 8 eller 9, eller tillatt etter vedtak i medhold av § 11.

Når det er fare for forurensning i strid med loven, eller vedtak i medhold av loven skal den ansvarlige for forurensning sørge for tiltak for å hindre at den inntreffer. Har forurensningen inntrådt skal han sørge for tiltak for å stanse, fjerne eller begrense virkningen av den. Den ansvarlige plikter også å

treffe tiltak for å avbøte skader og ulemper som følge av forurensningen eller av tiltakene for å motvirke den. Plikten etter dette ledd gjelder tiltak som står i et rimelig forhold til de skader og ulemper som skal unngås,

jf. samme lovs § 7 tredje ledd,

Bestemmelsen i annet ledd gjelder også forurensning som er tillatt etter § 11 dersom det er åpenbart at vedtaket kan omgjøres etter § 18 første ledd nummer 1 eller 2,

jf. samme lovs § 11 første ledd første punktum,

Forurensningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til virksomhet som kan medføre forurensning,

jf. samme lovs § 16 første ledd første punktum,

I tillatelse etter § 11 kan det settes nærmere vilkår for å motvirke at forurensning fører til skader eller ulemper,

**jf. tillatelse fra Statens forurensningstilsyn av 9.3.1989 for Aluscan AS, Rausand –
Utslippstillatelse pkt. 4 – Avfall,**

hvoretter bedriften inntil videre tillates å deponere inntil 8000 tonn avfall pr. år bestående av saltslagg, oksidpulver og filterstøv i nedlagt gruve på Rausand,

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden fra 1995 til 1999 i Nesset lot han Aluscan AS deponere minst 35.769 tonn oksid mer enn de hadde tillatelse fra Statens forurensningstilsyn. Deponeringen varierte pr. år og i perioden ble det deponert for mye oksid således:

1995 – 2.501 tonn oksid

1996 – 3.618 tonn oksid

1997 – 5.051 tonn oksid

1998 – 8.500 tonn oksid

1999 – 16.099 tonn oksid.

Det foreligger skjerpene omstendigheter fordi en ikke ubetydelig mengde oksid forsettlig ble deponert uten at det forelå tillatelse fra Statens forurensningstilsyn.

Straffelovens § 62 kommer til anvendelse.”

Tilleggstiltalebeslutning av 28. mars 2003 lyder slik:

 f.
6460 Eidsvåg

settes under tiltale ved Romsdal tingrett for overtredelse av:

I. Forurensningsloven av 13. mars 1981 nr 6 § 78 andre ledd første straffalternativ, jf. første ledd bokstav a,

For å ha gjort eller satt i verk noe som kan forurense i strid med denne lov eller forskrifter i medhold av loven, og det er voldt fare for stor skade eller ulempe, eller det for øvrig foreligger skjerpene omstendigheter,

jf. samme lov § 7 første ledd,

Ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten at det er lovlig etter §§ 8 eller 9, eller tillatt etter vedtak i medhold av § 11,

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden fra 1995 til 30. april 2002 i Nesset unnlot han i egenskap av styreformann og betydelig eier i Aluscan AS, i forbindelse med bedriftens lossing og transport av saltslagg, prosessering og mellomlagring av saltslagg, mellomlagring av møllestøv samt deponering av aluminiumsoksyd, å sørge for at diffuse utslipp til luft av bl.a. ammoniakk og støv ble samlet opp. Dette medførte betydelige mengder diffuse utslipp til luft.

Det foreligger fare for stor skade og/eller skjerpende omstendigheter fordi et betydelig utslipp pågikk over en lang periode samt at forurensningen representerte en betydelig miljørisiko og førte til faktiske miljøskader i form av utstrakte sviskader på vegetasjonen i et 100 meters belte bak bedriften.

II. Forurensningsloven § 78 annet ledd første straffalternativ, jfr første ledd bokstav b,

For å ha unnlatt å treffe tiltak som han er pliktig til etter § 7, eller etter vilkår i enkelttillatelse etter § 11, idet overtredelsen har voldt fare for stor skade eller ulempe, eller det for øvrig foreligger skjerpende omstendigheter,

jf. samme lov § 7 annet ledd,

Når det er fare for forurensning i strid med loven, eller vedtak i medhold av loven, skal den ansvarlige for forurensning sørge for tiltak for å hindre at den inntreffer. Har forurensningen inntrådt skal han sørge for tiltak for å stanse, fjerne eller begrense virkningen av den. Den ansvarlige plikter også å treffe tiltak for å avbøte skader og ulemper som følge av forurensningen eller av tiltakene for å motvirke den. Plikten etter dette ledd gjelder tiltak som står i et rimelig forhold til de skader og ulemper som skal unngås.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Til tid og sted og i egenskap som nevnt under post I, unnlot han etter utslipp fra Aluscan AS av betydelige mengder diffuse utslipp til luft av bl.a. ammoniakk og støv, å sørge for å iverksette tilstrekkelige og langsiktige tiltak for å klarlegge og begrense skadevirkningene av utslippene. Dette til tross for at utslippene var synlige og konsekvensene av utslippene etter hvert ble synlige i form av utstrakte sviskader på vegetasjonen i et 100 meters belte bak bedriften.

Det foreligger fare for stor skade og /eller skjerpende omstendigheter fordi bedriften slapp ut betydelige mengder av diffuse utslipp som inneholdt bl.a. ammoniakk og støv, uten å iverksette nødvendige tiltak for å stanse utslippet eller begrense skadevirkningen.”

██████████ er den 28. juni 2002 satt under tiltale ved Romsdal tingrett for overtredelse av:

”I. Straffeloven § 166, 1. ledd, jf 2. ledd

For skriftlig å ha avgitt falsk forklaring til noen offentlig myndighet i tilfelle hvor han er pliktig til å forklare seg til denne, eller hvor forklaringen var bestemt å avgi bevis,

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden fra 10. oktober 1997 til 6. januar 2000 i Nesset sendte han til Statens forurensningstilsyn totalt 31 bekreftelser samt tilhørende transport og følgedokument (54 B-skjema) på at Aluscan AS hadde nyttiggjort (gjenvunnet) 15.172.006 kg møllestøv som var importert og som er spesialavfall. Dette ble gjort til tross for at møllestøvet, som inneholder aluminiumoksid og som ved import faller inn under forskrift om grensekryssende transport av avfall og dermed skal gjenvinnes innen 180 dager etter mottak, ikke hadde blitt gjenvunnet men ble lagret på Aluscans bedriftsområde.

II. Forurensningsloven av 13. mars 1981 nr 6 § 78 andre ledd første straffalternativ, jf. første ledd bokstav a,

For å ha gjort eller satt i verk noe som kan forurense i strid med denne lov eller forskrifter i medhold av loven, og det er voldt fare for stor skade eller ulempe, eller det for øvrig foreligger skjerpene omstendigheter eller medvirket til overtredelsen,

jf. samme lovs § 7 første ledd,

Ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten at det er lovlig etter §§ 8 eller 9, eller tillatt etter vedtak i medhold av § 11,

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden fra 1997 til utgangen av desember 2000 i Nasset lot han i forbindelse med Aluscan AS sin prosessering av saltslagg betydelige mengder prosessvann med faststoff inneholdende oksid og/eller aluminiumshydroksid gå direkte ut i Tingvollfjorden rett utenfor bedriftsområdet.

Det foreligger skjerpene omstendigheter fordi et ikke ubetydelig utslipp pågikk forsettlig over en lang periode.

III. Forurensningsloven av 13. mars 1981 nr 6 § 78 andre ledd første straffalternativ, jf. første ledd bokstav a og e,

For å ha gjort eller satt i verk noe som kan forurense i strid med denne lov eller forskrifter i medhold av loven, og det er voldt fare for stor skade eller ulempe, eller det for øvrig foreligger skjerpene omstendigheter eller medvirket til overtredelsen,

jf. samme lovs § 7 første ledd og annet ledd,

Ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten at det er lovlig etter §§ 8 eller 9, eller tillatt etter vedtak i medhold av § 11.

Når det er fare for forurensning i strid med loven, eller vedtak i medhold av loven skal den ansvarlige for forurensning sørge for tiltak for å hindre at den inntreffer. Har forurensningen inntrådt skal han sørge for tiltak for å stanse, fjerne eller begrense virkningen av den. Den ansvarlige plikter også å treffe tiltak for å avbøte skader og ulemper som følge av forurensningen eller av tiltakene for å motvirke den. Plikten etter dette ledd gjelder tiltak som står i et rimelig forhold til de skader og ulemper som skal unngås,

jf. samme lovs § 7 tredje ledd,

Bestemmelsen i annet ledd gjelder også forurensning som er tillatt etter § 11 dersom det er åpenbart at vedtaket kan omgjøres etter § 18 første ledd nummer 1 eller 2,

jf. samme lovs § 11 første ledd første punktum,

Forurensningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til virksomhet som kan medføre forurensning,

jf. samme lovs § 16 første ledd første punktum,

I tillatelse etter § 11 kan det settes nærmere vilkår for å motvirke at forurensning fører til skader eller ulemper,

jf. tillatelse fra Statens forurensningstilsyn av 9.3.1989 for Aluscan AS, Rausand – Utslippstillatelse pkt. 4 – Avfall,

hvorefter bedriften inntil videre tillates å deponere inntil 8000 tonn avfall pr. år bestående av saltslagg, oksidpulver og filterstøv i nedlagt gruve på Rausand,

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden fra 1995 til 1999 i Nasset lot han Aluscan AS deponere minst 35.769 tonn oksid mer enn de hadde tillatelse fra Statens forurensningstilsyn. Deponeringen varierte pr. år og i perioden ble det deponert for mye oksid således:

1995 – 2.501 tonn oksid
1996 – 3.618 tonn oksid
1997 – 5.051 tonn oksid
1998 – 8.500 tonn oksid
1999 – 16.099 tonn oksid.

Det foreligger skjerpende omstendigheter fordi en ikke ubetydelig mengde oksid forsettlig ble deponert uten at det forelå tillatelse fra Statens forurensningstilsyn.

Straffelovens § 62 kommer til anvendelse.”

Tilleggstiltalebeslutning av 28. mars 2003 lyder slik:

6462 Raudsand

settes under tiltale ved Romsdal tingrett for overtredelse av:

I. Forurensningsloven av 13. mars 1981 nr 6 § 78 andre ledd første straffalternativ, jf. første ledd bokstav a,

For å ha gjort eller satt i verk noe som kan forurense i strid med denne lov eller forskrifter i medhold av loven, og det er voldt fare for stor skade eller ulempe, eller det for øvrig foreligger skjerpende omstendigheter,

jf. samme lov § 7 første ledd,

Ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten at det er lovlig etter §§ 8 eller 9, eller tillatt etter vedtak i medhold av § 11,

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden fra 1995 til 30. april 2002 i Nettet unnlot han i egenskap av administrerende direktør i Aluscan i perioden fra 1995 til 1. juli 2000 og som styremedlem og betydelig eier i denne perioden og frem til 30. april 2002, i forbindelse med bedriftens lossing og transport av saltslagg, prosessering og mellomlagring av saltslagg, mellomlagring av møllestøv samt deponering av aluminiumsoksyd, å sørge for at diffuse utslipp til luft av bl.a. ammoniakk og støv ble samlet opp. Dette medførte betydelige mengder diffuse utslipp til luft.

Det foreligger fare for stor skade og/eller skjerpende omstendigheter fordi et betydelig utslipp pågikk over en lang periode samt at forurensningen representerte en betydelig miljørisiko og førte til faktiske miljøskader i form av utstrakte sviskader på vegetasjonen i et 100 meters belte bak bedriften.

II. Forurensningsloven § 78 annet ledd første straffalternativ, jfr første ledd bokstav b,

For å ha unnlatt å treffe tiltak som han er pliktig til etter § 7, eller etter vilkår i enkelttillatelse etter § 11, idet overtredelsen har voldt fare for stor skade eller ulempe, eller det for øvrig foreligger skjerpende omstendigheter,

jf. samme lov § 7 annet ledd,

Når det er fare for forurensning i strid med loven, eller vedtak i medhold av loven, skal den ansvarlige for forurensning sørge for tiltak for å hindre at den inntreffer. Har forurensningen inntrefft skal han sørge for tiltak for å stanse, fjerne eller begrense virkningen av den. Den ansvarlige plikter også å treffe tiltak for å avbøte skader og ulemper som følge av forurensningen eller av tiltakene for å motvirke den. Plikten etter dette ledd gjelder tiltak som står i et rimelig forhold til de skader og ulemper som skal unngås.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Til tid og sted og i egenskap som nevnt under post I, unnlot han etter utslipp fra Aluscan AS av betydelige mengder diffuse utslipp til luft av bl.a. ammoniakk og støv, å sørge for å iverksette tilstrekkelige og langsiktige tiltak for å klarlegge og begrense skadevirkningene av utslippene. Dette til tross for at utslippene var synlige og konsekvensene av utslippene etter hvert ble synlige i form av utstrakte sviskader på vegetasjonen i et 100 meters belte bak bedriften.

Det foreligger fare for stor skade og /eller skjerpende omstendigheter fordi bedriften slapp ut betydelige mengder av diffuse utslipp som inneholdt bl.a. ammoniakk og støv, uten å iverksette nødvendige tiltak for å stanse utslippet eller begrense skadevirkningen."

Romsdal tingrett avsa dom i saken 15. juli 2003. Domsslutningen lyder slik:

I. Sak nr 03-00050 M:

a) [redacted] født [redacted], dømmes for en overtredelse av strl. § 166, 1. ledd, jf. 2. ledd, en overtredelse av forurensningsloven § 78, 2. ledd 1. straffalternativ, jf. 1. ledd bokstav a, jf. § 7, 1. ledd, en overtredelse av forurensningsloven § 78, 2. ledd, 1. straffalternativ, jf. 1. ledd bokstav a og e, jf. § 7, 1. og 2. ledd, jf. § 7, 3. ledd, jf. § 11, 1. ledd, 1. punktum, jf. § 16, 1. ledd 1. punktum, jf. tillatelse fra Statens Forurensningstilsyn av 9. mars 1989 til Aluscan AS, Rausand – Utslippstillatelse pkt 4 – Avfall og en overtredelse av forurensningslovens § 78, 2. ledd, 1. straffalternativ, jf. 1. ledd bokstav b, jf. § 7, 2. ledd, jf. § 7, 3. ledd, alt sammenholdt med strl. § 62 1. ledd, til fengsel i 120 – etthundreogtjue – dager, hvorav 90 – nitti – dager gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år, jf. strl. §§ 52 ff.

b) [redacted] frifinnes for postene I og III i tilleggstilltalebeslutningen av 28. mars 2003.

c) [redacted] frifinnes for inndragningskravet.

d) [redacted] dømmes til å erstatte det offentlige kr 25.000,- - kronertjuefemtusen – i saksomkostninger.

II. Sak nr. 03-00051 M:

a) [redacted] født [redacted], dømmes for en overtredelse av strl. § 166, 1. ledd, jf. 2. ledd, en overtredelse av forurensningsloven § 78, 2. ledd 1. straffalternativ, jf. 1. ledd bokstav a, jf. § 7, 1. ledd, en overtredelse av forurensningsloven § 78, 2. ledd, 1. straffalternativ, jf. 1. ledd bokstav a og e, jf. § 7, 1. og 2. ledd, jf. § 7, 3. ledd, jf. § 11, 1. ledd, 1. punktum, jf. § 16, 1. ledd 1. punktum, jf. tillatelse fra Statens Forurensningstilsyn av 9. mars 1989 til Aluscan AS, Rausand – Utslippstillatelse pkt 4 – Avfall og en overtredelse av forurensningslovens § 78, 2. ledd, 1. straffalternativ, jf. 1. ledd bokstav b, jf. § 7, 2. ledd, jf. § 7, 3. ledd, alt sammenholdt med strl. § 62 1. ledd, til fengsel i 120 – etthundreogtjue – dager, hvorav 90 – nitti – dager gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år, jf. strl. §§ 52 ff.

b) [redacted] frifinnes for postene I og III i tilleggstilltalebeslutningen av 28. mars 2003.

c) [redacted] frifinnes for inndragningskravet.

d)

mmes til å erstatte det offentlige kr 25.000,- - kronertjuefemtusen – i saksomkostninger.”

Anken fra de to tiltalte gjelder bevisvurderingen og rettsanvendelsen under skyldspørsmålet på de poster der de ble funnet skyldig av tingretten, samt subsidiært straffutmålingen. Påtalemyndigheten anket straffutmålingen og inndragningen for begge tiltalte. Videre anket påtalemyndigheten aksessorisk bevisvurderingen og rettsanvendelsen under en av de poster der tingretten frifant de to tiltalte, tilleggstiltalen post I.

Ved Frostating lagmannsretts beslutning av 19. september 2003 ble ankene fra begge sider henvist til ankeforhandling.

Tingrettens frifinnelse under post III i tilleggstiltalen, brudd på forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter, er dermed rettskraftig.

Møtende aktor foretok under ankeforhandlingen en rettelse i de to tiltalebeslutninger under post I i tiltalen.

Ankeforhandling ble avholdt i Molde over 14 rettsdager i perioden 8. – 25. mars 2004. Det ble avhørt 41 vitner og to rettsoppnevnte sakkyndige. Begge de to tiltalte avga forklaring. Retten var satt med to fagkyndige meddommere og to meddommere av det alminnelige utvalg. Meddommer av det alminnelige utvalg, Tove Urvik Kjerstad ble syk, jf. sykemelding datert 18. mars 2004, og møtte ikke etter 17. mars 2004. Ankeforhandlingen fortsatte uten henne i medhold av domstolloven § 15.

Dokumentasjon skjedde slik det fremgår av rettsboken samt av streking i originalutdraget. Retten var på befaring på det som hadde vært bedriftsområdet til Aluscan AS og Alox Nor AS.

Aktor la ned slik påstand:

”1

- a) dømmes for overtredelse av straffeloven § 166, 1 ledd jf 2 ledd, forurensningsloven § 78 andre ledd første str.alt, jf første ledd bokstav a, jf § 7 første ledd, forurensningsloven § 78 andre ledd første str.alt, jf første ledd bokstav a og e, jf § 7 første og annet ledd, jf § 7 tredje ledd, jf § 11 første ledd første punktum, jf § 16 første ledd første punktum, jf tillatelse fra Statens forurensningstilsyn av 9-3-1989 for Aluscan – utslippstillatelse pkt 4 – Avfall, forurensningsloven § 78 andre ledd første straffalternativ, jf første ledd bokstav b, jf § 7 andre ledd

til en straff av fengsel i 1 – ett – år.

- b) I medhold av straffeloven § 34 jf § 37 a inndraes til fordel for statskassen 1.000.000 – en million – kroner
- c) Saksomkostninger idømmes og fastsettes etter rettens skjønn, dog ikke under 40.000 – førtitusen – kroner.

2

- a) dømmes for overtredelse av straffeloven § 166, 1 ledd jf 2 ledd, forurensningsloven § 78 andre ledd første str.alt, jf første ledd bokstav a, jf § 7 første ledd, forurensningsloven § 78 andre ledd første str.alt, jf første ledd bokstav a og e, jf § 7 første og annet ledd, jf § 7 tredje ledd, jf § 11 første ledd første punktum, jf § 16 første ledd første punktum, jf tillatelse fra Statens forurensningstilsyn av 9-3-1989 for Aluscan – utslippstillatelse pkt 4 – Avfall, forurensningsloven § 78 andre ledd første straffalternativ, jf første ledd bokstav b, jf § 7 andre ledd

til en straff av fengsel i 1 – ett – år.

- b) I medhold av straffeloven § 34 jf § 37 a inndraes til fordel for statskassen 1.000.000 – en million – kroner
- c) Saksomkostninger idømmes og fastsettes etter rettens skjønn, dog ikke under 40.000 – førtitusen – kroner.”

Advokat Lars Erik Skotvedt la på vegne av [redacted] ned slik påstand:

Prinsipalt: [redacted] frifinnes.

Subsidiært: [redacted] behandles på mildeste måte.

Advokat Per Magne Strandborg la på vegne av [redacted] ned slik påstand:

1. [redacted] frifinnes.

2. [redacted] behandles på mildeste måte.

Lagmannsretten skal bemerke:

Sakens bakgrunn.

Det var gruvedrift etter jernmalm ved Rødsand Gruber beliggende i Rausand i Nesset kommune i nærmere 80 år frem til slutten av 1980-årene. [REDACTED], som er utdannet bergingeniør, var ansatt ved gruvene, og ønsket å etablere ny virksomhet i det gamle industrianlegget på dette tidspunkt. Virksomheten skulle baseres på nyttiggjøring og gjenvinning av avfallstoffer fra aluminiumsproduksjonen.

[REDACTED] som tidligere hadde drevet omsmelteverk i Tysnes i Hordaland, ble kjent med [REDACTED], og de etablerte sammen selskapet Aluscan AS, med halvparten av aksjene hver. De første tillatelser ble søkt i 1988, og utslippstillatelse ble første gang gitt i mars 1989.

Avfall fra primær og sekundær aluminiumsindustri er et stort miljøproblem i den industrialiserte del av verden. Bare i Europa ble det tidligere lagret i landdeponier nærmere 800.000 tonn saltslagg årlig, med stor risiko for forurensing av grunnvann og jordsmonn. Mot slutten av 1980-tallet ble det i flere europeiske land vedtatt forbud mot slik deponering. Dette åpnet for import av saltslagg med tanke på gjenvinning. Aluscan etablerte et fabrikanlegg der saltslagget ble knust, malt og løst opp med store mengder ferskvann. Av den totale massen ble knapt 10 % til aluminiumsgranulat, som ble skilt ut og var salgsproduktet fra Aluscan. Avløpsvannet inneholdt hovedsakelig fast aluminiumoksid og oppløst salt, dessuten mindre andeler av kobber og andre tungmetaller. Avløpsvannet ble ledet til den nedlagte gruven, som var fylt med vann opp til havets overflate. Gruven skulle fungere som et renseanlegg, slik at aluminiumoksid og tungmetaller ble liggende tilbake. Høy pH og naturlig forekommende sulfid skulle bidra til å felle ut tungmetallene til faste forbindelser. Gjenværende saltoppløsning ble sluppet til Sunndalsfjorden (også benevnt Tingvollfjorden), via et neddykket rør.

Aluminiumsgranulatet ble gjenstand for omsmelting ved det omsmelteverk som de to tiltalte etablerte på Rød, ca. 17 km fra Rødsand. Fra 1996 lå denne virksomheten under selskapet Aluvest AS med de samme eiere.

Fra saltslagget separeres ca. 15-30 % aluminiumoksid. De to tiltalte bygget på Raudsand en ny oksidfabrikk, som etter hvert ble en del av det nystartede selskapet Alox Nor AS, med de samme eiere. Hensikten var gjennom foredling av aluminiumoksid å frembringe produktet Alox 65, som opprinnelig var tenkt som et tillsatsstoff til sementindustrien og senere til stålindustrien. Fabrikken kom etter lang tid i drift, men må karakteriseres som mislykket, både produksjonsteknisk og økonomisk.

Det var en viss konkurranse i markedet om saltslagg, mens det for avfallsstoffet møllestøv fra omsmelteverkene var liten interesse. Dette førte til at saltslaggleverandørene etter hvert satte som betingelse for å få tilgang til saltslagg, at det også ble importert møllestøv. Aluscan fikk etter søknad til SFT importtillatelser for møllestøv. Hensikten var at møllestøvet skulle gå inn i produksjonen ved den nye fabrikken Alox Nor. Da den lot vente på seg, ble møllestøvet lagret i et åpent dagbrudd benevnt Bergmesteren.

I 1999 ble de tre selskapene Aluscan AS, Aluvest AS og Alox Nor AS organisert i et konsern sammen med selskapet Totak Metall AS. Konsernet fikk navnet ARN AS (Aluminium Recycling Norway AS). Aksjefordelingen var like andeler på de to tiltalte som satt med 45,5 % hver, mens Christian Tølsby satt på resten. Selskapene Aluscan AS og Alox Nor AS ble i november 2002 tatt under behandling som konkursboer. Senere gikk også Aluvest AS konkurs.

Tanken bak selskapene i ARN AS var å ta i mot avfallsstoffer fra aluminiumsindustrien og besørge disse videreforedlet til aluminium og oksidproduktet Alox 65. Den renseprosess som gruvelokaliteten la grunnlag for var bedriftens konkurransefortrinn. Det ble antatt at det saltholdige vannet som ble sluppet ut i fjorden ikke hadde negative miljøkonsekvenser. Dertil hadde man håp om å utvikle Alox 65 til et råstoff for annen industri, og samtidig bli kvitt avfallsproduktene aluminiumoksid og møllestøv. Prosessering av saltslagg ble drevet gjennom hele 90-tallet og frem til konkursen i Aluscan AS. Det var imidlertid en svært beskjeden gjenvinning som skjedde, da bare ca. 5 % av massen ble til aluminium.

I 1994 skjedde en eksplosjon i gruen der prosessvannet ble sluppet. Årsaken er ikke entydig avdekket, men det er sannsynlig at den skyldes utvikling av eksplosive gasser fra komponenter i avløpsvannet. For å redusere andelen faststoff i avløpsvannet ble installert en lamellfortykket. Underløpet fra lamellfortykkeren inneholdt de største partiklene som

etter forskjellige prosesser ble deponert i den såkalte Z-strossa. Overløpsvannet fra lamellfortykkeren gikk til gruven som tidligere.

Den neste store hendelse var at gruven ”gikk tett” i 1997. Overløpsvann fra lamellfortykkeren kunne dermed ikke lenger føres inn i gruven for rensing ved den naturlige prosess som er nevnt foran. Det ble da lagt et nødrør fra overløp lamellfortykker, slik at dette avløpsvannet ble ført urensset direkte i fjorden. Dette er bakgrunnen for tiltalens post II.

Økokrim utferdiget 28. juni 2002 forelegg mot selskapet Aluscan AS på bakgrunn av de samme forhold som her er behandlet. Forelegget på 2 millioner kroner i bot og 2 millioner i inndragning ble ikke vedtatt før selskapet gikk konkurs.

De tiltaltes økonomiske forhold.

[REDACTED] har opplyst at hans inntekt for tiden består av arbeidsledighetstrygd på 15.600 kroner pr. måned brutto. Han har en formue på 6-700.000 kroner. Han hefter solidarisk med [REDACTED] for 3 millioner kroner overfor Aluscans bankforbindelse, men ansvaret er bestridt. Han er gift, men forsørger ingen.

[REDACTED] har opplyst at hans inntekt for tiden består av arbeidsledighetstrygd, ca. 150.000 kroner pr. år. Han har en formue på ca. 3 millioner kroner. Han hefter solidarisk med [REDACTED] for 3 millioner kroner overfor Aluscans bankforbindelse, men ansvaret er bestridt. Han er gift og forsørger sin ektefelle.

Tiltalebeslutningen av 28. juni 2002 post I.

Tiltalen er likelydende for de to tiltalte og gjelder avgivelse av falsk forklaring til offentlig myndighet.

Importen av møllestøv er undergitt forskrift om grensekryssende transport av avfall, fastsatt av Miljøverndepartementet 30. desember 1994 i medhold av forurensningsloven §§ 31 og 32, jf. kgl. res. av 8. juli 1983. I forskriften er Rådsforordning nr. 259/93, jf. EØS-

avtalen vedlegg XX, pkt. 32 c, om overvåkning og kontroll av avfallstransport innen, inn i og ut av Det europeiske fellesskap, gjort gjeldende.

Gjennom forordningen er grensekryssende transport av avfall undergitt krav om forhåndsmelding til vedkommende myndigheter i så vel eksportland, importland som transittland. Dermed blir myndighetene informert om avfallstype, forflytning og sluttbehandling/nyttiggjøring. Med bakgrunn i denne meldingen kan det så reises begrunnede innvendinger mot transporten eller treffes tiltak som sikrer at avfallet blir behandlet på miljømessig forsvarlig måte.

Forordningen er for så vidt gjelder avfall inndelt i to hovedkapitler, kapittel A som gjelder "Sluttbehandlingsavfall" og kapittel B som gjelder "Avfall til nyttiggjøring". Det er det siste kapittel som er aktuelt i denne sak. Den som skal eksportere avfallet skal på forhånd sende melding til forurensningsmyndigheten i avsender- og mottakerlandet. For transport til Norge er SFT mottaksmyndighet, jf. forskriften § 2. Meldingen skal blant annet inneholde opplysning om hvilken nyttiggjøringsform som skal anvendes i mottakerlandet, gjennom henvisning til vedlegg II B i direktiv 75/442/EØF. Her er listet opp 13 nyttiggjøringsformer benevnt som R1 – R 13.

Meldingen skal også inneholde opplysning om den planlagte sluttbehandlingsmetode for det restavfall som blir igjen etter at nyttiggjøring har funnet sted.

Etter at meldingen er mottatt har avsender og mottakermyndighetene en frist på 30 dager til å reise innvendinger mot transporten, jf. forordningen Artikkel 7 nr. 2.

Eksportøren (melderen) er etter forordningen forpliktet til å inngå kontrakt med mottakeren om at denne senest 180 dager etter mottak av avfallet fremskaffer for melderer et "bevis på at avfallet er blitt nyttiggjort på en miljømessig forsvarlig måte" (Art. 6 nr. 6). Av forordningen Art. 8 nr. 6 fremgår at mottakeren senest innen 180 dager skal sende et nyttiggjøringsbevis til melderer og "de andre berørte vedkommende myndigheter".

Møllestøvet til Aluscan ble importert fra flere europeiske land, men i hovedsak fra Italia og Østerrike. I Italia hadde Aluscan et datterselskap, Aluscan Italia SRL, som etter hvert sto for eksporten derfra.

De bekreftelser Aluscan AS har sendt i forbindelse med import av møllestøvet består av en erklæring benevnt "Statement of recycling". I tillegg fylles ut postene 24 og 25 i dokument benevnt "Transport- og følgedokument" (henvisningene er til den norskspråklige utgaven av dette dokumentet). Her avgis erklæring når avfallet er mottatt og til slutt en erklæring med følgende ordlyd: "Undertegnede erklærer med dette at sluttbehandling/gjenvinning av avfallet beskrevet ovenfor er gjennomført." Av hensyn til sammenhengen i regelverket må begrepet "gjenvinning" ha samme innhold som begrepet "nyttiggjøring" i forordningen og Rådsdirektivets vedlegg II B.

Som forutsetning for å gjennomføre en avfallstransport som nevnt forlanger myndighetene i avsenderlandet at det skal stilles en bank- eller forsikringsgaranti for å dekke eventuelle returkostnader til avsenderlandet, om ikke avfallet i mottakerlandet blir håndtert etter forutsetningene. Slike garantier ble innhentet av eksportøren, og for Italias vedkommende etter hvert av Aluscan Italia for eksportørens regning. Disse garantiene ble ytet innen visse garantirammer, og det ble betalt garantiprovisjon for hver garanti. Først etter at det var utstedt "Statement of recycling" kunne arbeidet med å få frigitt garantien starte. Dette var viktig for Aluscan som skulle stille nye garantier i forbindelse med nye importerte av saltslagg og møllestøv.

Det som er grunnlag for denne tiltalepost er at Aluscan utstedte 31 erklæringer om "nyttiggjøring" (gjenvinning) i henhold til følgedokumentets post 25 samt utstedte for de samme partier 31 stk. "Statement of recycling". Disse erklæringene gikk både til norsk mottakemyndighet (SFT) og vedkommende myndigheter i det landet avfallet kom fra.

Det er fra påtalemyndigheten gjort gjeldende at Aluscan utstedte erklæringene mot bedre vitende og med kjennskap til at møllestøvet ikke var gjenvunnet, men derimot lagret. Det hevdes at SFT dermed ble ført bak lyset, likeså miljømyndighetene i eksportlandet. Det er gjort gjeldende at erklæring ved påtegning i post 25 på Transport – og følgedokumentet innebærer en erklæring om at nyttiggjøring av avfallet er skjedd på den måte som meldereren har angitt ved å benytte nyttiggjøringskode R4.

Før lagmannsretten går inn på dette spørsmål vil retten knytte noen bemerkninger til de nyttiggjøringsformer som er angitt i vedlegg II B til direktivet. For det avfall som inngår i denne saken er det nyttiggjøringsformene R4 og R13 som er aktuelle.

R4 (før endring i 1996 R3) har følgende ordlyd:

”Ombruk eller gjenvinning av metaller og av metallforbindelser.”

R13 har følgende ordlyd etter endring i 1996:

”Lagring av avfall før gjennomføring av en av nyttiggjøringsformene nevnt i punkt R1 – R12 (med unntak av midlertidig lagring på produksjonsstedet før innsamling).”

Som det fremgår av ordlyden i R13 er det her snakk om midlertidig lagring inntil gjenvinning etter R4 kan gjennomføres. Slik lagmannsretten oppfatter bestemmelsen blir dermed mellomlagringen akseptabel fordi det foreligger rimelig sikkerhet for at gjenvinning som forutsatt blir gjennomført. Hvorvidt det foreligger nødvendig sikkerhet for dette må avgjøres av vedkommende myndighet i mottakerlandet – i dette tilfellet av SFT. Alternativet R13 med mellomlagring blir dermed et praktisk alternativ der lagringen – før gjenvinning – vil gå ut over tidsrammen på 180 dager i forordningen. En slik bruk av bestemmelsen er også anvist av SFT, jf. brev av 24. september 1996 fra SFT til Aluscan AS. Det nærmere innhold i dette brev vil lagmannsretten komme tilbake til nedenfor.

SFT som mottaksmyndighet var vel kjent med at møllestøvet ikke var gjenvunnet i den prosjekterte oksidfabrikken, og hadde også gitt tillatelse til mellomlagring av møllestøv inntil produksjonen kom i gang. SFT var også kjent med at melderens forpliktelser til å ta avfallet tilbake ikke lenger gjaldt når erklæringene var utstedt, jf. forordningen Art. 25 nr. 3. Det fulgte av dette at avfallet dermed var blitt et norsk ansvar. Om Aluscan selv ikke kunne ta hånd om avfallet på forsvarlig måte, ville dette ansvaret til slutt havne hos norske myndigheter.

SFTs kunnskap om situasjonen fremgår også av korrespondansen mellom Aluscan og SFT før importen av møllestøv begynte. I SFTs brev til Aluscan av 24. september 1996 gis det svar på søknad fra bedriften om ”import og mellomlagring” av møllestøv. Det heter at SFT vil vurdere å tillate import av 10000 tonn møllestøv,

”under forutsetning av at bedriften fremlegger en garanti fra eksportmyndighetene om at avfallet kan re-importeres dersom det skulle vise seg at avfallet ikke er gjenvunnet innen en nærmere angitt frist. Vi gjør oppmerksom på at avfallsbesitter må melde avfallstransporten i henhold til EU forordning 259/93, og at det påføres meldingen at gjenvinningsmetode R 13 skal benyttes.

SFT ser ikke at det er noen forurensningsmessige betenkeligheter med at møllestøv/filterstøv mellomlagres inntil gjenvinningsanlegg står klart, men da det ikke er erfaring med gjenvinningsanlegget anses det som nødvendig å kreve ovennevnte garanti.”

I SFTs brev stilles det betingelse om at ”bedriften”, med andre ord Aluscan, skal fremskaffe en garanti fra eksportmyndighetene for eventuell tilbakesending av avfallet. Temaet er utdypet i ”Tillatelse til midlertidig lagring av møllestøv” fra SFT datert 11. desember 1996. Her ble det gitt tillatelse til lagring av 3000 tonn møllestøv frem til 1. juli 1998. I brevet heter det bl.a.:

”Ved en eventuell tillatelse til import vil SFT kreve garanti for at avfallet kan gjenvinnes hos Aluscan eller andre norske bedrifter, eventuelt at det foreligger dokumentasjon om at avsenderlandet vil ta avfallet i retur dersom gjenvinning ikke lar seg gjennomføre i Norge innen 01.09.98.”

Til brevet av 24. september 1996 samt som svar på tillatelsen av 11. desember 1996, svarte Aluscan i brev til SFT av 18. desember 1996 følgende:

”Før importtillatelse av møllestøv kan gis krever SFT en garanti fra Aluscan for at avfallet kan gjenvinnes hos Aluscan eller andre norske bedrifter. Det sier seg selv at å gi en slik garanti er umulig for oss da vår fabrikk blir den første i sitt slag i Norge.

...

...

Når det gjelder dokumentasjon fra senderlandet om reimport i tilfelle forutsetningene for gitte tillatelse ikke holder mål, mener vi at dette forhold er regulert både i Baselkonvensjonen og i EEC-regulativ No 259/93.”

Etter at Aluscan avviste kravet om garanti, ble garantispørsmålet ikke fulgt opp av SFT. Da den første tillatelse til mellomlagring av møllestøv utløp, ble det gitt en ny datert 22. juni 1998. Den var midlertidig, uten at opphørstidspunkt var angitt. Tillatelsen inneholdt intet krav om spesiell garanti for kostnader ved eventuell gjenvinning i Norge.

Som nevnt ovenfor var SFTs brev av 24. september 1996 en anvisning på bruk av kode R13 ved mellomlagring med tanke på gjenvinning. For lagmannsretten har SFT gitt uttrykk for at dette ikke er en holdbar fortolkning av dette regelverket. Det skal angivelig ikke ha vært ment at det skulle være mulig å gi anledning til import under henvisning til kode

R 13. En mulig uklarhet ved fortolkningen kan imidlertid ikke belastes de tiltalte, når kontrollorganet selv har gitt anvisning på bruken av dette alternativ ved import der lagringen går ut over forordningens tidsrammer.

Brevet av 24. september 1996 bekrefter ellers at SFT var fullt innforstått med at prosesseringen av møllestøvet skulle skje i en ny fabrikk som skulle oppføres, og det en fabrikk man ikke har "erfaring med". Det som skjedde senere viste også at SFT fortløpende var informert om utviklingen av oksidfabrikken, og endog ytet økonomisk bidrag til Aluscan/Alox Nor for å bidra til utviklingen av denne.

Da østerrikske myndigheter stilte kontrollspørsmål til SFT om riktigheten av de erklæringer som var avgitt fra Aluscans side, bekreftet SFT disse. Eksempelvis har SFT i brev til Republik Østerreich, Bundesministerium für Umwelt, Jugend und Familie av 8. juni 1998, skrevet følgende:

"The milldust exported from Austria to Norway will be processed by Aluscan A/S in a new recycling plant which is expected to be ready for operation within 1 January 1999. The milldust is currently stored at an abandoned mine site nearby the recycling plant. The storing capacity at this location greatly exceeds the volume stored at present."

Aluscan AS mottok kopi av dette og lignende brev. Det er tydelig at SFT er av den oppfatning at kravet om nyttiggjøring er tilfredsstillende ivaretatt. SFT utstyrte også Aluscan med et engelskspråklig brev som kunne benyttes som dokumentasjon overfor utenlandske forbindelser med hensyn til hvilke tillatelser som forelå. Dette skulle rimeligvis benyttes i forhandlinger om å få overta både saltslagg og møllestøv.

Hvert år ble det dessuten sendt inn egenrapporter fra Aluscan til SFT, der mengden mellomlagret møllestøv var oppgitt. Det er ikke påstått at disse rapportene ikke var korrekte. For SFT var det dermed åpenbart at så godt som alt importert møllestøv lå på lager i påvente av den nye fabrikken.

Lagmannsretten har kommet til at verken erklæringen i følgedokumentet eller de oversendte "statements of recycling" rammes av straffeloven § 166 om falsk forklaring. Selv om ordlyden isolert sett kan oppfattes som en bekreftelse på at gjenvinningen allerede er gjennomført, må den standardiserte teksten i dette tilfellet sammenholdes med den realitet som både SFT og Aluscan var vel fortrolig med. Erklæringene kan derfor vanskelig

betraktes som falske i forhold til SFT og var under enhver omstendighet intet "bevis" for en prosess som SFT visste ikke var gjennomført. At forskjellige avdelinger i SFT hadde hver sine oppgaver og at det tidvis var manglende kommunikasjon mellom avdelingene, kan ikke være avgjørende i forhold til straffansvaret.

Nå ble erklæringene også sendt til eksportlandets forurensningsmyndigheter, og det kan reises spørsmål om erklæringene i forhold til disse myndigheter kan rammes av straffeloven. Etter lagmannsrettens oppfatning må bedømmelsen av erklæringene i forhold til straffeloven § 166 bli den samme også i forhold til utenlandske myndigheter. Erklæringene må også i denne relasjon betraktes som en bekreftelse på at kravet til nyttiggjøring var oppfylt gjennom alternativet om mellomlagring før gjenvinning. Dermed var eksportlandets myndigheter fritatt for ansvar.

Lagmannsretten har etter dette kommet til at utstedelsen av de 31 erklæringer om nyttiggjøring (gjenvinning) ikke er straffbare etter straffeloven § 166. Under enhver omstendighet medfører tillatelsen til mellomlagring og SFT's kunnskap om gjenvinningsprosessen i bedriften at de tiltalte ikke har utvist det nødvendige forsett i forhold til lovens straffbarhetsvilkår. De to tiltalte blir dermed å frifinne for tiltalens post I.

Tiltalen av 28. juni 2002 post II.

Tiltalepunktet er likelydende for de to tiltalte og gjelder vannforurensing ved at prosessvannet i tidsperioden 1997 til utgangen av desember 2000 gikk urensset i Tingvollfjorden.

Forholdet har sammenheng med den prosessering av saltbadkaker som skjedde ved Aluscan AS. Hensikten var gjennom mekanisk utvinning å gjenvinne aluminium fra saltslagget uten tilsetning av kjemikalier. Først skjedde en nedknusing av saltbadkakene i tre knusere, der jern og andre uønskede bestanddeler ble sortert ut. Så skjedde en utvasking av salt og aluminiumoksid i to kulemøller med ferskvann. Det saltholdige vannet ble ledet ned i underjordsgruven der tungmetallene ble utfelt, før restvannet etter mer enn et års oppholdstid i gruven ville havne i fjorden. Vannet inneholdt fortsatt salt, men dette ble ikke ansett som problematisk forurensningsmessig.

Etter den omtalte eksplosjonen i 1994, ble det i 1995 installert en lamellfortykket med tanke på å ta ut de største faste partiklene i prosessvannet slik at risikoen for fremtidig eksplosjoner ble redusert.

Deretter fikk Aluscan i 1997 problemer med produksjonen ved at gruen ”gikk tett”. Dette kan ikke tas helt bokstavelig, men lagmannsretten oppfatter det slik at det ikke lenger var mulig å la prosessvannet, såkalt overløp lamellfortykket, gå ned i gruen.

Som en nødløsning ble det da ført et plastrør fra lamellfortykketens overløp via det større utløpsrøret fra gruen og ut i fjorden. Røret ble ført til mellom 15 og 30 meters dyp i fjorden. Begge tiltalte har erkjent at dette skjedde slik at faktum for så vidt anses på det rene. Det er heller ikke tvil om at dette forhold var i strid med den utslippstillatelse som bedriften drev under, som var datert 13. mars 1989. Det er her forutsatt at prosessavløpsvannet ”dreneres via underjordsgruen” til fjorden.

Nødløsningen var i virksomhet i mer enn 3 år. Vitnet Kolbjørn Svensli, som var produksjonsleder og senere driftssjef ved Aluscan, forklarte at det i denne perioden for kortere perioder ble etablert avløp til gruen, etter som man fant passasjer og ledige rom. Dette var ukjent for tiltalte [REDACTED], som i sine forklaringer ikke har nevnt dette. Han har for lagmannsretten forklart at det var Svensli som konkret stelte med dette. Lagmannsretten finner uansett ikke dette avgjørende da det legges til grunn at det alt vesentlige av prosessvann i den periode tiltalen omfatter, er gått direkte til fjorden.

Lagmannsretten finner det bevist ut over enhver rimelig tvil at prosessvannet ble sendt direkte til fjorden uten den rensing som var forutsatt gjennom langvarig opphold i underjordsgruen, og at dette objektivt sett representerer en straffbar forurensning etter forurensningsloven § 78 første ledd bokstav a. Undersøkelser av sjøbunnen utenfor bedriften viser at utslippene har avleiret seg i sedimentene, som har klart forhøyet metallinnhold, særlig kobber.

Lagmannsretten viser her til rapport fra de rettsoppnevnte sakkyndige, John Arthur Berge og Eigil Rune Iversen, som blant annet skriver:

”Endringen i utslippsarrangementet høsten 1997 skulle ut fra det en vet ha ført til en økt partikkeltilførsel til fjorden. Hvor mye som totalt gikk ut er usikkert. Vi har beregnet at det i perioden 1997 – 1999 gikk ut ca 27000 tonn. Dersom det gikk like mye ut i 2000 som i 1999, blir totalutslippene i størrelsesorden 40000 tonn for perioden 1997 – 2000. Mest sannsynlig økte også tilførslene av tungmetaller i form av metaller bundet i partiklene. Sedimentundersøkelsene gjennomført i 2003 (Rygg et al. 2003) kan tyde på at tilførslene av aluminium, kobber, sink, krom og bly i vesentlig grad skyldes disse utslipp. Det er imidlertid mer usikkert i hvilken grad tilførslene av løste metaller økte og er i tilfelle relativt små i forhold til metallmengden i partikkelutslippet.”

Lagmannsretten finner det på bakgrunn av de sakkyndiges konklusjon klart at den merforurensning etableringen av nødrøret førte med seg er av et slikt omfang at den ikke kan skje uten tillatelse, jf. forurensningsloven § 8 tredje ledd, som regulerer forurensning ”som ikke medfører nevneverdige skader eller ulemper”.

Påtalemyndigheten har gjort gjeldende at forurensningen har skjedd under skjerpene omstendigheter, jf. forurensningsloven § 78 andre ledd første straffalternativ, da utslippet pågikk forsettlig og over en lang periode.

Lagmannsretten er kommet til at overtredelsen av forurensningsloven § 78 på dette punkt er skjedd under skjerpene omstendigheter, slik at annet ledd første straffalternativ kommer til anvendelse. Det legges da vesentlig vekt på at forurensningen skjedde i direkte strid med gitt utslippstillatelse og over en lang tidsperiode. Det er også lagt vekt på at nødrøret er søkt holdt skjult for SFT. Det er ikke omtalt i forbindelse med SFTs revisjon av bedriften i august 2000. Det ble endog iverksatt tiltak for å sage av det ulovlige utløpsrøret under vann, da det stakk ut av det lovlige røret. Dette for å hindre at utslippet ble oppdaget dersom revisjonen fra SFT innbefattet bruk av dykker.

For tiltalte [REDAKERT] er det for lagmannsretten klart at de subjektive betingelser for straff er oppfylt. Loven rammer både forsettlig og uaktsom opptreden. [REDAKERT] har erkjent at han traff beslutning om etablering av nødrøret. Han var fullt klar over at dette var i strid med utslippstillatelsen, og han må ha forstått at det ville ha forurensende effekt på fjorden. Selv har han forklart at han ikke mente at dette ville ha særlig innvirkning på forholdene i fjorden, sett i forhold til det utslipp bedriften hadde tillatelse til. Han mente dessuten at utslippet ville bli kortvarig, da problemet ville bli løst når den nye oksidfabrikken kom i produksjon. Lagmannsretten finner ikke dette unnskyldelig, og [REDAKERT] blir å dømme etter tiltalen på dette punkt.

For tiltalte [redacted] hefter det en viss usikkerhet med hensyn til tidspunktet for hans kunnskap. [redacted] tok ikke del i beslutningen om å kjøre prosessvannet ut i fjorden via nødrøret, en beslutning som ble tatt som en hastesak i forbindelse med at gruven "gikk tett". Ut fra bevisførselen legger imidlertid lagmannsretten til grunn at [redacted] ble orientert av [redacted] relativt raskt om det som var skjedd. Lagmannsretten viser her til [redacted] forklaring. Det er dessuten sannsynliggjort gjennom flere forklaringer at [redacted] og [redacted] som partnere i driften hadde et nært arbeidsfelleskap i disse årene. Selv om [redacted] på grunn av sitt markedsarbeid var mye på reise, var det fortløpende telefonisk kontakt dem i mellom om alle typer spørsmål, også mange spørsmål av teknisk art. Man sto her overfor et helt avgjørende spørsmål for bedriftens videre eksistens, da produksjonen ved Aluscan nødvendigvis måtte stanse opp, om det ikke fantes mulighet for å slippe ut prosessvann. For lagmannsretten fremstår det derfor som utenkelig at dette ikke ble gjort kjent for [redacted].

I sitt brev til bedriften av 16. juni 2000 omtaler også [redacted] nødrøret i forbindelse med den varslede revisjon fra SFT. [redacted] hadde på dette tidspunkt sluttet ved Aluscan og var utestengt fra bedriften. Slik nødrøret omtales, er det, slik lagmannsretten ser det, klart at [redacted] som nå fungerte som daglig leder, allerede var kjent med dette.

Lagmannsretten legger derfor til grunn at [redacted] ble gjort kjent med nødrøret relativt kort tid etter at det ble etablert og dermed har medvirket til den merforurensning dette innebar fra bedriften, og uten å ha grepet inn for å hindre dette. Han har også medvirket til å holde dette skjult for SFT.

Etter dette blir også [redacted] å domfelle etter tiltalen på dette punkt.

Tiltalebeslutning av 28. juni 2002 post III.

Tiltalen er likelydende for de to tiltalte og gjelder deponering av minst 35.769 tonn oksid mer enn den tillatelse de hadde fra SFT i årene 1995 til 1999.

Det er ikke bestridt fra de tiltaltes side at oksidet er deponert, og det er ikke omtvistet hvilken mengde det er snakk om. Derimot er det svært forskjellig syn på hva tillatelsene fra SFT omfatter.

Etter søknad fra Aluscan ble det gitt utslippstillatelse fra SFT 13. mars 1989. Denne tillatelsen omfatter utslipp fra to atskilte produksjoner som var under planlegging, et omsmelteverk for aluminium på inntil 10.000 tonn pr. år, samt gjenvinning av aluminium og aluminiumoksid fra inntil 100.000 tonn saltbadkaker pr. år.

Det viste seg imidlertid at bare den sist nevnte produksjonen ble aktuell. Det ble aldri etablert noe omsmelteverk på Raudsand. Den del av tillatelsen som gjaldt omsmelteverk falt dermed bort som en ikke benyttet tillatelse. Dette er også bemerket i forbindelse med inspeksjon fra SFT 26. september 1990. I rapport 178/90 heter det: "Tillatelse til deponering i utslippstillatelsens punkt 4 gjelder saltslagg, oksidpulver og filterstøv fra saltbadovner. Deponeringa er derfor ikke i samsvar med utslippstillatelsen." Tilsvarende bemerkninger fremkommer i brev av 4. januar 1991, der det heter: "Tillatelsen til deponering etter punkt 4 i utslippstillatelsen gjelder kun saltslagg, oksidpulver og filterstøv fra saltbadovner."

Påtalemyndigheten har lagt utslippstillatelsens punkt 4 til grunn for dette tiltalepunkt. Her er tillatt deponert inntil 8.000 tonn avfall årlig. Tiltalen baserer seg på at det gjennom de 5 år den gjelder, er deponert minst 35.769 tonn for mye. Lagmannsretten er kommet til at dette er et uriktig utgangspunkt. Da taket på 8.000 tonn avfall åpenbart gjelder omsmelteverket som ikke kom i drift, må det i denne sammenheng ses bort fra denne deponeringsmengden.

Forholdet i tiltalen må være regulert av utslippstillatelsen av 1989, da ny utslippstillatelse ikke ble gitt før 1999. Utslippstillatelsen av 1989 inneholder ingen andre bestemmelser om deponering av avfall enn de 8.000 tonn. I bedriftens søknad om utslipp etter maling av saltbadkaker for gjenvinning av aluminium og aluminiumoksid er under avsnittet "utslippsmengder" redegjort for at det totale stoffutslipp ved denne produksjonen utgjør "20.000 – 30.000 tonn" pr år. Når dette ikke er nærmere regulert i utslippstillatelsen finner lagmannsretten det naturlig å forstå utslippstillatelsen slik at den ga anledning til å deponere i gruen den oksidmengde som fremkom gjennom prosessering av inntil 100.000 tonn saltbadkaker pr. år. Rammen for tillatelsen er derved den beskrivelse som er gitt i søknaden om deponering i nedlagt strosse i tidligere Rødsand Gruber.

Dette er samme oppfatning som Aluscan meddelte SFT i telefax 22. november 1996, der [redacted] skrev følgende i en henvendelse angående møllestøv: ”- - Aluscan har tillatelse til midlertidig deponering av oksydavfall som faller fra saltslaggbehandlingen inntil oksydanlegget kommer i drift.” Det kan ikke ses at SFT har hatt innvendinger mot den oppfatning som her kommer til uttrykk.

Deponeringen skjedde opprinnelig til underjordsgruven fra fabrikknivå. Da dette etter hvert bød på problemer ble avfallsstoffene fra prosessering av saltbadkaker kjørt med lastebiler opp til nivå ca. 200 meter over havet, og deponert i den såkalte Z-strossa, som var en del av det samme gruvesystemet. Avrenningen til fjorden skjedde dermed hele tiden via underjordsgruven som forutsatt.

Det ble i den tidsperiode tiltalen omfatter også gitt andre lagringstillatelser. Det er også i perioden gitt flere tillatelser til deponering/lagring av møllestøv, men dette vedrører ikke dette tiltalepunkt.

Det er avgitt egenrapporter årlig som har opplyst om deponert mengde. SFT har vært på inspeksjoner og har ikke gitt andre signaler enn de som er referert ovenfor.

Etter utløpet av den periode tiltaleposten omfatter, søkte bedriften 20. juli 2000 om tillatelse til lagring av 25.000 tonn saltslagg årlig, en betydelig større mengde enn tidligere, og på toppen av det som angivelig var ulovlig deponert. Ved SFTs tillatelse av 27. juli 2000 gis midlertidig tillatelse til ”deponering av inntil 24 000 tonn/år aluminiumoksid og til lagring av 25 000 tonn/år saltslagg i Bergmesteren i årene 2000 og 2001.” I begrunnelsen for vedtaket heter det blant annet at SFT finner at ”økt lagring og deponering i dette tilfellet ikke vi gi miljølemper av betydning.”

Når det fra påtalemyndighetens side er vist til SFTs pålegg i brev 4. januar 1991 om avslutning av deponering innen definert frist, finner lagmannsretten denne irrelevant for dette tiltalepunkt, da pålegget gjelder ulovlig deponering av ”produksjonsavfall fra gjenvinningsprosessen samt bygningsmaterialer og skrap” i dagbrudd.

Sett på denne bakgrunn er lagmannsretten kommet til at deponeringen bygger på tillatelse fra SFT og at det ikke er skjedd en ulovlig overdeponering i tidsperioden 1995 – 1999. De to tiltalte blir dermed å frifinne for dette tiltalepunkt.

Tilleggstiltalen av 28. mars 2003 post I.

Tiltaleposten er likelydende for de to tiltalte og gjelder diffuse utslipp til luft i tidsperioden fra 1995 til 30. april 2002. For [REDACTED] gjelder tiltalen unnlater i kraft av at han i denne tidsperioden var styreformann og betydelig eier i Aluscan. For [REDACTED] gjelder tiltalen unnlater i egenskap av administrerende direktør i Aluscan i perioden fra 1995 til 1. juli 2000 og som styremedlem og betydelig eier i denne perioden og frem til 30. april 2002.

Med diffuse utslipp forstår lagmannsretten andre utslipp til luft enn de som går gjennom rør eller skorstein. For å redusere diffuse utslipp må disse i størst mulig grad samles i punktutslipp som gir mulighet for å benytte renseteknologi.

Det er på det rene at saltbadkakene, når de utsettes for fuktighet, både ved utendørs oppbevaring og under selve prosesseringen, utvikler en rekke gasser med større eller mindre giftighet. De gasser som opptrer i størst mengde er ammoniakk, hydrogensulfid og fosfin. Tiltalepunktet omfatter også diffuse utslipp fra deponeringen av møllestøv, som først kom i gang i 1997. Blant annet er påpekt fra påtalemyndighetens side at en del av de ”big-bags” som møllestøvet var pakket i ved ankomst og senere ble lagret i, var skadet, noe som åpnet for diffuse utslipp.

At de arbeidsoperasjoner som var planlagt ved bedriften ville medføre utslipp av gasser har vært kjent hele tiden både for bedriften og SFT. Dette gjelder losseprosessen fra båt, mellomlagring på kai, lasting av lastebiler, transport på bånd mellom de forskjellige deler av prosessen og kjøring med lastebil av oksid opp til Bergmesteren og Z-strossa. SFT har også erkjent at denne type virksomhet med nødvendighet ville medføre utslipp til luft.

I rapport fra SFT 178/90 på basis av inspeksjon ved bedriften gjennomført 26. september 1990 er bemerket: ”Det dannes acetylen og ammoniakk når støv fra saltbadkakene kommer

i kontakt med vann. Ved høyt fosforinnhold kan det også dannes fosfin (PH_3)". Dette er imidlertid ikke anmerket som noe brudd på utslippstillatelsen.

Det må legges til grunn at utslippstillatelsen gir anledning til å operere med både punktutslipp og diffuse utslipp. Tiltalen baserer seg således på en differansevurdering, der det straffbare er det som overstiger det utslippstillatelsen gir anledning til. Dette er klart kommet til uttrykk i utslippstillatelsen av 8. oktober 1999, der det blant annet heter: "Det forutsettes at eventuelle diffuse utslipp av NH_3 og H_2S begrenses i størst mulig grad, og slik at disse ikke gir forhøyede utslippskonsentrasjoner (lagmannsretten oppfatter dette som feilskrift for konsentrasjoner) i omgivelsesluften. SFT kan om nødvendig stille spesifikke krav til konsentrasjoner av NH_3 og H_2S som også omfatter diffuse utslipp." Beskrivelsen er direkte knyttet til utslipp fra mølleavdeling og knuseavdeling, men lagmannsretten oppfatter dette som en generell begrensning for virksomheten.

At lovens krav på dette punkt er "relative" fremgår også av utslippstillatelsen av 8. oktober 1999, der det heter:

"Det er viktig å være oppmerksom på at bedriftens forurensninger isolert sett er uønsket, og at bedriften plikter å holde utslippene på et slikt nivå at unødvendig forurensning unngås, jf forurensningsloven § 7. Det er imidlertid også bedriftens ansvar å sørge for at utslipp av komponenter som det ikke er satt spesifikke grenser for i denne tillatelsen, blir holdt på et nivå som ikke fører til skade eller ulempe for omgivelsene. Ved vurdering av hva som regnes som unødvendig, skal det legges vekt på om skader og ulemper i naturen som følge av forurensningen kan reduseres med tilgjengelig teknologi innenfor rimelige kostnader for bedriften."

Bedriften har opp gjennom årene iverksatt forskjellige tiltak for å redusere de diffuse utslipp til luft. Dette gjelder tiltak knyttet til losseprosessen fra skipene og transporten, samt samling av utslipp fra produksjonsprosessen, slik at disse kunne gå via vannskrubbere og samles i punktutslipp. Det ble dertil bygget nytt tak på siloen, der det gamle var utett og ga grunnlag for utslipp. Om disse tiltak kom tidsnok vurderes under neste tiltalepunkt.

I den første utslippstillatelsen av 1989 er utslipp av de nevnte gasser ikke omtalt. Da den andre utslippstillatelsen skulle utstedes 10 år senere var det bedriftens egen konsulent, SINTEF, som kom med forslag til utslippsgrenser for et punktutslipp av NH_3 basert på de konkrete utslipp som var målt ved bedriften. SFT aksepterte de angitte mengder, som ble en del av tillatelsen datert 8. oktober 1999. Samtidig presiserte SFT at de diffuse utslipp av

blant annet NH₃ må ”begrenses i størst mulig grad”, og forbeholdt seg om nødvendig å stille konkrete krav.

Det ble etter hvert klart at utslippene til luft førte til skogdød i området, både omkring selve bedriften og rundt deponiene i Bergmesteren og Z-strossa. Det er gitt forskjellige forklaringer på når dette første gang ble oppdaget. Lagmannsretten legger til grunn ut fra den samlede bevisførsel at skogskadene var påviselige allerede sommeren 1998. Flere har gitt uttrykk for at det ble vurdert om den tørre sommeren 1997 kunne være årsaken til at skogen skrantet, noe som hjelper på tidfestingen. Det er for øvrig helt på det rene at skogskaden var iøynefallende i år 2000. Under SFTs revisjon i august 2000 ble dette avdekket og det ble gitt pålegg om undersøkelse av mulig skogskade i brev datert 5. oktober 2000, etter at forhåndsvarsel var gitt 27. september samme år.

Dette resulterte i oppdragsrapport 25/00 fra Norsk institutt for skogforskning datert 19. desember 2000. Det er konkludert med ”ekstremt høye nitrogenverdier”, som ifølge rapporten etter alt å dømme skriver seg fra ammoniakkutslipp fra Aluscan. Ny rapport er utarbeidet i 2002, der konklusjonen er: ”Undersøkelsen gir sterke indikasjoner på at utslipp av ammoniakk er hovedårsak til skogskadene, og at disse ikke har blitt mindre siden undersøkelsen i 2000. Fylling av tørr masse som startet i 2003 skaper noe usikkerhet med hensyn til framtidige skader. Skadearealet er anslått til ca. 0,4 km².”

Lagmannsretten legger til grunn at bedriftens utslipp til luft har resultert i påviselig skade på omkringliggende skog, som burde vært åpenbar for bedriftens ledelse i hvert fall ifra år 1998. I seg selv er skogskaden et indisium på at utslippene var for store. Først etter SFTs revisjon i 2000 ble det for alvor iverksatt tiltak for å redusere de diffuse utslipp til omgivelsene fra bedriftens totale virksomhet. Tiltakene før den tid var vesentlig rettet inn mot det indre arbeidsmiljø. I 2000 ble det innført en femskiftsordning, noe som synes å ha øket utslippet.

Lagmannsretten finner at de diffuse utslipp til luft oversteg et akseptabelt nivå i forhold til virksomhetens art og de tillatelser som var gitt. Overskridelsen gjelder i hovedsak utslipp av ammoniakk, da utslipp av støv neppe representerte et problem i forhold til omgivelsene. De ulovlige utslipp er i det vesentlige knyttet til lekkasjer fra bygningskonstruksjonene, som senere ble gjenstand for utbedringer. For utslipp knyttet til lossing, utvendig transport

og lagring i Bergmesteren/Z-strossa er det for lagmannsretten ikke bevist at det foreligger straffbare forhold.

Lagmannsrettens foreløpige konklusjon er derfor at de objektive vilkår for straff under dette tiltalepunkt er oppfylt ut over enhver rimelig tvil. Diskusjonen omkring de subjektive forhold og spørsmålet om anvendelse av straffeskjerpelsen i forurensingsloven § 78 andre ledd første straffalternativ behandles under ett for dette og neste tiltalepunkt nedenfor.

Tilleggstiltalen av 28. mars 2003 post II.

Også dette tiltalepunkt er felles for begge de to tiltalte og gjelder den samme tidsperiode, som nevnt under tilleggstiltalen post I. Tiltalen gjelder unnlatelse av å iverksette tiltak for å begrense de diffuse utslipp fra bedriften, og for de to tiltalte i den egenskap ved Aluscan som er nevnt foran under tilleggstiltalen post I.

De tiltak som ble iverksatt er nevnt ovenfor. Lagmannsretten finner imidlertid at disse tiltak kom for sent til å hindre at de diffuse utslipp fra bedriften påførte omgivelsene betydelige skogskader, som endog førte til skogdød i bedriftens umiddelbare nærhet.

De tiltak som ble iverksatt holdt ikke tritt med den betydelige økning i produksjonen som skjedde fra 2000 og utover. Skogskaden økte dermed også etter at disse tiltakene var iverksatt.

Alt i alt finner lagmannsretten at det foreligger mangelfulle tiltak mot diffus forurensing i tidsperioden fra 1998 til 2002 og at vi her – objektivt sett - står overfor en straffbar unnlatelse i forhold til forurensningsloven § 78 første ledd bokstav b.

De subjektive forhold knyttet til tilleggstiltalebeslutningen post I og II samt eventuell straffskjerpelse.

Det er fra påtalemyndighetens side gjort gjeldende at overtredelsen rammes av forurensningsloven § 78 annet ledd første straffalternativ, da det ved disse unnlatelser er skapt fare for stor skade eller ulempe eller det for øvrig foreligger skjerpende

omstendigheter. Allerede skogdøden indikerer at det her var fare for stor skade ved bedriftens utslipp.

Lagmannsretten er ut fra en helhetlig bedømmelse kommet til at annet ledd første straffalternativ ikke kommer til anvendelse for noen av de tiltalte i forbindelse med unnlatelsen knyttet til diffuse utslipp. De alvorligste skogskadene har rammet et beskjedent område, mens de øvrige skader som kan påvises innenfor totalområdet på 0,4 km² er av begrenset omfang og er dessuten reversible. Straffskjerpelsen i annet ledd tar sikte på overtredelser med alvorlige følger eller hvor det for øvrig foreligger særlig skjerpene omstendigheter, jf. Ot.prp. nr. 11 (1979-80) s. 173. Lagmannsretten kan ikke se at disse vilkår er oppfylt i dette tilfellet.

Det subjektive forhold, der uaktsomhet er tilstrekkelig til domfellelse, er uten tvil oppfylt for [redacted] vedkommende. Han var daglig leder i den perioden da produksjonen ble vesentlig trappet opp ved innføring av femskiftordning. Foruten at dette førte til at utslippene økte som følge av produksjonen, er det ut fra bevisførselen også lagmannsrettens oppfatning at den forsømmelse av vedlikehold som femskiftordningen resulterte i, førte til en merbelastning på miljøet omkring bedriften. Lagmannsretten finner derfor [redacted] skyldig etter tiltalen på dette punkt.

[redacted] var i mot innføring av femskiftordning ved bedriften blant annet under hensyn til den reduserte mulighet dette ga for å vedlikeholde det til dels gamle produksjonsutstyret. På dette tidspunkt var han fratrådt som daglig leder og i praksis utestengt fra bedriften. Han satt imidlertid fortsatt en periode i styret, og var eier av 45,5 % av aksjene. Når lagmannsretten har kommet til at også [redacted] må domfelles for unnlatelse på dette punkt, skyldes det de diffuse utslipp som det ikke ble truffet tiltak mot i tidsperioden fra 1998, da skogskadene burde vært åpenbare, og frem til hans fratreden som daglig leder 18. juni 2000.

Etter dette blir lagmannsrettens konklusjon at begge de to tiltalte blir å domfelle etter post I og II i tilleggstilltalebeslutningen. Ved straffutmålingen må det tillegges vekt at post I og II delvis forfølger samme formål – nemlig å hindre ulovlige utslipp til luft.

Straffutmåling.

Begge de to tiltalte er kjent skyldig i tre overtredelser av forurensningsloven § 78. Den ene overtredelsen gjelder bestemmelsens første ledd jf. andre ledd, som er en forbrytelse etter straffeloven § 2, mens de to andre overtredelsene gjelder bestemmelsens første ledd henholdsvis bokstav a og b, som er forseelser. De er frifunnet for overtredelse av straffeloven § 166 og en overtredelse av forurensningsloven § 78 andre ledd første straffalternativ, jf. første ledd bokstav a og e.

Som tingretten finner lagmannsretten at det ikke er grunnlag for forskjellig utmåling av straff for de to tiltalte, selv om det i prinsippet skal skje en individuell vurdering av de to. De to sto sammen om både stiftelsen av Aluscan og driften i perioden 1989 til 2002, selv om [redacted] rolle var noe spesiell i tiden etter 18. juni 2000, slik det er nevnt foran. [redacted] har en noe mer aktiv rolle med hensyn til etableringen av nødrøret. På den annen side har [redacted] en mer aktiv rolle sett i forhold til de diffuse utslipp i perioden etter juni 2000.

I forbindelse med straffutmålingen vil lagmannsretten peke på at etableringen av Aluscan, sammen med de øvrige bedrifter i ARN-konsernet, skjedde ut fra et ønske om å skape arbeidsplasser og virksomhet. Tanken var at dette skulle skje gjennom å avhjelpe et betydelig avfallsproblem knyttet til aluminiumsproduksjonen i Europa. Særlig hva angår den produksjon som var påtenkt ved Alox Nor kan det reises spørsmål ved om planene var realistiske. Selv om det ble investert betydelige beløp (100 til 140 millioner kroner er antydnet) i denne fabrikk og dens produksjonsutstyr, lyktes det ikke å frembringe en teknisk brukbar og økonomisk velfundert produksjon. Lagmannsretten finner det ut fra bevisførselen ikke sannsynliggjort at oksidfabrikken var et proformaopplegg fra de tiltaltes side for å gi anledning til import av avfall, slik påtalemyndigheten har antydnet. De tiltalte kan nok klandres for at de hadde for liten kunnskap om den produksjon de planla og det produkt de ville utvikle, men at de selv hadde tro på at dette skulle lykkes, synes vanskelig å ta fra dem. Den store økonomiske satsingen på oksidfabrikken bekrefter det.

En tro på at dette skulle lykkes har også åpenbart vært drivkraften bak SFTs holdning til bedriften. Det bygget seg stadig opp et større problem gjennom de deponerte mengder av oksid og møllestøv, som SFT gjennom sine tillatelser hadde åpnet for. Dette skjedde i tiltro til de gjentatte forsikringer om at gjennombruddet for produksjonen ved oksidfabrikken var

nært forestående. Det er også på det rene at Aluscan etter hvert hentet inn råd og ekspertise utenfra, fra fagmiljøer både i inn- og utland, som nok gjorde det lettere å feste tiltro til forsikringene.

Importen av både saltslagg og møllestøv ga Aluscan kontante inntekter, som sammen med det aluminiumsråstoff som ble utvunnet av saltbadkakene, var grunnlaget for driften, som på det meste beskjeftiget rundt 60 mennesker. Aluscan gikk de fleste år med overskudd og det ble utbetalt til dels betydelig utbytte til eierne. Sånn sett var driften åpenbart økonomisk motivert for de to tiltalte, som eiere av virksomheten. De største beløp ble imidlertid benyttet til utvikling av bedriften, spesielt oksidfabrikken.

Ved straffutmålingen må det i skjerpende retning legges vekt på at etableringen av nødrøret for prosessvannet skjedde i strid med de tillatelser som var gitt, at det pågikk over lang tid og at forholdet ble holdt skjult både for SFT som forurensningsmyndighet og den eksterne konsulent som var leiet inn for å foreta målinger av innholdet i utslippet.

I formildende retning vites intet spesielt å anføre.

Av allmennpreventive grunner finner lagmannsretten det nødvendig å anvende fengselsstraff. Straffen settes for hver av de to tiltalte til fengsel i 60 dager som gjøres betinget med en prøvetid på 2 år. Derneft iles legges begge to en bot på 100.000 kroner, subsidiært 15 dagers fengsel, jfr. straffeloven § 52 nr. 3.

De to forseelser som fremgår av tilleggstilltalebeslutningen ville isolert sett medført bøter. Disse idømmes ikke. I stedet er disse forhold medtatt som skjerpende omstendigheter ved utmåling av fengselsstraffen, jf. straffeloven § 63 annet ledd.

Inndragning

Det er påstått fra påtalemyndighetens side at det skal skje inndragning hos begge de to tiltalte med 1 million kroner på hver. Det er vist til at de begge har oppnådd utbytte av straffbare handlinger begått på vegne av Aluscan gjennom det aksjeutbytte de har mottatt fra virksomheten. Aksjeutbyttet har de selv vedtatt gjennom sin dominerende stilling i selskapet, og deler av overskuddet baserer seg på de ulovlige handlinger som er begått.

Det er videre gjort gjeldende at inndragning kunne skjedd hos Aluscan AS, hvilket var bakgrunnen for at det i forelegget var påstått inndragning på 2 millioner kroner. På grunn av konkursen i selskapet ble aldri saken mot foretaket rettskraftig og denne muligheten er borte. Hjemmel for inndragning er straffeloven § 34. Som hovedregel skal det skje inndragning av utbyttet av en straffbar handling. Det følger av straffeloven § 37 a første ledd at inndragningen også kan skje hos dem som har mottatt utbytte fra en straffbar handling forutsatt at de forsto eller burde forstått at midlene skrev seg fra en straffbar handling, hvilket er tilfelle her.

De tiltalte har selv gjort gjeldende at det er gitt normale lønninger og utbyttet er beskjedent. Det anføres videre at spørsmålet om inndragning må ses i sammenheng med inndragningsforelegget mot foretaket, da eventuell vinning ligger i foretaket. Ut over lønn og utbytte har ikke de tiltalte hatt annet enn oppofrelser gjennom mange år. Situasjonen i dag er at de to tiltalte lever av arbeidsledighetstrygd og hefter solidarisk for et kausjonsansvar på 3 millioner kroner overfor Aluscans bankforbindelse.

Lagmannsretten er kommet til at det skal skje en skjønnsmessig fastsatt inndragning hos de to tiltalte på 150.000 kroner hver. Det er lagt vekt på at de er funnet skyldige i forbrytelse og forseelser mot forurensningsloven. Dette har i stor grad bidratt til foretakets overskudd gjennom flere år. De diffuse utslipp kunne gjennom forskjellige tiltak vært redusert hvilket hadde påført bedriften kostnader. At prosessvannet ble ført direkte til sjø har forhindret at bedriftens produksjon måtte stanses, eventuelt at andre kostnadskrevende tiltak måtte iverksettes. Disse betydelige innsparinger har bidratt til overskuddet i bedriften, som igjen har gjort det mulig med utdeling av utbytte til de to tiltalte. Det er således, slik lagmannsretten ser det, direkte årsakssammenheng mellom de straffbare handlinger begått av de tiltalte og i alle fall deler av det økonomiske utbytte de har fått via Aluscan A/S.

Det legges til grunn at de to tiltalte har fått utbetalt det samme utbyttet fra bedriften. Den mest aktuelle tidsperiode er 1997-2000. Det er for denne periode vedtatt utbytte til de to med 3,2 millioner kroner hver. Av dette er imidlertid bare 606.000 kroner utbetalt, mens det resterende er ytet som lån til bedriften, og må regnes som tapt i dag. Når inndragningsbeløpet for de to er satt til 150.000 kroner hver er dette fastsatt skjønnsmessig, også under hensyn til deres nåværende økonomiske situasjon.

Saksomkostninger.

Anken fra de to tiltaltes side har ført frem for så vidt gjelder domfellelsen for overtredelse av straffeloven § 166, og i overensstemmelse med straffeprosessloven § 436 andre ledd pålegges de dermed ikke saksomkostninger. Andre deler av anken har gått de tiltalte i mot, men det legges vekt på at straffen alt i alt er endret fra ubetinget til betinget fengsel. Under disse omstendigheter finner lagmannsretten det ikke rimelig å ilegge delvise saksomkostninger.

Lagmannsretten finner ikke grunn til å endre tingrettens saksomkostningsavgjørelse.

Dommen er enstemmig.

D o m s s l u t n i n g :

Vedrørende [REDACTED]

1.

[REDACTED], født [REDACTED], dømmes for overtredelse av forurensningsloven § 78 annet ledd første straffalternativ, jf. første ledd bokstav a, jf. § 7 første ledd og overtredelse av forurensningsloven § 78 første ledd bokstav a og b, jf. § 7 første og annet ledd alt sammenholdt med straffeloven § 63 annet ledd til fengsel i 60 - seksti - dager som gjøres betinget med en prøvetid på 2 - to - år, jf. straffeloven §§ 52 følgende, samt en bot til statskassen stor 100.000 - etthundretusen - kroner, subsidiært 15 - femten - dagers fengsel.

2.

[REDACTED] frifinnes for post I og III i tiltalebeslutning av 28. juni 2002.

3.

[REDACTED] dømmes til å tåle inndragning til statskassen av 150.000 - etthundreogfemtitusen - kroner.

4.

[REDACTED] frifinnes for kravet om saksomkostninger.

Vedrørende [REDACTED]

1.

[REDACTED], født [REDACTED], dømmes for overtredelse av forurensningsloven § 78 annet ledd første straffalternativ, jf. første ledd bokstav a, jf. § 7 første ledd og overtredelse av forurensningsloven § 78 første ledd bokstav a og b, jf. § 7 første og annet ledd, alt sammenholdt med straffeloven § 63 annet ledd til fengsel i 60 - seksti - dager som gjøres betinget med en prøvetid på 2 - to - år, jf. straffeloven §§ 52 følgende, samt en bot til

statskassen stor 100.000 - etthundretusen – kroner, subsidiært 15 – femten - dagers fengsel.

2.

[REDACTED] frifinnes for post I og III i tiltalebeslutning av 28. juni 2002.

3.

[REDACTED] dømmes til å tåle inndragning til fordel for statskassen med 150.000 – ethundreogfemtitusen – kroner.

4.

[REDACTED] frifinnes for kravet om saksomkostninger.

Retten hevet.

Arve Rosvold Alver

Knut Røstum

Bård Olav Røsæg

Åge Molværsmyr

Ivar Nestaas

Gustav Fugelseth

Norges Høyesterett – Dom. - HR-2004-1840-A – Rt-2004-1645

Instans	Norges Høyesterett – Dom.
Dato	2004-11-02
Publisert	HR-2004-1840-A – Rt-2004-1645
Stikkord	Strafferett. Miljøkriminalitet. Forurensning. Straffutmåling.
Sammendrag	Saken gjaldt utmåling av straff for brudd på forurensningsloven i forbindelse med håndtering av saltslagg med påfølgende forurensning på land og i sjøen. Høyesterett kom til at forholdene falt inn under forurensningsloven § 78 første ledd. Det forelå flere straffeskjerpene omstendigheter, og straffen ble satt til fengsel i 45 dager.
Saksgang	Romsdal tingrett nr. 03-50/51 M – Frostating lagmannsrett LF-2003-6633 – Høyesterett HR-2004-1840-A, (sak nr. 2004/920), straffesak, anke.
Parter	Den offentlige påtalemyndighet (kst. førstestatsadvokat Hans Tore Høviskeland) mot A (advokat Erling O. Lyngtveit) og B (advokat Gunnar K. Hagen).
Forfatter	Øie, Stabel, Oftedal Broch, Flock, Gussgard.

Innholdsfortegnelse

Norges Høyesterett – Dom. - HR-2004-1840-A – Rt-2004-1645	1
Innholdsfortegnelse	2

- (1) Dommer **Øie**: Saken gjelder utmåling av straff for tre brudd på forurensningsloven.
- (2) A og B ble ved tiltalebeslutninger 28. juni 2002 av ØKOKRIM statsadvokatembeter satt under tiltale ved Romsdal tingrett for overtredelse av straffeloven § 166 første ledd, jf. andre ledd for falsk forklaring og for to tilfeller av brudd på forurensningsloven. Tiltalepunktene om forurensningsloven gjaldt henholdsvis § 78 andre ledd første straffalternativ, jf. første ledd bokstav a, jf. § 7 første ledd og § 78 andre ledd første straffalternativ, jf. første ledd bokstav a og e, jf. § 7 første og annet ledd, jf. § 7 tredje ledd, jf. § 11 første ledd første punktum, jf. § 16 første ledd første punktum.
- (3) Ved tilleggstiltalebeslutninger 28. mars 2003 ble A og B tiltalt for ytterligere tre brudd på forurensningsloven. Post I gjaldt § 78 andre ledd første straffalternativ, jf. første ledd bokstav a, jf. § 7 første ledd. Post II gjaldt § 78 andre ledd første straffalternativ, jf. første ledd bokstav b, jf. § 7 andre ledd. Og post III gjaldt § 78 første ledd bokstav b, jf. § 52b, jf. forskrift 6. desember 1996 nr. 1127 om systematisk helse-, miljø,- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) § 4 første ledd, jf. forskriften § 2, § 3 og § 5 andre ledd nr. 6-8.
- (4) Romsdal tingrett avsa 15. juli 2003 dom med slik domsslutning i forhold til A:
 - «a) A, født 0.0.1941, dømmes for en overtredelse av strl. § 166, 1. ledd, jf. 2. ledd, en overtredelse av forurensningsloven § 78, 2. ledd, 1. straffalternativ, jf. 1. ledd bokstav a, jf. § 7, 1. ledd, en overtredelse av forurensningsloven § 78, 2. ledd, 1. straffalternativ, jf. 1. ledd bokstav a og e, jf. § 7, 1. og 2. ledd, jf. § 7, 3. ledd, jf. § 11, 1. ledd, 1. punktum, jf. § 16, 1. ledd 1. punktum, jf. tillatelse fra Statens Forurensningstilsyn av 9. mars 1989 til Z AS, Rausand – Utslippstillatelse pkt 4 – Avfall og en overtredelse av forurensningslovens § 78, 2. ledd, 1. straffalternativ, jf. 1. ledd bokstav b, jf. § 7, 2. ledd, jf. § 7, 3. ledd, alt sammenholdt med strl. § 62 1. ledd, til fengsel i 120 – etthundreogtjue – dager hvorav 90 – nitti – dager gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år, jf. strl. §§ 52 ff.
 - b) A frifinnes for postene I og III i tilleggstiltalebeslutningen av 28. mars 2003.
 - c) A frifinnes for inndragningskravet.
 - d) A dømmes til å erstatte det offentlige kr 25.000,- – kronertjuefemtusen – i saksomkostninger.»
- (5) Domsslutningen i forhold til B hadde samme innhold.
- (6) A og B anket tingrettens dom til Frostating lagmannsrett. Anken gjaldt prinsipielt bevisvurderingen og rettsanvendelsen under skyldspørsmålet på de poster hvor de tiltalte ble funnet skyldig, subsidiært straffutmålingen. Påtalemyndigheten anket over straffutmålingen og inndragningen for begge de tiltalte. Videre fremmet påtalemyndigheten motanke over bevisvurderingen og rettsanvendelsen under tilleggstiltalen post I, som de tiltalte var blitt frifunnet for. Frifinnelsen for tilleggstiltalen post III ble ikke påanket og er dermed rettskraftig.
- (7) Frostating lagmannsrett ble satt med to fagkyndige meddommere og to meddommere fra det alminnelige utvalg. Den ene meddommeren fra det alminnelige utvalg ble imidlertid syk, og forhandlingene fortsatte uten henne, jf. domstoloven § 15. Lagmannsretten avsa 19. april 2004 dom (LF-2003-6633) med slik domsslutning i forhold til A:
 - «1. A, født 0.0.1941, dømmes for overtredelse av forurensningsloven § 78 annet ledd første straffalternativ, jf. første ledd bokstav a, jf. § 7 første ledd og overtredelse av forurensningsloven § 78 første ledd bokstav a og b, jf. § 7 første og annet ledd alt sammenholdt med straffeloven § 63 annet ledd til fengsel i 60 – seksti – dager som gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år, jf. straffeloven §§ 52 følgende, samt en bot til statskassen stor 100.000 – etthundretusen – kroner, subsidiært 15 – femten –

dager fengsel.

2. A frifinnes for post I og III i tiltalebeslutning av 28. juni 2002.
3. A dømmes til å tåle inndragning til statskassen av 150.000 – etthundreogfemtitten – kroner.
4. A frifinnes for kravet om saksomkostninger.»

- (8) Domsslutningen i forhold til B hadde samme innhold.
- (9) ØKOKRIM statsadvokatembeter har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder straffutmålingen for begge de tiltalte. ØKOKRIM har gjort gjeldende at straffen er satt for lavt, og at forurensningsloven § 78 andre ledd første straffalternativ skulle ha vært anvendt på forholdene i tilleggstiltalen post I og II. A og B har anført at både straffutmålingen i lagmannsrettens dom og subsumsjonen under § 78 første ledd er riktig.
- (10) Gjerningsbeskrivelsen i tiltalen overfor A for de tre postene han er funnet skyldig i, og som vår sak gjelder, lyder slik:
Hovedtiltalen post II: Forurensningsloven § 78 andre ledd første straffalternativ, jf. første ledd bokstav a, jf. § 7 første ledd
 «I perioden fra 1997 til utgangen av desember 2000 i X lot han i forbindelse med Z AS sin prosessering av saltslagg betydelige mengder prosessvann med faststoff inneholdende oksid og/eller aluminiumshydroksid gå direkte ut i ---fjorden rett utenfor bedriftsområdet.
 Det foreligger skjerpende omstendigheter fordi et ikke ubetydelig utslipp pågikk forsettlig over en lang periode.»
Tilleggstiltalen post I: § 78 andre ledd første straffalternativ, jf. første ledd bokstav a, jf. § 7 første ledd
 «I perioden fra 1995 til 30. april 2002 i X unnlot han i egenskap av styreformann og betydelig eier i Z AS, i forbindelse med bedriftens lossing og transport av saltslagg, prosessering og mellomlagring av saltslagg, mellomlagring av møllestøv samt deponering av aluminiumsoksyd, å sørge for at diffuse utslipp til luft av bl.a. ammoniakk og støv ble samlet opp. Dette medførte betydelige mengder diffuse utslipp til luft.
 Det foreligger fare for stor skade og/eller skjerpende omstendigheter fordi et betydelig utslipp pågikk over en lang periode samt at forurensningen representerte en betydelig miljørisiko og førte til faktiske miljøskader i form av utstrakte sviskader på vegetasjonen i et 100 meters belte bak bedriften.»
Tilleggstiltalen post II: § 78 andre ledd første straffalternativ, jf. første ledd bokstav b, jf. § 7 andre ledd
 «Til tid og sted og i egenskap som nevnt under post I, unnlot han etter utslipp fra Z AS av betydelige mengder diffuse utslipp til luft av bl.a. ammoniakk og støv, å sørge for å iverksette tilstrekkelige og langsiktige tiltak for å klarlegge og begrense skadevirkningene av utslippene. Dette til tross for at utslippene var synlige og konsekvensene av utslippene etter hvert ble synlige i form av utstrakte sviskader på vegetasjonen i et 100 meters belte bak bedriften.
 Det foreligger fare for stor skade og/eller skjerpende omstendigheter fordi bedriften slapp ut betydelige mengder av diffuse utslipp som inneholdt bl.a. ammoniakk og støv, uten å iverksette nødvendige tiltak for å stanse utslippet eller begrense skadevirkningene.»
- (11) Gjerningsbeskrivelsen i tiltalen overfor B er likelydende, bortsett fra at det i post I i tilleggstiltalen er henvist til hans egenskap av administrerende direktør i Z i perioden fra 1995 til 1. juli 2000 og som styremedlem og betydelig eier i denne perioden og frem til 30. april 2002.
- (12) Aktor har lagt ned påstand om at begge de tiltalte idømmes en straff av fengsel i fem måneder hvorav 60 dager gjøres betinget. Forsvarerne har lagt ned påstander om at anken forkastes.

- (13) **Jeg er kommet til** at anken må tas til følge, slik at straffen skjerpes.
- (14) A og B stiftet i 1989 selskapet Z AS og eide halvparten av aksjene hver. Selskapet drev gjenvinning og nyttiggjøring av avfall fra aluminiumsindustrien. A var styreformann i selskapet, mens B var administrerende direktør frem til 1. juli 2000 og styremedlem i hele den aktuelle perioden.
- (15) Lagmannsretten beskriver driften i Z slik:
«Z etablerte et fabrikkannlegg der saltslagget ble knust, malt og løst opp med store mengder ferskvann. Av den totale massen ble knapt 10% til aluminiumsgranulat, som ble skilt ut og var salgsproduktet fra Z. Avløpsvannet inneholdt hovedsakelig fast aluminiumoksid og oppløst salt, dessuten mindre andeler av kobber og andre tungmetaller. Avløpsvannet ble ledet til den nedlagte gruen, som var fylt med vann opp til havets overflate. Gruen skulle fungere som et renseanlegg, slik at aluminiumoksid og tungmetaller ble liggende tilbake. Høy pH og naturlig forekommende sulfid skulle bidra til å felle ut tungmetallene til faste forbindelser. Gjenværende saltoppløsning ble sluppet til ---fjorden (også benevnt ---fjorden), via et neddykket rør.»
- (16) Jeg tilføyer at avløpsvannet skulle bli værende i gruen i over ett år før restvannet skulle slippes ut i fjorden. To hendelser i henholdsvis 1994 og 1997 er av betydning for vår sak. Lagmannsretten beskriver den første hendelsen slik:
«I 1994 skjedde en eksplosjon i gruen der prosessvannet ble sluppet. ... For å redusere andelen faststoff i avløpsvannet ble installert en lamellfortykker. Underløpet fra lamellfortykkeren inneholdt de største partiklene som etter forskjellige prosesser ble deponert i den såkalte Z-strossa. Overløpsvannet fra lamellfortykkeren gikk til gruen som tidligere.»
- (17) Som tingretten, legger jeg til grunn at lamellfortykkeren ikke virket etter hensikten, men at den fjernet to tredeler av det faste stoffet i avløpsvannet.
- (18) Den neste hendelsen beskriver lagmannsretten slik:
«(G)ruen «gikk tett» i 1997. Overløpsvann fra lamellfortykkeren kunne dermed ikke lenger føres inn i gruen for rensing ved den naturlige prosess som er nevnt foran. Det ble da lagt et nødrør fra overløp lamellfortykker, slik at dette avløpsvannet ble ført urensset direkte i fjorden. Dette er bakgrunnen for tiltalens post II.
...
Det er heller ikke tvil om at dette forhold var i strid med den utslippstillatelse som bedriften drev under, som var datert 13. mars 1989. Det er her forutsatt at prosessavløpsvannet «dreneres via underjordsgruen» til fjorden.
Nødløsningen var i virksomhet i mer enn 3 år.»
- (19) Det å sende prosessvannet «direkte til fjorden uten den rensing som var forutsatt gjennom langvarig opphold i underjordsgruen» representerte etter lagmannsrettens syn en straffbar forurensning, jf. forurensningsloven § 78 første ledd bokstav a. Merforurensningen var av et slikt omfang at den ikke kunne skje uten tillatelse, jf. forurensningsloven § 8 tredje ledd, som regulerer forurensning «som ikke medfører nevneverdige skader eller ulemper».
- (20) Om omfanget av forurensningen uttaler lagmannsretten at «(u)ndersøkelser av sjøbunnen utenfor bedriften viser at utslippene har avleiret seg i sedimentene, som har klart forhøyet metallinnhold, særlig kobber». Lagmannsretten viste til en uttalelse i en rapport fra de rettsoppnevnte sakkyndige, John Arthur Berge og Eigil Rune Iversen, hvor det heter:
«Endringen i utslippsarrangementet høsten 1997 skulle ut fra det en vet ha ført til en økt partikkeltilførsel til fjorden. Hvor mye som totalt gikk ut er usikkert. Vi har beregnet at

det i perioden 1997–1999 gikk ut ca 27000 tonn. Dersom det gikk like mye ut i 2000 som i 1999, blir totalutslippene i størrelsesorden 40000 tonn for perioden 1997–2000. Mest sannsynlig økte også tilførslene av tungmetaller i form av metaller bundet i partiklene. Sedimentundersøkelsene gjennomført i 2003 (Rygg et al. 2003) kan tyde på at tilførslene av aluminium, kobber, sink, krom og bly i vesentlig grad skyldes disse utslipp. Det er imidlertid mer usikkert i hvilken grad tilførslene av løste metaller økte og er i tilfelle relativt små i forhold til metallmengden i partikkelutslippet.»

- (21) I fortsettelsen av uttalelsen fra de sakkyndige heter det:
- «Mulige negative effekter i fjordmiljøet kan skyldes nedslamming med inerte materialer, dannelse av toksiske forbindelser ved oksydasjon av rester av reaktivt materiale eller effekter av toksiske komponenter i avløpet.»
- (22) «Inert» betyr at løseligheten er liten.
- (23) Aktor har anført at anslaget over utslippet er basert på en beregningsfeil, og at utslippet av tungmetaller i fjorden trolig er langt større enn det lagmannsretten har lagt til grunn. Forsvarerne har på sin side pekt på at det i stor grad dreier seg om utslipp av kobber, som regnes som uløselig i vann og dermed forurensner lite.
- (24) Om tilleggstillalen post I uttaler lagmannsretten blant annet:
- «Med diffuse utslipp forstår lagmannsretten andre utslipp til luft enn de som går gjennom rør eller skorstein. For å redusere diffuse utslipp må disse i størst mulig grad samles i punktutslipp som gir mulighet for å benytte renseteknologi.
- Det er på det rene at saltbadkakene, når de utsettes for fuktighet, både ved utendørs oppbevaring og under selve prosesseringen, utvikler en rekke gasser med større eller mindre giftighet. De gasser som opptrer i størst mengde er ammoniakk, hydrogensulfid og fosfin. Tiltalepunktet omfatter også diffuse utslipp fra deponeringen av møllestøv, som først kom i gang i 1997. Blant annet er påpekt fra påtalemyndighetens side at en del av de «big-bags» som møllestøvet var pakket i ved ankomst og senere ble lagret i, var skadet, noe som åpnet for diffuse utslipp.
- ...
- Det må legges til grunn at utslippstillatelsen gir anledning til å operere med både punktutslipp og diffuse utslipp. Tiltalen baserer seg således på en differansevurdering, der det straffbare er det som overstiger det utslippstillatelsen gir anledning til.
- ...
- Det ble etter hvert klart at utslippene til luft førte til skogdød i området, både omkring selve bedriften og rundt deponiene i Bergmesteren og Z-strossa. ... Lagmannsretten legger til grunn ut fra den samlede bevisførsel at skogskadene var påviselige allerede sommeren 1998. ... Det er for øvrig helt på det rene at skogskaden var iøynefallende i år 2000. «
- (25) I oppdragsrapport 25/00 fra Norsk institutt for skogforskning, datert 19. desember 2000, ble det konkludert med «ekstremt høye nitrogenverdier», som etter alt å dømme skrev seg fra ammoniakkutslipp fra Z. I en rapport fra 2002 er konklusjonen slik:
- «Undersøkelsen gir sterke indikasjoner på at utslipp av ammoniakk er hovedårsak til skogskadene, og at disse ikke har blitt mindre siden undersøkelsen i 2000. Fylling av tørr masse som startet i 2003 skaper noe usikkerhet med hensyn til framtidig skader.»
- (26) Lagmannsretten fant på denne bakgrunnen
- «at de diffuse utslipp til luft oversteg et akseptabelt nivå i forhold til virksomhetens art og de tillatelser som var gitt. Overskridelsen gjelder i hovedsak utslipp av ammoniakk, da utslipp av støv neppe representerte et problem i forhold til omgivelsene. De ulovlige utslipp er i det vesentlige knyttet til lekkasjer fra bygningskonstruksjonene, som senere ble

gjenstand for utbedringer. For utslipp knyttet til lossing, utvendig transport og lagring i Bergmesteren/Z-strossa er det for lagmannsretten ikke bevist at det foreligger straffbare forhold.»

- (27) Jeg legger til grunn at skader særlig oppsto i et omkring 100 meter bredt belte fra bedriften og opp til riksveien. Beltet var mindre enn 0,4 km². Denne delen av skogen ble påført betydelige skader. Noen trær døde.
- (28) Lagmannsretten mente også, i tråd med tilleggstiltalen post II, at bedriften for sent iverksatte tiltak for å hindre at de diffuse utslippene
- «påførte omgivelsene betydelige skogskader, som endog førte til skogdød i bedriftens umiddelbare nærhet.
- De tiltak som ble iverksatt holdt ikke tritt med den betydelige økning i produksjonen som skjedde fra 2000 og utover. Skogskaden økte dermed også etter at disse tiltakene var iverksatt.»
- (29) Aktor har anført at overtredelsene i tilleggstiltalen post I og II er begått under skjerpende omstendigheter, og at de dermed rammes av forurensningsloven § 78 andre ledd første straffalternativ. Dette subsumsjonsspørsmålet hører etter aktors mening, i tråd med den alminnelige lære, til straffespørsmålet. Høyesterett kan derfor ta stilling til subsumsjonen som ledd i straffutmålingen.
- (30) Forsvarerne har anført at man må se på § 78 andre ledd første straffalternativ som et selvstendig delikt og ikke som en skjerpet sideramme. Spørsmålet om dette straffalternativet kommer til anvendelse hører derfor til skyldspørsmålet.
- (31) Jeg finner ikke grunn til å gå nærmere inn på spørsmålet om hvorvidt anvendelsen av § 78 andre ledd første straffalternativ hører til skyldspørsmålet eller til straffespørsmålet. Høyesterett kan uansett prøve lovanvendelsen – basert på det faktum lagmannsretten har funnet bevist, jf. straffeprosessloven § 342 andre ledd nr. 1. Noen annen faktumvurdering finner jeg ikke grunnlag for.
- (32) Paragraf 78 andre ledd første straffalternativ hever strafferammen når det er «voldt fare for stor skade eller ulempe, eller det forøvrig foreligger skjerpende omstendigheter». Jeg forstår sammenhengen i bestemmelsen slik at det kreves skjerpende omstendigheter av en viss kvalifiserende grad, jf. også Ot.prp.nr.11 (1979–1980) side 173.
- (33) På samme side i proposisjonen nevnes gjentatte forsettlig overtreddelser av pålegg fra forurensningsmyndighetene som eksempel på skjerpende omstendigheter. For øvrig gir loven og forarbeidene liten veiledning.
- (34) Aktor har særlig fremhevet at det gjaldt diffuse utslipp over en lang periode, at bedriften hadde god tid til å sette i verk tiltak, og at den valgte å øke produksjonen og dermed de skadelige virkningene til tross for at skogdød ga klare tegn på forurensning.
- (35) Etter mitt syn er disse omstendighetene ikke nok til å bringe forholdene i vår sak inn under andre ledd. Særlig legger jeg vekt på at en del av forurensningen skjedde lovlig, og at den straffbare overskridelsen er vanskelig å måle.
- (36) Jeg går nå over til å se nærmere på straffutmålingen. Jeg er enig med de tidligere instanser i at det er grunn til å utmåle den samme straff for A og B og viser til den begrunnelsen som lagmannsretten har gitt.

- (37) Høyesterett har behandlet spørsmålet om utmåling av straff overfor fysiske personer for brudd på forurensningsloven i Arisansaken i Rt-1992-1578 og i den såkalte muggbrøddommen i Rt-1992-450. Saksforholdet i disse sakene er imidlertid så ulikt vår sak at avgjørelsene gir liten veiledning.
- (38) I flere avgjørelser har Høyesterett understreket at lovgivning og rettsavgjørelser fra de senere år viser en skjerpet holdning til miljøkriminalitet, jf. blant annet Rt-2003-634 avsnitt 21.
- (39) Avfallshåndtering er en økende virksomhet, til dels med mulighet for stor fortjeneste. Samtidig kan det være kostnadskrevende å håndtere avfallet på en forsvarlig måte. Et ønske om å tjene mest mulig og om å bevare arbeidsplasser kan friste mindre ansvarlige aktører til å nedprioritere miljøtiltak. Samtidig kan oppdagelsesrisikoen være liten. Allmennpreventive hensyn tilsier derfor etter mitt syn at det i vår sak idømmes en følbare reaksjon. Jeg nevner at ØKOKRIM 28. juni 2002 utferdiget forelegg mot Z AS, men selskapet gikk senere konkurs.
- (40) Omfanget av utslippet i sjøen er usikkert, men det er ikke bestridt at det dreier seg om utslipp av en betydelig mengde kobber og andre metaller. Skadevirkningene på kort og lang sikt er imidlertid usikre.
- (41) Også omfanget av de ulovlige diffuse utslipp i luften er usikkert, men det synes klart at skadevirkningene her er begrensede. Av betydning er det at bedriften uansett lovlig kunne ha forurenset noe. Lagmannsretten har uttalt at overtredelsene isolert sett ville ha medført bøtestraff, og det er jeg enig i. Jeg betrakter derfor de diffuse utslippene som skjerpende omstendigheter ved utmålingen av straffen for utslippet i sjøen, jf. straffeloven § 63 andre ledd.
- (42) Etter mitt syn veier det tyngst i skjerpende retning at det betydelige utslippet i sjøen skjedde forsettlig over tre år. Med åpne øyne handlet bedriftens ledelse over lang tid i strid med den tillatelse som Statens forurensningstilsyn hadde gitt – uten å varsle tilsynet om de problemer som oppsto da gruven gikk tett. Bedriften sparte betydelige beløp ved ikke å sette i verk tilstrekkelige tiltak for å begrense forurensningen.
- (43) B, som traff beslutningen om å etablere nødrøret, mente riktignok at merutslippet ikke ville ha særlig innvirkning på forholdene i fjorden utover det utslipp som bedriften hadde tillatelse til. Han regnet dessuten med at utslippet ville bli kortvarig. For at arbeidet med å begrense forurensning skal være effektivt, er det imidlertid av stor betydning at den enkelte bedrift respekterer de grenser myndighetene setter i generelle regler og i enkelttillatelser. Det er ikke opp til den enkelte å overprøve og fravike disse grensene basert på egne vurderinger av hvor skadelig et utslipp er.
- (44) Straffskjerpende er det også at bedriften aktivt gikk inn for å skjule utslipp i vann og i luft for forurensningsmyndighetene ved å sette i verk spesielle tiltak forut for myndighetenes inspeksjon. Blant annet ble det besluttet å sage av nødrøret under vann der røret stakk ut av det lovlige røret. Slik ville bedriften hindre at utslippet ble oppdaget ved en eventuell kontroll ved bruk av dykkere.
- (45) Videre legger jeg vekt på at bedriften i 2000 – uten å sette i verk tilstrekkelige miljøtiltak – gikk over til en femskiftsordning for å øke produksjonen. Produksjonsøkningen skjedde til tross for problemene som oppsto da gruven gikk tett og de synlige tegn på skogdød. Femskiftsordningen reduserte mulighetene til å vedlikeholde det til dels gamle produksjonsutstyret og må ha ført til økte ulovlige utslipp både i fjorden og i luften.
- (46) I formildende retning legger jeg en viss vekt på at det nesten har gått tre og et halvt år fra anmeldelsen. Men kartlegging av omfang og skadevirkninger av forurensningen måtte nødvendigvis ta tid. Tidsaspektet kan derfor bare tillegges begrenset betydning.
- (47) På denne bakgrunnen finner jeg at en straff av fengsel i 45 dager er en riktig reaksjon. Boten bør da falle bort.

- (48) Jeg stemmer for denne dom:
1. I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 1 om A, gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 45 – førtifem – dager. Boten faller bort.
 2. I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 1 om B, gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 45 – førtifem – dager. Boten faller bort.
- (49) Dommer **Stabel**: Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (50) Dommer **Oftedal Broch**: Likeså.
- (51) Dommer **Flock**: Likeså.
- (52) Dommer **Gussgard**: Likeså.
- (53) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

dom:

- 1. I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 1 om A, gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 45 – førtifem – dager. Boten faller bort.*
- 2. I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 1 om B, gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 45 – førtifem – dager. Boten faller bort.*

FØRSTESIDA

NYHENDE

- Politikk
- Kultur
- Utanriks
- Økonomi
- Distrikt
- Miljø
- Aktuelt
- Næringsliv

KRITIKK

- Bøker
- Film
- Musikk
- Teater

Meiningar

- Leiar
- Kommentatarar
- Helgheim
- Debatt
- Klok på bok
- Kay Lokøy

Arkiv

Finn nyhende:

SØK

AKTUELT

- Biletglimt

BUTIKKEN

- Abonnement
- Forfattaraviser
- Andre forlagsprodukt
- Aksjar i Dag og Tid

MARKNADSPLASSEN

- Ledige stillingar
- Riksoversynet
- Rubrikkar
- Send inn annonse

DAG OG TID

- Annonseprisar
- Avtalegiro
- Endring abonnement
- Teikn abonnement!
- Last ned avis (PDF)

ANNA

- Lenkjer
- Tips oss

Utvikla av
InBusiness AS

Avfallet ingen ville vite av

Av Per Anders Todal, 29.10.10

Romsdalsbedrifta Aluscan vart dømd for grov miljøkriminalitet. Men åtte år etter konkursen ligg framleis titusenviis av tonn med industriavfall att ute i terrenget på Raudsand i Nesset kommune.

RAUDSAND: Det er verkeleg ikkje noko vakkert syn: I ein skrånande ravine mot Tingvollfjorden ligg mange tusen sekker med grått industriavfall. Her ligg kring 30.000 tonn med avfall. Det eksakte innhaldet er ukjent, men truleg er det såkalla møllestøv frå aluminiumsindustri rundt i Europa. «Møllestøv er klassifisert som farlig avfall», skreiv Statens forureiningstilsyn i 2005. Mange av sekkene har sprokke så innhaldet sig ut, og ut frå den enorme avfallshaugen renn ein bekk. Det er ikkje nett ein bekk ein får lyst til å drikke av.

I det gamle gruveområdet på Raudsand ligg kring 30.000 tonn med avfall frå europeisk aluminiumsindustri i sprokne sekker. Ingen kan seie sikkert kva sekkene inneheld, meiner Tor Gunnar Dalsegg, som jobba ved Aluscan på 1990-talet. Foto: Per Anders Todal

Dette deponiet på Raudsand er ein del av den dystre arven etter selskapet Aluscan i Nesset kommune i Romsdalen. I 2003 vart styreleiar Gerhard Eide og dagleg leiar Kjell Olav Sjøli dømde til fengselsstraffer i ei av dei mest alvorlege miljøkriminalitetssakene i Noreg nokon gong. Aluscan skulle drive med attvinning av aluminium frå industriavfall i fabrikk sin nede ved sjøen på Raudsand. Men selskapet tok imot langt meir «råstoff» enn det kunne handtere, frå heile Europa, og tente gode pengar på det: Aluscan fekk betalt for å ta imot stoff som aluminiumsindustrien ønskte å kvitte seg med. Mykje avfall med ymse tungmetall gjekk rett i sjøen ved Raudsand, enda meir vart ulovleg deponert i det gamle gruveområde kalla Bergmesteren, som ligg oppe i lia over anlegget til Aluscan.

– Det er ikkje godt å seie sikkert kva desse sekkene inneheld, seier Tor Gunnar Dalsegg, som er med på synfaringa. Han arbeidde i kring fem år for Aluscan og fortel at dei tilsette aldri fekk vite kva som var innhaldet i dei mange båtlastane med avfall som kom til Raudsand. Han skildrar ein cowboyaktig bedriftskultur i selskapet: Om nokon hadde innvendingar mot dei openberre miljøsyndene, fekk dei beskjed om å halde kjeft om dei ville behalde jobbane sine.

– I starten vart mykje avfall tømt i dei gamle gruvegangane etter jerngruva her. Men da gruvesjaktene var fulle, vart avfallet lagt oppå jorda, seier Dalsegg.

Daud skog

I nærleiken av ravinen med dei sprokne sekkene ligg eit anna deponi, eit lite fjell av grått pulver, som for det meste er slagge frå verksemda til Aluscan, klassifisert som farleg avfall. Her har ammoniakkdamp frå deponiet teke livet av all skogen i eit belte som er fleire hundre meter langt. Det kjem ikkje lenger damp frå slagget, men skogen har enno ikkje kome attende. Også her renn det vatn frå deponiet og ut i terrenget.

I 2002 kravde Statens forureiningstilsyn (SFT) fleire gonger at Aluscan skulle sikre deponia sine. «Bedriftens manglende gjennomføring av nødvendige tiltak for å hindre avsig fra deponiet medfører fare for tilførsel av blant annet tungmetaller i bekk, i grunnen og videre ut i fjorden», heitte det i brev frå SFT til Aluscan 18. oktober 2002. Men Aluscan vart slått konkurs 28. november same år. Og SFT klarte ikkje å dytte ansvaret for oppryddinga over på nokon andre, trass i fleire forsøk dei neste åra.

Men når ingen andre kunne stå for oppryddinga, ville det vel vere naturleg om staten tok jobben? Tanken har vore tenkt av fleire: I november 2002 sa daverande miljøvernminister Børge Brende til Adresseavisen at det kunne vere aktuelt for miljøvernforvaltinga å dekkje utgifter til opprydding om selskapet ikkje klarte det. Og i januar 2003 melde NRK at SFT vurderte å vere med på å betale for oppryddinga.

Men åtte år etter at miljøskandalen Aluscan vart avslørt, er det framleis ikkje rydda opp i skogen på Raudsand. Deponia ligg framleis oppe i dagen,

BLI ABONNENT PÅ
DAG OG TID

eksponerte for vår og vind. Dessutan har det – med godkjenning frå SFT – blitt deponert meir avfall av liknande slag i området, frå selskapa Alumox og Reox som òg driv med attvinning av aluminium frå avfall. Reox har starta ny verksemd ved det gamle anlegget til Aluscan.

– Nasjonal skam

– Det er ei nasjonal skam at dette avfallet ligg der enno, seier Bjørn Jacobsen.

Som stortingsrepresentant for SV tok han opp Aluscan-saka fleire gonger i spørjetimen og bad miljøvernminister Børge Brende om å avklare kven som skulle ha ansvaret for å rydde opp etter Aluscan. Brende gav uklare svar og viste til at det var SFT som handterte saka.

– Sjølv sagt skulle det vore rydda opp skikkeleg etter Aluscan. Men eg er dessverre ikkje overraska over at det ikkje har skjedd, sidan Aluscan gjekk konkurs og ein ikkje kunne ta bedrifta for dette lenger, seier Jacobsen, som no arbeider for Grønn Hverdag.

– Det er ikkje rett at lokalsamfunn skal sitje att med børa etter slike bedrifter. Når bedrifta ikkje kan rydde opp etter seg, bør ein bruke statlege midlar til oppryddinga. Da ville truleg staten òg sjå at det trengst strengare reglar for industrien, seier Jacobsen.

– Det er ei skam at dette ikkje har blitt rydda opp i. Eg er veldig skuffa over at styresmaktene ikkje har avslutta denne saka på skikkeleg vis, seier Kurt Oddekalv, leiar i Miljøvernforbundet.

Med aksjonane sine i 2002 bidrog Oddekalv sterkt til å få skape merksemd om miljøkriminaliteten til Aluscan. Han var ikkje klar over at deponia etter selskapet framleis ligg i skogen på Raudsand.

– Da Økokrim tok saka, tenkte truleg SFT at jobben var gjort. Erfaringa mi er at tilsynet ikkje rører på seg før nokon melder dei til politiet. Om ingen bråkar om slike saker, blir det ikkje gjort noko, seier Oddekalv.

Ei avslutta sak

– Vi reknar Aluscan-saka som parkert og avslutta, seier Bente Sleire. Ho er senioringeniør i Klima- og forureiningsdirektoratet (KLIF), det tidlegare SFT, og har arbeidd over mange år med denne saka. Sleire meiner deponia som ligg att etter Aluscan i dag er tilfredsstillande sikra.

– Men da Økokrim tok ut tiltale mot Aluscan i 2002, var det blant anna fordi møllestøvet ikkje var lagra på lovleg vis. Kvifor meiner de deponiet er greitt no, når det ikkje var det i 2002?

– Aluscan vart politimeldt for fleire ting, blant anna for at dei ikkje hadde attvunne møllestøvet slik dei sa dei hadde, og for å ha sendt falske attvinningsbevis til opphavslandet. Sekkene låg òg lenger i Bergmesteren enn det som er tillate for eit mellomlager. No er avfallet i deponi der tiltak mot avrenning er kontrollerte og godkjende av oss.

– Eg var i Bergmesteren denne veka og såg inga oppsamling av avrenninga frå deponia – vatnet rann fritt frå avfallet og ut i terrenget?

– Bekkene skal vere avleidde og vatnet skal førast ned i den gamle gruva og reinsast før utslepp til sjø. For eit år sidan vart det gjort fleire nye mellombels tiltak, og vidare sikring vil bli gjort under avslutninga av deponiet, seier Sleire. Ho fortel at møllestøv i motsetnad til saltslagg ikkje er rekna som farleg avfall.

– Men i eit brev du sende til firmaet Alumox i 2005 står det: «Saltslagg og møllestøv er klassifisert som farlig avfall etter den europeiske avfallslisten.»

– Det er godt mogleg eg har skrive det, og at det var slik den gongen. I dag er det ikkje farleg avfall, så anten har eg skrive feil eller så er det endra.

Ikkje analysert

– Aluscan tok imot avfall frå heile Europa, og sekkene i Bergmesteren er ikkje merkte. Korleis kan de da vite kva dei inneheld?

– Det veit vi ut frå transportdokumenta frå da avfallet vart importert til Noreg. Vi har ikkje analysert det som ligg i Bergmesteren, vi kan ikkje analysere alt avfall som skal behandlast i Noreg. Men ein ser skilnad på møllestøv og saltslagg. Møllestøvet i sekkene er hovudsakleg aluminiumoksid, seier Sleire.

Men sjølv om Sleire meiner deponia etter Aluscan i prinsippet er forsvarleg sikra, må dei likevel avsluttast. Det er ikkje lenger lov å deponere saltslagg og møllestøv i Noreg, opplyser Sleire. Eit nytt selskap kalla Bergmesteren Raudsand AS har kjøpt det gamle gruveområdet med deponia frå staten.

– Selskapet har jobba med ein avslutningsplan for deponia, og det har teke tid å få den ferdig slik vi ønskjer han, seier Sleire. I mai varsla KLIF tvangsmulkt overfor Bergmesteren Raudsand AS fordi det tok lang tid med planen.

– Vi reknar med at vi får ein endeleg avslutningsplan innan 11. november, og at anleggsarbeidet kan starte på nyåret, seier Sleire. Ho fortel at møllestøvsekkene i Bergmesteren ikkje skal fjernast, men dekkjast til med masse.

Ikkje godt nok

Å berre grave over avfallet i Bergmesteren er ikkje godt nok, meiner Torbjørn Rausand, som bur nær det tidlegare Aluscan-anlegget. Han har følgd saka tett gjennom mange år og bygd opp eit arkiv over saksdokument og avisartiklar om Aluscan.

– Eg veit at KLIF er interessert i å dekkje over dette, men det er inga verkeleg løysing. Det einaste akseptable er å fjerne avfallet, seier Rausand.

– Ingen veit egentleg kva dei stoffa som er lagra i Bergmesteren, inneheld. Difor bør deponiet fjernast, ikkje liggje der på fjellet med avsig ut i fjorden. Tingvollfjorden er ureina nok som det er.

Nytt selskap, same stanken

I dei åra Aluscan dreiv verksemda si i Raudsand, var naboane i Raudsandbukta kring ein halv kilometer unna stadig plaga av stank frå anlegget. Da eit nytt selskap, Reox, starta opp att med attvinning av aluminium ved anlegget i 2007, byrja plagene på nytt. I haust starta nokre av innbyggjarane som bur nærast ein aksjon for å få Reox til gjere noko med utsleppa.

– Lukta her har vore heilt forferdeleg. Intensiteten varierer med produksjonen og vindretninga, men plagene har vore der nesten konstant når anlegget har vore i drift, seier Tor Viggo Nævra, som er talsmann for gruppa. Aksjonen tel ti medlemer, men Nævra veit at fleire innbyggjarar i Raudsandbukta er plaga.

– Det å sitje utandørs når lukta kjem for fullt, går ikkje an. På det verste har det ikkje eingong vore leveleg inne i huset, da er det berre å rømme heimanfrå.

Lite gehør

Reox er i drift fire dagar i veka. Anlegget har sidan 2008 vore eigd av det internasjonale storkonsernet Aleris. Nævra meiner det har vore nesten umogleg å få gehør frå selskapet når naboane har klaga på stanken.

– Det har truleg vore klaga på lukta mellom hundre og to hundre gonger til bedrifta sidan starten. Men leiinga ved Reox framstiller det som om dei berre har fått nokre få klager, og at problema kjem av einskilde uhell ved anlegget.

Drifta ved Reox fører til utslepp av mange ulike gassar. Den plagsame lukta kjem truleg frå ammoniakk og hydrogensulfid, men Nævra er uroa over kva andre stoff som kan vere i utsleppa. Mellom anna er det kjent at anlegget slepper ut arsen og nervegassen fosfin.

– Vi ønskjer at det blir gjort uavhengige målingar ikkje berre av ammoniakk og hydrogensulfid, men av eit breitt spekter av gassar. Folk her klagar både over kvalme og hovudverk på grunn av lukta, og vi kjenner oss ikkje trygge.

Aksjonsgruppa har hatt eit visst gjennomslag allereie. I september laga både lokalpressa og NRK saker om problema på Raudsand, og sidan da har luktplagene vore minimale, sjølv om Reox har vore i drift det meste av tida. Dessutan har KLIF no pålagt selskapet å måle og loggføre utslepp og ammoniakknivå i bustadområdet kontinuerleg i ein månad. Men Nævra er skeptisk til at betringa vil vare lenger enn kontrollmålingane.

– Ut frå den erfaringa vi har med Reox, reknar eg med at utsleppa kjem til å auke att så snart målingane er over.

– Ingen kommentar

Naboane og konsernet Aleris, eigaren av Reox, gjev svært ulike skildringar av utsleppa i Raudsand. I ei pressemelding frå Aleris 22. september i år blir ammoniakksleppa frå Reox kalla «sporadiske». Når Dag og Tid ringjer til Marianne von Bormann, direktør for Reox, blir vi ikkje klokare.

– Eg har ingen kommentar å gje. Aleris har skrive ei pressemelding om saka, det er alt eg kan seie, seier von Bormann.

– Men den pressemeldinga svarar slett ikkje på alle dei viktige spørsmåla i denne saka?

– Aleris er eit stort konsern, og eg har ikkje lov til å uttale meg.

– Men det er jo de som jobbar ved bedrifta på Raudsand som har best kunnskap til å svare på spørsmål om utsleppa dykkar?

– Uansett kan eg ikkje gje nokon kommentar. Eg kan ikkje gjere noko med dette, slik er praksisen til Aleris, seier von Bormann.

Alt ho kan bidra med, er å oppgje telefonnummeret til Mark Brookes, direktør for Aleris-konsernet, med kontor i Storbritannia. Dag og Tid har ringt fleire gonger til Brookes, utan å få svar.

Smak og behag

– Eg har inntrykk av at Aleris har teke problema til naboane på alvor. Men at det har vore nokre uheldige episodar, er det ikkje tvil om, seier Nasset-ordførar Rolf Jonas Hurlen.

– Naboane meiner det ikkje er snakk om uheldige episodar, men eit vedvarande luktplproblem når Reox er i drift?

– Det kan vel vere litt smak og behag. Men eg veit at innbyggjarane i Raudsandbukta opplever det som eit stort problem, og eg tvilar ikkje på framstillinga deira, seier Nasset-ordførar Hurlen.

Tips ein venn om denne nyheita.

Til:

Fra:

Raudsand

Reguleringsplan for Bergmesteren Raudsand Innsigelse

Presentasjon for KMD 11.12.2019
Gjemnes, Sunndal, Tingvoll, Averøy og Halså kommuner

Ingrid Waagen, Ordfører Tingvoll	Innholdet i vår konklusjon Innholdet i juridisk vurdering og konklusjonen
Knut Sjømæling, Ordfører Gjemnes	Kort historikk Raudsand • Rødsand gruver • Gjenvinningsindustri, Aluscan-skandalen • Manglende opprydding Grenseoverskridende tiltak i Gjemnes
Ståle Refstie, Ordfører Sunndal	Laksefjord og Drivavassdraget Miljømål for Tingvollfjorden Sjøfyllingen og forurensing
Ola Rognskog, Ordfører Halså	Nordmøre sett i en større sammenheng Risiko ved transport
Ingrid Rangønes, Ordfører Averøy	Orkide Nasjonale og regionale hensyn Sjøområdeplana (vedtatt 2018) /havbruk Reiseliv
Per Gunnar Løset, Avd. ing. Tingvoll	Gjennomgang av de viktigste feil og mangler • Planens avgrensning • Manglende avgrensning av fjellhaller • Sikkerhet ved Industriområdet • Rekkefølgebestemmelse mm

Konklusjon

- Raudsand er et uegnet sted for etablering av behandlingsanlegg og deponi for farlig avfall og delvis for ordinært avfall.
- Planen inneholder en rekke vesentlige feil og mangler og kan ikke vedtas slik den ligger i dag.
- **Vi ber Kommunal- og moderniseringsdepartementet ta innsigelsen til følge og ikke godkjenne reguleringsplan for Bergmesteren Raudsand.**

NOTAT

Til: Tingvoll Kommune
Fra: Advokatfirmaet Føyen Torkildsen AS
v/advokat Bård K. H. Berge og advokat Roar R. Lillebergen
Ansvarlig advokat: Bård K. H. Berge
Dato: 27. november 2019
Vår ref.: 510765

JURIDISK VURDERING AV FORSLAG TIL REGULERINGSPLAN FOR RAUDSAND

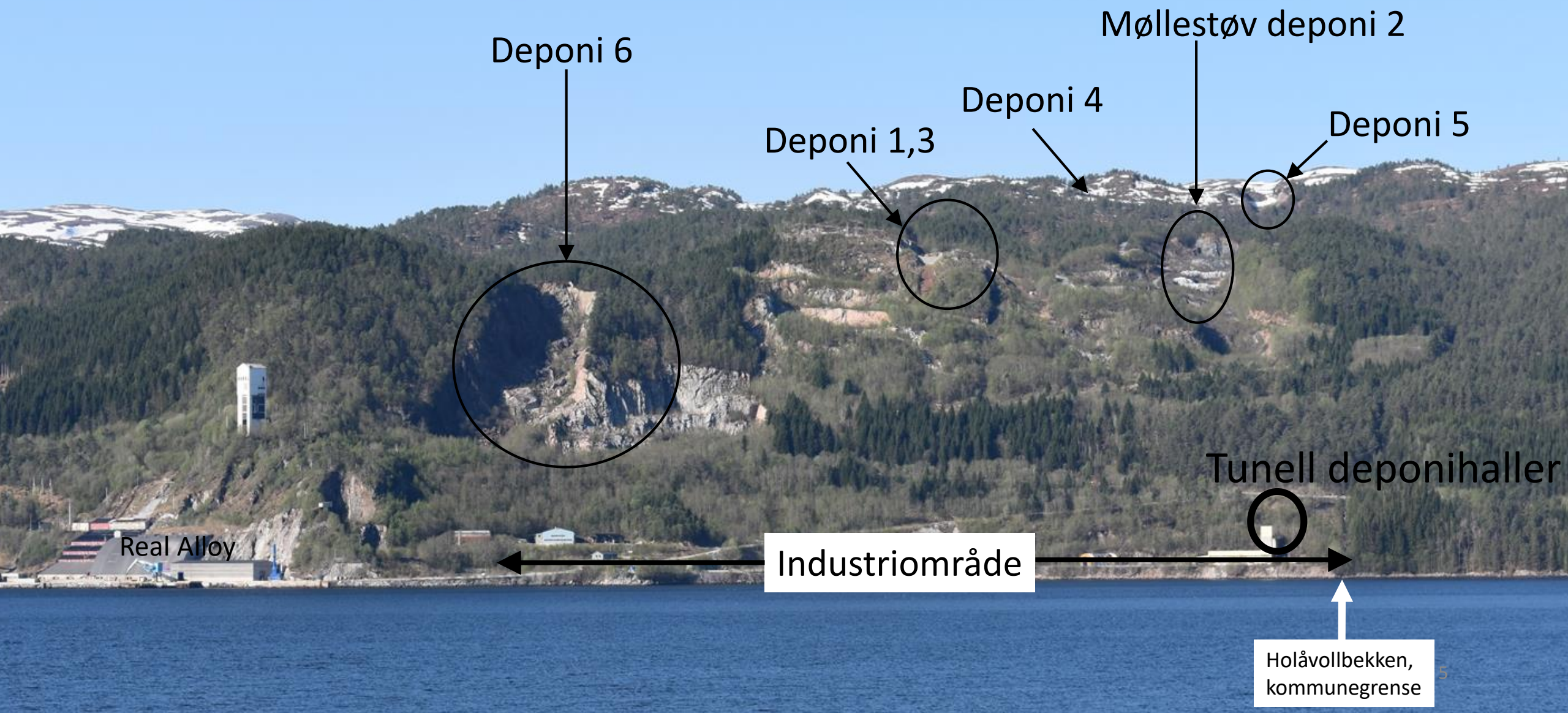
Juridisk vurdering Føyen Torkildsen AS:
«Vår konklusjon er at planforslaget ikke ivaretar formålet i plan- og bygningsloven § 1-1 andre ledd, og at planvedtaket vil være ugyldig, dersom reguleringsplanen vedtas uten endringer av bestemmelser og plankart.»

I denne forbindelse har Tingvoll kommune (TK) bedt Advokatfirmaet Føyen Torkildsen AS om å foreta en juridisk vurdering av Planforslaget.

Vår vurdering begrenser seg til utformingen av de rettslig bindende rammene i Planforslaget, det vil si plankartet og bestemmelsene, med utgangspunkt i de forutsetninger som fremgår av planbeskrivelsen.

Vår konklusjon er at planforslaget ikke ivaretar formålet i plan- og bygningsloven § 1-1 andre ledd, og at planvedtaket vil være ugyldig, dersom reguleringsplanen vedtas uten endringer av bestemmelser og plankart.

Raudsand sett fra
Honnhammaren i Tingvoll

Deponi 6

Møllestøv deponi 2

Deponi 4

Deponi 5

Deponi 1,3

Tunell deponihaller

Real Alloy

Industriområde

Holåvollbekken,
kommunegrense

5

Figur 4b - Ras ut i Sunndalsfjorden i 1980 – «Rødsand Gruber, Vestland fra dypet»

Figur 4b - Ra

Drives
av nød

Side 24 og 25

Halsa: Ønsker lærlinger

Side 14

Surnadal: Satt på sidelinja

Side 7

Sunnal: Får mer stønad

Side 4

DRIVA

Onsdag

Selskapslokalen
for store
og små
anledninger!
SANS
Lørdag 10.09.2023
18.00 - 22.00
www.sans.no

Kreves fjernet

Statens forurensningstilsyn krever opprydding av slaggposene i deponiet på Randsand. SFT er ikke redd for miljøskader, men ber firmaet Bergmesteren Randsand fjerne den visuelle forurensningen. Fjerningsdato er foreløpig satt til 1. september.

Side 2 og 3

Drives
av nvd

Halsa: Ønsker lærlinger

Surnadal: Satt på sidelinja

Sunnal: Får mer stønad

Side 14

Side 7

Side 4

DRIVA MØTTER: «Vi har et næringsliv som trenger gode transport-
dret. Vi har innbyggere som
trung trysse veg til skule og arbeid.
I tillegg mange år har kvaliteten
være for dårlig, og det handlar om
pergast.»

Side 24 og 25

Onsdag

DRIVA

Selskapslokaler
for store
og små
anledninger!
SANS
Lørdag 19. mai 1994
Side 24 og 25

Kreves fjernet

Statens forurensningstilsyn krever
oppryddning av slaggposene i de-
poniet på Randsand. SFT er ikke
redd for miljøskader, men ber fir-
maet Bergmesteren Randsand
fjerne den visuelle forurensningen.
Fjerningsdato er foreløpig satt til
1. september.

Side 2 og 3

Romsdals Budstikke

Tirsdag 9. mars 2004 | Uke 11 NR. 58 | Årgang 162 | www.r-b.no | Løssalg kr. 12,-

Sjefsskifte: Willy Simonsen er konstituert som Søndre Kåfjords etterfølger. side 5

Ny bane: i Vestnes/Va til kunstgr

– Den alvorligste miljøsak i Norge

Aluscan-saka i lagmannsretten

Den alvorligste forurensningssaken mot personer som noen domstol i Norge har hatt til behandling. Slik karakteriserte aktor, statsadvokat Hans Tore Øvsteland, saken mot Aluscan-toppene i Frostås. Aktor mener Aluscans forurensning av Tingvollfjorden nå er dokumentert atskillig mer alvorlig enn i tingretten i fjor. Dette tiltalepunktet gjelder utøvlig utslipp av tungmetaller og oksider.

Sjefer må i fengsel for miljøkrim

<FOR>EINAR HAAKAAS < /FOR>

OPPDATERT: 16 OKT 2011 03:24 | PUBLISERT: 06 NOV 2004 00:09

Høyesterett har dømt to bedriftsledere i Romsdal til 45 dagers ubetinget fengsel etter at flere tusen tonn med giftholdig vann ble sluppet rett ut i fjorden.

Romsdals Budstikke

TIMIER FRA KATASTROFE

Katastrofe da et gravetårn ved nå nedslutte med til i ghr. Fire timer før eksplosjonen. Kontoret, der folk fra flere fem timer etter eksplosjonen, er utstyrt med avfall som Aluscan Side 4, 5 og 6

Drives av nød

Halsa: Ønsker læringer

Surnadal: Satt på sidelinja

Sunddal: Får mer stønad

DRIVA MØTER: «Vi har et næringsliv som trenger gode transportlinjer. Vi har innbyggere som trenger trygge veier til skole og arbeid. I tillegg mange av oss har kvaliteter vi er stolte av, og det handler om å ta vare på dem»

Onsdag

DRIVA

Selskapslokalen for store og små anledninger! SANS

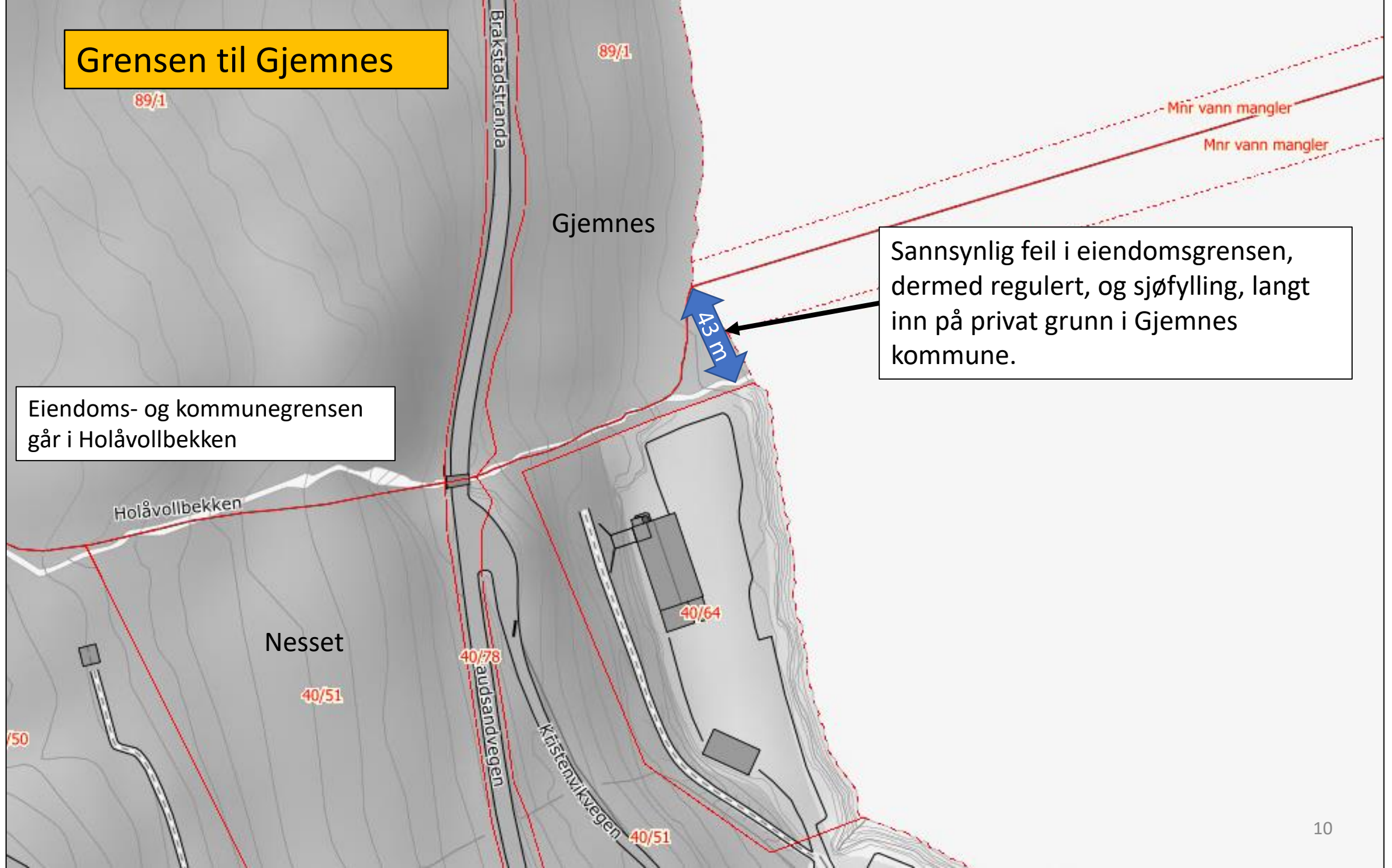
Kreves fjernet

Statens forurensningstilsyn krever opprydding av slagghøiene i deponiet på Randsund. SFT er ikke redd for miljøskader, men ber firmaet Bergmesteren Randsund fjerne den visuelle forurensningen. Fjerningsdato er foreløpig satt til 1. september.

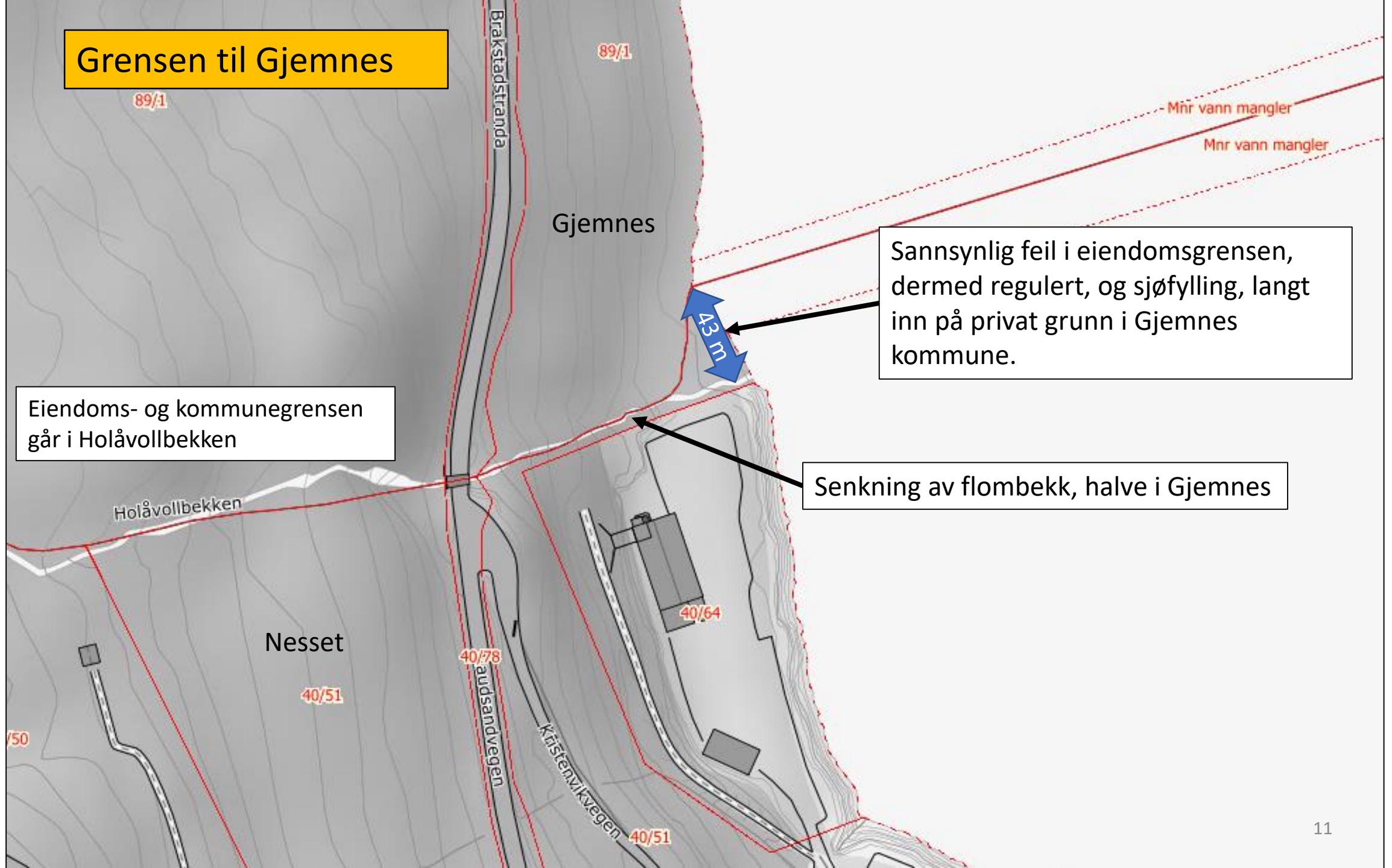
Side 2 og 3

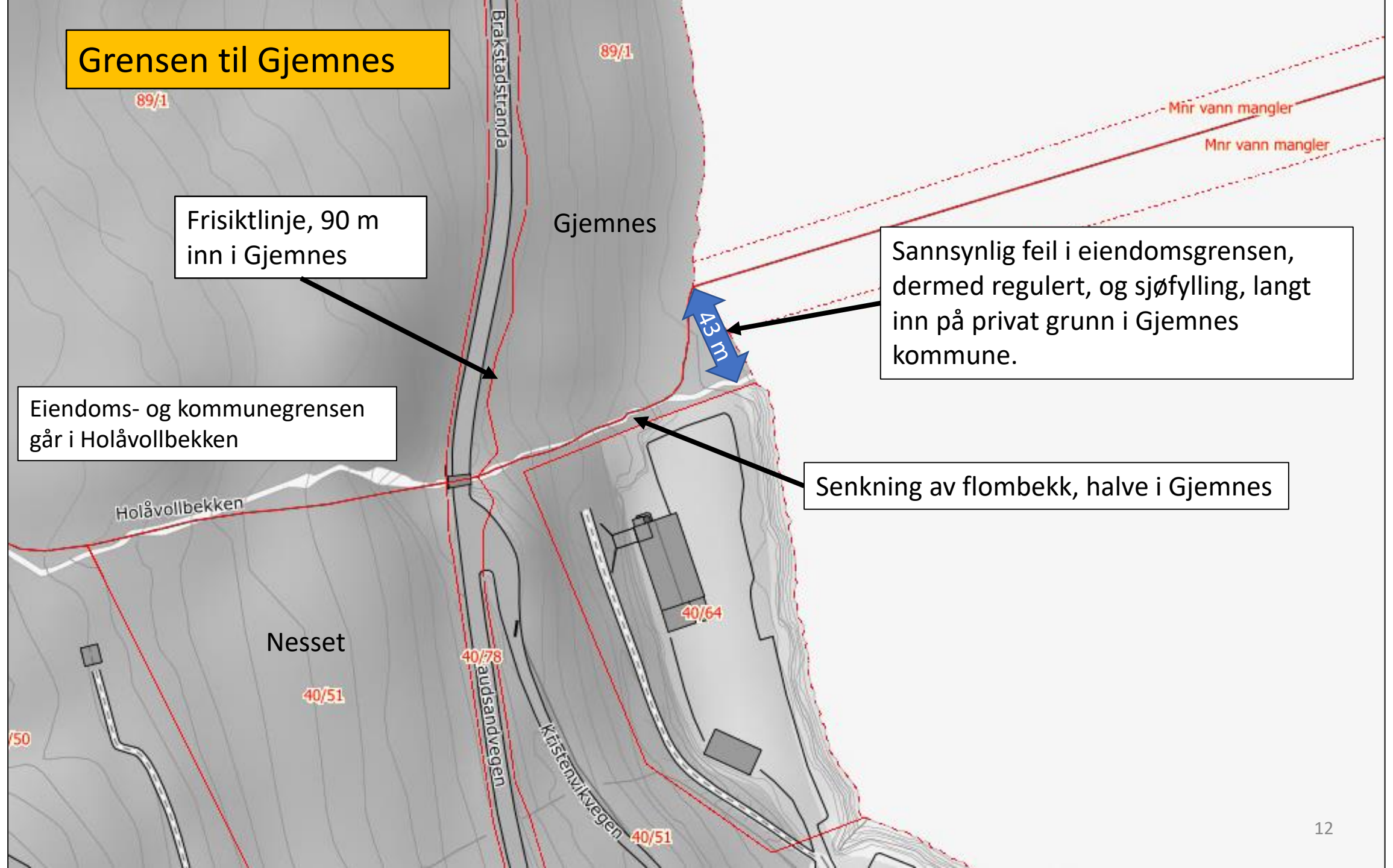
Grensen til Gjemnes

Grensen til Gjemnes

Grensen til Gjemnes

Grensen til Gjemnes

89/1

89/1

Brakstadstranda

Gjemnes

Frisiktlinje, 90 m
inn i Gje

Mnr vann mangler

Mnr vann mangler

Grensens feil i eiendomsgrensen,
med regulert, og sjøfylling, langt
på privat grunn i Gjemnes
mune.

Eiendoms- og kommune-
går i Holåvollbekken

**Nabokommunens regulering inn i
Gjemnes, samt forutsetningen om
inngrep i eiendom i Gjemnes er
ikke akseptabel og må fjernes fra
plan.**

Holåvollbekken

av flombekk, halve i Gjemnes

Nesset

40/51

40/64

40/78

audsandvegen

Kistenvikvegen

40/51

50

Ordfører Hurlen har fått med seg den heftige debatten som går rundt etablering av deponi for farleg avfall på Raudsand.

– Det er vel naturleg at ein slik debatt måtte komme. Men den er i stor grad styrt av kjensler og synsing, lite på fakta og realitetar, seier Hurlen
– og gjentek at han held fast på standpunktet om å støtte etablering av deponi for farleg avfall på Raudsand.

• Nesset kommunestyre skal til veka ta stilling til utlegging og høyringsrunde • Endeleg avgjerd til hausten

Deponisaka på dagsorden igjen

ORDFØRER: Rolf Jonas Hurlen (39) har ikkje endra syn når det gjeld etablering av deponi for farleg avfall på Raudsand.
FOTO: RICHARD NERGAARD

Kommunestyret i Nesset får igjen på bordet planen om deponi for farleg avfall på Raudsand. I denne rundten skal politikarane ta stilling til om planen skal ut på høyring.

NESSET: – Ja, planen er at saka skal opp i kommunestyret 22. mars, seier ordfører Rolf Jonas

handlar om å få dette ut på høyring, og det ikkje er størst. Men å samle alle trådar etter høyringa vil kunne bli ein omfattande jobb, seier Hurlen.

Han forventar at det vil komme saklege og fagleg basert innlegg i kommunestyret, og at det vert gjort vedtak om at saka vert lagt ut for høyring.

– Gitt motstanden som er flugga, vil det kunne sjå ut som at saka vert stoppa allereie i dette møtet?

**Sundalsfjorden,
Nasjonal laksefjord**

Driva er ei av Norges beste sjøaureelver.
Elva har vært ei av Norges beste
lakseelver og arbeidet med å friskmelde
laksestammen pågår.

Driva er ei av Norges beste sjøaureelver.
Elva har vært ei av Norges beste
lakseelver og arbeidet med å friskmelde
laksestammen pågår.

FOTO: ALEKSANDER BÅTNES / NRK

Driva er ei av Norges beste sjøaureelver.
Elva har vært ei av Norges beste
lakseelver og arbeidet med å friskmelde
laksestammen pågår.

Kilenotfiske etter laks foregår utover i Sunndals-, Tingvollfjorden

Vassområde **Søre Nordmøre**

Søre Nordmøre vassområde - høringsuttale til Reguleringsplan for deponi på Raudsand

Søre Nordmøre vassområde er sterkt imot etablering av massedeponi på Raudsand. Planene vil komme i konflikt med miljømål i regional vannforvaltningsplan. Etablering vil true eksisterende og kommende arbeidsplasser innen havbruksnæringen i fjorden og reiselivssatsinga i området. Det samfunnsøkonomiske grunnlaget for å tillate etablering av deponiet er derfor ikke tilstede.

Fylling av 3,4 mill m3 stein i sterkt forurenset fjord

ABYSS SUBSEA AS

Document title: Inspeksjonsrapport Bergmesteren Raudsand

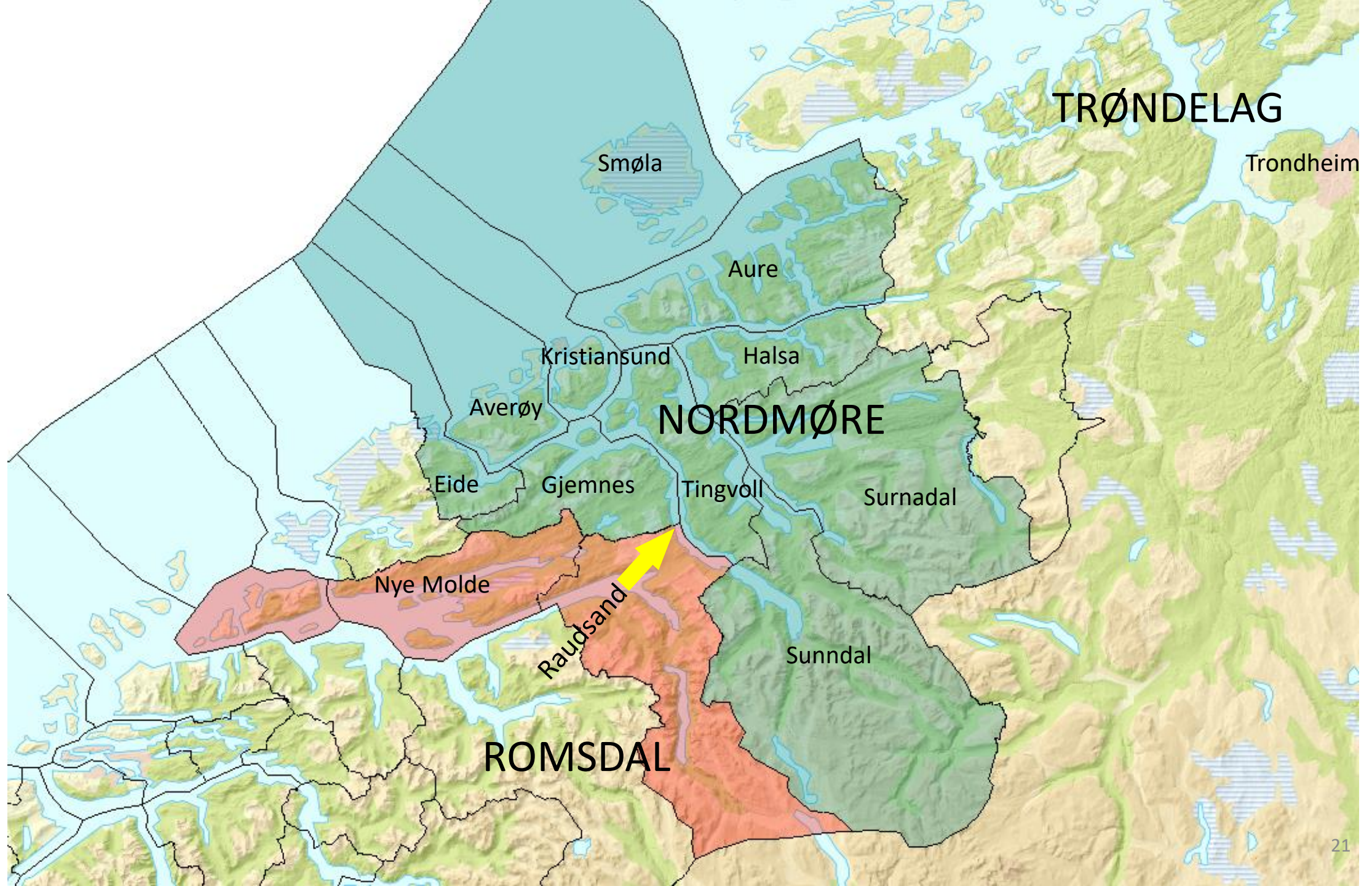
3.2.37 Bilde 27

«3 ROV INSPEKSJON RAUDSAND

Etter bunnkartleggingen ble det klart at området ikke inneholder veldig mange punkter av interesse. Det som er av løsmasse, steiner etc. ser ut til å være dumpet fra land og er å finne i varierende mengder helt ned til ca. 30m dybde. Videre utover er terrenget relativt flatt med bratt skråning nedover mot bunn av fjord.

Hele bunnen ser ut til å være dekket av fint melaktig støv/slam. Det er ikke mulig å fastslå hverken mengde eller dybde av støvet/slammet. Det ble forsøkt filmet med ROV fra land og utover/nedover mot bunn av fjord. Her måtte vi gi oss på ca. 175m dybde pga forholdene. **De lille forstyrrelsene ROV gjorde på bunn nedover skråningen utløste gjentatte skred av støv/slam som gjorde det umulig å se.»**

Transport

Foto: Øystein Orset

CSL Trimnes på grunn ved Sklinna Fyr, juli 2011

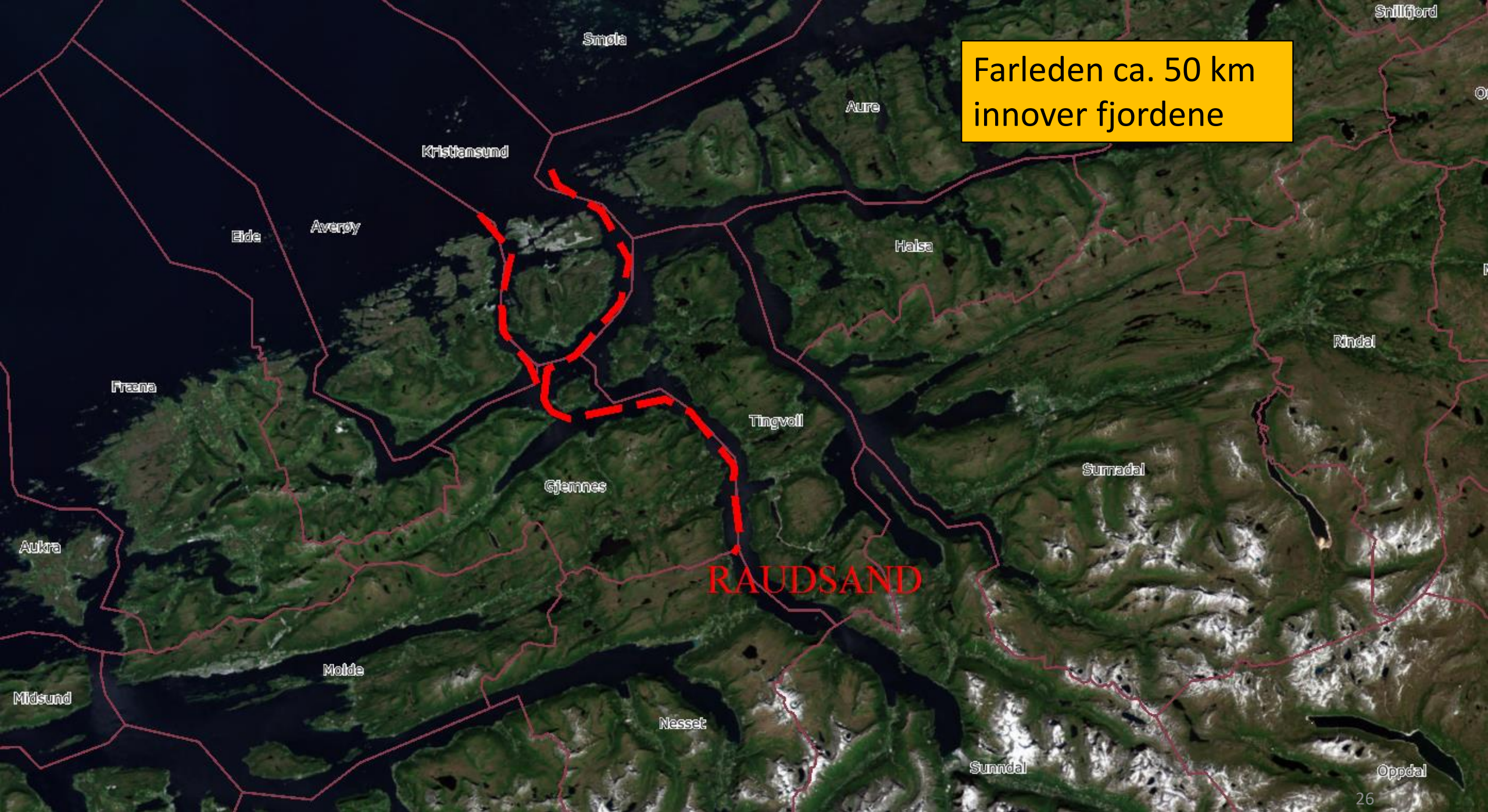
Foto: Redningsselskapet,
www.flickr.com

stein Orset

Årsundøya i Tingvoll,
6. oktober 2008

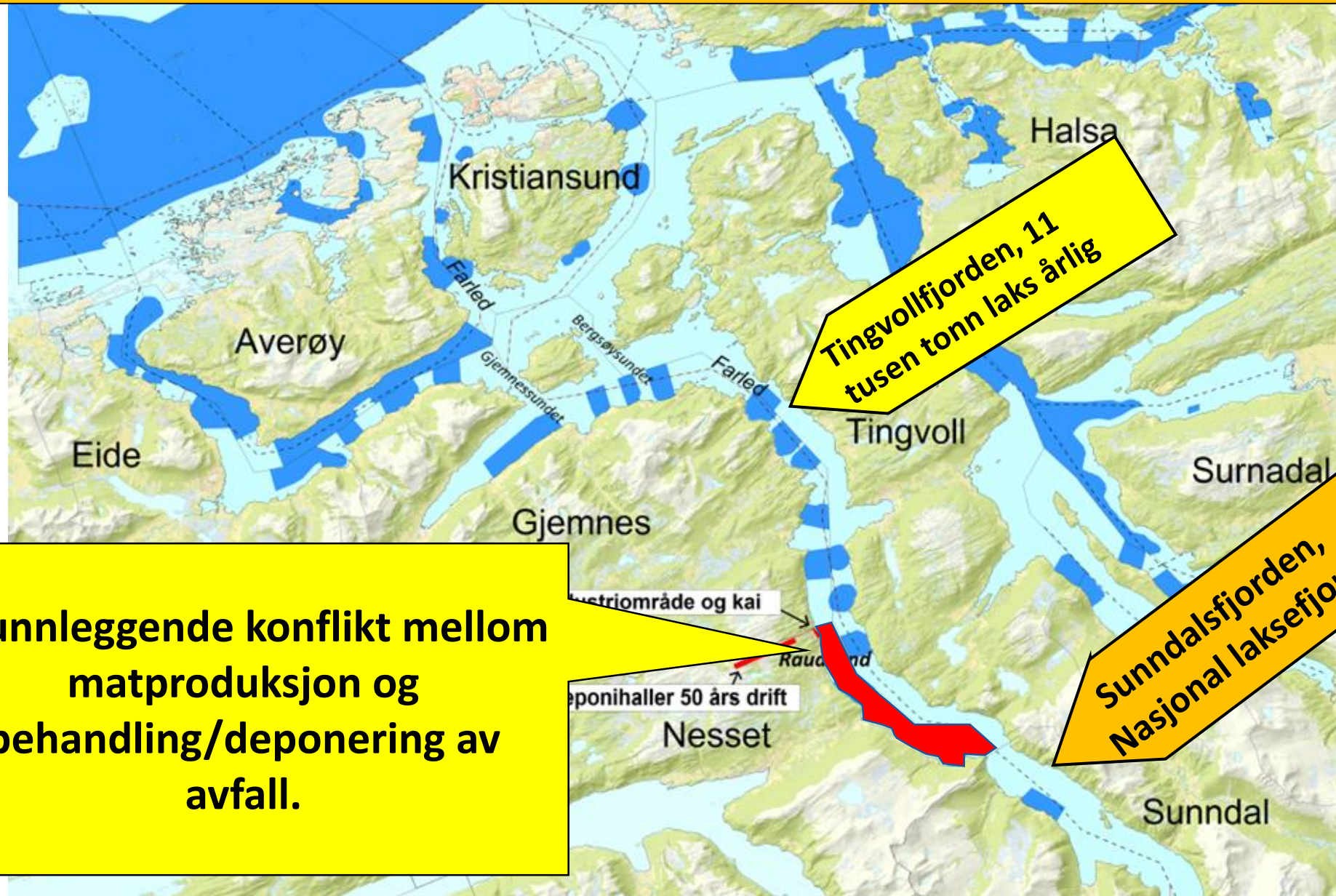

Farleden ca. 50 km
innover fjordene

RAUDSAND

Interkommunal kommunedelplan for sjøområdene på Nordmøre,
vedtatt i 10 av 11 kommuner

Tingvollfjorden, 11
tusen tonn laks årlig

Sundalsfjorden,
Nasjonal laksefjord

Grunnleggende konflikt mellom
matproduksjon og
behandling/deponering av
avfall.

Her er vi:
Tidens Krav
holder til i
Nedre
Enggata 6 i
Kristiansund.

NYHETSTIPS
06501
redaksjonen@tk.no
SMS til 2005 med kodeord tktips
Sentralbord: 71 57 00 00

Tidens Krav ønsker å rette seg etter regler for god pressetikk slik disse beskrives i Vær Varson-plakaten. Den som mener seg rammet av urettmessig medieomtale, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Det er også mulig å reise klage for Pressens Faglige Utvalg: Telefon 22 40 50 44, E-post: pfu@presse.no Post: Boks 46, Sentrum, 0101 Oslo

ALBUM: Hilde Nordbakken er vokalist det kristiansandsbaserte studiobandet Gode høns. 21. november ga de ut sitt første album.
FOTO: WIGDIS WOLLAN

Gir ut album med barnesanger

Hilde Nordbakken fra Smøla står i spissen når det kristiansandsbaserte studiobandet Gode høns gir ut album.

PÅL SUNDØY
pal.sundoy@tk.no

Smølværingen er kjent fra samarbeid med Dance With A Stranger, Tommy Kjørberg og

Lars Lillo Stenberg. Mest synlig som «kondansen». I 2014 kom hun med sitt debutalbum. I 2019 er hun med i front når studiobandet Gode høns gir ut album.

Albumet heter «Kvifor blunker stjernene», med tekster skrevet av Ingvar Moe, Jan-Magnus Bruheim, Ragnar Howland, Rune Belsvik og Per Olav Kaldestad.

Albumet springer ut fra Abup Road Records - det første sykehusdrivne plateselskapet i Norge, stiftet i 2014. Det er Avdeling for barn og unges psykiske helse (Abup) ved Sørlandet sykehus HF, Kristiansand, som driver plateselskapet og Abup Road Studio.

Dette medie plateselskapet selven pressetelling. Nordbakken har med seg Pål

Rake på Vokal. Rake er blant annet kjent fra programmet The Voice på TV2, der han nådd fram til finalen med Espen Linn som mentor.

Musikerna er håndplukket til prosjektet og er knyttet til de anerkjente famlignad ved Institutt for rytmisk musikk ved Universitetet i Agder (UIA) og Årsgarskolen, skriver plateselskapet i pressemeldingen.

Massive protester til Monica Mæland hjalp ikke

Ja til landbasert oppd rettsanlegg

KLAR TALE:Kommuneminister Monica Mæland - her fotografert under et besøk på Averøy i september - har gitt grønt lys for et stort landbasert oppdrettsanlegg mellom Øksenvågen og Stavneset fyr.

Protester, advarsler og innsigelser til tross: Statsråd Monica Mæland sier ja til et stort landbasert fiskeoppdrett på Tofta i Averøy ikke langt fra Stavneset fyr.

JAN ARVE ØDEGÅRD
jan.arve.odegard@tk.no

Vedtaket innebærer at den omstridte reguleringsplana for området blir godkjent i samsvar med tidligere vedtak i Averøy kommunestyre. Averøy Seafood kan dermed gå videre med planene om et oppdrettsanlegg, melder Kommunal- og moderniseringsdepartementet i en pressemelding torsdag.

Eg har forståing for innvendingane som er fremja
MONICA MÆLAND
Kommuneminister

- Eg har lagt avgjerande vekt på å leggje til rette for viktig lokal næringsutvikling, samfundens som det blir gjort tiltak for å redusere dei negative verknadene for naboar og miljø, seier kommunal- og moderniseringsminister Monica Mæland i pressemeldinga.

Det var Fylkesmannen i Møre og Romsdal som fremmet innsigelse mot reguleringsplana. Dette på grunn av hensynet til landskap og friluftsliv i strandsona. Anlegget vil dessuten komme i nærheten av turområdet ut mot Stavneset fyr, og flere lokale interessegrupper og naboar har vært negative til planene, erkjenner det i pressemeldingen.

Må tåles av friluftslivet

- Eg har forståing for innvendingane som er fremja. Eg meiner likevel at verknaden på landskapet og konsekvensane for friluftslivet er akseptable, mellom anna ved at hovudtilkomsten ut til fyrst ikkje vil bli rørt, uttaler Mæland.

I pressemeldingen opplyses at det ligger flere boliger nær planområdet. Det skal derfor utarbeides en plan for anleggsarbeidet som tar hensyn til naboene. Departementet legger til grunn at kommunen følger opp dette i det videre arbeidet slik at utlempene for naboer blir minst mulig.

Arbeidsplasser vekstlagt

Det opplyses også at tiltaket skal behandles videre etter akvakulturloven og forurensningsloven, uten at det forklarer nærmere hva dette innebærer.

Søknad om tillatelse til akvakultur av laks på land skal samlet areal på nesten 700 de-

KLART FOR OPPDRETET: Det er her mellom Øksenvågen og Stavneset fyr et det ligger et område på knapt 700 dekar som nå skal bli til et landbasert oppdrettsanlegg.

FOTO: JAN ARVE ØDEGÅRD

det området anlegget er planlagt lokalisert, i dette tilfellet av Møre og Romsdal fylkeskommune.

I avgjørelsen som kommunen nå mottar i brev form, står det bl.a. at det er lagt avgjerande vekt på kommunens ønsket om arbeidsplasser og styrking av det lokale næringslivet.

Samtidig er virkningen på landskapet og konsekvensene for friluftslivet vurdert som akseptable.

Reguleringsplana som nå er godkjent, legger beslag på et samlet areal på nesten 700 de-

kar både på land og i det nærliggende sjøområdet.

Kommunen har hele tiden forfektet at nærings- og samfunnsinteressene må veie tyngre enn hensynet til natur, landskap og friluftsliv.

En politisk avgjørelse
Fylkesmannen mener bl.a. at det er stor usikkerhet rundt et pilotprosjekt som dette på Tofta, og peker på at eventuell gjenbruk av området hvis prosjektet ikke realiseres, vil gi store utfordringer. Annen lokalisering der samfunns- og miljøinteresser ikke er så sterke, er blitt anbefalt.

Monica Mæland har gjennom sin avgjørelse også sett bort fra at både Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet har gitt henne faglige råd om å stoppe prosjektet.

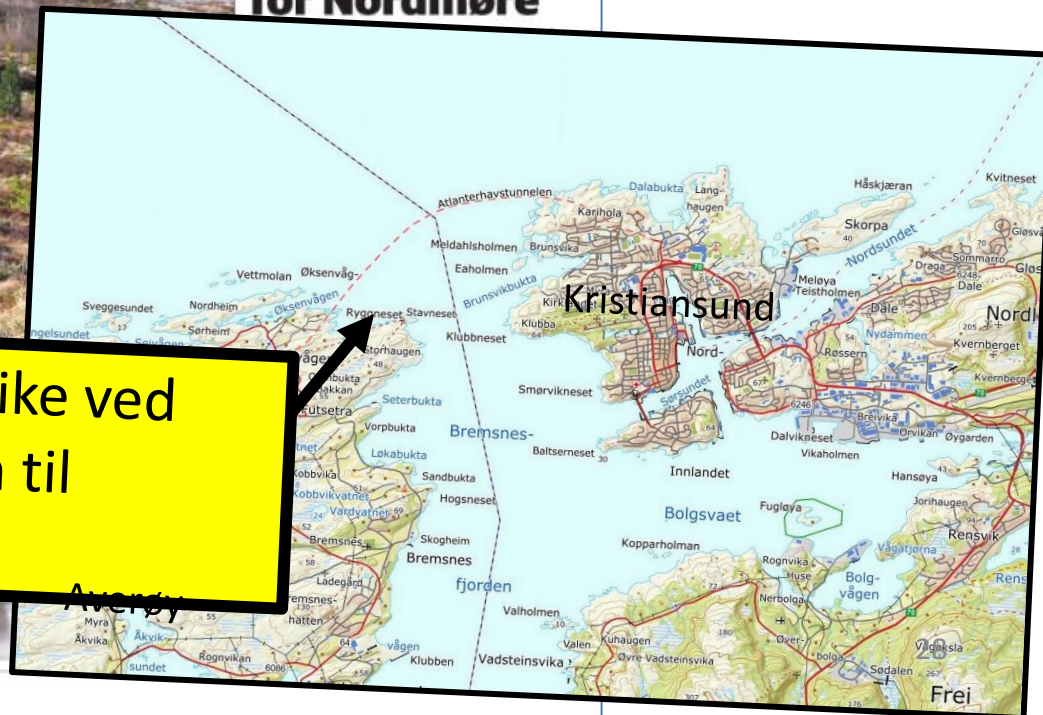
Det har helt siden kommunal- og moderniseringsdepartementet gjennomførte et møte og en befaring i området sammen med berørte parter 28. mars i år, vært klart at det i denne saken ville bli tatt en politisk avgjørelse. Det er det som nå har skjedd.

FRA VENSTRE: Ivar Aue, Jan Steinar Engell, Johansen, Odd Sigbjørn Tveit, Rolf Rønne, Håkon Østvik og Vette Wang Solheim

- Dette er stort for Nordmøre

Stavneset, like ved innseilingen til Raudsand

Atlanterhavsvegen har blitt et fyrtårn i
reiselivssatsingen på Nordmøre

Topptureldorado.
Dronningkrona i Sunndal, 1816 moh med
utsikt utover Sunndalsfjorden mot Raudsand.

rtårn i

Foto: Turjenter.no

Overordnet plan ?

Harald Storvik:

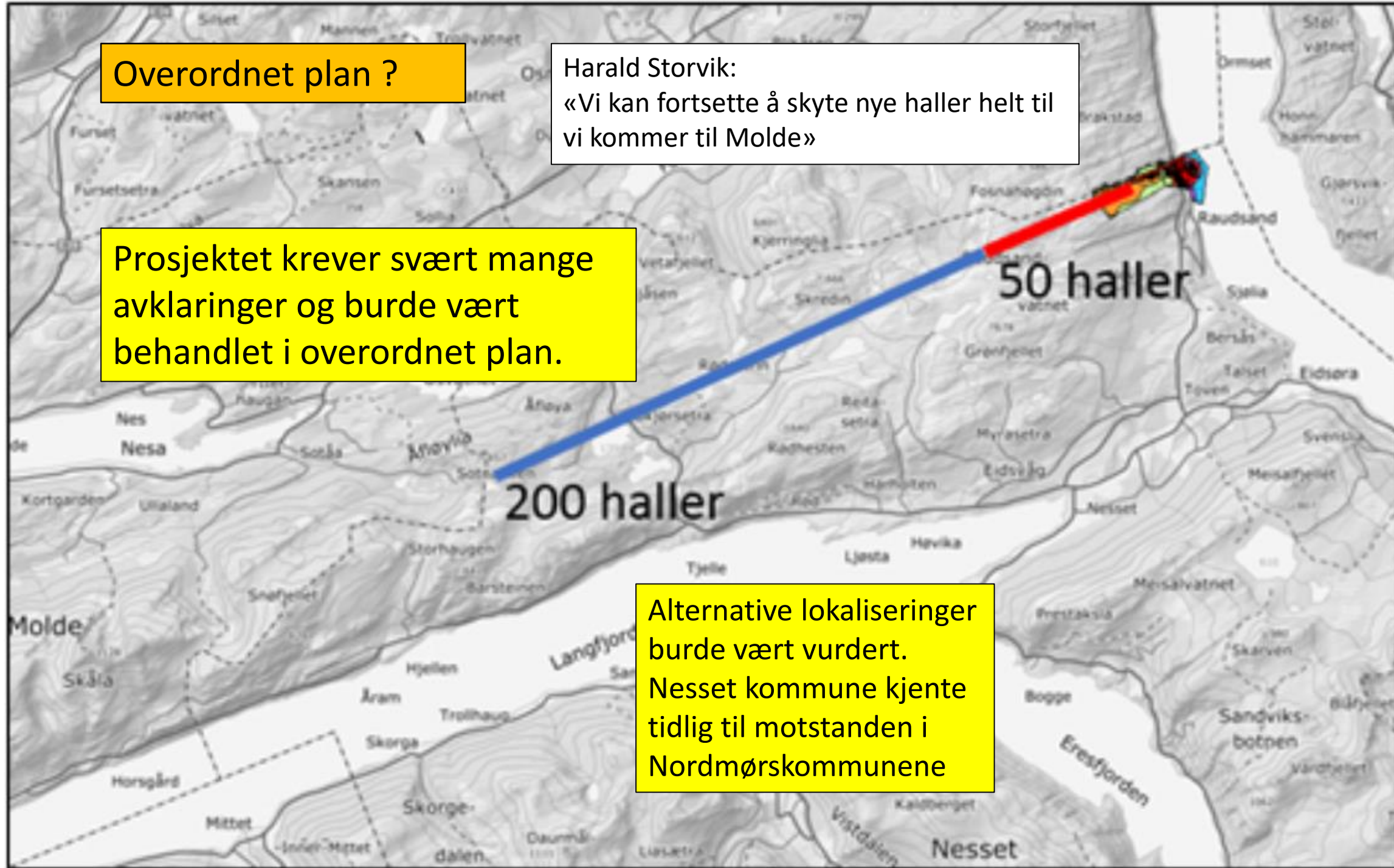
«Vi kan fortsette å skyte nye haller helt til vi kommer til Molde»

Prosjektet krever svært mange avklaringer og burde vært behandlet i overordnet plan.

200 haller

50 haller

Alternative lokaliseringer burde vært vurdert. Nesset kommune kjente tidlig til motstanden i Nordmørskommunene

Fra juridisk vurdering:

«4. KONKLUSJON

Ovenstående vurdering viser at det ikke er gitt rettslig bindende føringer i Planforslaget som ivaretar forutsetningene for det tiltak som er konsekvensutredet. **Reguleringsplanforslaget åpner følgelig for tiltak med større, og potensielt andre, konsekvenser enn de som er avdekket i konsekvensutredningen og som er vurdert i planprosessen.**

Reguleringsplanen vil ikke være et egnet styringsverktøy for samordning mellom de ulike sektor myndigheters vurdering av tiltak i området, og man risikerer derfor at det **helhetlige perspektivet ikke blir ivaretatt** og at ansvaret for forutsetningene for reguleringsplanen blir pulverisert mellom sektormyndighetene.»

Et konkret eksempel på dette er Miljødirektoratet som allerede har gitt tillatelse til deponi 2. Reguleringsplanen har ingen føringer for volum, høyder eller utbredelse innenfor reguleringsformålet og det er nå i praksis Miljødirektoratet som har tatt (eller ikke tatt) stilling til selve terrenginngrepet, landskapsvirkninger og estetikk, jf. vurderinger etter pbl.

Et annet problem som oppstår er at naboene ikke er varslet om vedtaket fordi det sannsynligvis ikke er nødvendig etter sektorloven.

Miljødirektoratet er etter vårt syn med på å undergrave reguleringsplanen ved å gi tillatelser uten at det finnes en godkjent plan. Siste eksempel på det er tillatelsene fra Miljødirektoratet til deponi 2 og til mottak og sortering av bunnaske. Tingvoll kommune påklaget disse to vedtakene, men klagen ble avvist fordi Tingvoll ikke er part i saken eller ikke har rettslig klageinteresse i saken. Det samme vil dermed kunne skje med alle de andre søknadene etter forurensningsloven, og det er da kun gjennom behandling av reguleringsplanen nabokommunen kan komme til orde. Derfor blir det alvorlig når viktige spørsmål ikke avgjøres i plan, men overlates til sektorloven.

Illustrasjon utbredelse fjellhaller og planområdet

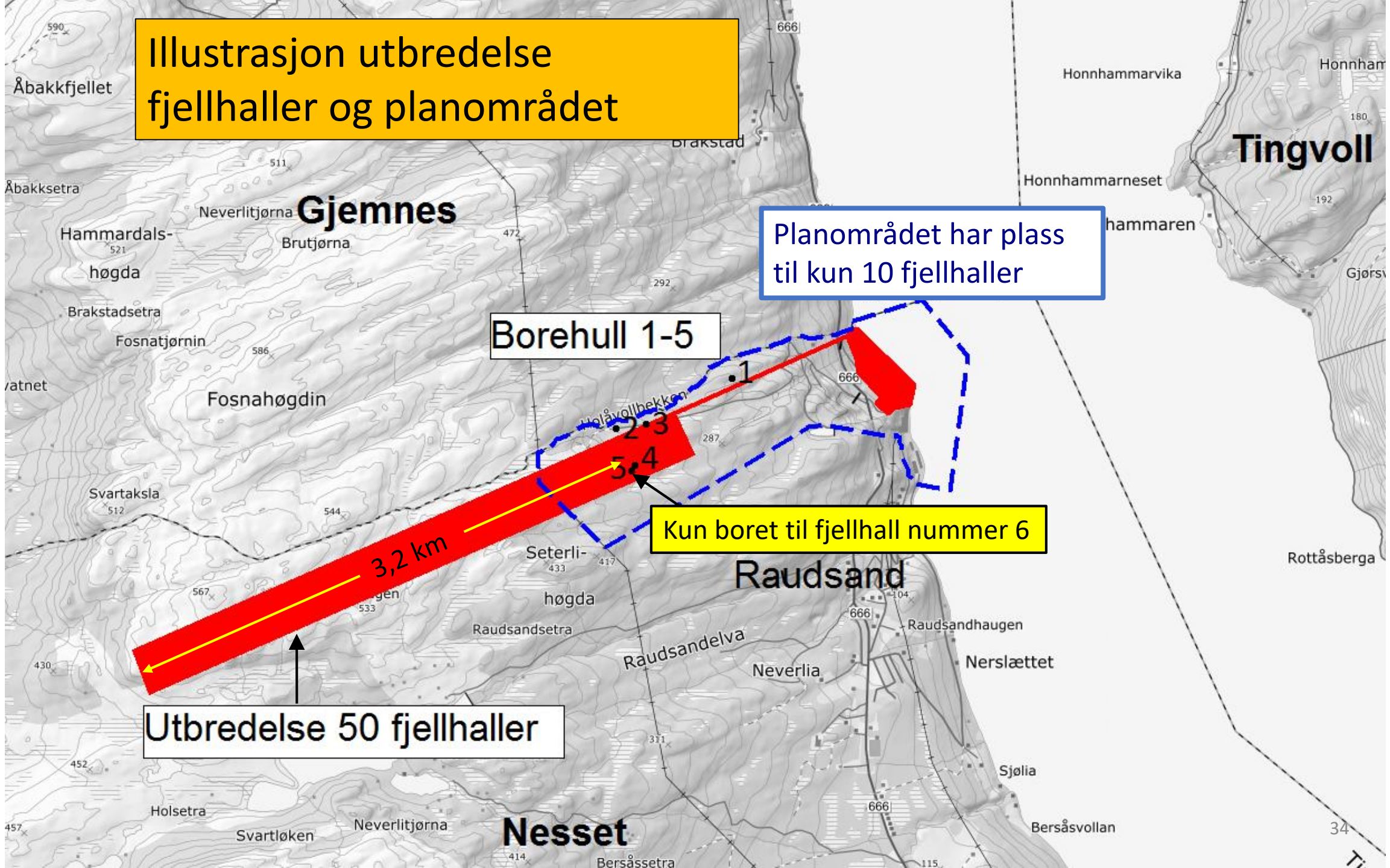
Planområdet har plass til kun 10 fjellhaller

Borehull 1-5

Kun boret til fjellhall nummer 6

Utbredelse 50 fjellhaller

3,2 km

Illustrasjon utbredelse fjellhaller og planområdet

Planområdet har plass til kun 10 fjellhaller

Anleggsperioden (alle anlegg) er angitt til 2018 – 2050, mens **driftsperioden for farlig avfall er i perioden 2022 – 2100** (45 arbeidsplasser), KU og planbeskrivelsen.

Kun boret til fjellhall nummer 6

Utbredelse 50 fjellhaller

3,2 km

Raudsand

Neset

Tingvoll

Illustrasjon utbredelse
fjellhaller og planområdet

Ikke samsvar mellom
KU/planbeskrivelse og
plankart

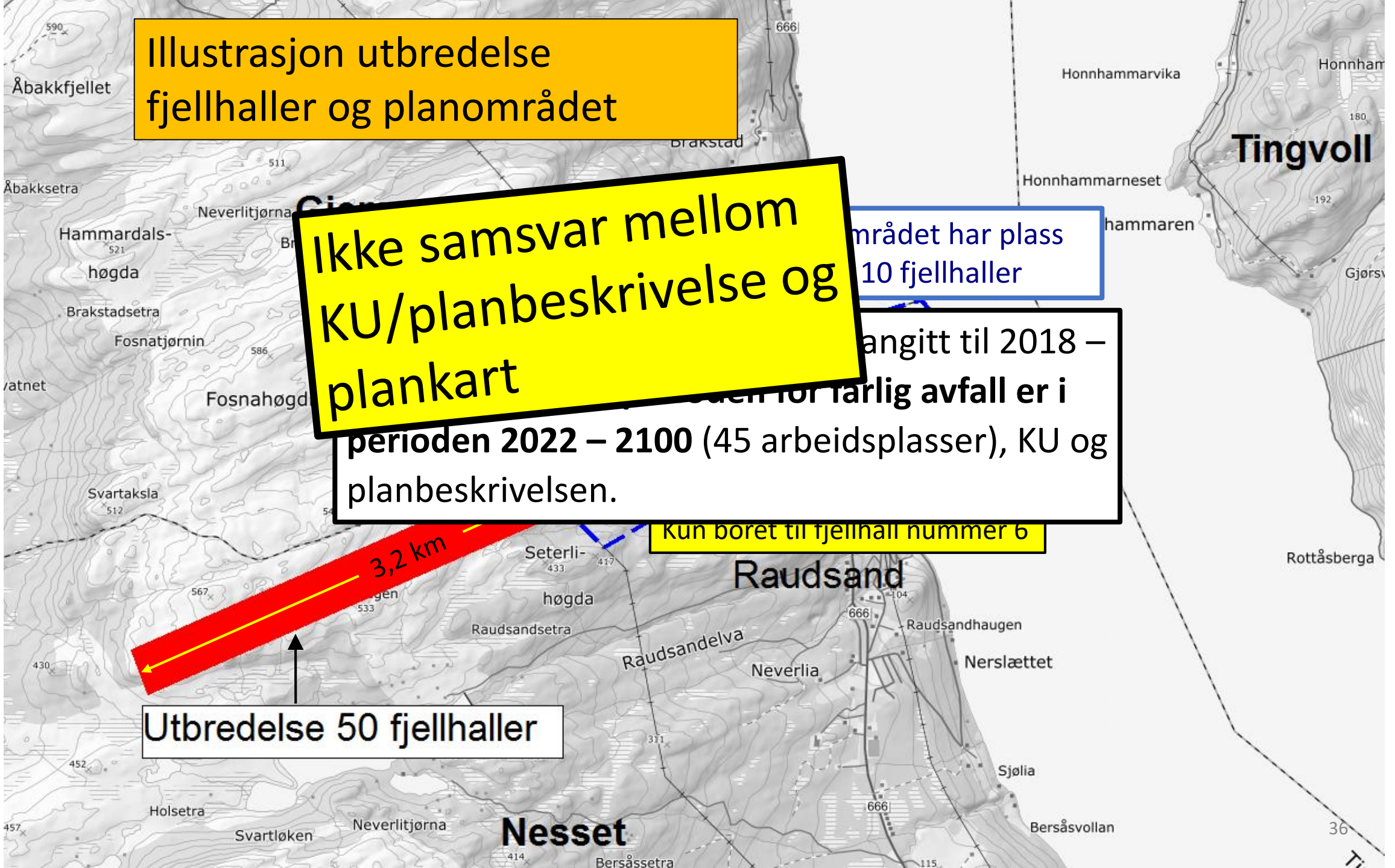
området har plass
10 fjellhaller

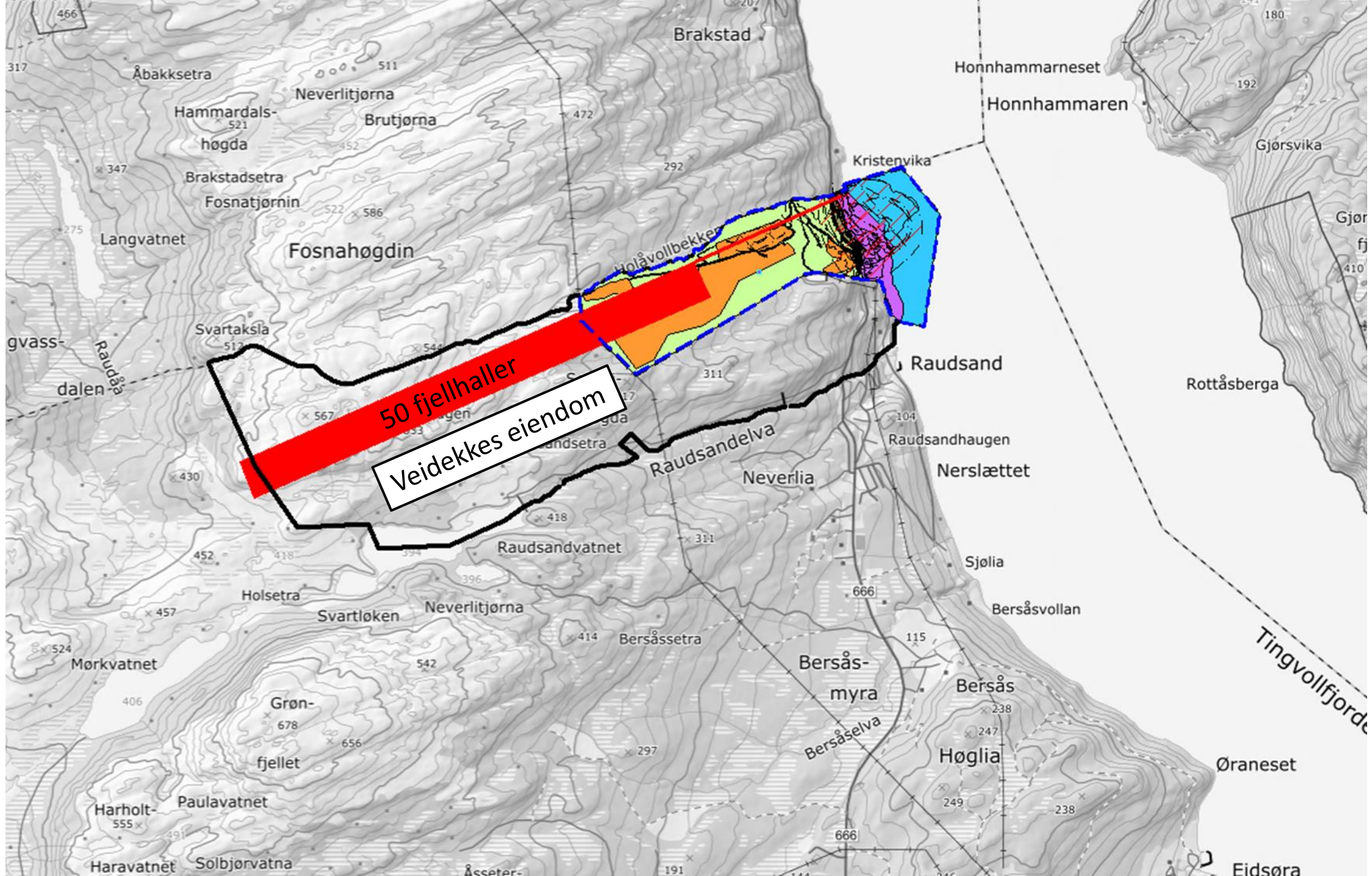
angitt til 2018 –
perioden 2022 – 2100 (45 arbeidsplasser), KU og
planbeskrivelsen.

Kun boret til fjellhall nummer 6

3,2 km

Utbredelse 50 fjellhaller

Plassering av deponiene

Deponi 2,
1,5 mill m3, gitt utslipp,
reparasjon av terrengsår,
disp. fra dobbel bunntetting

Deponi 6,
Gjenfylling av rasområde
v/fv666 rene masser

Deponi 5,
«Bergmester Høyfjell»
0,25 mill m3, reparasjon
terrengsår

Deponi 2

Deponi 1

Pukkverk

Deponi 3

Deponi 1,
Avsluttet

Administrasjons-
og forskningsby

Deponi 3,
0,11 mill m3, reparasjon
terrengsår rasområde, «De
ikke kunne etableres bunn-
eller sidetetningsløsninger»

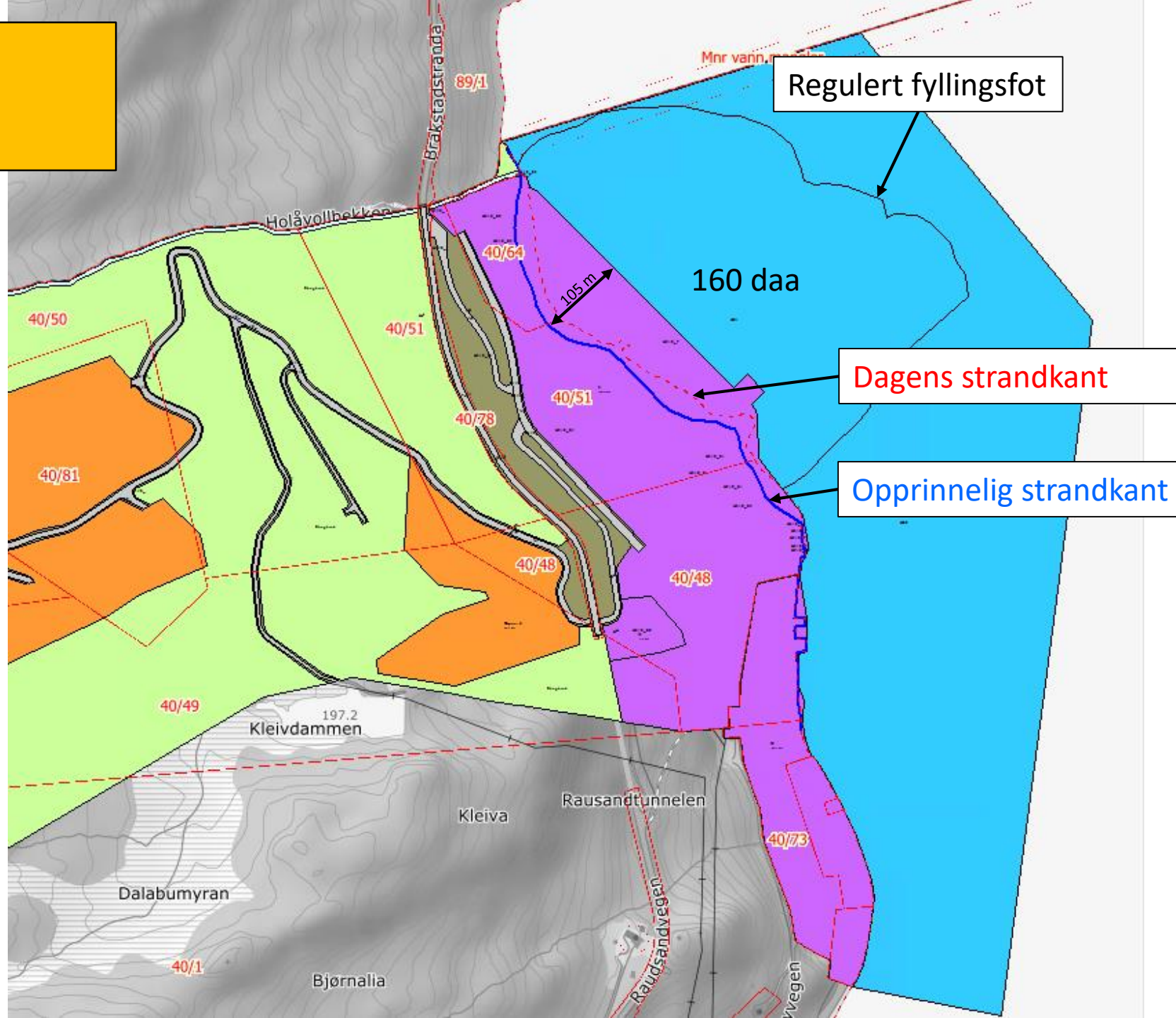
Kun tetting i deponi 2, 3 og
6 kan ha positiv betydning
for «gamle synder» på
Raudsand

Deponi 4,
3,9 mill m3 i jomfruelig terreng,
over deponihallene

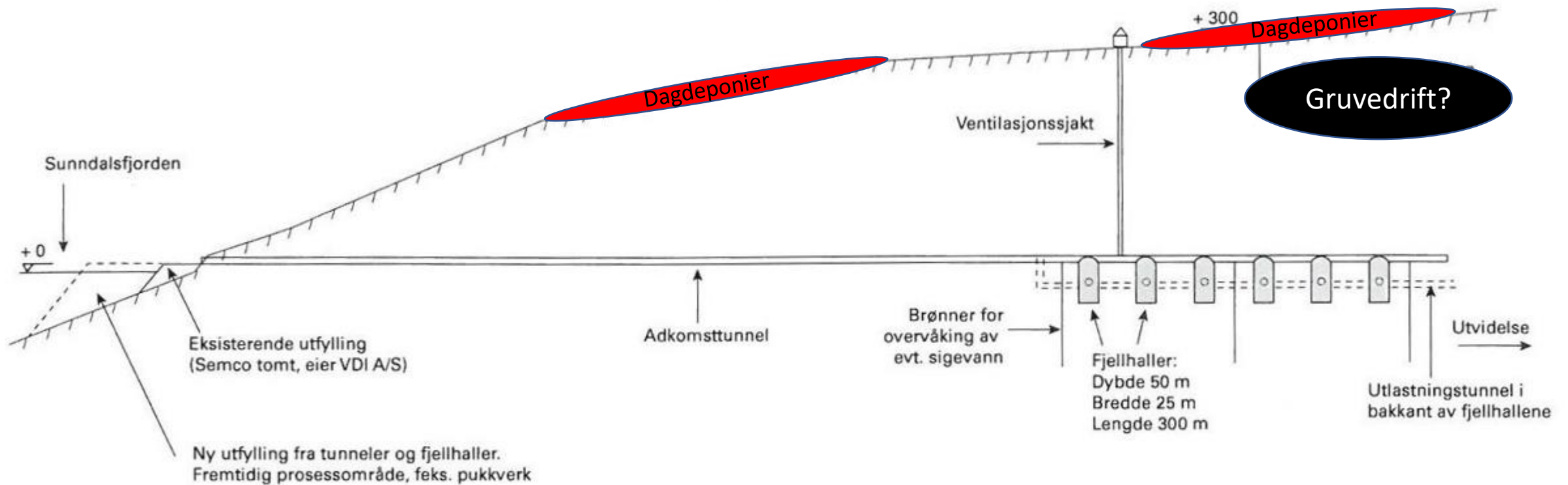
Del 2 Deponihaller farlig avfall,
10 haller, 3,75 mill m3

Deponi 5

Sjøfylling

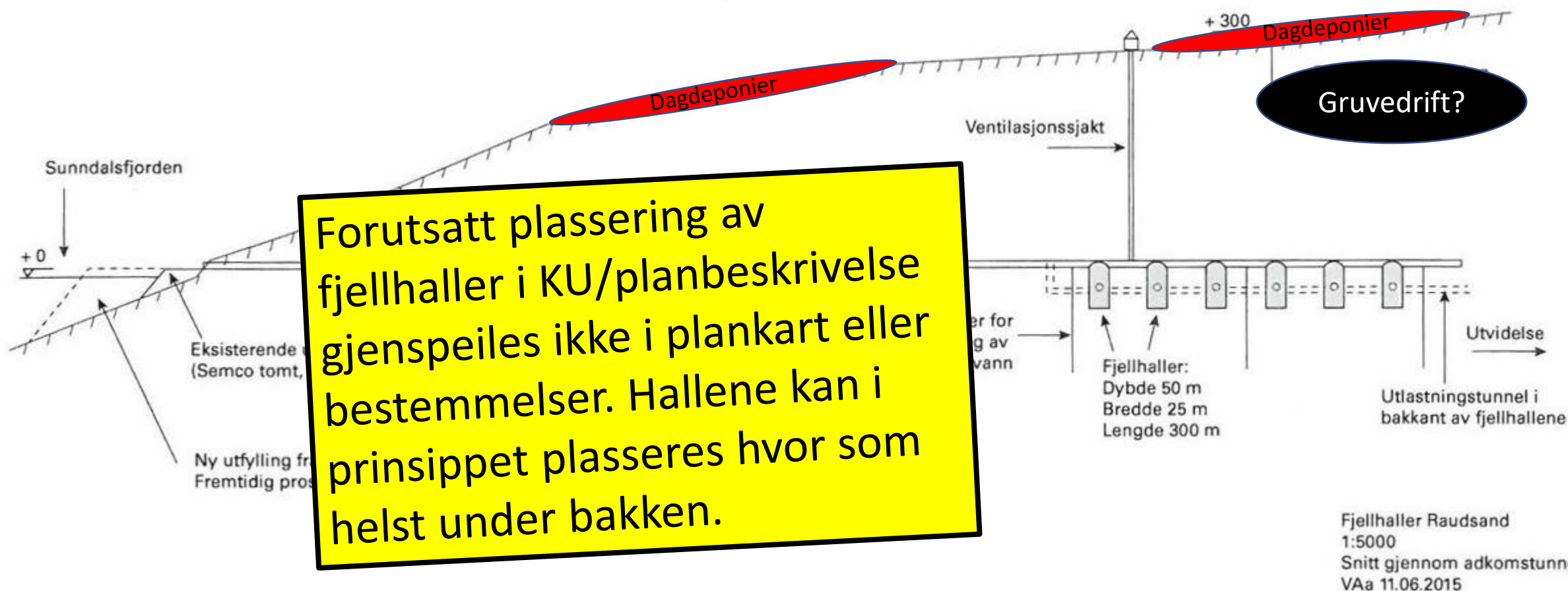

Fjellhaller

Fjellhaller Raudsand
1:5000
Snitt gjennom adkomsttunnel
VAa 11.06.2015

Fjellhaller

Gjemnes

utjørna

Honnha

Planområdet

Borehull 1-5

din

Molåvollbekken

Kun boret til fjellhall nummer 6

Raudsand

Seterli-

høgda

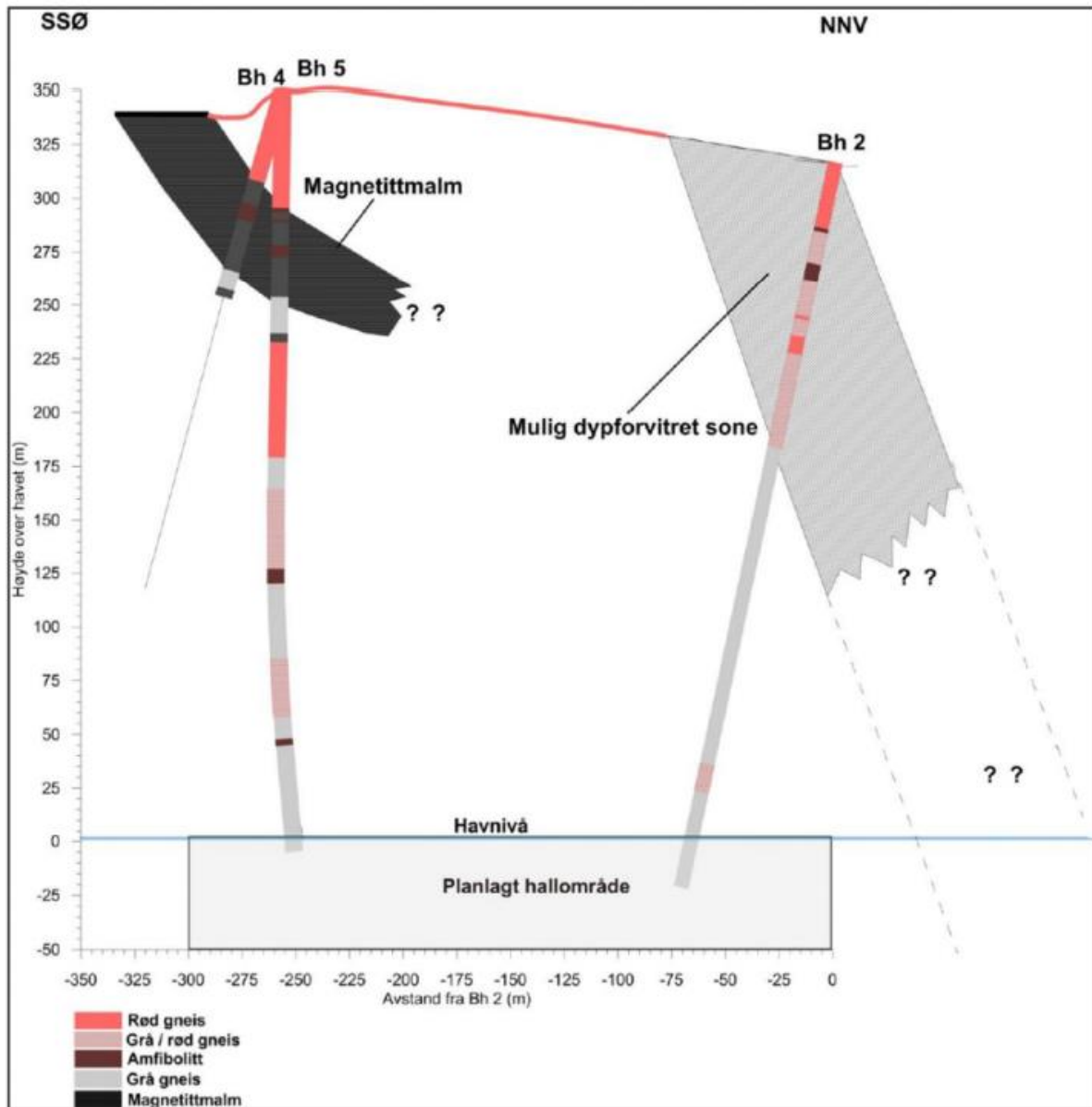
Raudsandsetra

Raudsandelva

Neverlia

Raudsandhaugen

Nerslættet

- Vesentlig usikkerhet om berggrunnen.
- Ikke noe sted boret ned til bunn eller under haller.
- Lite betryggende når NGU må «anta» hvilken kvalitet som finnes nedover i berggrunnen.

Figur 3-2 - Vertikalsnitt av berggrunnen kartlagt i borehullene Bh 2, -4, og -5, plassert i forhold til planlagt fjellhallområdet. (NGU, 2017)

Nøyaktighet på
gruvekart?

Geologisk barriere 307m?

Kan diamantborhull fra
malmleting påvirke
vannstrømmer?

Gruvemodell mangler
vertikale forbindelser/sjakter

Figur 59: Illustrasjon planlagte tiltak sammen med eksisterende gruvesystem.

Nøyaktighet på
gruvekart?

Geologisk b

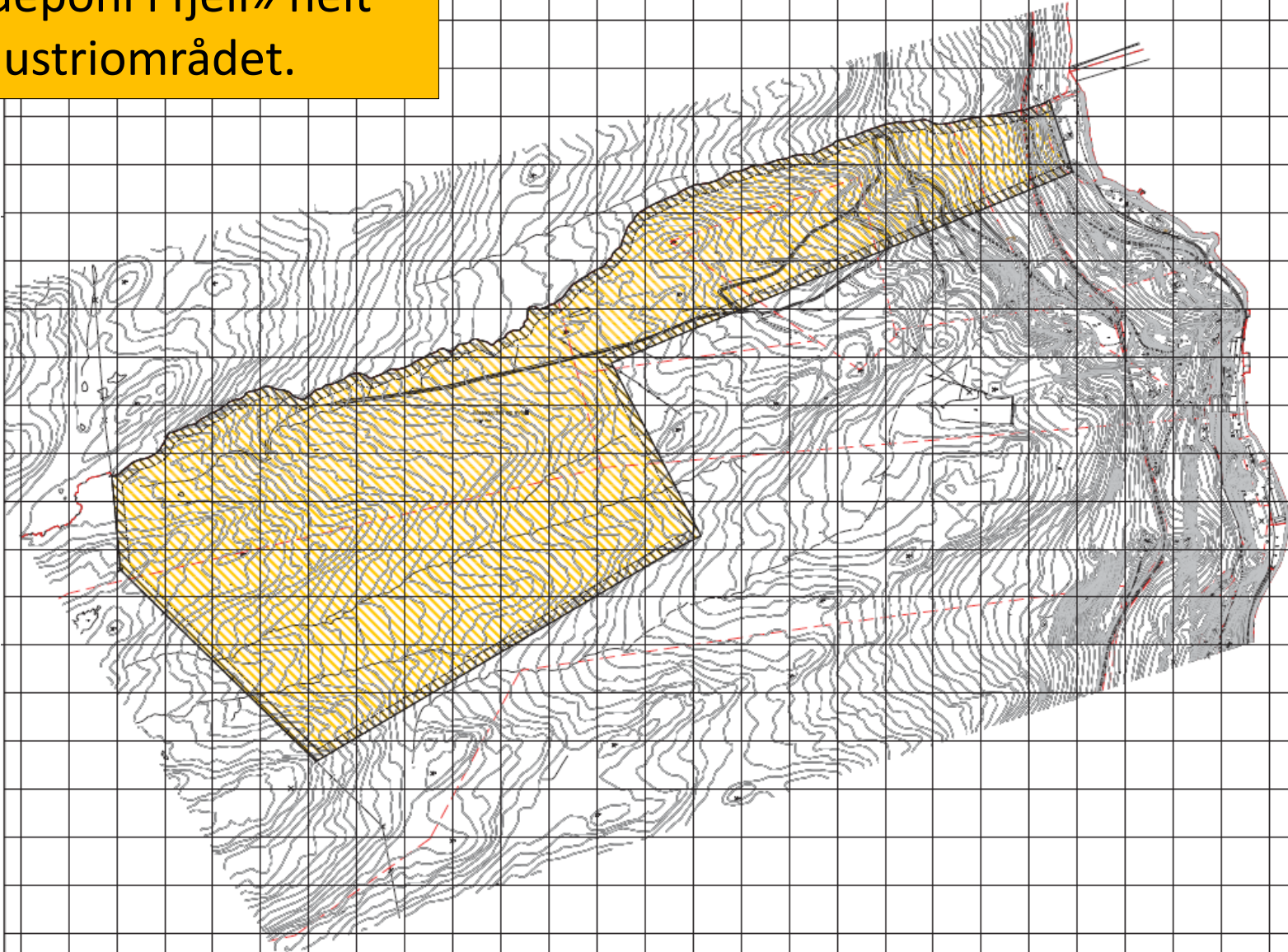
Finner ikke dokumentert
nøyaktighet på gruvekart, som
er forutsetning for sikker
beregning av geologisk barriere.

Kan diamantborhull fra
malmleting påvirke
vannstrømmer?

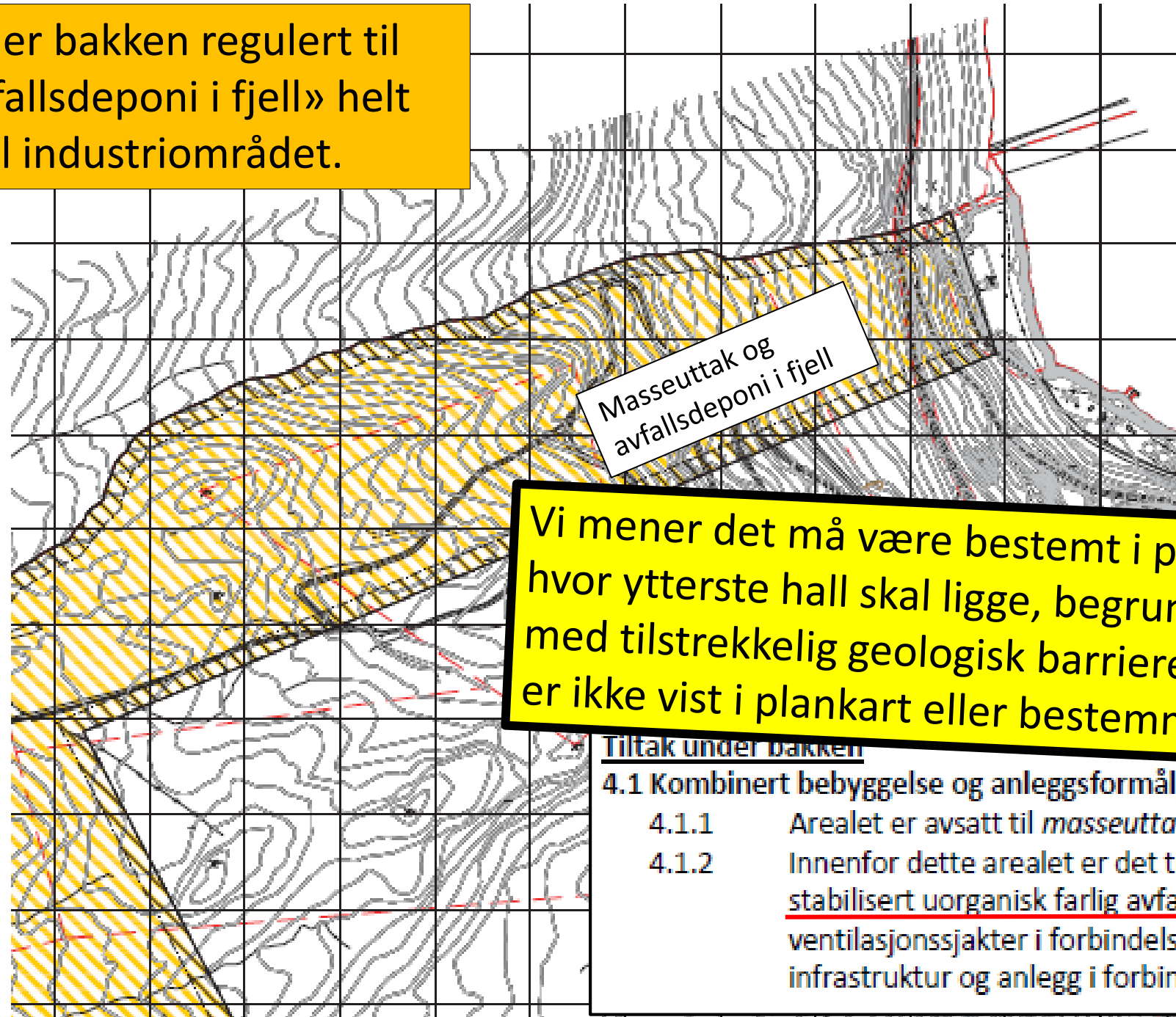
Gruvemodell mangler
vertikale forbindelser/sjakter

Figur 59: Illustrasjon planlagte tiltak sammen med eksisterende gruvesystem.

Under bakken regulert til
«avfallsdeponi i fjell» helt
ut til industriområdet.

[illegible]

Under bakken regulert til
«avfallsdeponi i fjell» helt
ut til industriområdet.

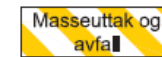

Vi mener det må være bestemt i plan
hvor ytterste hall skal ligge, begrunnet
med tilstrekkelig geologisk barriere. Det
er ikke vist i plankart eller bestemmelser.

Tegnforklaring

Reguleringsplan PBL 2008

§12-5. Nr. 1 - Bebyggelse og anlegg

Kombinert bebyggelse- og
anleggsformål. Masseuttak og
avfallsdeponi i fjell

§12-6 - Hensynssoner

Andre sikringssoner

bol

RpGrense

RpFormålGrense

RpSikringsGrense

Tiltak under bakken

4.1 Kombinert bebyggelse og anleggsformål, Masseuttak og avfallsdeponi

4.1.1 Arealet er avsatt til masseuttak og avfallsdeponi.

4.1.2 Innenfor dette arealet er det tillat med masseuttak i fjell, deponihaller for stabilisert uorganisk farlig avfall inne i fjellet, adkomsttuneller, ventilasjonssjakter i forbindelse med deponihallene, annen teknisk infrastruktur og anlegg i forbindelse med masseuttak og avfallsdeponi.

Hovedsjakten: gass i 2017

kort video av gass (video: Giftfri Nettet, Ola Øverlie og Perly Grande Eikås)

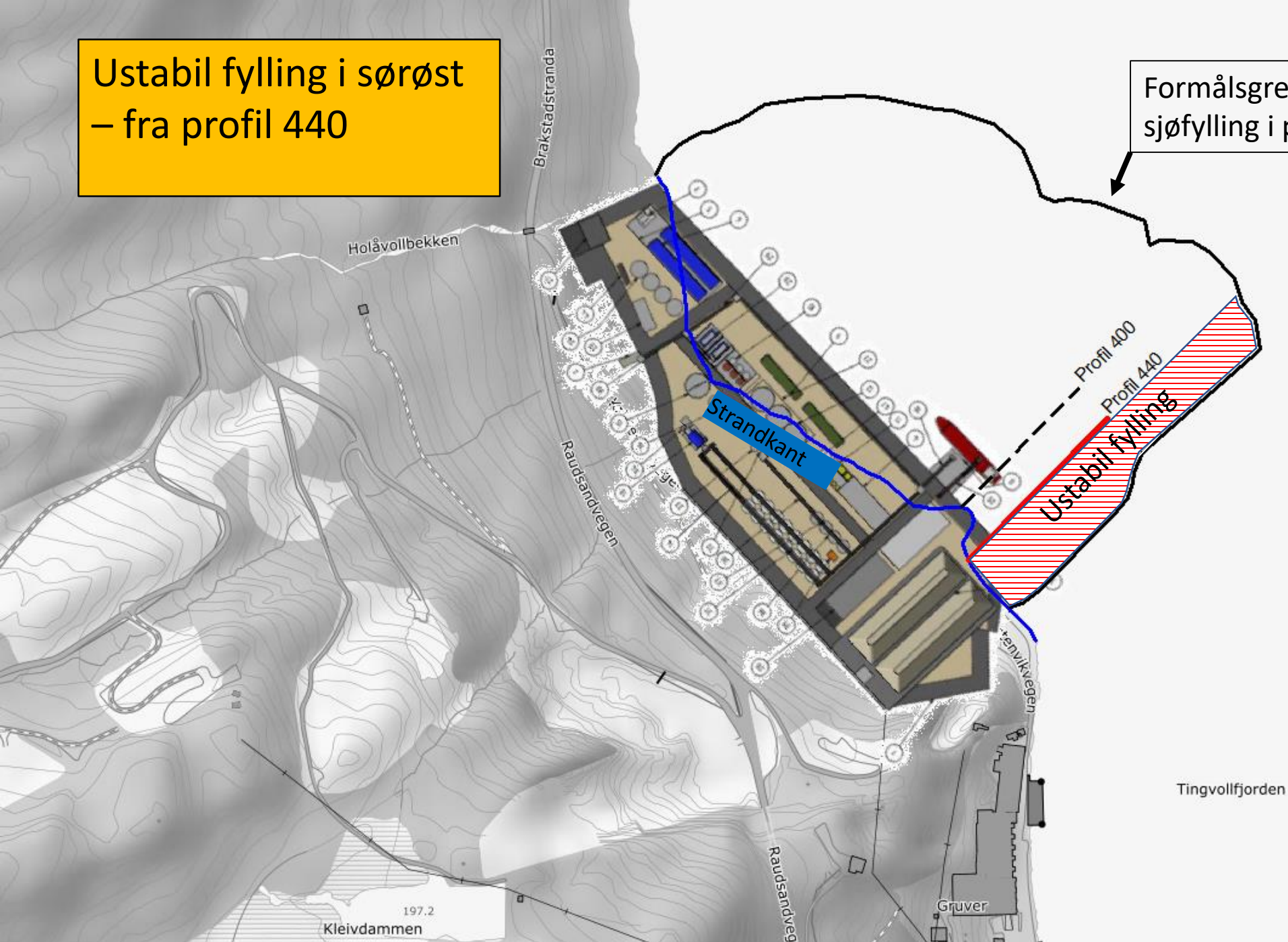

Under industriområdet
foregår fortsatt
gassproduksjon i gamle
deponier i gruvegangene.

Behov for omfattende
avbøtende tiltak for å
hindre eksplosjonsfare.

Ustabil fylling i sørøst
– fra profil 440

Formålsgrense
sjøfylling i plankartet

Ustabil fylling i sørøst – fra profil 440

Formålsgrense
sjøfylling i plankartet

7 Oppsummering av stabilitetsforhold og vurdering av behov for supplerende grunnundersøkelser

Det er et relativt stort område som er planlagt utfyllt, og det er kun utført to seismiske profiler. I områdene der vi ikke har resultat fra de seismiske undersøkelsene kan grunnen bestå av andre typer materiale enn det vi har registrert.

For eksempel er det registrert variasjon i materiale langs profil A-A. Også i andre deler av området kan det være variasjoner i grunnforholdene.

I våre beregninger har vi lagt til grunn at laget med siltig dy har en begrenset mektighet, maks 1 m, og at dette laget vil bli fortrent av sprengsteinsmassene. Denne forutsetningen må kontrolleres når en får bedre kjennskap til grunnforholdene.

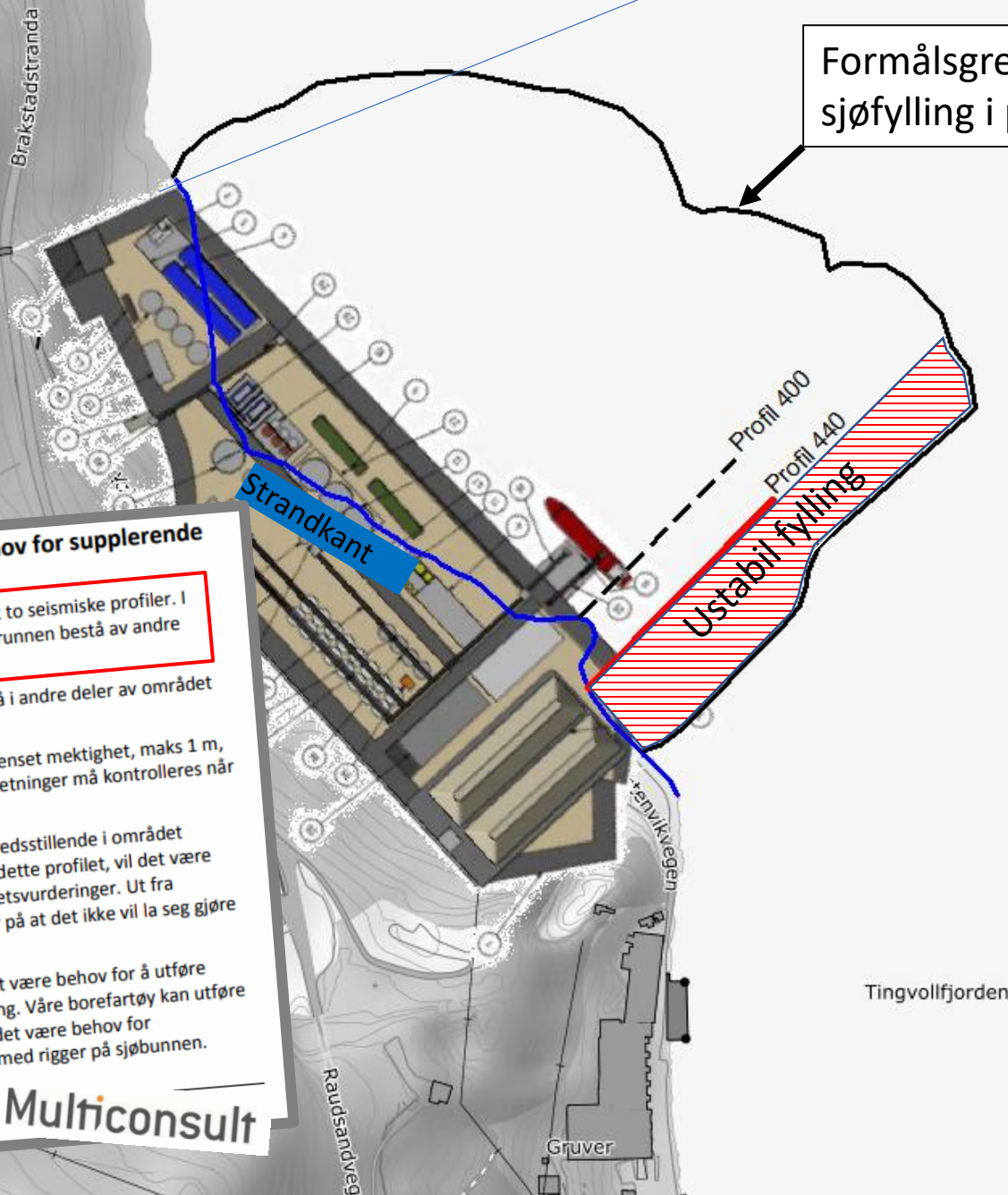
Med denne forutsetningen er vår vurdering at stabiliteten vil være tilfredsstillende i området nordvest for profil 440 i A-A. Mens når det gjelder området sørøst for dette profilet, vil det være behov for geotekniske grunnundersøkelser før det kan utføres stabilitetsvurderinger. Ut fra resultatene fra refraksjonsseismikken er det imidlertid mye som tyder på at det ikke vil la seg gjøre å legge ut en stabil fylling i dette området.

For å kunne utføre stabilitetsberegninger på prosjekteringsnivå vil det være behov for å utføre geotekniske grunnundersøkelser, som totalsonderinger og prøvetaking. Våre borefartøy kan utføre undersøkelser ned til en dybde på maks. 30-40 m. For større dyp vil det være behov for grunnundersøkelser som normalt utføres for offshore installasjoner med rigger på sjøbunnen.

Multiconsult

31. mai 2017 / Revisjon 00

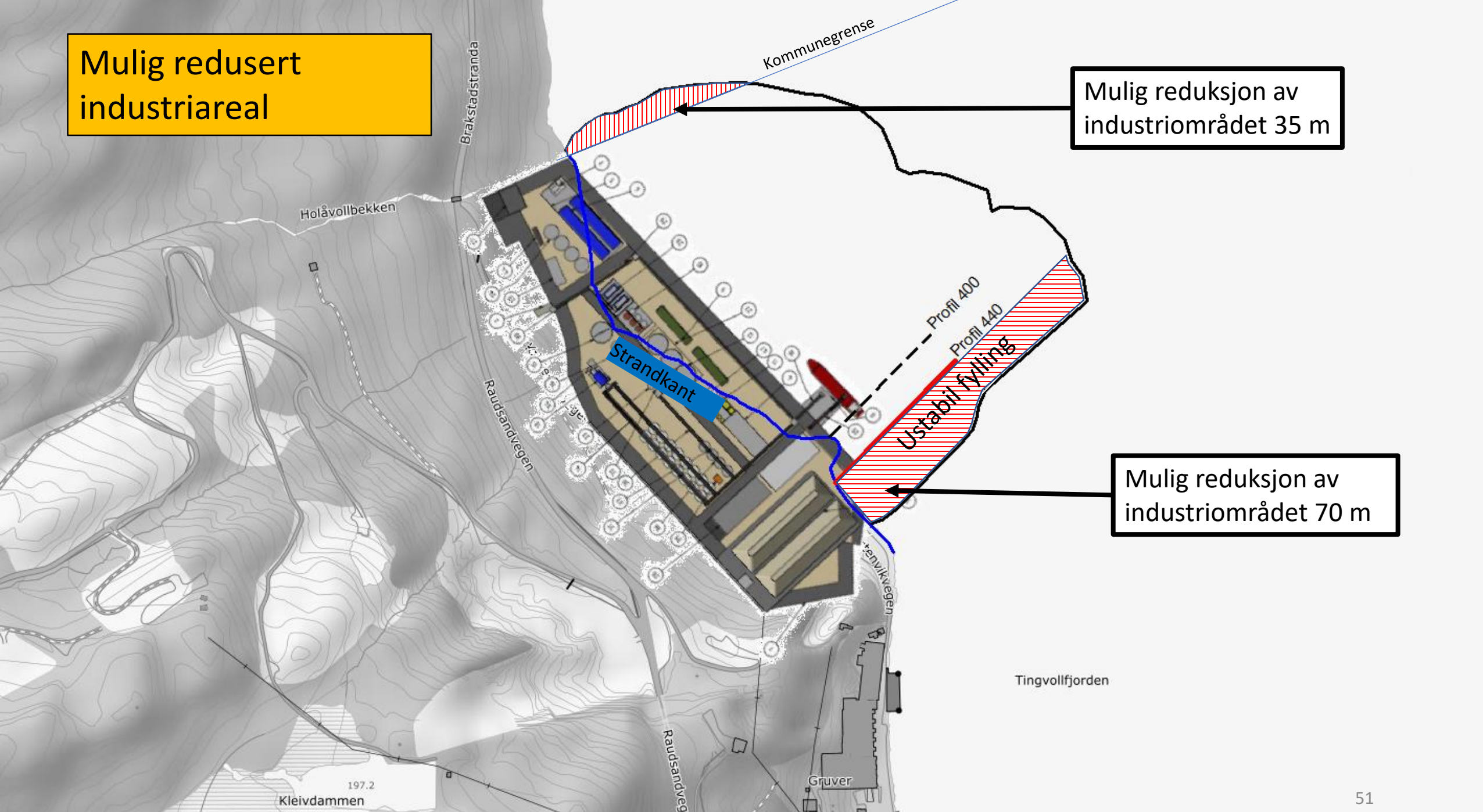
617153-RIG-NOT-002

«Ut fra resultatene fra refraksjonsseismikken er det imidlertid mye som tyder på at det ikke vil la seg gjøre å legge ut en stabil fylling i dette området.»

Multiconsult, 617153-RIG-NOT-002

Mulig redusert
industriareal

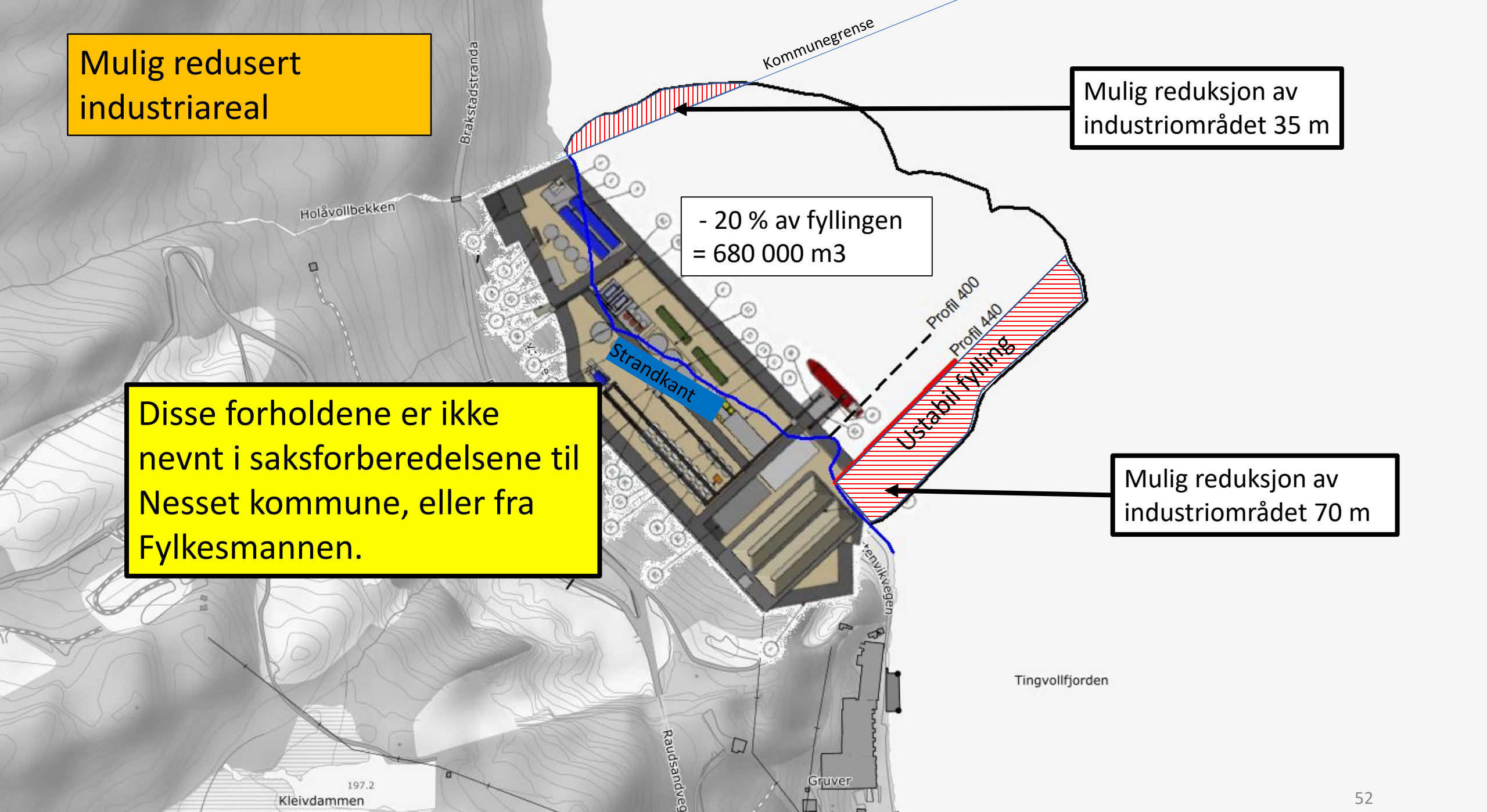
Mulig redusert
industriareal

Mulig reduksjon av
industriområdet 35 m

- 20 % av fyllingen
= 680 000 m³

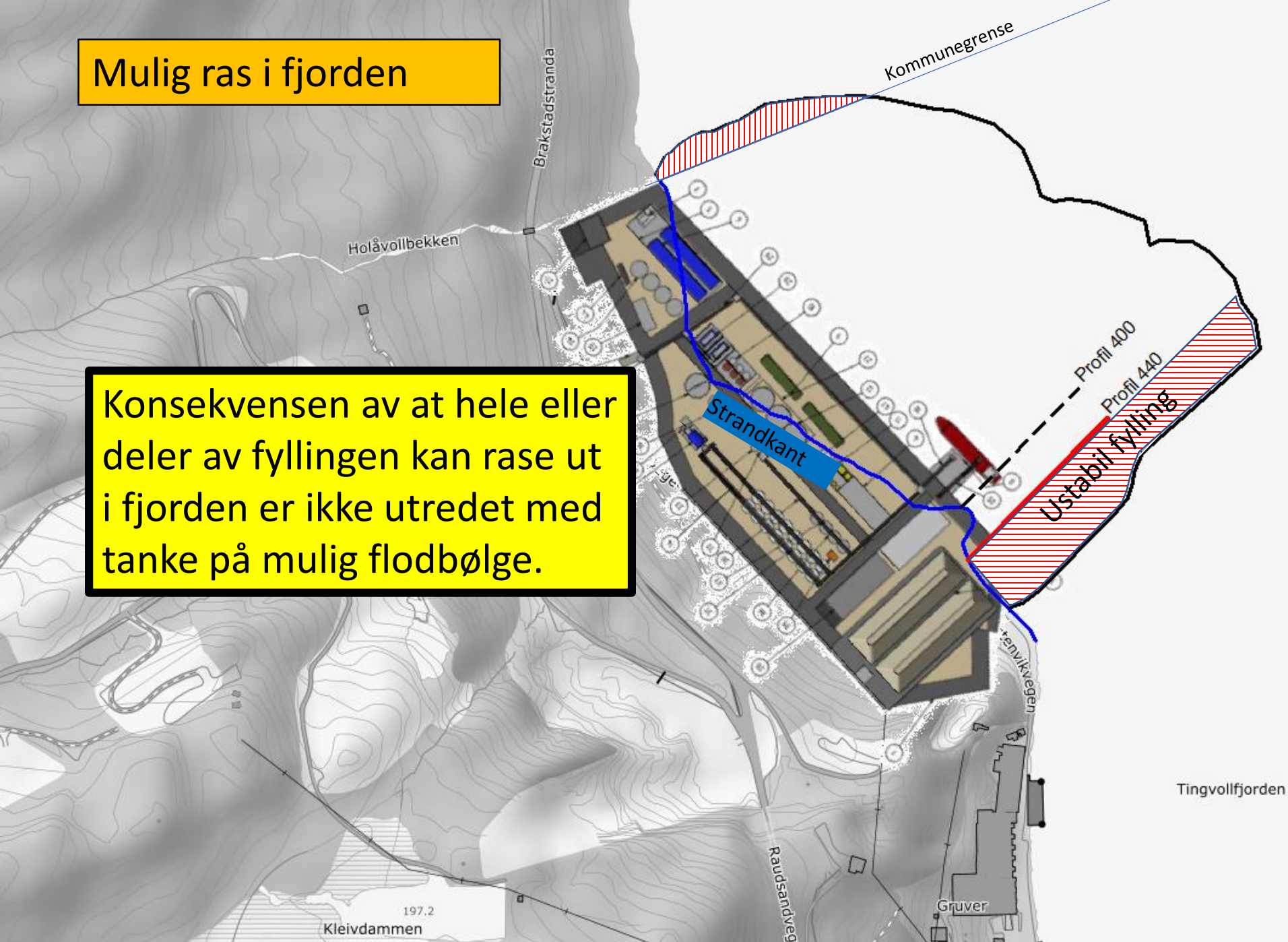
Mulig reduksjon av
industriområdet 70 m

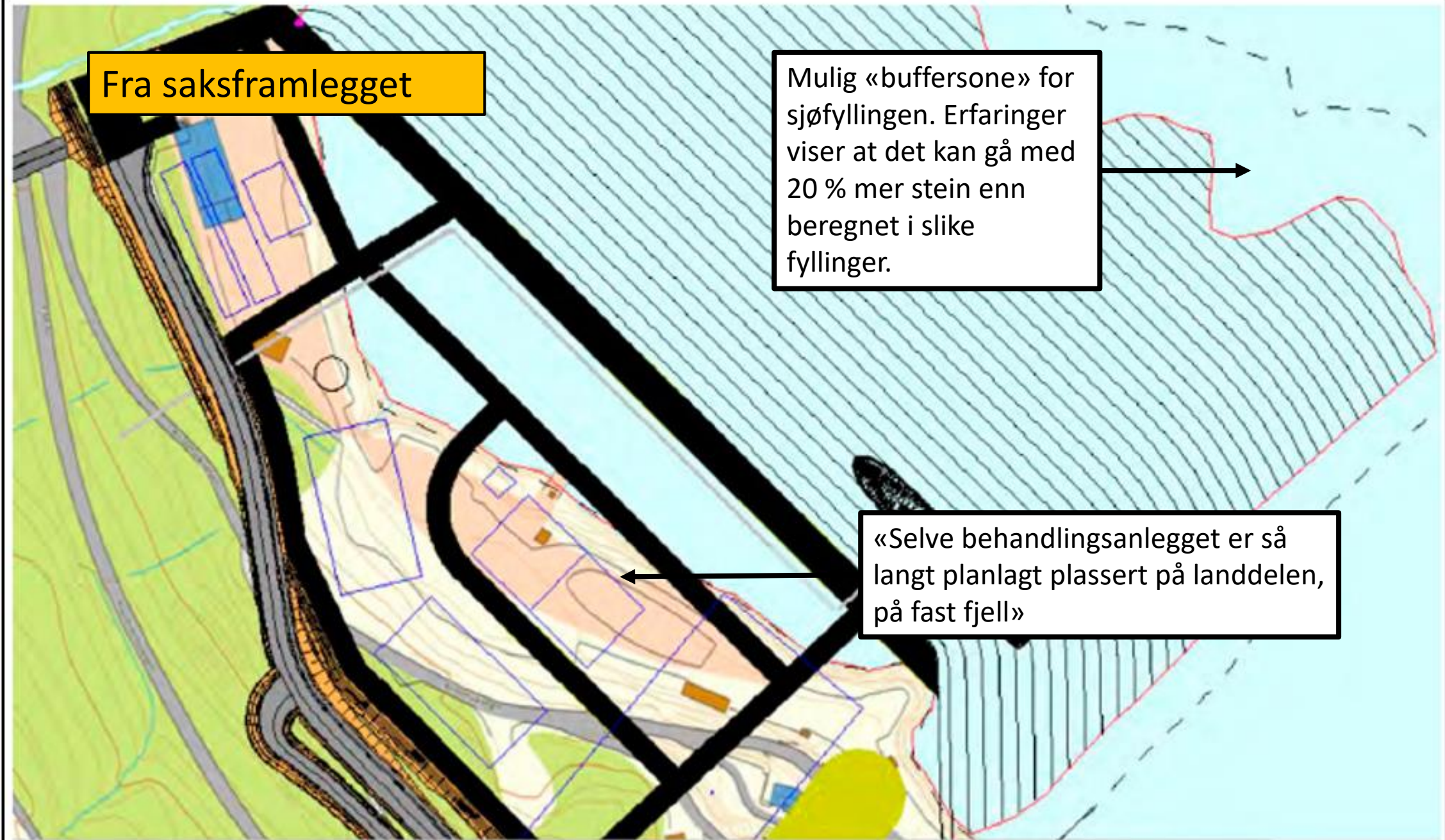
Disse forholdene er ikke
nevnt i saksforberedelsene til
Nesset kommune, eller fra
Fylkesmannen.

Mulig ras i fjorden

Konsekvensen av at hele eller deler av fyllingen kan rase ut i fjorden er ikke utredet med tanke på mulig flodbølge.

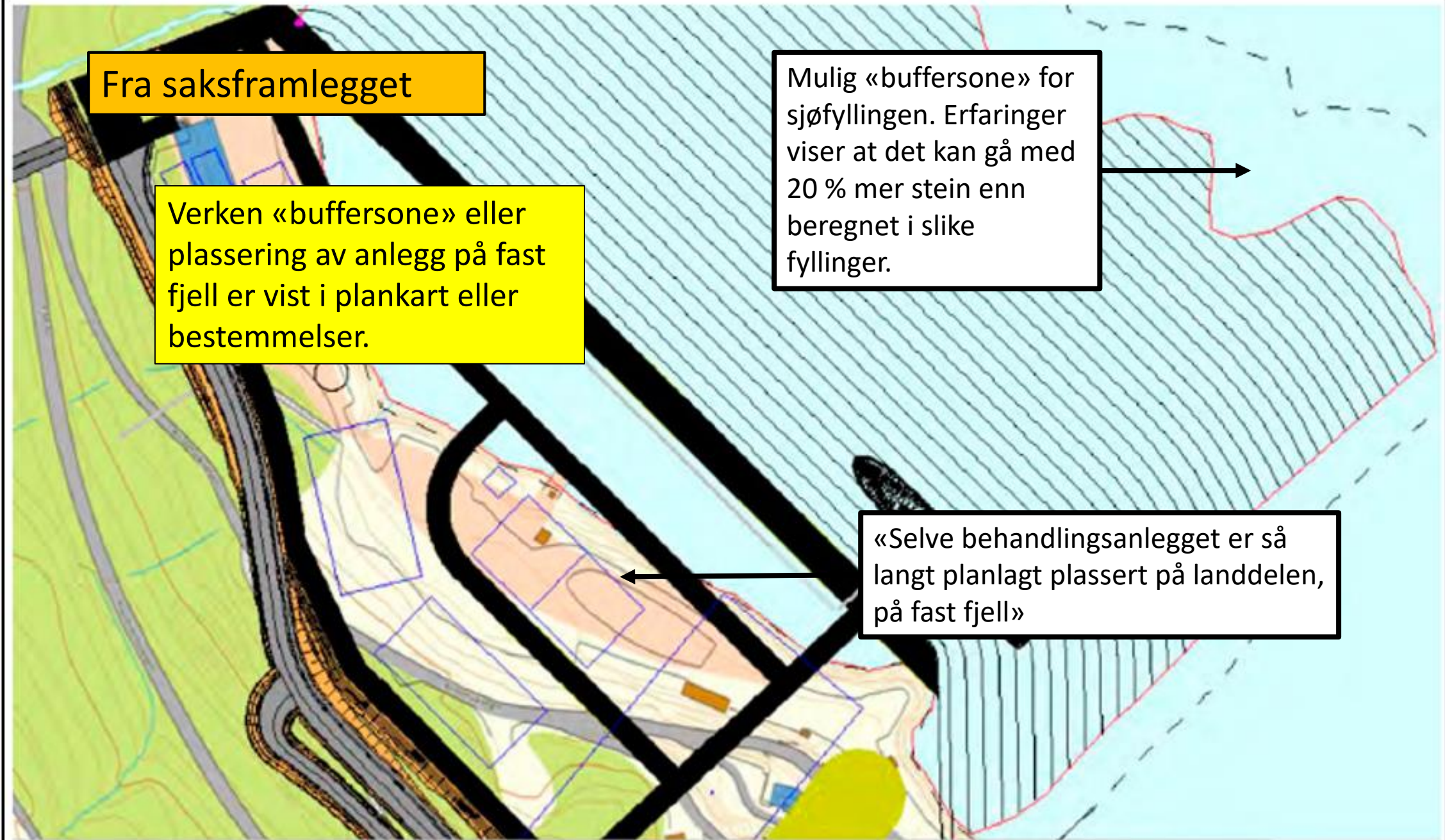

Fra saksframlegget

The map shows a coastal area with a proposed pier (thick black line) extending from the land into the sea. The land is colored green and yellow, while the sea is light blue with diagonal hatching. A treatment plant (orange area) is located on the land. A yellow box highlights the text 'Fra saksframlegget'. A white box with a black border contains text about a buffer zone. Another white box with a black border contains text about the treatment plant's location. Arrows point from the text boxes to the corresponding features on the map.

Mulig «buffersone» for
sjøfyllingen. Erfaringer
viser at det kan gå med
20 % mer stein enn
beregnet i slike
fyllinger.

«Selve behandlingsanlegget er så
langt planlagt plassert på landdelen,
på fast fjell»

Fra saksframlegget

Verken «buffersone» eller plassering av anlegg på fast fjell er vist i plankart eller bestemmelser.

Mulig «buffersone» for sjøfyllingen. Erfaringer viser at det kan gå med 20 % mer stein enn beregnet i slike fyllinger.

«Selve behandlingsanlegget er så langt planlagt plassert på landdelen, på fast fjell»

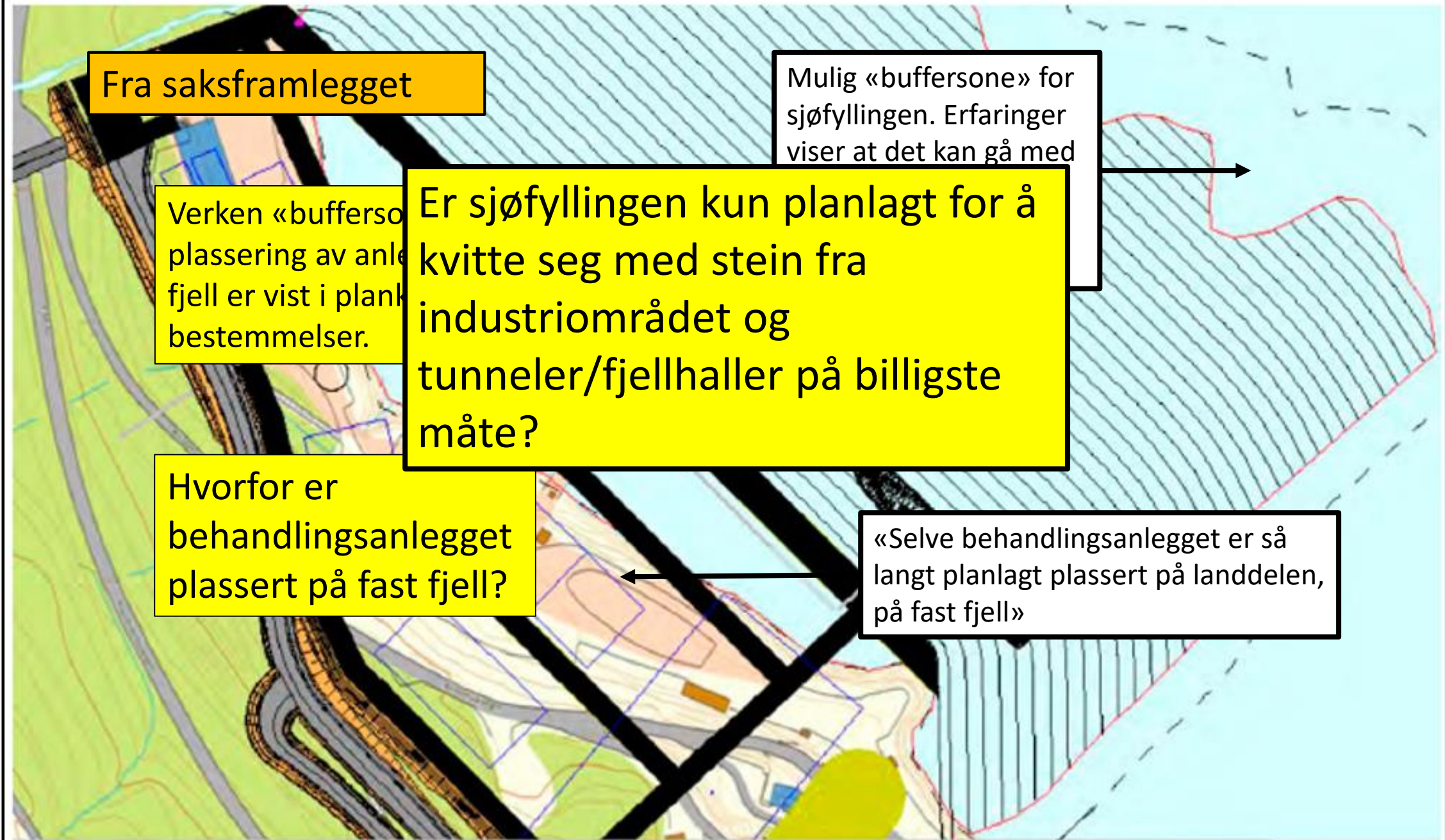
Fra saksframlegget

Verken «buffersone» eller plassering av anlegg på fast fjell er vist i plankart eller bestemmelser.

Hvorfor er behandlingsanlegget plassert på fast fjell?

Mulig «buffersone» for sjøfyllingen. Erfaringer viser at det kan gå med 20 % mer stein enn beregnet i slike fyllinger.

«Selve behandlingsanlegget er så langt planlagt plassert på landdelen, på fast fjell»

Fra saksframlegget

Mulig «buffersone» for
sjøfyllingen. Erfaringer
viser at det kan gå med

Verken «buffersone»
plassering av anlegg
fjell er vist i plan-
bestemmelser.

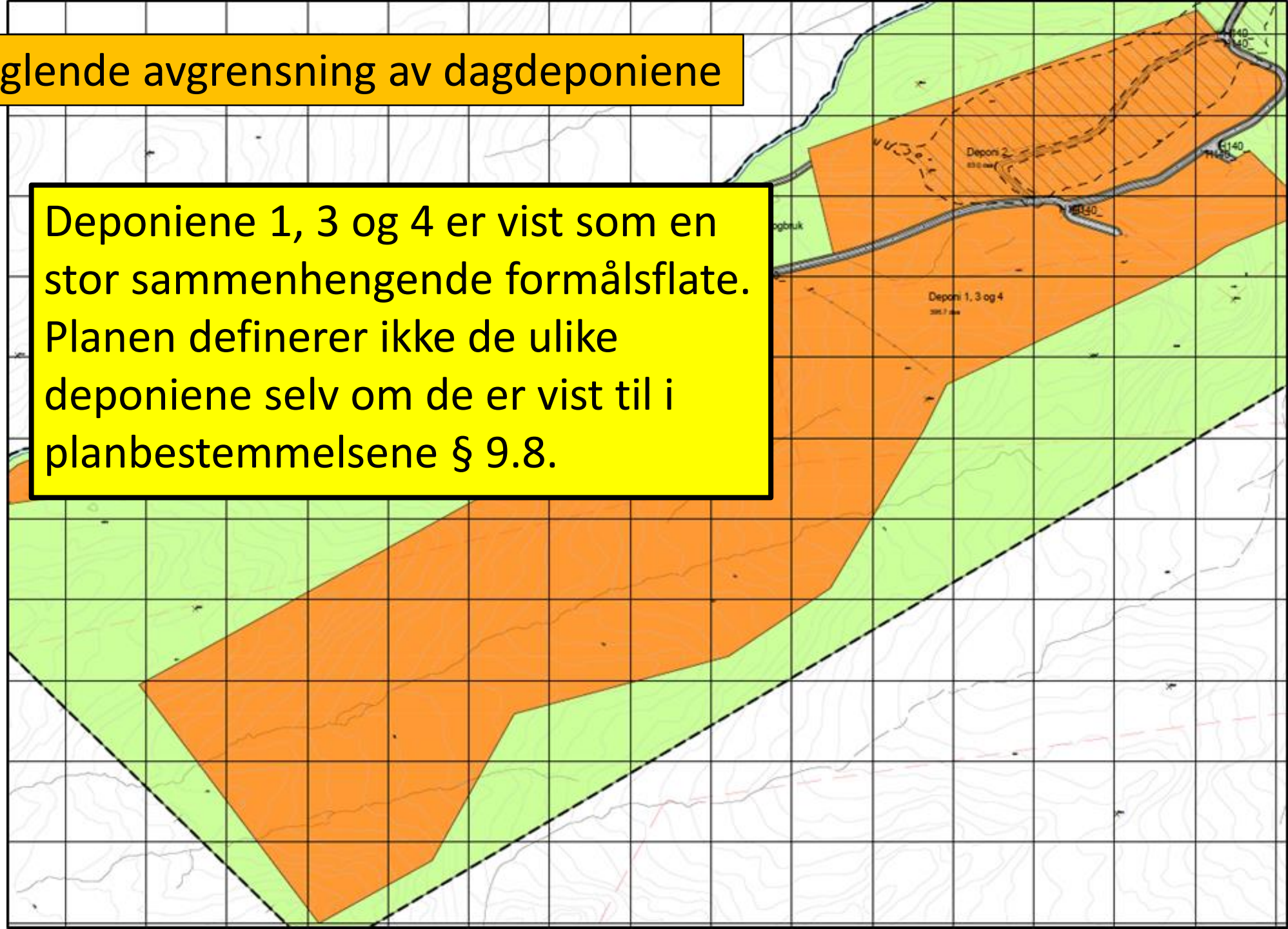
Er sjøfyllingen kun planlagt for å
kvitte seg med stein fra
industriområdet og
tunneler/fjellhaller på billigste
måte?

Hvorfor er
behandlingsanlegget
plassert på fast fjell?

«Selve behandlingsanlegget er så
langt planlagt plassert på landdelen,
på fast fjell»

Manglende avgrensning av dagdeponiene

Deponiene 1, 3 og 4 er vist som en stor sammenhengende formålsflate. Planen definerer ikke de ulike deponiene selv om de er vist til i planbestemmelsene § 9.8.

Manglende avgrensning av dagdeponiene

Deponiene 1, 3 og 4 er vist som en stor sammenhengende formålsflate. Planen definerer ikke de ulike deponiene selv om de er vist til i planbestemmelsene § 9.8.

Høyder og volumer er ikke klart definert i planen og konsekvensene for bl.a. landskapsvirkninger er derfor mangelfullt utredet og vurdert i KU.

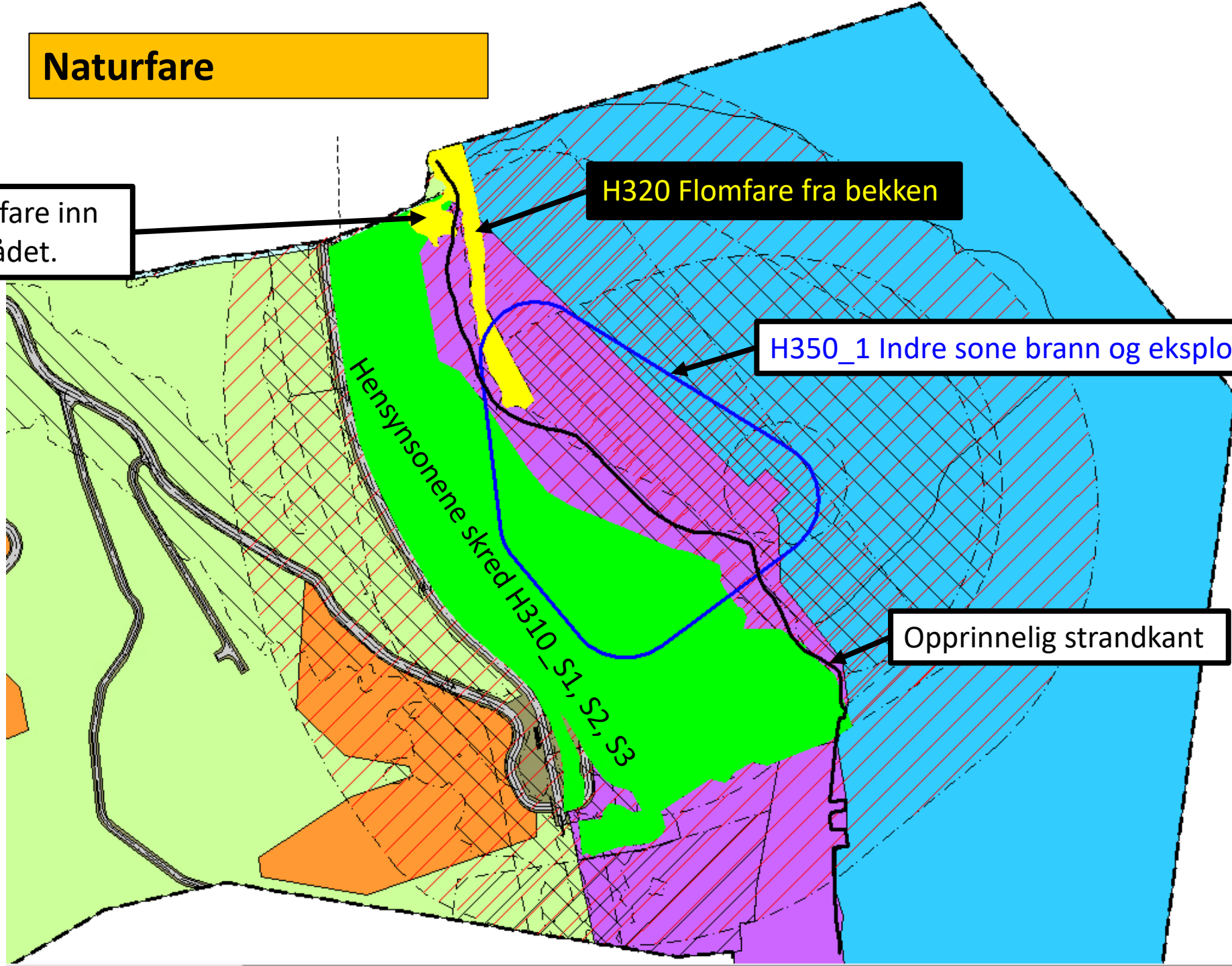
Naturfare

Det er vist flomfare inn
på industriområdet.

H320 Flomfare fra bekken

H350_1 Indre sone brann og eksplosjon

Opprinnelig strandkant

Naturfare

Det er vist flomfare inn på industriområdet.

H320 Flomfare fra bekken

H350_1 Indre sone brann og eksplosjon

Begrenset areal til storulykkeobjekt

Hensynsonene skred H310_S1, S2, S3

Opprinnelig strandkant

Naturfare

Det er vist flomfare inn på industriområdet.

H320 Flomfare fra bekken

H350_1 Indre sone brann og eksplosjon

Begrenset areal til storulykkeobjekt

Hensynsonene skred H310-S1, S2, S3

Opprinnelig strandkant

I KU er angitt at storulykkeobjekt kan plasseres 30 m fra skjæringsfot i bakkant I1. En slik grense er ikke vist i plankart eller bestemmelser.

Flomfare

Kommunegrensen går i Holåvollbekken, som mulig må senkes 1-1,5 meter i dette området.

Kilde: KU Norconsult Flomvurdering

Grunneier på gbnr 89/1 i Gjemnes må gi sin tillatelse og Gjemnes kommune må gi byggetillatelse.

Tiltakshaver har ikke avtale med grunneiere på naboeiendommen. Har heller ikke gjort henvendelse til naboen. Det er useriøst.

Gjemnes

89/1

flomverdi på 8,7 m³/s

40/51

Mnr vann mangler

KU Norconsult Flomvurdering :
«Hålåvåbekkens vannføringskapasitet kan dog, med enkle tiltak, økes betraktelig i det partiet av bekken som i dag har for lav kapasitet til å forhindre at flomvannet renner ut av bekkeløpet.»

Neset

Raudsandvegen

40/51

40/78

Flomfare

Innsigelse datert 25.05.2018:

*«NVE har motsegn til planen inntil flaumareal vert innarbeidd i plankartet som omsynssone med tilhøyrande føresegner og **rekkefølgjekrav** som sikrar at området vert permanent sikra mot flaum.»*

Flomfare

Innsigelse datert 25.05.2018:

*«NVE har motsegn til planen inntil flaumareal vert innarbeidd i plankartet som omsynssone med tilhøyrande føresegner og **rekkefølgjekrav** som sikrar at området vert permanent sikra mot flaum.»*

Rekkefølgebestemmelse § 9.1 i planforslaget:

Før tiltak som kommer inn under storulykkeforskriften kan plasseres innenfor I1, kreves terrengomarbeiding av opprinnelig bekkeløp for Holåvåbekken jfr. «Flomvurdering Bergmesteren Raudsand, Norconsult 2017».

Flomfare

Innsigelse datert 25.05.2018:

«NVE har motsegn til planen inntil flaumareal vert innarbeidd i plankartet som omsynssone med tilhøyrande føresegner og rekkefølgekrav som sikrar at området vert permanent sikra mot flaum.»

Hvorfor har Nesset kommune fjernet rekkefølgekravet uten saksbehandling?

Rekkefølgebestemmelse § 9.1 i planforslaget:

Før tiltak som kommer inn under storulykkeforskriften kan plasseres innenfor I1, kreves terrengomarbeiding av opprinnelig bekkeløp for Holåvåbekken jfr. «Flomvurdering Bergmesteren Raudsand, Norconsult 2017».

Flomfare

Innsigelse datert 25.05.2018:

«NVE har motsegn til planen inntil flaumareal vert innarbeidd i plankartet som omsynssone med tilhøyrande føresegner og rekkefølgekrav som permanent sikra mo

**Hvorfor har N
fjernet rekkefølgekravet uten
saksbehandling?**

Både NVE og Fylkesmannen har bekreftet at de ikke har oppfattet dette, siden det ikke var et tema i saksutredningen i Neset.

Rekkefølgebestemmelse § 9.1 i planforslaget:

Før tiltak som kommer inn under storulykkeforskriften kan

asseres innenfor I1, kreves rrengomarbeiding av opprinnelig bekkeløp for plåvåbekken jfr. «Flomvurdering bergmesteren Raudsand, Norconsult 2017».

Flomfare

Innsigelse datert 25.05.20
«NVE har motsegn til plan
flaumareal vert innarbeid
omsynssone med tilhøyr
rekkefølgekrav som
permanent sikra mo

Båd
bek
opp
var et tema i saksutredningen i
Neset.

En forutsetning for
konklusjonen i
KU/ROS er fjernet,
og det rokker ved
konklusjonen i KU.

Hvorfor har N
fjernet rekkefølgekravet uten
saksbehandling?

rekkefølgebestemmelse § 9.1 i
innsigelsen:
tiltak som kommer inn under
brulykkeforskriften kan
passeres innenfor I1, kreves
rengomarbeiding av
oprinnelig bekkeløp for
plåvåbekken jfr. «Flomvurdering
ergmesteren Raudsand,
Norconsult 2017».

Flomfare

Innsigelse datert 25.05.20

«NVE har motsegn til plan

flaumareal vert innarbeid

omsynssone m

rekkefølgekrav som

permanent sikra mo

En forutsetning for
konklusjonen i

Vesentlig og kritisk saksbehandlingsfeil

og det rokker ved
konklusjonen i KU.

Hvorfor har N
fjernet rekkefølgekravet uten
saksbehandling?

Bakgrunnen for dette er at
bekkingsplanen som ble godkjent
opppløst i 2017. Dette var et tema i saksutredningen i
Neset.

rekkefølgebestemmelse § 9.1 i

innsigelsen:

tiltak som kommer inn under

riften kan

asseres innenfor I1, kreves

rrengomarbeiding av

opprinnelig bekkeløp for

plåvåbekken jfr. «Flomvurdering

ergmesteren Raudsand,

Norconsult 2017».

Flomfare

Fra møtereferatet mellom tiltakshaver/plankonsulent og NVE 17.10.2017:

«Sluttbemerkning fra NVE:

*Spesial tilpasning av området for et nytt anlegg er sett på som mindre aktuelt enn bearbeiding og tilpasning av et eksisterende anlegg for å tilpasse seg kravene til TEK17. **Om en ikke oppnår gode sikkerhetsmarginer og er trygt innenfor krav i TEK17 er kanskje ikke området egnet.»***

Flomfare

Fra møtereferatet mellom tiltakshaver/plankonsulent og NVE 17.10.2017:

«Sluttbemerkning fra NVE:

*Spesial tilpasning av området for et nytt anlegg er sett på som mindre aktuelt enn bearbeiding og tilpasning av et eksisterende anlegg for å tilpasse seg kravene til TEK17. **Om en ikke oppnår gode sikkerhetsmarginer og er trygt innenfor krav i TEK17 er kanskje ikke området egnet.»***

Vi er sterkt i tvil om tiltakshaver kan oppnå gode sikkerhetsmarginer og være trygt innenfor krav i TEK17.

Usikker eiendomsgrense?

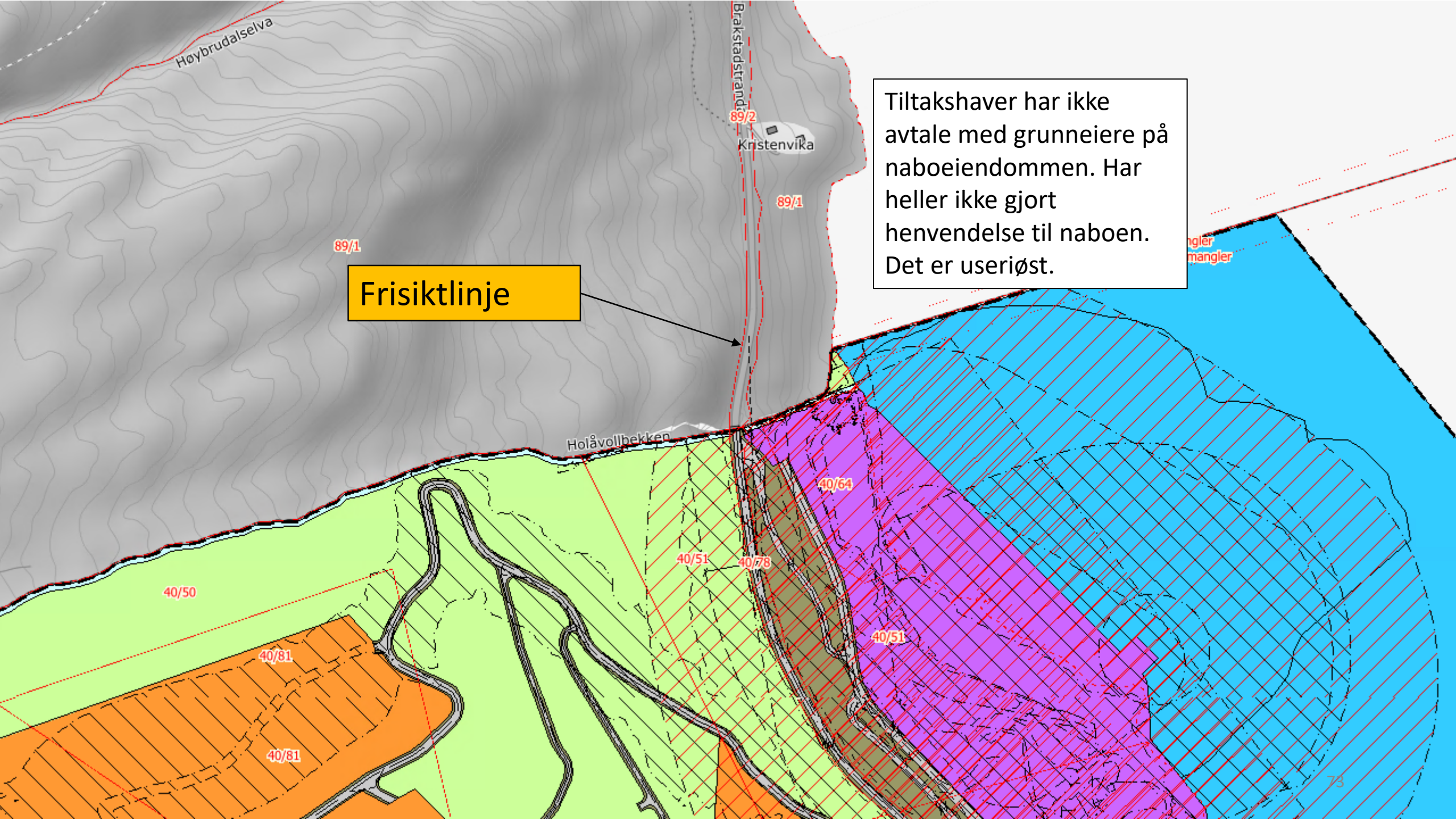
Feil plangrense?

```
grensepunkttype = 'GeometriskHjelpepunkt'  
oppdateringsdato = '2013-10-27 01:00:00+02'  
grense = ''  
representasjonspunkt = ''  
omrade = ''  
malemetode = '55'  
malemetodedescription = 'Digitaliseringsbord: Kart, papirkopi'
```

Kilde: Statens kartverk

Kan dermed være
feil/unøyaktighet i
matrikkelen

Hvis strid om eiendomsgrense må
det avgjøres av Jordskifteretten.

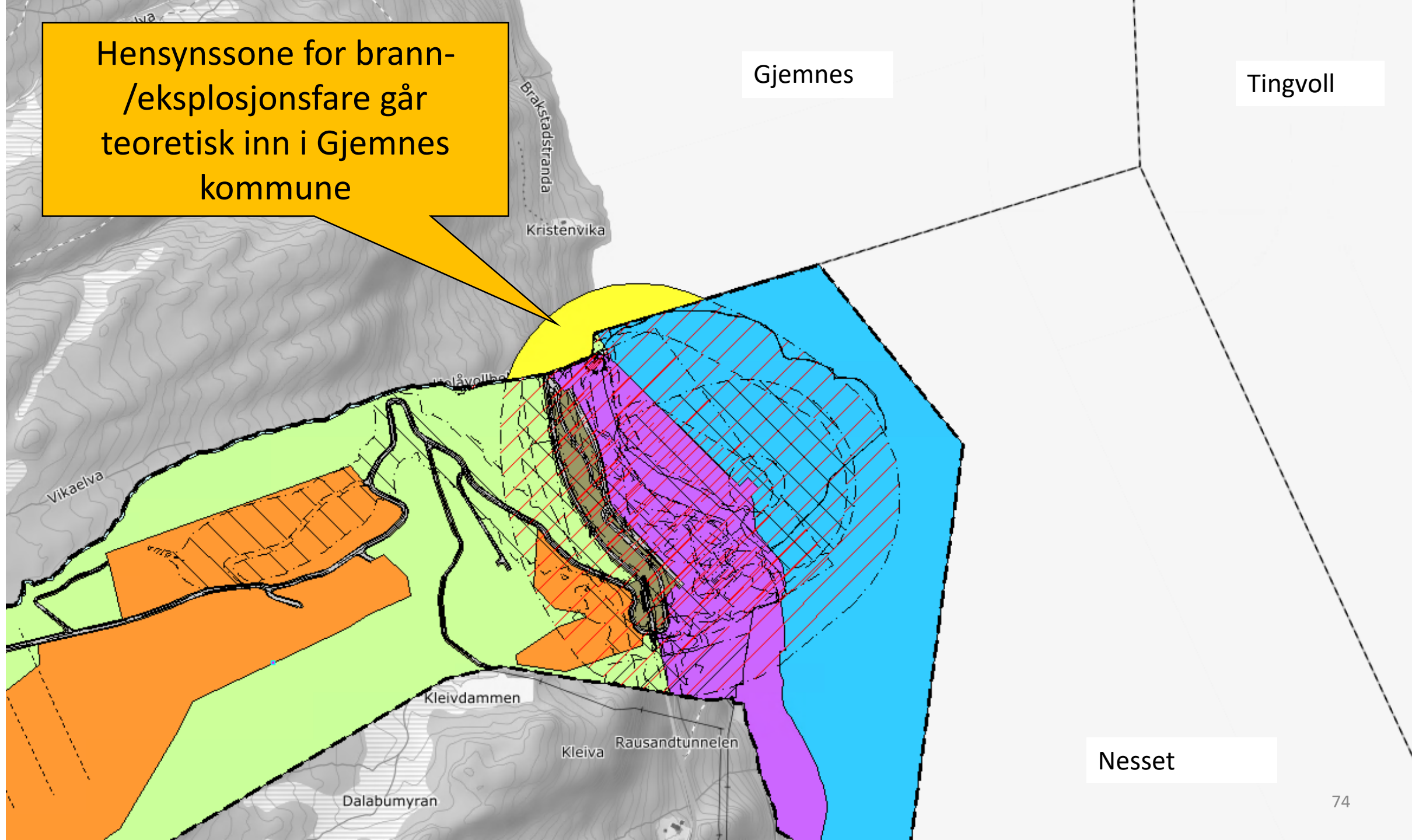
Frisikhtlinje

Tiltakshaver har ikke avtale med grunneiere på naboeiendommen. Har heller ikke gjort henvendelse til naboen. Det er useriøst.

Hensynssone for brann-
/eksplosjonsfare går
teoretisk inn i Gjemnes
kommune

Gjemnes

Tingvoll

Sjøfylling er vist helt inntil kommunegrensen til Gjemnes.

Sunndalsfjorden

Tingvollfjorden

Spredning av
sedimenter over
kommunegrensen vil
være betydelig

Regulert
fylling

Kleivdammen

Kleiva

Rausandtunnelen

Dalabumyran

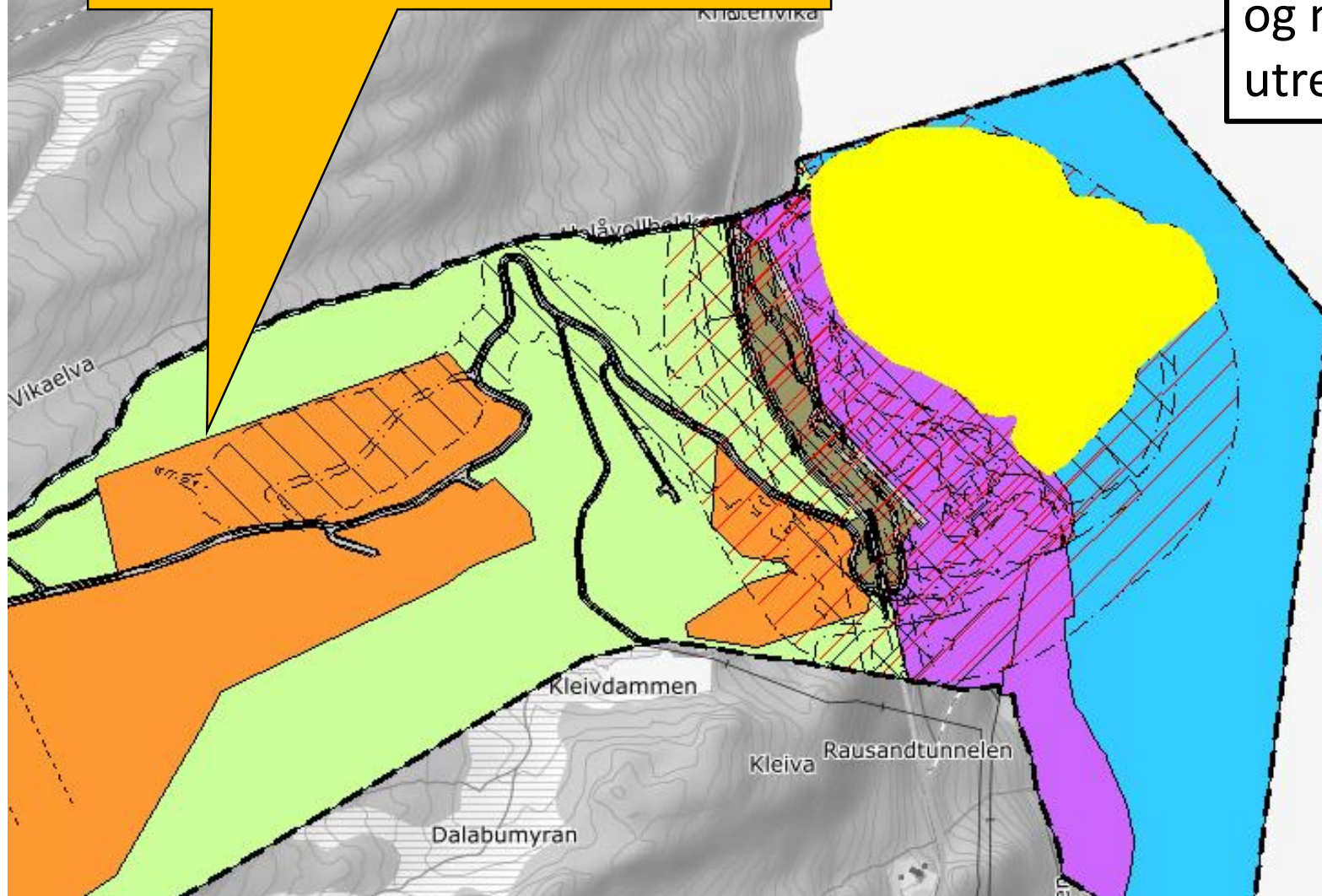
Sunndalsfjorden

Utslipp fra deponi nært
kommunegrensen?

Sunndalsfjorden

Tingvollfjorden

Diffuse og direkte
utslipp til naboeiendom
og nabokommune lite
utredet og vurdert.

Rekkefølgekrav § 9:

- 1) gasser fra eksisterende gruvesystem kartlegges og dokumenteres.
- 2) geologiske, hydrogeologiske og geotekniske forholdene for fjellhallområdet dokumenteres med etablering av flere undersøkelsesborehull for overvåkning av grunnvann og måling av bergspenninger.
- 3) grunnforholdene ute i sjøen dokumenteres ytterligere med supplerende geotekniske grunnundersøkelser inklusive kartlegging av mektighet på det bløte topplaget.
- 4) effekten for vannforekomsten dokumenteres med undersøkelser av vannsøylen, strømningsforhold og forventet utslipp.

Rekkefølgekrav § 9:

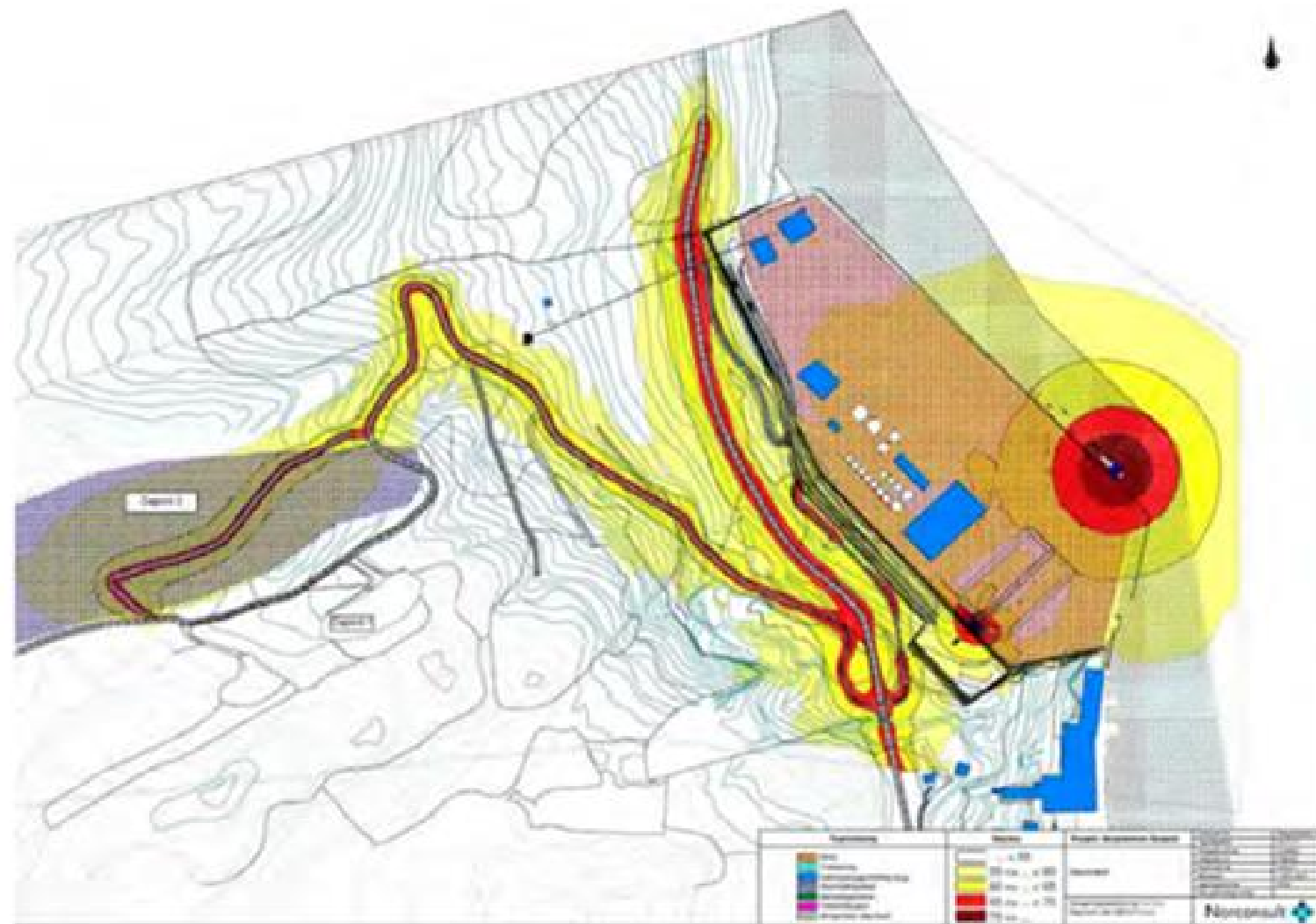
- 1) gasser fra eksisterende gruvesystem kartlegges og dokumenteres.
- 2) geologiske, hydrogeologiske og geotekniske forhold i fjellhallområdet dokumenteres og kartlegges. Overvåking av fjellhallområdet gjennomføres.
- 3) grunnforholdene i fjellhallområdet undersøkes og dokumenteres. I tillegg til de grunnforholdene som er dokumentert i grunnundersøkelsene, skal det dokumenteres om det er behov for supplerende geotekniske undersøkelser for å sikre stabilitet på det bløte tertiære sedimentet.
- 4) effekteffekten av tiltaket og innholdet i planen, indikere vannsøknad og utslipp av vann. I tillegg til de grunnforholdene som er dokumentert i grunnundersøkelsene, skal det dokumenteres om det er behov for supplerende geotekniske undersøkelser for å sikre stabilitet på det bløte tertiære sedimentet.

Advokatfirmaet Føyen Torkildsen AS:
«Rekkefølgekravene stiller krav om dokumentasjon, men bestemmelsene stiller ingen krav basert på hva som fremkommer av denne dokumentasjonen. Et krav om dokumentasjon har ingen betydning, dersom myndighetene ikke har anledning til å stille krav med utgangspunkt i hva dokumentasjonen/undersøkelsene avdekker.

I fall rekkefølgekravene er uten betydning for innholdet i planen, er de i realiteten ikke mer enn en «huskeliste» for tiltakshaver. I den grad rekkefølgekravet har betydning for tiltaket og innholdet i planen, indikere imidlertid dette at konsekvensutredningen av tiltaket er mangelfull.»

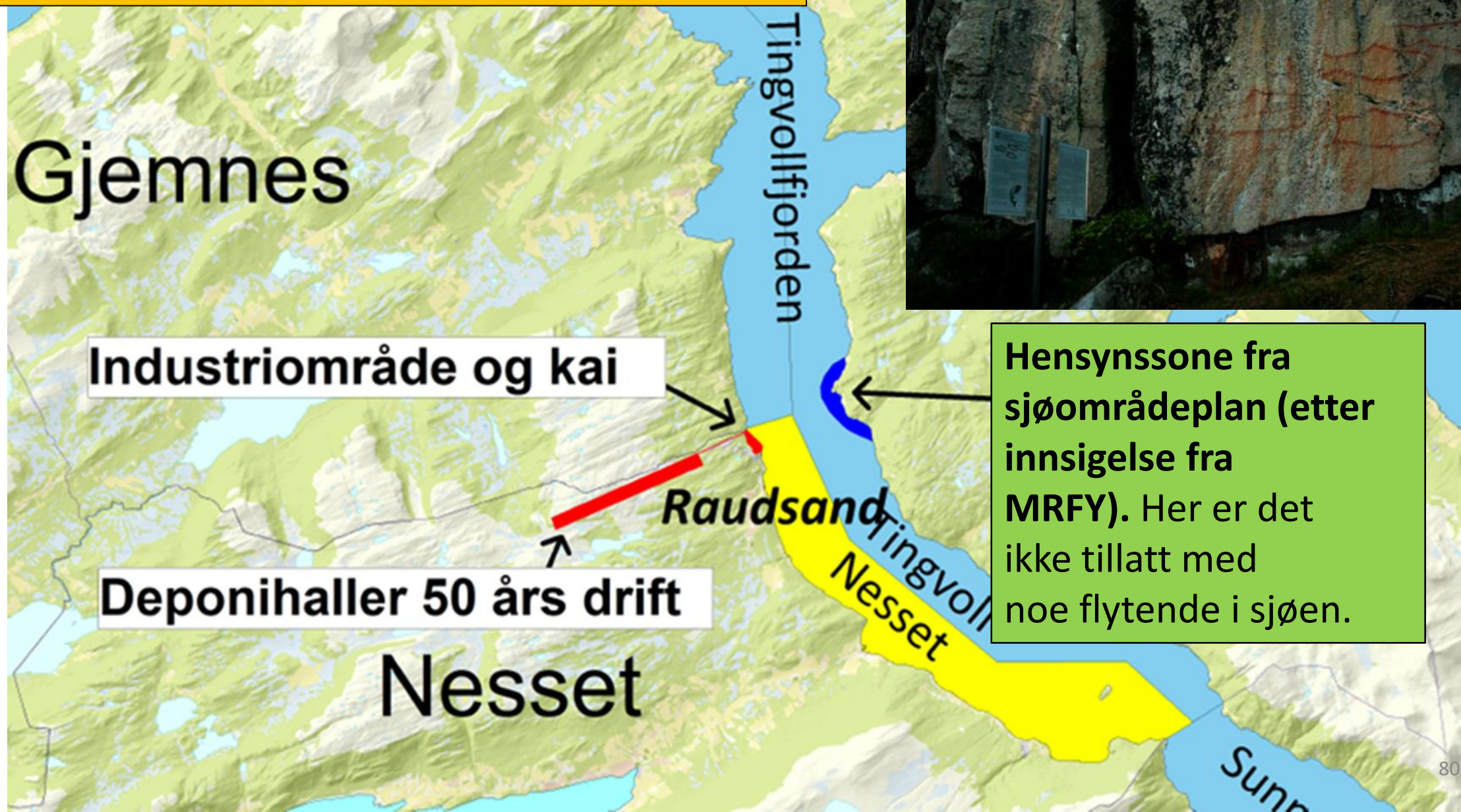
8.4.2 Støy

Det er utført støyberegninger ut fra aktuelle støykilder og driftstider. Under er det vist et resulterende støykart.

Figur 75: Støysonekart, Norconsult 2017.

Kulturminner på Honnhammaren,
internasjonal verdi

Industriområde og kai

Deponihaller 50 års drift

Hensynssone fra
sjøområdeplan (etter
innsigelse fra
MRFY). Her er det
ikke tillatt med
noe flytende i sjøen.